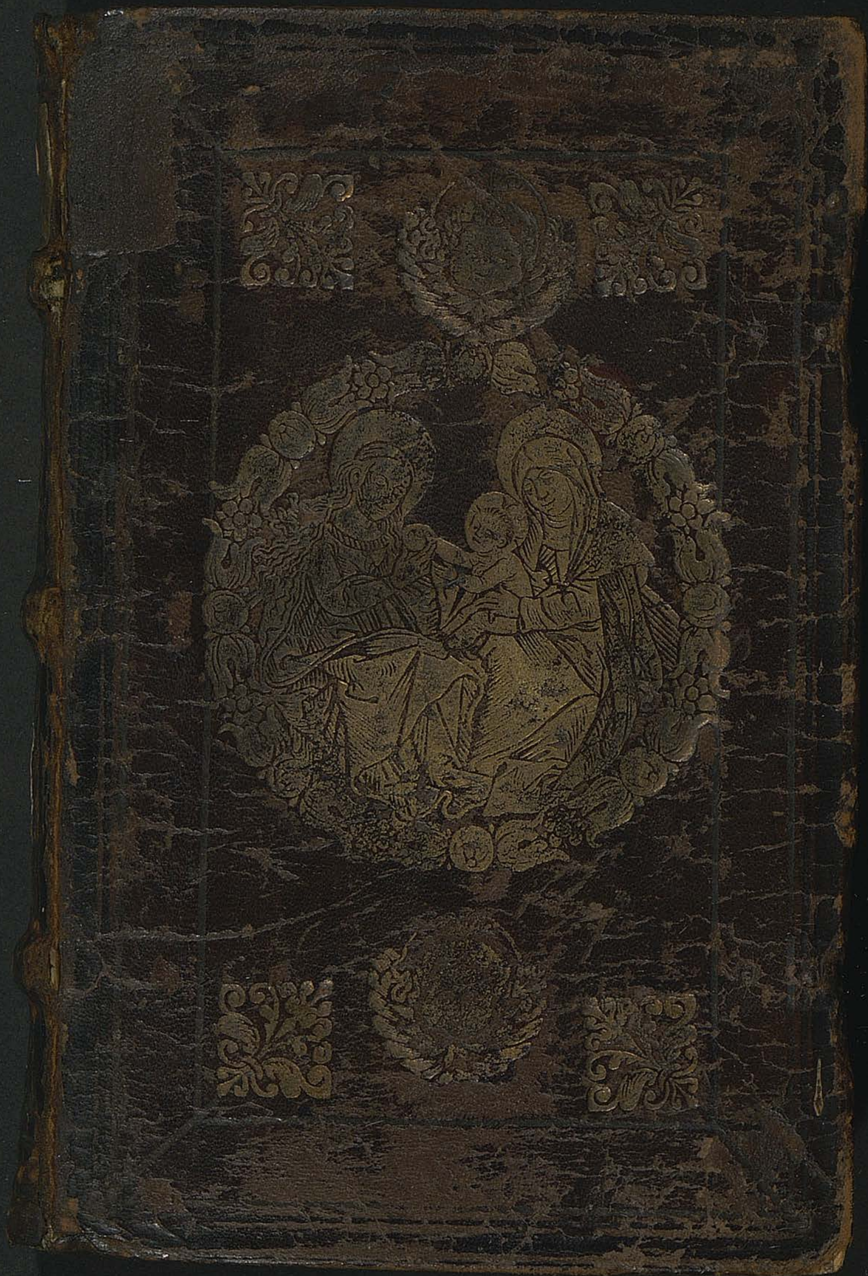

decem M

¶ Diuinis humanisqꝫ dignū
conspectibus p̄clarissimū o
pus sup̄ quattuor nouissimis
cui Speculum mortalium ti-
tulus prefertur A reuerendo
patre Magistro Nicolao de-
nijse prelato prouinciali fran
cie super fratres de obseruan-
tia vulgariter nuncupatos e-
ditum. ac communis vtilita-
tis omnium intuitu conge-
stum/ vigilantissimaqꝫ pro-
uidentia ac impensis hone-
sti viri Frācisci regnault Pa
risius ad diui Claudij edes cō
morantis impressiōi traditū.

Epystola in librū quattuoꝛ nouissimoꝝ.

¶ Venerabili patri lectoꝛi conuētus Rothomagen̄.
fratrū minoꝝ de obseruātia. F. iohanni de tecto. F.
marinus de voysins pꝛefati cōnent⁹ sacerdos ac p̄=
dicatoꝛ immeritus plurimas in dn̄o salutes.

ET si (pꝛecedētium tempoꝛum retroactis curriculis) q̄=
plures ingeniꝭ sollertia ac perspicacitate non mediocri
pollentes / viros magnificos multiplicium disciplinarum ar=
tiumqꝫ multimodarum non paucos cudisse ac edidisse libꝛos
rerum experientia patrumqꝫ transmissis ad nos operibus cō
pertum sit nullis tn̄ defluentium labentiumqꝫ tempoꝛū suc=
cessibus gnaros / disertos / peritosqꝫ defuisse viros (dei auto=
ris certa laboꝛāte pꝛouidentia) experimur. Neqꝫ em̄ huiusce
tempestatis nostre secula pꝛecedentiū tp̄m felicitatibus in=
uidere fas est quibus et pꝛecellentium diuersis gratiaꝝ pꝛe
rogatiuis viroꝛū non parua quoqꝫ suppetat copia. Fuisse q̄=
dem veterum attestātibus hystoꝛijs antiquos philozophos
legimus: quoꝝ incredibile fuit studiuꝫ litteris quasi toto oꝛ
be fugiētibus capescendis operam dare. Qui et talibus vsqꝫ
adeo exarsere et excreuere desiderijs vt nedū rebus ac vni=
uerse supellectili: sed nec quidem coꝛpoꝛibus suis pꝛo com=
paranda sibi copia scientie parcendum diffinirēt. Grauioꝛa
quippe tum rerum tumqꝫ coꝛpoꝛū discrimina passis hoc eis
sepe numero totius iacture vnicum solamen superesse gratū
erat: restare sibi minerue loculos quos nec hostis pꝛedari:
nec ferrum depopulari possit aut ignis. Sic nimirū (seneca p̄
dente) zenonem accepimus mirandum satis et ad posteros
transmittendum verbum emisisse. Etem̄ cum sua omnia sub
uersa audisset atqꝫ dispersa: en inquit felicem me: iubet em̄
foꝛtuna expeditius ph̄ie post hac incumbere zenonem. Quid
de anaxagoꝛa memoꝛem: qui valerio teste cum post longaꝫ
peregrinationem patrios demum fines inuiseret / et sua de=
molita ꝛ dirupta cōspiceret / facie quidem solito factus hy=
larioꝛ: non essem inquit saluus nisi ista omnia deperissent.
Tullius deniqꝫ in paradoxis de byanthe penneo refert cui⁹
cum patriā hostilis perauderet / gladius et plerisqꝫ incolarū
ita datum fugam esset arreptam maturare vt nō paucas re=
rum suarum sarcinulas fugientes aspoꝛtarent: cum esset a
quodam pꝛemonitus vt consimiliter perageret Ego inquit
sic facio: nempe salua mecum omnia que mea sunt etiaꝫ nu
dus defero. O grandis et sane nusq̄ꝫ paruipendenda animi
generositas plane hic philozophi nedum nomen sed et rem
quoqꝫ superat qui vitam huic seculo communem agens: nil
qđ vere suum censeret pꝛeter scientiam ac animi virtutem:
non incongrue indicauit. Poꝛro et ipsum ciceroneꝫ testatur
hieronymus ab yrcyo rogatum vt post therentie repudium

sororem suam duceret respondisse facturum se minime. Qm̄
inquit ego simul & philozophie & vxori operam dare no suffi
cio. Deficiet plane ac preteriet me tempus: si anaximenen:
anaxagoram: pindarium: sophoclem: socratem: platonem:
aristotelem: dyogenem: syracusanum: hermetemqꝫ termegi
stum: empedoclem: demostenem et euclidem: plinium ac fro
tonem et sostenem: ceterosqꝫ ingeniꝫ viribus industrios ac
studiosos ab antiquis temporibus viros depromere studue-
ro. Etenim quis ambigit eos non solum sibiipsis sed nobis
quoqꝫ desudasse: cum siquidem eorum vigiliꝫs laboriosisqꝫ lu
gubrationibus tenebrarum obfusa deterse caligine noticie
certeqꝫ experiētie sue reseruarētur posteritati. At vero etiā
nostre huius etatis viris deum naturamqꝫ prestasse ingeniū
satliquido constat: cui cum et naturalis industria ac prece
dentium doctrinarum & librorum disciplina duplex prestēt
adiumentum: non absre dixerim ipsam quoqꝫ intendi et au-
geri debere sciētiā ni forte qđ absit: desidia: segnitiaqꝫ ener-
uati iuuenes moderni mēbranis pressorumqꝫ tam facilibꝰ
vtilibus tamen laboribus confidentes multa quidem arma
riolis volumina paucas vero & confusas in animo noticias
recondant. Certis autem quibusdam disciplinis immoran-
dum esse seneca teste didicimus. Neqꝫ em̄ qui plura et acu-
tiora recandarum et effigiandarum tabularum ferramēta
vehit hic precellit artifex sed q̄ paucioribꝰ subtilius securi-
usqꝫ vtitur. Jam vero ad eos qui diebus his nouissimis sapi-
entia vera que trahitur de occultis clarissimi et peritissimi
emersere quos noster potius attenuat q̄ꝫ explicet sermo trā-
ire opere precium est: et ad eos presertim quos tu sanctissi-
me et xpiformis pater francisce verbis et operibus genuisti
quorum seraphicis virtutibus & si precipua cōmendationis
ratio debeatur: eorum tamen scientie etiam aliquid laudis
relinquere neqꝫ ociosum putamus aut superuacuum. Pro-
deat igitur in medium sacre theologie eius precipue quam
disputatiuam vocant fundator ac pater eximius magister
alexander de alis doctor irrefragabilis eiusqꝫ auditor sera
phicus et deuotus sanctus bonauentura alias iohannes de
balneo regio. hinc iohannes scotus doctor subtilis et eius
contemporaneus petrus aureoli. Demum franciscus de ma
ronis doctor illuminatus Ricardus etiam de media villa do
ctor copiosus. hinc nicolaus de lyra doctor peritissimus Ri
cardus anglicus. hugo de castro nouo. Alexander de ale-
xandria. Aluarus astensis. Bertrandus cardinalis. Petrus
quoqꝫ casnel directoriꝫ iuris editor. ac franciscus de ampu-
lis. gerardus oddonis. et galterus episcopus pictaueñ. Ja-
cobus de laude. Johannes de saxonia. Landulphus theolo-

gus. Postremo vero sanctus bernardinus senen. qui quasi
his nostris diebus fratrum obseruantie quos de familia ap-
pellant vicarius extitit generalis. Denique magister nicola⁹
de orbellis scoti imitator. Guillermus insuper de valle rau-
lonis. Fuit et his nostris diebus vir ingenio acerrimus si-
cut etiam indicant e placito que suis traduxit opera disci-
pulis Magister stephanus brulyfer scotice quidem doctrine
tam subtilis quam limatus enodator. Nonne et hac ferme tem-
pestate nostra florebat diuine legis preco magnificus Re-
uerendus pater oliuerius maillard: quem vidimus et audi-
uimus interpretem sacre scripture vt esdram: zelotemque di-
uine legis vt helyam: et vt alterum dauid spiritualis domi-
ni bella contra improbos conserentem. ob que omnia etiam
miraculis nunc chorusfcare creditur. Quamplurimos vero
huius sancti ordinis nostri eruditissimos etiam nomine te-
nus preterire viros cogit me hinc temporis angustia istinc
liuidorum mordax inuidia. Porro huius presentia volumi-
nis digestorem ac opificem egregium reuerendū scilicet pa-
trem Magistrum Nicolaum denÿse nobis contemporaneū
ac prelatum benemeritum vt ceteros quos prefati sumus p
conÿs laudumque efferre fastigÿs quid opus est. Sane dixisse
illud sufficiat laudēt eum in portis opa eius. iam enim mor-
daces emulos quos huic nostre insultaturos prefaciuncule
non hesito lassus presensisse videtur calamus. Ediditquippe
preter gemmam predicantium et aliud volumen egregium
cui resolutio theolegorum titulo prefertur: in quo et si nō per
singulos passus fuerit doctorum quos allegat recensita qta-
tio fideliter tā̄ et breuiter subtili ingenio ipsorum pre se fert sen-
tentias. Volui aūt pater amantissime tuis sepe pulsatus ius-
sis ac precibus et huic operi sicut et precedenti aliquod mo-
do qui sequitur metricū inducere preludium.

Vale et eternū viue felix in euum.

Poeta ad lectores super speculo quattuor nouissi-
morum reuerēdi prīs Magistri Nicolai denÿse.

En speculum vobis mortales sumite presto.
Et tumidi fastus cornua deprimite.
O miseri durumque genus: que cura subegit
Sic vos a recto tramite destituens?
En deliratis: et vos malus abstulit error:
En dire cyrcis torta vorago patet.
Laberinthus adest: et non remeanda carybdis:
Et sub fronde latens frigidus anguis inest
Quid frustra o vani tantos captare labores?
Quid tanto studio damna subire iuuat?

Nescitis finem vobis qui cuncta creauit:
Et vestri requiem pectoris esse deum?
Pergite lustrantes terrarum vasta profũdum
Celi ambire: tamen non erit vlla quies:
Causa mali tanti est (nec me sententia fallit)
Spreto quod cupitis vana caduca deo.
Diuitias cupidi: tumidi venantur honores:
Scurre delicias: pectore sollicito
Hec tria dumq̧ habere sarctis sub rethibus angunt:
Deludunt plane nec satiare valent.
Sola animam natura sui diuina capacem
Implet: nec reficit omne quod hac minus est.
Cresus amauit opes: tulit alexander honores:
Arsit et in venerem sardinapalus ebes.
Sed quid eis superest post tanti insignia luxus?
Vermis hic: iste cinis: ille cadauer olens.
Frustra ergo enerues caro sic defluxa requirit
Delicias: per quam vermibus esca datur.
Negligitur pars nobilior: fit cura nocentis/
Que modico exanguis tempore verme putret
Balnea: vina: dapes: venerem: modulamina somnũ:
Ocia: et vnguenta: concupit ipsa caro.
Spiritus hec fugiens. illam certamine duro
Angit: hec insurgens sepe fit anterior.
O peruersus amor: nimis o preposterus ordo.
Cum domine ancillam sic male preficitis.
Nonne patet fluxum per tabida currere membra?
Que candore prius grata fuere suo.
Sic fine pestiferi stercus preponitis auro.
Argento paleam: luminibus tenebras.
Quanto nempe caro sic delibuta nitescit:
Tanto hanc horridius cernimus esse putrem.
Preterea quid queso iuuat nunc fastus honoris:
Umbra qui leuius irreuocandus abit
Quãto quis fuerit fame spectabilis alte:
Tanto (si quod habet) crimen erit grauius.
Tu quoq̧ sacra fames et perniciosus habendi
Insatiandus amor: nescis habere modum.
Est sua periodus rebus certissima cunctis:
Sed tibi sufficere copia nulla valet.
Sepe et dum partis parcit crudelis auarus:
In se vltor proprij criminis acta luit
Grifes yperboreis sic seruant montibus aurum:
Quo non vtuntur: sed prohibere iuuat.

Ignis: et infernus: mors: vulua: et mens auidorum:
Adde superpone: non saciantur adhuc.
Si deus est animus nobis: et pacis asillum.
Si spes: si finis: solus et hic satis est.
Ergo pro fluidis incommutabile rerum
Spernere principium: deputo grande nephas.
Juste ac ex merito spretus spernentibus iram
Infert: sed pius est: multaqꝫ dissimulat.
Tandem iustitia victus grauioreqꝫ dextra
Contemptus proprij criminis vltor adest.
Prouida mens igitur sic se presentibus aptet:
Consilio. vt cernat cuncta futura graui.
Quid sibi venturi pariat mala temporis hora
Si videat: ferient spicula visa minus.
Quattuor ergo isthec sint condita mente ꝓfunda
Mors: et iudicium: gloria: supplicium.
Hec liber hic modicus facili sermone docebit:
Scripturas et ad hec proferet ipse sacras.

Explicit metricum epythoma prefati. F. martini de voysins in librū quattuor nouissimoꝝ reuerēdi pr̄is M. Nicolai denyse editū. Anno salutis. M. ccccc. ix.

Memorare nouissima tua. Ecc̄. vij. capi. Sacra scriptura salubriter nos edocet.
Tenere locum nouissimum.
Precauere tempus nouissimū.
Preuidere finem nouissimum

Primo quidē nos edocet tenere locū nouissimū humilitatꝭ. hec est em̄ via peruenīēdi ad statū sublimitatꝭ. Sicut docet saluator Lu. xiiij. Cū inuitatus fueris ad nuptias: ne recūbas in p̄mo loco. ꝛc̄. Sꝫ cū inuitat⁹ fueris vade et recūbe i nouissimo loco. vt dicat tibi q̄ te iuitauit. Amice ascēde supius. ꝛ erit tibi gl̄ia corā simul discūbētib⁹. Nos igit̄ ad celestes nuptias iuitati nouissimū locū hūilitatꝭ teneam⁹ exēplo capitis n̄ri de quo ysa. liij. dr̄. Uidim⁹ eū ꝛ nō erat aspectus: et desiderauim⁹ eū despectū ꝛ nouissimū viroꝝ. In terra voluit eē nouissimus viroꝝ qui in celis est gl̄a bonoꝝ ꝛ dn̄s angeloꝝ. vt exēplo suo mōstraret verū eē q̄d dr̄ Math. xx. Erunt nouissimi p̄mi: ꝛ p̄mi nouissimi hoc tn̄ multipl̄r pōt expōi. Uno modo sic. Qui se nouissimos. i. humiles ꝛ abiectos fecerint ꝑpter deū erūt p̄mi. i. scitate precipui. ꝛ inter p̄mos amicos dei iñ regno celoꝝ merito ꝯputādi Et qui volūt esse p̄mi ꝛ pricipatum hr̄e super alios isti erunt nouissimi. i. viles ꝛ abiecti diuino iudicio et vilissimi i iferno. Iuxta illud Lu. xiiij. Ois qui se exaltat humiliabitur. Alio mō erunt nouissimi p̄mi ꝛc̄. id est q̄ viliores sunt ardētius et impudētius ambiūt dignitates. qui vero primi sunt. i. ceteris meliores magis se humiliāt et aspernantur honores. Alio mō erūt nouissimi p̄mi. ꝛc̄. id est qui tardius penitere et bn̄facere ceperūt fructius agēdo primi fiunt ꝛ meritis precellunt illos qui citius inchoātes negligēter egerunt. Uñ in vineā dn̄i tardi⁹ veniētes pri⁹ diurnū denariuꝫ receperūt. Math. xx. Est et exēplū de latrone q̄ iuxta dn̄m pēdens credēs et penitens et diuinam ꝯfitēs maiestatē p̄mus meruit obtinere paradisi prebēdā. cui dixit dn̄s. Hodie mecuꝫ eris in paradiso. Luce. xxiij.

Scd̄o docet nos scriptura p̄cauere temp⁹ nouissimū. Ultimum. em̄ tp̄s in quo abūdabit iiq̄tas et caritas magis refrigescet ꝯtinue (sicut predixit dn̄s Math. xxiiij.) summe periculosum est. sicut dicit ap̄ls. ij. ad thim̄. iij. Hoc aūt scito q̄ in nouissimis diebus instabunt tp̄a periculosa. Que autē ꝛ q̄nta sint pericula describit dicens. Erunt hoies seipsos amātes. scꝫ amore priuato et inordinato ex quo radicaliter oia vicia oriunt̄. Et ideo subiūgit ap̄ls Cupidi / elati / supbi / blasphemi: parētibus inobediētes ingrati: scelesti: sine affectione sine pace: criminatores: incontinentes: sine benignitate: proditores: proterui: tumidi: voluptatum amatores magis q̄ dei habentes quidē speciē sanctitatis: virtutē aūt ei⁹ abnegantes Et q̄ iam tales inceperunt esse hoies vt satis experientia

docet. ideo satis patet quia iã
inceperunt dies illi nouissimi
de quibus loquit̃ apl'us. Unde
et dies messye dicuntur. dies
nouissimi. ysaie. ij. Erit in no-
uissimis dieb⁹ p̃paratus mons
domus dñi. ꝛc̃. Erunt tamẽ ho-
mines magis ac magis mali-
cia deprauati circa finẽ mun-
di tp̃e antixp̃i. Et qꝛ p̃iculosũ
est h̃itare cũ hm̃oĩ hoĩbus qua
les describit. apl'us. ideo sub-
dit. Et hos deuita. Sꝫ difficile
est immo quasi ip̃ossibile inter
dũ istos penitus euitare q̃n ali
q̃n cũ eis oporteat conuersari
s̃do sũmopere cauendũ est hoĩ
ne seducat̃ a talibus: aut ꝯfor-
met̃ eis in moribus: aut saltẽ
ab eis mendaciter infametur.

Tertio docet nos scriptu-
ra preuidere finem nouis
simum. Exemplum habemus
in singulis artificibus qui eti-
am anteq̃ opus artis sue inci
piant: prestituunt sibi finem ꝛ
cõplementum sui operis. et se-
cundum exigẽtiam finis prose
quũtur opus donec ad finem
intentum perueniant. Sed ab
hac finis consideratione abdu
cuntur aliqui multipliciter
Primo/ quidam illecti per de-
lectationẽ et concupiscentiã.
sicut innuit sapiẽs. Prouer. v.
Ne intenderis fallacie mulie
ris: fauus enim distillãs labia
meretricis/ et nitidius oleo
guttur ei⁹. Mulier ista est na
turalis cõcupiscentia q̃ emolli
endo mentem facit muliebrẽ.
q̃ ꝛ meretrix dicit̃ qꝛ animã p̃
stituit. sequit̃. Nouissima autẽ
illius amara quasi absinthiũ.
Item puerb̃. xxiij. Ne intuea
ris vinũ quã do flauescit, cũ
splenduerit in vitro color eius
ingredit̃ blande: sed in nouissi
mo mordebit vt coluber ꝛ sicut
regulus venena diffũdet. Per
vinũ itellige delectationẽ car-
nalẽ q̃ mentẽ inebriat/ et a se
quodammodo alienat: vt nõ vi
deat nec consideret q̃s sit finis
hui⁹ delectatiõis. ¶ Scd̃o alij
obstinati p̃ indurationẽ et ma-
liciã. sicut balaam ex sola ma-
licia p̃seuerabat in malis. ꝛ t̃n
dicebat. Moriat̃ aĩa mea mor
te iustoꝝ: ꝛ fiãt nouissima mea
horũ similia. Numeri. xxiij. c
Mortẽ optabat similem iustis
sed vitam habebat dissimilẽ.
Similes sunt ei q̃plurimi in-
gẽti anime periculo se exponẽ
tes. Qui em̃ sanis sensibus si-
bi non prouidit: in mortis an-
gustia ligatis iam sensibus et
deficientibus quomodo salu-
briter sibi p̃uidere poterit cũ
dicat. ps̃. Non est in morte qui
mẽor sit tui. Et beatus augu.
ait. Percutit̃ hac animaduersi
one p̃ctõr vt mortẽs obliuisca
tur sui: qui dũ viueret oblit⁹
ẽ dei. ¶ Tertio/ alij seducti in
abusionem et ignorantiã sicut
innuit sapiens p̃uer. xiiij. Est
via q̃ videt̃ homĩ recta: nouis-
sima aũt eius deducũt ad mor
tem. Idcirco prudenter et or-
dinate monet sapiens p̃uerb̃.
xix. Audi consiliũ et suscipe di
sciplinam/ et esto sapiẽs in no
uissimis tuis. Attende q̃ ordi
nate p̃cedit. Primũ est em̃ vt
sanũ consiliũ reqras ꝛ audias
reuerẽter. Scd̃m vt illud adi-
pleas diligenter: id est vt vitã
vndiq̃ regulatam habeas. Et
tunc sequit̃ ordinate sciũ vt. s.
sis sapiens in nouissimis tuis,

In hoc q̄ppe consistit sapiētie cōplementū. Nec em̄ q̄ sapienter incipit op⁹ grāde: sed q̄ sapieter ꝯsummat laudādus est. Uñ ambrosius. Lauda nauigā tis felicitatem: scʒ cū peruenerit ad portuʒ. lauda ducis virtutem. scʒ cū perductus est ad triumphum. Quid enim prodest bene et diu nauigasse: et in portu perire? Et quid prodest cum hostibus fortiter dimicasse: et in ipsa hora victorie defecisse. Non pigeat hic exemplū sub breuitate tāgere de quadraginta martyribus: quorum vnus post multa supplicia exiens de stagno congelato in quo cum alijs positus fuerat: vt eorum corpora gelu constricta dirumperētur / ⁊ recurrens ad balneum pusillanimis effectus: deficiens emisit spiritum. et coronam perdidit tam paratam. Quid itaqꝫ prodest in tēporaliū rerū dispositione sapientē esse: ⁊ circa fineʒ ꝑncipalē deficere. Ideo ꝓpha insipientiaʒ humanā redarguens et ad veram sapientiā nos exhortans. Deute. xxxij. dicit. Gens absqꝫ consilio est et sine prudentia: vtinam saperent ⁊ intelligerent / ac nouissima ꝓuiderent. Notate verba. Aliqui ꝓp̄a prudentia diriguntur Alij prudentiā sufficientē non habentes consilio sapientiorū reguntur. Qui vero nec prudētiam hn̄t nec cōsiliū querūt vel negligunt quō saluabunt̄. Sʒ adhuc profecto multo minus patere potest via salutis illis hominibus qui prudentiaʒ habent sed ea non vtuntur, et habentes consilium quod nullatenus insequuntur. Utinam in quid saperent. id est saporarent celestia. et intelligerent id est intus legerent et ꝯsiderarent interna conscientie sue secreta: merita: videlʒ vel demerita: cogitatiōes: affectiones: ⁊ intentiones: ac etiā ꝓuitates sequit̄ ac nouissima ꝓuiderēt Sane in ꝓuisione nouissimoꝝ cōsistit ꝑncipalissima pars prudētie. Uñ boeti⁹ li. de ꝯsolatione. Non q̄ȝ āñ oculos est sufficerit intueri reꝝ exit⁹ prudentia metit̄. Ex ipā ꝯsideratione nouissimoꝝ ꝓuenit erratoꝝ vite preterite correctio. ꝑiculoꝝ futurorū euasio. ac oīm necessarioꝝ ad saluteʒ sufficiens ꝓcuratio. Ideo bene dicit sapiēs Ecc. vij. In omibus opib⁹ tuis mēorare nouissima tua ⁊ inet̄nuʒ nō peccabis. ¶ Quot ⁊ que sint nouissima preuidenda et mēorie iugiter imprimenda.

Nouissima quorum prouisionem seu ꝓuidāʒ meditationem sapiēs tā viscerose q̄ȝ misericorditer nobis iniūgit di. In oīmibus opibus t. mēorare nouissima tu. sūt quattuor: scʒ

Penale mortis diuortium.

Finale dei iudicium.

Damnatio reproborum.

Remuneratio beatorum.

¶ De his sic loquitur beatus bernar. in quodā sermone. Nouissima quattuor sūt. Mors iudicium: gehenna: et gl'ia. Quid horribilius morte? Quid terribilius iudicio? Quid intollerabili⁹ gehenna? Quid iocundi⁹ celesti gl'ia? hec bern̄. he sunt quasi q̄ttuor rote curr⁹ anime

vehemẽtis ipaz ad salutẽ eternã. Ista sũt q̃ttuor icitamenta spm̃ hois icitãtia vt oibus spretis mũdanis ad suum redeat creatorẽ. Hec sũt q̃ cõtinue recordãda. Juxta verbũ sapiẽtis Ecc̃. xxviij. Memento nouissimorũ. Et q̃dam metrice sic dicit. Bis duo sũt que corde tenꝰ sub pectore misi. Mors mea iudiciuz. baratri nox lux padisi.

¶ De primo nouissimorũ scilicet de morte. Et pmo de triplici modo mortis in generali.

In sacra scriptura triplicẽ inuenimus mortem: scilicet. est ibi.
Mors ineuitabilis.
Mors desiderabilis
Et mors formidabilis.

¶ Est em̃ q̃daz mors prorsus ineuitabilis. Hec est mors nature ad quã nos preparare debemus q2 piculosa. De q̃ ait. ps. Quis est hõ q̃ viuet et non videbit mortẽ eruet aiaz suã de manu inferi? Primũ est iposiibile Scdz valde difficille. Attende Multuz eẽt trãsitus piculosus vbi nõ posset hõ euadere q̃n aliqd mẽbrũ amitteret q̃ntũcũq3 sibi sollicite pcaueret: si aũt negligẽter ageret vitam pderet corporalẽ. Uide igitur q̃ piculosior est trãsitꝰ mortis quẽ oino iposiibile est euadere quãtũcũq3 diligẽter conet̃ q̃s ea effugere vel differre. Si tñ prudẽter sibi puiderit aiam suaz de penis inferni liberabit. Si xo sibi negligẽter precauerit corporis simul ꝛ aie vitam perdet

¶ Alia est mors desiderabilis que est mors gr̃e: quã debemꝰ optare quia fructuosa. De qua dicit apłus Rom. vi. Existimate vos quidez mortuos esse pctõ: viuẽtes autẽ deo. ¶ Tertia est mors formidabilis que est mors culpe quam super oia debemus formidare. q2 ineffabiliter pniciosa. Hec aũt est triplex. Prima est mors anie mortali corpori alligate. Scda est mors anie a corpore separate. Tertia est mors anie imortali corpori sociate. Prima est culpe tãtũ. Scda culpe et pene: sz ptialis. Tertia culpe et pene totalis. Prima iestimabilr mala. Scda icõparabiliter peior. Tertia idubitabiliter pessima. Q2 prima reparabilis. Scda irrepabilis sz ptialis tm̃. Tertia omnino irreparabilis et totalis: q2 scz est tam corporis q̃ anime. De pma dt augu. super apocal. Multi in corporibus viuis aias mortuas portare noscuntur. Uñ sap̃. xvi. Hõ per maliciaz occidit aiam suã. De scda eze. xviij. Ania q̃ peccauerit ipa moriet̃ ꝛ morte infernali puniet̃. De tertia. ps. Mors pctõrũ pessima. Inter has mortes pmo dicẽdum est de morte ineuitabili q̃ est mors nature.

¶ Notande sũt tres principales ꝯsidratiões d morte nat̃e.

Circa mortem nature: notande sunt principaliter et iugi recordatione meditande tres considerationes.
Prima est consideratio necessitatis.
Secunda est cõsideratio periculositatis
Tertia est consideratio statꝰ consequentis.

Prima igitur est cōsideratio necessitatis. Juxta illud psalmiste. qđ prius allegatū est. Quis est hō qui viuet et non videbit mortē? Et eccelsiastici. xli. Noli metuere iudiciū mortis. memēto q̄ ante te fuerūt et que supuētura sūt tibi. Hoc iudiciū a dño omni carni: scȝ iudiciū mortis. Jdeo dicit ber. in q̄dā sermo. Miser hō q̄re te omni hora nō disponis? cogita te iā mortuū quē scis de necessitate moriturū: distigue qualiter oculi vertētur i capite. vene rūpētur i corpore ⁊ cor scidetur dolore. Est autē circa mortē cōsiderāda triplex necessitas. Prima est nc̄itas ineuitabilitatis. Scđa est necessitas celeritatis Tertia ē necessitas anxietatis ¶ Necesse est eni mori prorsus ineuitabiliter: q2 ꝯtra mortē ipossibile est inuenire remediū Necesse est etiā mori multū celeriter: q2 breuissimū est presentis vite spaciū. Necesse est etiam mori angustiabiliter: q2 de cōmuni lege n̄ fit absq3 magno dolore corporis et anime diuortiuȝ.

Pr̄a igitur necessitas ꝯsiderāda de morte ē necessitas ieuitabilis. q̄ q̄dē est a diuina sētētia. Genesis. ij. Ubi dñs dicit ad adā. De ligno sciētie boni et mali ne comedas. Jn quacunq3 die comederis: ex eo morte morieris id est moriendi necessitatē icurres. vt exponit. Magister nicolaus de lyra Q2 gustato ligno cepit ad mortē tēdere. Et scđm btm̄ augustinū super geñ. morte morieris, id est morti obnoxius eris vel mortis reatū incurres. Et si arguas hāc necessitatē esse a natura et nō a diuia s̄nia propter demeritū pcti ade. Q2 omne cōpositū ex cōtrarijs est naturaliter corruptibile: quasi habens in se causam corruptionis: sed corpus humanum est huiusmodi. igitur ⁊c̄. Notandum secundum beatuȝ thomam. i. ij. questione. lxxxv. articulo. v. ꝙ mors non prouenit directe ⁊ per se ex peccato: cum mors et huiusmodi defectus sint preter intentioneȝ peccantis/ sed per accidens tantum tanq3 a remouente prohibens. Propter demeritum em̄ peccati sustraxit diuina sentēcia ab hoie originalē iusticiaȝ per quam inferiores vires anime continebantur sub ratiōe absq3 deordinatione et totum corpus sub anima absq3 defectu. Et ideo substracta hac originali iusticia sicut vulnerata est natura humana q̄tum ad animam per deordinationē potentiarū: ita est corruptibilis hō effect⁹ p deordinationem ipsi⁹ corporis. Hec thom. Ex quo patet ꝙ moriendi necessitas directe et per se est ex naturali conditione corpis humani vnde dicitur in thobiade. Mortale tributum soluere nature lege tenetur homo est aūt a diuina sententia tanq3 a remouēte ꝓhibens: q2 scȝ ꝓpter demeritū ade diuina iusticia substraxit ab homie donū originalis iusticie p quaȝ erat immortalis. i. potens nō mori. nō q̄dē per naturā sed p gratiam: siue donuȝ gratuitū. et sic remāsit

hō in sua naturali ꝯditione: et
necessitatē icurrit moriēdi ex
diuina sentētia. Vñ geñ.iij.c. di
xit dñs ade post pctm̄ ꝯmissum.
In sudore vult⁹ tui vesceris pa
ne tuo donec reuertaris i terrā
de qua sūpt⁹ es: q̄ꝛ puluis es ꝛ
in puluerē ibis. O q̄ꝫ maledictū
pctm̄ per q̄d mors intrauit i mū
dum. Stipendia em̄ pcti mors
inquit apl's. Ro.vi O q̄ꝫ terribi
lis est hec mortis sententia ꝑ
pter pctm̄ inflicta. ¶ Est em̄.
Sententia generalis sine cu
iusq̄ꝫ exceptione.
Sententia rationabilis ꝓ pec
cati puuitione.
Sententia irreuocabilis sine
aliqua remediatione.

PRimo igitur gn̄alis est sē
tentia mortꝫ sine cuiusq̄ꝫ
exceptione. Vñ dr̄ in libello de
ꝯtemptu mundi. Mors resecat
mors omne necat q̄d carne cre
atur. Magnificos ꝑmit: et mo
dicos. cunctis dn̄atur. Nobili
um tenet imperiū: nullumq̄ꝫ ve
retur. Tam ducibus q̄ꝫ princi
pibus ꝯmunis habetur. Mors
iuuenes rapit atq̄ꝫ senes: nulli
miseretur. Illa fremit: genus
omne tremit quod in orbe mo
uetur. Illa ferit: caro tota pe
rit: dum sub pede mortis. Con
teritur. nec eripitur vir robore
fortis. Item quidam ali⁹ Pau
peris et regis ꝯmunis lex mori
endi. Dat causam flendi si be
ne scripta legis. Et ouidius. Or
tus cuncta suos repetunt: ma
tremq̄ꝫ requirunt Et redit in ni
nichilū quod fuit añ nichil. He
sunt alique auctoritates metri
ce et poetice de gn̄alitate mor
tis. Percurramus etiam aliq̄s
auctoritates sacre scripture.
scde. Rom.xiiij. Om̄s morimur
Et eccl.xl. Oia q̄ de terra sunt:
in terrā ꝯuertentur. De quorū
numero ois hō reputat̄. Hiere
mie.xxij. Terra: terra terra au
di sermonem dn̄i. Ter vocat ho
minē terrā Est em̄ terra. q̄ꝛ de
terra plasmatur Est terra q̄ꝛ in
terra ꝯuersatur et de terra nu
tritur. Est terra q̄ꝛ finaliter in
terrā reuertitur Terra est plas
matione: ꝯuersatione: ꝛ morte.
Terra est natura: via: et sepul
tura. Terram sapit: terrā sitit
celestium oblitus ꝓ terra liti
gat. ꝓ terra pugnat. pro terra
mare nauigat. et sepi⁹ propter
terram nunc huc: nunc illuc ho
mo miserabilis anxi⁹ laborat.
nec a talibus cessat: donec qui
de terra sumptus est reuertat̄
in terram. Itē baruch.iij. capi
tulo. Vbi sunt ꝑncipes gentiū
qui dn̄antur super bestias que
sunt super terram. qui in aūib⁹
celi ludunt. qui argentum the
saurizant: et aurum in quo con
dunt homines: ꝛ non est finis
acquisitionis eoꝝ. qui argentū
fabricant et solliciti sunt: nec
est inuentio operum eoꝝ. Ex
terminati enim sunt et ad infe
ros descenderunt: et alij in lo
cum eorum surrexerunt. Hec
ille. Atq̄ꝫ vt specialius loq̄na
mur. Dic michi tu vbi hector?
vbi iulius? vbi alexander po
tentissimus? vbi iudas macha
beus? vbi Sanson fortissimus?
vbi galienus medicus. et auice
na ei⁹ socius? vbi Salomō pru
dentissimus? Vbi Absalon pul
cherrimus? vbi Tullius elcq̄n
tissimus? Vbi Aristoteles peri

Mors omnes necat

tissimus:vbi Plato et Porphi=
rius:vbi doctissimus poetaruꝫ
virgilius: Ubi deniqꝫ omes pri=
cipes. Philosophi / oratores:
omnesqꝫ generaliter tam nobi
les qꝫ ignobiles : tam maiores
qꝫ minores qui nos a principio
mundi precesserunt. Nōne oēs
tanqꝫ peregrini ⁊ hospites vni=
us diei transiert: Uere sic.nam
vn⁹ ex eis non remāsit. O qꝫ fe=
lix esset q̄ sp hūc finē oim gnalē
meditādo puideret. Uñ in a'e=
xandreide. O felix mortale ge=
nus si sp haberet. Eternuꝫ pre
mente bonū finēqꝫ timeret. Qui
tam nobilibus media qꝫ plebe
creatis iprouisus adest. anime
discrimine magno. O qꝫ diligen
ter sunt hec meditanda: qꝫ gra=
uiter in statera cordis ponde=
randa. qꝫ prudenter et vigilan=
ter preuidenda. Talis vtiqꝫ cō=
sideratio ⁊ preuisio multū vti=
lis est ad mūdum contēnēdum
ad tumorē cordis reprimēdū et
ad diligēter saluti sue prouidē
dū: qđ ampli⁹ patere pōt exem=
plo valde notando. Nam legit
in vita barbaam quam scripsit
iohēs dam̄. Qꝫ rex quidam fuit
in india xpianoruꝫ valde perse
cutor qui filium suum noie iosa
phat in palatio q̄dam includi
et educari fecit timens : ne xpi
anus efficerertur Qui ad etatē
adultā perueniēs: āmirās cur
pater eum sic inclusisset: vni et
seruis suis dixit se ppt hoc esse
in magna mesticia Quod pater
audiens et dolens : equos ydo=
neos sibi parari fecit: choros
plaudentes ante eum mittēs.⁊
et ne aliqđ fedū sibi occurreret
prohibuit. Predicto igitur iu=
uene taliter pcedēte q̄dā vice
vn⁹ cecus et vnus leprosus sibi
obuiauerunt. Quos ille videns
et stupēs q̄d sint et q̄mō sic essēt
inq̄siuit. Tūc ministri ei dixert
Passiones ille sunt q̄ hominibus
accidūt. Ualde ergo anxi⁹ esse
cepit p inconsuetudine rerum:
Alia aūt vice quēdā senē valde
rugatā faciē hntē ⁊ dorsū icur=
uatū et cadētib⁹ dentib⁹ balbu
tientē iuenit. Stupefact⁹ ḡ val
de cepit esse p tali visiōe. Et cū
didicisset oēs homies aut iuue
nes mori aut ad similem statū
venire: cepit multum tristis eē
mundanasqꝫ voluptates contē
nere. Cum em̄ didicisset se se=
nescere ⁊ mori in multa desola
tione positus non amplius po=
terat cōsolari i mundanis . nec
amplius delectari in hui⁹ vite
tam trāsitorijs oblectamētis.
Nec mirum quia nichil morte
horribili⁹ esse pōt. Nulla enim
pōt potuit aut poterit: sibi re=
sistere dignitas. nulla magnifi
centia. nulla facundia. Audite
obsecro: o infelices mortales
nunc oēs ad mortem tendimus
oibus mors dn̄atur . nō parcit
pulchris. nō potētibus. non sci
entib⁹. O isipiētes pctōres o sō
nolenti et excecati: considera=
te et respicite diligenter vbi
sunt mille millia hominū q̄ fue
rūt in mundo: oms sunt mortui
gygantes: reges: et principes:
phi: doctores: oratores: omnes
duces comites et comitisse re=
gine et pricipisse et omnes dn̄i
atqꝫ dn̄e vbi tot iuuenes et iu=
uencule q̄ etiā in etatis sue flo=
re mortui sūt: O vita misera vi
ta caduca. O vita labilis vita

vita misera

vmbratica. O vita fallax vita
sophistica. Oēs plane gn̄aliter
q̄ vitam hāc gustāt tādē moriū
tur et i monumētis recludunt.
Hic ait ber. i.li. meditatio. Dic
michi vbi sunt amatores mūdi
qui añ pauca tp̄a nobiscum fue
runt? Nichil ex eis mansit nisi
cineres ⁊ vermes. Attēde diligē=
ter quid sunt, et q̄d fuerūt. Hoies
fuerūt sicut tu. Comederūt: bi
berunt: riserūt duxerunt i bonis
dies suos i puncto aūt ad infer
na descēderūt. Hic caro eoꝝ ver
mibꝰ: illic aūt eoꝝ aie ignibus
deputātur eťnis. Donec rursꝰ
in felici collegio colligati sem
piternis inuoluant incēdijs. et
qui socij fuerūt in vicijs erūt ⁊
in penis. Una em̄ pena iplicat:
quos vnꝰ amor i crimine ligat.
Quid profuit illis inanis gl̄ia:
breuis leticia: mundi potētia:
carnis voluptas: false diuitie
magna familia? Ubi risus? vbi
iocus? vbi iactātia? vbi arrogā
tia? vbi tāta leticia? Quāta tri
sticia vbi post tantā voluptatē
tā grauis succedit miseria. De il=
la exultatiōe ceciderūt i magnā
ruinā et magna tormenta. Qđ
illis accidit tibi quoq̧ accide=
re pōt: quia hō es: humus de hu
mo/limus de limo: de terra es
et de terra viuis: et in terrā re=
uerteris. hec ille. Et señ. ad lu=
cillum. Eo ibis quo omēs erunt
q̄d tibi noui est? ad hāc legē na
tus es: hoc pr̄i accidit: hoc mr̄i
hoc maioribꝰ: hoc oibꝰ ante te.

Secundo rationalis est sē=
tentia mortis pro pc̄ti pu
nitione. Nam sicut ait apl̄s ad
Ro.v. Sicut per vnū hominem
pc̄tm̄ i hunc mundum itrauit ⁊
p pc̄tm̄ mors: ita in omēs hoies
mors ptrāsijt in quo oēs pecca
uerūt. Natura em̄ humana q̄ i
pmis parentibus tota fuit: per
ipoꝝ inobedientiā creatori suo
contumeliā fecit. q̄ toti hūano
generi iuste debuit imputari.
Sicut em̄ fluuiꝰ viciatur in fon
te: fructus in semie: sic tota po
steritas viciať in origine. Nā
etiā p iusticiā hūanā pro q̄bus=
dam criminibꝰ vt pote homici=
dijs et sacrilegijs et hmōi con=
missis a patribꝰ punitur etiā to
ta posteritas p exhēdationem
et cōfiscationē vel etiā relega
tionē. Intelligendū est em̄ q̧ in
adā persona corrupit naturaȝ.
et natura corrupta corrumpit
personā. vñ natura humana to
ta corrupta in adā non pōt nisi
corruptos filios generare. ⁊ qꝛ
peccando originalem iusticiaȝ
⁊ immortalitatē pdidit: nō nisi
i niustos et mortales filios ge=
nerare potuit: Uñ. augusti. xiij.
de ci. dei. Fatendum est pmos
homies ita fuisse institutos. vt
si nunq̧ peccassent/nunq̧ genꝰ
mortis experirentur. Sed eos
dem primos parētes per pc̄tm̄
ita fuisse morte constrictos: vt
quicq̄d de eoꝝ stirpe fuisset ex=
ortum/eadē pena teneretur ob
noxium. p magnitudine quip=
pe culpe illius naturā dānatio
mutauit in peius. vt qđ penali=
ter precessit in peccantibꝰ hoi=
bus pmis/naturaliter seque=re
tur in nascentibus ceteris hec
ille. O igitur maledicta pc̄ti cō
ditio per quod mortis dn̄iū to=
tū humanum genus subiecit.

Tertio irreuocabilis est
mortis sentētia ⁊ sine vlla

remediatione. Sententia em̄ diuina est immutabilis. Nam sicut dicitur Nūeri. xxiij. Non est deus vt homo vt mentiatur aut vt filius hominis vt mutetꝰ Et mal. iij. Ego dñs et non mutor. Jō dr̄ i libello de ꝯtēptu mūdi. Nil redimit dum mors pertimit: q2 federa nunq̄ Nec precium: nec seruitiū: mors accipit vnq̄. Et quidā aliꝰ dicit Fama genus: mores: sapientia res et honores. Non retinent hoīem quin ruat i cinerē. Jd circo ait aug. Non iportune nec incongrue arbitror accidisse si non humana industria diuino fortasse iudicio: vt hoc verbum qđ est moritur i latina lingua nec grāmatici declinare potuerūt ea regula qua cetera declinantur Ab eo em̄ quod est moritur si q̄ramꝰ preteriti tp̄is verbum rn̄deriꝰ solet mortuus est / u / geminata. sic em̄ dr̄ mortuus quo mō fatuus. ꝯspicuus: et siq̄ sunt siłia: q̄ nō sunt p̄teriti tp̄is. Conueniēter itaq̄ factum ē / vt quēadmodum id qđ sig̃t non potest agendo: ita v̄bum nō pōt loquēdo declinari. hec aug. Jtem de irreuocabilitate sentētie mortis postq̄ aliq̄s mortuus est dr̄ Job. xiiij. Lignum hēt spem si precisū fuerit rursum vi rescit ꝛ rami eiꝰ pululāt ꝛc̄. hō v̄o cum mortuus fuerit nudatꝰ atq̄ cōsūptus vbi queso est: quō si recedāt aque de mari ꝛ fluuiꝰ vacue factus arescat. sic hō cū dormierit nō resurget hinc etiā dr̄. ij. Ro. xiiij. Oēs morimur. ꝛ quasi aq̄ dilabimur in terrā q̄ non reuertunt. Sꝫ cū resurrectionem generalē credamꝰ ꝛ dicat apl's i. Coꝝ. xv. Oēs quidem resurgemus. quō verū est qđ hic dr̄. hō cum dormierit non resurget? Rn̄. Quia quidem heretici posuerunt q̄ homo pluries moreretur et pluries resurgeret ad vitam corruptibilem et mortalem qualem nunc vtiq̄ habemus. Aliȷ̄ vero posuerunt q̄ hō semel mortuꝰ nūq̄ resurget in eternum. Jō ꝯtra p̄mos dr̄ Job hō cū dormierit nō resurget. Contra scd̄os v̄o dicit apostolus. Omnes resurgemus.

Secunda necessitas cōsideranda de morte est necessitas celeritatis. Necesse omnino est mori vt dictuꝫ est. Necesse est et celeriter mori. Breue est em̄ omē tp̄s p̄ns et celeriter transit eꝛnitati ꝯparatum. Job. xiiij. hō natus de muliere breui viuens tp̄e. ꝛc̄. Et eiusdē xiiij. Breues dies hoīs sunt. Jtem. i. coꝝ. vij. Tp̄s breue est Uere breue imo ꝛ breuissimuꝫ dici pōt. vn̄ sen̄. ad lucillū. Punctū est qđ viuimus ꝛ adhuc pūcto minꝰ. Un̄ satꝭ ptꝫ q̄ necesse est vnuꝫ quēq̄ cito et celeriter mori. ¶ Est autē circa hec triplex cōtemplanda veritas.

Prima est veritas generalis accelerationis.

Secunda est veritas specialis preoccupationis.

Tertia est veritas vtilis considerationis.

Prima igiꝭ veritas est vniuersalis accelerationis. Declaratur em̄ primo per scripturas poeticas et ph'icas. hoc em̄ est generaliter verum q̄ om̄es celeriter ad mortem veniunt. Unde ouidiꝰ

iiij. de fastis. Tp̄a labuntur taci tisq̃ senescimus ānis. Et celer admissis labitur annus equis. Et in.x. mathem̄. Labitur occulte fallit volatilis etas ꝛ nichil est annis velocius. Itē quidam. Uita breuis velut vmbra leuis fugit ꝛ nichil ē. Sic vadit subito: q̄ cadit dū stare putatur. Media em̄ vita in morte sumus. Itē quidā alius. Est hō res fragilis: res durās tp̄e par uo. Est hō res siīs flori qui crescit in aruo Jō bene dr̄ in libello de cōtēptu mundi. q̄ male frau dat̄ q̄ stulte ludificatur ꝑpter florē mundi vanumq̃ decorem qui pri⁹ apparet q̄ū flos ꝛ protin⁹ aret. vadit ad infernū per dit dyadema supnum. Tūc flēs et tristis qui penis tradit̄ istis. Mallet ꝑterite ꝙ in oī tp̄e vite Pauper vixisset: nec diuitias habuisset. Quid tunc thesauri: quid aceru⁹ ꝓderit auri: Cum pctōres mittentur ad iferiores Inferni latebras: ignē pariter q̄ tenebras Semꝑ passuri: nec ab his vnq̄ redituri. Hec ibi. Itē dicit sen̄. ad luciliū. Quoti die morimur: q̄tidie demitur aliqua pars vite nr̄e. ꝛ tunc quoq̄ dum crescim⁹ vita nr̄a decrescit. Infantiā amisim⁹: deinde pueritiā. demum adolescentiā. et vsq̄ ad extremū q̄cquid transiyt tp̄is periyt. Idem ad eundē Corpora nr̄a rapiunt̄ fluminū more quicquid vides cum tp̄e currit. nichil ex his q̄ videmus manet. hec ille. Item in libello de ꝯtemptu mūdi. Regia maiestas oīs terrena ptās Prosperitas rerū series longinca dierꝝ Preterit absq̃ mora mortis dū venerit hora. Exemplum accipe de excellentissimo principe alexandro q̄ mundum vniuersū bellādo subiugauit: sic ꝙ toti⁹ seculi sol⁹ dn̄s putabatur. sed post tm̄ triūphū: post mūdi adeptū iperiū vle: q̄d magni seq̄batur: Nunquid regni stabilitas: aut potentie ꝑpetuitas: nunq̄d corporis icolumitas: aut pn̄tis vite lōgeuitas: Certe nequaq̄ sed id cōe oīb⁹. Ultim⁹ ad mortem post oia facta recursus Bn̄ poterat dicere alexāder in hora mortis sue illō. Job. xxi. Ego ille quondā opulentus repente ꝯtrit⁹ sū. Nā solūmō. xij. ānos et nō āpli⁹ imꝑauit. Silr̄ ꝯquerendo de morte poterat dicere illō Job. xix. Spoliauit me gl̄ia et abstulit coronam de capite meo: destruxit me vndiq̄ ꝛ peo. Jō dicit quidam. Oīa cesar h̄z ꝛ gl̄ia cesaris esse desinit. ꝛ tumulus vix erit octo pedum. Scd̄o declarat̄ per scripturas canonicas. Un̄ ecci. x. Oīs potentat⁹ breuis vita rex est hodie ꝛ cras morietur. De tali rege dicitur. i. Mach. ij. Gl̄ia eius stercus et vermis hodie extollitur ꝛ cras nō inuenit̄. Jō etiā bn̄ dr̄. i. Paral̄. vlti. Dies nr̄i quasi vmbra super terram et nulla est mora. Itē ps̄ Hō vanitati similis factus est: dies eius sicut vmbra pretereunt. Idē In vanitate defecerunt dies eoꝝ et anni eoꝝ cum festinatiōe. Itē ysaie. xl. c. Oīs caro fenum ꝛ oīs gl̄ia eius quasi flos feni. Uere fenum est ꝑplus exsiccatum est fenū ꝛ cecidit flos v̄bum aūt dn̄i manet in eternū. Oibus ḡ breuissima est vita: mors aūt vicina. Unde

vita nra horalogio compat

ecclastici.xiiij. Meō ꝛ esto qm̄ mors nō tardat. hecverba mul tū pōderanda sunt. Mors non tardat.ꝙ est i ianuis. Mors nō tardat ergo timeam⁹ Mors nō tardat ꝙ b̄nfaciam⁹.O dilecto res mundi. O terrenoꝝ amato res. Mors non tardat. O gene raliter oēs pctōres. Mors non trdat. Agite ergo penitētiā ne vos inueniat dormiētes.O du rū verbū.sed verissimuz. Mors non tardat. Sed heu hoc non aduertunt execati vite p̄ntis a matores sed hoc licet tarde cū multa anxietate recognoscunt dānati dicēres illō sap.v. Nos nati continuo desinimus esse.

Tertio declarat̄ p scripturas sctōꝝ autēticas. Uñ greg.in re gistro Nr̄a vita nauiganti silis est. Is namqꝫ qui nauigat stet sedeat:iaceat:semper vadit qz ipulsu nauis ducitur. Ita ꝛ nos sum⁹ ꝗ siue dormiēres siue vi gilātes:siue iacētes siue ambu lantes siue volētes: siue nolen tes per momenta tp̄m ad finez ducimur semp. Et augu.xiiij.de ci.dei. Ex ꝗ vita in illo corpore morituro esse cepit nūꝙ eo agi tur vt mors nonveniat hoc em̄ agit eius mutabilitas toto tp̄e vitehui⁹(si tn̄ vita dicenda est) vtveniat in mortē Nemo ꝙppe est ꝗ nō ppior ei post annum sit ꝙ an̄ an̄ū fuerit. ꝛ cras ꝙ hodie et hodie ꝙ heri. Et paulo post ꝙ nunc. ꝛ nunc ꝙ paulo ante. Qm̄ quicqd tp̄is viuitur de spa cio viuendi demitur.ꝛ quotidie fit minus:minusqꝫ restat vt om nino nichil sit aliud tp̄is vite hui⁹ ꝙ cursus ad mortem. hec ille Consideremus itaqꝫ ꝙ non

Similitudo

immerito horologio compara tur vita nostra. horologium enim semper gradatim transit et vsqꝫ ad certum punctum cō tinue discurrit.et tunc subito ꝛ improuise cadit ac campanel las tangit easqꝫ sonituz facere ꝯpellit. Sic in vitatevita nostra sēper labit̄ et fluit vsqꝫ ad cer tum punctuz hoc est ad vite ter minū a deo p̄fixum quem nemo poterit preterire. Job.xiiij. Cō stituisti terminos ei⁹ ꝗ pterīri nō poterūt. Tūc aūt deficit et cadit ac cāpanellas realit̄ ꝛ ad lr̄am sepe sonare facit. Euigila igit̄ et prudēter expecta casuz vite tue Nā horologiū tuū gra dus tā paucissimos habet ptrā sire Q. si supnictur⁹ esses ānos quadringētos aut quingētos: oēs anni celeriter ꝛ subito trā seunt. Nā et si hoies an̄ diluuiū diu viuerēt puta nonagētos an nos ꝛ vltra.his tn̄ nō obstātib⁹ ānis oēs mortui sūt qd vtiqꝫ no bis esse dꝫ in exēplū vt labilita tē huius vite ꝛ mortis celerita tē cognoscam⁹. Uñ legit̄ i libro de dono timoris. Q. ꝗdam ma gn⁹ p̄hs datus mūdi vanitati bus audiēs semel in matutinis legi de lōga vita patrū et ꝙ de quolibet eoꝝ sp in fine dicebat̄ illud Geñ.v. et mortu⁹ est. co gitauit ꝙ sibi etiā taliter eue niret ꝙ tūcūqꝫ tp̄is viueret ꝛ ex hoc cōcipiēs mūdi cōtemptū in trauit ordinē p̄dicatoꝝ. inꝗ fa ctus est parisius magr̄ i theolo gia ꝛ vir eximie sctitatis. O ꝙ bene hic habuit pre oculis v̄ba ecclesiastes.xi.sic dicētꝫ. Si an nis multis vixerit hō̄ et in his oib⁹ letat⁹ fuerit meminisse de

bet tenebrosi tp̄is ⁊ dierꝫ multo
rū q̄ cum venerit vanitatis ar-
guentur preterita. Vere in die
mortis patet vanitas. ac vani-
tatū vanitas. ⁊ ꝙ oīa fuerūt va
na. Ps̄. Uniuersa vanitas oīs
hō viuēs Vanitas inq̄ꝫ est vita
hois q̄tūcunqꝫ longa / cū ita ce
leriter elabatur. Adā si adhuc
viueret et hodie moreretur. qd
illi longitudo vite profuisset
Certe modicum vel nichil. Vn̄
posset dicere. Iā michi preteri
te fluerūt tp̄a vite Vn̄ quidam.
Quid pdest hoi si viuat scl'a cē
tū. Cū morit vitā trāsisse putat
q̄si vētū. Iō dicit aug. sup psal.
Si toto illo tp̄e vixisses a q̄ adā
de paradiso emissus est vsqꝫ in
hodiernaꝫ diem: certe videres
vitam tuā nō fuisse diuturnā q̄
sic auolasset Idē in quadā ome
lia Fragiliores sum⁹ q̄ꝫ si vitrei
essemus. Vitrū eñ et si fragile
est: tn̄ bn̄ seruatū et custoditūꝫ
diu durat. Vita aūt hūana q̄tū
cunqꝫ seruetur durare nō pōt.
Nā vt dr̄ heb. ix. c. Statutū est
hoībus semel mori. Ideo bene
dicit hieronimus ad helyodorꝫ
de vita nepociani. Debemus ⁊
nos aīo pmeditari quod aliq̄n
facturi sumus / et (qd̄ volumus)
longe abesse non pōt Nam ⁊ si
nongētos excederemus annos
veluti ante diluuiū viuebat ge
nus humanū. nichil tn̄ esset pre
terita longitudo que aliq̄n esse
desisteret. Quid eñ interest illuꝫ
qui vixit decem annis et illum
qui vixit mille / postq̄ꝫ idē vite fi
nis aduenerit et irreconsolabi
lis mortis necessitas: nisi ꝙ ma
gis senex onustior pctis profici
scitur. Optima queqꝫ dies mise
ris mortalibus eui. Prima fu-
git / subeūt morbi / tristisqꝫ sene
ctus. Et labor. et dire rapit in-
clemētia mortis. hanc mortis
vicinam necessitatē ⁊ humane
vite breuitatē ꝯsiderabat gētī
lis ille xerses De q̄ btūs hiero⁹
scribens ad helyodorꝫ in ep̄l'a
sic ait. Xerses ille potentissim⁹
rex qui subuertit mōtes maria
qꝫ strauit / cū se sublimi loco in-
finitā hoim multitudinē ⁊ innu
merabilē vid: sset exercitum fle
uisse dr̄ eo ꝙ post āños aliquot
nullus eorꝫ q̄s cernebat subui-
cturus esset O si possem⁹ in ta-
lē ascēdere speculā de qua vni-
uersam terrā sub nr̄is pedibus
cerneremus: iam tibi ondērē to-
tius mūdi ruinā. gentes in bel-
lo ruētes. alios torqueri. alios
necari. alios absorberi a flucti
bus alios ad seruitutem trahi
hinc nuptias hinc planctum. il
los nasci. illos mori. alios afflu
ere delicijs. alios mendicare: ⁊
non solū xersis exercitū / sed to-
tius mundi homines qui nunc
viunt in spacio breui tibi osten
derē morituros vicit sermo ta
li rex magnitudine et min⁹ est
oē qd̄ dr̄. Redeam⁹ ergo ad nos
⁊ quasi e celo descendētes pau
lisper nr̄a videamus. Sentis
ne obsero te q̄n puer q̄n infans
q̄n senex fact⁹ sis. quotidie mo-
rimur quotidie ꝯmutamur. ⁊ tn̄
eternos nos esse credimus. hec
ille. O igitur peruersam mūda-
norꝫ cecitatē qui ita mundana
diligunt: ita ardenter cupiunt:
adeo diligēter q̄runt: ac si nun
q̄ꝫ essent morituri. cū tn̄ oīno ne
cesse sit omēs cito ac celeriter
vitaꝫ finire. Sꝫ vt dicit greg. in

moral. Carnales mentes idcirco pꝓsꝑa diligunt: q᷑ vita carnalis ꝙ̄ fugitiua sit minime attendunt. Naz si velocitatē trāsitus ei⁹ aspicerēt: hāc etiā pꝓsperitatē minime amarēt. Idē lib. xiij. moral. Reprobi id circo multa nequiter agunt: q᷑ se diuti⁹ viuere arbitrantur. hec ille. Propterea dicit. b. in suis med. Quid thesaurizat q̄s in t̄ra/ cū sine dilatiōe trāseat et id qđ colligit͛ ⁊ ille qui colligit? Tu ꝙ̄ hō quez fructum expectas i mundo/ cuius fruct⁹ finis est mors. Utinā saperes ⁊ itelligeres ac nouissima prouideres. Jō bn̄ dicit dn̄s Math. vi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in t̄ra. Item sequit͛. Thesaurizate aūt vobis thesauros in celo. ⁊c. vide ibi. Item petrus blesen̄. in quadaz ep̄la sic dicit Glia mundi fallax et seductoria suos decipit amatores. Quicquid em̄ vel in futuruz promittit vel i p̄nti ꝓtendit totum ad nichilum deueniet tā ꝙ̄ aq̄ decurrens. Inspice ꝙ̄ fragilis/ ꝙ̄ fallax/ ꝙ̄ sit inanis Mūdus: et illi⁹ glīa quā cupimus. Ergo o stultissime Cur cito non sperneris que ꝓtereuntia cernis? Nōne vides mundum miserum nimis ⁊ moribundum. Sub gladio dire mortis languendo perire? Sic ita ꝙ̄ pȝ declaratio prime v̄itatis q̄ est veritas ḡnalis acceleratōis q̄ declarata est tā ꝑ scripturas poeticas ⁊ phicas ꝙ̄ ꝑ scripturas canonicas: ꝙ̄ ēt ꝑ scripturas doctoꝝ autēticas ptȝ iā ꝙ̄ declaratio illius veritatis. pȝ exhinc ꝯclusio mundane fatuitatꝭ. patet finaliter exhortatio salutaris vtilitatis.

Scd̄a veritas declaranda de nc̄itate celeritatis mortis est v̄itas specialis p̄occupationis. lȝ em̄ nullatenus possit hoīs vita esse longa: tn̄ adhuc sepi⁹ breuiatur periodus naturalis eius adeo ꝙ pauci ad etatem senectutis perueniunt: sed multi preoccupantur a morte anteꝙ̄ ad senium pertingant. Hec autem preoccupatio maxime prouenit ex triplici causa.

Primo ratione interioris corruptionis aut pestilentie.

Scd̄o rationes exterioris vexationis aut violentie.

Tertio ratione superioris vindicationis aut iusticie.

¶ Primo igit͛ rōne iterioris corruptionis aut pestilentie. Euidentissima experientia docet ꝙ̄ inūerabilis multitudo frequentius preuenta sit a morte ante tp̄s senectutis ꝑpt͛ supuenientes pestilētias. Pauci sunt (credo) q̄ non viderint ꝓpriis oculis coetaneos suos aut etiam iuniores in multo numero a morte preoccupatos: alios ꝓpter pestilentias aut epydimias: alios ex fluxu ventris: alios ex febre aut variis aliis languoribus. Un̄ quidam phs interrogatus. Cui silis est hō? R̄ndit. Aceruo niuis qui modico calore cito i aquam resoluit͛ de q̄ fuerat genita. Sic hō genitus de putredine modico calore febrili aut pestifero seu modica alia īfirmitate in eā reuertit͛. Silis est ēt rose matutie q̄ dū mane colligit͛ pl̄chra videt͛. tacta v̄o a calore cito marcessit. sic hō i iuuētute appet florid⁹: sȝ modico calore āt frigore iordiato supueniētei

Hō similis aceruo niuis
similis est rose
similis est pomo

subito marcescit. Si͞lis est etiā
pomo nouo quod dum i arbore
pendens ad incrementū debitū
peruenire credit͛ modico tñ ver
me interius exorto corrodit͛/ et
subito corruens efficit͛ inutile
sic hō in pueritia aut adolescē=
tia sepi⁹ subita infirmitate pre
uentus/ moritur. hec ille.

¶ Scđo rōne exterioris vexatio=
nis aut violentie. Non est opus
ꝓbare ꝙ multoꝝ vita breuiata
ex labore inordinato corporis
aut ex penis sibi inflictis aut q̄=
uis alia exteriori violentia.
Quis posset dicere q̄t ante tp̄us
suum ꝑuenti. sūt morte ꝑpt͛ ex=
trinsecas violētias: alij in aq̄s
submersi. alij ab isidiatoribus
occisi. alij igne suffocati alij pa
tibulo suspensi. alij in bellis in
terempti. alij subito et inopina
to casu precipitati. alij varijs
hmōi modis morte preoccupa=
ti. Narrat augu. lib. de ci. dei.
qualr̄ radulph⁹ rex gothorum
cū maria comitiua vna die tan
ta celeritate victus est a roma
nis vt nec vno q̄dē romanorum
nō dicā exterrito sed vulnerato
multo ꝓli⁹ ꝙ centum milia ex
ercitus ei⁹ romani ꝓstrauerūt
atq̧ ipse etiam mox captus est.
Non opus est exempla adducē
satis em̄ manifestū est ꝙ varijs
et innumeris modis possit per
modicā violētiā exteriorē vita
hoīs breuiari. Uñ interrogat⁹
quidam phs. Quō se hꝫ hō. Re=
spondit vt lucerna ad ventuꝫ q̄
modica vēti violētia extingui͛
cito. Ut scintilla in mari q̄ subi
to ab vndis absorbetur. Ut fu=
mus q̄ cito a vēti violentia dif=
funditur. ¶ Tertio rōne supio=
ris vindicationis aut iusticie.
Frequent͛ em̄ per diuinā iusti=
ciā vindicatiuā breuiatur vita
pctōꝝ. Job. xxij. Impij sublati
sunt ante tp̄s suum. Et ps̄ Uiri
sanguinū ꝛ dolosi non dimidia=
bunt dies suos. Et prouerb. x.
Anni impioꝝ breuiabūt͛ Inue=
nim⁹ aūt in sac̄ scriptura mul=
tos a morte preoccupatos p di
uinā iusticiā in vindictā multi
pliciū pctōꝝ. ¶ Primo ꝑpt͛ vin=
dictā carnalis immūdicie pꝫ in
diluuio qđ adductum est qꝛ oīs
caro corruperat viā suaꝫ. Uide
geñ. vi. et. vij. Itē in subuersiōe
sodome. geñ. xix. Item in duob⁹
filijs inde/ scꝫ her ꝛ onam quos
percussit dñs et occidit ꝑpter
carnalē imūdiciā geñ. xxxviij.
Itē pꝫ in septeꝫ viris suffocatis
a demone: qꝛ effrenata carnali
ꝯcupia et luxuria exardebāt in
sarā q. sibi tradita fuit in vxorē
Uide thobie. vi. ¶ Scđo ꝑpter
pctm̄ dure oppressionis ꝛ immi
sericordie. pꝫ in egyptijs quorū
p̄mogenita prius vna nocte et
vna hora pariter sunt occisa si
cut dr̄ exo. xij. Percussit dñs oē
p̄mogenitum in terra egypti a
primogenito pharaōis vsq̧ ad
primogenitū captiue ꝛc̄. seq̄tur
Ortus est clamor magn⁹ in egy
pto. neq̧ em̄ erat dom⁹ in qua
non iaceret mortu⁹ Postea aūt
et ipsi egyptij mortui sūt in ma
ri rubro exo. xiiij. Et hoc in vin
dictā crudelitatꝫ ꝛ inimie erga
filios isrl̄ q̄s dure oppresserant
Tertio propter pctm̄ infidelita
tis et ydolatrie. exēpluꝫ exodi.
xxxij. vbi dicitur ꝙ ceciderūt die
vno q̄si. xxiij. milia hoim ꝑpter
peccatum adorationis vituli.

Similitudo

¶Quarto ꝓpter pctm̄ murmuris ⁊ ipatiētie exēplū: nūeri.xi. Ortuz ē murmur ppl'i ꝯtra dn̄m q̄si dolentiū pro labore.seqtur. Et accens⁹ in eos ignis dn̄i deuorauit extremā partē castroꝝ. Itē nūeri.xvi.pz in his qui murmurauerᷣt ꝑ punitiōe terribili chore et suoꝝ ꝯplicum.vn̄ sicut ibi dr̄ Murmurauit ois multitudo filioꝝ israel ꝯtra moysem ⁊ aarō.d. Uos interficitis ppl'm dn̄i vide ibi.vbi dr̄ ꝙ propter hoc pctm̄ ꝑcussi sunt.xiiij.milia hoim et septigēti absq; his qui ꝑierāt in seditiōe chore. Quinto ꝓpt̄ pctm̄ effrenate concupie Exēplū nūeri.xi.In punitōe eorū q̄ ꝯcupierᷣt carnes in deserto Un̄ ibi dr̄. Adhuc carnes erant in dētib⁹ eoꝝ nec defecerat huiuscemōi cib⁹:⁊ ecce furor dn̄i cōcitat⁹ in ppl'm ꝑcussit eū plaga mag̃ nimis.Uocatusq; ē ille loc⁹ sepl'chra ꝯcupiscētie.Ibi.n sepelierᷣt ppl'm qui desiderauit carnes Uide ibi ⁊ nota totā hystoriā et expone moral'r de his q̄b⁹ in fastidiuz veniūt spūalia/⁊ desiderāt inordinate carnalia ⁊ tp̄alia.dn̄s autē aln̄ ex spāli ꝓmissione satisfacit eoꝝ desiderijs ⁊ q̄nq; i talib⁹ inordinat; desiderijs moriunt̄. ¶Sexto ꝓpt̄ pctm̄ rebelliōis ⁊ inobedientie exēplū leuit.x.Arreptis nadab et abni filij aarō thuribulis imposuerᷣt ignē ⁊ incēsū desup:offerētes corā dn̄o ignē alienum qd̄ eis p̄ceptū nō fuerat/immo prohibitum.Egressusq; ignis a dn̄o deuorauit eos ⁊ mortui sūt corā dn̄o. Hieronym⁹ Ignē alienū accendit/q̄ tp̄alis cupiditatis aut corpe voluptatis ignez in sacrario nutriēs audet altarib⁹ dn̄i ꝓpinq̄re:q̄ nō recipiunt accensionē nisi illi⁹ ignis quē dn̄s venit mittē in t̄rā ⁊ voluit vehemēter accēdi lu.xij.Item ē t̄ribile exēpluz nūeri.xvi.de chore dathan ⁊ abiron et ꝯplicib⁹ eoꝝ q̄ surrexerēt ꝯtra moysē ⁊ innobediētes fuerūt quoꝝ aliq̄s t̄ra dirupta sub eoruz pedib⁹ et apiens os suuz deuorauit.Alios autē.ccl.viros q̄ offerebant incensū:ignis egressus a dn̄o interfecit: vide ibi hystoriā.Et nota si ita terribil'r puniti sūt/q̄ rebelles fueruut moysi qui p̄nceps et rector erat synagoge q̄ solum erat figura ecclesie xp̄iane ꝗ̄ grauē dānationem hēbunt q̄ rebelles et iobediētes sūt prelatis. Immo et q̄ iura et libertates eccl'e ꝯfūdūt et suppͥmūt.et qd̄ est eccl'ie sibi vsurpant quēadmodū chore et ei⁹ cōplices preeminentia ⁊ officia moysi et aaron vsurpare contēdebant. ¶Septimo ꝓpt̄ pctm̄ irreuerentie:scz circa diuina. Puniebat em̄ dn̄s in veti testamēto morte illos q̄ vasa diuini sctūarij ꝯtractebant indigne vel etiam qd̄ mirabilius est q̄ ex curiositate spectabāt:De idigno ꝯtractu habem⁹ exēplū ij.Reg.vi.Qr oza lz esset sacerdos temere plaustruz tetigit i quo erat archa dn̄i:ideo irat⁹ dn̄s percussit eum sup temeritate q̄ mortuus est ibi.Ubi tradunt hebrei ꝙ illa nocte p̄cedēti dormierat cum vxore sua De indigno autē cōtactu habet̄ inhibitio.expssa. Nūeri.iiij.vbi ait dn̄s Non tangant vasa scūarij.ne moriant̄ filij caath.Unð

pena sacerdotu sacrata irreuerent tractantiu

oza. quia idigne tetigit subito mortu⁹ est licet esset sacerdos vt dictum est. ℨ. Sacerdos qui indigne archā dn̄i tetigit reatuz sui ausus immatura morte purgauit. Ubi intuenduz est ꝙ̄tum delinquat qui ad corpus dn̄i reus accedit: si ille morte mulctaꝛ qui archam dn̄ici corporis figuram minori ꝙ̄ʒ debuit veneratione contrectauit. De curioso autē aspectu dedit dn̄s exp̄ssā inhibitōeʒ. Nūe. iiij. d. Aarō ꝛ filij ei⁹ intrabūt sctūariū: ipsi ꝗꝙ disponēt opa singuloꝝ. Alij nulla curiositate videant q̄ sunt i scūario. alioqn morienꝛ. ꝓpter q̄d ꝑcussit dn̄s de bethsabeitib⁹. lxx. viros eo ꝙ vidissēt archaʒ dn̄i ꝛ. l. milia plebis. i. Reg. vi. Si igiꝛ tantā reuerētiaʒ reqrebat dn̄s in ministris veteris testamēti ꝛ taʒ seuere puniebat indignos ꝓpter illa q̄ nō erant nisi vmbra et figura sacrosc̄ti corporis et sanguinis dn̄i nr̄i: ꝙ̄taʒ nūc reqrit mundiciaʒ i mīstris noue legꝭ q̄ ipm sctm̄ sc̄oꝝ v̄bis ꝯsecrant manib⁹ꝙ ꝯtrectāt: ꝙ̄ta etiam pena digni sunt qui idigne ꝛ irreuerēter accedūt. Tales em̄ sunt siles iude ꝓditori pessimo qm̄ exteri⁹ ostendunt sig̃ dilectionis et pacis: interius aūt pleni sūt dolo ꝛ fallacia / ꝛ ꝯtumelias faciunt creatori. Un̄ scriptuʒ ē ad heb. x. Irritā quis faciēs legē moysi sine vlla miſatiōe duobus vel trib⁹ testib⁹ moritur. ꝙ̄tomagis putatꝭ deteriora mereri supplicia qui filiū dei ꝯculcauerit et sanguinē testamēti pollutum duxerit i q̄ sctificat⁹ est. ꝛ sp̄ui gr̄e ꝯtumeliā fecerit

¶ Octauo ꝓpꝛ pctm̄ superbie. Exēplū hēm⁹. ij. Reg. xxiiij. de pestillētia inflicta pplo ꝓpter pctm̄ supbie dd in numeratiōe ppli: ꝑ̄ quaʒ mortui sūt ex poplo a dan vsqꝫ bersabee. lxx. milia viroꝝ. ¶ Nono ꝓpter pctm̄ blasphemie. Exēplū hēm⁹. iiij. Re. xix. et. i. Paral. xxxij. de exercitu sēnacherib: venit angelus dn̄i in illa nocte et ꝑcussit in castrꝭ assirioꝝ. clxxxv. milia Cunqꝫ diluculo surrexisset sennacherib vidit om̄ia cadauera mortuorum: vide hystoriam. ¶ Decimo propter pctm̄ transgressiōis ꝓmissionis ꝑpe. s. voti. Exemplum hēm⁹. Acꝛ. v. de anania ꝛ saphira qui ptē dei ꝑ̄cio sui agri venditi retinētes: quam tn̄ deo deuouerant / qꝛ. s. totuʒ ꝑ̄cium deuouerant subito mortui sunt cuʒ audirent v̄ba petri increpantis: vide ibi.

Tertia veritas cōtemplanda circa mortis celeritatem est v̄itas vtilis ꝯsiderationis. Cum enim ex nc̄itate nos oporteat mori nec pōt diu protrahi vita nr̄a: immo etiā nc̄ie ꝛ ineuitabiꝉr nos oporteat velimus nolim⁹ mortē: vtile nob est ꝛ necessarium freq̄nter hāc mortis nc̄itatē pre oculis hr̄e. qꝛ sicut dicit gre. in omeꝉ. Minus iacula feriūt q̄ ꝑuidentur et nos tollerabili⁹ mala suscipim⁹ si ꝯtra hec ꝑ ꝓuidētie clipeuʒ munimur. Est ꝫ freq̄nter cōsideranda ꝓpinq̄ mortis necessitas cuʒ triplici ꝯditione.

Primo cum virtuosa rationis acceptatione.

Secundo cuʒ timorosa cordis expectatione.

Tertio cum viscerosa mentis
attentione.
¶ Primo cuz virtuosa ratiōis
acceptatiōe. Naz ⁊ si naturalr
sensualitas horreat et fugiat
mortē: rōtn̄ dz omnino accepta
re mortis sniam. Qḋ nos docu
it euidenter ipse saluator qui
oñdēs affectū sensualitatis di=
cebat. Tristis est aīa mea vsqꝫ
ad mortem. Math. xxvi. Et ite
rū ibiḋ. Pr̄ si possibile est trāse
at a me calix iste. Sed ꝯsequen
ter oñdēs affectum rōnalis vo
lūtatis q̄ oīno libētissime mor=
tez acceptabat subiunxit. Ueꝝ
tn̄ non sicut ego volo sz sicut tu
vis. Est igit̄ oīo a rōe acceptan
da morti ineuitabilis ⁊ ꝑpinq̄
ncitas. et hoc potissime ꝑpter
tria. Primo ꝑpt̄ mundane mi=
serie exclusionē. Per mortē. n.
excludi̇̄ oīs hui⁹ erūnose vite
misia. De miseriis h⁹ mortal̄
vite dicit iob. Job. xiiij. hō nat⁹
de mu. bre. vi. tem. rep. multis
miseriis. Multis inqꝫ immo in
nūeris. Innūerz em̄ modis ve=
niūt ifirmitates: sollicitudies:
anxietates: ꝑsecutiones: tedia
et hmōi q̄ adeo cruciant ⁊ mo=
lestant ⁊ viri iusti aīz indetant
vt magis desider et mori q̄ʒ vi=
uere. sicut ptz in btō iob. q̄ post
q̄ʒ facultates: liberos: et cor=
poris sanitatē amiserat ab vxo
re et amicis multiplr molesta
tus: obiurgat⁹: ⁊ linguaꝝ gla=
diis trāsfossus mētalr: pl⁹ vel
let mori q̄ʒ viuere. Job. i. ij. iij.
Silr thobias qui a dño cecita
te ꝑcussus ⁊ post moduz vxoris
obiurgatiōib⁹ molestat⁹ dixit.
Et nunc dñe ꝺm voluntatē tuā
fac mecuz miaz et ꝑcipe in pa=
ce recipi aīam meam. expedit
em̄ michi mori magisq̄ʒ viuere.
vide thobie. ij. et. iij. Et ꝑfectis
sim⁹ viroꝝ aplus dixit. ij. Coꝝ.
pmo. Supra modum grauati su=
mus supra virtutē: ita vt tede
ret nos etiā viuere: sz ⁊ ipm in
nobismetipis rn̄sū mortꝭ habui
mus vt nō sim⁹ fidentes i nob
sz in deo qui suscitat mortuos.
Hec ille. Non aūt sine causa ꝺ=
us oīps ꝑntem vitaz tātis mal
impleuit sz ꝺz altitudine sue sa
pientie hoc mificorditer ordia=
uit: vt sic discam⁹ hāc caducaz
vitā n̄ diligere. ⁊ mētes ⁊ aīos
ad deū subleuare: vitāqꝫ trans
quillam ⁊ gliosā totis ꝑcordiis
preoptare. Patz ergo q̄ rōnabilr ē
mortis ncitas acceptanda ꝑpt̄
misie mundane exclusionē. In
nūerabiles em̄ sunt hui⁹ mūdi
miserie: q̄ꝝ omniuz mors ipa ē
minus est ⁊ finis ꝑpter qḋ bn̄=
dicit sapiens. Ecc̄. xxx. Melior
ē mors q̄ʒ vita amara. Et aug.
Nonne mors est humani gn̄is
ꝺmin⁹ nō scopul⁹ in quē impi=
gas: sz port⁹ quez libent̄ attin
gas? Ad quez si q̄s infra ꝑmos
annos applicuerit non q̄r imo
niaz agat q̄si minus vixerit: sz
gaudeat q̄r citius nauigauit.
Hec ille. Qḋ si forte dicas. Licz
iustis sit rōabilr mors acceptā=
da q̄r ꝑ mortē liberāt̄ a misia
hoc tn̄ de pctōrib⁹ dici non pōt
q̄r ꝑ mortē n̄ a misia liberant̄
sed a minori miseria ad maio=
rē ⁊ interminabilē trāsferunt̄.
Dico q̄ etiaz iniustis est mors
acceptanda ꝑpter istā rōez nō
q̄r ꝑ mortē a misia libent̄ sed
q̄r ꝑ mortē a maiori miseria ꝑ
seruantur. Mors. n. est eis me

Iniusti debent optare mortem

dicinalis. Est eniꝫ eis mors fi
nis peccati: ⁊ reat⁹ diminutio
Nam si esset vita ꝓlixior eēt ⁊
culpa numerosior: et sic misia
maior. Expedit igiṫ impio mo
ri magis ꝙ̃ viuere. ne si diuti=
us viueret: peccaret ampli⁹: ⁊
acerbius puniretur. Scđo est
necessitas mortis acceptanda
propter humane nequitie pur
gationem. Nam et si ipā mors
sit debitū nature nec sit in po
testate nr̄a ⁊ sic non sit merito
ria neqꝫ satisfactoria: tn̄ ipe a=
ct⁹ volūtatis necessitatē mori
endi acceptātis satisfactori⁹
⁊ meritori⁹ eē pōt. Sicut et de
flagellis a deo inflictis: dicit.
Tho. in. iiij. sen. di. xv. ꝙ ꝙ̃uis
nō sint omnino in ptāte nr̄a vt
scꝫ infligantˀ vel nō: tn̄ ꝙ̃tū ad
acceptationē sunt in ptāte nr̄a
scꝫ vt eis patienter vtamur. vn̄
et meritoria ⁊ satisfactoria eē
possent. Vn̄ et de ipā morte di=
cit aug. xiij. de ciuit. dei. c. vij.
Quid preciosi⁹ ꝙ̃ mors ꝑ quaꝫ
fit vt etiā delicta deleantˀ ⁊ me
rita cumulantius augeantˀ. ps̄
dicente. Preciosa in conspectu
dn̄i mors sctōꝝ eius. Hec aug.
Unde et superius dictuꝫ est ꝙ
moriendi necessitas inflicta ē
in punitionē peccati ꝑmoꝝ pa
rentū. Sicut aūt infligiṫ filijs
scđm rationē seminalē ab adā
descendētibus in penā pecca=
ti originalis sic etiā cum ꝑ ꝓ=
priā voluntatē acceptaṫ valet
ad purgationem pcti actualis
ꝙ̃uis aliunde iam sit debita.
de la- trone Nōne latro pendēs iuxta dn̄m
filius mortis erat et penas iu=
ste ꝓ suis sceleribˀ sustinebat
qꝛ tn̄ penam illā ⁊ mortē vt iu=
stam acceptauit/ non tantū ve
niā impetrauit sed ⁊ triumpha
lem. glīā martyrij reportauit
Ipsum enī martyrē esse asserit
egregius doctor augu. Tertio
ꝓpter diuine sententie ordina
tionē. Hec est enī ineuitabilis
ordinatio diuine sententie ve=
lis nolis necessario morieris.
Attende ergo et fac iuxta salu
bre ꝯsiliū. fac de ncītate virtu=
tem acceptando mortē quā ne
cessario habes sustinere. Faci
es qppe de ncītate virtuteꝫ cō=
formando voluntatē tuā diui
ne volūtati: cui omino impossi
bile est resistere. Nā dr̄. i. Reg.
xviij. Tu qs es vt contradicas
deo. Nūqd vas ꝯtra figulū: aut
securis mouebiṫ ꝯtra eum q se
cat in ea? Rationabiliṫ ergo ac
ceptanda est mortiꝫ necessitas:
scđm sententiā diuine volūta=
tis. Vn̄ aug. Certum est ꝙ mo=
riemur. Cur igiṫ murmuram⁹
Prorsus eadem michi videtur
stulticia/ dolere qꝛ non vixerꝭ
anteꝙ̃ ipse vixisti. et qꝛ non vi
ues postꝙ̃ vixisse desieris. Pa=
ria sunt hec: nec in tua posita
potestate. Tolerat xp̄s morteꝫ
tolerant martires ex qb⁹ vnus
qui xp̄m nō audierat incarna=
tū ait. ij. Mach. vi. Tu dn̄e q sā
ctā habes sciētiā manifeste tu
scis qꝛ cū a morte posseꝫ libari
duros sustineo dolores. scđm
animā vero ꝓpter timorē tuū
libēter hec patior. Quid si mo=
riaris in terra ꝓpria aut in ali
ena cum oē solū forti sit pr̄ia:
nisi ꝙ in propria moriens plus
consolatiōis habeas tp̄alis: sꝫ
in aliena ceteris paribus am=
plius spiritualis.

¶ Secūdo ꝯsiderāda est semꝑ imminens mortis ncitas cum timorosa cordis expectatiōe. Nam sicut dꝫ aristoteles. iiij. ethicoꝝ. Terribilissimuz oīm terribiliū mors. Formidanda est igiᷓ mortis pñtia taꝫ bonis ꝙ̄ malis. Q̄ʒ malis timenda sit mors docet. ps̄.d. Mors pctō-rū pessima. vere pessima. Ma-la em̄/ qꝛ eis in morte om̄ia de-lectabilia sustrahūtur. Peior qꝛ om̄ia supplicia infligūᷓ. Pes-sima: qꝛ nulla remedia vel so-latia eis ꝯceduntur. sicut patꝫ de diuite epulone lu. xvi. Non solum aūt malis sed ⁊ iustis est mors timenda sicut oñdit gre-go. iiij. moraᷓ. suꝑ illo ṽbo Job. xiij. hoc operaᷓ tribus vicibꝰ: vbi loquens de timore electo-rū in morte ait. Cum de oībꝰ di-uina iudicia semꝑ ꝑtimescant illud tā vehemēter metuūt cū ad soluēdum hūane ꝯditionis debituꝫ veniēte districto iudi-cio ꝓpinq̄re se cernunt. ⁊ fit tā-to timor acrior ꝙ̄to et retribu-tio eṫna vicinior. Merito aūt timere dꝫ vnusq̄sqꝫ mortē Tuꝫ ꝓꝑ ipsiꝰ transitꝰ periculositatē Tuꝫ ꝓpter terribilē statꝰ con-sequentis qualitatē de hijs du-obꝰ infra videbitur. Tuꝫ etiā ꝓpter statꝰ ꝯñtis dubietatē. qꝛ vt dꝛ ecclastes. ix. Nescit hō vtrū amore vel odio dignꝰ sit. Possumꝰ quidē esse certi mul-ta pctā cōmisisse quorū fortas-se multa latēt in ꝯscia quoruꝫ memoriaꝫ non habemꝰ. Iō dice-bat paulus. i. coꝝ. iiij. Nichil michi cōscius suꝫ sꝫ in hoc iu-stificatꝰ sum. Ignoramꝰ auteꝫ pctōꝝ cōmissoꝝ remissionem. Ignoramꝰ etiā bonoꝝ operum nr̄oꝝ conditionē. Naꝫ vt dicit gregoriꝰ in mor̄. Sepe iustitia nr̄a ad examē diuine institie ꝺ-ducta iniusticia est. ⁊ sordet in conspectu iudicis qꝺ fulget in oculis operantis. Impura q̄p-pe sunt bona nr̄a. ysaye. lxiiij. Quasi pannus menstrnate vni-uerse nr̄e. Lꝫ aūt mors formi-danda sit etiā iustꝭ multiplici rōe vt dictuꝫ ē. Tñ timorē istū vincūt ꝓpṫ tria ꝑꝑ q̄ mors ma-gis reddiᷓ eis desiderabilis ꝙ̄ timenda. Primuꝫ ē timor trās-gressionis. q̄ timor cōtinue so-licitat aīam iusti qꝺ plꝰre do-cet aplꝰs ro. vij. d. Scio ꝙ non habitat in me hoc est in carne mea bonū. Naꝫ velle adiacet michi perficere autem bonum non inuenio. Non enim quod volo bonuꝫ hoc facio sed quod nolo malum hoc ago. Inuenio enim aliam legem in membris meis repugnantem legi men-tis mee ⁊ captiuātem me i lege pcti et mortis. vt nō q̄cūqꝫ vlˀtis illa faciatis. Et iō exclamat idē aplꝰs i ꝑsona cuiuslꝫ nr̄m d. Infelix ego hō q̄s me libera-bit de corpore mortis hꝰ: hinc etiā dꝛ Ecc̄. vij. Melior est di-es mortꝭ die natiuitatis: meliᷓ-or inq̄ꝫ. i. certior ait hierony-mus qꝛ i morte ꝑtꝫ q̄lis fuit q̄ moriᷓ: sꝫ in natiuitate nesciᷓ q̄-lis erit q̄ nasciᷓ. bonꝰ scꝫ vel ma-lꝰ dānādus finaliter vel saluā-dus. Infinita sunt ꝑicula inter q̄ iugiter ambulamꝰ Quid nos inter demonū laq̄os hoīm gla-dios carnis motus illicitos re-manere delectat: Ubi quotidie mūdus labitur: reatꝰ augeᷓ: ꝑ

Ius minuit᷑. Ruinosuz est domi
ciliū corporis in q̊ viuim⁹. Pro
cellosū est mundi pellag⁹ itra
qđ currimus. ꝑiculosū est quic-
qd terenū diligim⁹. q̄ oia nobis
suadēt vt de tot ꝑiculis non in
uiti sꝫ alacres exeamus: q2 sp
in hoc mundo in ꝑiculis sum⁹.
et semꝑ est stat⁹ noster dubius
ꝛ incert⁹. Jō dr̄ ecc̄.xi. An̄ mor-
tē ne laudes quēq̄ꝫ gl'ia. stultuz
est laudare pugnantē q̄si iaz vi
ctorē. Et btūs āLbrosi⁹. Jllo po
tissimuz tp̄e merita scitat; ex
tollas: qn̄ nec laudātē adulatō
nocet: nec laudatuz tentet ela
tio. Lauda igit᷑ post ꝑiculum. ꝓ
dica securū. Lauda nauigātis
felicitatē scꝫ cum ꝑuenerit ad
portū, lauda ducis virtutez: scꝫ
cū ꝑduct⁹ est ad triūphū. Quis
em̄ viuus tuto possit et sine tre
pidatiōe laudari q̄ et de prete-
to meminit se h̄re qđ doleat. et
de futuro videlicꝫ sibi superesse
qđ timeat? Quis em̄ in hoc cor
pusculo positus debeat sibi q̄c-
q̄ꝫ vēdicare de meritis q̄ꝝ iter
vite occulta demonum infesta
tio velut latronum obsidet mł'-
titudo? Quib⁹ ꝑ om̄es vias sup
plantatores inuisi aiaꝝ laq̄os
tendūt innumerabiliū mortib⁹
expauescēdos. Nauigantibus
em̄ nob̄ ꝑ hoc mare magnum ꝛ
spaciosum in q̊ reptilia quoꝝ n̄
ē numerus/aialia pusilla ꝛ ma
gna. i. diuersa inimicoꝝ gene-
ra: in huius inq̄ꝫ mundi pelago
nobis valde pertimescenduz ē
ne nauē nostrā aut ꝓcella tem
pestatis abrūpiat/aut fluct⁹ ab
sorbeat/aut in etnam predā pi
rata crudelis abducat. hec ā
brosius. Ptꝫ itaq̄ꝫ inq̄t ꝛ c̄ptis
ꝑicl'is sum⁹ in hac vita. ꝓpt᷑ qđ
etiam ipsi iusti rōnabilr̄ timent
ne in pctm̄ ruant. ꝓpter quē ti-
morē mors eis reddit᷑ rōnabili
ter desiderabilis. ¶ Secūduz ē
est feruor emulatiōis. Cōside-
rantes nāq̄ꝫ iusti mła q̄ sub sole
geruntur: q2 vcꝫ pctā mł'tipli-
cant᷑/regēt i iusticia ꝟitas ꝯcul
cat᷑: dehonorat᷑ de⁹/pauperes
opp̄mūt᷑: iusti despiciunt᷑: impij
dn̄ant᷑: et innumerabilis hoim̄
multitudo leges diuinas et ec
clesiasticas aspernant᷑ iō dolēt
gemunt ꝛ dolore tabescūt: mo
ri q̄ꝫ viuere ꝑoptantes. Vn̄ ius-
stus ille mathathias dicit. i.
Mach. ij. Ve michi. vt quid na-
tus sū videre ꝯtritionē ppl'i mei
ꝛ ꝯtritionē ciuitat; scte: sedere
illic cū dat᷑ in man⁹ inimicoꝝ ꝛc̄
Jtem hier. ix. Quis dabit capi-
ti meo aquā: et ocl'is meis fon-
tem lachrymaꝝ: et plorabo die
ac nocte interfectos ppl'i mei?
Quis dabit me in solitudinem
diuersoꝝ viatoꝝ ꝛ derelinquā
poplm̄ meū et recedam ab eis?
Qm̄ oēs adulteri sunt cet⁹ pre
uaricatoꝝ: extēderunt linguā
suā q̄si arcū mendacij ꝛ nō veri
tatis. ꝛc̄. sequitur. De malo ad
maluz egressi sunt ꝛc̄. Et ps̄. ze
lus domus tue cōedit me. et op
probria exprobrantiū tibi ceci
derunt sup me. Jdem defectio
tenuit me ꝓ pctōribus derelin
quētibus legem. Jdē. Tabescē
me fecit zelus me⁹ q2 obliti fūt
ꝟba tua inimici mei. Jtē helyas.
iij. Re. xix. petijt aie sue vt
moreretur et ait. Sufficit mihi
dn̄e tolle aiam meā. seq̄tur. ze-
lo zelatus sum ꝓ dn̄o deo exer-
cituū. q2 dereliq̄runt pactū dn̄i

filiꝫ israel. Altaria tua destruxe-
rūt et pphas tuos occiderūt ꝛc.
Deniqꝫ sapiens ait eccl'stes. iiij.
Uidi calumnias (.i. falsas accu
sationes et iniq̄s litigatiōes) q̄
sub sole gerunt. et lachrymas
innocentiū (scȝ p calumniis
ꝗ oppressiōibꝰ iniq̄ꝝ) et ꝯsolato
rē neminem: nec posse resistere
eorꝫ violentie: cunctorꝫ auxilio
destitutos. Et laudaui magis
mortuos q̄ꝫ viuentes. ꝛ feliclo
rem vtroqꝫ iudicaui q̄ nec dum
natus est: nec vidit mala q̄ sub
sole fiunt. Hec ille. Ptȝ ergo ꝙ
mors a iustis desiderat̄ ppter
feruorē emulationis siue zela
tionis. ¶ Tertiū ē dulcor pre
gustatiōis. Justi nāqꝫ qui illiꝰ
celestis glīe et dulcedinis. vel
modicum gustauerīt: oīa terena
fastidiunt mundi delicias ab
horrent: ipam etiāȝ vitā despi
ciunt: ac abyssū illius dulcedi
nis totis pcordiis aspirant. Uñ
dicebat ps̄. Quēadmodum de
siderat ceruꝰ ad fōtes aq̄ꝝ ita
desiderat aīa mea ad te deus
Sitiuit aīa mea ad deū fōtē
viuū q̄ñ veniā ꝛ appebo ante
faciē dei. Idē heu michi qꝛ in
colatꝰ meꝰ plongatus est. Idē
Quā dilecta tabnacula t. do.
vtutum ꝯcupiscit et deficit aīa
mea i atria dñi ꝛc. Et apostolꝰ
phil. pmo. Michi viuere xp̄s est
et mori lucrum. sequit̄ deside
riū hñs dissolui ꝛ esse cū xp̄o
Et sapiens eccci. xli. O mors q̄ꝫ
bonū ē iudiciū tuū ꝛc. Sctis
pfecto bonū ē iudicium mor-
tis qꝛ mors nō est aliud q̄ꝫ exitꝰ
de carcere: finis exilii: laboris
consummatio: ad portum ap-
plicatio: pegrinatiōis terminꝰ: g-
uissimi oneris id est corpis de
positio: de domo ruinosa erep-
tio: omniū piclorꝫ euasio: oīm
malorum exclusio: debiti natu
re solucio: reditus ad patriam
ingressus ad gloriam.

¶ Tertio ꝯsideranda est ppin-
quatio ex improuiso iminēs mor
tis nc̄itas cū viscerosa mentis
attentione. ita ꝙ hō hēat ante
cordis oculos mortis memoriā
sicut speculū in q̄ se cōsideret
et cognoscat. Sȝ heu multi sūt si
cut vir ꝯsiderans vultū suū ī
speculo q̄ statim post hmōi cōsi-
derationem abiit et oblitus ē q̄
lis fuerit sicut dicit̄. Jacobi. i.
Tales sunt sicut linci. de q̄ di-
cūt phi ꝙ licȝ maximo visus acu
mine prepoleat ita etiam vt pa
rietes lapideos penetrare di-
cat̄: tñ defectum mēorie patit̄
ita ꝙ q̄ꝫcito cessat oculus intue
ri: statī cessat mēoria recorda-
ri. Sic nos dū mortē ꝛ nouissi
ma meditamur itima nr̄a lim-
pidiꝰ intuemur. sed cū mentē
ab hac meditatione auertimꝰ
vix huiꝰ meditatiōis exile vesti
gium in aīo detinemꝰ. Dȝ igit̄
hmōi ꝯsideratio cum viscerosa
id est iterna ꝛ cordiali attētiōe
recordari. Hec aūt mortis ꝯsi-
deratio cū attētiōe plīmū ꝯfert
ad salutē ꝛ maxime vtilitatis ē
Jō dicit ber. in speculo mona-
chorꝫ. Summa phīa est medita
tio mortis assidua. hāc vbicūqꝫ
hō perrexerit secū portet ꝛ in
eternum nō peccabit. Et hieroꝰ
ad helyodorꝫ de vita nepociani
Platonis sententia est oīm sa-
pientium vitā meditationē esse
mortis. Inter autem vtilitates
quas facit hmōi consideratio

Quid ē mors

tres cosideraciones mortis ad salutem — penitentiam non negligere

mortis tres sunt precipue que maxie sūt ad salutē necessarie ¶ Prima quia hmōi ꝯsideratio facit purgamentū iniquitatis inducendo scʒ ad penitentiā. Uñ dicit aug. in libro exhortationum. Nichil sic nos reuocat a pctis sicut frequens meditatio mortis. Et in vitis patrū q̄daꝫ sāctus abbas dicebat. Memor esto semꝑ exit⁹ tui ⁊ ne obliuiscaris eterni iudicij ⁊ non erit delictū in aīa. Ualet igitꝰ meditatio mortis ad pctoꝝ destructionē seu purgationē non solum ad preteritoꝝ pctōꝝ penitentiā inducendo/ sed ⁊ a pctis futuris preseruādo. Quis eñ sane mentis ꝯsiderās breuitatē et maximā huius vite istabilitatē ac ꝓpinq̄ mortis necessitatē qs aīaduertēs diligenter q̄ꝫ et attētē reuoluens q̄ anni nr̄i sicut aranea meditabuntur ⁊ dies nr̄i sicut fumus deficiūt qꝛ hō natus de muliere tā breui viuens tpē q̄si flos egreditꝰ ⁊ conteritꝰ et fugit velut vmbra/ qs mente ten⁹ ⁊ ponderans ac cordialiter itnēs ac ꝯsiderās sic seducitur a dyabolo/ carne: et mūdo q̄ penitere negligat i hoc breuissimo tpē immo vt verius dicā in hac p̄nti horula siue momento. Certe nemo differt siue negligit/ nisi queꝫ malicia sua penit⁹ excecauit: O q̄ta pena de illa negligentia ꝯsequetꝰ. Heb. ij. Quoniam effugiemus si tanta neglexerimus salutē? hinc btūs effrē dicit: Carissime si in hoc breui tpē neglexerimus: nullā oino excusationē habebimus quā pro nostris facinoribus ondam⁹. Noli ḡ breuitatē huius tpis negligere: ne ꝑ infinita seculoꝝ secla pnia infructuosa postmodū incipias tarde penitere. Per hoc btūs iohes baptista inducebat hoies ad pniaꝫ. Luce. iij. d. Facite fructus dignos pnie Iā eñ securis ad radicē arboris posita est. Qd est ꝯminatio mortis Uñ ambrosi⁹ sup lucaꝫ. Ue michi si pctā mea non defleuero. Ue michi si media nocte nō surrexero ad ꝯfitēdū tibi dñe. Ue michi si dolū ꝓximo meo fecero. Ue michi si veritatē nō dixero. Iaꝫ ad radicē arboris securis posita ē hic etiā bs greg. ait. Cū culpa aīuꝫ tentat nce est vt breuitatē sue delectationis aspiciat: ne ad viuacē mortē iniquitas rapiat. Qualꝰ mortis memoria facit hoieꝫ penitentiā aggredi siue acceptare habem⁹ exēpluꝫ Ione. iij. de niniuitis q̄ ad ꝯminationē mortis pniam egerūt. Itē de filijs isrꝰ de q̄bus dicit ps: Cū occideret eos q̄rebant eū: ⁊ reuertebātur vꝫ ad peniam peragendaꝫ Iob etiam cōsiderās breuitatē presētis vite poti⁹ elegit hic q̄ postmodum inutiliter penitere. Uñ dr. Iob. x. Paucitas dieꝝ meoꝝ finietꝰ breui. Dimitte ergo me dñe vt plangā paululum dolorem meuꝫ anteq̄ vadā et nō reuertar ad terrā tenebrosaꝫ ⁊c̄. Itē narrat vincenti⁹ i speculo mor. exēplū de quodam diuite pctōre. q̄ cū diu male vixisset ⁊ semel ad ꝯfessionē veniēs nullaꝫ a confessore pniam accipe vellet: dicit q̄ pniam agere nō ꝯsueuerat: tādem ab eo vix potuit sacerdos extorq̄re q̄ q̄libꝫ

die facēt sibi dici mane qñ sur
geret ⁊ qñ lectū intraret. Dñe
vos moriemi. vel aliqđ equipo
lēs. Qđ cū multꝫ dieb⁹ dctm̄ ei
fuisset: tādē dīno nutu expauit
ꝯpunctus aduertens ꝙ indubi
tāter ncio morereť: et nisi vitā
corrigeret sine fine periret et Cō
festi igiť ꝯfessus oīno se ꝯfesso
ri exposuit pat⁹ facere pniam
q̄ntancunq̧ vellet sibi iiungeř
vitaꝫq̧ suā in meli⁹ ꝯmutauit.
¶ Scđa vtilitas est quia hmōi
cōsideratio facit ꝯtēptuꝫ mun
danitatis. hiero⁹ in ꝓlogo su
per bibliaꝫ. Facile ꝯtēpnit oīa
qui se semper cogitat moritūꝝ.
Naꝫ ꝯcupiscētia oclo͛ꝝ ꝯtēniť
qñ aliqs cogitat se tam breui
ter oīa relictūꝝ. Supbia vite
spnitur dum qs hoc corde pōde
rat ꝙ ille q̄ vlt esse super alios
poneť in terra subt⁹ pedes oīꝫ
Eccī. x. Quid supƀ tra et cinis
⁊c. Concupiscentia carnis de
spiciť duꝫ qs ꝯsiderat attēte ꝙ
corp⁹ suuꝫ ꝓpriuꝫ q̄si i instāti
erit cib⁹ v̄miuꝫ. Ber. Cur car
nē tuam p̄ciosis impinguas et
ornas quam post paucos dies
deuoraturi sunt v̄mes. Et Job
xvij. Pater me⁹ es: mater mea
et soror mea vermibus. Item
hieronymus ad cyprianum in
epystola. Qui quotidie recogi
tat se esse moriturum contēnit
presentia et ad futura festiat.
Esau considerans sibi mortē i
minere faciľr ꝯtēpsit trena: vñ
dicit geñ. xxvij. Si morior quid
michi ꝓderunt p̄mogenita? Jō
etiaꝫ dicit señ. ad lu. Nihil eq̄
tibi ꝓficiet ad tēperantiaꝫ oīꝫ
reꝝ ⁊ ꝯtēptum sicut frequēs co
gitatio breuis eui et hui⁹ tp̄is
incerti. ¶ Tertia vtilitas ē q2
hmōi consideratio facit funda
mētuꝫ hūilitatis. hūilitas q̄dē
est fundamentuꝫ oīm virtutuꝫ
sine q̄ nullū edificiū spūale pōt
erigi. Augu. de ver. dñi. Cogi
tas magnaꝫ fabricā cōstruere
celsitudinis: pri⁹ de fūdamēto
cogita humilitatꝭ. Ad ipsā aūt
hūilitatē acquirēdā marie va
let ꝯsideratio mortis. Aug. li.
de v̄bis dñi. Agnoscat se homo
mortalē ⁊ frāget elationē. Co
gitās. n. de morte vidꝫ fragili
tatē suaꝫ sciēs se cito in pulue
rē redigēdū: oī glīa mundiali
opulentia tp̄ali: pulchritudine
et robore corporali post modi
cū spoliānduꝫ: sicq̧ ꝓ hūiliatē
cōprimiť in seipm̄. Quis eñ tā
supbus: p̄sumptuosus ⁊ elatus
si ꝓuide cogitet ꝙq̧ cito aīa se
parať a corpore corp⁹ marce
scit ⁊ corrumpiť: fitq̧ cadauer
q̄ nichil vilius nichil fedi⁹ ni
nichilq̧ horribili⁹ iueniť. Quid
sic aerē inficit: ⁊ taꝫ g̃ues exal
lationes emittit? Quis ita ca
rus alcui dū viuit: cuius aspe
ctū et consortiū cadaueris mor
tui non horrescat? hoc aūt pre
termittēduꝫ nō cēseo: ꝙ tanto
viliora fetidioraq̧ sunt cada
uera q̄nto delicati⁹ in crapulis
⁊ luxurijs fuerint enutrita. Vñ
q̄nto nunc caro ꝓcurat sibi su
auiorum ciborum mollicē: tan
to g̃uiorē exallabit putrefacta
fetorē. Euidēs exempluꝫ hr̄. ij.
machab. ix. đ supbissimo ⁊ impij
ssimo anthioco de cuius corpo
re vermes scaturiebāt: ⁊ ipius
adhuc viuentis in dolore car
nes effluebant: ita vt ei⁹ fetore
tot⁹ eius exercit⁹ g̃uareť: nec

corpora fetida

descriptio carnis humane

ipe etiā fetorē suuz ferre posset
Itē narrat petrus damian⁹ Q̄ꝫ
cuiusdaz ducis venetiaꝝ vxor
delicata nimis adeo vt cōibus
aquis sese dignaret̄ abluere. sꝫ
procurabat sibi balneū fieri de
collecto laboriosius celi roꝛe ci
bos ꝯcisos a famulis :manibus
ꝓpꝛiis non tangebat: sꝫ ori suo
fusciuulis aureis adhibebat. re
redolebat vel fetebat poti⁹ ei⁹
corpus ꝛ cubiculum multiplica
to vapore aromatum diuersoꝝ
sed vibrato super eaꝫ mucrone
diuini iudicij corp⁹ ei⁹ ēt ꝯpu-
truit nec fetorem ei⁹ quisq̄ꝫ fer
re poterat nisi ꝙ ex ancillis vna
non sine multaꝝ speꝝ auxilio ra
ptim dn̄e ministrabat: ꝛ proti-
nus fugiens abscedebat. et sic
miserabilit̄ cruciata diē clau-
sit extremū cūctis letātib⁹ reli-
quens posteris meditationis ex
emplum vt carnis delicias ab-
horrentes iugiter hēam⁹ ante
cordis oculos finem nr̄m. Que
est eīn rō ꝙ hoies in vita super
biūt: honores ꝛ excellentias cō
cupiscunt: dn̄ari appetunt: sub
iectos opp̄mūt: alios ꝑ arro-
gātiaꝫ villipēdūt: seipos vltra
modū extollūt nisi qꝛ de morte
cogitare negligūt: et futura pi
cula n̄ attēdūt? Attende igr̄ o
hō vide p̄ncipiuꝫ vite tue. vide
mediū: vide t̄minū. et inuenies
maximā cām temetipm̄ hūliā
di. Quid cogitas? quid dicis?
quē teipm̄ facis? nonne puluis
et terra es? Scriptuꝫ est autē
ecclesiastes. xij. Reuertat̄ pul-
uis in terram suam vnde erat:
in terram vilissimam: in terrā
putridam vermibus repletam
Unde scribitur in thobiade.

Est caro vas luteum. vas lame
tabile. fenum aridulum. fra-
gilis glebula. sacc⁹ olens. Car
nis vita labor. carnis cōceptio
tabes menstrua. putredo finis
origo lutum. Sperma pus/ mo
do saccus olēs. post v̄mib⁹ esca
in tumulo ꝓ qua dote superbit
hō? Iteꝫ b̄. in li. med. Un̄ supbit
homo cuius cōceptio culpa/ na
sci pena: labor vita: necesse mo
ri. Post hoiez v̄mis: post v̄men
fetor ꝛ horror. sic in non hoieꝫ
vertit̄ ois hō. Et alanus sic ad
monet. Esto memor ꝙ puluis
eris et v̄mibus esca. In gelida
putrens qn̄ iacebis humo. Nō
erit i mūdo q̄ te velit vltimo vi
dere. Cū tua rancidior sit caro
rupta cane Certe tu carissime
si predicta diligent̄ attēderes
maximā hūilationis cāꝫ ꝓcul
dubio inueires Itē adhoc hēm⁹
exēpla. Est exēplū de achab re
ge isrł. iij. reg. xxi. q̄ audita ꝯmi
natōe mortꝫ sibi fctā ab helya
indut⁹ est sacco ꝛ ābulabat de
misso capite. et dixit dn̄s ad he
liā. Nōne vides achab hūilia-
tuꝫ corā me. ꝛc̄. Nec miꝝ qꝛ co
gitans de morte ꝯsiderabat se
cito in puluerē redigēdū. Iteꝫ
legr̄ i vita iohis elinarij p̄riar
che ꝯstātinopolitani ꝛ hoc etiā
narrat ysidor⁹ ꝯsuetudinē an-
tiq̄t⁹ fuisse ꝙ p̄ma die corona-
tionis iperatoris ꝯstantinopo-
litani cū essꝫ in glīa sua latho-
mus qdā apportabat ei tria vł
q̄ttuor gn̄a marmoris diuerso
rū coloꝝ dicēs ei. Iubeat impe
rator de q̄ gn̄e marmoris velit
sibi monumētū fieri: vt scꝫ per
hoc insinuaret̄ ei ꝙ tāq̄ꝫ hōiaꝫ
mortu⁹ de morte cogitaret. cū

De imperatore

ram ale ageret: pie regnū suuz regeret. subditos nō ꝯtemneret nec se sup alios arroganter ef=ferret. Iuxta qđ ait sen. Quid clienti tuo irascer ꝫ: sustine paululum: venit mors q̄ nos pares faciet. Mors em̄ hoīes equat ⁊ oēs pares morimur: excepto ꝙ q̄ maiores fuerunt in vita ⁊ plura bona tpalia receperunt: de pluribꝰ hn̄t post mortē reddere rōnem. Itē legitur de btō iohā=ne elmario pr̄iarcha alexādri=no ꝙ fecit sibi fieri sepulchrū i=perfectū: ordinans ꝙ i magnis solēnitatibꝰ cū esset in honore suo aliquis veniret ad eū dicēs Dn̄e sepulchrū tuū iperfectum est: iube illud ꝑfici: qꝛ nescis q̄ hora fur venturꝰ est: hoc aūt faciebat vt mortis meōriam pre=oculis hn̄s nō se p supbiam ex=tolleret: sꝫ se ꝑaciter humiliaret Sicut em̄ pauo visis pēnis su=perbit: visis autem pedibꝰ rotā caude deponit: sic hō deponit supbiā viso fine. Un̄ b. ad euge=nium ait Consideranti duo hec rōnale mortale is tibi exinde occurrit fructꝰ. vt mortale qđ est in te rōnale humiliet et rursuꝫ rōnale mortale cōfortet: quorū neutrum neglectum est hoi circunspecto scia Nā ⁊ si supbierit ex rōnali qđ ei cōe est cuz angelis ex mortali sit humilis qđ pticipiat cum iumētis. Qm̄ hō cuz i honore eēt nō itellexit: ꝯparatus ē iumētis isipiētibꝰ et silis factus est illis. hec ille.

TErcia necessitas cōsiderāda de morte est necessitas anxietatis. Mors q̄ppe a mor=su vel ab amaritudine nomen hꝫ: qꝛ primꝰ hō qn̄ p inobedien=tiam lignū vetitum tetigit: per morsum mortē amaram incurrit. Un̄ nc̄e est de cōi lege mori cum anxietate et angustia. Est autem cōiter i articulo mortis triplex grauissima anxietas.

Prima anxietas rigorose afflictionis.

Secunda est anxietas tumorose cogitationis.

Tertia est anxietas dolorose separationis.

¶ Prima est anxietas rigorose passiōis seu afflictiōis. In morte em̄ cōiter solent ꝯcurrere varia morborꝫ gn̄a ⁊ mēbra sic occupare singula: vt quasi plures q̄ꝫ sint morbi q̄ membra. Irruūt aūt afflictōes adeo rigorose ⁊ tā vehement intēse ꝙ vires corporis euertant: aīm inquietant: sensus oēs perturbāt: memoriā obtundūt: obnubilant intellectum. ac si totā aiam occupant et distrahūt vt nichil aliđ ei cogitare sit possibile q̄ dolores ps. Circundederunt me dolores mortis. dolores inq̄ qui adeo sūt vehemēter itēsi ꝙ corporis armoniam oino destruūt Nō mirum aūt si sit tanta afflictionis anxietas in mortis articulo: cū sola eiꝰ ꝓcogitatio tāte sit amaritudinis Eccl. xli. c. O mors q̄ amara est memoria tua hoi iiusto. Ex diuina aūt iusticia plerūq̄ infligit hmōi afflictiōis anxietas propt diuersas cās. Et spālr propter triplicem causā. ¶ Aliqn̄ em̄ est supernalis inquisitionis incitatiua. Incitat em̄ afflictuz vt diuinuz inqrat auxiliū Iuxta illđ ysa. xxvi Dn̄e in angustia q̄sierūt te. Et ps. Multiplicate sunt isirmita=

Angustie circa mortem p̄sunt

De viro iusto

tes eoꝝ postea accelerauerunt
Nulli dubiū q̄n tales angustie
q̄ mortē p̄cedunt incitēt et ꝯpel
lant ad dei mīam iplorandā. et
verisimile ē ꝙ multi ꝑpt̄ tales an
gustias ad deū redeuntes suoꝝ
pctōꝝ etiā mortalium veniam
sunt ꝯsecuti. ¶ Aliq̄n est infer=
nalis dānatiōis inchoatiua Vñ
greg. in morali. Aliq̄n pctōr ꝑ
cutitur vt sine retractatiōe pu
niatur. Est exemplum de antio
cho qui viuens ꝯputruit: ⁊ gra=
uissimis doloribꝰ afflictꝰ v̄mibꝰ
scaturiebat: nec erat mīam ꝯse
cuturꝰ vide. ij. Mach. ix. ¶ Ali
q̄n est venialis offensionis pur=
gatiua. aut i toto aut saltem in
parte. Jō etiā pleꝝꝗ electi duri
us moriuntur q̄m in eoꝝ morte
q̄nꝗ intendunt angustie per q̄s
venialia purgātur. Si purgatꝰ
est lazarus vlceribus plenus vt
mortuus ab āgelis in sinū abra
he portaret̄ cū iubilo. et diues
varijs crapulatꝰ ferculis apō i
feros sepultꝰ est. lu. xvi. Ubi sūt
o diues celaria tua vinoꝝ varie
tate repleta vbi sūt horrea tua
granoꝝ copijs cumulata. Sed
o pauper lazare ꝙ felix pauper
tas tua / ꝙ bn̄dicta vulnera tua
quibꝰ pauperē vitam ducēdo ⁊
durā mortem ac miserabilē su=
stinendo purgatus es. Silr̄ vir
dei missū ad hieroboā i bethel /
propter culpā inobediētie pur
gandā leo occidit quē purgatū
in morte vltra tangere nō pre=
sumpsit quin potius tam ipsius
mortui ꝙ eius asini custos fuit
iij. Re. xiij. Nō igitur mirari de
bemus si iustos dure morit̄ im
pios transire leuiꝰ āt videamꝰ
aut audiamus. q̄m iusto dei iu=
dicio iusti q̄nꝗ purgātur dure
moriendo / ne puniātur acrius
in futuro Impij v̄o si q̄d boni fe
cerunt q̄si ꝑ remuneratione le
niter moriuntur: pro malis aūt
q̄ fecerunt puniendi perpetuo
reseruātur. Nota in vitis patrū
de viro iusto pio et simplici qui
durā morē sustinuit et propter
pluuias tēpestates ⁊ grādines
vix potuit corpus eius ad locū
sepulture deferri. Uxor vero eiꝰ
mulier impudica cum serenita
te aeris et multa ppl̄i frequētia
fuit ad eccl̄az honorifice depor
tata. Uir quidem ille modestus
erat ac mansuetus moribꝰ / de
bilis vero ⁊ infirmus corpore ꝗ
ita vixit vt vix aliq̄n videretur
in publico. tantaꝗ erat eiꝰ ta=
citurnitas vt ignorantibꝰ eū si
ne voce videret̄ esse. Si q̄n aūt
sanꝰ fuisset terrā vt poterat assi
due operabatur vxor aūt eius
ꝯtrario curiosa erat absꝗ mō
ita loquax vt putaret̄ oē corpꝰ
ipsius ligua esse. lites frequen=
tius mouēs ad oēs in ebrietate
aūt vini cū viris luxuriosis de=
morabatur. Dispēsabat aūt ea
q̄ domi erant tāꝗ mētrix pessi=
ma vt etiā sb̄a multa valde nō
posset sufficere. naz huic a viro
delegata erat dispensatio do=
mus. Corpꝰ aūt suum ita turpi
tudine abutebatur / vt pauci de
vico ipso potuissent effugere li=
bidinem eiꝰ. Nunꝗ corpori eiꝰ
morbus occurrit nec dolorē alı
quem sensit. Contigit aūt vt vir
longa egritudine fatigatꝰ mo=
reretur. ⁊ ꝯtinuo aer ꝯmotus est
et pluuia et chorusca tiones at=
ꝗ tonitrua aerem ꝯturbabant
et neꝗ nocte neꝗ die imber ces

Quare boni durius et
Impij levius moriunt

Et mlxe curiosa et luxuriosa

sando super lectum fecit eum
sine sepltura manere/ita vt ho
mies vici illi⁹ mirarent̄ dicen
tes.Siccine inimicus dei erat
iste vt nec t̄ra euȝ recipiat ad
sepulturā. Uix ꝙ aliq̄ mō sepul
ture tradit⁹ est. At vxor eius
post hec licētia plima cū ipro=
bitate maria corpis sui libidie
vtebat̄/⁊ ꝓstibulū fecit domuȝ
suā. Morte aūt illi⁹ adueniēte
tātā meruit funerȝ ꝓspitatē vt
etiā putaret̄ aer sil̄ in exeqīs d
ducē famus illi⁹. Erat aūt eis fi
lia q̄ adhuc puula puella erat
mr̄e moriēte. p⁹ obitū āt mr̄is
puellari egressa etate ⁊ desidia
titillatiōis corpalis ieiuniȷ̄s re
frenās q̄dā die ad vespaȝ cogi
tare cepit cui⁹ vitā magis eli=
gēt imitādā Cogitās vitā pr̄is
⁊ finē ei⁹:⁊ ex alia pte vitā ma
trȝ atq̄ꝫ finē ei⁹ q̄si itra se dice
bat. Sic oȝ me viuere sicut mr̄
Meli⁹ ē em̄ ꝓpis oculis crede
re ⁊ his q̄ māifeste sūt cognita.
Et cuȝ hoc ei placuisset supue=
nit nox et ꝯtinuo sibi sopor ac
cessit. Astitit aūt ei q̄daȝ gran=
dis corpore.aspectu terribilis
intuēdo eā pterrēs ⁊ aspa voce
interrogans. Dic michi(inq̄t)
qui sunt cogitat⁹ cordis tui:Il
la aūt tremefacta nec i euȝ ad
spicere audebat. Maiori ṽo vo
ce iteꝝ iussit vt q̄ cogitauerat
sibi pnūciaret. Illa ṽo p̄ tiore
dissoluta et oēm oblita cogita
tū nichil eē dicebat. Ille ṽo ne
gāti reuocabat ad mēoriā vni
uersa q̄ in corde meditata fue
rat. Illa igitur ꝯfusa veniā sup
plicabat ꝯsequi: ⁊ causā narra
bat hmōi cogitat⁹. Qui ait ei.
Ueni ꝙ ⁊ vide vtrosq̄ꝫ pr̄em.s.et
mr̄em.⁊ cui⁹ deiñ volueris ti=
bi eligere vitaȝ. Apphēdens ꝙ
manū ei⁹ duxit eā in quēdā cā
pum magnū hn̄tē padisos mul
tos ⁊ diuersos fruct⁹ variasq̄ꝫ
arbores ⁊ pulchritudinē ienar
rabileȝ. Occurrēs aūt pr̄ eius
āplexabat̄ eā ⁊ osculabat̄ filiā
vocans. Illa ṽo circūplexa euȝ
rogabat vt maneret cū ipo At
ille. Nūc(inq̄t)nō potes hic eē.
Si ṽo voluerȝ mea vestigia se
q̄ venies huc nō post multum
tp̄s. Trahēs aūt illā rurs⁹ ma
nu q̄ illā ibi duxerat. veni(ait)
ostendaȝ tibi et mr̄eȝ q̄ in igne
exurit̄ vt magis scias ad cui⁹
imitationē decliare velis vitā
tuaȝ. Statuēs aūt eaȝ in domo
obscura oi pturbatiōe repleta
oñdit illi fornacē ignis ardētē
⁊ picē feruentē ⁊ q̄sdā illic aspe
ctu t̄ribiles stātes sup fornacē
Illa aūt inspiciēs deorsū vidȝ
mr̄em suam in fornace vsq̄ꝫ ad
collū dimersaȝ stridētē dētib⁹
et igne ardentē ⁊ ṽmium mlto
rū fetorē fieri. Uidens aūt eaȝ
mr̄ cuȝ vlulatu clamabat. Heu
me filia de ꝓpis opib⁹ ⁊ pctis
meis hec patior: qꝛ q̄si delira=
mēta mihi videbant̄ vniuersa
q̄ de sobrietate erant. Opa for
nicatiōis ⁊ adulteriȷ̄ ñ videban
tur mihi hr̄e tormēta. Et ecce
p̄p̄ exiguas delicias q̄ꝫta exol=
uo tormenta. Ecce ꝓ ꝯtēptu dī
quales recipio mercedes Illa
igr̄ puella ex ipa visiōe iaȝ vnū
hoc delib̄auit vt pr̄is sui seq̄re
tur vitaȝ.certa facta p ieffabi=
lem miam dei qꝛ pene reposite
sunt his q̄ male viuere non me
tuunt. Sicq̄ꝫ illa valde ꝓfecit i
tiore dei ꝓpt̄ hanc visionē quē

admodum ipa narrauit, cuidaz
seni interroganti q̄ re se eā ad tam
sctām ꝯuersationez adduxerat
Ideoq̄ dilectissimi efficiamur
melioris ꝯsilij nobismetipsis: vt
bti fieri sine fine possimus hec.
in vitis patrū. Ex dictꝫ igr̃ pꝫ ꝙ
angustie mortē precedētes: ali-
qn̄ ſm diuine iusticie ordinatio
nem sunt animarū purgatiue.
¶ Scda ē āxietas tiorose cogi
tatiōis. Tūc em̄ dei iudicio fit
vt q̄ in vita penitere noluit nec
de suis cogitare pctis de oibus
tunc simł irruentibꝰ despabilir̃
ꝯturbet̃. Jō dicit dn̄s per psalm̄.
Arguā te ⁊ statuā ꝯtra faciē. t.
ꝑpter hoc dicit ps̄. Torrentes
iniq̄tatꝫ ꝯturbauer̄t me. ⁊ sequi
tur. dolores inferni circūdede-
rūt me. Ex eo eī ꝙ oia pctā sua
ꝯsiderat de quibus non egit pe-
nitentiā nec deinceps sperat se
posse agere non restat aliud ni-
si expectatio infernalis crucia
tus et̃ni. ¶ Est tñ notanda q̄dā
morientiū differētia. Moriunt̃ ei
ꝑfecti cū spūali leticia. Justi cuz
spei fiducia. Impij vo cum timo
ris angustia. Primi feruēter de
siderant. Scdi paciēter mortez
tolerant. Tertij vehemēter ab-
horrent. ¶ Primo igit̃ dico ꝙ
moriūt̃ ꝑfecti cū spūali leticia.
Vn̄ paulꝰ ad phil. i. Michi viue
re xp̄s est ⁊ mori lucrum. Sane
perfectis est mori lucrum q2 de
labore transeūt ad q̄etē, de vili
tate ad gr̄az, de paupertate ad
regnū, de timore ad securitatē
de dolore ad gaudium, de mor
te ad vitam. Jō bn̄ dr̄ eccl. xli. O
mors bonum est iudiciuz tuum
hoī indigēti. Et de muliere sctā
dr̃ puerb. xxxi. Ridebit i die no

Morientium differentia

uissimo. Deꝰ em̄ totiꝰ ꝯsolatio-
nis sctis suis agonizātibꝰ mul-
tas ꝯsolationes imittit: et salu
tis sue q̄sdā ꝑlibationes tribuit
Vn̄ dicit greg. ꝙ aliqn̄ in ꝯsola-
tionem egredientis aīe solet ap
parere ip̄e autor et retributor
vite. Jō greg. Interdum ꝯtingit
iustis vt in morte sua sctōꝝ pre
cedentiū visiones aspiciant ne
ipam mortis sue suiam penalē
ꝑtimescant. sꝫ dū eoꝝ mēti ciui
um eternoꝝ societas oñditur a
carnis sue copula sine dolore
⁊ formidine absoluant̃ hec ille
Hoc etiam fit vt alijs iustis assi
stētibꝰ glificatiōis ipoꝝ sctōꝝ si
gna demonstrentur. sicut greg.
oñdit ꝑ multa exēpla. iiij. dyal.
Jtē legit̃ in vitis patrū. ꝙ q̄dam
deuotus et sctūs hō in hora sui
obitꝰ aspicientibus his q̄ circū
stabāt subito cepit hylarescē ⁊
pulcher ⁊ candidꝰ appere et in
leta v̄ba prūpere. Querentibꝰ
aūt illis cui loq̄ret̃. ait. Nonne
videtis sctōs ꝑriarchas? Jterū
aūt rursus dixit Ecce iā veniūt
apl̄i. Et iteꝝ Ecce iā veniūt an
geli. Vltimo aūt dixit. Surgite
iam venit iesꝰ. Et hoc dicto mi
grauit ad dn̄m. Ex his pꝫ ꝙ cō-
ueniēs nobis est q̄rere nūc ami
citiā xp̄i et sctōꝝ q̄ tūc nobꝭ po
terunt subuenire nos poterunt
ꝯsolari, qn̄ nullꝰ amicoꝝ huius
mundi poterit nos associare aut
presidiū conferre. ¶ Scdo dico
ꝙ moriunt̃ iusti cuz spei fiducia
Qm̄ ⁊ si morientes ꝯsiderēt mul-
titudinē pctōꝝ et paucitatē me
ritoꝝ oiuo tñ expedit ꝙ in illa
hora assumant fiduciā. ne calli
dus hostis ad despatiōis abyssū
eos pertrahat. Debēt itaq̄ t-

fiducia habere

non desperare

ↄsiderare suffragia sctoꝝ ꝑ eis
intercedētium/ ꝓsidium angeloꝝ
morituris assistentiū thesaurū
xpi ꝑ sue necessitatis tp̄e ei po=
situm ꝛ immense diuine pietatꝫ
abyssū. Exēplo bti ber. q̄ in ex=
tremis agens dyabolo assistēti
ꝛ improbe accusāti rn̄disse fert
Fateor nō sum dignus nec pos=
sum regnū celoꝝ meis meritis
obtinere. veꝝ cū dn̄s me⁹ illud
duplici iure possideat/ vꝫ hēdi=
tario iure p̄ris: ꝛ merito sue sa=
cratissime passionis alteꝝ hoꝝ
mihi donabit. ex cui⁹ dono illd
mihi vēdicās nō ↄfūdor. Vn̄ pro
uer. xiiij. Sperat iustus i morte
sua. Licꝫ em̄ fidelis quilꝫ et iu=
stus añ mortem ꝛ ēt in ip̄a mor=
tis istantia debeat formidare:
iste tn̄ timor nō dꝫ abijcē fiduci
am spei: imo nc̄e est et valde ex=
pediēs vt int̄ spem ꝛ timorē ābu
lans/ in illa vltima hora spem
suā ↄfirmet q̄tū poterit ne defi=
ciat. Multa em̄ sūt q̄ ad despa=
tionis baratrū ꝑtrahūt desola=
tū. Quis aūt fiduciā spei nō as=
sumat si deuota mente recogi=
tet ꝙ imensa dei pietas petrum
post trinam negationē pastorē
eccl̄ie et vicariū xp̄i fecit. Pau=
lū ꝑsecutorē miam ↄsecutuꝫ do
ctorē gētium ꝛ lumē orbis effe=
cit. Matheū thelonariuꝫ apl̄m
et euangelistam istituit. Publi
canū orantē iustificauit. Euan
gelicā peccatricē ꝯspōlissimam
xp̄o reddidit. Dauid post adul=
teriū ꝛ homicidiū/ eximiū ꝓpha
rum ↄstituit Manassē post tam
cruēta flagitia reduxit i regnū
suū. Et niniuē ciuitatē a subuer
sione liberauit. Ip̄e em̄ q̄ diues
est in mia/ cui⁹ mie nō est nume
rus neqꝫ finis: cui ꝓpriū est mi=
sereri sēper ꝛ parcere: nulli vn
q̄ꝫ suā miam denegat fideli mē=
te petēti. sicut ip̄e ꝑ prophetam
suum proclamat. Eze. xviij. d.
Quacūqꝫ hora ingemuerit pec
cator oim̄ iniquitatū ei⁹ non re
cordabor. De hoc clarissimum
exēplū luculēter apperet in la=
trone euāgelico cui xp̄m ↄfiten
ti et dep̄canti ip̄e xp̄s eadē ho=
ra ꝓmisit et cōtulit paradisum.
¶ Tertio dico ꝙ moriunt̄ ip̄ij
cum timoris angustia. Abhor=
rent em̄ ip̄ij mortē ꝓpter timo=
rē sue dānatiōis. Et merito dn̄t
horrē cū eis dicatur sap. xli. Ve
vobis ip̄ij qui dreliquistis legē
altissimi: q2 si nati fueritis i ma
ledictione nascemini: ꝛ si mor=
tui fueritis in maledictiōe erit
pars vr̄a. Maledicti igitur sūt
in vita pariter ꝛ i morte: sed lon
ge peius i morte q̄ꝫ in vita q2 si=
cut dr̄ eccl̄i. x. Cum morietur hō
hereditabit bestias serpentes ꝛ
vermes per bestias intellige fi
lios et nepotes bestiaꝶ viuen=
tes. per serpentes demones. Bo
na itaqꝫ ip̄ioꝝ i tres partes di=
uiduntur in morte. Aia demo=
nib⁹. cadauer vermibus. et tp̄a
lia bona heredib⁹ assignantur
pᷣ. Introibūt i iferiora t̄re tra
dētur i man⁹ gladij partes vul
piū erūt. Introibunt iq̄ꝫ in infe
riora t̄re: q̄ꝫ tum ad corp⁹ qḋ ter
re traditur. tradētur in manus
gladij q̄ ad aiam q̄ traditur gla
dio diuine vindicte. partes vul
pium erūt: quo ad tp̄alia bona
q̄ cedunt in partes vulpiū. i. he=
redū maliciosoꝝ ꝛ fetētium. Et
aduerte ꝙ vulpeculpe, cū, parē
tes eis p̄dā attulerint pugnant

ad inuicē dentib⁹ et vnguibus
mordēt et lacerant se mutuo. q̄
p̄us an̄q̄ p̄dam haberent diui-
dē collude bāt ꝛ stabant ī pace
Non mirū igit̄ si cum angustia
timorosa moriūt̄ impij. Vn̄ tunc
q̄lꝫ eoꝝ v̄e dicē p̄t. illud ps̄. Ti-
mor et tremor venert̄ super me
ꝛ ꝯtexert̄ me tenebre. i. tenebro
se cogitatiōes mortis ꝛ inferni
Iust⁹ aūt q̄uis naturalr̄ time
at mortē tn̄ libent̄ eam tollerat
sperans in dei mia. Iust⁹ em̄ et
pctōr sunt q̄si duo icarcerati q̄ꝝ
vn⁹ expectat libari: alter suspē
di. Euocatis igit̄ ambob⁹ p̄m⁹
gaudet. scd̄s timet et dolet.
¶ Tertia est anxietas doloro-
se sepatiōis. i. Reg. xv. Siccine
separat amara mors. Est autē
hec sepatio valde anxia ꝛ dolo
rosa atq̄ amara/ q2 ꝯtraria tri-
plici amori. ¶ Prio est ꝯtraria
amori inate inclinationis. s. na
turalis inclinatiōis aīe ad cor
p⁹ ꝛ ecōtra. Per mortē ei dissol-
uit̄ armonia illa corporis ꝛ aīe
ꝛ m̄rimoniū illd̄ qd̄ tanto fuerat
nexu ꝯcordie copulatū. Quātū-
cunq̄ igit̄ q̄s desideret ad et̄ne
vite glām p̄ueni re voluntate p̄
grām ordinata: tn̄ naturali ap
petitu refugit ꝛ horret sepatio
nē anime a corpore. Jō bn̄ dicit
ph̄s. iij. ethicoꝝ. Terribilissimū
oīm t̄ribilium mors. Vnde ipse
apl̄s q̄ dicit phil̄. i. Cupio dissol-
ui ꝛ esse cuꝫ xp̄o. dicit. ij. coꝝ v.
Nos qui sumus in tabernaculo
isto ingemiscim⁹ g̃uati eo q̄ no
lum⁹ expoliari sꝫ superuestiri vt
absorbeat̄ qd̄ mortale est a vita
Petro q̄q̄ dicit dn̄s. Jo. vl. Cuꝫ
esses iunior cīgebas te ꝛ ābula
bas vbi volebas. cuꝫ aūt senue
ris ali⁹ te cinget ꝛ ducet q̄ tu nō
vis. Ecce petrus etiā senex non
prorsus abiecerat hunc affectū
q̄n mortē horreret. ducēd⁹ vꝫ q̄
non vellet. ¶ Scd̄o est cōtraria
amori inordinate dilectionis:
q̄ scꝫ ipij inordinate diligūt cor
poralē vitā. O q̄tū anxiatur im-
pi⁹ cū videt corpus qd̄ tā vehēr
dilexit i oīb⁹ sensib⁹ coangusta
ri/ oclos caligare / aures surde
scere. ꝛc. Vitā deniq̄ corpalem
vitā quā tā feruēt̄ dilexit statiꝫ
finiēdā. q2 sicut di. greg. Nunq̄
sine dolore p̄ditur qd̄ cū amore
possidet̄. Narrat magr̄ robtus
de licio exēplū satꝫ notandū qd̄
dicit euenisse in ciuitate spole
tana. Ibi erat puella q̄dā formo
sa q̄ vanitatib⁹ sp̄ intēta nichil
de futura vita cogitabat hec ēt
infirmitate percussa monitiōes
ꝛ hortamēta salutꝫ abhorrebat
Tādē cū cernēt se supuiuē non
posse petiuit cūcta adornamē-
tū corpis spectātia queadmodū
ꝛ sanitatꝫ tp̄e hmōi vanitatib⁹
dedita fuerat. Nā vt plimuꝫ ta
les sūt mores morietꝫ q̄les fue-
rūt viuētis. Cū g̃ se ornasset q̄si
esset nuptias visitatura di. heu
en ego moriar En dilectā mihi
vitā ablatā ꝯspitio. O dyabole
suscipe aīam meā. et inter hec
v̄ba expirauit mirabilr̄ despa-
ta. ¶ Tertio ē ꝯtraria amori i-
moderate affectiōis. q̄ scꝫ ipius
nimis imoderate afficit̄ ad car-
nales amicos puta vxorē filios
ꝛ reliq̄s a q̄b⁹ p̄ mortē sup̄ād⁹ ē.
Solus em̄ ab hinc hꝫ transire.
Pōt itaq̄ dicere illud. ps̄. Sin-
gulariter sū ego donec trāseā.
Null⁹ eq̄dem eoꝝ cū quib⁹ hic
amicitiā habuisti tecū ibit con

ducendo te de hoc mundo nisi forte cadauer tuū sequatur vsq ad sepulchrum: et quod peius ē aliqñ carnales amici cito defūcti obliuiscuntur ps. Periit memoria eorum cum sonitu.

¶De scd'a p̄ncipali ꝯsideratione q̄ est ꝯsideratio piculositatis.

Ecunda principalis ꝯsideratio ꝯtemplanda de morte est ꝯsideratio periculositatis. q̄ periculosus sit mortis trāsit⁹ pz euidēter respectu corporis qd i morte perit ⁊ oīno in putredinem redit. Jō respectu corporis periclm oīno ineuitabile Respectu aūt perditionis anime ⁊ si periclm sit aliquo mō euitabile: hoc tñ est cum difficultate Jdeo vt iā supra allegatum est dr. ps. Quis est hō q̄ viuet ⁊ non videbit mortem. s. corpalē. q. d. null⁹ omnino. eruet aiam suā d' manu inferi. Primū q̄dē est oīo impossibile: sed hoc scd'm valde difficile. Multo aūt mag' ponderanda sūt anime pericula q̄ corporis q̄to dignior est aīa q̄ corp⁹. Et sicut dicit b. Periculū probat pereuntium multitudo Multoꝝ pfecto pereunt aīe: qr vt dr Math. vij. Lata porta et spaciosa est via q̄ ducit ad pditionē: ⁊ multi sūt q̄ intrant p eā Lz autē in tota vita pñti multa sint aiaꝝ pericula: pla tñ ⁊ multo grauiora sūt instāte mortis articulo. Expediens igit ac aiaꝝ saluti necessariū est hmōi picula frequenter preuidere ⁊ p̄meditari: ne si qs improuisus i huiusmōi periclis icidat sine fine et sñ remedio peat. Et sicut dr greg. in qdā omel. hec nos fratres carissimi idcirco dicim⁹ vt ad cautele studiū vr̄e mentes euigilēt: ne securitate torpeāt ne ignorantia lāguescant: sz sēper eas ⁊ timor sollicitet ⁊ i bono opere sollicitudo confirmet. Hec ille. Sz heu dolēdum est q̄ tam pauci diē extremum recogitant. Multi q̄ppe ita viuūt scd'm carnē ⁊ mundū ac si nunq̄ eēnt morituri. Jdcirco dr Deutero. xxxij. Gens absq ꝯsilio et sine prudentia vtinā saperēt ⁊ intelligerēt ac nouissima puiderēt.

¶Est aūt transit⁹ mortis periculosissim⁹ respectu anime precipue propter tria: videlicet. Propter mortis incertitudinē: ppt diuie iusticie rectitudinē. Propt̄ ipedimētoꝝ mltitudinē.

Primo pper inexplicabilē mortis incertitudinē. Sicut dicit b. Quid in reb⁹ humanis certi⁹ morte: sed quid hora mortis incerti⁹ inuenit. Jde certus es qr morieris: sz oīno incertus vbi q̄ modo ⁊ qñ. Vñ hētur triplex icertitudo respectu mortis. ¶Prima est icertitudo tp̄alis. Qr scilz ignorat hō quando morietur. in estate an in hyeme in iuuētute an in senectute hodie vel cras. Premeditati sunt multi mori in senectute q̄ mortui sūt in iuuētute. Null⁹ est q̄ sciat qñ sit moriturus. Jgnorant hoc vtiq senes: ignorāt ⁊ pueri ignorāt iuuenes: ignorant adolescentes. Nullus est q̄ possit in hoc considerare q̄ vsq ad tale tēpus nō morietur. O vita fallax: vita fragilis. O vita mutabilis cui⁹ exitū null⁹ pscire mortaliū

Incertitudo respectu mortis triplex

pōt:eccl̃stes.ix. Nescit hō finem
suū: sz sicut pisces capiunt ha=
mo/ ⁊ aues ꝯprehēdūt laq̄o :sic
capiūt homines in tpe malo .s.
in tpe mortis qd̄ est malū pctōꝝ
bus qꝛ mors pctōꝝ pessima . O
mortales fatui et insensati in q̄
ꝯfiditis? O q̄ꝫ fatui sunt etiā iu=
uenes q̄ se spant diu victuros.
talis em̄ spes sepissime fallit.
Vñ tulli⁹ lib.de senectute.Fru
stra spat adolescēs se diu victu
rū:qd stulti⁹ q̄ꝫ incertū ꝓ certis
herere? qm̄ etiā illa etas mlto
plures casus q̄ꝫ senect⁹ hz faci
lius.n.adolescētes in morbos
incidūt gui⁹ egrotāt tristi⁹ cu
rant. hec ille. Et sen̄. Juuenes
mortē hñt a tergo:senes añ o=
culos. Pensa aūt qꝛ magis ex
improuiso ab inimico capit q̄
hz eū a tergo q̄ꝫ qui corā ocl'is
eū venientē ꝯspicit. O q̄ꝫ fatui
sūt oēs gñalit cuiuscūq3 etatis
aut ꝯditiōis q̄ sibi vitam lōgaꝫ
repromittūt. De quib⁹ ps̄. Viri
sanguinum ⁊ dolosi nō dimidia
būt dies suos:supple in cogita
tiōe sua:qꝛ nūq3 cogitāt mori:
sz sp viuere. nūq3 viuunt p me=
dietatē tpis q̄ sperant et repro
mittunt sibi viuere:sz mlti ple
rūq3 subito poccupātur a mor
te. Est exm̄ lu.xij. de q̄dam diui
te dicente. Anima mea multa
bona hēs re. in annos plu. ⁊c̃.
Cui dctm̄ ē. Stulte hac nocte
repetēt a te aiam t. q̄ aūt pasti
cui⁹ erūt? Vide ibi. Jtē narrat
greg. in li. dyal. de q̄daz cui dū
p sōniū lōga vite spacia fuissēt
repromissa:multas diuicias ꝯ
gregās q̄si ad lōgioris vite spa
cia subito mortu⁹ eas itactas
reliq̄t. Jtē narrat vicenti⁹ i spe
culo morali.lib. iij. pte. vij. di=
xit se vidisse aliquē qui surrexe=
rat de mensa vbi satis comede
rat qui in medio domus sue su=
bito mortu⁹ cecidit. Jtem nar=
rat de alio qui in nuptijs pcus=
sus morte subita puent⁹ est Jtē
narrat ibidem de alio qui cū i
die pēthecostes magnum festū
fecisset et in mane disposuisset
comedere nouos pullos anseꝝ
inter vxoris vbera iuxta eā ia
cens subito percussus amisit et
sensū et motum. O mis̃a ꝯditio
mortaliū. Quāti laborauerunt
ꝓ mundo sperantes ibi recipe=
re fructū laboꝝ suoꝝ ⁊ perierūt
añ tps qd̄ expectabant. Nōne sē
nacherib ⁊ sui crediderunt ob=
tinere hierl'm et de exercitu eo=
rum. clxxxv. milia subito vna no
cte ab angelo sunt interempti
Narrat robert⁹ de licio in q̄dā
ser. de morte. Qꝫ in ciuitate fer
rariensi āno dñi. M. cccclxiiij.
ex peste mortui sunt i q̄ttuor mē
sib⁹ nouem milia hoim adeo ꝙ
ciuitas illa vacua erat. O q̄t ex
illis erant qui aliqñ crediderāt
se diuiti⁹ victuros. O q̄t sunt q̄
multa disponunt in tribus aut
q̄ttuor annis se facturos : q̄ añ
annū moriunt. O q̄t sunt q̄ edifi
cant domos : ⁊ forte in eis non
hebitabūt: q̄t sūt q̄ plantant vi=
neas ⁊ vinū nō bibent. q̄t sunt q̄
ꝯgregant pecunias cū multo la
bore: ⁊ alij expendunt. Quot sūt
deniq3 qui multa ⁊ magna face
re cogitant in hoc mundo: et in
breui redituri rōnem subito co
rā deo representabuntur. Nec
dubiū sicut multi preteritis tpib⁹
morte subitanea sunt pueti: sic
et in futuro multi subito moriē

tur et a morte preoccupabuntur. O quam infelix humana conditio. Expecta igitur o homo mortalis expecta mortem et paratus esto semper ac si tibi proxima sit. Dicit. n. gre. sup eze. Etenim nobis conditor noster diem mortis incognitum esse voluit vt dum semper ignoratur semper proximus esse credatur. Ideo horam vltimam iovo luit dominus nobis esse absconditam, vt semper haberetur suspecta et quam preuidere non possumus ad illam sine intermissione preparemur. Ideo est di. sal. math. xxiiij. Si sciret prfamilias qua hora fur venturus esset vigilaret vtique et non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. ¶ Triplici de causa voluit dominus diem mortis non nobis esse incertum. Prima est propter vane leticie repressionem. qua multum reprimi debet dum quis recogitat mortem vt proximam. Ideo autem dies mortis est incognitus vt semper credatur esse proximus secundum greg. Secunda est propter singulorum dierum obseruationem. Nam vt dicit aug. in quadam epistola. Latet vltimus dies vt obseruentur omnes dies Tertia est propter preparationis accelerationem. Iuxta illud. Math. xxiiij. Uos estote parati quia qua hora non putatis. &c. ¶ Paratus vtique debet esse qlibet omni hora quasi nunc esset moriturus. O quanta fatuitas mundanorum qui cum tot calamitatibus mundo seruiunt relinquentes deum et de animarum salute parum solliciti. Et vnde tanta fatuitas nisi quia non cogitant se morituros et nesciunt quando fortassis hodie vel cras. Legitur exemplum de filio vnigenito cuiusdam nobilis qui religionem ingressus patri de eius ingressu dolenti: et vt cum inde violenter extraheret visitanti: dixit. Pater si vnam consuetudinem de terra vestra remoueretis: paratus essem redire. Et pater Que est (inquit) illa consuetudo. At ille dixit. Quia in terra vestra moriuntur iuuenes sicut senes Si hanc consuetudinem amoueritis ibo vobiscum: non aliter. Mortem enim licet esset iuuenis metuebat. Quo audito etiam ipse pater religionem intrauit et cum filio suo deo deuote seruiuit O quam fatui sunt miseri peccatores omnino de hora mortis incerti qui differunt ad dominum conuerti. quam insensatus est qui opera meritoria viribus exercere negligit. Uidemus quod homines in messe mane surgunt instanter colligunt: nec ante noctem laborem dimittunt. Sic debet, nunc quilibet diligenter aggregare maniplos meritorum: sicut ait sap. puerb. x. Qui congregat in messe filius sapiens est: qui autem stertit in estate filius confusionis. Item puer. vi. Uade ad formicam o piger et considera vias eius et disce ab ea sapientiam. que cum non habeat ducem (qui scz eam exemplo suo precedat) nec preceptorem (qui eam instruat et ei leges instituat) nec principem (quem timeat qui ei penas infligat aut premia tribuat) parat in estate cibum sibi et congregat, in estate quod comedat in hyeme. Uides quod homines secundum mundum prudentes prouident sibi necessaria pro anno et tempore quo possunt sibi conuenienti et vtilius prouidere. Aliquando pro vno solo mense. Pauperes vero qui non possunt ad longum tempus sibi prouidere salte pro septima

cxiij

na sibi ꝓuident. Diuites ēt qñ
volūt facē magnum festū ꝑ mul
tos dies añ prouidēt sibi q̄ nc̄ia
sūt ꝙtomagis debem⁹ ꝓuidere
nob̄ de meritis/nō ꝓ die:mense
vel anno:sꝫ ꝓ vita etna. Et si tā
solliciti sūt mundani de thesau
ris pecunie ꝯgregādis: ꝙtoma
gis qlꝫ fidelis sollicit⁹ eē dꝫ de
thesauris spūalib⁹ accq̄rēdis?
Hoc nos edocet saluator. Ma=
thei.vi.d. Nolite thesaurizare
vobis thesauros in t̄ra.ꝛc̄. The
saurizate aūt vobis thesauros
in celo vbi nec erugo nec tinea
demolitur.ꝛ vbi fures non effo=
diunt neqꝫ furantur. Ad hoc ex
hortans barlaā ponit tale exē
plū In ciuitate quadā mos fuit
vnum qlꝫ anno sibi p̄ncipē insti
tuere quē in fine anni nudare ꝛ
in exiliū mittere ꝯsueuit. Sapi
ens autē q̄dā audiens lege ꝓui
dus elect⁹ in p̄ncipez bona sua
trāsmisit ad locū exiliȷ̄. Ad quē
locū finito tp̄e p̄ncipat⁹ veniēs
inuenit ibi bonoꝝ copiaꝫ vñ vi=
ueret. At ꝯtra narrari solet ꝙ
cum quidā magn⁹ dñs hñs plu=
ra castella ꝛ plēs domos in plī=
bus locis infirmaretur ad mor
tem:accessit quidam ex dome=
sticis qui reputabatur vt fatu⁹
ꝛ ydiota:ꝛ q̄siuit a dño q̄liter se
haberet. rñdit ei dñs. Heu heu
opꝫ me ire. Et ille. Quo (inquit)
ire debetis? Dñs autē rñdit. in
alium mundum. Et ille itaqꝫ q̄=
siuit. Et qñ regrediemini. eritis
ibi longo tp̄e? Dñs rñdit. Nun=
ꝙ inde sum reuersur⁹. Ille autē
rursus interrogauit. Nunquid
p̄misistis nuncios qui ferrent q̄
ibi nc̄ia sunt? Cū igitur dñs ob=
mutesceret: dixit ei. Non video
ꝙ prudenter egeritis. Qñ pro
aliquo breui tp̄e iuistis ad tale
vel tale castellum sp̄ p̄misistis
famulos qui de necessariȷ̄s pro
uiderent. Nunc aūt vbi in perpe
tuum mansur⁹ estis nichil pre=
misistis. Vere hoc non est sapiē
tia:sed stulticia ꝛ demētia ma=
xima. ¶ Itē parat⁹ esse dꝫ quilꝫ
ad mortem sicut seru⁹ dño suo
rōnem redditurus. Qñ recepto
res dñoꝝ hñt rōnem reddere d̄
receptis ꝛ sibi ꝯmissis cum ma=
gna sollicitudine precogitant:
vigilant:scribunt:singula de q̄
bus hñt reddere rationem. Ne
si deficiant minus fideles repu
tentur:ꝯfusionem habeant:ac
etiam puniātur. ꝙtomagis sol
liciti esse debem⁹ vt semper pa
rati simus etno dño rōnē red=
dere qui nescim⁹ qñ veniat dñs
hanc rationē a nobis exactur⁹
Nota parabolaꝫ illam Math.
xxv. hō quidam peregre profici
scens vo.ser.s.et tra.il.bo.s.ꝛc̄.
Post mltū ꝟo tp̄is venit dñs ser.
il.et po.ra.cū eis. Nota ibi quō
boni et fideles serui remunera
ti sunt. seru⁹ ꝟo malus ꝛ piger
reprobatus et eiectus in tene=
bras exteriores Et luce.xvi. Pr̄
familias vocauit villicū.d. Red
de rationem villicationis tue.
ꝛc̄. Ibi nota quō villic⁹ sibi pru=
denter prouidit fm prudentiaꝫ
mundanā. et laudauit dñs villi
cū iniquitatis quia ita pruden=
ter fecisset nō quia iniquitatem
approbet dñs/sꝫ illi⁹ prouiden=
tiā cōmendauit.q.d. Si ille ita
prudenter ꝓuidit circa tp̄alia
et trāsitoria:ꝙtomagis nos pro
uidere debemus circa spūalia ꝛ
eterna. Vñ et dñs subdit. Faci=

ke vobis amicos de mammona iniqtatis. ꝛc. Unicuiqꝫ qppe nostrū dicturus est dñs (nescimus qñ) Redde rationē villicatiōs tue. De quibus autē sit rō reddēda dicet̃ inferius. ¶ Itē paratus esse ꝺꝫ vnusqsqꝫ ad mortē sicut ad nuptias ꝓfectur⁹. Dꝫ em̄ qlibet fidelis aīa se patā sēper custodire vt dño xpō sponso suo placeat qui vēturus ē cito. Un̄ ipse dicit apocal. vlt: Ecce venio cito cito inqȝ ꝛ hora q̄ nescit̃. Unde math. xxv: Media nocte clamor fact⁹ est ecce spōs⁹ venit media nocte. i. ex iprouiso. Dꝫ ḡ fidelis aīa sēper eē pata vt cū sponso dño introducatur ī celestes nuptias: Apocal. xix. Uenerunt nuptie agni ꝛ vxor eius preparauit se. Et math xxv. Uenit sponsus et q̄ parate erant itrauerunt cuꝫ eo ad nuptias et clausa est ianua scꝫ fatuis nouissime venientibus et cōgruo tp̄e scꝫ in aduentu spōsi siue in hora mortis non paratis / et dictū est eis. Nescio vos O q̄tus dolor / q̄ta angustia: q̄ta desolatio: his qui mortis tēpore improuisi reperiuntur.

Ptꝫ igitur q̄ periculosus est: mortis transit⁹ ꝓpter talē icertitudinē immo oīmodā ignorātiā diei et hore mortis: ꝓpt̃ qđ vtā tā graui piculo caueamus nos hortat̃ dñs. Math. xxv. d. Uigilate itaqꝫ qr nescitis diem neqꝫ horaꝫ. ¶ Scđa est incertitudo localis. Incertus enīꝫ est hō vbi sit moritur⁹: in tra vl' in mari: in domo vl' extra. Nescit omīno miser hō q̄ in loco mors sit eū inuasura. Inte' qppe angustias mortis solet hoc reputari in magnū solatiū cuꝫ q̄s inter parētes ꝓpinquos ꝛ domesticos in lectulo recubans nature debitū soluit: sed heu hoc null⁹ certum tenere pōt. Premeditati sūnt multi mori ī domoꝝ ꝛ mortui sunt extra. mori ī ter suos ꝛ mortui sūt int̃ extraneos. Uiderunt multi lucida exempla et experimēta alios: vꝫ suspensos in patibulo / alios ꝯbustos / alios confixos palo / alios submersos in aqua / alios in via morte subita extinctos: alios truncatis capitibus vitā finire: alios varijs in locis et varijs casibus extremam clausisse horam. Et omībus his lōge aliud q̄ sperabant euenit. Quid igitur nobis faciendum est nisi tam periculosum mort̃ transitum tam incertū et ignotuꝫ timere exēplo alioꝝ. Felix em̄ quē faciūt aliena pericula cautum. Fac igr̄ o miser homo mortalis fac qđ señ. ad lu. scribit. Incertū est q̄ loco te mors expectat. tu itaqꝫ eam in omni loco expectabis. ¶ Tertia est incertitudo modalis. Nescis em̄ quō moritur⁹ sis. an ī statu pnie vl' culpe: an morte subitanea vel violēta: aut natuali: an ꝯtrit⁹ vel indurat⁹. ꝓuisus vel iprouisus. Pōderanda qppe multomagꝫ est ista incertitudo modi ꝛ cōditōis mortis q̄ icertitudo tp̄is aut loci. Non enīꝫ multū nobis curādū eēt qñ vel vbi moreremur: dummodo certi essemus ꝛ securi quō moreremur. Sꝫ heu sicut dicit̃ eccl̃stes ix. Oīa in futuro seruant̃ incerta. Premeditati sūnt mlti mori loqntes et confessi qui mortui

sũt lingue vsu puati: mori penitentes qui mortui sũt obstinati. mori in statu gr̃e qui mortui sũt in statu mortalis culpe. Reuera ex hoc appar et q̃ periculosꝰ mortis trãsitꝰ et ex hoc mlt̃ tũ nobis timẽdũ est: qꝛ nescimꝰ an bene vel male moriemur.
Nichil ita timẽduz: ita cauẽdũ sicut male mori. Nichil ita desiderandũ ita necessarium vnicuiq; sicut bene mori. Ut ergo vnusquisq; tandem bene moriatur: nc̃e est vt bene viuat. Impossibile autem saltem valde difficile est male viuere et bene mori Un̄ in cõi puerbio dr̃. Ex bona vita bonus finis. ex mala vero vita malus finis. Un̄ ptz q̃ si q̇s vult bn̄ mori: nc̃e ẽ ei vt pmo studeat bn̄ viuere. Ubi notandum est exẽplum. Erat quidam mercator qui transiens per siluaz iuenit heremitã cẽtenarium degẽtem. a quo q̃siuit q̇d ibi faceret. Cui hẽmita. Disco mori. Et mercator. Que ẽ (ait) necessitas: cum tu sis senex qꝛ etiaz velis nolis oꝫ te cito mori. Et heremita. Et hoc ẽ qđ timeo qꝛ scio me cito moriturum: ⁊ tñ nescio mori. Dixit ergo mercator Quid ẽ ḡ scire mori? Cui heremita. Uicia purgare. diligẽter et prudent̃ cauere: ⁊ bona opa toto cordis affectu facere. Iuxta illđ. Declina a malo ⁊ fac bonuz. O q̃ fatui sũt ⁊ q̃ ḡui periculo se exponũt q̇ male viuũt ⁊ sperãt bene mori. sic̃es balaam qui male viuebat et tñ dicebat Nũeri. xxiij. Moriat̃ aĩa mea morte iustoꝝ: ⁊ fiant nouissima mea hoꝝ silia. Ex predictis itaq; luculenter apparet q̃ periculosus ẽ mortꝫ trãsitꝰ ppt̃ icertitudinẽ ⁊ igñrãtiã tpis loci ⁊ ꝯditionis superuẽture mortꝫ. O q̃ excecati: q̃ fatui: q̃ ḡui aĩarũ picl'o se exponũt q̇ sperãt diu viuere in futuro. Nã sicut dr̃ Ja. iiij. Ignoratꝭ q̇d sit vobis i crastinũ q̇ ẽ em̄ vita vr̃a: vapor ẽ ad modicũ parẽs ⁊ deide exterminabit̃. O mirabilis igit̃ mortaliũ execatio Nã vt scribit hieroꝰ ad gerũchiã Nẽo ẽ tã fractꝭ viribꝰ ac tã decrepite senectutꝭ vt nõ se putet ad huc vnũ ãnũ supuicturũ esse. vn̄ surrepit obliuio ꝯditõis sue vt frenũ aĩal iã isq; soluẽdũ erigat̃ in supbiam et aĩo celũ teneat hec ille. Cõcutiant̃ igr̃ timore oĩz mortaliũ mẽtes apiant̃ ocl'i cognoscamꝰ scl'i vanitatẽ. vite huiꝰ miŝabilẽ labilitatẽ. istabilitatem. calamitatem. breuitatem et incertum finem.

Secũdo piculosissimꝰ ẽ mortis trãsitꝰ ⁊ mirabilr̃ timẽdꝰ ppt̃ diuine iusticie rectitudinẽ. De q̃ dr̃. ps. Iustꝰ es dñe ⁊ rectum iudiciũ? Certũ est dilectissimi qꝛ nõ nisi per miaz saluat̃ aliq̇s Quis aũt certꝰ si diuina mia dignꝰ ẽ? Certe nẽo. Cũ dicat sap. eccl'stes. ix. Sunt iusti atq; sapiẽtes ⁊ opera eoꝝ i manu dei: ⁊ tñ nescit hõ vtrũ amore an odio dignus sit. Nobis ḡ valde ptimescẽdũ ẽ ne sm̃ diuinũ iudiciũ rectissimũ q̇dẽ sꝫ sepe nob̃ ignotuz et occultuz: q̃m maxime erit nob̃ necessaria diuina mia scꝫ in hora mortꝭ indigni inueniamur ea. At q̃ q̃ oĩbus hoc gñaliter timẽduz sit ⁊ oĩbꝰ in hoc ḡuissimũ sit aĩe periculũ: sp̃alr̃ tñ ⁊ ãpliꝰ imminet

Exm̃ de mercatore

Senec. mori

Misericordia misericordibus promittit

in hoc piculū his q̄ circa miaȝ
offenderāt ⁊ male se habuerunt
Oio em̄ indignus mia eē videt̄
qui miaȝ offēdit. ¶ Tripl'r aūt
efficiuntur m'lti mia indigni qꝛ
misericordiaȝ offenderāt ⁊ circa
eam male se habuerunt.

Primo qꝛ in seipsis misericor-
diam non habuerunt

Secundo qꝛ de dei misericor-
dia nimis presumpserunt.

Tercio dei qꝛ miaȝ ɔtēpserūt.

Prio quidā in morte inueniun
tur indigni mia / qꝛ miaȝ nō ha
buerāt. Mia em̄ solis misericor
dib⁹ pmittit̄ Math.v. Bti mi-
sicordes qm̄ ipsi miaȝ ɔseqn̄t.
At ɔtra de imisicorde dr̄. Ja.ij
Judiciū sine mia fiet ei q̄ nō fe
cerit miam. Pōt aūt aliqs dici
immisicors aut sine mia spāl'r
trib⁹ modis. Prio p negatiōeȝ
remissiōis. qꝛ scȝ nō vult remit
tere alt̄i qui eū offēdit. de q̄ dr̄
eccī.xxviij. hō hoi seruat irā ⁊
a deo q̄rit medelā. In hoieȝ si-
bi silem nō hȝ miaȝ ⁊ depcat̄ p
pctis suis.q.di frustra depcat̄
Jō ibid dr̄. Relinq̄ pximo nocēti
te ⁊ tūc depcāti tibi pctā soluē
tur. Nota hic silitudinē illā si
ue pabolaȝ de hoie rege q̄ volu
it rōnē ponere cuȝ seruis suis q̄
hr̄ Math.xviij. hic siq̄dē rex ser
uo multa debēti hūiliter tn̄ ro
gāti dimisit vniuersū debitum.
Sȝ qꝛ seru⁹ ille noluit cōseruo
suo dimittē aliq̄d modicū qđ ei
debebat imo tenēs suffocabat
eū dicēs. Redde qđ debes. Et lȝ
ille cōseru⁹ pcidēs humilit̄ ro
garet noluit tn̄ dimittē. Idcir-
co cū hoc audissȝ dn̄s rex / voca
uit illū et ait. Serue neq̄: om̄e
debitum dimisi tibi qm̄ rogasti
me. Nōne ḡ oportuit ⁊ te mise-
reri ɔserui tui / sicut ⁊ ego tui mi
sertus sū. Et iratus dn̄s tradidit
eū tortorib⁹.⁊c̄. sequitur. Sic pa
ter me⁹ celestis faciet vobis si
nō remiseritis vnusq̄sq; fratri
suo de cordib⁹ vr̄is. Qui enīȝ
nō vult misericordit̄ dimittere
pximo iniuriaȝ sibi factā silis
est ei q̄ frangit pontē p quē ipe
necessario hȝ transire aut al's
irremediabil'r perire. Vn̄ patȝ
magna eius fatuitas. frangit
em̄ ponteȝ mie: p quē oȝ eū ne
cessario trāsire aut in infernū
perire. Vn̄ non vult dn̄s q̄ ab
eo petamus remissioneȝ nr̄oꝝ
pctōꝝ nisi eo modo sicut pxi-
mis q̄ nos offenderāt dimittim⁹
Uult em̄ vt dicam⁹. pr̄: dimit-
te nobis debita nr̄a sicut ⁊ nos
dimittimus debitorib⁹ nr̄is.
Scđo per puatione ɔpassionis
respectu paupeꝝ. Nā sicut dr̄
i.Jo.iij. Qui habuerit substan
tiam mūdi hui⁹ ⁊ viderit frem̄
suum necessitatē hr̄e ⁊ clause-
rit viscera sua ab eo: quō cari
tas dei manet in illo: q.d. nul
lo mō. Profecto satis apparet
qꝛ nō est ille dign⁹ q̄ sibi fiat
mia i elargitiōe spūaliuȝ ⁊ eter
noꝝ: q̄ nec terrena ⁊ tpālia vo-
luit pp̄ deum misicordit̄ elar-
giri. Jō dr̄ puer.xxi. Qui obtu
rat aurē suaȝ ad clamorē pau
peris ⁊ ipe q̄q; ad deum clama
bit ⁊ non exaudiet̄. Nota exm̄
lu.xvi. de diuite epulone q̄ nec
vnicā aque guttaȝ valuit im-
petrare: qꝛ lazaro non volue-
rat miam exhibere. Est etiā il
lud diligent̄ aduertēduȝ et in
aio ponderāduȝ q̄ sicut habet̄
math.xxv. In diuino iudicio re

probi spaľr arguenť ꝛ increpa
buntur qꝛ miam non fecerͭ.qꝛ
dicet eis rex eternus.Jte male
dicti ꝛc̄.Esuriui em̄ et non dedi=
stis michi mādučare ꝛc̄.Tertio
per contrariationem oppositi=
onis:qꝛ scꝫ facit q̄s aliq̄d ꝯtrari
um mie puta vsuras exercēdo
q̄ð est op⁹ maxime ꝯtrariū mie
ꝛ ēt ꝯ̄itati.mie qꝛ vsurarius ac
cipit ab eo cui magis dare de=
beret:scꝫ ab eo qui est in neces
sitate ꝯstitut⁹veritati qꝛ cuꝫ ꝓ
ximum ǭuet et excoriet ðt tn̄
se ei facere bonitatem et miaꝫ
Unde taľs maxime indign⁹ est
mia.Jtem mercedem pauperū
mercēnarioꝛuꝫ retinendo aut
differendo vľ diminuendo.q̄ð ē
etiā op⁹ maxime ꝯtrariuꝫ mie
Jō ðr eccl̄i.xxxiiij.Qui defrau=
dat mercedē mercēnarij ꝛ q̄ ef=
fundit sanguinē fr̄es sunt:Jteꝫ
nouas exactiones iueniēdo q̄
bus scꝫ paupes opprimunť.de
q̄ nota illud ozee.ix.Propter
maliciā adinuētionū eoꝝ ð do
mo mea eijciā eos n̄ addā vt di
ligā eos.Pēsa q̄ꝫ tribilis ē hec
dei ꝯminatio q̄ꝫ ꝯminať se eijcē
tales de domo sua ꝛc̄.Un̄ ibidē
paulo an̄.Ue eis cuꝫ recessero
ab eis.Nec em̄ sunt digni mia
q̄ faciunt op⁹ tā ꝯtrarium mie.
Si vis aūt gn̄aľr dicere dicas
gn̄aľr aliq̄d ꝯtrarium mie fieri
cū q̄s accipit ab eo cui magis de
beret dare vel retinet illud q̄ð
alťi ꝑtinet.Nec solū ē hoc op⁹
mie ꝯtrarium sed etiaꝫ iusticie
¶ Scðo q̄dā in morte inueniun
tur indigni mia:qꝛ de dei mia
nimis p̄sumpserunt.Tales em̄
abutunť diuina mia:iō iustissio
dei iudicio ꝑuādi sūt ea.Tales
em̄ eo q̄ mia diuina diu eos ex
pectat expectauit ꝛ nō statim
per iusticiaꝫ puniunť:iō liberi
us peccant.Eccl̄es.viij.Eo q̄
non cito ꝯtra malos ꝓferť snia
filij hoim absq̄ꝫ vllo timoꝛe per
petrant mala.Et aug.li.iiij.de
doctri.xp̄ia.Plerosq̄ꝫ incredu=
los misericoꝛs dei patiētia lō=
ga peccare facit intrepidos qꝛ
deum non arbitrantur pctōꝛuꝫ
suoꝝ vltoꝛem.Tales itaq̄ꝫ qꝛ
mia dei turpiter abutuntur:et
q̄si ex dina mia se armāt ad pu
gnandum ꝯtra deum et ex ip̄a
sumunt occasionē peccādi ꝛ ꝑse
uerādi in pctis temerariaꝫ au
daciā iō iuste se reddūt indig̊s
illa mia:qꝛ etiam s̄m leges hu
manas q̄ abutiť aliq̄ ꝓ̇uilegio
ius amittit sui ꝓ̇uilegij.Tales
itaq̄ꝫ m̄ľtū tiere dn̄t ne in hoꝛa
mortꝭ qn̄ esset eis mia ꝑnecessa
ria miam amittant ꝛ inueniāt
vīdictā ꝛ irā dei.Juxta illð Ro
ij.An ignoꝛas q̄m benignitas
dei ad pn̄iam te adducit:beni
gnitas scꝫ ꝑ quaꝫ mi̅sicorditer
te expectat.sequitur.Tu aūt s̄m
duriciaꝫ tuā ꝛ ipenitēs coꝛ tuū
quo sclꝫ ꝑseueras i pctō nimis
de dei benignitate p̄sumēs/the
saurizas tibi iraꝫ i die ire ꝛ re
uelatiōis iudicij iusti dei q̄ red
det vnicuiq̄ꝫ s̄m opa ei⁹:hec si
quidē p̄sumptio vt dicit.bon̄.ꝛ
iaꝫ etiā ex dictis pꝫ nasciť de i
punitate totum scꝫ dans diuie
mie auferēs ei oino rigoꝛē iu=
sticie et est pctm̄ i spm̄ sctm̄ qꝛ
claudit viā ad grāꝫ:ꝛ viā ad cul
pā apit hec bon̄.Prouenit ꝗ ta
p̄sumptio dānabilis ex defectu
ꝯsiderādi diuinaꝫ iusticiā:q̄
aūt dei iusticiā obliuiscit,iuste

timen deū miam cōsequet

illi⁹ obliuiscit̄ diuina mia. Greg.
in moral. Oipotēt3 dei mia illi
us obliuiscit̄ q̄ oipotēt3 dei iu=
sticie fuerit oblitus: qꝛ miseri=
cordem deum inuenire non po
terit qui eum iustum nō timet.
hec ille. per obliuionez quip=
pe diuine iusticie: amittit̄ tioꝛ
dei. Jō talis p̄sumptio excludit
dei timorē ꝑpter qḋ iuste icur
rit mie diuine p̄uationē. qꝛ dei
mia ꝑmittit̄ solis timentib⁹ de
um. Juxta illḋ lu. i. Mia ei⁹ a ꝑ
genie in ꝑgenies timētib⁹ euz
Et. ps̄. Qm̄ ſm altitudinē celi
a terra corroborauit miaz suā
super timētes se. Jdē. Quō mi=
set̄ pater filioꝝ misert⁹ est dn̄s
timētibus se Jdē. Mia autē dn̄i
ab eterno et vsqꝫ in eternuz su
per timētes eū. Pz igit̄ quoniā
mia dei maxima ē: nō tn̄ oibus.
s3 quibus ꝛ timētib⁹ eum. O igr̄
dānabilis et maledicta p̄sum
ptio que diuina mia sic abutit̄
ꝙ diuinū tiorē excludit. Certe
sic p̄sumētes ꝛ diuina mia abu
tentes i magno sūt ꝑiculo ꝙ in
digni dei mia reperiant̄ i mor=
te. Discamus igit̄ oēs tiere de=
u3 qn̄ viuim⁹ vt digni gr̄a ꝛ mia
atqꝫ bn̄dictiōe dei effici merea=
mur: qꝛ sicut dr̄ ecc̄. i. Timenti
deū bn̄ erit in extremis ꝛ in die
defūctiōis sue bn̄dicet̄. ¶ Ter=
cio. quidā in morte inueniūt̄ in
digni mia / qꝛ dei miam ꝯtēpse
rūt. miaz sc3 dei reuocātis eos
ad pniaz Mag̃. q̄ppe est illa dei
mia qua q̄slibet peccatores re
uocat ꝛ recipit in gr̄az si reuer
ti voluerint hiere. iij. Reuerte
re ad me et ego suscipiam te
S3 multi hāc miam contēpnūt
nolētes ad deū redire sed poti⁹
de pctō in pctm̄ corruunt: ꝛ quo
ampli⁹ peccauerunt eo ampli=
us ad deum se ꝯuertere ꝯten=
pnūt: qꝛ vt dr̄ ꝑuer. xviij. Jmpi
us cū in ꝑfundū pctōꝝ venerit
cōtennit. Jdcirco iusto dei iu=
dicio in fine a deo cōtēnit̄ vt i=
dign⁹ mia. Juxta illḋ ysa. xxxiij
Ue q̄ spnis nonne ꝛ ipse spneris
Tribus itaqꝫ dicet dn̄s illud ꝑ
uerb. i. Uocaui vos et renuistis
extendi manuum meam et non
fuit qui aspiceret: despexist3 oē
consiliū meuz / et increpatiōes
meas neglexistis. Ego q̄qꝫ in i=
teritu vr̄o ridebo et subsānabo
cu3 vobis qḋ timebatis accide=
rit cu3 irruerit repentina cala
mitas ꝛ interitus q̄si tēpestas i
gruerit. cu3 venerit sup vos tri
bulatio et angustia ꝛc̄. Pz igit̄
q̄̄ g̃ui ꝑiculo se exponunt q̄ diui
nam miam eos tā multiplr̄ re=
uocātē contēpnūt ꝛ ad deū redi
re negligūt: tales em̄ iusto dei
iudicio dei mia p̄uādi sūt ꝛ dei
vindicta sup eos exercēda. eccī
v. Ne tardes conuerti ad dn̄3 ꝛ
ne differas de die in diē: subito
em̄ veniet ira illi⁹ ꝛ in tp̄e vin=
dicte disꝑdet te. Justū est em̄ vt
q̄ miam sibi oblatam a deo ipm
vocāte ꝯtēnit: mia etia3 elōget̄
ab eo. Juxta illḋ ps̄. Noluit bn̄
dictionem et elongabit̄ ab eo.

Tertio periculosissimus ē
mortis transitus et valde
pertimescendus ꝑpter impedi
mētoꝝ mltitudinē q̄ sc3 ipedi=
unt verā pniam ꝛ cōuersionem
pctōris Aug. Penitētia in mor
te satis ꝑiculosa est. qꝛ nō inue
nit̄ in sacra scriptura nisi vnus
sc3 latro q̄ in fine vere penituit
Jlle vt nullus desperet. sol⁹ vt

de penitētia in mortis articulo

nullus presumat. qr in hoīe sa-
no pñia est sana: in infirmo īfir
ma in mortuo mortua. Hec au.
¶ Cū aūt plīma ⁊ varia sint i
pedimēta vere pñie in mortis
articlo duodecim tñ pncipalia
esse videntr. ¶ Primū est carita
tis priuatio qr scz talis pñia vt
frequenter est caritate puata
non em̄ videtur fieri ex carita-
te. Ad hoc quippe ꝙ pñia ⁊ pec
catoꝝ displicentia sit deo gra
ta nc̄e est ꝙ ex amore fiat: et
ꝑꝑ deum. Uñ aug. de pñia dist.
vij. c. Nullus. Scriptum est (in
quit) nemīnem absqꝫ caritate
posse saluari. Oꝫ itaqꝫ non so-
lum timere deūz iudicē: sꝫ etiā
oꝫ diligē iustū: vt nō tm̄ penam
tieat sꝫ etiā anxiet p glīa. Hec
ille. Cūz ḡ in extremitate vite
tiore magis q̄ amore ducatr qs
ad pñiam piculosissimūz ē tps
illō expectare. ⁊ difficille ē tūc
vere ꝯuerti ad deum. Uñ albtꝰ
magnꝰ. Raro est ꝙ aliquis ex a
more in fine vite sue peniteat.
Hec ille. Non est. n. verisilē ꝙ
ipenitens vsqꝫ ad extremū tūc
peniterꝫ nisi penā iminē cerne
ret. Non facile vr quō tūc deū
sup oīa pmo diligat. Si. n. fur
a iusto iudice captꝰ eo ꝙ sepiꝰ
sine emēdatiōe recidiuasset et
iudicatꝰ peteret veniā emēda-
tionē pmittēs: non vr ꝙ talis
hoc faceret amore iustitie sed
timore pene. Sic est de pctōre
in extremis cōstituto. Item si
q̄s cordialis āglicꝰ i regno frā
cie manēs captꝰ eēt a rege frā
cie eo ꝙ ꝯtra regnū frācie ali-
qd fecissꝫ: nō vr quō tunc talis
diligeret plꝰ regē frācie q̄ pa-
triā ꝓpam et amicos. Per hūc
pditorez captum intelligr pec
cator infirmꝰ qui cordialr sem
per inimico xp̄i fuiuit. Jō di. au
gu. de pe. di. vij. Si quis positꝰ
in vltima nc̄itate voluerit acci
pere pñiam: fateor illi non ne-
gamꝰ qd petit. pñiam dare pos
sumus: securitatez vo nō. Nō
dico dānabitr: sꝫ nec dico salua
bitur. Uis ḡ a dubio libari: A-
ge pñiam dū sanus es. Si sic a-
gis: dico tibi ꝙ securus es. qr
pñiam egisti eo tpre q̄ peccare
potuisti. Si vis agere pñiam qñ
peccare nō potes: pctā te dimi
serūt: nō tu illa. Hec ille. Q̄z nō
sufficiat pñia ex tiore pene hr
notabile exm̄. ij. macha. ix. De
anthioco qui ex horrore pene
quam iaz sustinebat ⁊ ex timo
re gñuioris pene quaz timebat
doluit de pctis. recognouit se
offēdisse. emēdatiōem: satisfa-
ctionē: et restitutionē pmisit:
nec tñ erat misāz ꝯsecuturꝰ. qr
nō ex caritate ⁊ amore sꝫ ex ti
more hoc faciebat. vide ibi.
¶ Scdm impedimētū est grāz
ꝯsūptio. Cū. n. pctōr caritatez
⁊ grāz ḡtū facientē p pctm̄ mor
tale pdiderit cōtinuo grē ḡtis
date minuūtur p ꝯtinuationē
pcti. Inter aūt grās gratis da
tas q̄ preseruare pñt a pctō aut
etiā retrahere. ⁊ q̄ per ꝯtinua-
tiōez pctōꝝ ꝯtinue diminuūtur
videtr eē tres pncipales. Pria
est timor seruilis. De q̄ dicit bs
bon. in. iij. li. di. xxxiiij. ꝙ ille ti
mor est donuz spūsscti. donū. s.
ḡtis datū. qr vt di. aug. que al-
legat ibi ō magr in lr̄a. Bonꝰ ē
timor seruilis ⁊ vtilis per quē fit
paulatiꝫ ꝯsuetudo iustitie. Cō
sumitr aūt tior iste p ꝯtinuatio

nē pcti. Jō de pctōrib⁹ assuetis
dicit ps̄. Nō est tior dei añ ocu
los eoꝝ neq͛ filialis neq͛ seruī-
lis. qꝛ sicut dr̄ puer. ij. de aliq̄-
b⁹. Letātur cuꝫ male fecerit r
exultāt in reb⁹ pessimis. q̄ꝝ vie
peruerse. rc. Perpetrāt quippe
multi mala letātes r gl'iantes
ridētes r puipendētes tribilia
iudicia dei. Et si qñ audiunt ꝯ-
minātē irā dei vl' indignatōēꝫ
vr̄ eis audire somniuꝫ vl' fabu
laꝫ. O fatuitas irrisibilis. O p̄
sumptio detestabil'. O abomia
tio ꝓrsus dānabilis non time
re deum. Pēsate qꝛ periere i di
luuio gygātes qꝛ timere deuꝫ
noluerī. Perierunt sodomite:
qꝛ timere deuꝫ noluerunt. Fla
gellati sunt ples filij isrl': qꝛ ti-
mere deum noluerī. Niniuite
ꝟo periculum subuersiōis eua
serunt: qꝛ ad p̄dicationeꝫ ione
deuꝫ timuerī r per timorē dñi
pñiam egerī: r ad cor redierī.
Juxta illō eccī. xxi. Qui timet
deum cōuertetur ad cor. Et ꝓ-
uer. xiiij. Sapiēs timet r decli
nat a malo: stult⁹ trāsilit r ꝯfi
dit. Certū est itaq͛ ꝙ vbi nō est
dei timor nō pōt esse pñia nec
iustificatio a pctis. Eccī. i. Ti-
mor dñi expellit pctm̄. nā q̄ sñ
tiore est nō poterit iustificari.
Scōa grā ḡtis data retrahens
aut cauens a pctō. est ꝟecūdia
spūalis. De q̄ di. b. super cā. Ue
recūdia spūalis glia ꝯscie ē fa
me custos: vite dec⁹. sedes ꝟtu
tuꝫ: laus nature: insigne toti⁹
honesti. Hec ille. Uñ cū talis ve
recūdia sit bona r vtilis mani
festuꝫ ē eā eē donū ḡtuitū. Mi
nuit itaq͛ aut ēt aliñ total'r cō-
sumit hec ꝟecūdia ex ꝯtinuati
oñe seu ꝑseuerātia in pctis. Jō
anime peccatrici di. dñs hier.
iij. Frōs mlīeris meretricis fa
cta est tibi: noluisti erubescer.
O ꝓth dolor. Pudibūduꝫ est di
cere q̄t et q̄ta fiunt his t̄pibus
inuerecūde r impudent' elata
facie r cuꝫ derisione r ꝯtemptu
dei. Non erubescunt hoīes de
prauati publice blasphemare:
ꝑiurare: rape: feneraī: adulta
ri: fornicari: lasciua r turpia ꝟ
ba dicē: immo r cātare: ihone-
sta vestimēta p̄cipue mulieres
deferre: pect⁹: colla: brachia-
q͛ nudātes. Cōtra tales impu-
dētes dr̄ hier. vi. Cōfusi sūt qꝛ
abominationē fecerī. q̄nimo ꝯ
fusiōe nō sunt ꝯfusi et erubescē
nescierī. O impudētia r inuere
cundia dānabilis nō erubescē
offēdisse dñm maiestatis corā
oclis suis. O ꝟe ꝯtēpt⁹ ꝓrsus i
excusabilis. Amittit aūt ꝟecū
dia et efficitur aliq̄s iuerecūd⁹
r effrōs ex pctōꝝ ꝯtinuatiōe. si-
cut appareꝫ de mētricib⁹ r mlī
tis alijs. Planum est aūt ꝙ vbi
deficit talis ꝟecundia ñ pōt fie
ri pñia de ꝯmisso pctō. Unō dñs
volēs inducere adā ad pñiam
cuꝫ iā nuditate erubesceret et
vellet se a facie dñi abscōdere
vt sibi ꝟecūdiā inferret: d pctō
ꝯmisso. vocauit eū di. Adā vbi
es: geñ. iij. q. di. Uide in q̄ vili
statu posit⁹ es. Itē apō. ij. ange
lo ephesi. q̄ p̄maꝫ caritatē reliq̄
rat dr̄ Memor esto itaq͛ vñ exci
derꝫ. i. a q̄ta dignitate. vñ eru
bescē dēs. r seq̄t. r age pñiam.
Tercia grā ḡtꝫ data r̄trahēs r
cauēs a pctō est illustratio mē
tis. s. p fidei noticiā p quā cre
dit pctōr ꝙ diuine boītati dis-

plicet omne peccatum sic ꝙ a
diuina iusticia nullo modo di=
mittitur inultum. De qua fide
dr̄ puer. xv. Per fidem purgan
tur peccata: ⁊ act. xv. Fide pu=
rificans corda. Item est talis
illustratio mentalis per cordis
ꝯsciam. Vn̄ dicit doctor subti=
lis in ij sen̄. di. xxxix. ꝙ consci
entia pertinet ad rōnem et in=
tellectum. qd̄ pbat ex actibus
consciētie qui sunt testificare
accusare iudicare: q̄ oia perti
nent ad intellectū. Vn̄ ꝯscia po
test poni habit⁹ ꝯclusionis pra
tice ſm cuius actum nata est
ꝯformari electio recta in agi=
bilibus: sicut et sinderesis pōt
poni habit⁹ p̄ncipioꝝ qui sem=
per est rectus. hec scotus. Vnd̄
Consciã patet ꝙ ꝯscientia est quedam
illustratio intellectus ostendens
quid faciendum et quid fugien
dum quid approbandum et q̄d
detestandum. Item est talis il=
lustratio mentalis per prece=
ptorum intelligentiam. Unde
di. ps. Lex domini immacula=
ta conuertens aīas te. do. fi. sa.
pre. var. Lex ḡ diuina q̄ sapien
tiam prestat mentez illumiat.
Idem. Preceptum dn̄i lucidū
illuminans oculos. hec autem
mentalis illustratio denigrat
⁊ obscuratur ex perseuerantia
peccatoꝝ. Lumen enim fidei
debilitatur et forte in plerisq̄
adeo extiguit vt neq̄ credant
bonorum p̄mia nec maloꝝ sup
plicia. Lumen ꝯscientie obscu
ratur et sopitur ex peccatoris
inordinato affectu. q2 vt dicit
sen̄. Perit oē iudicium cū res
transit in affectum. Lumen ēt
legis diuine extinguitur per
oblivionem et inconsideratio
nem aut etiam falsam interp̄=
tationem. puta opinando dei
precepta non esse tante neces=
sitatis vel eoꝝ transgressiōes
non tam ḡuiter esse puniēdas.
Q2 vt dicit crisosto. Nimius
amor et nimium odium omne
peruertunt iudicium. Et sic a=
mor ⁊ et delectatio pcti q̄ causa
tur ex lōga perseuerantia in
peccato est causa male sentiē=
di de diuinis p̄cept. Sic igr̄ cū
per peccata diminuant et ple=
rumq̄ extingantur ista huma=
ne mentis luminaria remanet
mens execata. Iuxta illud so=
pho. primo. Ambulabunt vt ce
ci quia dn̄o peccauert. Et sap̄.
ij. Excecauit illos malicia eo=
rū. O q̄ȝ miserabilis execatio
q̄ȝ periculosa peccatoꝝ ꝯditio.
nec tn̄ aduertunt pericula: q2
ceci sunt. q2 vt dicit augu. lib.
de natura ⁊ gr̄a. Preuaricato
rem diuine legis lux deserit vi
tatis q̄ desertus fit vtiq̄ cecus
Sic es sunt tales ione ppt cui⁹
pctm̄ nauis periclitabatur et
tamen ipe in interioribus na=
uis dormiebat sopore ḡui. Io=
ne. i. Iuxta hoc etiam dr̄ ꝓuer
bio. xxiij. Eris q̄si dormiens in
medio mari et quasi sopit⁹ gu
bernator amisso clauo. ⁊c̄. O
periculosa ⁊ damnabilis som=
nolentia q̄ sic pctōrem execat
vt videre nullatenus possit q̄
vadat. Propter qd̄ dr̄ prouerb.
iiij. Via impioꝝ tenebrosa: ne=
sciunt vbi corruūt. Nota figu=
ram. iiij. Reg. xxv. de sedechia
qui captus a nabugod. execa=
tus et victus cathenis ductus
est in babilonem. Sic et mise=
figura

ri pctõres in babilonem: id est ꝯfusionem damnatiõis eťne du cuntur excecati qꝛ nec añ se vi dent mortē scꝫ ⁊ futurum iudi= cium nec post se p̃terita pctã: neqꝫ a dextris dei bñficia: neqꝫ a sinistris insidias dyaboli: ne= qꝫ sursum gaudia paradisi: neqꝫ deorsum penas inferni. Pla= nũ est aũt ꝙ sine spũali illustra tione non põt q̃s facē pñiam de pctis. Penitentia em̃ est actus voluntatis. oĩs aũt act⁹ volũta tis ex aliqua cognitione ꝓcedit qꝛ vt dt aug. li. de tri. voluntas oritur ex intelligẽtia. Jõ hiere. ij. dr̃ aie peccatrici. Uide vias tuas in ꝯualle scito quid feceris hoc aũt ei dr̃ vt per talē ꝯside= ratione induceret ad pñiaꝫ. Uñ pꝫ ꝙ cum per pcti ꝯtinuationeꝫ aia sit excecata nimis difficile est ei per veram pñiam ad dñm ꝯuerti. O igr̃ q̃ꝫ periculosuꝫ est pñiam differre vsqꝫ in articl'm mortis. Cum em̃ dũ viueret ita fuerit excecat⁹ vt deum non co gnosceret neqꝫ dei p̃cepta et di= uina iudicia cõsiderare vellet: iusto dei iudicio plerumqꝫ ꝯtin git vt in mortis articl'o per am pli⁹ excecat⁹ prop̃e aie saluti minime ꝓuideat: qꝛ sicut dicit aug. ser. de innocẽtib⁹ hac aia ad uersione percutit pctõr vt mori ens obliuiscatur sui qui dũ viue ret oblitus est dei. Diximus igit q̃liter ex perseuerãtia ⁊ ꝯtinua tione pctoꝝ ꝯtinue ꝯsumunt p̃= dicte gr̃e gratis date q̃ sunt et retractiue ⁊ p̃seruatiue a pctõ. Iste tñ gr̃e multo ampli⁹ minu= untur debilitant vel ꝯsumũtur in articulo mortis q̃ꝫ tp̃e sanita tis. Jõ dr̃ eccĩstes. xij. Memento creatoris tui in dieb⁹ iuuentu tis tue. añq̃ꝫ veniant dies affli= ctionis ⁊ anni de quib⁹ dicas. nõ mihi placent. añq̃ꝫ scꝫ in extre= mis tenebrescat sol. i. intelligẽ tia fidei / ⁊ lumen. i. ꝯscie scintil= la / ⁊ stelle. i. luminaria diuinoꝝ preceptoꝝ. quib⁹ scꝫ fide ꝯscia ⁊ luminib⁹ p̃ceptoꝝ obtenebratis oĩno amittitur timor dei / et vere= recundia pcti. quib⁹ amissis im possibile est per verã pñiam ad deum ꝯuerti. ¶ Tertiũ impedi= mẽtum est a deo elongatio. Illi em̃ qui in pctis perseuerãt sem= per ampli⁹ atqꝫ ampli⁹ a deo se elõgant. Nã dicit ps. Non em̃ qui operãtur iniquitatē in vijs eius ãbulauerũt. Uñ de filio ꝓdi go dr̃ lu. xv. ꝙ abijt in regioneꝫ lõginquã. glõ Quãto quis i pra= uo opere delinquit / tanto a dei gr̃a recedit. Sr̃ q̃ etiã dicit hie= ronim⁹ ad damasũ papam de fi lio prodigo. Si de⁹ tenet celum palmo ⁊ terrã pugillo: ꝑ dauid q̃ꝫ nullus absqꝫ eo loc⁹ predica tur / q̃ modo fili⁹ iste peregre ꝓ= ficiscitur? Sciendum est igit nõ locoꝝ spacijs sꝫ affectu nos esse cum deo ãt ab eo recedere. hec ille. O iniq̃tas pessima. O fatui= tas detestãda relinq̃re deũ elõ gare se a deo. O aĩa peccatrix quid facis a q̃ recedis? a q̃ te se= paras? a deo creatore tuo. pijssi= mo p̃re tuo ⁊ redẽptore tuo / im= mo a salute tua. Juxta illd̃. Lõ ge a pctõribus salus. Sed vide o aĩa peccatrix. Ad quid curris ad fetorē profecto ad dyabolũ inimicum tuum accedis ⁊ infer no appropinquas p̃. Appropin= quauerunt vsqꝫ ad portas mor tis. O q̃ta abominatio sic relin

q̄re deum. Deu.xxxij.c. Deum qui te genuit dereliq̄sti et oblitus es domini creatoris tui. Hinc per hieremiā hie.ij.conq̄ritur di. Me dereliq̄runt fōtem aque vine. Quādo igit̄ diu cōtinuauit aliquis in pctis non est dubiū quin a deo sit mltū elongatus et per cōñs difficile est eū ad deum redire. Per talē igr̄ elongatiōem a deo grādi piculo se exponit q̄ i hora mortis nullatenus ad deū possit reuerti ꝛ q̄ q2 deum ita dereliquit ita finalit̄ a deo derelinquat̄ et pereat miserabilit̄. ps̄. Qui elongāt se a te dn̄e pibūt. ¶ Quartum impedimētū est gust⁹ spūalis deordinatio Ita em̄ deordinat̄ spiritual' gustus per cōtinuationē pcti vt pctm̄ videat̄ dulce et omne bonū opus videatur amar. Aug. Palato nō sano pena est panis qui sano est suauis ꝛ oclis egris odiosa est lux q̄ sanis est amabil' hec ille. O peruersa fatuitas. O abusio damnabil' videtur miƀo pctōri virtuosū opus amarū qđ tamē scđm rei ꝟitatē ē om̄i dulcedie plenū: et opus pcti videtur ei dulce qđ ƀm ꝟitatē fetidū est et amarissimū. Cū miser ꝫ pctōr attētat aliq̄d bonū opus puta opus pn̄ie iuenit ibi amaritudinē ideo statī illđ dimittit ad mođ symie q̄ gustata amaritudine nucis cito eā proijcit: ideo ad dulcedinē nuclei non peruenit Un̄ plerūq̄ ɔtigit q̄ i istāte mortis articl'o illi qui sic in pctis ꝑseuerauerūt oē bonū ꝟtutꝫ abominātur. dur est eis audire sermonē pn̄ie. nō placēt eis hortamēta salutis. magis aūt placet eis si forte dicatur. Ne despetꝫ de vita/ magno animo estote adhuc enim gaudebitis in mūdo. Plus itaq̄ delectātur i verbis deceptorijs et verbis fatue presumptionis longioris vite q̄ in verbis salutis. Plerumq̄ ante iusto dei iudicio pctōr sic sibijpsi relinquitur: ita q̄ quicquid sibi de salute sua dr/ displicet et falsum videtur ei v'dubium dulce videtur amarū et ecōtra et bonū malū ꝛ ecōtra. Un̄ pꝫ q̄tū sit aīe piculū ꝑꝑ talē gust⁹ spūalis deordinatiōē. ysa. v. Ve q̄ dicitis bonū maluꝫ ꝛ malꝫ bonum/ ponentes tenebras lucē ꝛ lucē tenebras/ ponentes amarum dulce et dulce amar. Quintum impedimentum est peccatoruꝫ habituatio seu mala assuefactio ratione cui⁹ cōtingat aliquādo peccatorē impenitētem fieri. Talis ei habituatio seu assuefactio est de difficili mobilis. Vulnus enim antiquum difficilius curatur/ et sordes inueterate vix abluūt̄. Hoc aūt declarari pōt auctoritatib⁹ figurꝫ ꝛ rōib⁹. Prio auctoritatib⁹ phicꝫ. Di.ii. phs in predicamētꝫ q̄ hit⁹ ex actibus frequētatis gn̄at⁹ ē de difficili mobil'. Itē i li. de mēoria et remiscētia. Cōsuetudo ē alt'a natura Et li.i. retorice. Sil'is est ɔsuetudo nature ꝓpe em̄ sepe ei qđ sp qđ ē aūt nat'a ei⁹ qđ sp ɔsuetudo ei⁹ qđ sepe. hec ille. Itē auctātib⁹ poeticꝫ. Iu.li.iij. saty.i. Cōsuetudo mali tꝫ isanabile vul n⁹ Et marcial' coc⁹ Mēs assueta ml'o firmi⁹ herꝫ ei Itē auctātib⁹ canōicꝫ Job.xx. Ossa ei⁹ iplebūt̄ vicijs adolescētie sue: ꝛ cū eo i

pctm: morti lazari compat

pn̄l uere dormiēt. Et puer. xxij.
Adolescēs ambulās iuxta viaz
suā τ etiam cum senuerit nō rece
det ab ea. Et hiere. xiij. Si mu-
tare pōt ethiops pellē suā τ par
dus varietates suas sic vos poti
tis bn̄facere cū didiceritꝭ malū
Nā sicut di. bs. b. Uolupras hita
libēt repetit repetita blāditur
ꝯsuetudo ligat / rō cōsopit. hec
ille. Scdo declaratur vitas p̄di
cta figuris. Primo hr̄ figura de
gn̄is loth qui qm̄ increduli fue-
rūt et iam assueti viuere in ciui
tate illa nō potuit illos eripere
loth a subuersione sꝫ ꝯtēnebāt
vba eius τ videbatur eis q̄si lu
dēs loq̄. Jō cū alijs inuoluti sūt
igne τ sulphure. geñ. xix. Sic et
mlti pctis assueti vba correctio
nis ꝯtēnunt τ plerūqꝫ derident:
sꝫ tales tandē igne τ sulphure i
fernali inuoluūtur et pereunt.
Apo. xxi. Pars illoꝝ erit in sta
gno ardenti igne et sulphure.
Jtē etiā circa predictam hysto-
riam illō est notādum q̄ lꝫ loth
non esset natus neqꝫ a pueritia
nutrit⁹ in illa ciuitate qꝛ tn̄ laz
aliq̄nto tp̄e ibi fuerat ideo exire
dissimlabat quousqꝫ angeli app̄
hendert manū eius τ manū vxo
ris τ duaꝝ filiaꝝ ei⁹: et posuert
extra ciuitatē: Jn quo figurat
q̄ periculosa est ꝯtracūqꝫ pseue
rātia in pctō. Jtē est alia figura
Math. ix. de eo q̄ ab īfantia ha-
buerat spm̄ malignū quē nō po-
tuerunt discipuli xp̄i eijcere. Ui
de ibi. Jtē est alia figura de la-
zaro q̄triduano cui iā erat la-
pis suprapositus p cui⁹ suscita
tione plā misteria fecit dn̄s q̄ꝫ i
suscitatione alioꝝ. Pctm̄ ei ex
ꝯsuetudine ꝯmissum morti laza

ri ꝯparatur Pro cuius declarā
riōe notādum est illō q̄ di. aug.
de. pe. di. ij. c. Sicut trib⁹ gradi-
bus ad pctm̄ peruenitur sugge
stione / delectatione ꝯsensu: ita
ipsi⁹ pcti tres sunt dr̄e scꝫ i cor
de: in facto: τ ꝯsuetudine tanq̄
tres mortes. v na q̄si in domo. s.
cum in corde ꝯsentitur libidini.
altera q̄si iam extra portā cū in
fact ū pcedit assentio: tercia cū
vicio ꝯsuetudinis male tanq̄ mo
le terre p̄mitur aīmus quasi iā
in sepulchro putrēs. Que tria
gn̄a mortuoꝝ dn̄m suscitasse q̄s
quis euangelium legit agnoscit
hec ibi. Jn glō. vo ponuntur hi
v⁹ super vbo tanq̄. Mens mala
mors int⁹ mal⁹ actus / mors fo
ris. vsus Tumba. puella. puer.
lazarus ita notant. hāc verbo
hunc motu / lachrymando susci
tat illum Xp̄s. et in medico no-
scitur eger homo. Jn lazaro au
tem suscitando erant quattuor
conditiones hic notande. Liga
tos habebat pedes et manus.
velata erat sudario facies: ei⁹.
fetebat. et ei lapis superposit⁹
erat vt patet Jo. xi. Spirituali-
ter ista reperiuntur in peccato
re assueto. Primo habꝫ manus
τ pedes ligatos qꝛ impotens fa
ctus est post pctm̄ ad bene opan
dum. Scdo hꝫ faciem velatā su
dario. qꝛ ex q̄ in tenebris pctōꝝ
fuit spūalem visum amisit. So-
pho. i. Ambulabūt vt ceci qꝛ do
mino peccauerunt. Tertio fe-
tet deo et angelis. Ansel. Tole
rabilius fetet canis putridus
hoibus: q̄ꝫ aīa peccatrix deo et
anglis ei⁹ Quarto est lapis sup
posit⁹. i. mala ꝯsuetudo indura-
ta. vn̄ glō. Jo. xi. Dicit dn̄s fres

muit ꝛ lachꝛymat⁹ est ꝛ clama
uit qꝛ difficile surgit quem mo
la male cōsuetudinis ꝑmit hec
ibi. Hō ita malis assuetus silis
est illi qui in puteum cecidit su
per cuius os est magnus lapis
positus ꝑs. Non me demergat
tēpestas aq̄ neqꝫ absoꝛbeat me
ꝓfundum. neqꝫ vrgeat sup me
pute⁹ os suum. Tempestas aq̄
demergit hominem per ꝯsensuꝫ
pcti. ꝓfundū absoꝛbet cū pctm̄
pctō addit̃. puteus vrget os su
uꝫ: qn̄ hō in ſuitutē male ꝯsue-
tudinis redigit̃. Tertio decla-
rat̃ ꝑdicta ꝟitas rōnib⁹ q̄ sunt
ꝑcipue tres. Pꝛia ē rō cōtraria
tionis. Qn̄ eī vnuꝫ ꝯtrariuꝫ ē
alicubi perfecte radicatum ꝛ i-
pressum difficil'r pōt ibi recipi
reliquuꝫ sicut materia diu ma-
defacta ex aq̄ difficilime reci-
pit ignē sꝫ pctm̄ et gr̄a siue ca-
ritas cōtrariant̃ ꝫ qn̄ pctm̄ diu
occupauit hoīem sic ꝙ in eo est
radicatuꝫ ꝑ assuefactionē: non
pōt in eo gr̄a dei recipi nisi cuꝫ
difficultate. O igit̃ dānabilis ꝛ
ꝑuersa consuetudo pctōꝛum. O
periculosissima pctōꝝ cōtinua
tio. Ex dictis itaqꝫ sequitur ꝙ
post longam peccatoꝝ continu
ationem difficille est veraciter
disponi ad suscipiendam gr̄aꝫ
dei. Secundo sequitur ꝙ qui ꝑ-
seuerat in pctis vsqꝫ ad mortis
articuluꝫ ꝗuissimo sue dānatio
nis pericl'o se exponit. Tertio
seq̄t̃ ꝙ expediēs est ꝛ securum i-
cipe a iuuētute ſuire deo Etas
eī puerilis est magꝭ susceptibi
lis impꝛessiōis. Jō di. aristo. ij.
ethicoꝝ. Nō paruꝫ refert iuue-
nēs sic vel sic assuesci. Et ecc̄. xxx.
Curua ceruicē filij tui in iuuē-
tute et tōde latera ei⁹ duꝫ in
fans est: ne forte iduret et non
credat tibi. Figura ꝗtū ad hoc
hr̃. i. Re. xvij. vbi legit̃ ꝙ dd̄ per
cussit golyaꝫ in frōte: et sic euꝫ
interfecit. In fronte dyabolum
percutit qui in ꝑncipio vite eū
deuincit. ¶ Secunda est rō assi
due onerationis. Quāto eī on⁹
est mai⁹ et ꝗuius tanto magis
pꝛemit et aggrauat oneratuꝫ
et sic dificilius pōt surgere one
ratus depssus sub onere ꝛ difi-
cili⁹ on⁹ illō leuare ꝛ poꝛtare:
sꝫ per assuefactioneꝫ ꝛ ꝯtinuati
onē pctōꝝ semper crescit on⁹: ꝛ
sic aīa magis ac magꝭ aggraua
tur ꝓpt̃ m̄ltiplicationē pecca-
toꝝ: qꝛ vt dicit gregō. Pctm̄ qꝺ
per pn̄iam non diluit̃ mox suo
pondere ad aliud trahit. ꝫ ꝗto
ampli⁹ i pctō perseuerauit: tan
to dificili⁹ surgit. Exēplū i vi.
pa. Uox venit ad arseniū dicēs
Egredē ꝛ ostēdā tibi opa hoim
Et egressus vidit ethiopē nigꝝ
cedētē ligā faciētē magnā sar-
cinā ꝛ tētabat leuare sꝫ pꝛe ma
gnitudie nō potat. ꝛ iō depone
bat et iterum cedebat alia li-
gna et addebat sarcine ꝛ tunc
iterum nitebatur illam leuare
et minus ꝗꝫ ꝑus poterat. quam
ideo iterum deponedat et iteꝝ
cedens alia ligna sarcine adde
bat ita ꝙ ꝓpter eius ꝗuitatem
nequibat illaꝫ moué. Exposuit
autē ei vox ꝑdictam visionem
di. Qui cedit ligā ꝛ addit sarcie
hō pctōꝛ est q̄ pctis oneratus se
pius illa leuare nō sufficit. ꝛ tn̄
sic infatuatus ē ꝙ supadit iteꝝ
et alia q̄si dicēs intra se: postꝗꝫ
ꝯgregauero m̄lta peccata plu-
ra poꝛtabo: tunc illa leuabo et

Exm de cedente ligā

phiam agam. O irrationabilis
fatuitas atq dãnabilis stulti=
cia. Non potes surgere qñ non
dum est pctõꝝ onus omino ↄsũ=
matuz et credis in articlo mor
tis postq̃ multiplicaueris pctã
et aggũatum fuerit onꝰ surgẽ.
Certe grandi tue dãnatiõis pi=
culo te cõmittis. ¶ Tertia est
ratio induratiõis. Quanto em̃
aliquid magis fuerit induratũ
tãto difficiliꝰ emolliri potest: sꝫ
per pctm̃ induratur cor homis
Sicut enim venenum ex natu=
ra sui carnes indurat sic pecca
tum cor: et sicut aq̃ longa ↄge=
latiõe indurat/ ita cor hois ini
quitatum frigore ↄgelatuz for
titer obdurat in malicia. sicut
de vehemoth. dr̃. Job. xli. Cor
eius congelabit q̃si lapis Et q̃
to diutior fuerit hmõi ↄgelatio
a frigore iniquitatis tãto forti
or obduratio cordis. ꝭ etiã tã=
to difficilius emoliri põt ad cõ
tritionem et phiam. Jdo dr pro
uer. xxviij/ Qui mentis est du=
re corruet in maluz Vñ ppt ta
lẽ indurationẽ. mlti sunt incor
rigibiles et impersuasibiles si
cut pꝫ de pharaone cuius cor i
duratum est vt hr exodi. iiij. ⁊ se
quentibꝰ capl'is. Jdeo mira blr
perijt. Juxta illd prouer. xxviij.
Qui corripientẽ dura ceruice
ↄtẽnit repẽtinus ei superueni=
et interitꝰ O maledicta cordis
induratio q̃ dãnabilr q̃ peri=
culosa es. Certe nimis est dif=
ficile cordi sic indurato veraz
agere phiam in mortꝭ articulo
Nã ppt lõgã peccati ↄtinuatio
nez et cordis indurationẽ fiũt
multi impenitẽtes. Vñ narrat
michael de mediolano in q̃daz

sermone de quodam qui in ar
ticlo mortꝭ noluit pponere pe
ntꝰ abstinere a luxuria dicẽs
hoc eẽ impossibile lꝫ eẽt para=
tus facẽ alia et etiaz ardua, et
ppter obstinationẽ et obdura
tionẽ suã mortuꝰ est impenitẽs
Ad qd possumꝰ etiaz adducere
exẽpluz qd refert beda in libro
de gestis angloꝝ. li. v. dicens.
Noui quẽdã quẽ vtinam nõ no=
uissẽ qui in monasterio nobili i
gnobilr viuẽs cuz alij irent ad
ecclĩam ipe cuz eẽt faber opti
mus ppter officium suum alijs
vtile ab alijs tolerabat i fabri
ca sua remanẽs vacãs ebrieta
ti ⁊ alijs illecebre carnis. Qui
subita infirmitate occupatꝰ cũ
a fratribus moneret ad phiaz
merens clamans et desperans
cepit clamare se non posse q̃ si
cut beatus stephanus vidit mo
riens sibi celum apertum: ita p
ↄtrarium viderat infernum sibi
apertum et locum sibi pparatũ
ppe annaz ⁊ caypha ⁊ alios qui
deum occiderunt/ et videbat ⁊
dicebat iudicium suum instare
nec sibi spẽ salutꝭ supesse. sic q̃p
pe habebat cor induratũ q ad
phiam emolliri nõ poterat. vñ
pdicta dicẽdo mortuꝰ est: lõge
ad alioꝝ sepultura positꝰ nec
aliq̃s fratrũ aliqd suffragiũ ec=
clie pro eo facere ausus est. Pꝫ
itaq q̃ piculosa sit mala ↄsue=
tudo p quã ita animꝰ obdurat
vt neq etiam instanti mortis
articulo valeat ad phiam emol
liri. Jõ bñ dr eccl. iij. Cor duruz
male habebit in nouissimo. Ml
ti quippe propter cordis indu=
rationem redduntur incredule
spernentes omnia monita salu

tis. Unde legitur in libro de dono timoris. quod sacerdos quidam vsurarium monebat de salute anime quia grauiter infirmabatur dicens sibi tria necessaria scilicet plene confiteri. dolere de peccatis. et male accepta restituere. Et ille Et si duo prima facerem tercium tamen nullatenus facerem. At sacerdos ait. Si hoc non feceris / saluari non poteris. At ille ait. Dicunt ita sapientes et scripture: Et sacerdos. Ita certe. Et ille ait. Et ego volo probare vtrum dicant verum quia nichil restituam et sic mortuus est miserabiliter magis timens pro se et filijs paupertatem presentem quam futuram et sic propter suam duriciam et incredulitatem incurrit terribilem iram dei. Johannis iij. Qui incredulus est manet ira dei super eum. ¶ Sextum impedimentum est seruilis conditio. Nam sicut arguit doctor subtilis in. iiij. di. xx. Quanto aliquis est minus dominus sui actus tanto difficilius habet actum sibi ad penitentiam veram necessarium. sed ille qui est in articulo mortis est minus dominus sui actus: quia tunc nullo modo est dominus actus exterioris. igitur difficilius penitere potest. Ideo dicit aug. de pe. dis. vij. c. Nullus illi qui cum potuerunt conuerti numquam voluerunt / confitentes cum iam peccare nequeunt nec sic facile acquirunt quod volunt. Ideo etiam di. ipse aug. Magnum est cui deus tunc inspirat (si quis est) veram penitentiam quia vix vel numquam est aliquis qui habeat dispositionem de congruo vt sibi inspiretur. Ex his sequuntur duo correlaria Primum quod sano persuadendum est vt sanus peniteat incutiendo sibi timorem: quam periculosum sit expectare serotinam penitentiam. Aliud correlarium quod infirmo iam in istum articulum deducto suadendum est vt secundum possibilitatem laboret ad habendum penitentiam ordinatam vt scilicet vtatur ratione quantum poterit et nitatur habere displicentiam voluntariam propter finem debitum scilicet propter deum. et renitatur male inclinationi habitus hec ex do. sub. vbi supra. Apparet igitur manifeste quam incerta quam periculosa sit penitentia in extremis Ideo bene di. aug. de pe. dis. vij. tene certum: et dimitte incertum. Septimum impedimentum est passionum alteratio. Nam sicut dicit do. sub. in. iiij. di. xx. Solet euenire quod in extremitate vite in sensitiua parte adest maximus dolor et timor maximus et vtraque passio vehemens nata est impedire liberum arbitrium et vsum libere rationis et voluntatis. Licet enim omnes passiones rationem et mentem hominis habeant turbare tamen secundum aug. li. lxxxiij. q. xxxiij. Passiones causate a tristabilibus plus mouent quam passiones causate a delectabilibus Actus autem displicentie de peccato ad hoc quod sit sufficiens ad veram penitentiam necessario requirit liberum vsum rationis: qui propter predictas passiones impeditur vt dictum est. adeo quod nullo modo aut vix possit infirmus cogitare de anima sua propter vehementem timorem et nimium dolorem quem sentit in corpore vnde gre. Cum egritudine opprimeris vix aliud cogitabis quam sentis. Quoniam vt di. hiero. Illuc rapitur intentio mentis vbi est vis doloris. Ponit de bernardinus exemplum. Si quis haberet vnicum filium dilectum ad mortem iudicatum / et ante eius oculos adductum: tunc non cogitaret de

vicino suo infirmo. Per filiū intellige corp⁹ pctōis ab eo delicate nutritum per vicinū: spm̄ qui spūalr̄ infirmat. ¶ Octauū ipedimētum e st tpalium intricatio hoc impedimētum maxie respicit eos qui tpalibus abundāt ꝛ tpalia diligunt. De quib⁹ di. ps. Quoꝝ filij sicut nouelle plā. in iuuē. f. fi. eo. cō. cir. vt si. tē. prōtu. eo. ple. eru. ex hoc in il lud. Oues eo. te. a. i eg. f. bo. eo. crasse. Nō est rui. mace. ꝛc. Hec et hmōi moriēs añ se ꝯspicit que lit nolit relicturus est vñ anxiatur ꝛ dolet qꝛ sicut di. greg. Nū ꝙ sine dolore perditur qḋ cum amore possidetur. Jō de tpalib⁹ inutilr̄ cogitat ꝛ nichil de aia. Sunt de hoc exēpla innumera. Narrat bs bernardin⁹ de quodā diuite q̄ visitatus a q̄dam fr̄e et monit⁹ vt ꝯfiteretur dicebat Quantum valet lana. Et frat ait. Amore dei puideas aie tue Et ille. An venerīt naues: Sic em̄ fuerat implicat⁹ ꝛ immers⁹ in tpalibus ꝙ nichil nisi de tpalibus audire aut loqui poterat Et cum iteꝝ moneretur vltimo rn̄dit. Non possum. Et sic mortuus est nō ꝯfessus. xxx. annis. Item refert vin. in spe. mo. de q̄dā q̄ q̄ttuor libras accommodauerat de quibus debebat habē duodecim ad quattuor annos. Adueniēte autem sacerdote nichil ab illo vsurario extorq̄re potuit nisi hec ṽba. Duodecim libras quas talis dz p q̄ttuor reddat Itē narrat humbert⁹ in trac. de septuplici timore. Q̄ q̄dā vsurari⁹ dum in extremis laboraret fecit ante se apportare vasa aurea ꝛ argētea pmittens illa aie sue ꝛ adhuc ampliora. f. agros domos ꝛ multa alia si adhuc cum eo remanē vellet. Et cum eum magis vrgeret dolor infirmitatis ait. Ex quo igitur nō vis ampli⁹ mecū morari ꝯmēdo te dyabolo. Et hec dicēs miserabiliter expirauit. Item narrat robertus de licio se vidisse quēdam i extremis laborantē quem dum ipe moneret de salute sua vt scz aiam suam deo cōmitteret: ille sentiēs a suis domesticis ꝛ familiarib⁹ p domuꝫ discurrētib⁹ ꝯtrectari bona sua cum suspirijs dicebat heu me heu me tm̄ laboraui p his adipiscēdis ꝛ modo velim nolim diripiuntur mihi. O diuitie mee. o pecuni e mee. o iocalia mea q̄s vos possidebit Inter hec ꝛ hmōi parum de sua salute sollicitus miserrim⁹ expirauit. Pꝫ itaq; ꝙ periculosum sit tpalibus ꝛ transitorijs aim̄ implicare. Quales em̄ fuerīt hois viuētis affectiōes ꝛ cogitationes tales eē solent hois morientis. Vn̄ securꝫ est animū assuefacere vt implicetur ꝛ afficiat circa ea q̄ sunt eterna et animaꝝ saluti expedientia. ¶ Nonum impedimētum ē mētis alienatio. q̄ plerumq; ex predictis sequit: scz ex inordinata affectione ꝛ implicatiōe tpaliū ex amore inordinato p̄ntis vite et vanitatum ei⁹ aliq̄n ēt ex infirmitatis corporalis vehementia. Efficiunt em̄ q̄nq; alij freneticī ꝛ nec dei nec sui valēt recordari. multi etiāꝫ perdunt loquelam cum sensu. ꝛ multi ꝓpr̄ extraneas ꝛ inutiles affectiōes ꝛ sollicitudines anie sue negligūt puidere. Jō di. ps. Non est

Exa de vsurarijs

in morte qui meĩor sit tui. et per
ɔ̃ns nec sui ipsius. Legitur i'li.
de dono timoris. Q) quidã vsu-
rarius cũ faceret testamentum
astante sacerdote ⁊ multa lega
ret amicis suis/nichilꝗ ordina
ret pro aĩa sua dicit ei sacer-
dos. Dñe/recordemini de aĩa
vr̃a. Et ille. bñ dicit) dñe: q̃r tra
diderã eã obliuioni. Itẽ qualit
ex amore inordinato pñtis vite
⁊ vanitatum eius mens aliena
tur adeo vt salutẽ negligat im-
mo et saluti monita abhorreat.
Narrat robertus de licio exem
plũ qd̃ dicit euenisse in ciuitate
spoleti. Ibi em̃ erat puella que-
dam formosa q̃ vanitatibus sẽ-
per intenta/nichil de futura et
eterna vita cogitabat. hec aũt
infirmitate pcussa monitiones
et hortamẽta salutis: abhorre-
bat. Tandem cum cerneret se
superuiuere nõ posse petiuit cũ
cta ad ornamentum corporis
spectantia ad hmõi em̃ affecta
ta fuerat in vita et solita q̃rere
hmõi vanitates. vñ p3 ꝙ neces-
sarium et ɔueniens est tp̃e sani-
tatis addiscere bonas ⁊ saluta
res consuetudines sed multum
periculosa res est malis insiste
re ɔsuetudinibus. Cumꝗ illa se
ornasset qua si esset ad nuptias
itura plangendo et lamentan-
do dicebat. heu heu. En moris
ar dilectam michi vitam abla-
tam conspicio. O dyabole/susci
pe aĩam meam Et inter hec ver
ba expirauit damnata et despe
rata. Ex affectione quippe inor
dinata ad vitam pñtem ⁊ ex do
lore amittẽdi illam sic fuit alie
nata in mente ꝙ propter amo-
rem corporis neglexit salutem
aĩe. et sic vtrũꝗ perdidit Q) a
tẽ ex violentia corporalis infir
mitatis aliqui fuerint alienati
in mente et frenetici facti visa
sunt exẽpla plima de multis in
mortis articl'o ɔstitutis. Notã
dum tñ ꝙ si forte vir iustus a li-
qñ rõne infirmitatis cadat i fre
nesim ⁊ sic moriatur: nõ est pro
pter hoc sentiendũ qn̄ sit in via
salutis. q̃r di. sapiẽs sap. iiij. Iu-
stus si morte preoccupat⁹ fue-
rit in refrigerio erit Vñ narrat
cesari⁹ ꝙ pbr quidẽ qui in mo-
nasterio quodã virginũ ordinis
cistercieñ. deo ⁊ sororib⁹ seruie
bat vir bonus ⁊ sanctus q̃ morti
appropinquans cũ in extremis
laboraret fact⁹ est freneticus
ita vt ml'tas euomeret blasphe
mias. Quo defuncto dñs voluit
eius merita oñdere. Cum enim
infirmi sup ei⁹ tũbam dormiũt
eius meritis sani surgunt. hec
cesarius. Decimũ impedimẽ-
tũ est carnalium amicoꝝ impe
ditio. vt em̃ dicit dñs Math. x.
Inimici hominis domestici eius.
Cõuenit illud diuitibus et ma-
gnatibus quibus in fine aliqñ
nullus audet noiare ɔfessionez
vel satisfactionem sed qui sunt
propinqui ⁊ deberent esse ami-
ci solliciti sunt si qd̃ de bonis su
is rapere pñt. hinc medicus in-
tendit circa corporales medici
nas/executores ⁊ propiqui cir-
ca thesauros et diuitias. Aliqñ
vxor ⁊ filij et alij carnales ami-
ci cum de sacramẽtis loq̃tur sa-
cerdos dicunt ꝙ nõ est tp̃s. O de
testabilis fatuitas Non est tp̃s
donec dyabol⁹ guttur ⁊ linguã
sensusꝗ obnubilet: et tunc erit
tp̃s: sed clausũ est tunc ostiuz p

amici aliqñ impediunt salutem

dyabolum ⁊ sic aliqñ cā damna
tionis existunt vxor ⁊ filij ⁊ car=
nales amici credentes per dila
tionē sacramentoꝝ infirmū cō
solari. O peruersa ꝯsolatio q̄ ver
git in detrimētum salutis mise
rabilis est ꝯsolatio tam instan
tanea per quam amittitur leti=
cia sempiťna. O quot moriunť
sine pñia ꝓpť culpā ꝓpinquoꝝ
hinc est ꝙ eccľa medicis preci=
pit extra de pe. ⁊ re. c. īfirmitas
dicēs. Cū infirmitas nōnūꝗ̄ ex
pctō proueniat / dicente dño lā=
guido quem sanauerat. vade ⁊
amplius noli peccare ne tibi de
terius ꝯtingat: pñti decreto sta
tuimus ⁊ districte p̄cipimus me=
dicis corpoꝝ: vt cū eos ad infir
mos vocari ꝯtigerit: ipsos ante
oīa moneāt ⁊ inducant vt medi
cos aduocent aīaꝝ vt postꝗ̄ in=
firmo fuerit de spūali salute ꝓ=
uisum: ad corporalis remediuz
medicine salubrius procedatur.
cū cessante cā cesset effectus hec
ibi O ꝗ̄ periculosum est infirmo
dare spem vite longioris. dāna
bilis ꝓfecto ⁊ piculosissima hec
repromissio diuturnioris vite.
Eccl. xxix. Repromissio nequissi
ma multos perdidit. Nūꝗ̄ ḡ de
bent infirmis assistentes eos in
ducere ad spem longioris vite
sed potius eos premunire vt li=
benti aīo ad mortem sustinen
dam se p̄parent eijcientes oēm
sollicitudinem ⁊ affectionē mū=
danoꝝ ⁊ tp̄alium vxoris ⁊ filio=
rū ⁊ amicoꝝ carnalium et oīno
se subijcientes humiliter diui=
ne mie ⁊ voluntati Sic em̄ faciē
do (vt dicit scotus) satisfacit in=
firmus de oībus pctīs veniali=
bus et aliqualr̄ de mortalibus

qñ scz infirmus se vidēs in picu
lo mortis plenarie ex corde nō
ficto mortez acceptat q̄si si ex
se ipō mori eligeret. Jō per ne=
cessariuz est seipm̄ totalr̄ diui=
ne dispositioni ꝯmittere: ⁊ volū
tatē ꝓpriā diuino bñplacito cō
formare sic q̄ppe fiet de necessi
tate ꝟtus. Aliter non posset ali
quis bñ mori. ℂ Undecimum i=
pedimentum est demonum ipu
gnatio. Nam vt dicit greg. De
mon tanto ḡuiores tētationes
ingerit ꝗ̄to pctōrez magis ap
propinq̄re fini conspicit. Exem
plum de cato qui īsidiatur mu
riā ñ foramē per qđ exit. Si igi
tur sanus et fortis demonū tē=
tationibus resistere nō potuit
quō infirmis ḡuissimis eius tēta
tionibus resistet: Est ⁊ alia cā ꝓ
pter quam difficile est hm̄ōi tē
tationibus resistere in extremis
qz sicut dicit beda super lucam.
Dyabolus ꝗ̄to diuitius posse=
dit tanto difficilius dimittit.
Jn cuius figura pharao nolebat
dimittere filios israel qui sibi
diu seruierāt Jngerit itaqz dya
bolus tētationes ḡuissimas cū
aliquem appropinq̄re fini ꝯspi
cit: q̄ et si a circūstantibus non vi
deať: appar et tñ durus et ḡuis
alñ et visibilr̄ his q̄ ad mortem
corpalē laborāt. Jnter ceteras
aūt tētatiōes spālr̄ in mortis ar
ticlo solet igerē q̄nqz ḡuissimas
ℂ Prima est de fidei negatio=
ne seu blasphemia. Cum em̄ fi
des sit fundamētū spūalis edi=
ficij ⁊ hūane salutis. Et sine fide
impossibile est placere deo heb
xi. Et q̄ non credit iam iudicatus
est. Jo. iij. Jdcirco conať hostis
humani gñis hoiem maxime in

moriturus fides necessaria

extremis ꝯstitutum inducere i
aliquem errorē vel aliquā du-
bietatē ꝯtra fidem. Vñ d. Aug.
Fides ceteris virtutib⁹ lumen
ministrat quē mltum dyabol⁹
conatᷓ extīgē. sicut latro qñ do
muz intrat lumen extinguit ne
videatur. Modus aūt resistēdi
q̄stionibus et argutijs dyaboli
vt scz sēper mãeat homo firm⁹
et immobilis in fide catholica
est sp tenere et credere sicut te
net et credit sancta mr̄ eccl'ia:
absq3 alia responsione q̄lecun
q3 q̄stionē aut argumētum faci
at inimic⁹. Legitᷓ em̄ q fuerunt
duo doctores lr̄atissimi q̄ꝝ vn⁹
in mortis articl'o existens tēta
tus est a dyabolo. q̄rente ab eo
quid credis. Doctor autez ille
nimis de scīa p̄sumens conaba
tur, rñdere tētationi di. Credo
sic: et sic specificando et decla-
rādo qd credebat de articulis
fidei. Dyabolus autem sinebat
eum dicē q̄ꝫtum volebat. Et cū
dixisset. respondit diabol⁹ aliq̄
ex dictis. ⁊ cepit ꝯtra ea argue
re ita subtilitᷓ q p̄dictuz docto
rē reddidit hereticum ⁊ presū
ptuosum: et sic damnauit eum
Alius autez doctor paulo post
etiam cepit laborare in extre-
mis. ⁊ ex permissiōe diuina mis
sus est prior doctor iam mortu
us et damnatus vt tentaret eū
Quesiuit ergo ab eo. quid cre-
dis? Viuēs rñdit. Credo qd cre
dit ecclesia. Et mortuus iteruz
q̄rit. Quid credit eccl'ia? Rñdit
viuus. Illud qd ego credo. nec
vnq3 potuit eum trahere extra
hec duo vōbula, Jō ꝯfusus ille
rediȷt clamās: heu heu si fecis-
sem ⁊ rñdissem sicut tu non essē

De ii doctoribus

dānatus. O q̄ꝫ nc̄ia est oibus s3
precipue descedentibus fidei
firmitas. Hec ē em̄ que aīaz sal
uat et in paradisum transfert.
i. petri. i. Reportantes finem. fi
dei vr̄e saltē aīaꝝ vr̄arum. Vñ
heb. xi. Fide enoch placuit deo
et translatus est in paradisum
O igitur q̄ꝫ nc̄ia est prudentia ⁊
cautela ad firmiter et viriliter
resistenduz dyabolicis tētatio
nib⁹ per q̄s plerumq3 nitiᷓ fide
les maxime in mortis articl'o
ꝯstitutos in errorē ⁊ blasphemi
az ꝯtra fidē idúcē Jō d. leo papa
in q̄dā ser. Non desinit hostiz an
tiqu⁹ deceptionum laqueos vbi
q3 p̄tendē ⁊ vt q̄ quomodo fidez
credentiuz corrumpat instare
Hec ille non dubium q̄n dyabo
lus a lñ mltum sit infestus his q̄
laborant i extremis etiam alñ
iustis et sanctis. Unde rescri-
bit cyrillus ad aug. de transitu
hieronimi. Q3 eusebius vir san
ctissimus olim discipulus hie-
roni. cum esset e vita migratu-
rus: adueniēte die q̄ se ex reue
latione hieronimi migrare sci-
ebat: die tercio precunte labo
re febrium concussus valde se
sup traz nudū poni fecit a frīb⁹
et a singulis osculuz accipiens
benigna eos ꝯsolatione confor
tauit vt in scō manerēt ꝓposito
Deinde saccū q̄ opiebatᷓ glīos⁹
hieronim⁹ supra se dponi fecit.
Post hoc corpe dñico se muni-
ens deo ⁊ btō hieronimo deuo-
te se ꝯmēdauit. Et sic p triduū
locutione ac corpali visione p̄-
uatus: circūstātibus frīb⁹ psal
terium: passionū dñi: et alia sa
cra ꝯtinue altnatiz legētib⁹ ia
cuit, Durum q̄ppe hoc qd, nar-

De Eusebio

ro(ait cyrill⁹) ꝛ cunctis ratiõe
degentib⁹ formidabile. Die q̊
moriturus erat añ btẽ aie exi=
tum per duas horas venerabi=
lis eusebi⁹ cepit t̄ribiles actus
peragere ꝙ circũstãtes mõchi
pauore perterriti in terra iace
bãt. Nã q̄n̄qꝫ transuersis oc̄lis
manibus sit̄iũctis: voceqꝫ du=
ra: facieqꝫ terribili clamabat.
Non faciã. nõ faciam. mẽtiris
mẽtiris. Post hoc ad fr̄am redi
ens faciem suaꝫ in terra sitma
bat x̄p̄m vocat: clamans ad=
iuuate me fr̄es ne peream. Qđ
monachi videntes oc̄lis lachry
mantib⁹ euꝫ interrogantes qđ es
set perpessus. Ad q̊s ille ait. Non
ne vidistis demonum agmĩa q̊
me debellare cupiũt. Et illi qđ
te facturum volebant cuꝫ dice
bas. Nõ faciaꝫ: mẽtir̄s? At ille
conabant̄ n̄aqꝫ vt dei nomẽ blas
phemarem ꝛ fideꝫ abnegarem.
At illi. Quare p̄r abscondebas
faciẽ i t̄ra? R̄ndit. Ne eoꝝ ꝯspe
ctũ viderẽ q̄ tã turpis ꝛ t̄ribilis
est ꝙ oia t̄ribilia q̄ sunt in mun
do respectu ei⁹ nichil sunt. Tã
deꝫ appente gl̄oso hiero. felici
ter expirauit. hec cyrillus. Si
ita terribil̄r infestatus est a de
mone vir sanctus ꝛ tam ḡuit de
blasphẽia contra deum ꝛ fidẽ tẽ
tat⁹ adeo vt cuꝫ tãta diffic̄lta=
te voluerit resistẽ: quõ resistent
pc̄tõres i caritate deb̄les si ille
q̄ sp victor dyaboli extitit t̄pre
sanitatꝭ vix potuerit vicẽ i mor
tꝭ artic̄lo qđ facẽ poterit illi q̄ sp
s̄ui dyaboli fuer̄t? Nõ dubium
ꝓfecto qn̄ tũc immineãt ḡuissima
p̄ic̄la. ¶ Scd̄a t̄ptatio est de de
speratione diffidẽtia. Dyabol⁹
q̄ppe videñs morbũ corp̄alẽ agḡ
uari et infirmuꝫ ḡuit̄ torq̄ri ni
titur eũ perturbare oñdẽdo ei
pc̄tõꝝ q̄ ꝯmisit m̄ltitudinẽ et ḡ=
uitatẽ volẽs ei auferre oẽm spẽ
salutis. vñ di. greg. Curandum
nob̄ est et cũ magnis q̊tidie fle
tib⁹ cogitanduꝫ q̄ t̄ribil̄r sua in
nob̄ opa req̄rens in die nr̄i exi=
tus p̄nceps hui⁹ mundi veniet.
Vñ narrabat beda i li. de gestꝭ
angloꝝ. Qꝫ rex quidã ãglie fer
nand⁹ noĩe habuit militẽ i ar=
mis ꝓbuꝫ sꝫ corruptũ morib⁹ q̊
frequẽter ãmonit⁹ in sanitate
cõtennebat se corrigẽ. Cũ aũt
iprouisa infirmitate feriret̄: a
rege visitat̄: et monet̄ ad p̄n̄iaꝫ
qui renuit dicens ꝙ videretur
hoc facẽ ex timiditate cordis.
Cum vero iam appropinq̄ret:
iterũ visitauit eum rex monẽs
vt peniteret. Qui dixit. O dñe
mi rex tarde est cuꝫ iã sim iudi
catus et damnatus. hoc dice=
bat iaꝫ oĩno desp̄ans de salute.
Et cãm subiũgit. Parũ em̄ an=
teq̄ ingressus esses intrauerũt
duo clarissimi iuuenes. di. Iste
est adiudicat⁹ morti: videam⁹
si aliq̊d ius hẽamus in eo. Vn⁹ ḡ
extraxit librum speciosissimuꝫ
sꝫ valde paruuluꝫ l̄ris aureis ꝛ
fulgentib⁹ scriptum. in q̊ legẽs
vidi aliq̄ bona modica q̄ feci i
iuuẽtute mea anteq̄ mortal̄r
peccassem. Et cum miro modo
exultarem in visione eoꝝ: ec
ce duo tet̄rimi demones intra
uer̄t portantes vnũ magnuꝫ li
bruꝫ scriptũ tetrimis l̄ris in q̊ vi
di omia pc̄tã mea. Et dixer̄t an
gelis qđ hic facitꝭ q2 liber vr̄ ni
chil valꝫ sꝫ bñ nr̄: ꝛ angl̄i r̄ndẽ=
rũt veꝝ: ẽ ducite eũ i dãnatiõis
abissum: et recesser̄t. Duo autẽ

Illi maligni spūs iā percusserunt me vnꝰ ad caput et alius ad pedes. Cū autē ad cor peruenerint moriar et a demonibꝰ pertrahar ī infernū. qđ ꝛ fctm̄ est Et sic miserabilit̄ mortuus est desperatꝰ. Ex hoc pꝫ q̄to periclo se exponūt qui penitē differunt: ꝛ q̄ ꝑiclosa sit et dānabilis desperatio de salute ī recordatiōe ꝓpoꝝ delictoꝝ. Vñ hieroꝰ. di. ꝙ iudas plus peccauit desperādo q̄ xp̄ꝫ tradēdo. O q̄ diligēt dꝫ hō cauē a tāto ꝑiclo. Cū aliquis in extremis videtur nimis timē ꝑ pctīs: ꝛ ad desperatiōnē decliare solliciti debēt mltum oēs q̄ circunstant vt inducant eū ad spē diuine mie q̄tū poterit. declarādo ei ieffabilē largitatē ꝛ pietatē mie dei adducēdo exēpla diuie pietatꝭ ꝛ mie erga pctōres penitere volētes. vt exēplum dđ. ij. Reg. xij. Exēplū manasse. ij. paꝉ. in fine. Exēplū mathei in eiꝰ vocatiōe Math. ix. Exēpluꝫ marie magđ lu. vij. Exēplū latrōis. lu. xxiij. Exempluꝫ pauli: act. ix. et alia hmōi innūerabilia exēpla: Itēꝫ sibi ꝓponat̄ benignitas gl'ose mr̄is dei circa pctōres penitentes q̄ dr̄ mr̄ grē ꝛ mie. Item suffragia āgloꝝ ꝛ sctōꝝ. Itē sacramentoꝝ eccle efficacia. Et sup oīa ꝓponat̄ sibi mors ꝛ passio dn̄i acerbissima in q̄ dꝫ fundare totā rōnē spei sue. Vñ đt dn̄s Treñ. iij. Recordare pauptatꝭ mee ꝛ transmigtionis. ꝛc. Et rñdet anima deuota di. Memoria meōr ero ꝛc̄. sequitur. hec recolēs ī corde meo in deo spabo. ꝛc̄. Exēplū hēmꝰ ībtō bnar. sicut superius dictū est qñ dicebamꝰ ꝙ iusti moriunt̄ cū ꝯfidētia. Itē manifestet̄ patiēti q̄ execrabilis q̄ ꝑiclosa sit desperatio. Vñ super illđ ꝓuer. xxiiij. Si despaueris lapsꝰ in die angustie iminuet̄ fortitudo tua. di. glō. Nichil est execrabilius despatiōe quā q̄ hꝫ oēm ꝯstantiā perdit. Et ysidorus in libro de sūmo bono. Perpetrare flagitium aliqđ est mors aīe: sꝫ despare est descēdere ad infernū.

Tercia tentatio est de murmure ꝛ impatientia. pmͣa tētatio ꝯtra fidem. secunda contra spem hec tertia contra caritatē q̄ tenemur deū sup oīa diligē. Videns eni aduersarius nr̄ diabolꝰ miserum hominem graui morbo vexatuꝫ nititur addere malum super malum dolorem supra dolorem vt inducat eū ad impatientiam. ꝛ aliqñ vidētur aliq̄ ꝓpter corporales āgustias insensati qꝛ impatiēter sustinēt. ꝛ hoc qꝛ nō se disposuerīt ad bñ moriēdū neq̄ hoc adisce revoluerunt. Et sicut dicit hieronimus. Cū q̄s impatiēter aduersitatē aut mortē sustinet: signūꝫ est ꝙ deū ñ diligit. Et grego. Regnū celoꝝ nullꝰ murmurans accipit. O q̄ irrationabilis est murmuratio ꝛ ipatiētia qꝛ ē ꝯtra iusticiā. Nā vt di. grego. Iusta sūt cuncta q̄ patimur ideo valde iiustū est si de iusta passione murmuremꝰ. Irrationabilior inq̄ qꝛ ē ꝯtra volūtatē dei q̄ rationabilissima ꝛ iustissima est. Irrōnabilissima qꝛ ꝯtra dei miaꝫ. qꝛ tp̄ales et corꝑales afflictiōes ideo ex diuina mia infliguntur in pn̄ti vita. Greg. Misericordit̄ tp̄alem deꝰ adhi

no despe rare

Paciencia necessaria

bet seueritatē eternam ne inferat
vltionem. Discat igitur vnusq̄sq̄
ꝙ moritur⁹ vt bn̄ moriatur cuꝫ
btō aug. hic seca., hic vre vt ine
ternū michi parcas. Qualr̄ mo
riuntur aliqn̄ hoīes cū impatiē
tia visa sunt exēpla plima. Nar
rat vi. in spe. mo. de quodā ma:
gno comite qui cum inter alia
flagitia sua fuisset enormit lu:
xuriosus arripuit eum grauis
infirmitas ⁊ in tumuerunt eius
genitalia ad modū olle grādis
In quib⁹ ğuiss me afflict⁹ deum
ꝓ dolorib⁹ blasphemabat impa
tient murmurādo. ⁊ lꝫ aliqn̄ di
ceret se tō talia in illis locis pa
ti q2 de membris illis enormia
egerat. non tn̄ de hoc penitens
veniam petebat sꝫ blasphemās
et impatiens spm̄ imundū emi:
sit sine aliquo ecclesie remedio
¶ Quarta tentatio est suij̄psi⁹
ꝯplacentia puta si quis cogitet
ꝙ propter opera sua tenetur ei
de⁹ dare paradisū et opera sua
digna mağ retributione. Et hu
iusmodi tētatione sepi⁹ tētant
hoīes deuoti ⁊ bone vite. Cū ei
videt dyabolus se non posse ali
quem superare inducendo eum
ad errorem ꝯtra fidē/aut in de:
sperationē/aut impatientiam:
tunc adducit hmōi periculosaꝫ
tentationē ingerendo hmōi co
gitationes. O ꝙ̄ firm⁹ es in fide
O ꝙ̄ fortis ⁊ ꝯstans in spe. O ꝙ̄
stabilis in patientia. O ꝙ̄ mul:
ta bona fecisti. puer. vl. Fallax
gl̄ia et vana pulchritudo. Con:
tra hanc tentationē opꝫ nos se
qui btm̄ anthoniū. Cui dyabo:
lus dicebat. Anthoni tu me vi:
cisti. q2 qn̄ volo te in superbiaꝫ
eleuare reducendo te in memo

riā bonoꝝ q̄ fecisti: tu te depri:
mis cogitādo pctā q̄ ꝯtra deum
ꝯmisisti. Et qn̄ pnto te deprimē
per despationem': tu te eleuas
ꝯsiderando sublimitatē diuine
bonitatis ⁊ clementie. ⁊ si sic fa
cerent oēs sicut tu. ego sēper vi
ctus abscederē. Quinta tenta:
tio est de sollicitudie nimia cir:
ca exteriora ⁊ tp̄alia. Hec tēta:
tio maxime tāgit mundanos et
sclares hoies. quib⁹ i extremis
laborantib⁹ ingerit aliqn̄ dya
bolus sollicitudinē nimiā ꝯiu:
gis liberoꝝ/amicoꝝ carnaliuꝫ
quos forte videt coram se gemē
tes ⁊ plorantes ⁊ bonoꝝ tp̄aliū
que nimis sollicite acquisiuit/
nimis auare custodiuit: nimis
superflue dilexit: adeo ꝙ ꝓpte:
rea frequēter omisit opera mie
⁊ forte etiā partem illoꝝ male
acquisiuit. Et tunc ex inordina
to amore et filios aut heredes
timet restituere/ne fiant paupe
res. Sicut legitur in summa de De vsu:rario
septē donis de q̄dam vsurario.
Qui cū infirmaretur ad mortē
nec vellet ei sacerdos sacramē
ta ministrare nisi restitueret vl
cautionem faceret: illeq3 recu:
saret: hortabantur ad hoc filij
ne ad infernū descenderet mo:
riens. Ille vero rn̄debat nesci:
tis quid dicitis Si vellē oia ma
le ablata restituē: relinquerem
vos pauperes et egenos. meli⁹
ꝙ est se ꝯmittere mie dei ꝙ̄ hoiꝫ
Et in hac pertinacia mortuus
est et in inferno sepult⁹. Ex duo
bus aūt filijs dixit alter ad alte
rum. Pr̄ nr̄ damnatus est. Non
imitemur eum retinēdo vsuras
per illū extortas: sed reddam⁹
creditoribus vt saluari possim⁹

Alter respondit. Ego partē me
am retinebo. Si pater vsuras
fecit. ipe. non ego penam luat.
Alius aūt partem suā restituit
et deserens sclm se totū dei ob-
sequio tradidit. Dum aūt ille ꝙ
in sclo remanserat mūdanis se
immergeret ifirmatus ad mor-
tem nec penitens secutꝰ est pa
trem. Qđ frater audiens roga-
uit deum vt p̄ris frisq̄ statū di-
gnaretur ei ondere. Una igitur
dieꝝ cum oraret vidit terrā ap
tam ⁊ in inferno p̄rem in flāmis
penitꝰ sepultū ⁊ filium eiꝰ frem
suum iacentē sup eum. Maledi
cebatq̄ p̄r filiuz di. Maledicta
sit hora in qua te genui fili: ⁊ tu
sis maledictꝰ q2 ꝓpt te vsuras
feci nec restituē volui. Et filiꝰ
rn̄debat. Maledictus sis tu p̄r
⁊ maledicta dies in q̄ me genui
sti q2 exēplo tuo docuisti me fe-
nerari et vsur as extortas resti
tuere noluisti. Et post ābo pari
ter eiulantes blasphemabāt cū
cta creata ⁊ creatorem eoꝝ. qđ
cernens ille seruꝰ dei grās egit
deo qui eū liberauerat de tāto
malo. Apparet itaq̄ qm̄ ḡuissi-
mas ⁊ varias tētationes inge-
rit dyabolus in mortis articlo
atq̄ vt facilius possit vincere tē
tat multipharie ꝑm variā ꝯditio
nem ⁊ affectionem hoim. Un̄ di.
leo. pa. in quodā ser. Nouit ho-
stis antiquꝰ quem merore ꝯcu-
tiat. quē fallat gaudio. quē me-
tu opprimat quem admiratiōe
seducat. Oim discutit ꝯsuetudi
nes. ventilat curas. scrutatur
affectus: ⁊ ibi querit causas no
cendi vbi quemq̄ viderit studio
sius occupari hec ille In his au
tem oibus dyabolicis tentatio
nibus et impugnationibus ad
vincendum ⁊ reijciendum dya-
boluz summe necessaria est orō
tam patientis si orare possit q̄
astantium. Ad hoc em̄ dn̄t asta
reṽt suis orationibus adiuuent
morituruм. Ja. vl. Orate pro in
uicem vt saluemini. Et subdit
Multum em̄ valet deprecatio
iusti assidua. Et crisosto. Quis
iustoꝝ non orando pugnauit q̄s
non hostez orando deuicit? Est
de hoc exēplum notandū i. iiij.
li. dyal. greg. de theodoro. de q̄
sic dicit greg. Theodorus inq̄e
tus valde fuit qui in meo mona
sterio frem suū ncītate magna
q̄ voluntate secutus est. Cui ni
mirum ḡue erat si quis ei de sa
lute loqueretur. Cū autem per
ductus fuisset ad mortem in pe
stilentia quadā q̄ magnā partē
vrbis rome ꝯsumpsit: ⁊ extremū
spm̄ ageret: ꝯuenerēt fres vt eiꝰ
exitū orādo ꝓtegerent. Jamq̄
corpus eiꝰ ab extrema pte fue-
rat p̄mortuum in solo tm̄ pecto
re vitalis adhuc calor anhela-
bat. Fres aūt tanto ceperūt ob
nixius orare q̄to videbāt eum
sub celeritate discedē. Cū repē
te cepit clamare magnisq̄ voci
bus orōnes eoꝝ interrumpere di.
Recedite recedite. Ecce dra-
choni ad deuorandū datꝰ sum q̄
ꝓpter vr̄am p̄ntiam me deuora
re nō pōt Caput meū iam in ore
suo absorbuit: date locū vt faci
at qđ facturꝰ est. Tunc fres ce-
perēt dicē. Quid est qđ loq̄ris fr̄
Signum tibi sctē crucis imp̄me
Rn̄debat ille cū magnis clamo
ribꝰ dicens. Uolo me sigāre sed
nō possum: q2 squamis huiꝰ dra
chonis p̄mor. Tunc fres in tr̄ā

De Theodoro

prostrati ceperūt pro ei⁹ ereptio
ne vehementius orare. Et ecce
subito cepit eger cū magnis vo
cibus clamare di. Gras ago. ec
ce drachō qui ad me deuoran=
dum accesserat fugit vr̄is ora=
tionibus depulsus stare non po
tuit pro pctīs meis intercedite
qz conuerti paratus sum:ꝛ fun
ditus habitū relinqre sclr̄em.
Postq̄ vero ad deū toto corde
ꝯuersus est deniqz flagellis at=
tritus/tunc eius aīa carne solu
ta est. cōstat pculdubio q̄ huic
pro vtilitate sua visio hec a pio
dn̄o misericorditer est ōnsa hec
greg. Patet igitur q̄te sint vti
litatis laborantib⁹ in extremis
orōes deuotoꝝ astātiū. ¶ Duo
decimum et vltimū ipedimen=
tū est tpis ablatio. S pat emi sē=
per miser pctōr in vltimo vite pe
nitere: sed tandem aufertur ei
tpus ꝙ. Quid tibi de futuro tpe
tā temerarie p̄sumis o miser tā
q̄ deus ipa etiā in tua non sua
posuerit ptāte. hec ille hoc q̄p
pe nimis temerarium est cū ip=
se dn̄s suis aplīs dixerit. act. i.
Non est vestrum nosse tpa vel
mo. que pr̄ po. in s. po. Qui ita=
q̄ pn̄iam non facit cum pōt gra
ui se exponit periculo illam; nō
posse facere cū credit: et hic iu
ste demeret. hic hieronim⁹ ad
salinā de nebridio ꝛ viduit. ait.
Cauendū est vulnus qḋ pericu
lo et dolore curat. aliud est in=
tegra naui ꝛ saluis mercantiis
portū intrare salutꝫ. aliḋ nudū
heredo tabulis et crebris cursi
bus fluctuūz ad asperrima saxa
collidi. hec ille. Narrat ma. io.
de abbisuilla sabineñ. epūs car.
et hoc idem narrat humbtus i
tractatu de septuplici timore.
Q; fuit quidā fenerator quē cū
moneret sacerdos su⁹ ad pn̄iā
semper dicebat. bene adhuc fa
ciam qz satis est adhuc de tpe.
Cūqz infirmaretur ꝛ silr̄ mone=
retur silr̄ etiam dicebat qz be
ne adhuc faciam. Et cū impro=
be instaret sacerdos videns pe
riculū: ille subito rapitur qua
si mortu⁹. Et cum rediret subi=
to ꝛ adhuc istaret sacerdos: cla
mauit eger. O pn̄ia vbi es: De
cetero penitere non valeo hoc
iudicāte iusto iudice. qz dū po=
tui non volui. Et hoc dicens mi
serabilr̄ mortuus est. Vn̄ dicit
bo bon. super scōm sen. dis. vij.
Q; hō postq̄ tps meredi ab ordi
natione diuina sibi prefixum in
vicijs obstinat⁹ trāsijt: extūc
q̄ voluerit non pōt bonā reacq̄
rere voluntatē. Vn̄ pctm̄ in prin
cipio non abstulit possibilitatē
ad iusticiā. tn̄ sine pcti additio
ne solo tpe meredi trāseūte fa=
ctum est irremissibile Cuius rō
est qz cum deus non faciat ꝯtra
dispōnem suā nō offert grām q̄
preueniat volūtatē ad pn̄iam:
ꝛ sic remanet voluntas in ipnia
sempiterna. ꝛ per ꝯn̄s in culpa.
Nec tn̄ pp̄ter hoc a bono cessā=
dum est. qz respicere ad pn̄iam
signū est pn̄ie tps nondum tran
sisse. hec ille. Ad idem etiam fa
cit quod narrat greg. iiij. dyal.
dicens vnum terribile de mor=
te chriserij voluptuosi et auari
suo tempore contigisse dicit er
go Q; chriserius vir in hoc mū
do ydoneus fuit/sed tam plen⁹
vicijs q̄tum rebus superbia tu
midus. carnis sue volutatibus
deditus. in acquirendis rebus

De chriserio

auaricie facibus accēsus: Sed cū tot malis dñs ponere finē decreuisset. corporali hunc mole stia pcussit Qui ad extremū veniēs eadē hora q̄iam anima a corpore erat exitā apt; oculis vidit teterrimos spūs cora3 se assistere τ vehēter īfestare vt ad inferni claustra eu3 raperent. Cepit tremere: pallescē: sudare: τ magnis vocibus inducias petere. filiūq; suū nomine maximū quē ipe iā monachus monachū vidi nimijs et turbat; vocibus acclamare. di. Maxie curre Nūquid tibi aliqd mali feci: In fide tua me suscipe. Turbatus mox maxim⁹ affuit lugens ac per strepēs familia cōuenit. Ipi aūt malignos spūs vidē nō poterāt: sed eoꝝ pñtia in cōfusione pallore τ timore illi⁹ q̄ trahebatur videbat: Pauore aūt illius tetre imaginis huc τ illuc ꝟtebatur in lectulo. iacebat i sinistro latere aspectū eoꝝ ferre nō poterat vertebat ad parietē ibi aderāt. Cūq; nimis ꝯstrict⁹ relaxari se iā posse desparet: cepit magnis vocib⁹ clamare inducias vsq; mane. Sz cum hoc clamaret de hitaculo carnis euulsus est. De hoc nimiꝝ ꝯstat q2 pro nobis ista nō p se viderit. hec greg. Ablatu3 itaq; sibi fuit tps neq; quas petebat obtinuit iducias. Vsurari⁹ em̄ nullas hr̄e d3 inducias q̄s alijs vēdidit. O q̄ periculosū: q̄ fatuū: q̄ temerariū penitētiā differre O q̄ dānabilis abusio tpis: qd dat pctori ad penitēdū τ negligit. Vñ dr̄. Job. xxiiij. Dedit ei de⁹ locū pn̄ie ac ipe abutit eo. Et apō. ij. Dedit ei dñs tps penitētie et nō vult penitere. et seq̄t Ecce ego mittā eam in lectū et q̄ mechātur cū ea in tribulatōe maxima erūt nisi penitētiā ab opibus suis egerit: et filios eius inficiā in mortem. Et hoc sciēt oēs eccl'ie q2 ego sū scrutās renes et corda: τ dabo vnicuiq; ꝺm opa sua τc. Ex pdictis igit liqdo apparet q̄ta et q̄ grauia sūt impedimēta pnie in extremis τ p ꝯn̄s q̄ periculosum est ad illū articulū pn̄iam differre. et q̄ piculosus est ipsius mortis trāsitus Et sic pt3 secūda pricipalis consideratio.

¶ De tcia pricipali ꝯsideratōe

Tercia pri cipalis cōsideratio cōtēplāda de morte est ꝯsideratio stat⁹ toto aio sepissime pmeditādus est. Nā sicut. d. boeti⁹ i li. de ꝯsolatiōe. Nō qn̄ an oculos est sufficit ītueri reꝝ exit⁹ prudētia metitur. ¶ Est autē pcipue cōsiderāda triplex ꝯditio status illius sequentis post mortem. Est enim tunc.

Status priuationis
Status recognitionis
Status reddēde rationis.

Primo status ille est status priuationis. Vñ lu. xij. cōparat dñs mortē furi qn̄ di. Si sciret paterfamilias q̄ hora fur veniret τc. Sicut em̄ fur rapit τ tollit q̄cqd potest auferre ita mors tollit oīa que sunt vite pn̄tis. Tunc autē priuatur hō specialiter triplici bono.

Primo priuatur amicorū grata societate.

Scd̄o mūdanoꝝ amenitate.

Tertio operandi facultate.
¶ Prima itaq̧ ꝓuatur amicoꝝ
grata societate. Nullus eoꝝ cū
quibꝰ hic amicitiā habuit secū
vadit ꝯducendo eū de hoc mun
do. nisi forte cadauer sequatur
vsq̧ ad sepulchrum. et qđ peius
multi amici mundani cito obli
uiscuntur mortuoꝝ. ps. Perijt
mēoria eoꝝ cum sonitu. Vñ di.
criso. ser. de patia. Cunctos sa=
lutat moriens donec sue mētis
dñs est. donec sua lingua loqui
poterit. valete (inq̄t) amici mei
et deum orate pro me. Iter em̄
ambulo ⁊ pergo extraneum qđ
nunq̧ ambulaui. ⁊ in regionem
longinquā quam nunq̧ vidi. in
scłm aiaꝝ vñ nullꝰ reuersus est
inter mansiones metuendas ad
quas nullus me comitatur: et
añ iudicem t̃ribilem vbi nescio
quid michi ꝯtingat. Vñ ꝟificat̃
illđ deut. xxviij. Dabit tibi cor
pauidum et deficientes oculos
et aiam merore cōsumptā. Erit
vita tua quasi pendens ante te.
Timebis nocte ac die et nō cre
des vite tue. O si q̄s palato cor
dis hec ⁊ hmōi que multum ter
ribilia sunt saperet et attēte co
gitaret. ꝑfecto palam videret
q̄ta sit viuentibus necessitas vt
pro statu illo futuro post mortē
diligenter prouideant. O q̧ tre
mēdum est illud q̧ moriens hō
vadit ad regionem sibi ignotā
quam nunq̧ vidit et quid ⁊ qua
liter pro eo dispositum inueni=
re debeat oino nescit. Legit̃ de
filio cuiusdam comitis q̄ iacēs
in agone dixit. O quid est mun=
dus / q̄ta vanitas / qualis mise=
ria. iam cognosco me morituꝝ
habeo in hoc mundo multas di

omes

uitias multa castra et multos
hospitare possem: et iam cito
moriar. et heu heu nescio vbi ꝓx
ma nocte manebo Et ꝓuocauit
oēs astantes ad fletū. Silr̃ di
cere possēt qui magnas ⁊ latas
domos hñt qui forte citissime
morientur ⁊ oino nesciūt vbi ma
nebunt. Qm̄ igr̃ nullus amicoꝝ
huius mundi pōt hoiem in mor
te ꝯducere valde nobis expedit
q̄rere amicitiam xpi ⁊ sctōꝝ qui
tunc nobis poterunt subuenire
Et satis ꝯueniens est hr̃e spālē
reuerentiā ⁊ deuotionē ad ali
quē vel aliquos sctōꝝ qui tunc
ꝓculdubio seueros amicos oñ
dent eis qui corde puro cōfuge=
rint ad eos. vñ Job. Ad aliquē
sanctoꝝ ꝯuertere. Et qm̄ regio=
nem ignotam ingressuri sumus
vt ibi locum paratum inuenire
possimus in quo recipiamur: fa
ciamus iuxta ꝯsilium dñi mat.
vi. di. Thesaurisate vobis the.
i celo. vbi nec erugo. ⁊c. vide ibi
q2 sine dubio sicut dicit aposto
lus Gal. vi. Quecunq̧ seminaue
rit homo hec et metet. ⁊c. vide
ibi. ¶ Secundo priuatur; mun=
danoꝝ amenitate. Priuantur
quipe morientes cunctis munda
nis diuitijs: delicijs et honori=
bus. i. Thim. vi. Nichil intuli=
mus in hunc mundum haud du
bium q2 nec auferre quid possi
mus. Et iob. i. Nudus egressus
sum ex vtero matris mee et nu
dus reuertar illuc. Unde pa=
tet qm̄ bona mūdana: bona ho=
minis nō sunt: q2 sicut di. ābro.
Bona hois nō sunt q̄ secum fer=
re non pōt. Uere aūt hois diui=
tie sunt virtutes vt di. greg. in
omel. quadam virtutes quippe

secū portat hō. apo. xiiij. c. Opa enim illoꝝ sequuntur illos. Diuitias aūt tpales secū nō pōt portare. Jō bn̄ di. psal. Relīqnt alienis diuitias suas: ꝛ sepulchra eoꝝ dom⁹ illoꝝ in eternū. Hoc intelligēs salādin⁹ pñceps magn⁹ inter saracenos rex multorum regnoꝝ appropiquās morti sudariū q̄ post mortē inuoluēdū erat cadauer suū portari fecit ꝑ plateas ciuitatꝭ ꝛ ipꝫ oīb⁹ palā ostēdi ꝛ ꝑ preconē clamari corā oī pplo. Tm̄ secū aufert salādin⁹ rex magn⁹ de om̄ibus diuitijs suis. Multū valere pōt hm̄ōi cōsideratio contra auariciam. Ex hoc em̄ euidenter apparet miserabilis auaroꝝ fatuitas q̄ tm̄ laborāt ꝓ aggregandis diuitijs q̄s ita subito velint nolint relinquent: et plerūqꝫ in perditionē dn̄i sui cōgregant. Jō bene dr̄ eccl'iastes. v. Est īfirmitas pessima quā vidi sub sole diuitie ꝯgregate in malum dn̄i sui. Pereūt em̄ in afflictiōe pessima: gn̄auit filiū qui in summa egestate erit. Sicut egressus ē nud⁹ de vtero m̄ris sue: sic reuertetur: ꝛ nihil secum auferet de labore suo. miserabilis prorſ⁹ infirmitas quō venit sic reuertetur. Cōsiderem⁹ frēs q̄d secum portāt de diuitijs suis / de gl'ia sua principes ꝛ barones: q̄d de honore / q̄d de comitiua: Certe palam est q̄m oīs gl'ia mūdi perit in morte. ysa. xl. Oīs caro fenū ꝛ oīs gl'ia ei⁹ quasi flos agri exsiccatum est fenum ꝛ cecidit flos. Et Ja. i. Exort⁹ est sol cum ardore ꝛ arefecit fenū ꝛ cecidit flos eius: ꝛ decor vult⁹ ei⁹ deperijt. Jn morte q̄ppe perit om̄is pulchritudo corporalis / om̄is gloria mūdana / deficiūt om̄es corporis voluptates. Jpm aūt corp⁹ efficit cadauer fetidū oculi ei⁹ nō ampli⁹ vidēt: facies efficitur pallida: man⁹ nihil amplius tāgere pōt: pedes nō possūt ambulare: lingua nō potest loqui. labia moueri nō pn̄t aures nihil audire. O mors crudelis. o mors dira. O mors amara. O heu mors terribilis q̄ miseros facit carnales et voluptuosos mūdanos ꝛ terrenos. vanos et ambitiosos. Ad q̄s euidēti⁹ cōtemplandum recitemus verba dyogenis qui de cesare ait. Jntuitus sum vt viderem cadauer cesaris ꝛ vidi eum liuido colore coloratum. putredine circūdatum: aluum eius diruptum: et vermium cateruas per cadauer illud discurrentes: duo famelici pascebant i foueis oculorū: crines nō adherebāt capiti: dētes patebāt labijs ꝯsūptꝭ. ꝛ dixi vbi est cesar chor⁹ puellarum / magnitudo diuitiarū / caterua baronū / acies militum: Ubi sunt canes venatici: equi veloces: aues rapaces. Ubi talamus depict⁹: lect⁹ eburne⁹ argentū ꝛ aurū: Ubi sunt vestimēta mutatoria: cibaria diuersa: canticū lyre: organoꝝ sonit⁹: odor aromatic⁹: Te verebant hoies: principes timebāt: colebāt vrbes. Ubi est tāta potētia tāqꝫ ꝑclara facta atqꝫ magnifica ꝛ rn̄dit michi hec oia defecerūt in me q̄n defecit spūs meus ꝛ reliq̄rūt me in hoc misero sepulchro repleto putredine carnis mee. hec ille. Audiant ergo vniuersi mortales q̄ i hoc mū

do nichil est bonum nisi timere
ꝛ amare deū. et in eo totā spem
suā ponere in q̄ sunt oēs thesau
ri toti⁹ boni abscōditi. Quid ꝓ
sunt o frēs oēs huius mundi glie:
Cur superbis ꝟmis et cinis: qꝛ
puluis es et in pul. reuer. Nar=
rat petr⁹ alphūsus ꝙ cum tūba
alexandri esset aurea ꝛ in pro=
patulo multi phi ꝯuenerūt circa
illam. quoꝝ vn⁹ di. heri alexā=
der ex aurū fecit thesaurū. nūc
econuerso aurū de eo facit the=
saurū. Ali⁹ dixit. o aleāder: he=
ri iperabas ꝛ dn̄abaris toti mū
do: hodie tibi mors domiatur.
Ali⁹ dixit. o alexāder: heri non
tibi sufficiebat tot⁹ mund⁹: ho=
die tibi sufficiūt q̄nq; pedes tre.
Alius di, o alexander: heri mul
tos populos liberare poteras a
morte: hodie nec ei⁹ iacula po=
tuisti euitare Alius di. o alexā.
heri trā p̄mebas et tibi subie
cta erat: hodie terra pressus si=
bi subiectus es. Alius di. o ale=
xan. heri hēbas comitiuā dn̄o=
rū: regum: principū: ꝛ ducuꝫ: et
famuloꝝ: hodie solus iaces in
sepulchro. Alius di. o alex. heri
vocem tuā oēs tremebāt hodie
te mortuum null⁹ timet. Alius
d. o al. heri vocem tuam oēs au
diebant hodie morte deuict⁹ io
qui nō potes. Ali⁹ di. o alexan.
heri comedebas tot cibaria de=
licata: hodie fact⁹ es vermium
esca. Ali⁹ di. o al. heri tot regna
in tua ptāte habebas: hodie te
tenet mors iu sua ptāte. Ex qui
bus oibus liq̄do apparet ꝙ va=
na sit ois hui⁹ mūdi glia ꝛ ꝙ ter
ribilis ꝛ miserabilis est hois sta
tus p⁹ mortē qn̄ p̄uat oino hoiꝫ
mundanoꝝ amenitate. Jō bn̄. di.
b. Quid horribili⁹ morte hois
q̄d feridi⁹ hūano cadauere: quid
ergo ꝓsunt diuitie quid delicie
quid honores. diuitie ei nō libe
rāt hoiem a morte: nec delicie
a ꝟmib⁹ nec honores a fetore.
Nā q̄ q̄ndam sedebat purpura=
tus ꝛ gēmat⁹ in aula: modo sor
det nud⁹ ꝛ squalid⁹ in tūba. ꝛ q̄
q̄ndā vescebat̄ delicijs in cena=
culo mō a ꝟmib⁹ ꝯsumit̄ i sepul
chro. O vtinā saperēt hoies ꝛ in
tel. ac nouis. proui. ꝛ nō solū no=
uissima: sed p̄ma ꝛ media. hec il
le. O igr̄ superbi. o auari. o volu
ptuosi. o hoies indurati. pensa=
te q̄so ꝛ in cordis statera appen
dite qđ vob̄ dr̄ Job. xiij. Memo=
ria vr̄a ꝯpabit̄ cineri et in lutū
redigēt̄ ceruices vr̄e. O miseri
mortales q̄d facitꝭ qꝛ de illo sta
tu p⁹ mortē nō cogitatis? Redu
catꝭ ad mēoriā q̄s aliā fortes et
robustos ꝛ corpe formosos vidi
stis. et cogitate quales mō sint
in sepulchris. cogitate in q̄ ꝙ
vos infra paucos dies tales eri
tis. Hoc cōsiderās ber. dicebat
In sepulchro mortuorum respi
cio. et non inuenio in eis nisi ci=
nerem vermem fetorē. et horro
rem. qđ ego sum illi fuerunt qđ
illi sūt ego ero. hec ille. O ꝙ mi
seri: ꝙ fatui: ꝙ insensati sunt q̄
curā carnis agunt in desiderijs
ꝛ voluptatibus. cum caro nihil
aliđ sit nisi putredo et ꝟmis. Jō
bn̄ di. b. in li. med. O puluis ꝛ ci=
nis cur carnē tuā p̄ciosis impin
guas et ornas quā post paucos
dies deuoratur i sunt vermes ꝛ
aiam non curas q̄ coram deo et
angelis est presetāda? hec ille
Appet igit̄ qm̄ mors hominem
omino p̄uat diuitijs: delicijs et

honoribꝰ mundanis. Un̄ pz mi-
serabilis abusio eoꝝ qui hmōi
diligunt. Nam vt di. gre. i qua-
dā omel. Cur amatur qđ relin
quit. ¶ Tertio per mortē ꝓuat
hō opandi facultate. Tunc em̄
nec meri pōt gl'iaz neqꝫ ꝑ pctis
satisfacere per seipm / sed solū
satispati. neqꝫ de rebꝰ suis dis-
ponē. tūc q̄ppe nō est statꝰ opan
di sz est status recipiēdi ꝯdignū
pro operibꝰ. Jō bn̄ dr̄ ꝓuerb. xi.
Mortuo hoīe ipio nulla erit vl
tra spes: scz pn̄iam agēdi et pro
pctis satisfaciēdi / merēdi vel de
rebus suis disponēdi. Jō dctm̄ ē
eze. ysa(i)e. xxxviij. Dispone do-
mui tue: qꝛ morieris tu ⁊ non vi
ues. Propt hoc ēt bn̄ dr̄ Johis
ix. opꝫ opari dū dies ē Uenit em̄
nox qn̄ nēo pt opari nox. s. mors
Teneamꝰ ḡ ꝯsiliū salutare pau
li. ad gal. vi. Dum tp̄s habemꝰ
operemur bonum. q. d. qm̄ nō sp
hēbimꝰ tp̄s operādi. Et eccl'ies
ix. Qđcunqꝫ pōt manꝰ tua istan
ter operare: qꝛ nec opus (ad me
rēdum aut satisfaciendum) nec
rō (ad excusandū) nec sapientia
nec scientia (ad euadēdū) erit a
pud inferos q̄ tu ꝓperas. O ꝙ-
tum dolēt post mortē qui prope
salutis negligētes fuert. qui po
terāt pro pctis satisfacē ⁊ gl'iaz
acquirere dū hic viuerēt et no-
luert. Et certe nullꝰ est qui taz
sctē vixerit ⁊ tot bona o pa fece-
rit: q̄ nō vellet multo ā pliora et
maiora fecisse qn̄ mortuꝰ est.

SEcundo statꝰ ille post mor
tem / est status recognitio-
nis: scilicet vite preterite. Uiri
bus enim corporis exhaustis
occurrunt homini in memoria
omnia que fecit / iusto ad letici
ciam: peccatori ad mesticiam ⁊
desperationem. ¶ Tunc quip-
pe cum tristicia et desolatione
magna recognoscit miser pec-
cator tria precipueque dū viue
ret noluit cogitare: videlicet.
Uite huius breuitatem.
Mundanorum vanitatem.
Peccatorum deformitatem.
¶ Primo recognoscit vite huiꝰ
quam iam preterijt breuitatē.
Unde dicit illud Job. ix. Dies
mei velociores cursore fuerunt
fugerunt et nō viderunt bonuz
In presenti quippe vita pctōres
minime attēdunt huiꝰ vite bre
uitatem / et sic viuunt quasi nun
ꝙ essēt morituri: sed postꝙ mor
tui sunt statim coguntur reco-
gnoscere ꝙ cito hec vita trāsie
rit. Un̄ dicunt illud sap. v. Nos
nati continuo desinimus esse.
¶ Secundo recognoscit munda
norum vanitatem homi quidez
mundano ꝙdiu viuit videntur
bona tp̄ralia multum preciosa
sed statim vt mortuꝰ est statim
euidēter agnoscit ꝙ vana sunt
et trāsitoria. Tunc agnoscit ꝙ
fatuus ⁊ insensatus fuerit dili-
gendo tp̄alia que secuz ferre nō
potuit sed in mundo reliquit.
Unde dicit ps. Dormierunt sō-
num suum et nichil inuenerunt
oēs viri diuitiaꝝ in manibꝰ su-
is. Et iob. xxvij. Diues cum dor
mierit nichil secuz afferet. ape
riet oculos suos et nichil inue
niet apprehēdet eū quasi aqua
inopia. greg. Dormit diues et
oclos aperit qꝛ cuz caro morit
illō aīa videre cogit qđ dū viue
ret ꝓuidere cōtempsit. Hec ille.
Tunc ergo dicūt q̄ mūdum ior-
dinate dilexerunt / illud sap. v.

Quid nobis ꝓfuit sugbia: aut
diuitiarū iactantia quid nobis
cōtulit? Transierunt omnia il
la quasi vmbra et tanꝗ̄ nunci
us precurrēs et tanꝗ̄ nauis q̄
pertrāsit fluctuantē aquā: cu-
ius cū preterit nō est inuenire
vestigium. ꝛc. ¶ Tercio recog-
scit peccatorū deformitatem.
Noluit dū viueret cogitare tur
pitudinē pctōrū suorū: tūc autē
velit nolit cōpellit̄ recognoscē
suorū criminum multitudinem
magnitudinē: et turpitudinē.
et quomō pulchrā animā ma
culauerūt et eā eterno suppli-
cio deputauerīt. Juxta illd̄ deu.
xxxi. Occurrent vobis mala in
extremo tēpore. Et eccī. xx. In
fine hominis denudatio operū
eius. Erit autē pctōribus hec
peccatoꝝ suoꝝ recordatio tor-
mētū amarissimū vt infra dice-
tur in tractatu de iudicio in ter
cio pricipali misterio articulo
scdo siue in scdo speciali miste
rio circa principium.

Tercio stat⁹ ille post mortē
est status reddende rōnis
Tunc a supremo iudice domio
maiestatis dr̄ vnicuiqꝫ illd̄ Lu
xvi. Redde rōnem villicationis
tue: iā em̄ nō poteris villicare.
¶ Circa istū autē articulū sūt
corde et animo cōtēplāde tres
cōsiderationes spāles. Prima
est cōsideratio tremēde iudici-
alis conditionis.
Secunda est consideratio red-
dēde generalis rationis.
Tercia est consideratio feren-
de sentencialis conclusionis.
¶ Prima igitur est consideran
da tremēde iudicialis ꝯditōis.
Illud enim est frequenter i ani
mo reuoluendū ꝙ corā tanto
iudice corā summo domino ma
iestatis: creatore celi et terre
reddituri sumus rationē de o-
peribus nostris. Coram inꝗ̄ iu
dice Cuius potētia est insupe-
rabilis cuius sciētia infallibil'
Cuius ira importabilis: vide i-
fra i tractatu de iudicio tercio
misterio principali in tercio ar
ticulo seu in tercio speciali mi
sterio: puncto tercio. Oꝗ̄ terri
bile ꝗ̄ tremendū est compare-
re coram iudice tam terribili.
Reuera multum timere debe-
rent miseri pctōres: qn̄ etiā virī
sancti mirabiliter hoc timuerīt
Unde de beato hylariōe legit̄
ꝙ moriēs ꝛ aīe sue loquēs dice
bat. O aīa xp̄iana q̄d dubitas.
lxx. annis seruiuisti xp̄o ꝛ mori
times. Et cur mori timebat ni
si qꝛ corā iudice cōparere vere
bat. In vitis etiā patrū legitur (de agathone)
de abbate agathone: ꝙ cū mo-
ritur⁹ esset ꝑ tres dies māsit im
mobilis: aptos oculos tenens.
Ad quē fratres. Abba vbi es?
At ille ait. In ꝯspectu diuini iu
dicis assisto. cui dixerūt. Et tu
times? Et ille. Laboraui ꝟtute
qua potui in custodiendis mā
datis dei: sed ꝛ hō sum: ꝛ nescio
si placuerint deo opa mea: q̄a
aliter sunt iudicia hoīm alr̄ iu
dicia dei: nec presumo donec
venero coram deo. De beato (de aug)
etiam augustino legim⁹: ꝙ an
te proximum diem obitus sui
libros a se dictatos recēsuit. Et
q̄cq̄d in eis inuenit min⁹ bn̄ di-
ctum correxit. Jussit autē psal
mos pniales affigi in ꝑiete: q̄s
attente respiciēs ꝛ legens vber
tim flebat iugiter. Et ne eius

intẽtio impediret ab aliq̇ ante decem dies ferme q̄ₚ exiret de corpore postulauit ne q̇s ingre deret ad eũ nisi tm̄ horis q̇bus intrabãt medici: vel cũ ei refe ctio inferret. Si igit̃ mortẽ tpe timuerũt sancti sicut ostẽsũ ẽ q̇modo nos miseri pctõres non multo plꝰ timere deberemus.

¶ Scḋa est cõsideratio redden de gñalis rationis. Erit eñ ge neraliter ratio reddẽda de to ta vita pñti. gñaliter inq̄ₚ de oi bus donis concessis. de oibꝰ ma lis cõmissis. de oibꝰ bonis ꝑmis sis: vide infra in tractatu de iu dicio: sexto ṗncipali misterio ꝑ totum.

¶ Tertia est cõsideratio feren de sñialis cõclusionis. Hec q̇p pe sñialis cõclusio freq̄nter est in aio reuoluẽda. ⁊ sepiꝰ in cor dis statera appendẽda. Et hoc ṗcipue ꝑpter tres admirãdas ⁊ valde notãdas cõditiones rei adiudicãde. Prima est inestia bilis magnitudo. Scḋa est innu merabilis multitudo. Tertia est intermiabilis lõgitudo. He siq̇dẽ tres cõditiões erunt in re ibidẽ adiudicata. s. in ṗmio bo norũ ⁊ supplicio maloꝝ. Uñ de ṗmio bonoꝝ dicit ber. Merces scrõꝝ tã magna est ꝙ nõ potest mẽsurari. tã multa ꝙ nõ põt nu merari: tã copiosa ⁊ lõga ꝙ nõ põt finiri. Hec ille. Et similr̃ dic de supplicio reprobꝛoꝝ. per illã quippe sentẽtiã dei fit vnicuiq; iustissima retributio ꝑ meritẽ ⁊ demeritis. hiere. xv. Si dixe rint (scz aie) q̃ egrediemur (: di ces) q̇ ad mortẽ (scz hic iuerunt ꝑ culpam) ad mortem (scz etnã) ⁊ qui ad gladium (id est ꝯtra re morsum cõscientie) ad gladiũ (scz conscientie remordentis) ⁊ qui ad famem (id est defectum gratie) ad famẽ (scz desolatiõis eterne) et qui ad captiuitatem (scz culpe) ad captiuitatem (scz gehenne) Ap. xiij. Qui in capti uitatem duxerunt (scz hic ani mam) in captiuitatem vadent. O q̄ₚ terribilis est huius sentẽ tie expectatio: q̄ₚ tremenda: q̄ₚ frequenter meditanda. Uñ le gitur invitis patrũ. Q; abbas helyas dicebat. Tres res tieo Prima est qñ aia egressura est a corpore. Secũda est quando occursura est deo. Tertia ẽ qñ aduersum me ferẽda erit sñia. Uere si omnis sentẽtie iudicia lis expectatio ẽ icussiua timo ris: ita profecto suꝑ omnes est iexterminabiliter timẽda: erit enĩ prorsus irreuocabilis. De rebus autem adiudicãdis per hanc sententiam amplius ĩfra videbitur quando de supplicio reprobꝛorum: ⁊ premio electoꝝ spirante deo peramplius tra ctabimus.

¶ Hec de morte nature: que est ineuitabilis.

¶ Sequitur de morte gratie: q̃ est mors desiderabilis.

Circa mortem gratie ṗmo no tandum ꝙ non dici tur mors gratie q̇a per eam gratia moriatur: sed quia fit hec mors per gratiam per quam peccatum moritur. Hec est igitur mors quã debe mus optare: q̃ fructuosa. de q̃ ber. ait. Bona mors que vitã nõ

aufert que mutat in meli⁹ per
quam corpus non cadit sz aia
subleuatur: necesse est em vt in
via moriamur vicijs vt melior
sit dies mortis die natiuitatis.
Moriamur igit(ait apls.ij.co=
ri.vi.)et ecce viuimus.

AD silitudinē aūt morien=
tium morte naturali cōsi=
derem⁹ in morte spiritu ali pro=
gressum. Moriturus quippe in
pncipio infirmat et dolet. Secū=
do dolor augmētat et languet.
Tertio lāguor vigorat et pallet
Quarto cū ampli⁹ inualescit in
firmitas mot⁹ destruit. Quito
sensus obtundit. Sexto corpo
ris et aie nex⁹ dissoluit. Septio
spūs egreditur. Octauo corp⁹
mortuū sepelit. Nono corp⁹ se
pultum resoluit. His nouē gra
dibus spūaliter itellectis pctō
morimur. Quorum tres primi ad
virtutis ingressum/tres medij
ad progressum. alij vero vltimi
ad statū perfectū aie referunt

IN primo igit gradu mori
tur⁹ spūaliter infirmat per
attritionē et dolet p cōtritionē.
Infirmatur inqz aia p attritio
nem.i.refrenatur ab illicitis.
Infirmatur inqz qr cū antea es
set firma involūtate pcti tūc iā
incipit resilire ab affectu pec=
cati. Per cōtritionē aūt dolet
de pctis: qñ scz iam corde perfe
cto cōpungitur et penitet. Tunc
quippe pctm̄ qd peccanti dulce
fuerat ad momētū amarū post
ea efficitur penitēti et subito qa=
si in momento conuertitur pec
cati dulcedo in amaritudinem
Dumqz feror culpe penitentez
sollicitat. dum dolor conscien
tie instigat: dum pudor offense
diuine cor penetrat/ dum hor=
ror extremi iudicij animum in
quietat: suspirat et gemit in spi
ritu vehemēti clamans et dicēs.
Tristis est aia mea vsqz ad mor
tem. Math.xxvi. Et illud psal.
Circundederunt me dolores
mortis et torrentes iniquitatis
conturbauerunt me.

IN secundo gradu dolor p
singula membra diffusus
egrum in lectum deijcit: et lan=
guorem inducit. Sic contritis
dolor in desiderium surgit et in
dilectionem ignescit. et sicut lā
guor inducitur ex dolore: sic a
mor gignitur ex contritione.
Vñ can.iiij. Si inueneritis di=
lectum meum annuncietis ei
qr amore langueo. Videas lā=
guidum nunc in lecto iacentē
nunc aliquātulū ad surgendū
pro viribus enitentem. Nonne
sic se habet conuersio peniten=
tis: dum in eo vices alternat af
fectio doloris et amoris. Dolor
enim deorsum reprimit animū
quē erigere nititur amor sursū
Et quāto per amoris impetum
collectis viribus conatur erigi
tanto depressas memoria pec=
catorum cogitur reclinari. Sz
bene tamen cū eo agitur si nec
penitus prostratus nec erect⁹
in lecto sedeat: et cum lachry=
mis gemitibus et suspirijs gra=
tiam visitantem expectet. Ne=
mo eni.n ex graui infirmitate
resurgens subito in vigorem p=
stinum conualescit.

IN tertio gradu pallor na=
scitur ex languore sic ma=
ceratio carnis ex inualescente
dilectiōe. Juxta illud. Palleat
omis amās: color est hic aptus

amanti. Un̄ sponsa decoloratā se clamat ex amore dilecti. Cā ticorū. i. Nolite me considerare quod fusca sim quia decolorauit me sol. hoc palore i ianuis mortis efficimur: dū ex amore xpi caro nr̄a iugiter maceratur. Un̄ ps̄ Quoniam ppter te mortificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis. vt sic scz nosipsos in sacrificium offeramus dn̄o. Un̄ clamat apl's. colo. iij. Mortificate mēbra vr̄a que sūt sup terrā Nō ꝫ eund. ro. viij. Si scd'z carnē vixeritis: moriemini: si aūt spū facta carnis mortificaueritis viuetis. Mortificetur ergo caro vt sp's viuat Quia sicut dr̄. i. petri iij. Xp̄s semel pro pctis nr̄is mortu' est. vt nos offeret deo mortificatos quidem carne viuificatos autē spū. Semel mori dn̄o satis fuit qui pct̄m non fecit. qui vna oblatione sua sufficientissima et superabundantissima pro omnibus satisfecit. Nos autē peccantes quotidie e pctō mori quotidie debemus. Et quia fomes vel libido carnis radicaliter semper manet nec semel ita mortificari pōt vt totaliter destruatur. Ideo carnem non semel sed quotidie et continue mortificare debem'.

In quarto gradu mot' destruitur. Motus inquā tā exterioris operationis quam interioris affectionis. Adeo nanque fit tunc homo immobilis ad pct̄m vt nec ipsum operetur nec in ei' imaginatione vel memoria delectetur. Nam quem admodū statutum est hominibus semel mori. heb. xi. sic nos debemus esse semel mortui pctō vt vltra non seruiamus peccato. Scientes quod xp̄s resurgens ex mortuis iam non moritur mors illi vltra non dn̄abitur. Ad ro. vi. sequitur. Ita et vos existimate vos quidē mortuos esse peccato viuētes autem deo glosa. Sicut ipse mortuus est semel: ita peccatum in vobis moriatur semel vt nō oporteat reiterari et sicut christus sēper viuit: ita vos sēper viuatis virtutibus.

In quinto gradu sensus obtunditur et per patientiā velut insensibilis reputatur Un̄ i filio sunamitis qui mortu' iacebat i lectulo nō erat vox neque sens'. iiij. reg. iiij. Sic martyres velut insēsibiles effecti omnia tormentorum gn̄a contēnebāt quasi penitus non sentirent. quia in xp̄m mentaliter excedebāt Sic aplus clamat se configuratum morti xpi si quō pertingat ad resurrectionē que ē ex mortuis. Partes quippe congruere debent suo toti et membra suo capiti deriuari. Iō nēce est formā patientie ad nos a xp̄o capite deriuari. Uide christum in patibulo morientem: dorsum suum cissum verberib': vellicatas genas: faciē speciosi pre filiis hominum sputis linitam hoim immundorū: caput corona spinea sauciatū: latus sanguine rubricatum: man' et pedes clauis cōfossos: et tamen agnus mansuetissimus iugulatori suo non respondēs: in crucis cathedra patientiā efficaciter docet verbo pariter et exēplo. Pr̄ (inquit) dimitte illis quia nesciunt quid faciunt. Nouū docēdi gen' nou' magister assūpsit: reos excusat: scm̄ attenuat: et ad patiētiam miro

nō fideles suos iformat. Moy
ses iiurias suas ꝓseqtur ⁊ lege
taliōis vlciscit̄: ⁊ absq̄ vlla mi
seratiōe: leg̃ sue ꝫ tēpoꝛ occidi
tur. Xp̄s aūt gladiū in vaginā
reponi pcipit: nec frī permittit
irasci: nec racha nec fatue dici
In q̄b⁹ trib⁹ ira q̄ iuiciū: ⁊ ꝯtēptū
penit⁹ interdicit. Uult dn̄s nō
vicijs vicia vidicari: sed v̄tutib⁹
supari. Nōne dn̄ante colera fe
bꝛe acri⁹ estuāte plerumq̄ vide
mus freneticū fieri egrotantē.
dētib⁹: pcutit pugno: moꝛsib⁹
ipetit obseq̄ntes. Sed medicus
armat⁹ patiētia despicit iniuri
as: moꝛsus sustinet: vt a pena
liberet laboꝛātē. Cū igit̄ infe
rētes nobis iniurias laboꝛare
frenesi cognoscam⁹: furiētium
moꝛbos ⁊ moꝛsus virtute patiē
tie superem⁹: ⁊ velut isēsibiles
facti q̄si moꝛtui taceam⁹. Exē
plo dauid. qui sauli persequēti
dicebat. Quem persequeris rex
israel quem persequeris: Canē
moꝛtuū ꝑseq̄ris: ⁊ culicē viuū.
Attēde q̄ signāter loquit̄. Ca
nis viuus latrat: clamat ⁊ moꝛ
det si pōt sed canis moꝛtu⁹ ni
chil hoꝝ facit. Uideas aliq̄ aīa
lia pedib⁹ vnguib⁹: dētibus: ⁊
coꝛnib⁹ sese defendētia: s; ver⁹
patiens est velut canis moꝛtu⁹
aut culex viu⁹. Idē quoq̄ dicit
i psal. Propt̄ te moꝛtificamur
tota die: estimati sumus sicut
oues occisionis.

In sexto gradu coꝛpoꝛis et
aīe nex⁹ dissoluitur q2 sub
stractis sensib⁹ velut insensibi
lis mens effecta nullis tp̄aliū
rerum nexibus: nullius coꝛru
ptibilis creature vinculis p af
fectionem illiciti amoꝛis detie
tur. Unde cantic. viij. Fortꝫ est
vt moꝛs dilectio dura sicut in
fernus: emulatio ⁊c. Moꝛs na
turalis separat animam a coꝛ
poꝛe. moꝛs spiritualis a rei coꝛ
ruptibilis affectione. In hoc
gradu separatur anima ab om
nibus quibus ante fuerat per
affectionem vnita: vt soli spon
so inhereat per amoꝛem: pro
pter quod amoꝛ merito moꝛti
comparatur vt prius dictum ē
Dura sicut infernus emulatio
Infernus quos recipit non di
mittit. Sicut ergo amoꝛ dicit̄
similis moꝛti propter perfectā
separationeꝫ: ita comparatur
inferno propter perpetuam cū
christo vnionem. sequitur Lam
pades eius lampades ignis at
q̄ flammarū. In lampade sunt
lux ⁊ ardoꝛ. Ardet em̄ mēs inte
rius deuotione. lucet exterius
coꝛam hominibus operatione
Sic ardet deo per desiderium
vt luceat foꝛis hominibus ad
virtutis exemplum.

In septimo gradu spiritus
liber egreditur q2 nullius
rei create retinaculis impedit̄
In hoc gradu mēs ad celestia
meditāda libere subleuatur fa
ciliter em̄ p meditationē in de
um erigit̄ aīa q̄ tp̄aliū affectōe
nō inuiscat̄: nec sollicitudie di
strahit̄: nec pōdere pgrauatur
Aues suarum leuitate pēnarū
subleuantur in altuꝫ aut ad ci
buꝫ querēdū / aut ad laq̄os eua
dēdū aut ad delectabiliter spa
ciādum. Sic anima ad celestia
sustollitur quādoq̄ p spiritua
li refectione querēda sicut hoꝛ
tatur apostolus col. iij.
Que sursum sūt q̄rite. ⁊c. q̄ sur

suz sunt sapite nõ q̃ sup terraz. mortui em̃ estis et vita vr̃a ab scõdita ẽ cũ xp̃o in deo. Quandoq3 pro delectatiõe gustanda et quãdoq3 p quietis tranquilitate inueniendã et plerũq3 pro tentatione fugiẽda. Et de vtro q3 istoꝝ ait. ps. Quis dabit michi pẽnas sicut colũbẽ: et volabo et redescam. Ecce elongaui rc̃. Aaron moriturus iubet in montem ascendere: qr per meditationem debem⁹ ad excelsa transire. Paucorũ est in hunc montẽ ascendere paucoꝝ vero stare in vertice s3 paucissimoꝝ ibi mori et quiescere ppt qd ait ps. Quis ascẽdet in mõ. do aut quis sta. in lo. sãcto ei⁹. Quin imo dñe. qs habitabit i tabernaclo tuo. aut quis requiescet in monte sctõ tuo. Ascẽsus h3 difficultatem. status sublimitatez requies voluptatez. De diuinis siquidem meditari mentib⁹ ad talia inconsuetis oclis caligãtibus ad celi luminaria eleuari magne est difficultatis Exercri tamen in eis. et meditationibus sacris scobare et purgare spm̃: magne est dignitatis. quiescere autem r non reuocari ad inferiora magne est voluptatis. Notabile autem est qd dr aaron. i. montanus in super cilio montis hor moritur. hor interpretatur lumen. qr in vertice montis luminis et visiõis: mundo carni et etiam sibi ipsi moritur vir contemplatiu⁹. Et aduerte verbum dñi. Aaron inquit colligetur et morietur ibi Mens em̃ q̃ per vana desideria spgit: q̃ varijs cogitationibus huc illucq3 distrahit q̃ in se non colligitur in hoc mõte non moritur. Discat igitur mẽs hũana prius ad se ipaz intrare r in se cõsistere q̃tenus in hunc montez possit ascẽdẽ. Colligat aĩa fideles cogitationes suas vt exurgant in meditationẽ meditatio proficiat i cõtẽplationẽ: cõtẽplatio inducat exultationem exultatio dilatet in admirationem admiratio transeat in alienationez: alienatio terminet i mortem spũalem. Est autez drã inter cogitationẽ r meditationẽ qr cogitatio est iprouid⁹ mẽtis intuit⁹ ad euagationẽ pn⁹ Meditatio autẽ est puidus mentis intuitus circa veritatis inq̃sitionem. vehementi⁹ occupatus:

In octauo gradu mortu⁹ sepelitur. qr cum per meditationẽ mens sursuz erigit: pacis serenitas obtinet. Vna q3 res nõ quiescit nisi cũ ad proprium locũ venerit. Quare cuz locus anime sit deus q3 diu amor noster ad diuersa spargitur. nũq3 ad veram pacem perducitur Ideo dicit aug. Inquietum est dñe cor nostrum donec requiescat in te. Ibi igit sit mẽs: r hic erit requies. Ibi mortuus sepelitur hoc est sepulchrum qd ioseph dño preparauit i quo xp̃s mortuus requieuit. Moriturus moises montem ascendit: terrã pmissionis aspexit. in vertice montis phasga morit sepeliturã dño. cui⁹ sepulchrũ oib⁹ hoib⁹ est ignotuz. Ascẽdit i mõtẽ p mẽtis eminẽtiã. cõtẽplat pmissã fidelib⁹ patriã. morit cuz efficit q̃dãmodo deiformis per gratiã: sepelit a dño p infusaz sibi leticiã: sed sepulchrũ ipsi⁹

nullus agnoscit hoim qm illa pax exuberat omnem sensum.

In .ix. gradu corp⁹ sepultū resoluitur qz cum mens in lumine diuino semetipsam cla rius intuetur: recognoscens se qtuz ad aiam creatā ex nichilo: et sic qtum est de simplr nichil esse qtum autem ad corp⁹ se puluerem esse et cinerem: imo vilissimum sterquilinium: saccū stercoruz: et cibum vmiuz: necessario humiliari qpellitur. Attēde q sicut ignis i suo cinere qui est vltimus sue resolutionis termin⁹ qseruatur sic aia in hūilitate q resoluit vsqz ad minima et vltima custodit. Et sicut fenix congregatis aromatibus incendit ignez q qcremata et in cinerem redacta renouatur. et per talē renouationez perpetuo qseruatur: sic aia caritatis igne succēsa ac in humilitatis cinerē resoluta qseruatur in gratia: ac de die in diem per gratiam renouatur.

¶ Hec pauca de morte gratie que est mors desiderabilis.

¶ Sequitur de morte culpe q est mors formidabilis.

Circa mortem culpe primo notandum est q sicut supradictuz est. Triplex est huiusmodi mors: vna culpe tm. alia culpe et pene partialis: scz quoad aiam tm. alia est culpe et pene totalis: scz quo ad totum hominem in corpore et anima. Prima mala. secūda peior. tertia pessima. Prima includitur in duabus alijs non econtra. Secunda qppe includit pmam. Et tertia vtranqz includit.

¶ De prima dicit aug. xiij. de ciuitate. dei. Mors anime fit cū eaz deserit deus: sicut mors corporis cum illud deserit anima. Idem super psalmum. lxij. Cum deus sit vita anime: anima vero vita corporis sicut corpus sine anima viuere non potest: ita non nisi deo presente anima viuere valet. Sicut enim dicit idem aug. in. iiij. de trinita. Anime mors impietas est. Impietas enim siue culpa separat animā a deo qui est vita effectiua anime et tollit gratiam que formalit vivificat aiaz vita spūalt. Romanoz. vi. Gra dei vita eterna: Ideo dicit Deu. xxx. Elige vitam vt 7 tu viuas et semen tuum diligas dnm deum tuum atqz obedias voci ei⁹ ipse enim est vita tua. Un ptz q vita anime est in vnione et copulatione eius ad deum per amorem 7 obedientiam. Per oppositum ergo mors anime est in separatione anime a deo p qtēptū 7 rebellionē seu inobedientiam. Item de hac morte di. aug. super Jo. Omnis qui peccat moritur. sz mortem carnis omnis homo timet. mortez aie pauci Pro morte carnis q sine dubio qnqz ventura est curant omnes ne veniat. Inde est q laborant. Laborat ne moriatur homo necessario moriturus: et nō laborat ne peccet homo in eternum victurus. Et cum laborat ne moriatur homo sine causa laborat. Id enim agit vt multuz viuat: vt mors differat nō vt euadatur. Si autē pecca

mors anime

Deus vita anime

mors carnis timet

re nolet: non laboraret et viue
ret ineternum. hec ille. ¶ De
secunda di. aug. xiij. de ci. dei.
In dānatione inferni ꝗuis aīa
sentire nō desinat. tñ qꝛ sēsꝰ ip
se nec voluptate suauis nec q̄e
te salubris: sꝫ dolore penalis ē
non immerito mors est appel=
lata potiꝰ ꝗ̄ vita. hec ille. hec
quidem mors est opposita non
vite nature sed vite glīe. ¶ De
tercia di. aug. xiij. de ci. dei Illa
mors est ꝑuior et oīm malorꝫ
pessima q̄ non fit speratione aīe
ꝛ corporis sꝫ in eternum penā
potiꝰ vtriusqꝫ complexu. Ibi qp
pe non erunt hoīes añ mortē. ꝛ
pꝰ mortē sꝫ sp̄ i morte. ac ꝑ hoc
nunqꝫ viuentes nunqꝫ mortui:
sed sine fine morientes. Nunqꝫ
em̄ erit homini peius in mor=
te: ꝗ̄ vbi erit mors ipa sine mor
te. hec ille. Et hanc mortem si
gnauit hiere. xvij. di. Duplici ꝯ
tritiōe ꝯtere eos. ꝛc̄. ¶ Duabus
autem vltimis mortibus nunc
omissis ex eo ꝙ ad ifernales pe
nas pertinent de quibꝰ postea
(deo dāte) tractabimus: dicen
dum est pronunc sp̄aliter de p̄=
ma morte q̄ est mors culpe tm̄.
De qua contemplari habemus
tres sp̄ales considerationes.
Prima est ꝯsideratio ꝓgressiōis
Scd̄a ē ꝯsideratio distinctiōis.
Tertia est consideratio signifi
cationis.

PRima igitur est cōsidera=
tio ꝓgressionis. Ubi scien=
dum est ꝙ hec mors qñqꝫ consi=
stit in corde tm̄: scꝫ in cogitati
one e delectatione vl' ꝯsēsu. Uñ
in ꝑsona ipiorꝫ dicit ysa. xxviij.
Percussimus fedus cuꝫ morte.
hoc fedus ꝯmittit in consensu.
Qñqꝫ ꝯsistit in ore. qñ scꝫ ꝓrum
pit in deordinatam locutioneꝫ
dr̄ em̄ ꝓuer. xviij. Mors et vita
in manibus lingue. Et qꝛ per li
guaꝫ frequēter labimur i mor=
teꝫ. peccati. Iō dr̄ Ia. iij. Ligua
nr̄a ignis est. vniuersitas iniqui=
tatis ꝛc̄. sequitur: Est em̄ inqui
etum malum et plena veneno
mortifero. Et eccl'astici xxviij.
Post multa mala q̄ ex lingua ꝓ
uenire testatur ait. Mors illiꝰ
mors nequissima et vtilis infer
nus potius ꝗ̄ illa. Qñqꝫ progre
ditur ad operationem. sicut dr̄
sap̄. i. Iniusticia est mortis acq̄
sitio. impij aūt verbis ꝛ manibꝰ
accersierunt illam. Et ibidē añ
Nolite zelare mortem in erro=
re vie vestre.

SEcunda est cōsideratio di
stinctionis. Ubi videndum
est de moriendi modis ꝗ̄ pluri=
mis. Circa qđ p̄mo notanduꝫ ē
ꝙ sicut dicit sapiēs. Sap. ij. In
uidia dyaboli mors intrauit in
orbē terraꝝ. Ideo nāqꝫ dyabolꝰ in
uidit homini qꝛ illuc per humi
litateꝫ posset ascendere vñ per
superbiam se nouerat corruis=
se. Inuidens autē hoī tentauit
tentando deuicit: et deuictum
subiecit. ac subiecto iniq̄ et ty=
rannice dñari presumpsit. Si=
cut aūt tyrāñꝰ impijssimus sub
iectos suos sine mīa affligit: op
p̄mit ac eis exquisita gñā mor=
tis infligit sic dyabolꝰ omni ty=
ranno crudelior varijs mortis
generibꝰ miseros q̄s in seruitu
teꝫ redigit mori facit. ¶ Alios
nāqꝫ mori facit suspendio: scꝫ ꝑ
superbiā. Superbos em̄ suspē=
dit in altum vanitatis: vt post
moduꝫ p̄cipitet in profundum

miserie gehennalis. q̄d p̄cipi- tij genus p̄us expertus fuerat in seipso. Naz cuz ip̄e se eleua ret p superbiaz: deus ip̄m deie cit in abyssi p̄fundum. sicut di- cit ysaie.xiiij. Dicebas i corde tuo. In celum conscendaz &c. se quitur. Ueruntamē ad infernū detraheris in profundum laci. Et ante. Detracta est ad infe- ros superbia tua. Et lu.x. dicit de eo. Uidebam sathanaz sicut fulgur de celo cadentem. Sic i gitur dyabol⁹ tractu simili co- natur hoīes p̄mo quidem in al tum extolere. vt postmodum p̄- cipiet in inferuum. Exēpluz de achitophel qui de sapiētia sua p̄sumens videns q; non esset fa ctum consilium suum, quod scz dederat cōtra. dauid suspendio interijt ij. Reg. xvij. Et de absa lon qui nimia ambitione dn̄an di succensus: patrem suum da- uid de regno fugauit. Et sicut dicitur. ij. Reg. xviij. Ipso suspē so inter celum et terram mul⁹ cui insederat pertransijt. Est etiam exēplum de amā hester. vij. Itez. iiij. Reg. ix. de iezabel quomodo fuit p̄cipitata de fe- nestra palatij. Et d' occosia iiij. Reg. i. Cecidit occosias per cā cellos cenaculi. Cui mandauit helyas. de lectulo super quem ascēdisti nō descendes: sz mor- te morieris Primogenita ergo mors est superbia: q̄ est initiuz omnis peccati huius mortis re medium est timor humilians vł humilitas timens deum. Unde prouer. xiiij. timor dn̄i fons vite i. vite spiritualis initium vt de- clinet id est declinare faciat a ruina mortis. ¶ Alios perimit dyabolus veneno, scz per inui- diam. Job. v. Paruulum occidit inuidia glosa. Paruulus inui- dia occiditur. quia nisi inferior esset de bono alterius non do- leret. Uel paruus est qui terre- na diligit magnus. qui eterna. Paruulus ergo inuidia occidi- tur. quia nullus hac peste mori tur nisi qui terrena appetit q̄ tota non perueniunt pluribus Isti autem sic infecti inuidia et spiritualiter interfecti. infi- ciunt alios venenū inuidie dif fundendo. Sicut detractores & verborum infamie relatores. De mala morte inuidorū mul- ta legimus exempla. Cayn ex inuidia perimēs fratrē abel: oc cisus est a lamech. geñ. iiij. Egy ptij dolentes q; hebrei in terra sua crescebant et grauiter eos affligētes submersi sunt in ma- ri exo. xiiij. Abimelech qui. lxx. frates suos occiderat vna mu- lier iaciens fragmen mole con fregit eius cerebruz qui ab ar- migero suo fecit se interfici. In di. ix. Saul qui ex inuidia perse cutus est dauid tandem irru- ens super gladium suū mortu- us est. i. Regum. xxxj. Accusa- tores danielis a leonibus deuo rati sunt. Dan̄. xi. et. xiiij. ¶ Ali os occidit dyabolus glagio. sci licet per iracundiam. Unde di- citur exo. xv. Dixit inimicus p- sequar et comprehendam. &c. Euaginabo gladium meum & i terficiet eos man⁹ mea. Et iob. v. d' Uirum stultū interficit ira cundia. Huius mortis remediū est patientie lenitas: sicut ait. ps̄. Non moriar sed viuam. Ca- stigās castigauit me dn̄s & mor

alios Jnvidia

alios Ira

et nos tradidit me. ¶ Alios submergit per auariciam. Temporalia namque fluunt et refluunt sicut aque. Sicut autem desperat aliquis quando caput eius immergitur in aquis: sic quando totus homo immergitur in terrenis iam non est spes euasionis. Propter quod psalmista exclamat Saluum me fac deus quoniam intrauerunt aque usque ad animam. Infixus sum in limo profundi et non est substantia. Electorum et reproborum differentiam quantum ad usum temporalium mirabiliter ostendit deus in diuisione maris rubri. exo. xiiij. Ubi dicitur quod aque operuerunt currus et equites cuncti exercitus pharaonis: nec unus quidem superfuit ex eis. Filii autem israel transierunt per medium sicci maris: et aque eis erant pro muro a dextris et a sinistris. et viderunt egyptios mortuos super littus maris. Ecce aque sunt electis pro muro defensionis que sunt reprobis causa perditionis. Quod autem sint electis pro muro defensionis docet Thobias. Tho. iiij. di. Quomodo potueris esto misericors sequitur elemosina a peccato et morte liberat nec patietur animam ire in tenebras. Ecce murus a sinistris sequitur. fiducia magna coram deo elemosina. Et parum ante dicitur. Premium bonum thesaurizas tibi in die necessitatis. Ecce murus a dextris. Quod vero reprobis sint causa perditionis: patet per multa exempla. Achan qui tulit de anathemate hierico: lapidauit eum omnis populus etc. Josue. vij. Ananias et saphira quia de precio agri venditi fraudauerunt subito mortui ceciderunt. Act. v. ¶ Alios cruci affigit per accidiam. Est autem accidia tristicia quedam cor aggrauans ne aliquid agere libeat. Unde reddit hominis membra quasi stupida et paralitica ad omne opus bonum immobilia sicut in homine cruci affixo. vnde ecclesiastici. xxix. Multos occidit tristicia. Unde accidioso dicitur. apo. iij. Nomen habes quod viuas et mortuus es. Ideo sequitur. Esto vigilans etc. Non enim inuenio opera tua plena coram deo meo. ¶ Alios viuos sepelit per ingluuiam. Unde ait hieronimus. Uile sepulchrum rationis est ebrietas. ps. Sepulchrum patens est guttur eorum. Sepulchrum inquam patens ex quo fumi et fetores exallant. sicut de cadaueribus mortuorum. Mortem esse in talibus possumus exclamare cum filiis prophetarum. iiij. Reg. iiij. Mors in olla vir dei mors in olla. Nam pocula delicata conuertuntur in absinthium et cibaria in venenum. Rom. viij. Si secundum carnem vixeritis: moriemini. Et lu. xvi. Diues epulo mortuus sepultus est in inferno. ¶ Alios comburit incendio. scilicet per luxuriam. Luxuria ignis est usque ad consumptionem deuorans hoc igne luxuriosi comburunt sicut patet gen. xix. Nota de filio prodigo qui consumpsit omnia bona sua viuendo luxuriose. de quo dixit pater quod mortuus fuerat scilicet per luxuriam surrexit per penitentiam. De mala etiam muliere dicitur. prouerbiorum. v. Inclinata est ad mortem domus eius et ad inferos gressus illius penetrant.

Alios p luxuria

Signa mortis corpalis et p similia anime

Tertia est consideratio significationis vbi videnda sunt signa quedam pronostica morituri. Auicenna in canone ponit hec duodecim signa. Solent em̄ medici in acutis egritudinibus vti signis pronosticis q̄ s̄m ypocratis documenta vite nostre sunt iudicatiua / vł mortis. A corporalibus igit̄ ad sp̄ualia transeūtes modis sil̄ib⁹ iudicemus in hoie mortē culpe. ¶ Primū signuʒ mortis pnosticum est gustus deordinatio .q̄n .s. eger appetit q̄ nocēt ⁊ reijcit q̄ iuuarent. Infirmi filijs isrł spreta dieta quam celestis medic⁹ eis indixerat petierunt carnes flentes corā moyse dicētes. Numeri. xi. Quis dabit nobis ad vescēdū carnes Recordamur piscium ⁊c̄. In mentē veniunt cucumeres ⁊ pepones. ⁊c̄. Aia nr̄a arida est. nichil aliud respiciūt ocłi nr̄i nisi māna Impleuit aūt dn̄s petionē eoꝝ mittens eis coturnices in multitudine copiosa sed in malū ipoꝝ. nā sequitur Adhuc erāt carnes in dentib⁹ eoꝝ nec defecerat hmōi cibus: ⁊ ecce furor dn̄i ↄcitatus i ppłm percussit eum plaga magna nimis ⁊ mortui sūt i sepulchris cō cupie. Est igitur mortis signuʒ abiecta sobrietate ⁊ ieiunio carnalibus vacare delicijs. Aduertendum aūt q̄nta sit fatuitas et deordinatio appetitus talium qui vilissimos cibos appetūt scʒ cucumeres et pepones porros cepe et alia. cibum aūt celesteʒ fastidiunt h̄ntem in se oē delectamentum et oēm suauitatem Unde bene verificatur in eis illud ps̄. Oēm escā abomiata est aīa eoꝝ: ⁊ appropinquauerunt vsqꝫ ad portas mortis Tales fastidio moriuntur. ¶ Secūdum signum mortis est digestionis defectio quando scilicet nulluʒ potest cibum sumere vel sumptum retinere / vel retentum digerere. Hoc autem prouenit ex defectu caloris naturalis et humidi radicalis. Nam conseruatio vite consistit in calido et humido. Sicut autem prima digestio fit in stomaco. secunda i epate tercia in singulis mēbris digestiua tamen virtute per calidum et humidum operāte: sic q̄n in mente fuerit calidum dilectionis ⁊ humidum deuotionis sufficiēter celebratur digestio per quam vita anime conseruatur. Nā ad ea que dei sunt apponit mēoria recordationē ecce digestio p̄ma in stomaco Memorie voluntas apponit affectionē: ecce digestio in epate. Mēbra vero singula prout eis congruit actionem: ecce digestio i membris. ⁊ sic per calidum dilectionis et humidum deuotionis triplicis digestionis bonitas declaratur. Cum autem diminuitur vel deficit calor dilectionis signum est mortis sp̄ualis. i. Joh̄. iij. Qui nō diligit manet in morte. Similiter deficiente humore deuotionis desiccatur hō e: necesse est eum languere dum viuit. ei desiccari iugiter et mori. Omne enim opus censetur mortuum si sp̄ū deuotionis non fuerit afflatum. Un̄ in psona taliuʒ lamētabił ↄq̄rendo loq̄ꝫ b. bi. Quo exaruit cor meum factū est sicut terra sine aqua. nec ↄpungi ad lachrymas q̄o tanta

est duricia cordis mei. Non le=
gere libet nō orare delectat me
ditatiōes solitas non inuenio.
Ubi inebriatio spūs. vbi mētis
serenitas/et pax et gaudium in
spūsctō. Ideo ad opus manuum
piger/ad vigilias somnolentus
ad iram preceps/ad odiū perti
nax/lingue et gule indulgētior
Heu omnes montes in circuitu
meo visitat dn̄s: ad me aūt non
appropinquat. Quid in me ali=
ud putēq; vnum ex montib⁹ gel
boe maledictis: quem preterit
in ira ⁊ indignatione sua ille ce
terorꝫ oim benignissimus visita
tor. ¶ Tertium signum mortis
vultus imutatio Uultus imuta
tio est honestatis desertio. Nā
eo ꝙ deuotio interius nō habet
statim exterius honestatis con
uersatio non seruatur Attende
ꝙ ex decore conscie emanat de
cor conuersationis honeste. Si
cut docet ber. di. Cum decoris
claritas intima cordis repleue
rit prodeat foris necesse est qua
si lucerna latēs sub modio. Ecō
trario aūt de interiori deordia
tione consciētie inordinatio ex
terioris ꝯuersationis erumpit.
In imutatione aūt faciei perpē
ditur signum mortis si habeat
eger nares acutas/oculos con
cauos et obscuratos: aures cō=
tractas et frigidas. Nares ha=
bemus acutas cum relictis his
que circa nos sunt: aliorum vi=
as facta: dictaq; perquirimus
per subtiles et curiosas non tn̄
necessarias nec multum proba
biles coniecturas. Nam qui cō
scientie sue negligens est: per=
scrutator aliene solet eē curio=
sus explorator. Oculos habe=
mus concauos: cum ea q̄ dissi=
mulare volumus ꝓfundius in=
tuemur. Hi sunt oculi qui vidēt
quasi non videant et dissimulā
tes q̄ displicent in cordibus su
is maliciose reseruāt. donec tē
pus oportunum inuenerint qđ
expectant. Obscuros et caligā=
tes oculos hn̄t qui nec vite sue
ꝯsiderant breuitatem nec mun
di pericula nec pcti vilitatem
nec offense grauitatem/nec di=
uini iudicij seueritatem/nec ge
henne acerbitatē. Unde scriptū
est Eccī. ix. Mortui nichil noue
rūt ampli⁹. Aures hn̄t frigidas
surdas ⁊ ꝯtractas/qui nec mol=
liunt dulcedine verbi dei qꝛ fri
gidas hn̄t aures. nec obliuiscū
tur iniurie sibi facte: qꝛ contra
ctas. et correctiones ⁊ exorta=
tiones vulpēdūt audire/qꝛ sur=
das. Talibus dicit dn̄s. Jo. viij
Moriemini in pctis vr̄is. Et se=
qtur ratio Qui ex deo est verba
dei audit: ꝓpterea vos non au=
ditis qꝛ ex deo nō estis. Hoc au=
tem est signi reprobationis si=
cut scriptū est. i. Reg. ij. c. de fi=
lijs hely. Non audierūt vocem
pr̄is sui quare voluit dn̄s occide
re illos Uñ ber. Nonnullos in=
terdū audientes inuenies ac si
nichil ad eos pertineāt que di=
cunt/non intrare cor suuz: non
discutere mores suos: non cogi
tare ne forte qđ audiunt dictuz
sit propter eos magis aūt si ser
mo dei viuus et efficax (q̄ suo et
nō eius qui loquitur fertur ar=
bitrio quocūq; voluerit) si inq;
aduers⁹ vicia sua ꝓcesserit qui
bus illi se sentiūt obligatos dis
simulēt ⁊ auertūt oculos cordis
sui: aut q̄libet adinuentiōe pal=

stant facta sua ⁊ seducunt mise
ri semetipsos. In his salutis si
gna nō video magis. autē vere
or ne ꝓpterea non audiant ver
bum dei/ qꝛ non sunt ipsi a dño.
Propterea igitur non hñt vitam
qꝛ nō recipiunt v̄bum vite sicut
econtra dicit saluator. Joh. v.
Qui verbum meū audit et cre-
dit ei qui me misit hꝫ vitam et-
nam. ⁊ in iudicium nō venit: sed
transiet a morte in vitā. Et ibi
dē. Uenit hora qñ mortui scꝫ in
pctis audiēt vocē filij dei: ⁊ qui
audierint viuent. Patet itaqꝫ ex
predictis ꝙ imutatio vultus di
gnoscitur qñ color nigrescit: vi
sus tenebrescit/ auditus surde-
4 scit. ¶ Quartū signum est ieq̄li
tas pulsꝰ. Pulsus est inequalis
cuius percussio variatur/ siue i
q̄ntitate qñ scꝫ modo paruꝰ/ mō
magnus: siue in motu mō velox
modo tardus modo spissus mo-
do rarus est. Pulsum diffiniunt
medici motum esse cordis in ar
cterijs resultātem que a corde
incipiunt aerē ꝯtinentes spm̄qꝫ
vitalem propter hoc indicat di
spositionem cordis/ sic et specu
lum mentis refulget in verbis
⁊ corporis motu exteriore. Mo
tus cordis dꝫ regulariṫ eē vni-
formis. Inequalitas vero pulsꝰ
in motu cordis inequalitatē de
monstrat. Inequalitas ista pul-
sus inconstantiam sig̃at pecto-
ris: inquietudinem carnalis de
siderij et humani affectus hec
est mulier vaga quietis inpati
ens sed vbiqꝫ insidians que ap-
prehensum iuuenē ducit i mor
tem. prouer. vij. Ergo secūdum
consilium sapientis. prouer. v.
Ne intenderis fallacie mulie-
ris vagi sunt gressus eius. qꝛ si
cut corpus pedibus circumfer-
tur/ sic animꝰ a carnali deside-
rio circunducitur. Assimilatur
itaqꝫ affectus pulsui. qui modo
magnus modo paruus/ modo ve
lox/ modo tardus. Nam partim
ex ꝓpria vanitate/ partim ex ꝓ-
pria iniquitate/ modo diligit/ mo-
do odit/ nunc intenditur/ nūc re
mittitur: ⁊ nunc celeriter dili-
gendo qđ malū est ꝑuenit iudi-
cium rationis. nunc tardiꝰ dili-
gendū quod bonum est non pōt
trahi tribulationibus aut exem
plis p̄ceptis: cōsilijs: commina-
tionibus aut promissis. ¶ Quin 5
tum signum est inquietus som-
nus et non congruo tpe sumptꝰ.
Dormit non congruo tēpore q
dormit de die: vigilatqꝫ de no-
cte. Cum ergo per diem ꝓsperitas
per somnū negligētia designetur
morti vicinꝰ est qui tpe sue salu
ti congruo negligit semetipm.
Ideo clamat ps. Illumina ocu-
los meos ne vnqꝫ obdormiam
in morte neqñ. ⁊c. Fac ergo scdm cō
silium apli. Eph. v. Surge qui
dormis et exurge a mortuis et
illuminabit te xp̄s. ¶ Sextū si- 6
gnum est sudor inordinatus si
fuerit non die cretico si parti-
cularis non ex toto corpore sed
ex aliquo tm̄ mēbro si fuerit fri
gidus. Sudoris purgatio pctōꝝ
confessio. Crisis iudiciuꝫ sacer
dotis. Subijcitur ille morti qui
non vult aut dissimulat peccata
confiteri. Nam teste sapiente.
eccī. xvij. A mortuo quasi non
sit perit cōfessio: Profluat ergo
sudor ex mēbris singulis. id est
fiat confessio integra et genera
lis. Tunc autem est sudor lau-

dabilis q̄ñ post cõfessionem cri=
minis sequitur bone operatio=
nis effectus. Alioquin qui ba=
ptizatur a mortuo et iterum tan=
git mortuum, quid prodest laua=
tio eius. Eccl. xxxiiij. Fit aũt sudo
ris euacuatio sz nõ laudabilis
et quasi nõ die cretico cũ pctm̃
tuum iactas vel accusas coraz
socijs qd̃ confiteri nõ vis vel nõ
audes in facie sacerdotis. Su=
dor gelidus est cũ non ex amo=
re sed seruili timore confiteris.
Si ergo ex hoc sudore sumas confi
dentiã euadendi: hoc est presũ
ptio. Cuius exẽplũ habemus hier.
xx. De phassur sacerdote qui po
pulo promittebat securitatem.
Cui hieremias ait. In babilonẽ
7 venies: et ibi morieris. ¶ Septi
mũ signũ mortis est fetoris ex=
alatio. hoc enim signũ est q corpus
iã resoluit. Sic diffusio ĩfamie.
et ĩpudẽtia deliquẽdi signũ mor
tis ẽ. Unde de talibus dr̃ hier. vi. Cõ
fusi sunt qui abominatione fece
runt. quinimo confusione non
sunt confusi et erubescere nesci
erunt. Vulgo dr̃ q q̄ñ vir hone=
stus et verecũdus tp̃e sanitatis
non curat vel nõ verecundatur
coram hoibus denudari: signũ
est mortis. Sic q̄ñ negligit hõ fa
mã suam signũ est pessimũ. De
talibus aũt ait sap. prouerb. ij.
Qui letantur cum malefecerit
et exultant in rebus pessimis.
quorum vie peruerse et infames
8 gressus eorum. ¶ Octauum signũ
est loquele amissio. q̄ñ scilz ho=
mo perdit verbum confessionis
et diuine laudis ps. In inferno
autem id est in profundo vicio=
rum quis confitebitur tibi? Itẽ
Non mortui sed i peccatis la=
dabunt te dñe. ¶ Nonum signũ
est memorie obtusio. Sic q̄ñ mi
ser oblitus est beneficia diuina
ps. Non est in morte qui mẽor
sit tui. De hoc etiam ps. in per=
sona dñi de pctõrum misera obli
uione conquerẽtis ait. Obliuio
ni datus sũ tãq̃ mortuus a corde
Attẽde diligẽter miser hõ q nõ
solũ mortuus es pctõ sz et xp̃s mor
tuus ẽ i corde tuo qz nõ tm̃ temet
ipz iterimis. quinimo xp̃m q̃tũ est
de tua puersa voluntate denuo
crucifigis. Signãt aũt loqr̃ pro
pha dicẽs mortuus a corde nõ in
corde. Iusti nãq̃ iugẽ dñice pas
siõs memoriam retinẽtes xp̃m
passũ et mortuum in cordibus su
is habent. Impij vero xp̃i mẽo=
riam non habentes xp̃m a suis
cordibus expulerunt. ¶ Deci= 10
mum signum est motus cessatio
q̄ñ scilicet nõ potest mouere ma
num/pedem vel aliud mẽbrum.
Sic in anima quando in ea defi
cit motus bone operationis.
Cum enim fides sit vita anime
vt dicitur abacuch. i. Iustus ex
fide viuit. Fides autem si non
habeat opera mortua est in se=
metipsa. Ja. ij. Ideo anima que
se non mouet ad opera mortua
est. ¶ Undecimuz signum est q̄ñ 11
deficit halitus. Ita spiritualiter
mortuus est qui nõ inspirat spi=
ritum per desiderium attrahẽ=
do. nec expirat petendo in ora=
tione/querendo in meditatio=
ne/pulsando in operatione. Un
de ps. Os meuz aperui et attra
xi spiritum. Exemplum de iuda
qui desiderans laqueo se suspẽ=
dit. ¶ Duodecimum signum est 12
quando deficit tactus. Spiritu=
aliter autem loquendo homo

amittit tactum per obdurationem. q̄n videlicet non sentit nec dulcedinem diuine consolationis q̄tum ad gustum nec verbū exortationis q̄tum ad auditū nec considerat diuine largitatis beneficia q̄tū ad visum. nec exempla sancte conuersatiōis xp̄i ꝛ sctōꝝ q̄tū ad odoratū nec flagella diuine correctionis q̄tum ad tactum. Talis est similis pharaoni qui ex diuinis flagellis durior effectus est ꝛ periit in mari cum exercitu suo. sic pereant indurati in inferno prouerb. xxviij. Qui mentis est dure corruet in malum. Item ibidem. Qui corripiētē dura ceruīce contemnit repentinus ei superueniet interitus. ¶ Ab hoc interitu nos preseruare dignetur qui ꝓ nostra salute nostras subijt miserias et pro nostra vita mortem acerbissimam pati dignatus est. Jesus christ⁹ dulcissimus. Amen.

¶ Finis primi nouissimorū scilicet de morte.

De meditatione status post mortem.
¶ Nota metra sequentia de meditatione status post mortem.

Hoc status mēti carnem superare volenti:
Qualiter in turpi stabis fetore sepulchri/
Pallidus/obscurus/et vermibus esca futurus.
Cum tibi quid pulchrum blanditur: cerne sepulchrum.
In quo fetebis putrefactus quando iacebis.
Ossa sepulchrorum tibi sint suffragia morum.

Rogo te frater mediteris.
Videas quid nunc opereris.
Qui splendidus esse videris.
Cur nunc lasciuus haberis?
Cur non peccare vereris?
Cur ergo tumescere queris?
Vile cadauer eris — Famuleris non domineris.
Tibi semper vilificeris
Minor omnibus esse proberis
Timeas ne tu reproberis.
Studeas vt iustificeris.
Domino pure famuleris.
A christo fac vt ameris.
Crucifixum sic imiteris.
Ut cruce salueris crucifixo consocieris.

¶ Sequitur de secundo nouissimorum videlicet de finali iudicio.

Sicut dicit
sapiens prouerb.
xij. Cogitationes
iustorum iudicis.
Frequēter eñ iu-
sti cogitant iudicia dei. sꝑ attē-
dunt quomō de oībus factis su-
is reddituri sunt rationē in di-
uino iudicio. Jdcirco semper ti-
midi sunt in oībus q̄ per eos a-
guntur queādmodum et ille sā-
ctissim⁹. iob dicebat. Job. ix. Ue
rebar oīa opera sciensqꝫ non ꝑ
ceres deliquēti. Et per hunc ti
morē negligentiam oēm expel-
lunt. fiuntqꝫ diligētes ꝛ sollici-
ti in bonis opib⁹. queādmodū ꝛ
ipse iob dicebat. Job. xxiij. Con
siderans eum timore sollicitor.
Econtrario aūt sicut dr̄ ꝓuer.
xxviij. Uiri iniqui non cogitant
iudicium. Jdcirco absqꝫ timore
oī malo in periculum sue dāna-
tionis se exponunt. Un̄ de pctō-
re di. ps̄. Jnquinate sunt vie illi
lius in oī tpe. Et quasi rōnē assi
gnans subdit Auferuntur iudi
cia tua a facie ei⁹. Si eñ iudi-
cium dei ante mētis oculos ha-
berent profecto spm̄ iterne cō-
punctionis ꝛ timoris in se ꝯcipe
rent et a pctis cessarēt: qꝛ vt dr̄
prouerb. xv. Per timorem dn̄i
declinat oīs a malo. Quis enim
nō timeret vehementer / ꝛ ab oī
pctō diligenter caueret: si fre-
quēter ꝛ attente cogitaret co-
rā xp̄o iudice de suis opib⁹ rō-
nem necessario est redditurus.
Un̄ di. bs bernar. Cuz recordor
moriturus / quid post mortē sim
facturus: terret terror me ven-
turus quem expecto non secur⁹.
Terret dies me terroris dies
ire et furoris: dies luctus ꝛ me
roris: dies vltrix peccatoris Et
iterum. Expauesco quidez mul
tum: iudicis venturi vultum:
quem latebit nil occultum: nec
relinquet quid inultum. ꝛ quis
nostrum non timebit: qn̄ iudex
apparebit: ignis ante quē arde
bit: pctōres qui delebit hec ber.
Cū itaqꝫ tā terribile tāqꝫ peri-
culosum ꝛ prorsus ineuitabile
sit dei iudicium quo fiet singu-
lis iusta retributio ẜm opa sua
ideo nobis permaxime ncīa est
hui⁹ extremi iudicij frequens ꝛ
attenta meditatio. ¶ Ut igitur
planiori atqꝫ ordinatiori ꝓces
su meditari possimus q̄ ad hmōi
finale iudicium spectant: spirā-
te dei prouidētia declarabim⁹
per ordinem septem principa-
les considerationes.
Prima est consideratio appro-
batiue certificationis.
Secunda est consideratio pre-
monstratiue significationis.
Tertia est consideratio impe-
ratiue citationis.
Quarta est consideratio ordi-
natiue dispositionis.
Quinta est consideratio reue-
latiue manifestationis.
Sexta est consideratio discussi
ue redditionis.
Septima est consideratio retri
butiue sententiationis.
Prima igitur consideratio
principalis est considera-
tio approbatiue certificatiōis.
Circa quam primo notandum
ꝙ licet extremi iudicij certa sit
fides: in pluribus hec est fides
habitualis tantum et sopita et
forte etiam in aliquibus nul-
la sed ambiguitas et error Jgit

propter cōfutationē incredulorū: et cōfirmationē dubiorū et excitationē sopitorū satis vtile ac multū necessariuz est declarare oīmodā ac prorsus infallibilē futuri iudicij certitudinē hec est em̄ scia nobis ꝑ maxime nc̄ia. De q. b. ser. de vig. nati. dn̄i Illuminem⁹ nos lumie scie primo vsqꝫ de huius mūdi tenebris exeamus: ne de tenebris transeamus ad tenebras: et tenebras sempiternas. Que aūt est ista scia? ꝑfecto scire qꝛ veniet dn̄s etsi qn̄ veniet scire nō possumus At dices. Ista scia oīm est. quis em̄ nesciat vel noie tenus fidelis qꝛ venturus est dn̄s iudicare viuos ⁊ mortuos? Nō sane oīm est ista scia sed nec multorum: paucoꝝ est. Putas qꝛ illi qui cuz malefecerint letātur ⁊ exultāt in rebus pessimis vel sciant vel recogitent quia veniet dn̄s? Si dixerint ipsi tu noli credere qm̄ qui dicit se nosse deum et mandata eius non custodit mendax est. Nec em̄ se ita oi impuritate poluerent si dn̄m ad iudiciū venturum scirent. Hec bern. Patet igitur quia non sufficit scientia aut fides habitualis: sed requiritur etiam actualis et attenta consideratio que cor tangat et compūgat et ad diuinum timorem efficaciter inducat. ¶ Explananda est igitur et approbāda futuri iudicij certitudo per tres speciales cōsiderationes.

Prima est consideratio declaratiue testificationis.

Secunda est consideratio cōfirmatiue rationis.

Tercia est consideratio instructiue exhortationis.

Prima igitur est cōsideratio declaratiue testificationis. Adducendū est autem ad hoc triplex testimonium Primū est testimonium diuine reuolutionis. Sc̄m est testimonium ecclesiastice confirmatiōis. Tertium est testimonium affectiue declarationis. ¶ Primū igitur est testimonium diuine reuolutionis. De quo di. bs. augu. xx. de ci. dei. c. i. De die vltimo iudicij dei quod ipe donauerit locuturi eumqꝫ assertur i aduersus impios et incredulos tanqꝫ in edificij fundamento pri⁹ ponere debemus diuina testimonia. Hec ille. Hm̄oi autem testimonium est triplex. ¶ Primo videndum est testimonium ꝓpheticum. quod scilicet sumitur ex veteri testamento precipue ex prophetis. Unde deut. xxxij. Iudicabit dn̄s populum suum. Et ps. Parauit in iudicio thronuz suum. Et ecclesiastes. iij. Uidi sub sole in loco iudicij ipietatē: et in loco iusticie iniquitatem et dixi in corde meo. Iustum et impium iudicabit dn̄s et tempus ois rei tunc erit. Item ysa. iij. Dn̄s ad iudicium veniet cuz senatoribus populi sui. Et ca. xiij. Ecce dies dn̄i veniet crudelis et indignationis plenus et ire furorisqꝫ. Et iohe. ij. Conturbentur omnes habitatores terre qꝛ venit dies dn̄i qꝛ prope est dies tenebraꝝ ⁊ caliginis. Sūt et alie plurime prophaꝝ auctoritates futuri iudicij dei approbatiue quas ad p̄ns pertranseo Sc̄do videndum est testimonium euangelicum. Nam math. xxv. fit exp̄ssa mentio de futuro

iudicio. Jt.math.xi.cum domi
nus obiurgaret ciuitates in q̄
bus virtutes fecerat/nec tamē
crediderant ait. Ue tibi choro-
sain. ve tibi bethsaida: quia si
in tyro et sydone facte fuissent
virtu.ꝛc. sequitur. Ueruntamē
dico quia tyro ꝛ sydoni remissi-
us erit ꝙ vobis in die iudicij.
Et math.xij. Uiri niniuite sur
gent in iudicio cum generatio
ne ista et condemnabunt eam/
quia penitentiam egerunt in
predicatione ione. Notandum
tamen pro intelligētia istorū
verborum secūdum ric.in.iiij.
dist.xlvij. Q' extendendo nomē
iudicandi quinqꝫ modis potest
alicui conuenire iudicium. Pri
mo ex ordinaria potestate ꝛ sic
iudicabit tota trinitas. Secun
do ex auctoritate delegata: et
sic iudicabit xp̄s hō. Jo.v. Pr iu
diciū oē dedit filio. Tertio a sses
soria dignitate: ꝛ sic iudicabūt
viri pfecti q̄ erūt p pfectiōe su
orū meritorū iudici assistētes.
Uñ math.xix.di. dñs apostolis
Amē di.vo. qvos q̄ secuti estis
me in re.cū se.fi.ho.in se.ma.s.
sedebitis ꝛ vos super sedes iudi
cātes.xij.trib⁹ israel. Quarto
approbatione. ꝛ sic iudicabunt
oēs electi approbando iudicis
sniam. Apo.xix. Audiui quasi
vocē tubaꝝ multaꝝ in celo di-
cētiū all'a: laus glia ꝛ virt⁹ deo
nr̄o q̄ vera ꝛ iusta iudicia eius
Quīto cōpatione. ꝛ sic min⁹ ma
li iudicabūt magis malos ꝛ sic
sumit iudicare in auctoritate
preallegata de niniuitis.

¶ Tertio vidēdū est testimoniū
aplicū. Ubi pcurrēde sunt aliq̄
aploꝝ auctoritates. Uñ.ij.pe.
iij. Uenient in nouissimis diebus
i deceptiōe illusores iuxta pro
prias ɔcias ābulātes ꝛ dicētes.
Ubi est pmissio aut aduēt⁹ ei⁹.
ꝛc.seq̄t. Celi aūt q̄ nūc sūt ꝛ tra
eodē vbo repositi sunt igni res-
uādi in diē iudicij ꝛ pditiōis ipi
orū hoim ꝛc. Aug. aūt exponen
do hāc auctoritatē.xx.li.de ci.
dei di. Celos istos aereos intel
ligim⁹ quoꝝ locū ꝛ spaciū aq̄ di-
luuij crescēdo supauit: nō autē
illos supnos. vbi sol et luna ac
sydera ɔstituta sunt. Jtē.i.pe.
iiij. Reddēt rōnē ei q̄ parat⁹ est
iudicare viuos ꝛ mortuos. Et
paul⁹ Ro.ij. An ignoras q̄m be
nignitas dei ad pniam te addu
cit: tu aūt sꝫ duriciā cordis tui
ꝛ impenitēs cor tuum thesauri
zas tibi irā in die ire ꝛ reuelati
onis iusti iudicij dei. q̄ reddet
vnicuiqꝫ sm opa eius. Si in ad
uētu pricipis ɔfundit pditor: si
in aduētu plati iusti ɔfun. dit sa
crileg⁹: si de mū adultera mari
to supueniēte stupescit. q̄d facē
poterit aia pditrix: sacrilega ꝛ
adultera in aduētu iudicis sū-
mi regis eterni ꝛc. Jtē.ij.cor.v
Oēs nos manifestari opꝫ ante tri
bunal xp̄i vt recipiat vnusquisqꝫ
put gessit siue bonū siue malū
Nō bn̄ t minos. Oēs (gnalr sine
exceptiōe) nos (psonalr sine ex-
cusatiōe) ma. (euidēt sine occul
tatione) oꝫ (necessario sine eua-
sione) añ tri.x. (palā ꝛ publice si
ne tergiuersatione) vt re. ꝛ pro
ut ges.ꝛc. (plene ꝛ itegre pro iu
sta retributiōe. Et btūs iudas i
sua canonica di. Ecce venit do
minus in sanctis milibus suis
facere iudicium contra omnes
ꝛ arguere oēs impios de oibus

Iudicium .5. mod. conuenire alicui

Testimonium apostolorum

Testimoniū ecclastice confirmatio

opib⁹ impietatis eoꝝ q̄b⁹ impie egerūt: ⁊ de oīb⁹ duris q̄ locuti sunt contra deū pctōres impij. ¶ Secūdū pricipale testimoniū est testimoniuꝫ eccl̄iastice cōfirmatiōis. Eccl̄ia em̄ in vero ꝙ simbolo tā aploꝝ ꝙ p̄rm xp̄ꝫ venturū ad iudiciū ɔ̄fitet̄. Ideo au.li.xx.de ci.dei.c.i.di. Tenet omnis eccl̄ia dei veri xp̄ꝫ de celo eē ventuꝝ ad iudicādos viuos ⁊ mortuos. Quid ergo dicēt amplius increduli vbi tā validissima ⁊ fide digna de futuro iudicio audiunt̄ testimonia. O ptinaces pctōres. O ꝓmiculi debilissimi. Credite credite ⁊ attēte cogitate. Non sunt locuti ꝓphete: nō apl̄i: nō deniꝗ ipe xp̄s ꝟba mēdacij. q̄ tātope veritatē dilexerūt: vt ꝓ illa etiam mori nō recusarēt. O somnolēti. O pigri ⁊ carnales homies recordemini de ꝑmo aduētu dn̄i de quo per tot annorū milia acclamatum est. Veniet veniet ad redimēdū pplm̄ ⁊ ad saluādas gentes. Et tādē venit: ⁊ q̄ predicta erāt de ip̄o in scripturis: plene cōpleuit. De scd̄o aduētu eius modo oīs sacra scriptura ꝓclamat ⁊ loquitur. Ideo firmiter ē tenendū omnino ꝙ veniet. Veniet inꝗ fortis ⁊ terribilis: excelsus ⁊ gloriosus in maiestate ⁊ gloria ad humiliandos superbos: ad reprobandos luxuriosos: ad arguandos auaros ad condemnandum tandem eternis cruciatib⁹ in corpore ⁊ aīa quoscunꝗ miseros peccatores. O igitur aīa sterilis quid agis cur dormis? Cur ventur̄u iudicē tā seuere tibi cōminātē non times? Quō poteris ⁊ audebis cōparere corā iudice tā equissimo. Propterea ioh.apo.xiiij. Audiuit angelū voce magna clamātem. Timete deū ⁊ date illi gloriam ⁊ honorē q̄ venit hora iudicij eius. O prelati ⁊ magni viri ecclesie: o principes. o barones. o duces. o milites. o doctores. o iudices: o philosophi. o eloquentes oratores. o delicati iuuenes. o annosi senes. o solliciti mercatores. o artifices. o iudei. o gentiles. o christiani. o virgines. o vidue. O coniugate. Timete deum. timete deum. timete deum: quia venit hora iudicij ei⁹. veniet inꝗ ⁊ nō tardabit.

¶ Tertiū est testimoniū affectiue declarationis: scꝫ sctōꝝ q̄ ex affectione ⁊ zelo salutis aīaꝝ multa de hoc iudicio locuti sūt. Multa quippe de hoc iudicio loquit̄ aug.li.xx.de ci.dei. Et.b. in quadaꝫ ep̄la di. Veniet dies illa qn̄ plus valebunt corda pura ꝙ astuta ꝟba. ɔsciētia bona ꝙ marsupia plena: qm̄quidem iudex ille nō flectet̄ donis: nec falletur ꝟbis. Et hiero. ad sabinianū dysconū lapsum. Parce queso anime tue ⁊ crede dei futurū iudiciū. Et idē ad asellam de fictis amicis. Ante tribunal xp̄i stabim⁹. Ibi patebit q̄ mente quis vixerit. Et idem ad heliodorum de contemptu mundi. Veniet veniet dies illa qua corruptibile hoc ⁊ mortale induet incorruptionem ⁊ imortalitatem ⁊c. sequitur. Potentissimi quondam reges coram illo iudice nudo latere palpitabunt. ¶ Exhibebitur cum prole sua venere tunc igni-

Testimoniū sctōꝝ doctoꝝ

tus iupiter. Adducetur ⁊ cum suis stultus plato discipulis: aristotelis argumenta nō proderūt Tunc tu rusticanus ⁊ paup exultabis gaudebis ⁊ dices. Ecce crucifixus deus meus. hic est q̄ stuarie filius: hic mr̄is gestat⁹ sinu hominem deus fugit i egyptum. hic sentibus coronatus. ⁊c̄: O igitur humana presūptio o detestabilis ⁊ periculosa confidentia eorum qui in sua malicia dei iudicium non formidant. O insensati peccatores: cogitate diligenter quid acturi estis quid responsuri i extremo die iudicij. Pensate q̄ non sunt vane voces scripturarum que ve pctōribus nunciant. Ve (ait sap. eccli. ij.) duplici corde ⁊ labijs scelestis. Et iteruz. Ve dissolutis corde: q̄ non credūt deo. Et ysa. i. Ve gēti peccatrici. Et apo. viij. Ve ve ve habitātib⁹ in terra. i. terrenis ⁊ auaris.

Secūda est cōsideratio ꝯfirmatiue rōnis. Recta quippe ratio satis necessario cōcludit futurū esse dei iudiciuz. Dicit quidem ansel. ꝙ deus est q̄ nichil maius aut melius excogitari potest. Ois itaq̧ rō bene ordinata dicit deum esse summe bonum: summe iustum: summe sapientem: summe potentē: ⁊ summe misericordem. Cū ergo sit summe bonus omnia peccata summe sibi displicent: tātum enim sibi displicent q̄tuz bonus est. Et cum sit summe iustus: summe vult ea punire. Et cum sit summe sapiens/ omnia clarissime videt ⁊ omnia summe vult ad rectum ordinem reducere. Et cum sit summe potens nichil est quod eū possit in' his impedire. Cum vero sit summe misericors: summe vult oīa bona remunerare. Manifestū est autem ꝙ in pn̄ti vita nō fit oīm peccatoꝝ punitio neq̧ oīm bonoꝝ retributio: cū multos etiā magnos pctōres videam⁹ multas habere ꝓsperitates: ⁊ multos deo seruiētes multas ⁊ grauissimas aduersitates sustinere ergo necesse est vt alibi fiat iudicium omnium: in quo fiat oīm maloꝝ punitio ⁊ bonoꝝ retributio/ Si quis aūt obijceret q̄ vt habetur Nau. i. Non iudicabit deus bis in idipsum sz deus iudicat de singulis operib⁹ hoīm in morte cuiuslibz: ⁊ cuilibet retribuit iuxta opera sua ergo non est expectandum aliud iudicium iu fine mundi. Rn̄deo fm ricar. in. iiij. xlvij. dist. ꝙ iudiciū qd nūc fit in morte est singulare scz de psona singulari: est etiā partiale scz tantum supra partē hois scz supra animā est etiam multis ignotum Erit ergo aliud iudicium in fine scli habens tres cōditiones oppositas: qd vz erit generale respctū omnium totale supra totuz hominem scz aīam ⁊ corpus. ⁊ omnibus manifestissimū/ Aie etiā beatoꝝ separate a corpore non habent perfectam suam btitudinem eo ꝙ nō habēt perfectuz nature sue modū: ⁊ etiā ꝓpter naturalem inclinationem ad corpora. Unde di. aug. ꝙ aie beatorum aliquomodo retardantur nec ex toto feruntur in contēplationem diuine maiestatis Similiter nec aie reproborum habent sue dānationis comple

mentum q̄diu sunt separate.
Nō ergo iudicabit deus bis in
idipsum: qꝛ penam quam aīa-
bus ante inflixerat iterum non
infliget: sed quod deerat supad
det. Erit ergo iudiciū illud ge-
nerale: totale ꝛ manifestissimū
hinc aug.li.xx.de ci.dei.c.i. Il-
le dies iudicij proprie iā vocat
eō q̄ null⁹ ibi erit imperite que
rele locus cur iniustus ille sit
felix ille iustus infelix omniuꝫ
namqꝫ tunc non nisi bonoꝝ va
ꝛ perfecta felicitas. ꝛ oīm non
nisi maloꝝū dignaꝛ summa in-
felicitas apparebit.

Tertia est consideratio in
structiue exhortationis:
que talis est. Cum enim totꝛ tā
tis testimonijs ꝛ approbationi
bus de diuino iudicio certifice
mur: ꝛ totꝛ tantis auctoritati-
bus pulsemur: ad recogitandū
ꝛ cōsiderandum terribilissimū
dei iudiciū: attente igitur atqꝫ
vigilanter pēsem⁹ q̄ta sit nobꝫ
indicta necessitas bene ꝛ iuste
viuēdi vt securi possim⁹ coram
illo summo iudice comparere:
et damnationis sententiā eua-
dere. Iuxta illud Job.xix. Fugi
te a facie gladij: scilꝫ diuine iu
sticie: qꝛ vltor iniq̄tatis gladius
est ꝛ scitote esse iudicium Fre-
quens vtiqꝫ recordatio diuini
iudicij plurimū p̄dest ad salutē
Ideo bene dicit greg. P̄ntis tē
poris si qua est ita agenda ē le
ticia vt amaritudo sequentis
iudicij nunq̄ recedat a mēoria
Utilis est autem huiusmodi re
cordatio precipue ad tria.
¶ Primo ad emolliēdā cordis
duritiam. Ex cōsideratione nā
qꝫ diuini iudicij terret cor hūa
num ꝛ sic mollit ꝛ cōpūgit. Job
xxiij. Dn̄s emolliuit cor meum
ꝛ op̄s conturbauit me. Et greg
xvi.mor. Ex diuino munere cor
emolliri dicitur quando super
ni iudicij timore penetratur.
Nec sine causa emolliri debet
cor durum ex recordatione fu-
turi iudicij: qꝛ vt dicit eccle.iij
Cor durum male habebit i no
uissimo. Legim⁹ in vi.pa. q̄ quī
dam interrogauit senez. Unde
abba michi hoc. Cor meum du
rum est: nō timet deum ꝛ quō ti-
mebo? R̄n̄dit senex. Puto q̄ si
homo in corde suo teneat in in
crepationem possidebit timorē
Dixit ei frater. Et q̄d est incre-
patio? R̄n̄dit senex. Ut in oī re
increpet homo animam suam
ꝛ cogitet q̄ necessario oportet
ipsam deo occurrere ꝛ increpa-
tionem eius ꝛ sanctorum susti
nere. ¶ Secundo valet ad agē-
dam pro delictis penitentiam
Unde act.xvij. dicebat paulus
Deus noster annunciauit ho-
minibus vt omes vbiqꝫ p̄niam
agant eo q̄ statuit diem in qua
iudicaturus est orbē in equita
te. Legit in vi.pa. Abbas āmon
rogatus vt diceret verbū edifi-
cationis: ait. Talē debet hō fa
cere cogitationē suā qualē la-
trones ꝛ iniqui qui sunt in car-
cere iudicandi. qui querunt fre
quenter vbi est iudex: quādo ve
niet ꝛ malorum suorum conscij
flent. Ita ꝛ homo debet animā
suam obiurgare ꝛ dicere: Ue mi
chi: quomodo habeo astare an
te tribunal xp̄i ꝛ maloꝝ meorū
reddere rationem.
¶ Tertio ad excitandaꝫ boni
operis diligentiaꝫ. Ideo postq̄

saluator Math.xxiiij.locut⁹ ē de suo aduentu ad iudiciū. post ea di. Uigilate scilicet ī bonis operibus: quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Nescitis inq̄ꝫ qua hora venturus est ad vestrum iudiciuꝫ particulare ī hora mortis. neqꝫ ad iudicium vniuersale in fine mūdi. Et sicut di. greg. Qualis hic quisqꝫ egreditur: talis ī iudicio presentabitur. Ergo sicut di. paulus. gal. vi. Dum temp⁹ habemus operemur bonum: Narrat petrus alphunsus ꝙ quidā sanctus heremita ne obliuioni traderet hec habebat scripta pre oculis: ꝛ ea freq̄nter in oratione et meditatione ruminabat di. O anima mea recogita q̄d operaris dū potestas est in manu tua: anteq̄ꝫ mouearis de loco tuo: anteq̄ꝫ venias ad locum in quo est iusticia ꝛ iudiciū. vbi leges oīa q̄ fecisti ī rotulo ꝯscie vbi āgeli a dextris ꝛ a sinistris tuū denudabunt consilium. vbi omnes fratres ꝛ amici tui te deserent. redemptionem nullam tibi inuenient. te obliuioni tradent. Memento ergo nunc duz potes creatoris tui. Hec sepe recolens fremebat tremēs ꝛ flebat eccl'iastes. xi. Si annis multis vixerit homo ꝛ in his omnibus letus fuerit: meminisse debet tenebrosi temporis ꝛ dierum multorum qui cum venerint vanitatis arguentur preterita. Hec igitur crebrius cogitemus vt ad opera virtutū persamplius excitemur. Talis vtiqꝫ meditatio sollicitū hominez facit in bonis agendis ꝛ multū valet ad alleuandum presentis vite labores. Unde gre. in omelijs. Diem illum fratres carissimi ante oculos vestros ponite ꝛ quicquid modo graue cernitur in eius comparatione leniatur.

Secunda principalis consideratio est consideratio premonstratiue significationis. Ubi cōsideranda sunt signa precedentia finale iudiciū. Et circa huiusmodi signa notande sunt tres speciales considerationes.

Prima est consideratio mirifice presignationis.

Secunda est consideratio terrifice expositionis.

Tertia est consideratio euangelice instructionis.

Prima igitur est cōsideratio mirifice presignationis. Ubi considerandum est ꝙ terribilissimum dei iudiciū terribilia ꝛ mirabilia quedam signa precedent. Sicut enim di. greg. Ultima tribulatio multis tribulationibus preuenitur et per crebra mala que preueniūt indicātur mala perpetua que subsequuntur quia multa mala debent precurrere vt maluꝫ valeāt sine nunciare. Hec ille. Nec tamē intendo omia huiusmodi signa recitare: sed aliq̄ tantum de his presertiꝫ que sacris scripturis exprimuntur inter que sunt tria generalia.

¶ Primum est iniquitatis ꝛ viciorum inundatio.

Secundum est terribilis elemētorum commotio.

Tertiū est mirabilis, supnoruz
immutatio.
Primum igitur rc. Hoc predi
xit sal. math. xxiiij. Abundabit
iniqtas hui⁹ aūt abundātiẓ ini
quitatis erit triplex cā pcipua
Pria dolenda caritatis infrigi
datio. scda horrēda sathane so
lutio: tertia tremenda antixpi
ꝯditio. ¶ Pria igitur est dolen-
da caritatis infrigidatio: qr si-
cut dr math. xxiiij. Refrigescet
caritas multoꝝ. Sicut eīn sene
scēte microcosmo scẓ hoie: solẓ
calor naturalis diminui: sic ma
iori mūdo appropinquāte ad ter
minū caritas q̄ est calor vite spi
ritualis refrigescet ꝛ pene defi
ciet. Ait enim aristoteles ꝙ se
niū est frigidū ꝛ siccū ꝛ moribū
dum. sic mūd⁹ iā morti. i. termi
no ppinquo frigid⁹ erit p defectū
caritatis: ꝛ siccus p defectū de
uotionis. Hec aūt infrigidatio
iā satis apparet lẓ circa finem
mūdi multo maior futura sit.
Si qs eīn ꝯsideret i quolibẓ sta
tu q̄ȝ idevote deo seruiꝭ q̄ȝ tepi
de q̄ȝ irreuerēter oratꝭ ꝛ laudatꝭ
imo poti⁹ q̄ȝ multipliciter cōtē
nitur: turpiter dehonoratꝭ ꝛ bla
sphematur: manifeste videbit
caritatē ad deum nō solū frige
scere sed iā notabiliter friguisse
sevt pene videatꝭ extīcta. De ca
ritate vo ad proximum quō iā
plane friguerit clamant nudi:
clamāt famelici: clamāt iedia
moriētes: relegata est mia a fi
lijs hoim: clausa est ianua pie
tatis. Contracta est largitas
nisi que vanitati aut cupiditati
deseruit: aruit fons compassio
nis. Et quid restat nisi ꝙ cito
fiat iudicium sine misericordia

his qui misericordiam non fa
ciunt. Ut habetur Ja. ij. quod ꝛ
si forte non tam cito fiat in iu
dicio vniuersali citissime tamē
fiet in iudicio particulari. Sa-
tis nunc impletum videm⁹ illud
ozee. iiij. Non est misericordia
non est veritas: non est sciētia
dei in terra, maledictum ꝛ men
dacium inundauerunt. De hu
iusmodi infrigidatione carita
tis ꝛ de inundatione viciorum
inde procedente loquitur apo
stolus. ij. thimo. iij: di. Scio ꝙ
in nouissimis diebus instabūt
tempora periculosa. Et erūt ho
mines seipsos amantes amore
scẓ priuato ꝛ inordinato aman
tes inq̄ȝ seipsos sm carnem q̄ est
amor ꝯtrari⁹ caritati. Et sicut
ex caritate xtutes omēs pullu
lant: sic ex illo inordinato amo
re omnia malorum genera Un
de aug. Ciuitatē dyaboli facit
amor sui ppter quod ꝛ post illa
apli verba videlicet. Erunt ho
mines seipsos amantes. seqꝛꝭ
cupidi, elati: superbi: blasphe-
mi: parētibus nō obediētes: in
grati: scelesti: sine affectione: si
ne pace: criminatores inconti
nentes: immites: sine benigni-
tate: proditores ꝓterui: tumi-
di voluptatum amatores magis
q̄ȝ dei. Hec ille Bernar. Heu mē
domine iesu christe: iusticia re
cessit a regibus ꝛ principibus.
lex dei et zelus a prelatis et sa
cerdotibus. obedientia a mo-
nachis et religiosis sanctitas
ꝛ deuotio a clericis: fides a po
pulo: fidelitas a coniugatis. ve
recundia a mulieribus. timor
et reuerentia a iuuenibus. hu
militas a pauperib⁹. mia a di-

uetibus: sapientia a senibꝰ: bo
nitas ab artificibꝰ. qd ergo re=
stat amplius nisi veniat ātixp̄s
⁊ totꝰ finiat mūdꝰ. Hec ille. O si
quis linceis oculis cōsciētia
rum parietes penetrare ⁊ occul
ta cordiū luculenter perspice
re posset: occurrerent certe cri
mina multa tanto forsitan gra
uiora quāto secretiora. Sꝫ hec
⁊ si alium non habebunt iudicē
hominem mortalē: at sane ha
bebunt summum iudicē consci
entiarū secretissimū. inspecto
rem: qꝛ omnia nuda sunt oculis
eius. qui sicut nichil deseret in
scrutatum ita nichil preteriet
impunitū. Sed videamꝰ que pa
lam coram sole gerunt que nec
ignorari possunt nec celari: q̄a
tā impudēter hodie multi pec=
cāt vt frōtē meretricis excede=
re videant. de quibꝰ ysa. iij. Pec
catum suū quasi sodoma predi=
cauerūt. Palā vtiqꝫ inhonorat
deus iniqs opibus ⁊ linguis: cō
tēnunt eius mādata: promissio
nes vilipendunt cōminationes
non timentur: supplicia nō hor
rentur: leges nunc abolentur.
Et sicut ait cypanꝰ. Cōsensere
iura pctis: iura iniurijs militāt
⁊ iniurie p iuribꝰ inducuntur:
abusiue consuetudines sanciū
tur legem habētes. Sine lege
viuunt ⁊ legibus abutuntur. di
ues pauperem suppeditat: ⁊ pō
tens opprimit impotentem. lu=
pus deuorat agnum: ⁊ accipit
passerē: in mari pirate predan
tur. in vijs insidiant predones.
latrones in nemoribus: fures
in domibꝰ: in vrbibꝰ abūdāt se=
ditiosi: in curijs pditores. Se=
uit inuicem discordantium ma

licia: litigijs replentur omnia:
veritas odio habetur ⁊ procul
abijcitur. iusticia puertitur re
gnat impietas ⁊ rapacitas cu
piditas dānatur. quid plura?
Que lingua posset exprimere q̄
qualia et q̄ta flagitia commit
tuntur. quia em̄ cito nō profer=
tur contra malos sententia fi=
lij hoīm absqꝫ vllo timore perpe
trant mala. Sicut dr̄ eccl̄ie. viij
¶ Secunda causa illius inūda
tionis viciorum erit horrenda
sathane solutio. i. potestatꝭ eiꝰ
relaxatio q̄ virtute dn̄ice passi=
onis ligata ē vt nō nocere possꝫ
q̄tuꝫ vellet q̄tuꝫ ante solebat
Tunc autē oportet illum solui
modico tempore. vt dr̄ apoc. xx
Et apoc. xij. dr̄. Ue terre et ma
ri. qꝛ descendit ad vos dyabolꝰ
habens iraꝫ magnaꝫ sciens qꝛ
modicuꝫ tempus habet. Et hoc
fiet deo permittente ad maio=
rem damnationem impiorum
et maiorem probationem atqꝫ
pfectissimā purgatione electo
ruꝫ. Nā in fine boni erunt opti
mi et mali pessimi. Un̄ apoc. vl.
Qui nocet noceat adhuc: ⁊ q̄ in
sordibꝰ ē: sordescat adhuc et iu
stus iustificetur adhuc: ⁊ sāctꝰ
sanctificet adhuc. Un̄ propter
hanc sathane solutionem et ca
ritatis infrigidationē de qua
dictum est. Erunt mirabiles ⁊
terribiles. atqꝫ isolite commo=
tiones et turbationes inter ho
mines vt pdixit sal. Lu. xxi. Ex=
urget gens contra gentē et re
gnum aduersus regnum. Tolle
tur em̄ vbiqꝫ pax de terra vbiqꝫ
prelia mouebunt. Ciuitas i ci
uitatē / castrū in castrū exurget
domus ꝯtra domuꝫ / psona ꝯtra

De antichristo

ꝑsonā armabitur: princeps cō
tra subditos ⁊ econtra: laici cō
tra clericos ⁊ econtra: religio
si contra seculares ⁊ econtra ⁊
etiam. religiosi contra religio
sos ⁊ clerici cōtra prelatos mo
uebuntur: ⁊ econtra. Tunc im
plebitur illud hie. ix. Unusquis
ꝙ se a proximo suo custodiat ⁊
in omni fratre suo non habeat
fiduciā quia omnis frater sup=
plantans supplantabit: et oīs
amicus fraudulenter: incedet
⁊ vir fratrē deridebit. ⁊ verita=
tem nō loqtur. docuerūt em̄ lin
guas suas loqui mendacium
¶ Tercia causa ē et remedi an=
tichristi cōditio vbi sunt tria cō
sideranda. Primū eius cōditio
detestabilis. Scōm iustoꝝ con
solatio delectabilis. Tertium
antichristi interfectio mirabi=
lis. Prio igitur est cōsideranda
ipsiꝰ antichristi conditio dāna
bilis. Naꝫ sicut dicit̄. ij. thes. ij.
Eius aduentus erit ſm opatio
nem sathane. Et ibidem ā te vo
catur antichristus homo pcti:
filius perditionis. Utetur autē
triplici via ad subuertendos ho
mines. Pria via est sophistica
blandimentoꝝ ostensio siue de
ceptiua simulatio. Uñ. ij. thess.
ij. Dicitur ꝙ eius aduentꝰ erit
in omni seductione iniquitatꝫ
Unde volens vtriqꝫ populo com
placere veniens in hierusalem
vt dicunt aliqui circuncidet se
vt ex hoc acq̄rat gratiā iudeo
rum, ꝓpter qḋ etiā faciet sabba
tum custodiri. Dieꝫ vero dñicū
etiā ꝑcipiet, ꝓpt̄ xpianos vtrisqꝫ
se conformare volēs vt vtrosqꝫ
decipiat. hac autem via blādi=
tionis vtetur tripliciter. Prio i

sanctitatis simulatōe. In sapte
em̄ castitatē ⁊ sanctitatē simu=
labit oīmodā vt oēs ad se alliciat
at ⁊ ostētatiōe seducat: ⁊ dicat
se esse messyā promissum lege.
Unde iudei credentes euꝫ esse
messyaꝫ quē multis tpibꝰ expe
ctauerūt cōuertentur ad eū ꝙ=
uis em̄ in aperto castitatē ⁊ san
ctitatē simulet erit tñ in concu
piscētijs mulieꝝ. vt dicitur da=
ni. xi. Et cor eiꝰ in tantā efferet
supbiam vt legē ⁊ cursum tpm
se mutare putet. vt dr̄ dañ. vij.
Et in deū pferet blasphemias
dicēs se deū esse. xpm aūt dicet
fuisse seductorem. Unde aplus
ij. thes. ij. Tunc reuelabitur hō
pcti filius perditiōis caput om
niū iniquoꝝ qui aduersat̄ ⁊ ex=
tollitur super oē qḋ dr̄ deꝰ aut
qḋ colit̄ ita vt in templo dei se
deat ostendens se tanꝙ ipse sit
deus. Ueniens enim in hierusa
lem sedebit in templo ⁊ adorari
se faciet vt deum. Quod vtiqꝫ
templum reedificabunt iudei
sibi adherentes. Secundo i ca
liditatis ꝑsuasiōe qꝛ sicut dr̄ da
ni. viij. Diriget̄ dolus in manu
eiꝰ. Extortas em̄ ⁊ fallaces scri
pturaꝝ adducet expōnes. Fal=
sitas itaqꝫ tūc publice ꝑdicabi=
tur nec pmittet̄ veritas ꝑdicari.
Uñ de illis q̄ decipient̄ p antixpꝫ
dr̄. ij. thes. ij. Eo ꝙ caritatē verita
tis. i. legē euāgelicā nō recepe=
rūt vt salui fierēt. Jō mittet ill̄
deus opationē erroꝛꝫ vt credāt
mendacio vt iudicent̄ oēs q̄ nō
crediderūt veritati sed cōsense
runt iniq̄tati. O lꝫ vnꝰ futurꝰ sit
antixpus pessimꝰ oīm: tñ certe
tam multi sunt antixpi: nā plu
rimi sunt superbi luxuriosi se=

De Antichristo

ductores veritatis subuersores
et falsitatis defensores. i. io. ij.
Nūc antichristi multi facti sūt
Tertio in largitatis exhibitio=
ne. Sicut enim apostolus ait. ij
thes. ij. Ueniet in omni virtute:
scilicet potestatis humane et
opulentie temporalis. Credit
enim ꝗ reuelante magistro et
possessore suo dyabolo inueniet
thesauros occultos quibus vte
tur ad vanitatem et gloriā mū
di alē et deceptionem multoꝝ
Cum ei tunc in multis regnet
cupiditas hoc modo facilit ad
eum inclinabūtur. ¶ Scd'a via
principalis est mirifica prodi=
gioꝝ operatio. Nam sicut dicit
apo. ij. thes. ij. Erit eius aduen=
tus in signis ⁊ prodigijs menda
cibus. Differunt aūt mendacia
vel qꝛ non erunt vera sed fanta
stica qꝛ videt dyabolus cuiꝰ vir
tute operabit prestigiabit ocu
los videntiū vt videatur esse qd
non erit. vel dicuntur mēdacia
qꝛ ad confirmandum mēdaciū
et ad seducendas aīas ostendē
tur lꝫ aliqñ vera sint a ptерei.
Nec tñ dici debēt mirabilia qꝛ
virtutem creatam non excedēt
sed mirabilia dici possent. Dya
bolus enim subtilem habēs in=
telligentiam ⁊ longuā experiē=
tiam quod natura facit successi
ue ipse scit quasi in instanti. i.
subito ⁊ imperceptibiliter ope
rari: sicut magi pharaonis vir=
gas in serpentes subito conuer
tisse leguntur. vt habetur exo.
vij. Miraculū aūt facere solius
est diuine potentie. qꝛ sicut ipse
est solus author nature ita so=
lus pōt naturā trāsmutare ope=
rando supra nature potestatē.

Inter cetera aūt mirabilia que
faciet antichristus vt appareat
xp̄s in lege promissus simulabit
se mortuum ⁊ postea operatiōe
demonum mirabiliter suscita=
tum. Nec solꝰ ipse predicabit et
hoies seducet sed etiaꝫ discipu
los congregabit quos apl'os di
cet quos ad predicandū eiꝰ ad=
uentū vbiqꝫ destinabit. Hi ciui=
tatem sanctā hiẽl'm calcabunt
mensibꝰ. xlij. vt dr̄ apō. xi. i. ānis
tribꝰ ⁊ dimidio eccl'iam perse=
quent̄ De istis predixit dominꝰ
Mat. xxiiij Surgēt pseudo chri
sti pseudo prophete ⁊ dabunt si=
gna magna ⁊ prodigia vt in er=
rorem mittāt etiā si fieri potest
electi. ¶ Tertia via est tormē=
toꝝ inflictio. Naꝫ sicut dicitur
Mat. xxiiij. Erit tūc tribulatio
magna qualis nunqꝫ fuit ab ini
tio mūdi neqꝫ fiet Et hoc innui
tur apō. i. vbi dr̄. Et pedes eius
similes auricalco sicut i camino
ardēti per pedes xp̄i vltima eiꝰ
mēbra. per caminū ardente m
tribulationis vehementia desi
gnatur. Exhibebit eñ antichri
stus i torquēdo fideles oīa gñā
tormentoꝝ q̄ antiquitꝰ in scīs
martyribus sunt ipleta ⁊ s'm in
genij sui subtilitatem nouis et
inauditis supplicijs affliget. et
sicut dicit greg. xxxij. mor. Pen
semus que erit humane mentis
tentatio illa qñ et pius marty
corpus tormentis subijcit ⁊ tñ
āte eius oculos mirabilia tor=
tor facit. ¶ Scd'o post dānabilē
antichristi conditionem est cō=
sideranda iustoꝝ et sctōꝝ conso
latio delectabilis. In tot eñ et
tantis angustijs consolabūtur
tripl'r Primo propter scriptura

rum prenunciationem prophi=
cam que expresse hr̄. Mat.xxiiij
ꝛ.ij.thes.ij. Nam sicut dr̄. Ro.xv
Quecunqꝫ scripta sūt ad nostrā
doctrinā scripta sunt vt per pa
tientiā ꝛ consolationē scriptu=
rarū spē habeamꝰ. Scd̄o ꝓpter
tp̄is abbreuiationē vn̄ dicit sal.
mat.xxiiij. Nisi breuiati fuissēt
dies illi. nō fieret salua oīs ca=
ro sed propꝫ electos breniabū=
tur Ecce pius dominꝰ ꝛ tribula
tionis imanitatē ꝛ eiꝰ abbreuia
tionē ꝑdixit vt et si ex ꝓnūciata
tribulatiōe tā horribili terrere
mur. audita tn̄ eiꝰ abbreuiatio
ne per patiētiā sūptis viribꝰ ar
maremur. Tertio ꝓpter enoch
et helye predicationem catholi
cam. In hac enim tanta necessi
tate nō deseret dn̄s sanctos su=
os sed ad eoꝝ ꝯsolationem mit
tet enoch et helyā sicut dr̄ apō.
xi. Ad hoc em̄ viuentes reserua
ti sunt in paradiso terrestri vt il
lo tp̄e venientes antichristum
redarguant. vacillantes in fide
confirment. ꝛ seductos/reuocēt
prophetabunt autem diebꝰ mil
le ducentis sexaginta amicti sac
cis.i.tribus annis cum dimi=
dio. ¶ Tertio consideranda est
antichristi interfectio mirabi=
lis. ipse enim veniens in monte
oliueti simulabit se velle in ce
lum ascendere. sed sicut dicit a
postolus.ij.thessalo.ij. Dn̄s ie=
sus ip̄m interficiet spiritu oris
sui. Ibi qꝛ seductor ille peribit.
vnde dn̄s ascendit in celum.
Post interitum autem eius nō
statim veniet dn̄s ad iudicium
vt electi qui in tribulatiōe tan=
ta titubarūt tp̄s habeant peni=
tendi. Quāto autem tp̄e postea
vēturus sit penitus ignoratur
In illis aūt diebus fiet quasi si=
lentium in celo.i.pax i ecclesia
tribulatione cessante. Tunc mi
nistri antichristi gaudebūt nu
ptias et conuiuia celebrantes
ac ludos diuersi generis exer=
centes eo qꝫ habebunt securita
tem et pacem lꝫ eoꝝ preceptor
mortuus sit. Sed sicut ait apo=
stolus.i.thessalo.v. Cuꝫ dixerit
pax ꝛ securitas repentinus eis
superueniet interitus. Et sal.
Math.xxiiij. De die illa et ho=
ra nemo scit neqꝫ angeli celoꝝ
nisi solus pater. Sicut aūt fuit
in diebꝰ noe ita erit et aduētus
filij hoīs. Sicut em̄ erāt in die=
bus ante diluuiuꝫ comedentes
et bibentes/nubentes ꝛ nuptui
tradentes vsqꝫ ad illuꝫ diem in
quo introiuit in archam noe: et
non cognouerunt donec venit
diluuium ꝛ tulit omnes ita erit
aduentus filij hominis.
SEcundum pricipale signū
est terribilis elementoruꝫ
commotio que precipue triplex
erit. Prima terre turbatiua cō=
cussio. Secunda maris ꝛ fluctu
um confusiua turbatio. Tertia
aeris turbatiua dispositio.
¶ Prima igitur commotio i ele
mentis erit terre turbatiua cō
cussio. Sicut enim dicitur lu.
xxi. Erunt terremotus magni
per loca crebriores videlicet ꝛ
icomparabiliter vehementio=
res solito: adeo vt ciuitates tur
res: et castra destruant: et mon
tes a fundamentis euertāt Tūc
implebitur illud ysa.xxiiij. Ter
ra commotione commouebitur
agitattione agitabitur terra.
ps. Uidit et commota est ter-

ra. Mōtes sicut cera fluxerunt
a facie dn̄i: a facie dn̄i oīs terra.
In terra etiā erit fames et ste-
rilitas. Unde dr̄ luc. xxi. Et hec
erunt non in vna regione tm̄ sz
vbiq̄. Unde lu. xxi. dr̄ ꝙ hec su-
peruenient vniuerso orbi.
¶ Secunda est aquarum confu
siua turbatio. Erunt em̄ in ma-
ri et fluminibus inundationes
insolite. sonitus inauditi. ele-
uationes ac depressiones. vnda
rum. et tempestates; tam audi-
tu terribiles ꝙ aspectu. Un̄ lu.
xxi. Pre confusione sonitus ma
ris ⁊ fluctuum arescētibus hoi-
bus pre timore. ⁊c̄. Unde sicut
refert hierō. se inuenisse in anna
libus iudeoꝝ. Mare se vna die
eriget super altitudines monti
um. xv. cubitis. stās in loco suo
quasi murus. Sequenti aūt die
tm̄ descēdet. vt vix videri pos-
sit. Dehinc marine belue appa
rentes super mare dabūt mugi
tus vsq̄ ad celum: et dehinc ar
debit mare ⁊ oēs aque. propter
hec igit terribilia signa q̄ dicta
sunt ⁊ dicēda erunt hoīes aridi
stupidi tabescētes et velut amē
tes loqui muto non valentes.
¶ Tertia est aeris transmuta
tiua dispō. In eo quippe erunt
epydimie. i. infectiones maxie
ex quib9 orietur pestilētie. vt dr̄
lu. xxi. Morbos ⁊ mortes innu
merabiles tā in hoibus ꝙ in iu
mētis generātes. Erūt etiā to-
nitrua coruscatiōes tempesta-
tes et grādines estus intolera-
biles ventorum concursus et
turbines. hec aūt oia tāta ⁊ tā
crebra erunt qualia nunꝙ āte
fuerūt. Un̄ sap. v. Ibunt directe
emissiones fulgurū ⁊ tanꝙ a be
ne curuato arcu nubium exter
minabūtur. et a petrosa ira ple
ne mittētur grandines. ⁊c̄. Uen
turum etiam iudicem precedet
ignis qui faciē huius mundi cō
buret. Et sicut ait dn̄s mathei.
xxiiij. Celū et terra trāsibūt nō
scdm̄ substantiā: sed scdm̄ quali
tatē q̄ mutabitur in meliorē ce
lū dico aereū. lz ēt celū ethere-
um transeat a dispositione in q̄
nunc est qz cessabit mot9 eius ⁊
magis luminosū fiet. Tm̄ autē
ascēdet ignis preambulus iudi
cij ꝙtuz ascēderūt aque diluuij
videlz. xv. cubitis sup̄ cacumina
montiū vt hanc mūdi partem
purget a sordibus pctōꝝ. De
hoc igne dr̄ in psal. Ignis an̄ ip-
sum p̄cedet et inflammabit in
circuitu inimicos eius.
Tertium principale signū
est mirabilis supernoꝝ im
mutatio. Quia sicut dr̄ lu. xxi.
Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stel-
lis. Et pōt h̄ signū assignari sub
triplici mēbro. ¶ Primū est so-
lis et lune denigratio. Mat. xxiiij
Sol obscurabitur ⁊ luna nō da
bit lumē suū. Et iohel. ij. Sol ⁊
luna obtenebrati sunt. Ubi no
tandū scdm̄ alexādrū in. iij. par-
te summe. Et ricardū qui sequū
tur magistrum. xlviij. dis. iiij. li-
bri. Qz solē et lunaz obscurari
pōt intelligi vel ipso ī aduentu
iudicis ⁊ sic dr̄ obscurari, non
sui luminis priuatione: sed sup̄
ueniente maioris luminis cla-
ritate. s. claritate corporis xp̄i
Et hoc predixit ysa. xxiiij. Eru-
bescet luna ⁊ ꝯfundetur sol cū
regnauerit dn̄s exercituum in
monte syon et in hirl̄m et in cō-
spectu senum suoꝝ fuerit glifi-

tatus.pōt etiā intelligi solem
et lunā obscurari ań aduētū iu
dicis.⁊ sic patient eclipsim su:
pernaturaliter qm̄ si hoc fieret
per naturaʒ non oporteret hoc
poni inter signa cū mu:totiens
hoc acciderit De hac eclipsi ha
betur iohel.ij.Sol vertet in te:
nebras ⁊ luna in sanguinē ante
q̄ veniat dies dn̄i magnus et
horribilis. ¶ Scd̄m est stellarū
apparens descēsio.math.xxiiij.
Stelle cadēt de celo Dicit aug.
xx.de ci.de.c.xxiiij. Credenduʒ
est ꝙ tropica sit illa locutio eo
ꝙ proprie loquēdo verificari nō
posset q̄r corpora celestia nō sūt
grauia neq̄ corruptibilia:vt di
cit aristo.i.de.ce.⁊ mun.Ideo di
cuntur cadere de celo q̄r vide:
buntur suo lumine priuari su:
peruenierte claritate maiori.Io
hel.ij.Stelle retraxerunt splen
dorem suuʒ. Uel pōt intelligi ꝙ
cadent de celo q̄tum ad appari
tionem q̄r inflammati vapores
in tanta multitudine descendēt
vt videatur aspiciētibus ꝙ sint
stelle de celo cadentes. Scd̄m
autem ambrosium stelle cadēt
de celo.i.qui fulgere videbātur
in ecclesia et esse firmissimi tur
babuntur a sanctitate vite ⁊ ve
ritate fidei cadentes. ¶ Tertiū
est celestium virtutuʒ cōmotio.
lu.xxi.Nam virtutes celoꝝ mo
uebuntur.dicuntur angeli vir:
tutes celorū q̄r eorum habita:
tio in celis est.aut q̄r s̄m philo:
sophos sunt motores orbiuʒ ce
lestium Moueri autē dicuntur
motu reuerentie.Ex considera
tione em̄ maiestatis iudicis ve:
nietis respiciētes in ꝓpriā paruita:
te ⁊ videndo eū iratū ꝯtra ipios
quasi tremere videbunt. Sicut
p̄re familias vehēter irato omēs
eius amici motū quedā ⁊ signa
cuiusdā ꝯformationis ondunt.
Aut dr̄ moueri ad lr̄am q̄r ex:
plebunt misteriū cōsūmationis
mundi et resurrectionis gn̄alis
sicut dicit mat.xiij. Mittet filiꝰ
hois angelos suos et colligent
de regno eiꝰ oia scādala.Et ibi
dē infra Exibūt angeli ⁊ separa
būt malos de medio iustoꝝ.Uel
aliter etiā dici pōt ꝙ mouebun
tur virtutes celoꝝ.i.angeli illi
us ordinis quoꝝ offm̄ est circa
mūdum regimen gerere facien
do aliqua facta insolita ad re:
uocandū hoim mentes in deū ꝑ
modicū aūt tp̄s ań aduētū iudi:
cis facient op̄a maioris admi:
rationis q̄ vnq̄ ante fecerint.

Secunda spalis ꝯsideratio
est ꝯsideratio triste expō:
nis.Ubi exponēde sunt rōnes ꝓ
pter quas tot ⁊ tāta signa prece
dēt iudiciū q̄ sūt potissimu tres
Prima propt̄ fiende ꝯsummatio
nis designationē.Scd̄a propter
horrende vindicationis ꝯmina
tioneʒ.Tercia propt̄ tremende
sententiationis p̄figurationem.
¶ Prima propt̄ fiende ꝯsūma:
tionis designationē. Nā sicut
in principio mūdi posita sūt lu:
minaria lucētia in celo q̄si on:
dentia mūdū inceptū sic in fine
mūdi amittēt lumē suū vt ondāt
mundū deficē.Chri.sr mat.Pr̄e
familias moriente domꝰ eiꝰ tur
bat familia plāgit ⁊ nigris se ve
stibꝰ induit Sic hūano genē ꝑ
quē facta sunt oia circa finē ꝯsti
tuto celi misteria lugēt ⁊ cādo:
re deposito tenebris iduūt.hec
ille.Et sic dicēdū etiā ꝑ eandē

causam futuras esse transmuta
tiones insolitas in elementis ⁊
aliis. ¶ Secunda ratio est pro=
pter horrende vindicationis cō
minationē. Sicut em̄ qn̄ pater=
familias ɔtra aliquē propt̄ iniu
rias sibi factas est vehēnt̄ irat⁹
omēs eius domestici ad dn̄i sui
vindictā vnanimiter aiant. et
ei qui fecit iniuriā terribilr̄ cō=
minant̄. Sicut dr̄ sap̄. xvi. Omis
creatura factori suo deseruiēs
excādescit in tormentum cōtra
impios ad vīdicādas iniurias
creatoris. Erūt ḡ signa et ɔmo=
tiones t̄ribiles in creaturis dei
et horrende imutationes quasi
se ōndāt paratas ⁊ armatas ad
vindictam ɔtra ipios. Iuxta il=
lud sap̄. v. Armabit creaturam
ad vltionē inimicoꝝ. Nā exigē=
te iusticia per q̄ quis peccat per
hec ⁊ torq̄tur: vt dr̄ sap̄. xi. Pec=
cāt aūt hoies omibus creaturꝫ
dei abutēdo. Iō vt dicit gre. Qz
in cūctis delinq̄mus in cunctis
ferimur. vt impleat̄ qđ dictū est
sap̄. v. Pugnabit ꝓ eo orbis t̄ra
rum ɔtra isēsatos. Dia nāqꝫ vt dt̄
idē gre. q̄ ad vsuz vite accepim⁹
ad vsum ɔuertim⁹ culpe. ¶ Ter
tia rō est propt̄ timende senten
tiationis p̄figuratione. Hec em̄
oia terribilia q̄ p̄cedēt iudiciū
prefigurabūt ⁊ ostendent qꝫ ter
ribilis erit miseroꝝ reproborū
condēnatio. Qz sicut dicit. gre.
in omel. Multa dn̄t mala p̄cur
rere vt malum valeant sine fine
nunciare. Si itaqꝫ tremebunt ⁊
horrebunt homines videntes
insolitas tenebras et insolitam
solis et lune et stellarum obscu=
rationem. Pensate qꝫ horrēdū
erit in horribilissimum illuz ac
tenebrosum carcerem inferni
imperpetuum recludi vbi miser
reprobus imperpetuum non vi
debit lumen. Si tam horribiles
erunt elementoꝝ et aliaꝝ crea
turarum ɔmotiones ⁊ si timent
hoies aliq̄n nocturnos strepit⁹
cogitate q̄t⁹ erit horror repro
bis audire tremendam vocē fi=
lij dei eos exprobrantis. Ad cu
ius quidem vocis sonitum celū
et terra mouet̄. Sic itaqꝫ sicut
primus xp̄i aduentus fuit figu
ris et enigmatib⁹ presignat⁹ vt
eum venientem hoies cum ma
iori deuotione susciperent: sic
etiam scđm eius aduentum ter
ribilem et horrendū voluit per
suos prophetas ꝓclamari mul
tisqꝫ precedentibus signis de=
monstrari: vt qui boni sunt ad
meliora prouocentur. ⁊ q̄ i ꝑctis
sunt cito ad pn̄iam ɔuertantur
Impenitentes vero reprobi in
excusabiles merito iudicentur
vn̄ greg. in omel. Saluator no=
ster paratos nos inuenire desi=
derans senescentē mundū q̄ma
la sequāt̄ denūciat vt nos ab ei⁹
amore ɔpescat appropinquāte
ei⁹ termino q̄te persecutiōes p̄
ueniant innotescit. vt si deū in
tranquilitate metuere nolum⁹
vicinū eius iudiciū vel persecu=
tionibus attriti timeamus. hec
gre. O cor neqꝫ si ad hec audita
non molliris, nec ad pn̄iam pro
uocaris, durius es lapide, duri
us adamante. Terribilia vtiqꝫ
signa que precedunt: sed multo
terribilius iudiciuz quod sequi
tur. Chri. Terribile est illud iu
dicium et ineuitabilis est pe=
na et intolerabile illud tormē
tum.

benignissime ex evangelio tres instructiones

TErtia eſt ſpecialis cōſideratio euāgelice iſtructionis. Ubi conſiderande ſunt ꝛ diligenter notande ſalutares ille atq̃ benigniſſime iſtructiones que a dño in euangelio poſt prenunciationem predictorum ſignorum ſubiunguntur: que precipue ſunt tres.

Prima eſt inſtructio delectabilis conſolationis.

Secunda eſt inſtructio inuiolabilis confirmationis.

Tertia eſt inſtructio perutilis exhortationis.

¶ Prima eſt inſtructio delectabilis cōſolationis. Lu.xxi. His autem fieri incipientibus reſpicite et leuate capita veſtra qm̄ appropinquat redemptio vr̃a. Greg. Q꞉ premiſſa cōtra reprobos dicta ſunt mox ad conſolationem electorum verba vertūtur. Nam ſubditur. His autem fieri incipiētibus reſpicite vos electi per fidem ꝛ diligenter attendite et leuate per ſpem capita veſtra. id eſt mētes veſtras a terrenis ad celeſtia expectatione gaudioſa erigite ꝛ corda veſtra exhilarate. vt expōit ipſe grego. Quoniam ecce appropinquat redemptio veſtra plena ꝛ perfecta quam expectatis que erit in glorificatione anīe et corporis et liberatione ab oī ſeruitute et miſeria. Ro.viij. Ipſa creatura liberabitur a ſeruitute corruptionis in libertatē glorie filiorum dei. Nam licet ſufficienter ſolutum ſit precium redemptionis humane per chriſtum: vltimus tamen et completus huius redemptionis effectus erit in die iudicij in plena glorificatione corporis et anīe. Et pro maiori declaratione veritatis ſubiungit dñs ſimilitudinem. lu.xxi. d. Uidete ficulneam et omnes arbores cum producunt iam ex ſe fructum ſcitis q꞉ prope eſt eſtas. Ita et vos cū videritis hec fieri ſcitote q꞉ prope eſt regnum dei. ¶ Secunda eſt inſtructio inuiolabilis cōfirmationis. Math.xxiiij. Amē dico vobis q꞉ non preteribit generatio hec. ſ. ſpiritualis filiorum dei, donec omnia fiant. Celum et terra tranſibunt. verba autē non preteribunt. Et idem habetur lu.xxi. Greg. Omia predicta ſub magna certitudine confirmantur cum dr̄. Amen dico vobis, q꞉ non preteribit ꝛc. ¶ Tercia eſt inſtructio perutilis exhortatiōis que precipue eſt triplex. Prima eſt exhortatio fugiende abuſionis. Cum em̄ futurū ſit dei iudicium ita terribile fugiende ſunt cum oī ſollicitudīe oēs carnis et mundi huius abuſiones, oēſq̃ pctōꝝ occaſiones. Ideo poſt predicta dicit dñs lu.xxi. Attendite vobis ne forte grauentur corda veſtra a crapula et ebrietate et curis huius vite ne ſuperueniat in vos repentina dies illa. Tanq̄ laqueus enim ſuperueniet in oēs qui ſedent ſup faciem omnis terre.

¶ Scd̄a eſt exhortatō accelerāde pparationis. vt ſcꝫ vnuſq̄ſq̃ diligenter bonis operibus inuigilet. Math.xxiiij. Uigilate ḡ q꞉ neſcitis qua hora dñs vr̄ venturus ſit. Illud autē ſcitote qm̄ ſi ſciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vtiq̃ ꝛ non ſineret perfodi domum ſuā. Iō

ꝙ ⁊ vos estote parati q2 qua hora non putatis filius hois vēturus est. ¶ Tertia est exhortatio frequētāde orōnis. Lu.xxi. Uigilate itaqꝫ oi tpe orātes vt digni habeamini fugere oia ista q̄ futura sunt ⁊ stare ante filiuꝫ hois. O saxeum pectus. o adamātinū cor. o insensibilis mēs peccatrix anime que audiēdo ea que dicta sunt non compungit̄ nō excitat̄/nō deponit pctā non reuertitur ad dn̄m deū suū

¶ Sequitur tercia pricipalis consideratio.

Tertia principalis consideratio est consideratio imperatiue citationis. Ubi considerandum est ꝙ dn̄o ad iudicium veniente voce terrifica ⁊ tuba mirabili perstrepente qua celum ⁊ terra cōmouebit̄ et oīs creatura concutietur. oēs hoīes ad iudicium vocabuntur. dicendo. Surgite mortui venite ad iudicium dei. Et hac citatione terribili citabuntur ad tribunal eterni regis. O q̄ntus tremor q̄ntus horror erit dānatis cum tanta authoritate se miseros audient tam potenti imperio conuocari. videbunt totum mundum ꝯtra se ꝯmoueri. ⁊ contra se oēs creaturas armari. heb.x. Terribilis ē expectatio iudicij. Circa hanc aūt citationem tria sūt precipue consideranda.

Primum est citationis qualitas horribilis.

Secundum est cause arduitas incomparabilis.

Tercium est comparēdi necessitas ineuitabilis.

Primum igitur est ⁊c. Pōt autem huius citationis qualitas horribilis videri considerando tria.

Pmāo t̄ribilē citatiōis ꝯditionē. Scd̄o ꝑpheticā diei illi⁹ descriptionem. Tertio mirabilē sanctorum explanationem.

¶ Primo igitur cosiderādo terribilem citationis conditioneꝫ que potest declarari ex tribus. ¶ Primo ex nominatione prophetica. Nominatur em̄ diuersis noībus terrorem importātibus. Dr̄ em̄ a prophetis tempestates/turbo/tonitruū. q̄ oīa citationem illā terribilem fore significāt. Primo ḡ dr̄ tempestas deijciens superbos et ambiciosos ps̄. Inimici vero dn̄i mox vt honorificati fuerint deficiētes quemadmodum fumus deficiēt quemadmodū ingr̄ fumus deiectus a ventoꝝ tēpestate. ps̄. In circuitu eius tēpestas valida. Aduocauit celū desursū et terrā discernere populum suum. Scd̄o dr̄ turbo inuoluens seductores fraudulētos et proditiosos. Job.iij. Occupet eum caligo et inuoluatur amaritudine noctem illam. i. pctōꝝ tenebrositatem tenebrosus turbo possideat. Et hiere.xxv. Dn̄s de excelso rugiet et de habitaculo sancto suo dabit vocem suam. ⁊c. Sequitur. Egredietur ecce afflictio et ecce turbo magnus egredietur a summitatibus terre. Tertio dr̄ tonitruum concutiens raptores et maliciosos. Job.xviij. Terrebūt eum vndiqꝫ formidines qui scilicet terreri nō potuit timore dei neqꝫ hu

mane iusticie. Ps. Vox tonitrui tui in rota. ¶ Scdo ex prenunciatione apostolica. Nam apls. i. thes. iiij. Ipse dns in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descendet de celo. dicitur igitur iussus dei vel archangeli scilz dei principaliter archangeli ministerialiter. et sic dicendu de voce Dr inquam citatio illa iussus dei efficaciter cpellens eos qui diuine iussioni rebelles fuerunt. Sap. xvi. Tuam manum effugere impossibile est. negantes enim te nosse impij per fortitudinem brachij tui flagellati sunt. Itez dicitur. Vox archangeli violenter / expergefaciens eos qui in peccatis dormierunt. Ephe. v. Surge qui dormis. Item dicit. Tuba triumphanter inuitans victores ad premium et victis ingerens confusionem et opprobrium. Apoc. iij. Qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo. Et per oppositum qui victi fuerint eijcientur foras. De huiusmodi tuba dicit dominus. Mat. xxiiij. Mittet angelos suos cum tuba et voce magna et congregabunt electos a quattuor plagis terre. De illa voce etiam dicit Chri. Vere magna est vox illa cui omnia obediunt elementa / que petras scindit / monumenta frangit / tumulos rumpit / inferos aperit / vincula mortis dissoluit / vniuersos mortuos resurgere facit / et ad iudicium venire compellit. ¶ Tertio declaratur terribilis conditio citationis illius ex prefiguratione mistica. Na sicut habetur. Exo. xix. In datione legis ceperunt audiri tonitrua et voces et tuba terribiliter sonans Erat etiam totus mons terribilis quod fiebat ad ostendenduz aduentu dni venientis vt daret lege. Ut onderet sna benignitate: doceret salutis via. et tn ita terribiliter veniebat vt no auderet populus iuxta stare. vt habetur exo. xx. pensa igitur quam terribiliter veniet cum descendet ad rationem exigendam de suis preceptis et ad complendam vidictam de iimicis suis. ad vctores increpandos de transgressione sue legis. ¶ Secuudo possumus videre qualitatem horribilem illius citationis considerando propheticam illius diei descriptionem. que habetur sophonie. i. vbi dr. Iuxta est dies dni magnus. Iuxta et velox nimis. Vox diei dni amara. tribulabitur ibi fortis. dies illa dies ire. dies tribulationis et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum et caliginis. dies nebule et turbinis. dies tube et clangoris. vbi tangutur tres conditiones. terribiles diei illius tremende et citationis horrende. Prima est incogitabilis velocitatis promptitudo cum dicitur Iuxta est dies dni magnus. iuxta et velox nimis: quia scilicet ita subito et ex improuiso veniet dies illa quod nullus improuisus sibi poterit prouidere. Isay. xxix. Eritque repente. Confestim visitabitur a dno exercituum in tonitruo et commotione terre et voce magna turbinis et tempestatis et flamme et ignis deuorantis. Et Mat. xxiiij. Sicut fuit in diebus noe. etc. vts. in precedenti considera

Sone. Satis vtiqꝫ patet diei il-
lius propinquitas si loquamur
de particulari iudicio. Si vero
de iudicio generali patet etiaꝫ
quia breuissimum est omne tē-
pus eternitati comparatū. Pro
pterea etiam dicitur ezech. vij.
Afflictio vna afflictio ecce ve
nit. finis venit: venit finis. eui
gilabit aduersuꝫ te. Ecce venit
venit cōtritio sup te q̄ habitas
in terra. venit tempus: prope ē
dies occisionis. Nunc de ꝓpin
quo effundam irā meā super te
et cōplebo furorem meum in te
et iudicabo te iuxta vias tuas.
Complebitur autem furor dei
sup pctōrē in duplici damnatio
ne eius. s. corporis ⁊ aīe. Secun
da cōditio q̄ in predicta aucto-
ritate sophonie tangitur est in
comparabilis anxietatis ama
ritudo. cū dicitur. Vox diei dñi
amara. Ad huius operationeꝫ
videbitur peccatoribus mors
eē dulcis. Amara inqꝫ erit vox
citationis cū dicetur. Surgite
mortui venite ad iudiciū. Ama
rior vox disceptatiōis cū dicet.
Esuriui et nō dedistis ⁊c. vt hr.
Mat. xxv. Sed amarissima vox
diffinitionis cū dicet. Discedi-
te maledicti. ⁊c. Narrat vincē-
tius in speculo morali. li. ij. Cū
quidam magister diu disputas-
set ⁊ omnes cauerēt sibi ⁊ time
rent ab eo concludi siue para
logisari ait. Quid timetis ab ho
mine concludi qui non caueris
a deo concludi. Nullam autē
conclusioneꝫ ita timeo sicut cō
cludi a summo magistro. Mul
tum timeo ad hanc questioneꝫ
respōdere. Amice quō huc itra
sti nō habēs vestē nuptialē: que
habetur Mat. xxij. Itē multum
timeo istā. In lege qd scriptum
est. Quō legis: duplicitatem qꝫ
istius ꝓpositionis. Esuriui ⁊ nō
dedistis. ⁊c. Sed sup oīa timeo
illationē illiꝯ cōclusionis Ite ꝗ
maledicti ⁊c. Itē dr̄ ꝙ cum btūs
b. interfuisset semel disputatio
ni parisiꝯ in scolis logicalibꝯ et
ipsi disputassent curiose de mul
tis. Ipse captata oportunitate
fecit tale argumentū. d. Carissi
mi. Ecce dñs ꝓposuit nobis oli
p̄cepta sua oībꝯ tanqꝫ maiores
ꝓpositiōes ⁊ modo assumit trās
gressiōes. ⁊ sine dubio ex hoc cō
cludet in fine vitā eternā. Eze.
ij. Scripta erāt in libro lamen-
tatiōes: quo ad p̄mū: qꝛ p̄cepta
inuitant ad lamentū: ⁊ carmen
quo ad scōm: qꝛ trāsgressiones
habēt modo gaudiū. Et ve eter
ne damnationis: quo ad tertiū.
Tertia conditio que in p̄dicta
auctoritate sophonie tangitur
est inexplicabilis calamitatis
plenitudo: cū dr̄ Tribulabitur
ibi fortis dies illa dies ire. ⁊c.
q. d. Ibi erit inexplicabilis ⁊ in
comparabilis omnium miseri-
arum ⁊ angustiarū accumulatō
Dicitur autem ibi. Tribulabi-
tur ibi fortis. i. qui nūc videtur
fortis scōm mundū ⁊ potens. q̄a
vt dr̄ sapi. vi. horrēde ⁊ cito ap
parebit qm̄ durissimū iudicium
fiet his qui presunt exiguo eni
cōcedit mīa: potētes aūt poten
ter tormēta patientur. ⁊ sequit
fortioribꝯ fortior instat crucia
tio. Tertio possumꝯ cōsiderare
qualitatē horribilē predicte ci
tationis cōsiderādo mirabileꝫ
sanctorum exēplationē qui mi
rabiliter timebāt cōparere di

E De agathone

uino iudicio. Unde dicebat sanctissimus iob.xxxi. Quid faciã cũ venerit ad iudicandũ deus. Et iob.ix. Uerebar omnia opa mea sciẽs qz nõ parceres delinquẽti. Exẽplũ.n. habemus in vi. pa. de agathone qui cũ moriturus esset per tres dies mãsit immobilis apertos oculos tenẽs. Ad quẽ frẽs. Ubi es abba? Qui rñdit. In ɔspectu diuini iudicij. assisto. Et illi. Et tu times? Et ille. Laboraui v̈tute qua potui in diuino seruitio sed hõ sum et nescio si placuerũt opa mea coram deo qa aliter sunt iudicia dei ꝛ aliter iudicia hominũ nec p̃sumo nisi venero corã deo. Si ergo iste sanct⁹ sic timebat quãtus erit horror reprobis desperatis cum audierint sonitũ terribilẽ tube eos cõpellẽtis venire ad iudiciũ. Est etiã exẽplum notabile de btõ hieronymo qui sic dicit super math. Quotiens diem iudicij considero toto corpore cõtremisco: siue em̃ comedam siue bibã siue q̃d aliud faciã semp videtur illa tuba terribilis insonare auribus meis. Surgite mortui ꝛ venite ad iudicium Et idẽ ad chromaciuz et helyodorum Ego in scelerũ meorum latens sepulchro ꝛ peccatorum vinculis colligatus: q̃tidie dominicum illum clamorem expecto. hieronyme veni foras. Ego deniq; omnia tuta timeo. Quid audis o peccator? quid hieronymus dicit? Et quis ipse erat. Nonne sanctus? nonne probus ꝛ virtuosus? nonne a curis terrenis penitus absolutus? nonne penitentia maceratus? Nonne in dei opere assiduus? Et tamen clamat. Ego timeo. Et cur non times tu. O amator seculi? O negligens in via dei. O peccator nequissime contremisce: depone fatuitatẽ mentis tue qua fit vt non timeas: ꝛ sepius reuolue verba hieronymi dicentis. Ego timeo.

Secundum principale considerandum circa predictam citationem est cause arduitas incomparabilis. Unde dicit sopho.i. Dies domini magnus. Et iohel.ij. Magnus em̃ dies domini et terribilis valde ꝛ quis sustinebit eum. Magn⁹ inq̃ dicitur quia tunc pro magna immo maxima causa vocabitur vnusquisq; ꝛ citabitur ad hoc iudicium. Potest autez huius cause arduitas considerari propter tres rationes.

Primo propter proponẽde materie multiplicitatem innumerabilem.

Secundo propter complẽde iusticie seueritatem terribilem.

Tertio propter ferende sententie qualitatem formidabilem.

¶ Primo propter proponende materie multiplicitatem innumerabilem. Trahetur enim vnusquisq; in causa ad respondendum de omnibus donis a deo concessis. de omnibus bonis omissis: et de omnibus malis commissis. Tunc enim statim vt audierint tubam illam terribilem occurret vnicuiq; repente peccatorum suorum congeries ita vt omnia mentis intuitu mira celeritate cernantur. hec autem peccatorũ recordatio erit tormentum amarissimum. Inde erit eis tri

Lxix afflictio dampnatorum

plex afflictio grauissima. Pria est afflictio pudoris importabilis. Hier. ij. Sicut fur ꝯfunditur ita ⁊ tu ꝯfunderis. q⁊ em̄ dum viuerent peccare non erubescebant. Ideo tūc horribili confusione ꝯfundentur. ps. Operiātur confusione ⁊ pudore. Secunda est afflictio timoris inconsolabilis. ps. Audite hec oēs gētes. ⁊c. sequitur. Cur timebo in die mala. s. in die iudicij q̄ pessima erit reprobis. Et respondet assignando causam d. Iniquitas calcanei mei circumdabit me. Tertia est afflictio doloris insanabilis. Nam ex his erit eis remorsus cōsciētie omni serpēte mordatior. ysay. vlt. Vermis eorum non morietur. Et hiere. xv. Factus est dolor meus perpetuus ⁊ plaga mea desperabilis. Et iob. xx. Omnis dolor irruet in eum. Quia eniꝫ nec erubescere nec timere nec dolere in hac vita pro peccatis voluerunt. Ideo perpetua cōfusione: ꝑpetuo timore: et perpetuo dolore: iusto dei iudicio puniētur.

¶ Secundo est declaranda huius cause arduitas propter cōplende iusticie seueritatem terribilem que precipue tripliciṫ declarari potest. Primo per punitionis districtionem mirabilem. Quia sicut diciṫ iob. xxiiij Deus inultuꝫ aliquid abire nō patitur. Et apoca. xix. Qui veniebat ad iudicium vocabatur fidelis ⁊ verax ⁊ cum iusticia iudicat ⁊ pugnat. Secundo per assimilationis comparationeꝫ terribilem. Nā apo. i. Cōparatur diuia iusticia gladio ex vtraqꝫ parte acuto. Et apo. xix. de ore ipsius ꝑcedebat gladiꝰ ex vtraqꝫ parte acutus vt in ipō percutiat gentes. Iste gladius est rigor diuine iusticie. Tertio per exemplationis consideratione͞ notabilem. Est exempluꝫ de angelis peccantibus ⁊ de originali mundo quibus non pepercit deus. Unde. ij. pe. ij. Si deꝰ peccantibus angelis non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reseruari Et si originali mundo non pepercit ⁊c. q. d. q̄nto magis nec peccatoribꝰ modernis parcet. Iō etiam dicit paulus. Ro. xi. Noli altum sapere sed time. Si em̄ deus naturalibus ramis nō pepercit ne forte nec tibi parcat. vide ergo bonitatem ⁊ seueritatem dei. In eos quideꝫ qui ceciderūt seueritatē. In te autem bonitatē si manseris in bonitate: alioqn ⁊ tu excideris. Nota ꝙ dicit. vide seueritateꝫ dei. s. vt timeas sicut respiciṫ iusticia q̄ fit de latronibꝰ in patibulo vt homines magis timeant.

¶ Tertio declaranda est huiꝰ cause arduitas propter ferēde sententie qualitatē formidabilem. Est autem huius sentētie triplex qualitas summe formidabilis Prima est eius firmitas irreuocabilis. Sententia enim summi iudicis nullatenꝰ reuocari potest. ab eo enim appellari non potest. ⁊ ipse est omnino immutabilis. Malaḱ. iij. Ego dñs ⁊ non mutor. Secunda est eius veritas iterminabilis. q⁊ mittētur reprobi in ignē eternū vt dicitur Math. xxv. Et illa pena q̄ sibi taxabiṫ interminabilis est

gladius acutus

Tertia eſt eius totalitas indi=
uiſibilis quia erit ſupra totum
hominem.i.ſuper corpus ⁊ ani
mam. Unde ber. in med. Hic ca=
ro reproboꝝ vermibus in infer
no aūt eoꝝ anime ignib⁹ depu=
tantur eternis: donec rurſus i
felici collegio colligati ſempit
nis inuoluantur incendijs et q
ſocij fuerūt in culpis erūt etiā
in penis.

TErtiū principale conſide
randū circa predictam ci
tationē eſt comparandi neceſ=
ſitas ineuitabilis.ij.coꝛ.v. Om
nes nos manifeſtari opoꝛtet.ſ.
ineuitabiliter āte tribunal xpi
Ero.xiiij Oēs ſtabimus ante
tribunal xp̄i. Electi ergo ad lo
cum iudicij cū pace ⁊ leticia ad
ducētur. Iſa.lv. In leticia egre
diemini ⁊ in pace deducemini.
Reprobi vero quaſi cū turbine
tēpeſtuoſiſſimo cū amariſſima
cordis anguſtia ibidē cōgrega
bunt. Erit aūt reprobis hec cō=
parendi neceſſitas oi amaritu
dine ⁊ deſolatione plena.
Tum ꝓpter aſtantis conſortij
numeroſitatem inexplicabilē.
Tuꝫ propter adiuuantis reme
dij ipoſſibilitatē irreparabilē.
Tum propter iudicantis impe
rij ſublimitatem inextimabilē.
¶ Primo propter aſtantis ⁊c.
Aſtabūt enim omnes angeli tā
boni ꝙ mali: omnes homines q
ſunt fuerūt ⁊ erūt tā reprobi ꝙ
electi. Ex viſione igitur omniū
congregatoꝝ habebunt repro
bi cōfuſionē ineffabilē. hie. xvij
Dn̄e omnes qui te derelinquunt
cōfundentur. Importabilis qui
dem cōfuſio erit eis ꝯparere co
ram tāta multitudine ad reci=
piendū ſententiā dānatiōis eter
ne. Item ſpecialiter ex viſione
bonoꝝ habebunt afflictionē in
tollerabilem. Affligentur eniꝫ
vidētes glīam ſctōꝝ ⁊ hoc ꝓ
pter inuidiā. pſal. Peccatoꝛ vi
debit ⁊ iraſcet̄ dentib⁹ ſuis fre
met ⁊ tabeſcet: deſideriū pctōꝝ
ꝑibit. Affligent̄ etiam ex ꝓria
negligētia ⁊ ſtultitia: q2 ſe vide
bunt tāta glīa priuatos propt̄
maliciam ⁊ negligētiam ſuam.
vnde ſap̄.v. Mirabuntur in ſu=
bitatione inſperate ſalutis. Ui
dētes.ſ. eos qui deſpicabiles vi
les atqꝫ abiecti fuerāt in mun=
do: tunc fulgentes ſicut ſol. Et
ſequitur. Dicentes intra ſe pe=
nitentiā licet infructuoſā ⁊ agē
tes ⁊ pre anguſtia ſpūs gemen=
tes. Hi ſunt quos aliquando ha
buimus in deriſum ⁊ in ſimilitu
dinē improperij. Nos inſenſa=
ti.⁊c. ⁊ Iſa.xiij Oē coꝛ hominis
contabeſcet ⁊ contereť. toꝛſio=
nes ⁊ dolores tenebūt q̄ſi partu
riens dolebūt. Item ſpecialiter
ex viſione maloꝝ habebūt tur=
bationē horribilē. Magn⁹ quip
pe ⁊ icredibilis horroꝛ erit eis
ſe videre ſic miſerabiliter aſſo=
ciatos horrēdis ſpiritib⁹ ⁊ hor
ribilib⁹ corporibus alioꝝ dāna
torum. ſap̄.v. Uidētes turbabū
tur timore horribili. Et iob.xx
Uadēt ⁊ veniēt ſup eos horribi
les. O ꝙ amara erit dies illa
peccatoribus: dicent. vtiqꝫ heu
heu cur nati ſumus. O miſeri
nos quo trahimur? Ue nobiſ q̄a
pergimus ad rigoroſuꝫ iudiciū
¶ Scd̄o erit reprobis hec cōpa
rēdi neceſſitas amariſſima pro
pter adiuuātis remedij impoſ=
ſibilitatē irreparabilē. ꝓuerb.

xi. Mortuo homine impio nul
la erit spes vltra. Intelligite
hec vos qui obliuiscimini deuz.
Iuuari quippe tunc non pote-
runt reprobi nec per proprie
facultatis operationez nec per
fraterne caritatis intercessio
nem: nec per diuine pietatis mi
serationem. Possumus quip-
pe q̄diu viuimus his tribus
modis iuuari et saluari sed im
pij post mortem nullo modo.
Primo non poterūt iuuari per
proprie facultatis operationē
Erunt enim quasi ligatis mani
bus et pedibus vt dicit Math.
xxij. Unde nō poterunt se iuua-
re meritorijs operibus quia et
si aliqua merita forte habue-
runt tamē mortificata sunt: vn
de Math. xxv. Uniuersitas ma-
loruz quinq̃ fatuis virginibus
comparatur que lāpadibus va
cuis venerunt obuiam sponso.
nec tunc agere poterunt aliq̄d
meritoriū. Q2 vt dicit ecclesia
stes. ix. Mortui nō habent vltra
mercedē. i. merendi facultatez
Et apocal. x. Tempus iam am
plius non erit scilicet merendi
Itē nec se iuuare poterunt ora
torijs gemitibus. q̄a scribitur
Prouer. xxviij. Qui declinat au-
rem suā ne audiat legē/oratio
eius erit execrabilis. vn̄ Mat.
xxv. Fatuis virginibus clausa
est ianua ne intrarent ad spon
sum Et frustra orauerunt dicē
tes. Dn̄e dn̄e aperi nobis. q2 di
ctum est eis. Nescio vos. Item
nec se iuuare poterunt satisfa
ctorijs actibus scilicet per pe-
nitentiā fructuosam. quia tunc
nulla poterit eē mutatio de sta
tu culpe: ad statum gratie. Ec-
clesiastes. xi. Si ceciderit lignū
ad austrū aut ad aquilonem in
quocunq̃ loco ceciderit ibi erit
scilicet in perpetuū. Ideo dicit
Crisosto. Ibi non erit resisten
di virtus nec penitentie locus
nec defensionis tempus/ nec fu
giendi facultas nec latēdi pos
sibilitas/ nec apparendi secu-
ritas/ nec satisfactionis vtili-
tas: et ex angustia omnium ni
chil ibi remanebit nisi luctus.
Teneamus ergo documentum
sapientis. Ecclesiastes. ix. dicē
tis. Quodcunq̃ potest manus
tua instāter operare. quia nec
opus: nec ratio: nec sapientia
nec scientia valet apud inferos
quo tu properas. Secundo nec
iuuari poterunt per fraterne.
caritatis intercessionez. hiere.
xv. Quis miserebitur tui. aut
quis ibit ad rogandum pro pa-
ce tua? q. d. nullus. et Isa. viij.
Suspiciet ad celuz sursum: sci
licet ad sanctorum auxilium. ⁊
ad terram deorsum intuebitur
scilicet ad cōsilium ⁊ auxilium
terrenum. et ecce tenebre ⁊ dis
solutio. i. omnimoda turbatio
et desolatio. Chrisosto. Ibi
nec diuitie diuitibus nec parē
tes parentibus proderunt: nec
angeli pro hominibus interce-
dent. Isaye. x. Quid facietis
in die visitationis et calamita
tis de longe venientis. ad cu-
ius confugietis auxilium?
¶ Tertio nec iuuari poterunt
per diuine pietatis miseratio
nem. Quia sicut dicit Augu-
stinus misericordie modo tem
pus est. Iusticie post erit: scili-
cet in iudicio. Unde autem mi-
sericordie tempus? Uocat mo-

Tempus mie

do aduersos: donat peccata cõ
uersis: patiens est super pecca
tores donec cõuertantur. quã-
docunq; autem conuersi fuerit
preterita obliuiscitur donat vn
de sibi sacrificetur. tribuit vn-
de placetur. hoc ergo mie tem
pus nõ nos transeat fratres qꝛ
venturũ est iudiciũ qñ iudex a
seueritate sua flecti nõ poterit
hec ille. Tũc enĩ qꝛ reprobi dũ
viuerẽt dei miaꝫ neglexerunt.
et ea abusi sunt. ideo merito ea
puabuntur ĩppetuũ. Jsa. xxxiij.
Ve qui spernis: nõnne ꝛ ipe sper
neris? Jdeo dicet eis dñs illud
puer. i. Vocaui vos ꝛ renuistis.
extendi manuꝫ meã et non fuit
qui aspiceret despexistis omne
ꝯsiliuꝫ meũ ꝛ oẽs icrepationes
meas neglexistis Ego quoq; in
interitu vr̃o ridebo ꝛ subsanna
bo cum vobis quod timebatis
aduenerit ꝛc. Poterit ergo tũc
vnusquisq; reproboꝝ dicere ꝯFa
ctus est dolor me⁹ ppetuus et
plaga mea desperabilis.

¶ Tertio erit reprobis hec cõ
pẽdi necessitas amarissima pro
pter iudicãtis ĩperij sublimita
tẽ ĩestimabilẽ qꝛ necessario ha
bebũt cõparere coram admira
bili maiestate sũmi iudicꝫ cui⁹
potẽtia ṫribilis sciẽtia infalli-
bilis ira ĩportabilis. ¶ Primo
igit amarissimum erit eis com
parere coram tanto iudice qꝛ
eius potentia est valde terribi-
lis. ecclesia. xliij. Terribilis de
us ꝛ magn⁹ vehementer ꝛ mira
bilis potẽtia ipsi⁹. Jdeo aũt est
ei⁹ potẽtia terribilis ꝛ mirabi-
lis. Tũ qꝛ prorsus inexplicabi
lis. psal. Quis loquit̃ potẽtias
domini? q. d. nullus. Est enĩ dei
potentia ĩfinita. Et dr̃ omnipo
tentia quia ad omnia se exten-
dit. Jdeo summe timẽda ppter
qđ dicit sal. Math. x. Nolite ti
mere eos occidunt corp⁹: aĩam
autem non possunt occidere.
eum autem timete qui potest
animam ꝛ corpus perdere ĩ ge
hennam. hoc ꝯsiderantes mar
tyres pro nichilo duxerunt cor
pus suum tormentis exponere
Tum quia prorsus ĩeuitabilis
siue ineffugibilis. Job. x. Non
est qui de manu tua possit erue
re. Et sap. xvi. Tuam manum
effugere impossibile est. Tum
quia prorsus interminabilis.
Dañ. vij. Potestas ei⁹ potestas
eterna que non auferetur.

¶ Secundo erit reprobis ama
rissimum comparere coram tã-
to iudice quia sua scientia est
infallibilis. qꝛ nec falli nec fal-
lere potest. Sunt autem huius
scientie tres conditiones mul
tum notabiles ꝛ peccatoribus
multum terribiles. Prima qꝛ
est incomprehensibilis. Est ei
infinita ꝛ ad omnia generaliter
se extendens. aug. Quicquid
fecero deus assistit. vtpote per
petu⁹ ĩspector cogitationũ ĩtẽ
tionũ ꝛ actionũ. Et sap. puerb.
xv. Jn oĩ loco oculi dñi contem
plantur bonos et malos. Scđa
qꝛ est indubitabilis. Non enim
cognoscit aliqđ de⁹ per opinio
nem q̃ est dubia aut p fidẽ q̃ est
enigmatica sꝫ oĩa nouit p sciẽ-
tiã intuitiuam. heb. iiij. Nõ est
vlla creatura inuisibilis in cõ-
spectu ei⁹. Oĩa aũt nuda sunt ꝛ
aperta corã oculis ei⁹. Tertia
qꝛ est incõmutabilis ꝛ prorsus
ĩamissibilis qꝛ sicut dicit̃ Ja. i.

Apud quē deū nō est transmutatio
nec vicissitudinis obumbratio
Attentissime sunt considerāde
huiusmodi conditiones diuine
sciencie: que satis euidēter ondū=
dūt ꝙ timend⁹ sit ipe dn̄s. Legi
mus. iij. reg. iij. qm̄ timuerūt re
gem salomone vidētes sapiētiā
dei esse in eo. ad faciēdū iudici=
um: ꝗto magis timend⁹ est ipe
deus propter suam sapientiā.
prouer. xxi. Nō est sapiētia nō
est sciētia nō est cōsiliū ↄtra do
minū. qꝛ scꝫ decipi non potest.
Legimus in primo libro regū
in multis capitulis ꝙ dauid a
facie saul se abscōdebat modo
in vno loco: modo in alio sꝫ nō
potest sic fieri dn̄o. psalm̄. Quo
ibo a spiritu tuo et quo a facie
tua fugiā. Tertio erit eis ama
rissimum comparere corā sum
mo iudice qꝛ tunc ira eius erit
importabilis. ij. palipo. xxxvi.
Insustātabilis ira tua sup pec
catores. Erit autem hec ira im
portabilis. Tum quia penitus
insuperabilis siue inexpugna=
bilis. Naum. i. Ante faciem in=
dignationis eius quis stabit: ⁊
quis resistet in ira furoris ei⁹. ⁊
psal. Quis nouit potestatē ire
tue. et pre timore tuo iram tuā
dinumerare. Tum quia prorsꝰ
implacabilis. Eze. vij. Immit=
tam furorem meum in te: et iu
dicabo te iuxta vias tuas ⁊ po
nam contra te omnes abhomi=
nationes tuas et nō parcet ocu
lus meus et non miserebor. Et
sapi. xix. Impiūs vsqꝫ in nouissi=
mum sine misericordia ira sup
uenit. non quidem sine miseri=
cordia taxationis quia semper
per dei misericordiā minor pe
na peccatori taxatur. ꝙ secun=
dum iusticiam debeatur sed si=
ne misericordia redemptionis
siue relaxationis pene taxate.
De qua i reprobis nichil vnꝗ̄ po
terit minui. multum ponderan
da sunt que dicimus. quia nūc
si aliquando iuste pro peccatis
nostris irascitur deus ⁊ tanꝗ̄
pius pater delinquentes filios
punire voluerit: multa tamen
facilitate placatur. Legimus.
Exo. xxxij. ꝙ deum punire volē=
tem filios isrl' moyses detinuit
Et numeri. xvi. Aaron ipsū iā
punientem compescuit. Et. ij.
reg. xxiiij. Dauid angelum per
cutientem populum humilita=
te placauit. et Isa. xxxviij. Eze
chias sententiā de morte sua
reuocari ipetrauit. Et ione. iij.
Niniuitarum penitentia sentē
tiam de exterminio ciuitatꝭ iā
promulgatā reuocari prome
ruit. Caueamus ergo ne nunc
diuina clemētia abutentes dei
misericordiam in iusticie seue
ritatem ⁊ furorem indignatio=
nis implacabilis conuertam⁹
Tum etiā quia huiusmodi ira
est summe terribilis ⁊ rigorosa
psal. Tu terribilis es ⁊ quis re=
stet tibi extunc ira tua. Notā=
ter dicit extunc: qꝛ exnunc ap
paret dei clementia. sed extūc
ira. Isa. xxx. Ardens furor eius
⁊ grauis ad portandum. psal.
Exardescet sicut ignis ira tua
Et michee. v. Faciam in furore
⁊ indignatione vltionem. Ideo
dicitur apocal. vi. Reges terre
principes ⁊ tribuni diuites ⁊ for
tes oīs seruus ⁊ liber, dicēt mō
tibus ⁊ petris cadite super nos
et abscondite nos a facie sedē=

tis super thronū ⁊ ab ira agni
qm̄ venit dies magnus terre ip
sorum: ⁊ quis poterit stare? Et
nota bene qđ dicit ab ira agni
quia ipse christus ĩ se est agnꝰ
mitissimus ipsis tamē reprobis
videbitur terribilissimꝰ. vnde
greg.. Districtum iudicium in
concussus exercebit qui semꝑ
mansuetus existens et semper
incōmutabilis permanens ma
los punit. Ipsis tamen reprobꝫ
et electis sub eiusdem incōmu
tabilitatis specie non vniformi
ter demonstratur quia ⁊ tranq̈l
lus iustis/ ⁊ iratus apparebit i=
iustis. Teste em̄ conscientia in
tra semetipsos deferunt vnde ⁊
eorum mentes eundem respici
ant sed non equaliter modificē
tur: q̄r ⁊ istis eum benignū ostē
dit sua iusticia/ ⁊ illis terribilē
sua culpa. Unde aug. Deus ĩ se
ipso est alpha. ⁊ oo. i. principiū
⁊ finis. in mundo creator ⁊ re
ctor. in angelo decor ⁊ sapor in
electo liberator ⁊ adiutor. in re
probo terror ⁊ horror.
¶ Circa predicta de tribꝰ illis
conditionibus summi iudicis
qualiter scilicet hec omnia ti=
morem ⁊ tremorem mirabilez
debent cordibus humanis icu=
tere. Notandum est exemplum
parabolicum quod ponit iohā
nes dam̄ in barlaā. Dicit eniz
barlaā ad iosaphat. Quia rex
quidā erat q̇ sedēs in curru au=
reo obuiā habuit duos paupes
heremitas in sordido habitu ⁊
macie ⁊ solis ardore deformes
⁊ desiliens de curru suo ample
xans eos osculatus est. Cuz au
tem venirent magni principes
nullā videbāt eis reuerētiā ex
hibere: sed tristis in seipso ⁊ me
ditatiuus semper erat. Unū mł=
tum indignati sunt contra eū.
Quod sciēs quidā frater eius
ad eum veniēs dicit ei qualiter
de modis ⁊ cōditionibꝰ suis idi=
gnati erāt p̄ncipes querēs etiā
cām sue tristicie: dicit ei rex q̄
ad eiꝰ interrogationē in crasti
no r̄nderet. Erat aūt regis illi
us cōsuetudo talis q̄ q̄n aliquē
morti adiudicabat tibicies ad
portā eiꝰ mittebat ⁊ sic mortis
iminē iudiciū p̄signabat. Misit
ergo eos ad portam fr̄is sui q̇s
cuz audisset tremefactus expa
uit. ãxie secū cogitās ⁊ admini
strās qua de causa rex ĩ eū mor
tis ferre sententiā decreuisset
Totā ergo noctem in pauore ⁊
eiulatu trāsigens cū tota fami
lia filijs ⁊ vxore: mane facto an
te palatij fores scissis vestibus
laceratis crinibus: lachrymis
q̄ perfusus clamans ⁊ eiulans
affuit. Curuatis ĩ terra genibꝰ
ac cōplosis manibus quāta po
terat humilitate miaz postula
bat. De p̄cepto autez regis nu
dat ligat et ex oĩ parte aplica
tis gladijs mortez suā expecta
bat lugēs. Cū aūt rex p̄ciperet
vt cātarēt ioculatores corā eo
ex oĩ genere musicoꝝ habens ⁊
hoc facto nichilominus fleret ⁊
rex causam fletꝰ inq̄rer et r̄ndit
quomō non possum nō flere cuz
tube tue mihi mortē minentur
⁊ gladios mortiferos video vn=
diq̄ me circunstantes. nec ma
iestatis tue cōspectū sustinere
valeo. Cui rex clementer ait.
Frater carissime si tu nullius
offēse ĩ me cōsciꝰ: audita tm̄ tu
ba cōcrepāte terribiliter expa

uisti: et a facie fr̄is tui mortalis
hoīs horruisti. q̄mō non magis
timeā multoꝝ sceleꝝ teste ꝯscia
reus ꝯparere corā et̄no iudice
cuius gladij scȝ sentēcie dāna-
tionū vndiq̄ȝ me circūstant. scio
nāq̄ȝ q̄m ei⁹ sapiētia est indece-
ptibilis / iusticia iflectibilis / po
tētia insupabilis: ⁊ sentētia ir-
reuocabilis. Ubi aūt principes
terreni nichil me iuuare possūt
Jsti bti pauperes q̄s vidisti ad-
uocati ⁊ mediatores apud sum
mū iudicē eē possunt. His audi
tis oēs circunstantes se ꝯfusos
esse vidētes regis sapiētiam ad
admirati sunt Ex p̄dictis appa
ret q̄ȝ verum sit; illud apl̄i heb. x.
Horrēdū est incidere i man⁹ dei
viuentis. Tunc nichil proderit
humana sapientia authoritas
aut potentia. frequenter ergo
cogitemus q̄ȝ terribilis est iu-
dex ille. Et nunc queramus pa-
cem cum eo q̄ʒ tunc ira eius pla
cari nō poterit. Audiamus ita-
q̄ȝ quid dicebat iohannes pha-
riseis. Math. iij. Progenies vi-
perarum quis ostendit vobis fu
gere a ventura ira: facite ergo
fructus dignos penitentie. Et
sequitur. Jam securis ad radi-
cem arboris posita est.

Quarta pri
cipalis cōsideratio
est ꝯsideratio ordi-
natiue dispōis. Ubi
p̄mo notādū q̄ in oīb⁹ dei operi
bus est certa et debita dei ordi
natio. Rom. xiij. Que a deo sunt
ordinata sūt. Et si hoc v̄m sit in
alijs dei operibus multo magis
in finali iudicio q̄d erit oīm or-
dinatiuū erūt oīa ⁊ singula ordi
natissime disposita. Est aūt circa
hec ꝯsid̄anda triplex ordiatio.
Prima est ordinatio dispositio-
nis localis.
Secunda est ordinatio disposi-
tionis modalis.
Tertia est ordinatio dispositio
nis visualis.

PRima igit̄ est. ⁊c̄. Ubi notā
duȝ q̄ sicut dicit magister
sen. i. iiij. dis. xlviij. Aliqui puta
uerūt dn̄m descensurū in vallē
iosaphat i iudicio eo q̄ ip̄e per
iohel p̄phetā sic loquit̄. Johel.
iij. Congregabo om̄s gentes et
deducam eas in vallē iosaphat
et disceptabo ibi cum eis. Sed
magister quē etiā ceteri theo-
logi sequuntur reprehēdit eos
qui sic litteraliter d̄ctū ill'd in-
telligunt. q̄m non oēs hoies in
illa valle ꝯprehendi possent. Jō
illud potius est mistice et spiri
tualiter intelligendum in valle
iosaphat. i. in valle iudicij q̄ʒ io
saphat interpretatur iudicium
q̄ʒ non precise in illa valle iosa
phat ad litteram erunt oēs iu-
dicandi sed quot in illa capi po
terunt. Alij autem circa valleȝ
alij p̄pinquius: et alij remoti⁹.
Et pro ampliori declaratione
consideranda est hec ordinatio
dispositiōis localis quo ad tres
locorum differentias
Primus est locus adorād̄e ma-
iestatis.
Secundus est; locus veneran-
de societatis.
Tercius est locus condamnan
de impietatis.
¶ Primus est locus odorande
maiestatis: scilicet locus ipsius
summi iudicis q̄ erit supra mon
teȝ oliueti. Unde dicit magister

vbi supra q sedebit nō in terra
sed in spacio aeris illius ex quo
loco ascendit in celum. Et ve-
risimile est quod sedebit in loco
illo ex quo apostoli desierūt eū
videre corporalit qn ascēdit in
celum. sedebit autez in aere nu
be lucidissima sibi ministerium
exhibente. Sicut actuum.i. le-
gimus q in eius ascensione nu-
bes suscepit eum ab oculis eo-
rum vnde ibidem dicitur. Hic ie
sus qui assumptus est a vobis i
celum sic veniet qͣdmodum vi
distis eum eūtem in celum. Et
lu.xxi. Tunc videbūt filium ho
minis venientem in nube cū po
testate magna et maiestate. ve
niet igitur ad iudicium circa lo
ca in quibus nostre redemptio-
nis impleuit misterium. Et hoc
conuenienter per tres ratiões.
Prima sumitur ex parte diuine
potentie que maxime est ibi de-
claranda vbi est sua infirmitas
ostensa. Secunda ex parte diui
ne misericordie quo ad bonos.
vt euidenter appareat qͣta dei
bonitate saluabuntur electi.
Tertia ex pte iusticie quo ad
reprobos vt sic appareat qͣta
iusticie rectitudine damnabun
tur. Conuenientius autem vide
tur q iudicaturus sedeat super
montem oliueti vnde ascendit
qͣ super locum in quo passus est
quia passus est in forma īfirma
Iudicabit autem in forma glo-
riosa. ¶ Secundus est locus ve
nerande societatis .s. electorū
qui erunt ibi ad dexteram iudi
cis non in terra sed in aere.
Unde dicit magister vbi s q iu
sti non descēdēt in vallem iudi
cij sed in nubibus eleuabuntur
obuiam christo. Unde apostolꝰ
.i. thes. iiij. In persona eorū qui
tunc reperiētur viui dicit. Nos
qui viuimus qui residui sumus
simul rapiemur cum illis in nu
bibus obuiam christo in aera.
Si enim non raperentur in ae-
ra quousq post iudicium non di
cerentur rapi obuiam xp̄o sed
post xp̄m. Erūt autem electi sur
sum in aere conuenient triplici
ratione. Primo ratione corpo
ralis agilitatis habebunt enim
corpora agilia. Secundo ratio
ne spiritalis cōformitatis vt sic
conformet corpus spūi qui oīo
quesiuit que sursum sunt. et tūc
prorsus ferent ī supiora. Tercio
ratione diuinalis bonitatis que
sic amicos suos honorabit plus
vel minus secundum merito-
rum exigentiam. Unde erunt vi
ri perfecti in loco eminentiori
et magis prope christum tanq̄
assessores iudicis sicut ipse pro
misit Math. xix. In regenerati
one cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue sedebitis
et vos super sedes duodecim. iu
dicantes. &c. Licet istud videat
solis apostolis promissum. tn̄ in
telligendum est de oībus pfectis
alioquin paulus ibi non sederet
vn̄. i. cor. vi. Nescitis q sancti
de hoc mundo iudicabunt. Et
sap. iij. Iudicabunt sancti natio
nes. Qr ergo duodenarius nu-
merus est numerus abundans
ptes em̄ eius superexcrescūt. per
duodecim sedes intelligit pfe-
ctio tribunalis. i. vniuersitas p
fectorum iudicantiū et p. xij. tribꝰ
vniuersitas iudicandorum. Bon.
in. iiij. Numerꝰ duodenariꝰ di-
uidit ī duos senarios i q̄ sigt ur

Erunt electi in aere

Locus electorum in iudicio

horror damnatorum atque dolor

perfectio i duplici vita, s. actiua
et cōtēplatiua cū superogatiōe
ꝯsiliorum et ista est q̄ sibi vendicat
iudiciariā ptātē. hec bon. in. iiij
dis. xlviij. ¶ Tercius est locus
cōdemnnā de impietatis. s. turbe
dānatorum qui erūt deorsum i ter
ra. vñ dicit magister vbi s̄. In
vallē iosaphat. i. diuini iudicij
congregabūtur oēs impij. Si=
cut em̄ electi habebūt corpora
sua agilia ita per oppositum re
probi habebunt corpora pōde=
rosa ꝛ terrestria ideo sup terrā
erunt quā etiā dum hic viuerēt
dilexerunt. Sic ergo separabit
eos iudex queadmoduꝫ pastor
segregat oues ab edis vt habet
Mat. xxv. Boni quidē dñr oues
propter simplicitatē fecundita
tē ꝛ mititatē. Reprobi vero dñr
hedi ꝑpter feditatē carnalita=
tem ꝛ sterilitatē. O q̄ta erit cō
fusio miseris illis sic in illo lo=
co ꝯgregatis. q̄tus horror q̄ta
tristicia / q̄t⁹ dolor / q̄ta angu=
stia / qñ se sic videbūt ab electis
segregatos in loco inferiori dei
iectos. et videbunt electos sic
honorifice i aera ad iudicis dex
teram eleuatos. O q̄ terribi=
lis erit miseris illis assistentia
illa tam venerabilis oim beato
rum. Et hoc precipue propt̄ tres
rationes. Primo propter innu
merabilē multitudinē tante so
cietatis. a qua increpationē du
ram sustinebunt. Uñ in canoni=
ca iude. Ecce venit deus cū san
ctis milibus suis facere iudiciū
ꝯtra oēs et arguere ipsos de oi
bus operibus impietatis eorū.
Scdo ꝑpter ineffabilē celsitudi
nem sue dignitatis quā se sic a=
misisse videbūt ꝛ cui inuidebūt.
Oēs em̄ electi erunt vt filij dei
et reges regni celestis. ps̄. Ni=
mis honorati sunt amici tui de
us. Tertio ꝑpter inuīcibilē ma
gnitudinem sue ptātis. Apoca.
xix. Exercit⁹ qui sunt in celo se=
quebantur eū. s. iudicem in eq̄s.
ꝛc̄. Et ps̄. Gladij ancipites in ma
nibus eorum ad faciēdā vindictā
in natio. ꝛc̄. Tunc quippe san=
cti apparebunt reprobis duri ꝛ
irati. Tum precipue quia dñm
maiestatis offenderunt. vide p⁹
Tum q2 eorum vitā ꝛ mores con=
tēnēdo deriserūt. q2 sicut dr̄ ꝓ=
uer. xxix. Detestātur stulti eos
qui i recta sunt via. Tū q2 eos
corporaliter et temporalit̄ affi=
xerunt. vñ sap̄. v. Stabunt iusti
in magna ꝯstantia aduers⁹ eos
qui se angustiauerūt. et qui ab
stulerūt labores eorum. videntes
turbabūtur. ꝛc̄. et Isa. xiiij. Erūt
capientes qui se ceperant et su=
bijcient exactores suos. vnde i
passione sācti ypoliti legitur ꝙ
decius ꝛ valeri⁹ p̄fectus tradi=
ti sunt laurētio ꝛ ypolito cruci
andi quos cruciauerant. Itē in
iiij. dyal. gre. Legit̄ ꝙ quidā he
remita vidit iohem papam et sy
macū principium quos theodori=
cus rex añ lixerat et occiderat
ducētes dictū regē victū, cathe
nis ꝛ in vulcanū ꝓijci. ꝛ silia mul
ta leguūt̄. Item electi se iratos
reprobis ostēdent / propter hoc
maxime q2 dñm maiestatis offē
derunt. Si em̄ helyas zelo dei
occidit prophas baali: vt hr̄: iij
Re. xix. q̄to magis credēdū est
tunc oēs electos velle facere vi
dictā impijs qui dñm offenderūt
Chri. Si rex terrenus processu
rus contra aliquem expeditio=

nem mandat in poplo/ dignitates oēs exercitus oēs excitātur tota ciuitas feruet: q̄tomagis celesti rege exurgente iudicare viuos et mortuos angelice virtutes ꝯmonētur: terribiles ministri terribiliorē dñm ꝑcedentes añ ipm pro candelabris fulgura viua ꝑcedunt et ꝓ tubis horrenda tonitrua. hec ille. O igit q̄tꝰ tremor erit ipsis reprobis. Tunc verū erit de eis qđ dr iudith.xvi. Intolerabilis timor et tremor cecidit super eos. Si.n. innocentes et virgines :scz Johannes euangelista et daniel visoynico angelo tanq̄ mortui ceciderunt. vt hr apoc.i. Et dañ. x.cum tn̄ illi angeli mitterētur ad eoꝝ ꝯsolatioēm: quid facturi sunt in iudicio pctōres miseri videntes tot angelos et sanctos astantes ad eorum confusionem et condēnatiouem. Uere ergo dicere poterit quilibet reproborum illud ps. Timor et tremor venerunt super me et contexerunt me tenebre.

Secunda est ꝯsideratio dispositionis modalis vbi habemus considerare triplicem modorum differentiam.

Primus est modus admirabilis descensionis.

Secundus est modus honorabilis conuentionis.

Tercius est modus horribilis aggregationis.

¶ Primus est.rc̄.s.descensionis ipsius xp̄i qui sic vt dicit.i.thes. iiij. In tuba dei descendet de celo/mirabiliter in nube lucidissima. Circa hm̄ōi autē descensionem tria sunt consideranda.

Primum est celsitudo gloriose maiestatis: qꝛ veniet in potestate magna et maiestate vt dr luc. xxi. Unde aduentus ille erit oībus manifestissimꝰ sicut primꝰ fuit occultus. ps. Deus manifeste veniet deus nr̄ et non silebit et Mat.xxv. Cum venerit filiꝰ hois in maiestate sua. Scdm est pulchritudo numerose societatis. Mat.xxv. Et oēs angeli eiꝰ cum eo. Descendet itaq̄ iudex cum potestate magna et maiestate cum āgelicis choris et sua gloriosissima matre ac reliquis sanctis si qui sint in corpore glorificato in celis. Oēs autem alij sancti venient obuiam ei in aera. vt dictū est. Pensa q̄ pulchꝝ q̄ꝫ honorabile erit hoc ꝯsortiū vbi erit tanta multitudo btōꝝ angeloꝝ et sanctoꝝ hoim. Unde de angelis dr dañ.vij. Milia milium ministrabant ei et decies centena milia assistebāt ei Tercium est magnitudo imperiose autoritatis Ueniet em̄ ostēdēs autoritatem imperandi et iudicandi qꝛ sicut dr Mat.xxv. Tūc sedebit super sedem maiestatis sue. De qua ps. Thronus tuus sicut sol in conspectu meo Et sicut dicit Chri. Angeli ante eū deferēt signum crucis. vn̄ et in euan. veritas ait. Et tunc apparebit signum filij hois. hieroñ. Crux xp̄i pugnabit ꝯtra te. cicatrices contra te loquent. claui de te ꝯq̄rent heu qđ impiꝰ pctōr poterit tūc dicere. luxuriosi.superbi.rc̄. Et ecclia cantat. hoc signum crucis erit in celo cū dominus ad iudicandum venerit. Chris. Crux apparebit sole lucidior exīstēs. Et quod dicit de cruce verissimile est etiā de aliis

Quale videbit iudex triplex visio

is instrumentis passionis q vi-delicet angeli ante eu deferent huiusmodi instrumenta ex miraculo reformata videlicet columnam/coronam/spineã /clauos/spongiam et lanceam qd fiet ad comendationez diuine mie quo ad salutem electorum et manifestationẽ equitatis et iusticie i dãnatione impiorum. ¶ Secũdus est modus honorabilis conuentionis .s. societatis electorum. Ad presens aũt specialiter contemplanda est corporalis dispositio q erit etiã ipsis reprobis manifesta. Erit itaq in corporibus beatorum triplex dispositio valde delectabilis. Prima erit aromatica suauitas. vñ cantat ecclesia. Sãcti tui dñe florebũt sicut liliũ et sicut odor blasmi erũt ante te. Secũda erit glorifica formositas. s. per dotez claritatis qr fulgebunt sicut sol. vt dr Mat. xiij. Tercia erit mirifica virtuositas. qr per dotem impassibilitatis erũt virtuosa ad resistendum oibus contrariis. per dotem subtilitatis erunt virtuosa et potentia penetrare sine fractione scdm scotũ. Et per dotem agilitatis erũt virtuosa ad obediendum omnino spiritui vt moueantur quocũq spiritus voluerit. De his amplиora videre potes ifra vbi de beatitudine celesti agitur de gloria consubstantiali. ¶ Tercius est modus horribilis aggregationis. s. reproborum. Ubi considerãda est triplex horribilis dispositio in corporibus dãnatorum per oppositum ad triplicem dispositionẽ predictam corporum beatorum. vide infra vbi de penis infernalibus in quinta cõsideratione principali. O quãta vndiq desolatio reproborum vbicunq aspiciãt. Isa. xiij. Unusquisq ad proximum suum stupebit. facies combuste vultus eorum.

Tercia est ordinatio dispositionis visualis. Ubi considerandũ est qualiter videbit aut non videbitur iudex ab his qui iudicandi erunt. Pro cuius declaratione consideranda est triplex visio ipsius iudicis. Prima est visio naturalis hũanitatis. Scũda est visio supernaturalis claritatis. Tercia est visio diuinalis maiestatis.

¶ Prima est visio naturalis humanitatis. hãc visionem habebunt oẽs etiaz reprobi. Unde dicit magister in. iiij. dis. xlviij. In forma vtiq serui iudicabit qui oibus in iudicio apparebit vt videant mali in quẽ pupugerunt. iuxta illud apo. i. Uidebunt euz ois oculus et qui eum pupugerũt. Item magister vbi s sic ait Itẽ legitur in euang. iohannis Et ptãtem dedit ei iudicium facere qr filius hois est. non q ipse ex virtute hois sit iudicaturus vel q ipse solus sine patre et spiritu sancto sit iudicium facturus sed qr ipe solus i forma serui iudicans a bonis et malis videbitur. Uñ super illud lu. xxi. Tũc videbunt filium homis. etc. dicit theophilus Tam fideles q infideles videbunt eum. Tunc implebitur illd zach. xij. Uidebũt in quem transfixerunt. O quãta cõfusio erit iudeis videre hominẽ ab eis crucifixum in tãta maiestate et gloria. hominem ab eis morti adiudicatum super eos sentẽtiam eterne dãnationis i

ferre.¶Scda est visio superna-
turalis claritatis.scz glorie hu
manitatis ipsius xpi. hāc visio
nem etiam habebunt reprobi.
vnde dicit magister vbi s. For-
ma filij humana cunctis in iudi
cio apparebit non infirma sed
gloriosa et apparebit tribilis
impijs et mitis iustis. Unde se-
cundum doctores fiet superna-
turaliter virtute diuina vt vide
ant dānati formam gloriosam
corporis xpi ad ampliorem cō-
fusionem eoꝝ et desolationem.
Tristabūtur eñ videndo glori-
am eius quem odiunt. damnati
aūt vehemēter odiunt deū non
sub ratione qua deus est. sed qr
eos punit. Tūc (vt dicit Math.
xxiiij) plangēt sup se oēs tribus
terre. Chri. Plangent iudei vi-
dentes viuentez et iudicantem
quē mortuum existimauerunt
plangent et gentiles qui vanis
disputationibus phoꝝ decepti
irrationabilem stulticiam puta
uerūt esse colere deū crucifixuz
plangēt se christiniani pctōres
qui mundū et carnem magis di
lexerunt ꝙ xpm. Plangēt se he
retici qui purū hoiem crucifixū
dixerunt cū videant ipsum eē iu
dicem in quē iudei transfixerūt
hec ille. ¶Tercia est visio diui
nalis maiestatis. hanc visionez
non habebunt reprobi. vnde di
cit magister vbi s. diuinitatem
iudicis mali non videbūt. vnde
Jsa. Tollatur impius ne videat
gloriam dei. Humanitatem ita
ꝙ videbunt reprobi vt timeant
diuinitatem vero non / ne gau-
deant diuinitas enim sine gau-
dio videri non potest. hec magi
ster vbi s. Cognoscent enim dā
nati diuinitatem xpi nō per cla
ram visionem: sed per effect⁹ vt
dicunt doctores. Qūtum autem
ad oēs generaliter tam repro-
bos ꝙ beatos supernaturaliter
fiet vt ita eum videant ⁊ audiāt
qui erūt a remotis sicut propin
qui. O qūtus pauo ⁊ qūtus horror
qūtus dolor erit in reprobis.
Gre. Horum pauorez quis expli
cet cum contigerit miseris cul-
pas suas et itra se cernere ⁊ añ
se iustum iudicem videre. hec il
le. Cogita igitur o pctōr miser-
rime ꝙ terribilissima sunt hec
omnia. Cogita iꝙ ꝙdiu habes
tempus respirendi. Cogita at-
tente et meditare quasi pre ocu
lis cerneres hāc huiusmodi iu
dicij ordinatam dispositionem
quam sine dubio tu aliquando
videbis: sed tunc tempus peni-
tendi non habebis. O ꝙ terribi
le erit tunc reprobis videre fa-
ciem iudicis. Chris. Sati⁹ esset
mille fulmina sustinere / ꝙ vul-
tum eius māsuetudinis plenū
nobis tñ aduersantem videre.

Quinta est
consideratio reue-
latiue manifestati
onis. Ubi primo no
tandum ꝙ equitas diuini iudi-
cij erit manifestissima. Osee. vi.
Judicia mea quasi lux egredi-
entur. Et. i. corin. iiij. Illumina
bit abscondita tenebrarum et
manifestabit consilia cordium.
et Jsa. xlvij. Reuelabitur igno-
minia tua et videbitur oppro-
brium tuum. Nau. iij. Reuela-
bo pudenda coram facie tua et
ostendam gentibus nuditatem
tuā et regnis ignominiā tuam.

Singula verba diligenter attē
de et discretionis libra ponde
ra quid importēt. Honestus hō
erubescit sua videre pudenda.
magis autē verecundatur vide
re aliena. sed magis incōpara=
biliter ab alijs videri sua: dicit
ḡ primo Reuelabo pudenda co
ram facie tua vt in teipso p̄mi=
tus erubescas Et deinde subdit
et ōndam gentibus nuditatem
tuā. O si hec pōderarēt fraudu=
lenti luxuriosi enormes et ipu=
dicos ɔtractus facientes. latro=
nes et hmōi. Attende q̄nta vere
cundia suffūderetur mulier ho=
nesta si coram hoībus toti⁹ re=
gni sua nuditas videretur. Re=
uera pre nimia confusione defi
ceret etiam si multa speciosita
te niteret. magis autem si de=
formis esset longe autem magꝭ
si multa feda et enormia in se=
creto cordis eius latentia corā
oībus vulgarentur. q̄nto igitur
magis incompabiliter quilibet
reproboꝝ ɔfundetur qn̄ corpus
eius oī deformitate turpi⁹ ⁊ oī
fetore fetidius coram oībus ōn
detur. Adhuc autē longe vehe
mentius q2 cuncta eius horri=
da flagitia omnibus reprobis
hominibus et demonibus nu=
dabuntur. sed multo adhuc hor
ribilius q2 ab oībus bonis an=
gelis ⁊ hoībus videbuntur: sed
inestimabiliter intolerabilius
se videri a summo iudice cōfun=
dentur. Cogitet ergo nūc vnus
quisq̄ q̄nta tunc erit confusio in
cordibus impiorum et q̄ inex=
cogitabile ex hac extrema cōfu
sione tormentū. Hinc hiere. ad
vsq̄ mach ī ⁊ oceanū. Modo vi=
detur forsitā quidā deo dissimu
lante peccare: sed aderit illa di
es in qua oīa facta nostra quasi
si in quadā tabula depicta mō=
stranda sunt deo demonibus et
angelis et hominibus vniuersis
hec ille. O q̄ntis in illa die mul=
tum expedisset si in hac vita mē
brorum vsu et vigore caruissēt
O q̄nti tunc elingues et muti fe
liciores loquacibus erunt. O
quot pastores et rudes ac sim=
plices beatiores phis et poetis
apparebunt. Ut autem euiden=
tius cōsideremus confusionem
illam reproborum declarand⁹
est precipue triplex modus re=
uelationis peccatorum qui erit
in hoc finali iudicio.

Prima dicitur reuelatio accu=
satiue proditionis.

Secunda dicitur reuelatio in=
iuriatiue offensionis.

Tercia dicitur reuelatio ex=
probatiue abusionis.

PRima dr̄ ⁊c̄. qua scilꝫ mali
accusabunt malos eos p=
dendo. Mali inq̄ conscij pecca
torum et aliquomodo causa vel
occasio ipsorum prodent et ac=
cusabūt eos qui huiusmodi pec
cata commiserunt. Erit autem
huiusmodi accusatoria prodi=
tio precipue triplex.

Prima est dyabolice versutie.
Scđa est supportate nequitie.
Tercia est proprie conscientie
¶ Prima est. ⁊c̄. Accusabunt. n.
dyaboli eos qui suis persuasio=
nibus et versutis suggestionib⁹
adheserunt. Sunt igitur pro=
ditores. Nā vt suggerunt pctm̄
faciendum et de ipso commisso
pctōrem accusabunt. Sicut so=
cius furis interdum accusat fu
rem de furto quod cōmisit cum

Accusatio dyabolica

eo. Unde apoca. xij. Dicitur dya
bolus accusator fratrum qui ac
cusat illos ante cõspectum dei
die ac nocte. Et aug dicit. Sta
bunt omnes ante tribunal xpi
et presto erit dyabolus et reci
tabit verba professionis nostre
et obiiciet nobis in faciem quic
quid fecerimus et in quo pecca
uimus: in quo loco ꝛ quid face
re debeam⁹. dictur⁹ em̄ est ille
aduersarius noster. Equissime
iudex iudica istū esse meum ob
culpā qui tu⁹ esse noluit ꝑ gra
tiā. hec ille. ¶ Scđa est accusa
toria proditio supportate neq̄
cie. qꝛ scꝫ illi qui adulationem
aut vanū fauorem autē per ne
gligentiā suoꝝ superiorū fuerit
ab eis in suis vicijs supportati
non correcti nec puniti prodēt
et accusabunt eos. vt subditi ꝑ
latos. filij parētes discipuli ma
gistros. et huiusmodi vnde eccl
xli. de impio prē cōquerunt filij
Ideo dr̄ sap. v. horrendū ꝛ cito
apparebit qm̄ durissimum iudi
cium fiet his qui ꝑsunt. s. ad re
gendum alios. Et ber. super cā.
contra pastores negligentes.
O terribilis deus sup filios ho
minū. veniēt ante tribunal xpi
et audietur grauis populorum
querela. accusatio; dura quorū
vixere stipēdijs nec diluere pec
cata quibus facti sunt duces ce
ci. et mediatores fraudulenti.
hec ille fraudulenti iuxͣ qꝛ eos
deceperunt nimis et irrationa
biliter eos supportādo. ¶ Ter
cia est accusatio proprie ꝯcie.
que seipsam velit nolit prodet.
et accusabit coram omnib⁹ Ro.
ij. Testimonium illis perhiben
te conscientia ipsorum cogita
tionum accusantium aut etiā
defendentium in die cum iudi
cabit dñs occulta cordiū. Unus
quisq̄ em̄ librum sue condēna
tionis portabit: et apertū oib⁹
demonstrabit. Apo. xx. Libri a
perti sunt. Tunc apparebūt co
gitationes male / presumptiōes
ipocrises / turpes delectatiōes /
peruerse voluntates / inuidie / o
dia / ꝛc. cordis pctā / blasphemie
adulationes / seminatores discor
die / diffamatiōes. ꝛc. oris pecca
ta. oēs inuidie / et turpitudines
in mr̄imonio ꝛ alias facte. frau
des furta et omnia alia mala.
vide ergo. videant singuli quid
nunc tp̄is in ꝯscie libro scribe
re velint. qꝛ tunc palam aperie
tur. ꝛc. Ideo dr̄ hiere. ij. Arguet
te malicia tua ꝛ auersio tua in
crepabit te. Sicut em̄ furtum li
gatū ad colū furis ꝑdit ꝛ accu
sat eum ita ꝛ tunc pctā accusa
bunt miserum pctōrem. Tren. i.
Conuolute sunt iniquitates et
iposite collo meo Ber. Tūc ope
ra simul loquētia dicēt ad mise
rum pctōrez. tu nos elegisti ope
ra tua sumus. te non deserem⁹
tecum erimus. tecum ad iudici
um pergemus. Idem. Opera bo
norūz sequuntur eos: sed opera
malorum persequūtur eos. Jux
ta hoc etiam dicit ambro. li. de
officijs. Unusquisq̄ reus in sei p
so erit redargut⁹. Ideo dicit au
gu. O homo si times iudiciū cor
rige conscientiam.

Secūda est reuelatio iiurie
tue offensiōis per quā scꝫ
accusabunt iniuriati et offensi
eos q̄ offenderūt ipsos. Erit aūt
hec accusatio triplex.
Prima est oppsse simplicitatis

Accusacio conscientie

Secūda est inhonorate sanctitatis. Tertia est offēse maiestatis. ¶ Pria est oppresse vel scādalizate simplicitatis. Accusabunt em̄ ipios ꝛ cōtra eos testificabunt: illi q̄s oppsserūt vel leserūt spūaliter verbis moribus aut exēplis occasionē ruine p̄bentes: et pacem eoꝝ aut amicitiā turbātes. sap. v. Tunc stabunt iusti in magna cōstātia aduersus eos qui se āgustiauerunt. ꝛc. Unde ꝛ psal. Cognoui q2 faciet dn̄s iudicium inopis ꝛ vindictā pauperum. Et iterum Turbabūt. s. ipū qui simplices oppresserunt: a facie eius pr̄is orphanoꝝ ꝛ iudicis viduarum. Tunc implebitur etiā illud ps̄ Propter miseriā inopū ꝛ gemitum pauperū: nunc exurgā: dicit dn̄s. Ideo dr̄ puer. xxij. Non facias violentiā pauperi q2 iudicabit dn̄s causā eiꝰ. Ad hoc videlicet exēplum de viduā ꝛ iudice iniquitatis. Lu. xviij. post quod subdit sal. Deꝰ non faciet vindictam electoꝝ clamantiū ad se die ac nocte dico vobis q2 cito faciet.

2 ¶ Secūda est accusatio ihonorate sanctitatis. Q2 scti spūalr̄ accusabunt eos qui eos inhonorauerūt ꝛ ꝯtēpserunt piurando eoꝝ noīa. violando festa. ꝓphanādo impie loca sctā. frangēdo vota. nō solummō debita. ꝛc. huiusmōi. Apoc. vi. Interfecti ꝓpt̄ v̄bum dei clamabāt voce magna dicētes. Usq̄quo dn̄e verꝰ ꝛ sctūs nō vindicas sanguinem nostrū de his q̄ habitāt in terra. Ad propositū valet exemplū q̄d refert vincentiꝰ in speculo morali, lib. ij. Q2 in theuthonia quidam archidyaconꝰ ambiens ep̄atū insidiabatur ep̄o suo bono viro ꝛ seni quomō eū occideret. Et cū ꝯsueuisset ep̄s ire ad matutinū ꝛ alios preuenire ad salutādū beatā virginē ꝛ intrare per quādā portā veterem. collocauit de nocte archidyaconꝰ lapidem super dictā portam. veniens aūt ep̄s vt solitus erat et aperiens portā lapide cadēte excerebrat̄ ꝛ morit̄ Archidyaconꝰ igitur cum multo labore obtinet ep̄atū. Cūq̄ confirmatꝰ gaudens obtineret et faceret cōuiuium receptiōis sue: quidā princeps seruiēs in mensa coram eo flexis genibus subito rapitur ante tribunal summi iudicis: et videt ibi beatam virginem cū magna multitudie āgeloꝝ et sctōꝝ: adducentem dictum ep̄m portantē cerebrū suū in manibꝰ. Et dicit btā virgo: fili adhuc recēte sāguine ꝛ vulneribꝰ et cerebro huiꝰ mei militis: crudelis ille ꝛ ꝓditor homicida gaudet se obtinē eius ep̄atū. R̄ndit dn̄s. Quē mittam Tunc btā v̄go ait. Ecce hic seruitor suꝰ. Cui dn̄s p̄cepit sub pena mortis vt citet dn̄ꝫ suū p̄ceptori et vt cito veniat corā eo de tā nephādo crimine r̄nsurus. ꝛ ei causam coram omnibus exprimat. Qui statim rediens turbatus infremuit: tremuitq̄ et cultellum quem tenebat proiecit. amarissime flens. Rogatus ab omnibus ꝛ etiam ab ep̄o causā pandit qua audita episcopꝰ subita morte percussus ibi corā omnibus mortuus est.

¶ Tertia est accusatio offense maiestatis. Ipse em̄ iudex qui

Accusatio scripture

offenditur per peccatum accusabit peccatores et contra eos testificabitur. Hiere. xxix. Ego sum iudex et testis dicit dominus. Et per psalmistam dicit. Arguam te et statuam contra faciem tuam.

Tertia est reuelatio exprobratorie abusionis quia scilicet diuina beneficia quibus abuse sunt peccatores accusabunt eos et exprobrabunt propter abusum illum. Erit autem hec accusatio siue exprobratio triplex.
Prima est diuine scripture.
Secunda est angelice cure.
Tertia est vniuerse creature.

¶ Prima est diuine scripture. Scripturam enim sacram ideo dedit deus vt per eam homines discerent quid agendum: quid faciendum quid timendum: et quid sperandum. Ideo dicebat dominus iudeis. Jo. v. Est qui vos accusat moyses. i. lex que accusabit impios qui eam audire retinere et exequi contempserunt. Ideo dicitur. Ja. ij. Sic loquimini et sic facite quasi per legem libertatis incipientes iudicari. De quolibet vtique reprobo vere dici poterit id Jo. xix. Secundum legem debet mori

¶ Secunda est exprobratio angelice cure. Accusabunt enim angeli eos qui sub sua custodia peccauerunt quia scilicet eorum monitiones et consilia contempserunt Unde orige. Unusquisque angelorum in extremo iudicio aderit producens illos quibus prefuit. hec ille. Qui autem eis credidit aias custodiendas credibile est quod ab eis queret rationem de huiusmodi custodia. Cum autem non mentiatur nec alienam culpam sibi imputare debeant dicturi sunt quod non fuit culpa

accusacio angelice cure

sua sed aiarum obedire nolentium: sicut non est culpa medici qui nichil omittit de requisitis si non curat infirmum inobedientem. Unde vox illa hier. li. Curauimus babilonem et non est curata / dicitur esse angelorum quasi dicentium. fecimus quod nostra intererat circa babilonem vt curaretur. sed culpa sua fuit quod non est curata.

vniuerse creature

¶ Tertia est accusatio vniuerse creature. greg. Si queris quis te accuset. dico quod totus mundus. Unde deutero. xxxij. Jnuocabo contra vos celum et terram. i. omnes creaturas que sunt in celo et in terra. et Job. xx. Reuelabunt celi iniquitates eius scilicet ipsi. et terra consurget aduersus eum Cum enim deus creaturas omnes fecerit ad hominis vtilitatem et omnes deo obedierit / homini seruiendo: ipse vero homo inobediens et rebellis fuerit suo creatori: ideo accusabunt eum quasi ingratum. Clamabit namque celum suo modo. O deus omnipotens. Ego homini ministraui cum planetis meis influendo super terram et alia faciendo quecumque iussisti / ipse vero te offendit: tibi rebellis fuit: ergo vindica iustissime iudex. Clamabunt sol et luna et stelle. O summe deus nos dedimus peccatoribus lucem vt tuum impleremus imperium illi vero te contempserunt. Fac ergo vindictam Clamabit suo modo aer. Clamabit aqua. Clamabit ignis. Clamabit terra. Clamabunt maxime ea quorum specialiter vsum habuit: et possessionem. Abacuch secundo. Lapis de pa

Nete clamabit. et Ja v. Agite nunc diuites plorate vlulātes in miserijs vr̄is q̄ aduenient vobis. diuitie vestre putrefacte sunt: et vestimenta vr̄a a tineis comesta sunt. Aurū ꝛ argentuꝫ vestrū exiginauit et erugo eorū in testimoniū vestruꝫ erit ꝛc̄. Tot igit̄ et tantis testibus multiplicatis ꝯtra ipsos: omī fide dignissimis: oī exceptiōe maioribus: non habebit eoꝝ aliqs q̄d r̄ndere valeat: sꝫ dicere poterit illud Job. x. Instauras testes tuos ꝯtra me. Vn̄ hugo de sctō victore. In illa die vltionis nichil erit q̄d r̄ndere possit homo peccator vbi celū et terra sol et luna: dies et noctes/ totus mundus stabunt in testimoniuꝫ aduersus eos. hec ille. O q̄ arcte q̄ anguste tunc erunt vie reprobis quando non poterūt negare: nō excusare non appellare: nō fugere: nō impetrare veniaꝫ nō habere refugium. O q̄ flebilis tunc erit dānatoꝝ conditio Nō valebunt preces: nō clamores: nō gemitus: nō amici: non deniq̄ quidā aliud. Vn̄ Ansel. in medit. et eadem fere verba dicit greg. in ō. Erunt vndiq̄ anguste vie reprobis: superi⁹ erit iudex iratus inferius patens horrendū chaos inferni: a dextris peccata accusantia: a sinistris infinita demonia ad infernum trahentia intus conscientia vrens: exterius mundus ardens. Tunc vix iustus saluabit̄ Miser ergo peccator sic vndiq̄ deprehensus in quam parteꝫ se premet: latere erit impossibile apparere intollerabile. hec ille.

Exta est consideratio discussiue redditionis Ubi considerā duꝫ qualiter de oībus in iudicio dei facienda est discussio ꝛ reddēda ratio. Tūc vnicuiq̄ dicet̄ illud lu. xvi. Redde rationē vilicationis tue iaꝫ em̄ non poteris vilicare. Cogita si esses redditurus ratioꝫ mille florenoꝝ coram dn̄o temporali iusto prudenti ꝛ seuero: multū esses sollicitus pro bona computatione faciēda. Sis ergo multo magis sollicit⁹ ꝛ timorosus pro ratione reddēda de tota vita tua coram deo⁊ angelis ꝛ sanctis oib⁹. Erit em̄ tunc generaliter reddenda ratio.
De omnibus donis concessis.
De omnibus malis commissis.
De omnibus bonis omissis.

Primo de omnib⁹ donis cō cessis. Oīa siquideꝫ a deo accipimus. i. coꝛ. iiij. Quid habes q̄d nō accepisti ꝛ Et greg. i. ō. Cum crescunt dona ratiōes etiā crescūt donoꝝ. Ideo ꝛ beatus iob dicebat. Job. ix. Si volueris iudicio ꝯtendere non est q̄ r̄ndeat. vnum p mille scꝫ susceptis bn̄ficijs. Et iob. xxxi. Quid faciā cū venerit ad iudicium et cum quesierit quid r̄ndebo illi. Nunq̄d non in vtero fecit me. ꝛc̄. Quis em̄ digne deo possit respōdere de bn̄ficijs generalib⁹ creationis cōseruationis et redēptionis Erit ergo specialis ratio reddēda de omnib⁹ donis concessis.
Primo de donis spiritualibus
Secundo de donis corpalibus

Rō reddenda de varijs donis

Tertio de donis temporalibus
¶ Primo de donis spūalibus.
Et de triplicib9. Primo de do
nis spūalib9 innatꝫ cuiusmodi
sunt aīa ⁊ potētie naturales ei9
Ideo de ipsa aīa dicit berñ. Ue
michi si talentum michi tradi
tum negligenter seruauero p̄
cioso sanguine agni incōtamia
ti magis appreciatū. Secūdo
de donis spūalib9 acquisitis si
cut sunt scientie. i. coꝝ. iij. Cō
prehendā sapientes in astutia
eoꝝ. habēs vtiqꝫ sciētiā ⁊ malaꝫ
vitam durum habebit iudiciū
quia vt dicitur lu. xij. Seru9 sci
ens voluntatē domini sui ⁊ nō
faciens plagis vapulabit mul
tis. Tertio de donis spirituali
bus gratuitis: cuiusmodi sunt
virtutes theologice: dona spi
ritussancti gratia: sacramenta
lis. remissio peccatorum. et hu
iusmodi. Isa. xliij. Ego sum qui
deleo iniqtates tuas pp̄ter me.
reduc me. in memoria iudice
mur simul: narra si quid habes
vt iustificeris. Ideo etiam dicit
paul9. ij. coꝝ. vi. hortamur vos
ne invacuum gratiam dei reci
piatis. ¶ Secūdo de donis cor
poralib9 cuiusmōi sunt corp̄is
pulchritudo: fortitudo: valitu
do. Est quippe corpus quasi ca
strum qd̄ a deo tenemus in feo
dum. Debem9 ergo illud custo
dire sancte ⁊ caste: qꝛ templum
dei est. i. coꝝ. vi. An nescitis qꝛ
corpora vestra templū sunt spi
ritussancti. Triplici autē ratio
ne debemus deo seruire de cor
pore ⁊ membris eius. Primo ra
tione cōditionis: qꝛ corpus no
strum dn̄s condidit. Secūdo ra
tione expositionis qꝛ totū cor
pus suum pro nobis exposuit.
Tertio ratione promissionis.
qꝛ tantam remunerationē cor
pori sibi seruiēti p̄mittit. Jō. i.
coꝝ. vi. Corpus nō fornicationi
debetur sed domino.
¶ Tertio de donis temporali
bus. Eccle. xi. In donis sit cor
tuū: ⁊ scito ꝙ pro his omnibus
adducet te deus in iudicium. s.
pro diuitijs/delitijs/ ⁊ honori
bus de diuitijs dr̄ iob. xx. Diui
tias quas deuorauit euomet ⁊
de ventre ei9 extrahet eas deus
⁊ chri. sup Math. Diuitias ac
cepisti non vt lasciue viuas sꝫ vt
in ecclesijs expēdas: que enim
habes paupeꝝ sunt sed tibi sūt
credita: etiā si ex laborib9 iustꝫ
⁊ hereditate paterna possessor
eoꝝ fact9 es. hec ille. Diuitie
quidē bene exposite/ erūt in te
stimoniū pro bonis ⁊ tanqꝫ ad
uocati eoꝝ. Thob. iiij. Quō po
tes esto misericors ⁊c̄. sequitur
p̄mium bonū tibi thesaurizas.
in die necessitatis. diuitie aūt
maloꝝ erunt in testimoniū cō
dānationis. Ideo auaris dicit
Ja. v. Thesaurizastis vobis irā
in dieb9 nouissimis. de delicijs
autē ⁊ honoribus dr̄ Apo. xviij
q̄tum glorificauit se ⁊ i delicijs
fuit tantum. date illi tormentū
⁊ luctum.

Secundo erit reddenda ra
tio de omnib9 malis cōmis
sis. Eccle. xij. Cuncta que fiunt
adducet de9 in iudicium p̄ oi er
rato. Et sup illud psal. Cū acce
pero temp9 ego iusticias iudi
cabo dicit ber. Si iudicabit do
min9 iusticias quō ergo iniusti
cias: cognoscet tunc dominus
iudicia faciens qui nunc igno

diuitie saluant et damnant

ratur iniurias patiēs hec ille.
Tūc ergo exigetur ratio de oi
bus malis cōmissis. Primo de
cordis cogitatione. Secūdo de
oris locutione. Tercio de ope=
ris executione ¶ Primo igitur
de malis commissis cordis cogi
tatione. sapiē. i. In cogitationi
bus impij interrogatio erit. Et
eiusdem. vi. Ipse cogitationes
nostras scrutabitur. ¶ Secun=
do oris locutione. Mat. xij. De
omni verbo ocioso quod locuti
fuerint hoies rationem reddēt
in die iudicij. Dicitur autē ver=
bum ociosum secūdū hiero. qd
sine vtilitate loqntis vel audiē
tis profertur. Et greg. in mor.
verbum ociosum
Ociosuz quippe verbū est quod
aut ratione iuste necessitatis
aut intentione pie vtilitatis ca
ret. Si autem de verbis ociosis
reddenda erit ratio. pensate q̄
districta multo magis rō exige
tur de verbis detractorijs dece
ptorijs z blasphematorijs. Et
gre. super illud Mat. xxiiij. Om
nes capilli vestri numerati sūt
dicit. Sic deus vias nostras cō
siderat z gressus dinumerat vt
nec minime cogitationes z ver
ba minutissima que apd vos vsu
viluerūt in ei⁹ iudicio remane
ant indiscussa. ¶ Tertio operis
executione. vnde athanasius.
Ad cuius aduētū oēs hoies re.
ha. cū cor. s. z reddituri sunt de
factis ppriis rōnem. et iob. xiij.
Cōseruasti oms semitas meas
et vestigia pedū meoꝝ ꝯsidera
sti. Et eiusdē. xxxiiij. Oculi eius
sup vias hoim z oēs gressus ei⁹
ꝯsiderat. Exēplū est de angelo
numerāte oēs passus heremite
de quo habetur in vita patrum

TErtio erit reddēda ratio
de oib⁹ bonis negligēter
omissis. Et hoc de triplici omis
sione. Primo de omissione vtu=
ose exercitationis respectu di=
uinoꝝ pceptoꝝ z consilioꝝ. Se=
cūdo de omissiōe fructuose cor
rectionis z instructionis respe
ctu subditoꝝ. Tertio de omissi
one amorose miseratiōis respe
ctu egenoꝝ. Primo de omissiōe
virtuose exercitatōis in seipso
vnde mat. xxv. Seruus inutilis
q̄ noluit operari in talento du=
re increpatur z in tenebras ex
teriores mittitur. Erit quippe
ratio reddēda de tpe toti⁹ vite
qd dedit dns pctōribus ad agē=
dum pniam. apo. ij. Dedit ei do
minus pnie tps z nō vult penite
re. vnde ansel. de meditatōe ad
cōcitādū timorē. O lignum ari
dum z inutile eternis ignib⁹ di=
gnū: quid respōdebis in illa die
cū exiget a te vsq ad ictū oculi
oē temp⁹ viuēdi tibi impensuz
qualiter a te fuerit expensum.
¶ Secūdo de omissiōe correcti
onis z istructiōis respectu sub=
ditoꝝ: sicut pr reddet rōnem de
hmōi omissiōe respectu filiorūz
Vn legit q hely punitus est qr
nō corripuit filios suos vt habe
tur. i. reg. ij. Na z puer. xxix. dr
Erudi filiū tuū. Itē curat⁹ z pre
latus respectu subditoꝝ ezech
xxxiij. Fili hois speculatorē de
di te domui isrl. zc. vsq ibi san=
guinē ei⁹ de manu tua reqram
Itē eze. xxxiiij. Ecce ego ipe vi=
debo sup pastores z reqraz gre
gem meū de manu eoꝝ. Ibidez
Ve pastorib⁹ isrl. zc. z hier. xiij.
Vbi ē grex q̄ dat⁹ est tibi. pec⁹
inclitū tuuz. Itē dns seu pnceps

Rō reddenda de subditis

terrenꝰ respectu suoꝝ subiecto
rū. vñ Num. xxv. Pricipes a dño
iussi sunt suspēdi i patibulis p
pter pctm̄ ppl̄i. videāt ergo qui
curā alioꝝ geruntq̄ alijs p̄sunt
qualiter cōmissū gregē v͛bo pa=
riter ꝛ exēplo regunt ꝛ istruūt.
Q ꝛ vt dr̄ sapi. vi. horrēde ꝛ cito
apparebit q ꝛ durissimum iudi=
cium fiet his qui presunt.

¶ Tertio de omissione misera
tionis. q ꝛ vt dr̄ Ja. ij. Judicium
sine mīa fiet ei q̄ nō fecerit mi=
sericordiam. Exigetur autem
a deo specialiter de omissiōe tri
plicis miserationis. Primo de
omissione miserationis condo
natiue: scilꝫ iniuriaꝝ. vñ mat.
xviij. Seruꝰ nequā qui noluit
misereri cōserui sui increpatur
a dño ꝛ tortoribꝰ mancipatur.
Scd̄o de omissione miseratiōis
supportatiue. scilꝫ alienaꝝ ip=
fectionū et defectuū. Qui enīꝫ
noluerit fratrē supportare qua
ratione sperare poterit a dño
supportari. Math. vij. In qua
mēsura mēsi fueritis remetie=
tur vobis. Vñ ꝛ ap̄lus dicit gal.
vi. Alter alterius onera porta
te et sic adiplebitis legē christi
Et col. iij. Supportātes inuicē
Tertio de omissione miseratio
nis distributiue scilicꝫ bonorū
temporalium egētibꝰ. vñ dicet
eis iudex illud math. xxv. Esu=
riui et nō dedistis michi mādu
care. ꝛc. vt amplius dante deo
dicemus in sequenti considera
tione. Qui vult igitur in diuino
iudicio miam inuenire studeat
nūc alijs miam exhibere. Nam
dicit sal. Math. v. Beati miseri
cordes qm̄ ipi miam ꝯsequent.
Cū itaq; de tot ꝛ tātis ꝛ q̄si ipro
uise et subito oporteat rationē
reddere semꝑ ergo vigila et di
ligēter examina cōsciētiā tuaꝫ
iuxta illō ecclīastici. xviij. An
iudiciū iterroga temetipm̄ ꝛ in
conspectu dei inuenies propi=
ciationem.

Eptima
est cōsideratio re
tributiue senten=
ciationis. Terri=
bilis prsus est ex
pectatio illiꝰ snīe. Nimirū iudi
cialis snīa sūmi ꝛ eterni iudicꝭ
finē imponit flagitijs ꝛ certitu=
dinē prebet in dubijs. Audiat
ergo snīa illa cū reuerētia ꝛ ti=
more. Audiatur cum diligētia
ꝛ amore. Circa hāc autē cōside
rationē ꝯsideranda sunt et dili
gēter attendēda tria misteria.
Primū ē misteriū sūme deside=
rabilis benedictionis.
Secūdūꝫ est misterium summe
formidabilis maledictionis.
Tertium est misteriuꝫ prorsus
infallibilis executionis.

PRimū est misterium sum=
me desiderabilis benedi=
ctionis. Primo enīꝫ proferetur
sententia benedictionis de glo
rificatione bonoꝝ. Nā summi
iudicis bonitatē magnificam ꝛ
largitatē munificā magis de=
cet conferre hīpēdia q̄ꝫ inferre
supplicia. Primo igitur cōtem
planda est sententia bn̄dictio=
nis delectabilis desiderabilis ꝛ
honorabilis. in honorem et glo
riam beatoꝝ. De qua dr̄ Mat.
xxv. Tūc dicet rex his qui a de
xtris eius erūt. Venite benedi=
cti patris mei pcipite regnum
q̄ vobis paratū est a cōstitutio

2 Dominꝰ ter nos inuitat

ne mundi. hec est sententia dul
cissima totis precordijs et desi
derijs appetēda. Inq̄ tangitur
triplex benedictio bonorum.
Prima est benedictio amorose
inuitationis. cum dicit. Uenite
Secunda est bn̄dictio gratiose
cōmendationis. cum dicit. bene
dicti patris mei.
Tertia est bn̄dictio gl'iose re-
munerationis. cum dicit perci
pite regnum ⁊c.
¶ Prima est bn̄dictio amorose
inuitatiōis. quādo scꝫ leta facie
⁊ hylari vultu ad partē dexterā
reuertens aspiciet suā dulcissi
mam matrē ceterosqꝫ omēs ele
ctos. Possumusqꝫ deuote contē
plari eum sic dicturum. O geni
trix mea venerādar dignissima
regina celoꝝ. Ecce iā tempꝰ est
vt cūctis ignotescat gloria tua:
et meritoꝝ tuoꝝ magnificētia
copiosa. Et apostolis dicet O
discipuli ⁊ filij ac fratres mei di
lecti qui oīa reliquistis propter
me ⁊ pauperes et pegrini p or-
bem terraꝝ fideliter laborastis
⁊ tandem mortē patiēter susti-
nuistis. Et vos feruentes mar
tyres q̄ pro meo amore tormen
ta grauia pertulistis. Et vos sā
cte virgines que sanctā castita
tem tantopere amastis. Et vos
o sanctissimi confessores q̄ cor
pora vestra dura penitētia ma
cerastis. O vos oēs sancti reli-
giosi qui propter me ꝓpriā vo
luntatē abnegastis O vos deni
qꝫ amici mei q̄ misericordie o-
pera ꝓximis exhibuistis. Ueni
te ad me fontē omniū bonoruꝫ
ad me summū gaudiuꝫ: ad me
summā pulchritudineꝫ: ad me
summuꝫ solatium. Uenite inqꝫ
ad fontem vite: lucē eterne glo
rie: ⁊ torrentē amenissime volu
ptatis. Notādū aūt ꝙ dominꝰ
tripliciter nos inuitat. Primo
ad gratie benignam perceptio
nē. et hec est dulcis inuitatio. q̄
ponit Math. xi. Ubi dn̄s dicit.
Uenite ad me oēs q̄ laboratis ⁊
onerati estis. s. mole peccatorū
et ego reficiā vos. per gratiam
hec enim peccatricē aīam resu-
citat ⁊ reparat que per pctm̄ defe
cerat ⁊ lapsa erat. Secūdo nos
inuitat ad pleniorē gratie au
gmentationē. et hec est dulcior
inuitatio quā facit dn̄s Jo. vij.
clamans. Si q̄s sitit veniat ad
me ⁊ bibat. Quem aliquis sitiat
.i. desideret aquā spiritualem
gratie. hoc est iā p gratiā pre-
uenientem. gratia enim quousqꝫ
fuerit cōsummata in gloria
semper sitin spiritualē facit Jo
dicit dn̄s. Si quis sitit q. videlꝫ
iam expertꝰ est aliqualiter dul
cedinem aque spiritualis: ⁊ id
amplius desiderat. Ueniat ad
me ⁊ dabo ei aquā viuā que fiet
in eo fons aque salientis invi
tam eternā. vt dr̄ Jo. iiij. Unde
⁊ apoca. vl. Et sponsus ⁊ sponsa
dicūt veni. q. d. Et xp̄s spōsus et
tota celestis curia amicabilit̄
inuitāt quēlibet nostrum. d. ve
ni. Et q̄ hanc inuitationē interi
us perceperit nō debet esse con
tentꝰ ꝙ solus venit. Jdeo subdit
Et qui audit dicat veni. ⁊ qui si
tit veniat. et qui vult accipiat
aquā vite gratis. Audiamꝰ cha
rissimi audiamꝰ nunc has duas
p̄mas inuitatiōes gratie vt tā
dem audire mereamur inuita-
tionē illam glorie. Tertio inui
tat ad grē cōsummationē. s. ad

eternā gloriā q̄ eſt gratia con=
ſummata. Et ſic i iudicio iuita
bit electos.d.venite. O dulce
venite. O.vox dulcior ſup mel
et fauū. O inuitatoꝝ gratioſiſſi
mum amoroſiſſimū et iocundiſ
ſimū. O iuitatoꝝ nulla obliuio
ne delendū: omni affectione ap
petendū: ⁊ tota intentione que
rendum. Uenite inq̄ vos q̄ fui=
ſtis humiles ſerui mei mihi hu
militer obſequēdo. milites mei
ſtrēnui pro me virtualiter dimi
cando: fideles amici mei ſince=
riter diligēdo. venite inq̄ vt ꝓ
veſtris meritis honoremini. vt
mecū in ꝑpetuū viuatis. vt mi
chi inſeparabiliter vniamini ſi
cut membra capiti. ſicut amici
amico ſuauiſſimo. ſicut ſponſa
ſponſo dulciſſimo. Uenite inq̄.
Omnia em̄ parata ſunt: venite
ad nuptias. Et tunc q̄d facient
miſeri reprobi quando nō vo ca
buntur. Anguſtiabuntur quip=
pe vehementer ⁊ dicent. Ue no
bis cur nati ſumus. Ue q̄ꝛ voca
ti ſunt illi et nos non vocamur
q̄nimo ſniaꝫ horribilē dānatio
nis expectam⁹. Tūc itaq̄ cū mł
ta amaritudie dolebūt. Tū ꝑꝑ
bn̄dictiōis illi⁹ ꝑuationē. Tū ꝓ
pter ſuoꝝ demeritoꝝ ꝑlationē
Palā em̄ erit oib⁹ q̄m ꝑꝑ ſua de
merita idigni ſūt tali iuitatiōe
Tū etiā ꝑꝑ horrēde maledictio
nis expectationē. ¶ Scd̄a eſt bn̄
dictio gratioſe cōmēdationis.
Cū dicit benedicti p̄ris mei: be
nedicti inq̄ bn̄dictione gratie.
⁊ glorie ſempiterne patris mei
qui benedixit vos ſpūali bn̄di=
ctione ſicut elegit vos in xp̄o vt
eſſetis ſcti ⁊ imaculati in cōſpe
ctu ei⁹, vt dr̄ eph.i. O cōmēda=
tio gaudioſa ⁊ amabilis: dulco
roſa ⁊ honorabilis verax ⁊ irre
prehēſibilis. Commēdatio inq̄
inextimabilis dulcedinis ꝯmē=
dari ab ipſo ſūmo deo: ab eter=
no iudice a dn̄o maieſtatis ⁊ re
ge glorie qui nec mētiri poteſt
nec falſo blādiri: aut adulari.
Nō talis eſt humana cōmenda
tio q̄m hoies ſepi⁹ in ſuis exti=
mationib⁹ decipiunt: ſepe lau
dat hō vituperādos ⁊ vituperat
ꝯmēdādos q̄ꝛ ſolū vident hoies
ea q̄ parent. de⁹ aūt intuet cor.
vt dr̄.i.re.xvi. vera igit̄ laus il=
la que ē a deo. Tūc ḡ laus erit
vnicuiq̄ a deo. vt dr̄.i.cor.iiij.
ber. Magn⁹ laudator ⁊ veheme
ter ābiēda laudatio. felix ꝯmu=
tatio laudis vbi ⁊ laudare btm̄
eſt ⁊ laudari. hec ille. Laudabū
tur em̄ bti a deo ⁊ deū in eternū
collaudabūt. Dicet ergo eis do
min⁹ illud pſal. Benedicti vos a
dn̄o qui fecit celū ⁊ terrā. Bene
dicta tu mater mea venerāda
benedicti vos omnes electi mei
O q̄ gratiſſima q̄ dulcis ⁊ iocū
da hec tam honorabilis cōme
datio electis oib⁹. Sed o q̄ gra
uis ⁊ anxia erit reprobis. certe
nemo ſufficiēter diceret. Sicut
autem euāgelium teſtat̄ Mat.
xxv. Commendabit dn̄s electoſ
precipue pro miſericordie ope
ribus. vbi iuxta textum euāge=
licum contēplanda eſt triplex
veritas. Prima eſt veritas com
mendacionis. quia dicet eis.
Eſuriui et dediſtis michi man
ducare. Ergo frāge eſurienti
panē tuū ⁊ vt habet Iſa.lviij. Si
tiui et dediſtis mihi bibere. Er
go ſi inimicus tuus ſitit potū
da illi. vt dicit̄ Ro.xij. hoſpes

eram et non collegistis me. er-
go. hospitales inuicem sine mur
muratione vt dicitur. i. pe. iiij.
Nudus et cooperuisti me. ergo
cum videris nudum operi eum
et carnem tuā ne despexeris. vt
hr̄. Isa. xlviij. Infirmus eram et
non venistis ad me. ergo non te pi-
geat visitare infirmum. vt dr̄
eccl. vij. In carcere eram et visi
tastis me ergo visita incarcera
tos exemplo illius ethiopis eu
nuchi de quo legitur hierem̄.
xxxviij. q̄ hieremiam prophetā
visitauit i carcere. Et per predi
cta intelligitur septimum opus
mīe quod est sepelire mortuos.
Et p ista itelligūtur opera mie
spiritualia. Et secundum quos
dam non erit adhuc commemo
ratio siue cōmendatio nisi quia
oēs scient merita sua. Scđa est
veritas humiliationis. Iusti ei
tanta gloria se indignos repu
tantes respondebunt dicentes.
Dñe qñ te vidimus esurientem
rc̄. hec aūt dicent non dubitan
do sed admirando super tanta
dei clementia. Chris. O humili
tas q̄ nec post mortem deficies
hōem̄ malus etiā falsis honori
bus delectat̄. vir aūt bon⁹ etiā
sibi debitam laudem fugit sic r
sancti debitam sibi laudē repel
lentes dicēt qñ te vidimus esu-
rientem. rc. hec chris. Et scđm
remigium ita in ↄsocijs suis rñ
debūt non dubitātes sed stupē-
tes p magnitudine maiestatis
regis. Tercia est veritas appro
bationis. Nā iudex rñdebit il-
lis Amen dico vobis q̄diu feci
stis vni. rc. Chris. Putas q̄to
gaudio extolluntur sācti qñ in
conspectu oīm angelorum q̄d fece
runt hominibus fatet̄ dñs se accē
pisse. hec ille. Et vide mirabilem
dei bonitatem: q͛ minimos vo-
cat fratres suos et quod eis fit
acceptat acsi ipsi eidem factum
esset. Nō est aūt intelligēdū ele
ctos solū esse ↄmēdādos p mie
operib⁹ suis sed etiā p alijs vir
tutum operib⁹. Specialiter tñ
facit dñs in euāgelio mentionē
de operibus mīe pp̄ter tres rō-
nes. Prima est propt̄ ipletionem
diuine pmissionis. q̄ scz miseri-
cordib⁹ miam repromisit Mat.
v. Beati misericordes qm̄ ipsi
miam ↄsequent̄. Scđa propt̄ de-
clarationē iudicialis ↄditionis
vt scz per hoc oñdatur q̄ quicū-
q̄ in diuino iudicio saluabitur
magis ex dei mīa q̄ ex suis me-
ritis saluabit̄. et ei soli q̄ miam
fecerit mīa ↄcedetur. Tercia p
pter approbationem melioris
operatiōis. Si em̄ opa tam faci
lia r ad que ratio naturalis in-
clinat tanta ↄmendatione refe
rūtur r tāto p̄mio remunerabū
tur: q̄to magis ea q̄ sunt diffici
liora et meliora. ¶ Tercia ē be
nedictio gl̄iose renumeratiōis
cum di. possidete regnum rc. re
gnū inq̄ vobis pmissū. diu desi-
deratum hmmilit̄ requisitū. hoc
est gl̄iosa r honorifica possessio
Ideo regni noie designat̄. sap.
v. Accipiēt regnū decoris r dya
dema spei de manu dñi vnde di
cet eis. Uos estis qui permansi-
stis mecū in tētationibus meis
Et ego dispono vobis sicut dis
posuit michi pater meus regnū
vt edatis et bibatis super men
sam meam in regno meo. Ut ha
betur. lu. xxij. De hmōi regni a-
deptione gratias agūt deo oēs

sancti dicentes illud apocal.v. Redemisti nos dñe in sanguine tuo ex oi tribu et lingua et populo et natione et fecisti nos deo nostro regnum. O q̃ gloriosum est regnũ i quo cum xp̃o regnãt oẽs sãcti in quo est ois iocunditas omnis suauitas omis bonorũ plenitudo: ois pax ois cõcordia: ois sacietas: oẽ deniq̃ bonum. Nullum prorsus incommodum: nulla tristicia: nullus labor: nullus fastidium nullus error: nulla discordia: nullum deniq̃ malum. Est itaq̃ regnum summe desiderabile. Tũ qr summe delectabile. propter omnimodam iocunditatez. Tũ qr summe honorabile. propter inestimabilẽ dignitatẽ. Tuz qr prorsus interminabile. propter durationis perpetuitatẽ. O igitur pctõres insensati. Cur non cogitamini regnum illud acqui rere cui profecto totus iste mũdus cum omnibus suis oblectamentis in nullo comparari põt.

SEcundum est misteriuz sũme formidalis maledictionis. Qñ scz iudex eternus facie terribili ad sinistram aspiciens proferet illud tonitruum graude et horrẽde maledictionis sẽtentiam ɔtra impios d. Ite maledicti in ignẽ etnum qui paratus est dyabolo et angelis eius Tunc (sicut ait ps̃.) loquetur ad eos i ira sua. O q̃ terribile erit vocem illam audire. Amos.iij. Leo rugiet quis nõ timebit? Et aug. sup Jo. Qui ceciderunt ad vocẽ vnã xp̃i morituri quid facient sub voce iudicaturi. Certe tunc vox dñi erit in virtute vox dñi in magnificẽtia vox domini confringentis cedros nã tunc ɔfringet dñs cedros libani.i. superbos et elatos ei⁹ inimicos q̃ mox vt honorificati fuerunt et tanq̃ cedri exaltati deficientes quẽadmodũ fum⁹ deficiẽt. cum scz in hoc iudicio humiliati fuerint a dño et quasi penitus ad nichilũ redacti. cum dicet eis Ite maledicti. ꝛc. Chris. Ite maledicti non a patre meo neq̃ em ipez vos maledixit sed opa ꝓpria in ignem eternum qui paratus est non vobis sed dyabolo et angelis eius. qr vero vos ipsos i ignẽ misistis vobis ipsis iputate. hec chri. In premissa autem sententia condẽnationis triplex tãgitur vehementer formidãda maledictio totis animi uisceribus precauenda.

Prima est maledictio cõfusibilis reiectionis. Dum dicit: ite. Scda maledictio tribilis exprobrationis Cum di. maledicti. Tertia est maledictio irremediabilis punitionis. Cum dicit in ignem. et cetera.

¶ Prima est maledictio confusibilis reiectionis. Cũ dicit Ite Chris. Quasi qui non sufferat presentiam illorũ vel aspicere sic dicit. Discite a me. Nam deus qui in sanctitate delectatur animarum peccatrices aias aspiciens quasi grauatus nõ suffert. tanq̃ si dicat eis quasi putredo et spurcicia estis nec tãdiu vos sustineo q̃diu statis in iudicio meo. Hec ille. O q̃ durum verbum. Ite discedite a me Aspera vox. Ite vox est benedicta. Venite. Ber. O q̃ graue: q̃ immite: a sinistris erit. Ite Cuz a dextris vos venite: dicet

rex largitor vite. Tunc sicut dr
in cōi. puer. Qđ sibi quisq3 sicut
p̄sentis tp̄e vite. hoc sibi messis
erit dum dixerit. Ite. Uenite. O
q̄3 formidanda vox. Ite. Et vere
hāc vehemētissime formidare
debem⁹ cum dicit sal. mat. vij.
Multi dicent michi in illa die.
Dñe dñe nonne in noie tuo pro=
phetauim⁹ et demonia eiecim⁹
et virtutes multas fecimus. Et
tūc ɔfitebor illis dicens qr nūq3
noui vos. Discedite a me qui o=
peramini iniquitatē. O q̄3 gra=
uis et anxia discessio. O q̄3 ɔfusi
bilis reiectio. Tunc siquidē ap
parebit illius seueritas magis
cuius nūc patet mia copiosa.
Certe nēo scit q̄3 districtū erit
hoc iudiciū q̄3 terribilis ⁊ seue=
ra sentētia hoc iudiciū tremēs.
ps̄ dicebat. Non intres in iudi
cium cū seruo tuo dñe: qr non iu
stificabitur in cōspectu tuo ois
viuēs. Multi certe nūc iusti cre
duntur ⁊ se bonos aribtrantur
qui tunc reprobi iuenient. Mul
ta nunc bona ⁊ meritoria repu=
tant que appensa libra diuine
iusticie dānabilia videbuntur.
Ideo sicut dicit gre. Justi oē qđ
agunt me uūt dū tm̄ ɔsiderant
añ q̄3tum iudicē stabūt vñ. i. pe.
iiij. Si iustus vix saluabit impi
us et pctōr vbi parebūt. ¶ Scđa
est maledictio terribilis exᵽro
brationis Cum dicit. maledicti
O q̄3 ignominiosa exprobratio.
q̄3ti q̄ppe honoris est ab ore eter=
ni iudicis ɔmendari tāte ɔfusio
nis est et opprobriū ab eo incre=
pari. Nunc quippe de⁹ offendit
et tacet. dehonoratur a pctōri
bus et dissimulat. contēnitur in
preceptis suis et sustinet. nō pu
nit. non rigorez iusticie exercet
sed multipliciter miam exhibet
Tunc vero rigorē iusticie ma=
nifestabit: tunc palā arguet et
exprobrabit. Isa. xlij. Tacui, sē
per silui: patiens fui: q̄si parturi
ens loquar. exprobrando scilz
pctōres miseros ⁊ maleditionē
eis inferendo. O q̄3 intolerabi=
lis erit ɔfusio in cordibus in su
perbia obstinatis ⁊ tumidis im
pio2 ab ore tanti iudicis in con
spectu multitudinis infinite ma
ledictionis iacula sustinere. In
flatus quippe spūs hois adhuc
in carne viuētis plus eligeret ⁊
tolerabilius sustineret graui pe
na sēsibili torq̄ri q̄3 maledictio
nibus ⁊ opprobrijs obiugari. q̄3
to igitur tūc erit reprobis illis
ɔfusio grauissima cū eos etern⁹
iudex in ɔspectu tāte multitudi
nis tam aspere icrepabit expro
brabit aūt eis p̄cipue tria. Pri=
mo mala q̄ ɔmiserūt. Ecci. xli.
Ue vob3 impij q̄ dereliq̄stis legē
altissimi. ⁊c. ⁊ seq̄tur. In maledi
ctione erit pars vestra. dicet ita
q3. O maledicti superbi rebelles
et inobedientes preceptis me=
is. O maledicti auari qui me cō
tēpto terrenis adhesistis. vsura
rij: raptores: fures: fraudulenti
qui propter amorez mundi tot
mendacia et tot fallacia ɔmisi
stis. O maledicti fornicatores ⁊
adulteri qui more porcino car=
nis voluptates q̄siuistis. O ma=
ledicti blasphemi et piuri q̄ deū
nō timuistis O maledicti inui=
di detractores et iracundi qui
fraternam caritatem violastis.
O generaliter maledicti oēs et
singuli pctōres qui pctm̄ elegi=
stis quod deo esse abhomiabile

scire debuistis. Nā vt dicit ps̄. Maledicti qui declinant a mā datis tuis. Secundo exprobrabit bona que omiserūt quasi dicens cuilibet eorum illud Mat. xxv. Serue male ꝛ piger. Inter bona aūt om issa specialiꝭ exprobrabit opera mie vt habetur. Mat.xxv.d. Esuriui et non dedistis michi mādicare.ꝛc. Ubi est contemplanda triplex veritas. Prima ē veritas exprobrationis.cum dicit. Esuriui ꝛ non dedistis.ꝛc.vsꝗ ibi.et non visitastis me Obijcitur autē specialiter damnatis omissio operuꝫ mie vt sic palā ꝯfitentur vt indigni mia qꝛ miam nō fecerunt Leo papa ser.de apparitione. In illo summo iudicio tanti extimabitur vel largitatis benignitas/ vel tenacitatis impietas.vt pro plenitudine oim virtutum ꝛ pro summa oim ꝯmissorū ꝛ per vnū malum isti in ignē mittentur eternum.per vnum bonū illi introducunꝭ in regnū hec ille Cōsiderandū etiam in hoc sicut dicit gre. Si tanta pena mulctatur qui sua nō dedisse ꝯuincitur. qua pena feriendus est qui aliena redarguiꝭ abstulisse.q.d. Si tm̄ puniꝭ qui esurientē non pauit: ꝙto ergo q̄ vsuris et rapinis esurientes fecit. et sic de alijs. Scd̄a est veritas lamentationis.ibi. Tunc rn̄debunt et ipsi dicentes. Dn̄e qn̄ te vidimus.ꝛc. vsꝗ ibi et non ministrauim⁹ tibi breuiter repetūt: qꝛ vt dicit orige. Malorum ꝛ superborum est culpas suas excusationis causa aut nullas esse ostēdere/aut leues aut paucas. Tercia est veritas confirmationis.qꝛ tunc respondebit illis.d. Amē dico vobis.ꝛc̄.vsꝗ ibi nec michi fecistis. Tercio exprobrabit eis beneficia q̄ a deo receperunt.scꝫ beneficium creationis.q.d.cuilibet eoꝝ illd̄ deuteron̄.xxxij. Deuꝫ qui te genuit dereliqstiꝫ oblit⁹ es dn̄i creatoris tui vn̄ficium et gubernationis ꝛ instructionis ꝑ angelos/ꝑ patriarchas et prophetas/ per aplos/et tot et tantos ecclesie sanctos doctores. beneficiū etiam redēptionis exprobrabit dicens illud vel sile qd̄ Chrꝭ.sup Mat.ait. Ego ꝓpter vos hō factus sum alligatus/derisus cesus et crucifixus. Ubi est tantaruꝫ iniuriaꝝ meaꝝ fructus? Ecce precium sanguinis mei quē dedi pro redēptione vr̄a. Ubi ē seruitus quam michi pro tanto precio fecistis? Ego super gloriam meam vos habui cuꝫ essem de⁹ apparēs hō et viliorem me oibus rebus vestris habuistis. Nā rē vilissimam terre ampli⁹ dilexistis ꝙ iusticiam meā et fidem.hec chri. O scelerati et ingrati pctōres.q̄d mali feci vobꝫ quid pro salute vestra facere debui quod non feci? Uidete caput meum splendidum.hoc est illud quod pro vobis spinis fuit coronatum. faciem meam nunc sole lucidiorem habui fetidissimis sputis pro vobis deturpatam. Corpus hoc gloriosum quod inspicitis pro vobis fuit dure flagellatum et in cruce ꝯfixū. Ecce signa Aspicite loca clauorū aspicite manus. aspicite pedes aspicite latus. ¶ Tercia est maledictio irremediabilis punitionis.cum dicit in ignem eternū.

Mat.iij. Paleas cõburet igne in
extīguibili. Et deuteronõ. xxxij.
Ignis succensus est in furore
meo. et ardebit vsq3 ad īferni no
uissima deuorabitq3 terra cum
germine suo. i. hoīes terrenos
et montium fundamenta com=
buret. i. superbos. O examē hor
rendum. O tremendum iudici=
um. O sententia diffinitiua mo=
dis omnibus metuēda locis oī
bus meditanda. ac totis viribus
declinanda. Tunc enim quis eā
poterit expectare? quis poterit
illam sustinere? Illa cum prola
ta fuerit nulla poterit potētia
infirmari. nulla sapientia reuo
cari. nulla prece vel precio mi=
tigari. nec ab ea ad alium iudi
cē poterit appellari. O q̃ terri=
bilis est sententia illa q̃ formi
midalis q̃ postremo desolabi=
lis. omni quidem amaritudine
plena ac omni penitus remedio
priuata. Quod vtiq3 euidenti⁹
considerare poterimus in singu
la illius sentētie verba sicut pō
deranda merito sunt sic ea cor=
dis statere ponderemus. Cogi=
temus itaq3 et considermus quo
niam reprobi videntes se nō vo
catos ad regnum cum bonis po
terunt ita dicere cum anxio ge
mitu et amaritudine. Heu dñe
non sumus digni possidere re=
gnum tuum eternale / tamen ex
tua benignitate et pietate con
cede saltem q9 ad pedes tue ma
iestatis possimus stare. Tunc
ergo iudex iratus precipit eos
a se abijci. d. ita. discedite a me.
Secundo poterūt dicere. Eheu
dñe etsi nos infelices a te repel
lis tamen in nostro recessu be=
nedictionem tua3 nobis tribue
Contra subdit terribilem male
dictionem. d. maledicti. i. malis
perpetuo additi. q. d. nullam ha
bebitis benedictionem sed om=
nimodam maledictionem. Ter
tio poterunt dicere. O immen=
sa pietas / si tū tua maledictiōe
nos repellis: saltem in loco re=
frigerij nos collocare digneris.
At contra acerbissime pene in=
carcerationem infert. d. in ignē
q. d. nullum prorsus vobis erit
refrigerium. sed in igne acerbis
simo eritis. Quarto si dicant.
Heu heu dñe rex pietatis et mie
et si i tali acerbissimo igne nos
precipis cruciari saltem nobis
statue breuē terminum Contra
subiūgit eternum. q. d. nunq̃ in
de recedetis. Quinto si lachry=
mabiliter subdant. Ooo si in tā
tis sumus cruciatibus eternali
ter permansuri saltem principē
et rectorem nobis tribue q̃ nos
humaniter gubernet. Contra
sup eos statuet dyaboli dñatio=
nem. d. qui paratus est dyabolo
Ulterius si gementes et vlulan
tes dicant. Ooo iustissime et mi
sericordissime iudex. Si talem
nobis preficis dominatore3 sal
tem nobis gratam exhibe socie
tatem vnde aliquā habere pos=
simus consolationem modica3
Contra subiungit demonū asso
ciationem. d. et angelis eius.
O consortium atq3 tormentum
horribile ad imaginandū / hor
ribilius ad videndum / sed hor
ribilissimum ad sustinendum.

TErcium est mysteriū pror=
sus ineuitabilis executio
nis qr ibunt hi. s. reprobi in sup
plicium eternum. Iusti autem ī
vitam eternam. Ubi tanguntur

Damnatorum miserabilis supplicatio ad Xpm
Christi dira et crudelis responsio

tres speciales executiones.
Prima ē executio summe deso:
lationis discessionis: cum dici:
tur. Ibunt hi.
Secūda est executio summe mi
serabilis afflictionis. cum dicit
in sup. eter.
Tercia est executio summe con
solabilis introductiōis. cū dr.
Justi aūt in vitam eternam.
¶ Prima est executio desolato
rie discessionis. qz Ibunt hi. sci
licet reprobi. i. discedent a deo
et sanctis. Et nota licet pri⁹ sit
posita sentētia tñ p bonis ꝙ cō
tra malos. Tamen in executio:
ne prius noīatur pena malorū
ꝙ gloria bonorum. Judicis em̄
summe boni proprium est prius
et magis recordari bona facta
bonorum ꝙ mala malorum. Sz
prius in executione nominatur
pena vt nos prius que timoris
sunt mala euadere studeamus
Postmodū vero que sunt hono
ris bona appetere discamus.
Uel quia reprobi ex cōdigno dā
nationis sue supplicia merue:
runt. Electi vero gloriam ma:
gis ex dei mia ꝙ ex suis meritꝪ
obtinebunt. Item prius mund⁹
purgandus erit reprobos expel
lendo omnesqꝫ mundi feces et
fetores cū eis in baratrum de
uoluendo vt scilicet mund⁹ pul
cher et nitidus remaneat ad cō
solationem electorum. Separa
buntur ergo primo reprobi a
consortio bonorum. Erit autē
hec separatio pena sibi grauissi
ma. vnde chri. super illud Mat.
vij. Omnis arbor que non facit
fructum bonū excidetur. d. Hor
rendum est gehēne supplicium
et res intolerabilis tñ si decies
mille gehennas ponat aliqs ni:
chil tale dicturus est quale est
ab illius btē glie propelli hono
re et xp̄o exosum eē. hec ille. In
hac aūt reproboꝝ separatione
triplex est priuatio inextimabi:
liter dānosa. Prima est p̄uatio
celestis habitationis. et hec est
multum dānosa. Exclusio vide:
licz a celo empireo quod est lu
minosissimum et delectabilissi
mum. Nā sicut dr apo. xxi. Non
intrabit in illā. s. in ciuitatē ce:
lestē aliqd coinqnatū aut abho
minationē faciēs ꝛ mendaciū
nisi qui scripti sunt in libro vite
et agni. Scda est priuatio glori
ose associationis. s. oim beatoꝝ
Apo. vl. Foris canes et venefi:
ci ꝛ impudici ꝛ homicide et ydo:
lis seruientes et omnis q amat
et facit mendacium. Tercia est
priuatio diuine visionis et frui:
tionis. qz sicut dicitur sap. xiiij.
Sunt deo odio impius et impie
tas eius. Ideo nō possunt admit
ti ad visionem diuinitatis que
etiam non videtur nisi mundo
corde. Mat. v. Beati mūdo cor
de qm̄ ipsi deum videbunt. O
ꝙtus dolor ꝙta angustia erit
reprobis sic a deo reijci. Nam
cum deus sit summum et immē
sum et infinitum bonum de ei⁹
amissione erit summus dolor in
reprobis. O ꝙtus luctus omniū
ꝙtus vlulatus et gemitus ꝙta
doloris acerbitas; ꝙta ꝛ ꝙ inef
fabilis eorum calamitas in illa
actuali ꝛ ppetua separatione a
dei gloria et consortio beatoꝝ.
¶ Scda est executio summe mi:
serabilis afflictionis: qz in sup:
pliciū eternū. Ibi triplex tangit
afflictio grauissima. Pria est af

flictio horribilis incarceratōis
cum dr̄ etiam. Ibunt eñ in ter
rā tenebrosam et optam mor-
tis caligine. vbi vmbra mortis
et nullus ordo sed sempiternus
horror inhabitans. vt dr̄ Job. x.
Et mat. xxv. Seruum inutilē eij
cite in tenebras exteriores. ps̄.
Erubescāt impij ⁊ deducant̄ in
infernū. O ꝙtus horror tūc eoꝝ
corda inuadet cū tenebrosum
illū carcerē introibūt inde nūꝙ
egressuri. nunꝙ lumē visuri. b.
O quid erit cū se viderit illa mi-
serada ꝯditio oī ꝯsolatione nu-
datam i illas tenebras exterio
res excuti et ab illa btōꝝ eccl'ia
ꝑpetua et cōmunione excludi.
Scd'a est afflictio itolerabilis
cruciatiōis qr ibūt in suppliciū
.s. in in ignē. ps̄. Pones eos in
clibanū ignis in t̄pe vult⁹ tui.
Dn̄s in ira sua conturbabit eos
et deuorabit eos ignis. Item.
Ignis sulphur ⁊ spūs procella
rum pars calicis eoꝝ. Et apoc.
xxi. Timidis ⁊ incredulis et ex-
ecratis ⁊ homicidis et fornica-
torib⁹ ⁊ veneficis et ydolatris
et oībus mendacibus pars illo-
rum erit in stagno ardēti igne
⁊ sulphure. quod est mors secun
da. Et eze. xxij. Cōgregabo vos
in medio fornacis. succendam
vos in igne furoris mei. Sic er-
go prolata terribili sentētia cō
tra malos. s. Ite maledicti. ⁊c.
potentissimus et rapidissimus
flatus ignis impios inuoluens
subito pariter eos demerget in
infernum. Sic itaꝙ dyabolus
cum toto corpore suo. i. innume
rabili multitudine reproborum
subito precipitabitur in infer-
num. sicut ait greg. in mora ex-
ponens illud iob. Cunctis vi-
dentibus precipitabitur. Quia
eterno iudice tunc terribilr ap
parente/ astantibus legionib⁹
angeloꝝ. assistente cuncto mi-
nisterio celestiū ptātū atꝙ ele-
ctis oībus ad hoc spectaculum
deductis. Ista belua crudelis ⁊
fortis. i. dyabolus in mediū ca-
ptiua deducetur ⁊ cum suo cor-
pore. i. reprobis oībus/ eternis
gehenne īcendijs mancipabi-
tur. cū dicetur. Ite maledicti in
ignem eternum. O quale specta
culum illud erit qn̄ hec imma-
nissima bestia electoꝝ oculis oñ
detur. que hic t̄pe belli nimis il
los terrere potuerat si videre-
tur. Sed occulto ac miro dei cō
silio hoc agitur. vt etiam nunc
per dei gratiam non visa vinca
tur a pugnantibus et tunc a le-
tis victoribus iam captiua vi-
deatur. Tunc autē iusti diuino
adiutorio ꝙtum debitores sunt
plenius recognoscunt. qn̄ tā for
tem bestiam viderint quantam
vicerūt ⁊ in hostis sui immani-
tate cōspiciunt ꝙtum debeant
gratie defensoris hec gre. O si
vellemus ꝯtemplari qn̄ separa-
buntur ipu a cōsortio iustorū ⁊
a visione dei et in ignem illū in
fernalē deijcient̄ ꝙta erunt illo
rum lamenta ꝙ flebiles voces
prorūperemus certe in lachry-
mas. b. in med. Quis putas tunc
meror erit/ quis luctus/ que tri
sticia/ cum separabunt̄ impij a
consortio iustoꝝ et a dei visione
⁊ traditi potestati demonū ibūt
cū eis in ignē eternum. Tercia
est afflictio interminabilis du-
rationis. quia eternum. ibunt
enim ni supplicium eternum

Isa.xxxiij.Quis poterit habita
re de vobis cum igne deuoran:
te.quis habitabit de vobis cum
ardoribus sempiternis. gre in
mora. Horrendo modo tūc erit
miseris dolor, cum formidine.
flamma cum obscuritate.mors
sine morte. finis sine fine.defe:
ctus sine defectu qr et ibi mors
semper viuit:et finis semper in
cipit.⁊ defectus deficere nescit
Non venit ad metas mortis mi
serabilis etas.
Nescit finiri/ semper ꝙ videtur
oriri.
Semper vexando/semper gemi
tus renouando.
O ꝙ̄ lugubris consideratio.heu
heu quid tūc dicturi sunt repro
bi.Certe illud sapiētie.v. Nos
insensati errauimus a via ve:
ritatis.Et sequitur. Quid no:
bis profuit superbia aut diui:
tiarum iactantia/quid nobis
contulit.Omnia ista quasi vm:
bra trāsierunt.⁊c̄.Sed heu heu
reman sit quod in eternum cru:
ciabit O ꝙ̄ta est hominis demē
tia pro delicijs aut diuicijs ⁊ ter
renis rebus transitorijs/huius:
modi perpetua corporis et ani
me subire tormēta. Unde chris.
de raparatione lapsi dicit sic.
Dic ꝙ̄ta tempora luxurie: que
deliciarum spacia comparari
vis penis sempiternis.Centuz
si placet annos demus delicijs
adde alios centum adde et de:
cies centum que erit ex his ad
eternitatem comparatio? Non
ne omne tempus vite hui⁹ quo
delicijs frui videmur ⁊ indulge
re libidini quasi noctis vni⁹ sō:
nium ad eternitatis compara:
tionem videt? Et igitur quis ē
qui vt vna nocte delectabile vi
deat somnium eternas subire
eligat penas et illud pro his re
cipere vel pro his illud commu
tare? Quid dicemus ad reposi:
tas penas? Quid dicemus ad
hoc ꝙ delicie velut vmbra trās:
eunt et velociter fugiunt:pene
vero eternaliter manent? Etiā
si equale tempus et idem spaci:
um delicijs esset positum et pe
ne:esset aliquis ita stultus ⁊ de
mens vt eligeret pro vno die de
liciaꝝ vnum diem subire pena:
rum/cum soleat dolor vnius ho
re et quilibet corporis cruciat⁹
in obliuionem mittere omne tē
pus preteritū in voluptate trās:
actum:hec chris.O eternum nū
ꝙ̄ finem habiturum corporis
et anime tam grande suppliciū
O mortis perpetue indicibile
tormētum quid dicam de te ne
scio.non enim potest verbis ex
primi nec intellectu cōcipi aut
corde comprehendi. Nam cir:
ca hanc eternitatem penarum
deficit cogitatio nullatenus at
tingit imaginatio. Posito enim
ꝙ sit vnus lapis de arena minu
tissima coagulatus ⁊ compact⁹
tante ꝙ̄titatis sicut infra con:
cauitatem vltime spere cōtine
ri posset. Et post milesies mille
annos per diuinam potentiam
vna arenulla de dicto lapide
tolleretur.et deinde post mille:
sies mille annos adhuc vna et
sic consequēter donec totus la:
pis in nichilum redigeretur.nū
quid consumpto lapide eterni:
tas predicta erit reuoluta sic ꝙ
damnatorum anime tunc a pe:
nis liberabuntur? Respondeo
tibi et dico ꝙ ꝑpetuitas illa vix

tunc fuerit inchoata. Nam fi=
niti ꝛ infiniti nulla est ꝓportio
vt habet. viij. phisicoꝝ. Si eniꝫ
hoc prescirent pctōres cōdem=
nati ꝙ dicto lapide consumpto
ab illis intollerabilibus quos
sustinēt inferni cruciatibus de
berent eripi. mirabiliter super
hac redemptionis die deberēt
sperare ꝛ sperando gaudere ꝗ̄
uis post incōphēsibiles annos
tardissime esset aduētura. Illa
enī est maxima desolatio etiaꝫ
carētia oīs spei. ꝛ nunꝗ̄ a pe
nis liberari. Isa. xxxiij. Pecca=
toꝛ desolabit in scla seculoꝛuꝫ.
Ideo querit peccatoꝛ despera=
tus et gemens. hierē. xv. Quare
factus est doloꝛ meus perpetu
us ꝛ plaga mea despabilis. Su
perq̄ puer. xi. rñdet sapieñ. di.
Moꝛtuo hoīe impio nulla erit
vltra spes. Intelligite hec q̄ ob
liuiscimi deum ꝛ ad pctā curri
tis ne infern⁹ aliñ vos rapiat et
non sit q̄ eripiat. Dic carissime
frater dic amice itelligis tu ꝟi
tatem de hoc eterno supplicio.
Sapis et ponderas exēpluꝫ de
lapide tibi superius descriptū.
Dic ergo michi quid de illo iu
dicas: quid de illo sentis? Utꝙ
magꝭ sentias cogita varias ter
rarum prouincias et imagina
re regiones singulas. perpen=
de fluuios et mare: mundū mē=
te cerne et totum perambula:
ascende vsꝙ ad celum ꝛ aerem
transuola iterum descende in
abyssum profunditatemꝙ con=
sidera. ꝛ compone in corde tuo
ex minutis arenulis lapidem/
totum vltime spere ambitum
replentem ꝛ huius lapidis yma
ginare magnitudinē ꝛ quātita=
tem: qua coꝛdialiter intellecta
dic michi amice quid tu sentis
de lapide? Immo potius quid
sentis de perpetuis quid de in=
finitis reproboꝛuꝫ penis ꝛ moꝛ
te? Puto ꝙ taliter respondebis
Uere vere loqui nescio. audiui
et turbatus sum. grandem reꝫ
intelligo propositam. veritatē
video vnde admirari non suffi=
cio. Quis inꝗ̄ non metueret q̄s
pre coꝛdis anxietate penitus
non deficeret. qui mentetenus
hunc lapidem ruminaret et in
finitas peccatoꝛum penas sem
per memoꝛaliter reuolueret.
Pone ergo hunc lapidem tan=
ꝗ̄ signaculum super coꝛ tuum
valde enim vtile tibi erit hui⁹
lapidis nunꝗ̄ obliuisci: quati=
nus si diuinus amoꝛ te non coꝛ
rigit et reuocat a malis: huius
modi speculum pene intermia
bilis saltem te aliquando cohi
beat a peccatis. Huiusmodi cō
sideratio conuertit fulconem
marcilliensem qui postea fact⁹
est vir eximie sanctitatis ꝛ epi=
scopus tholosan⁹. Ille enī nar
rat de seipso dicens. Cum esseꝫ
ioculatoꝛ ꝛ mundi vanitatibus
deditus cepi semel cogitare de
eternitate pene infernalis. Et
dixi in coꝛde meo. O fulco si ti=
bi propoueretur semper iacere
in lecto molli et delicato ita ꝙ
inde nulla occasione recederes
non posses hoc sustinere. q̄mo=
do ergo sustinere poteris iace
re in illa pena eterna ꝛ intolle
rabili carceris infernalis si te
cōtingat illuc demergi. hac er=
go occasione reliqui omnia ꝛ fa
ctus sum monachus. hec ille.
¶ Tertia est executio summe

consolabilis introductionis.
quia iusti ibunt in vitam eter-
nam.sapien.v.Justi autem im-
perpetuum viuent et apud do-
minum est merces eorum. Et
gala.vi.Qui seminat in spiritu
de spiritu metet vitam eternaz
bonum ergo facientes non de-
ficiamus tempore enim suo me
temus non deficientes. Jn hac
autem vita sunt tres considerā
de conditiones pro nunc breui
ter contemplande: de ea enim
spirante deo ampliora dicturi
sumus infra in tractatu de ce
lesti gloria beatorum. Prima
conditio nunc contemplanda
est inextimabilis bonitatis ple
nitudo. Est eñ in vita eťna ple
nitudo copiosa omnium bono-
rum.bernar. Merces sanctorū
tam magna est q̄ nō potest mē-
surari: tam multa est q̄ non po
test numerari: tam copiosa q̄
non potest finiri: tā preciosa q̄
non potest extimari. vnde ps̄.
Replebimur in bonis domus
tue. O deus eterne q̄z dulciter
et plene tunc fideles tui inebri
abuntur ab vbertate domus
tue.quoniam apud te est fons
vite. fons indeficiens beatitu-
dinis et glorie.hec est ciuitas
dei nostri bonis omnibus ad-
impleta.quapropter scribitur.
Jsa.xxxiij.Oculi tui videbunt
hierusalem ciuitatem opulen-
tam.Jtem eiusdem.xxxij.Sede
bit populus meus in pulchritu
dine pacis in tabernaculis fi-
ducie et requie opulenta.Secū
da est inexplicabilis iocundita
tis dulcedo.Jsa.xxxv. Uenient
in syon cum laude et leticia sē
piterna super capita eorū: gau
dium et leticiam obtinebunt &
fugiet dolor et gemitus. O q̄z-
ta erit leticia quando non solū
in anima sed etiam in corpore
glorificabuntur.prouerb. vlti.
Omnes domestici eius vestiti
duplicibus.i.duabus stolis.sci
licet gloria anime et corporis.
Certe istud mirandum ⁊ mul-
tiplex gaudium in cor hominis
non ascendit. Tunc cuiuslibet
beati gaudium plenum erit.
Nam intus et extra. subtus et
supra.immo circunquaq̄ mira
biliter gaudebit.intus de pu-
ritate conscientie.extra de cor
poris glorificatione.subtus de
celi visione et aliarum creatu-
rarum pulchritudine et inno-
uatione supra de visione dei.et
circūcirca de angelorum ⁊ om
nium sanctorum iocunda et de
lectabili associatione. de quo-
rum etiam omnium et singulo
rum meritis congaudebunt.
Uere vere nemo posset cogi-
tare quantum erit tunc gaudi
um in celis habitare ⁊ cum an
gelis regnare. De hac immen-
sitate gaudiorum.dicit ber. in
med. Jbi totum leticia. totum
exultatio (possidet homines q̄z
angelis sociati sine vlla carnis
infirmitate imperpetuum ma
nebunt. Jbi iocunditas infini-
ta. Tercia est interminabilis
ꝑpetuitatis certitudo. ber. vbi.s̄
Jbi btitudo sempiťna in q̄ q̄ se-
mel suscipit̄ sp tenet̄. Jbi requies
a laborib⁹. pax ab hostib⁹. ame
nitas de nouitate: securitas de
eternitate. Aug. Btitudinē oīz
bonoꝝ celestiū pficit securitas
eťna que si sola deesset oia bo-
na celestia quantuncunq̄ dul

cia vanesceret et vilescerent ex timore amittendi. Ideo assecurando discipulos dicit dominus Io. xvi. Gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et prouer. i. Qui me audierit absq timore requiescet et abundantia perfruetur malorum timore sublato. O igitur stultissima mũdanorum malicia et pessima eorum stulticia qui sempiternis neglectis tẽporalibus adherẽt. Incertis insistũt certissimis omissis: potius ea querunt que modica vel magis nulla sunt quam maxima et ineffabilia celestia bona. voluntarie veram vitã fugiũt. mortẽ diligũt. spernunt bonũ. deũ contẽnunt. demoni consentiunt Carissime Cur proprio caput ense secas Cur sponte cathenas demonis incurris? Cur sua iussa facis? Exurge exurge euigila: relinque dyabolũ ne postea cum illo eternaliter damneris. Cogita sepius futurum dei iudiciũ. considera terribilẽ illam et plusquam terribilẽ horrende maledictionis sententiam super obstinatos peccatores inferendã attẽde diligenter infligende pene acerbitatem et durationem interminabilem et dum tempus habes age de peccatis penitentiam ne postea velis nolis durissimã agas sine fine penitentiã penitus infructuosam. frequẽter etiam meditare. inextimabilẽ eterne consolationis dulcedinem. quam beatorum cordibus ingeret vox illa suauissima dñi dicẽtis. Venite benedicti patris mei percipite regnum. regnum inquam gloriosum regnum eternum. et toto corde affectu aspira ad tam ineffabile bonum. Mirum vtiq vehementerq mirandum quod homo qui rationis est particeps sic a rationis iudicio cadit vt spernat salubria: affectet noxia querat et desideret mortifera. O deus eterne que causa talis dementie: que ratio tante fatuitatis et insanie. Cur sibi quod tollit viuere capta homo Vere vere absq consilio est et sine prudentia. Heu heu vtinã saperent homines et intelligerent ac nouissima prouiderent

Amen.

¶ Finis secundi nouissimorum videlicet de finali iudicio.

¶ Sequitur de tertio nouissimorum videlicet de penis reproborum.

Sicut dicit sapiẽs ecclesiastici primo. Timor dñi expellit peccatum nam qui sine timore est nõ poterit iustificari Videtur autem precipuũ esse timoris incussiuum horrendũ infernale supplicium. Quis enim non timeat si cogitet penarum infernalium acerbitatẽ inexplicabilem: diuersitatẽ innumerabilẽ atq durationem iterminabilẽ horribilia quippe sunt hec ad audiendũ. horribiliora ad vidẽdum: sed horribilissima ad susti

nendū. Licet autem timoꝛ pro
ueniens ex consideratione pe-
narum infernaliū seruilis sit
ad salutē non sufficiēs. necessa
rius tamē est atq multūvtilis.
Unde dicit beat⁹ bon̄. i. iiij. dis.
xxxiiij. ꝙ tioꝛ seruilis est a spū
sancto ⁊ pꝛeparat ad spm̄ salu
tis. q̄ vt dicit aug. quē allegat
magister in littera. Bon⁹ est ti-
moꝛ seruilis ⁊ vtilis per quē sit
paulatim consuetudo iusticie.
Insuper sicut donū dei est nos-
se siue credere penas futuras
ꝓ eo ꝙ est ibi quedā cordis il-
luminatio ⁊ directio: sic donū
dei est illas refugere et timere
pꝛo eo ꝙ ex tali timoꝛe est que
dam cordis illuminatio ⁊ flux⁹
cōcupiscētialis restrictio. Sic
itaq patet qm̄ ad euitanda ⁊ fu
gienda peccata plurimum pro
desse potest tormētorum. infer
nalium consideratio. De horrē
dis autem huiuscemodi tormē
tis quod domin⁹ donauerit lo-
cuturo michi tria vident̄ impri
mis breuiter facienda: priusq̄
de penarum acerbitate specia
lius disseramus.
Primo em̄ est declaranda con-
siderationis vtilitas.
Secundo est confirmāda asser
tionis veritas.
Tertio est confutanda dubita
tionis cecitas.

PRimo est declaranda con
siderationis vtilitas. Ui-
delicet q̄ vtilis sit infernaliū
tormētoꝝ cōsideratio ⁊ frequēs
atq attenta meditatio ad de-
struenda pctā ꝓterita ⁊ preca-
uenda futura. Ideo dicit psal.
Cōuertant̄ pctōres in infernū
scilicet ꝑ studiosam meditatio
nem ⁊ attētā considerationem
Attēde o peccatoꝛ indurate: si
nō potes cōpunctionis habere
lachꝛymas: pone oculos tuos
ad fumū ⁊ ardorē inferni. hic
etem̄ fum⁹ ⁊ ardoꝛ vim habēt cō
pūctiuā ⁊ lachꝛymarū producti
uam. O q̄ felix qui de supplicio
cogitat ante suppliciū vt suppli
ciū euadat periculū. Legit̄ in
vitis patrū. Cū quidā quereret
ab abbate ammone verbū salu
tis: iter alia dicit ei. Memoꝛa-
re eoꝝ que in inferno sunt ⁊ co-
gita: apud temetipsū quomodo
ibi sunt aīe: in q̄ amaro silētio
⁊ in q̄ pessimo gemitu ⁊ in qua-
li metu ⁊ certamie. Inducit aūt
inferni cōsideratio triplicē af
fectionē ad fugā pcti ⁊ peniten
tiam multum necessariam.
Prima est affectio reprimende
voluptatis.
Secunda est affectio sustinēde
penalitatis.
Tertia est affectio contemnen
de mundanitatis.

PRimo igit̄ dico ꝙ attēta
⁊ frequēs penaꝝ inferna-
lium meditatio dat affectionē
reprimēde voluptatis. ysido. li.
soliḻ. Propone tibi aduers⁹ car
nis ardores et̄ni supplicij ignes
memoria: ardoris gehēne ardo
rem excludit luxurie. hec ille.
Nec mirum si meditatio ardo-
ris gehēne ardorē excludit lu-
xurie. q̄m vt dicit gre. Que ma
ioꝛ insania q̄ ꝓ delectatione
momētanea obligare se ad et̄-
na supplicia ⁊ amittere regna
celestia. Legit̄ in vi. pa. Q̄ cū
quidā pater qui mulierē in de
serto errātē ex pietate ⁊ cōpas-
sione hospicio receperat. tēta-

Exempla

retur ex libidinosa cogitatione candelaz accensam accipiens cepit omēs digitos suos ↄburere dicens sibiipsi. Si hunc ignē miser hō sufferre nequis q̄modo sustineres infernalem. et sic libidinis tentationē superauit Item legitur in vi. pa. ꝙ quidaz iuuenis tentatꝰ cōsiliū querebat a quodam sene. Cui ille dixit Fac sicut nutrix que cū vult separare puerum ab vbere. ponit super illud aliquod amarū. quod sentiens puer refugit. sic tu tentationi libidinose adiunge amaritudinem inferni. Itē. in vita beati anthonij legitur. ꝙ cū dyabolus tētaret eū offerēs ei ymaginarie speciē ornatissime mulieris: ipē semper opponebat meditationē infernalis incendij. vñ tādē dyabolus sibi apparuit i similitudie paruuli teterrimi ethyopis dicēs Ego sum spiritus fornicatiōis quem vicisti.

SEcūdo pene infernalis cōsideratio dat affectionem sustinende penalitatis. ysidorus in syno. Intende aīa quoscūq̄ tormentoꝝ dolores: quascunq̄ seculi penas: quascunq̄ doloruz acerbitates: compara hoc totū gehēne: ⁊ leue est oīe qđ pateris. Et bern. in epl'a. Vigilias times ⁊ ieiunia: manuū q̄ labores. sed hec leuia sunt flammas perpetuas meditanti Etgre. Sācti tpalez penam lucrum putant quia per hāc euadere eternaz nō formidāt. Propter quod aug. super illud ps. Dñe ne in furore ⁊c. dicit. Domine. hic vre: hic seca: hic percute: vt in eternū michi parcas

Narrat beda i libro de gestis anglorum. Q̄z tpe imperatoris ↄstantini iunioris. Quidam paterfamilias cū decessisset i anglia: eius anima ante tribunal eterni iudicis est adducta. Vbi tandez obtinuit dei genitricis intercessionibus vt prius inspectis penis infernalibus post hec ad corpus rediret. subito igit̃ reuixit qui erat mortuus et enarratis iaz visis miserabilibus inferni tormentis res suas statim pauperibus erogauit. moxq̄ insalutatis familiaribus et cognatis profectꝰ est in quandam insulam vbi tantam egit penitentiā vt lingua silens ostenderet quāta tormēta et q̄ȝ graues penas vidisset In maxima em̄ hyeme nudum se mergebat in fluimine. et cum sup hoc arguerēt eum amici et noti: rñdebat. Sinite me: nam grauiora vidi: hoc beda in libro de gestis anglorum. q̄nto libro xiij. ca. et hunc patrēfamilias vocat drictio elimē et ↄrigit vt ait anno ab incarnatione dñi sexētesimo. Sil'e etiā facruz vel forte idē legit̃ i vi. pa. vbi dr̃. ꝙ q̄dā prfamilias cuz seruaretur mortuꝰ circa mediā noctem resurgēs t̃ruit oēs q̄ aderant. Vadens aūt ad ecc'iam deo grās agēs: resq̄ suas in tres partes diuidens: vnā vxori relinquens aliam: filijs: terciāq̄ pro deo distribuens. hinc fugit ad heremuz: celiā ibi faciens iuxta fluuium ↄgelatum. quē ipē vestitꝰ intrabat. et inde egrediens vestimēta sinebat ↄgelari ad carnē postea i balneū calidissimuz introibat. ⁊ hoc successiue q̄ȝtū

potefat sustinebat vsq3 ad mor
tem. Et cum de his ⁊ alijs a spe
ctantibus argueretur dicebat
ah. ah. ah. Si vidissetis que vidi
similia vel ampliora mecuz fa
ceretis. Referebat autem q̄ in
exitu suo a corpore vir lucidus
duxit eum contra ortum solis
vsq3 ad vallem infinite magni:
tudinis cuius vnum latus ple
num erat flammis feruentib⁹.
aliud vero gelu ⁊ furenti gran
dine. ⁊ erant ipsa latera plena
animabus que ab ignis vehe:
mentia transibant ad gelu. et
ecōuerso. post hoc ducit euz ad
tenebras densissimas. et post di
sparuit ille ductor su⁹. Et vidit
ipse globos ignitum de baratro
ascendētiū. ⁊ inde ascēdētes et
reincidentes homines ignotos
ad modum fauillarum. ⁊ exallā
tem inde fetorem sensit intolle
rabilem ⁊ fletum audiuit ⁊ eiu
latum incomparabilē ⁊ vidit te
terrimos demones forcipes:
igneos ⁊ fuscinulas tenentes ⁊
eum capere volentes et proijce
re in fornacem. Tunc autez is
q̄ eū dimiserat appuit ei in me:
dijs tenebris q̄si stella inhibēs
demonib⁹ ne eum tāgerēt. quia
iudex preceperat eū reduci ad
corp⁹ vbi si vellet penitentiā a
geret. quem postq̄ duxit ad lo
ca req̄ei reduxit euz ad corpus
Simile etiā narrat gre. iiij. dy
al. de quodam petro facto here
mita: q̄ anteq̄ heremū peteret in
firmitate grauat⁹ defunct⁹ est.
iz protin⁹ vite restitut⁹ inferni
supplicia et innumera flāmaꝝ
loca se vidisse testabat. ⁊ q̄sdam
potentes huius seculi ibi suspē
sos vidisse. Ubi cum a demoni
bus mergeret ꝓhibuit angel⁹
dicens. Regredere ad corpus ⁊
q̄liter tibi sit viuendum attēde
Qui ad vitā rediens: carnē suā
vigilijs et ieiunijs adeo affli
gebat vt et si lingua taceret q̄ vi
derat et timebat conuersatio
loqueretur.

T Ercio tormētoꝝ inferna
lium studiosa meditatio
dat affectionem contemnende
mundanitatis. Quis est enim
q̄ mūdū diliget. si ꝯsideret attē
te quoniam amor mundi detru
dit hominē in infernū. Nam si:
cut dicit aplus. i. thim. vi. Qui
volunt diuites fieri incidūt in
laqueum et in tentationem dy
aboli et in desideria multa inu
tilia ⁊ nociua que mergūt ho:
minem in interitum ⁊ perditio
nem: Propter q̄d bene dr̄ diui:
tibus auaris ⁊ amatoribus hu:
ius mundi. Ja. v. Agite diuites
plorate vlulātes in miserijs ve
stris q̄ supuenient vobis. Quis
inq̄ nō cōtēnet mundu3 si bene
cogitet penas horribiles et in
terminabilis supplicia atq3 mi
serabilē paupertate, quā in in
ferno perpetuo sustinebūt qui
hunc mūdum dilexerunt. facile
q̄ppe cōtēnit oīa penaꝝ iferna
liū timor. Attēde itaq3 O tu a
mator mundi q̄d bernar. dicat
in suis meditationib⁹. Dic mi Bern:
chi inq̄t vbi sunt amatores mū
di q̄ añ pauca tēpora nobiscuz
fuerunt. nihil mā̄sit ex eis nisi
cineres et vermes. attende dili
gēter q̄d sunt et q̄d fuerunt. Ho
mines fuerunt sicut tu. comede
runt / biberunt / ⁊ riserunt / duxe
runt i bonis dies suos in pūcto
aūt ad iferna descēderunt. Hic

[C]aro eorum vermibus illic eorum anime ignibus deputanť eternis donec rursus infelici collegio colligati sempiternis inuoluanť incendijs. q̄ eni socij fuerīt in vicijs erunt ⁊ in penis. vna enim pena iplicat quos vnus amor i crimine ligat. Quid illis pfuit vanis glā/ breuis leticia/ mūdi potentia/ carnis voluptas/ false diuitie: magna familia: vbi risus: vbi iocus/ vbi iactantia: vbi arrogātia? q̄ta tristicia ē post tātā voluptatem tā grauis miseria. de mundi nāq̄ exultatione ceciderūt i magnā ruinā ⁊ magna tormenta. hec ille. Ad idē etiā facit qđ dř baruch. iij. Ubi sunt p̄ncipes gentiū et qui dominanť sup bestias que sunt sup terrā. qui in auibus celi ludunt q̄ argentū thesaurizant ⁊ aurū in quo cōfidūt homines et non est finis acq̄sitionis eorum. q̄ argētū fabricāt ⁊ solliciti sunt nec est inuentio operū suorum. Exterminati sunt ⁊ ad inferos descēderunt. et alij loco eorum exurrexerunt hec ibi. Patet ita q̄ q̄ vtilis sit infernaliū tormētorum studiosa cōsideratio ad inducendum mundi contemptum qđ etiam exēplis declarari pōt. Cum eni magr̄ iordanus q̄ fuit prior gnālis ordinis predicatorū mľta dixisset ad cōuertendū quēdam nobilem filium comitis et videret q̄ ex his non posset eum mouere ad mundi contemptum et ordinis ingressum tandem vidēs q̄ ille cui loquebatur iuuenis esset speciosissimus cepit q̄si rogando dicere sibi. O iuuenis pulcherrime hoc saltem te rogo q̄n respicies pulchra mēbra tua semper in corde tuo cogites q̄ magnum dānum erit si tam formosa mēbra fiant pabulum ignis eterni et in eo sine fine concrementur qđ cum ille sepe fecisset cepit omnino cōtēnere mundum sicq̄ ad religiōis ingressum creditur fuisse induct⁹. Item narrat vincentius in spec̄lo morali. li. ij. p. iij. Cū scolaris quidam parisius quēdā socium suū de nouo religionem ingressum visitans rogaret eum vt aliqđ ei v̄bum diceret qđ eius cor ad cōpūctionis gratiam emolliret dixit ei. Nolo tibi pro nunc aliquid predicare nisi q̄ amore mei (q̄n cameram tuā intraueris et videris lectū tuum cui⁹ culcitra mollis est ⁊ coopertorium delicatum) cogites qualē camerā/ qlē culcitram/ et q̄lia coopertoria habebis in iferno. Dř eni ysa. xiiij. Concidit cadauer tuum: detracta est ad inferos superbia tua subter te sterneť tinea. ⁊ operimētum tuum erunt vermes. quibus auditis illa verba sunt in ei⁹ corde adeo infixa q̄ nec i camera sua nec in lecto potuit dormire aut quiescere. contemptoq̄ mundo statum religionē intrauit.

SEcundo consideranda est assertionis veritas. q̄ videlicet asseritur infernalium tormētorum acerbitas ad hoc p̄parata vt ibi mali puniantur. Hec autē veritas licz adeo certa sit vt de ea non liceat dubitare pōt tñ cōfiteri tribus medijs. Primum mediū est fidei cōfessio. Secundum medium est scriptu

re testificatio.
Tertium medium est rationis approbatio.

Primũ mediũ est fidei confessio. Fide em̃ tenem⁹ infernũ esse a summo rege ꝑparatum ad impioꝝ punitionẽ. ysa. xxx. Parata est ab heri tophet a rege parata. glo. ab heri. i. ab initio. thophet. i. vallis gehenne. tanq̃ scz carcer regis eterni. Unde in simbolo apostoloꝝ dr̃ de xp̄o. Descendit ad iferos. non tamen descendit ad infernum dãnatoꝝ seu reproboꝝ. In simbolo aũt athanasij dr̃. Qui ꝟo male egerũt ibũt i ignẽ eternũ. hec est fides catholica. ₰c.

Secundũ mediũ est scripture testificatio. Oĩs namq̃ scriptura tã veteris q̃ noui testamenti tã doctoꝝ sctõꝝ q̃ etgẽtiliũ ₇ moraliũ philosophoꝝ testificatur et clamat infernũ esse. Uñ geñ. xxxvij. Jacob dicit Descendam ad filium meuz lugens in infernum. Et iob. xvij. Si sustinuero infernus domus mea est. Eiusdem. xxi. Ducunt i bonis dies suos in puncto autem ad iferna descẽdunt. ₇ ps. vi. In inferno aũt q̃s cõfitebit̃ tibi. Et i plerisq̃ alijs locis psalmoꝝ fit mentio de inferno. Et ysa. xiiij. Ad infernuz detraheris in ꝓfunduz laci. Et lu. xvi. Mortuus est diues ₇ sepultus in inferno. Et. ij. petri. ij. Deus peccãtib⁹ angelis nõ pepercit: sed rudẽtib⁹ inferni detractos in tartaruz tradidit cruciãdos Et lactanti⁹ libro. vi. diuinaꝝ institutionũ. Esse inferos zeno stoicus docuit. ₇ sedes pioꝝ ab ipijs esse discretas, et illos qui des det as ac delectabiles icolere regiones. hos vero penas luere in tenebrosis locis atq̃ in ceni voraginibus horrendis. Et virgilius. vi. eneydos. Facilis descensus auerni. Et bern. Deus volẽs nobilem creaturaz scz hominẽ reuocare: si inquit inuituz coegero asinũ habeo. sed nunq̃ asinis dabo regnum meuz. Scio q̃d faciam. hõ timidus est terrebo eum si forte sic conuertatur et viuat et cõminatus est acerbiora q̃ excogitari possunt. tenebras sclz eternas vermes imortales. ignẽ iextinguibilez. Augu. Ue illis q̃bus ꝑparat̃ dolor vermiũ: ardor flãmaꝝ. sitis sine potu: fletus ₇ stridor dentium. vbi mors optatur ₇ nõ dabitur. vbi null⁹ ordo sꝫ sempiternus horror ihabitat. Sunt alie quasi innumere auctoritates q̃ mẽtionẽ faciũt de inferno. in quo sunt horribiles pene puniendis reprobis preparate. O igitur maledicta humanoꝝ presumptio. O detestabilis ₇ ꝑiculosa prorsus pctõꝝ execatio. O ꝑuersa cordis humani induratio. O execranda securitas ₇ fallacissima ipioꝝ cõfidentia q̃ tam horrenda ifernorum supplicia non formidãt O insẽsati pctõres. O somnolẽti. O pigri ₇ carnales homines expergiscimini ₇ cogitate atq̃ diligẽter attẽdite q̃ horrenda sit penaꝝ infernaliũ ꝯminatio O increduli. O pertinaces pctõres. O vermiculi debilissimi. Credite Credite q₇ nõ sũt locuti prophete: nõ apl̃i: non deniq̃ ipe christ⁹ ꝟba mẽdacij q̃ veritatẽ tãtopere dilexerũt vt pro

coactio
diminu

Aug.

illa etiã mori non recusarẽt. O uanes atq miseri mortales pensate q2 non sunt vane voces scripturarum que induratis pctõribus tot et tam horribilia infernorum tormenta cõminantur. Audite itaq hieronimũ ad pãmachiũ z oceanũ sic scribentẽ. An putamus fratres q iocando prophete predicent ridendo loquantur apostoli: christus iudicium et penas infantiliter cõminetur? Sed ioci non sunt vbi supplicia intercedunt. Si iocando passi credantur: et iocando locuti. ysayas sera secatur. daniel leonibus deputatur. paulus truncatur gladio. petrus in cruce exemplo domini suspenditur et hoc totum vt nos a peccatis sua doctrina reuocarent. hec ille. O igitur impia: O peruersa: O maledicta: O execrabilis: O deniq dyabolica conditio eorũ qui peccare non formidant. qui sic viuunt ac si crederent infernum non esse.

Tercium medium est rationis approbatio. Nã vt colligi possunt ex dictis beati thome: ricardus de media villa: et beati bon. in. iiij. sen. dis. xliij. Sicut se habz misericordia dei ad electos: sic eius iusticia ad reprobos. sed diuina misericordia et bonitas preparauit electis locum deliciosum scilicet celum empyreum et plenitudinem gaudiorum atq bonorum omniũ. Ergo et diuina iusticia reprobis preparauit locum villissimum et horrendũ vbi est sũma tristicie amaritudo et miseriarum atq tormentorũ innumerabilis multitudo.

Tertio cõfutãda est dubitatiõis cecitas eorũ videlz qui sic execati sunt a dyabolo q quasi nullam vel multum diminutam fidem habent de inferno. Cõtra quos procedemus tria per ordinem declarando.

Primum est rõ sue execationis.
Scdm est solutio sue obiectiõis
Terciũ ẽ cõfutatio sue abusiõis

Primo declarãdo rationẽ sue execationis. Ubi notãdum q dyabolus sciens q fides et timor infernalium tormentorum multos a peccato retrahit et a peccato cauere facit multum conatur extinguere fidez de inferno. multosq sic miserabiliter excecat vt quasi non credant peccatorum animas post mortem puniri. Ideo bene dicitur prouer. iiij. Uia impiorũ tenebrosa. nesciunt vbi corruunt. Et aug. libro de natura et gratia. Preuaricatorem diuine legis lux deserit veritatis qua desertus fit vtiq cecus. hec ille. Sicut itaq coruus volẽs aliquod animal occidere primo ei vtrunq oculum eruit vt iam amplius nõ videat quo fugere vel quomodo euadere possit. sic dyabolus vtrũq oculum eruit peccatori vt iã neq dextro oculo respiciat gaudia paradisi que peccando amittit. neq sinistro penas inferni quibus se subijcit et ad q̃s sic execatus currit. figuram habemus iudicum. xvi. Cũ apprehendissent philistei. i. demones peccato cadentes sansonem. i. quẽlibet iustũ statim eruerũt ei

figura de sedechia

oculos. Et.iiij.Re.xxv. Nabu=
god.rex babilonis.i.dyabolus
qui sēper sedet in angustia ⁊ qui
est rex eterne ꝯfusionis exceca=
uit sedechiā oculos eius effodi
ens vinctumq̄ cathenis duxit
in babilonē.i.ꝯfusionē inferna=
lem. Pro ampliori aūt declara=
tione notādū est ꝙ ibi septē di=
cuntur de sedechia per q̄ mora
liter sigatur modus q̄ pctōr ru=
it in pctm̄ et cecus ac vinct⁹ du
citur in infernum. Primo ibi di
citur ꝙ obsessus fuit. Secundo
ꝙ larenter fugit. Tertio ꝙ fuit
captus. Quarto ꝙ filijs fuit pri
uatus. Quinto ꝙ fuit excecat⁹.
Sexto ꝙ fuit cathenis vinctus.
Septimo ꝙ fuit in babilonem
ductus. Per hunc itaq̄ sedechi
am de quo dicitur in fine.xxiiij.
capituli ꝙ fecit malum coram
dn̄o significatur pctōr qui licet
aliqn̄ coram hominibus videat̄
bonus: tn̄ coram dn̄o est malus.
Per septē ꝯ predicta significa
tur processus ei⁹ in pctm̄ et de
pctō in pctm̄ vsq̄ in infernum.
Per primū qd̄ est eius obsidio si
gnificat̄ demonis tentatio. Job
xix. Obsederūt in giro taberna=
culum meum. Per scdm̄ vero qd̄
fuit eius fuga sigtur tentati pu
sillanimitas q̄ scꝫ i eo nō est re
sistentia. quod contra dr̄ Jaco.
iiij. Resistite dyabolo et fugiet
a vobis. Per terciū quod est ei⁹
captio sigt̄ lapsus pcōris i laq̄o
pcti mortalis. prouer. v. Iniqui
tates sue capiunt impium et fu
nibus pcōrum suorū vnusquisq̄
ꝯstringitur Per quartū vero qd̄
fuit filiorū suoꝝ occisio sigtur
omniū bonorum precedentium
mortificatio. Ezechi.xviij. Si=
auerterit se iust⁹ a iusticia sua
⁊ fecerit iniquitatem. ⁊c̄. nunq̄d
viuet? Omnes iusticie ei⁹ quas
fecerat non recordabūtur. Per
quintum qd̄ fuit execatio ei⁹ si=
gnatur ignorantie tenebra q̄ se
quitur ad actum malicie. sap. ij
Execauit eos malicia eorum.
Per sextū qd̄ fuit incathenatio
sigtur redeundi desperatio pruer.
xviij. Impius cum in profunduꝫ
pctōꝝ venerit ꝯtemnit. Per se=
ptimum qd̄ fuit ductio in babi=
lonem sigatur ptractio in gehē
nā que bn̄ sigatur per babilonē
eo ꝙ in inferno nullus est ordo
et per ꝯn̄s ibi est maxima ꝯfusio
ysa.xiiij. Ad infernum detrahe
ris. Sic itaq̄ patet quomodo ex
ecatus pctōr trahit in infernuꝫ
Execatus inq̄ q̄ nec ante se vi
det mortem et iudicium futurū
nec post se preterita pctā et tp̄s
amissum. neq̄ a dextris dei be=
neficia. neq̄ a sinistris insidias
dyaboli. neq̄ sursum gaudia pa
radisi. neq̄ deorsum penas ifer
ni. neq̄ interius feditatē ꝯscie
n eq̄ exterius vanitatem presē
tis miserie. Trahitur itaq̄ pec
cator execatus in infernum si=
cut quandoq̄ trahi solet latro
ligatis oculis ad patibulum.
Sic autem execati pctōres tria
maxime solent obijcere quibus
sue confidentie presumptioneꝫ
stabilire querunt. Primo enim
dicunt. qm̄ magna imo infinita
est mia dei. Ideo non esse credē
dum dicunt ꝙ dānare velit ho=
minē. Scd̄o qm̄ infinita dei bo=
nitas hoiem creauit nec vide=
retur cōdecens sue bonitati vt
op⁹ suū dānaret. Tercio dicunt
qm̄ null⁹ de inferno reuers⁹ est

excecator[um] cōfidentia

iuxta illud sap.i. Nō est agnit⁹ q̄ sit reuers⁹ ab inferis. ⁊ dicunt ꝙ si quis inde rediisset crederēt ei. patet itaq̄ excecatio ⁊ ratio excecationis eoꝝ qui vel nullā vel modicam ⁊ debilem habent fidem de inferno.

SEcundo declarāda est solutio sue obiectiōis que posita est in triplici differentia.

¶ Ad primā igitur obiectionē cū dicunt miam dei esse magnā cōcedim⁹ ꝙ illa maxima est atq̄ infinita sed et infinita dei iusticia. Ideo q̄ntū sperandū i deo propter suā miam: tñ etiā ipse timēdus est ꝑpter suā iusticiā. periculosum ē atq̄ dānabile diuina sic abuti mia vt abiecto timore ⁊ oblita dei iusticia de sua mia temerarie presumas. Ideo dr̄ eccl̄i.v. Ne dicas miĩatio dei magna est. multitudinis pctōꝝ meorum miserebitur. mia enim et ira ab illo cito proximat ⁊ in pctōres respicit ira ei⁹. hec ibi. Licet etiam immēsa sit dei mia non est tñ ab oibus repromissa: sed solis timētibus deum vnde lu.i. Et mia eius a progenie in progenies. an oibus: non vtiq̄: sed quibus? timetibus eum. Audi etiā psalmistam dicentē. Qm̄ scd̄m altitudinem celi a terra corroborauit miam suā. an su per oēs? non profecto: sed super timentes se. Idē. Quomodo miseretur pater filioꝝ misertus ē dn̄s. non oibus vtiq̄: sed timentibus se. Idem. Mia dn̄i ab eterno et vsq̄ in eternum super timentes eū. Audi itaq̄ qm̄ non oibus sed solis deū timentibus promittitur dei mia. Tu ergo pctōr quo diuina mia indiges disce timere deū vt sic eius mie particeps efficiaris. Qm̄ sicut etiā dicit gre. in mor. Oipotentis dei mia ilius obliuiscit̃ qui oipotentis dei iusticie fuerit oblitus. qr eū misericordē inueni re nō poterit: qui eū iustū non timet. hec ille. Time igit̃ o pctōr dei iusticiam. aliter esse non poteris dign⁹ iuenire miam.

¶ Ad scd̄am obiectionē cū dicūt nō eē diuine bonitati ɔsonū vt hoiem quē fecit in infernū perdat / dicimus in cōtrarium opponendo. Nunquid non etiā ex bonitate sua de⁹ angelos creauerat? vtiq̄ profecto et multo eqdem nobiliores hoie et tñ eos in infernū detrusit non propter op⁹ qdē qd̄ ipe fecisset sed propter pctm̄ qd̄ ipse non fecit. Quomō ergo audebis dicere ꝙ nō damnabit ꝑpter pctm̄ hoiem fragilē vtiq̄ ac vilē creaturā cum dānauerit angelū tā nobilē et spūalē creaturam? Si em̄ (vt dr̄. ij. petri. ij.) dn̄s angelis peccantib⁹ non pepercit sed rudentib⁹ inferni detractos in tartaꝝ tradidit cruciādos in iudiciū reseruari sub intelligitur a foritiori nec peccantibus hoibus parcet.

¶ Ad terciam obiectionē. Cū dicunt ꝙ nullus reuersus est de inferno et quod si quis inde rediret crederēt ei. tripliciter rn̄dem⁹ Primo per interēptionē prime ꝑpositionis: qr lazar⁹ reuersus est ab iferis. Et sicut dicit aug. Cum postea discubuit cum dn̄o in domo marthe multa narrauit in mensa de locis penalib⁹. Item in resurrectione dn̄i multa corpora sanctoꝝ qui dormierāt surrexerūt inter quos fuerīt

duo filij symonis. sicut habet in
epl'a quā pylat⁹ misit ad tyberi
um iperatorē de passiōe xp̄i sub
eo fctā q̄ m'ltā narrauet de ifer
no quō xp̄s inde suos eduxit. In
legēda aūt bti iohānis euange
liste hētur quō quidā iuuenis p
eum suscitatus retulit duobus
viris qui mundū sere liquisse pe
nituerant: quomodo de sua rui
na mali angeli gaudebant: bo=
ni vero flebant. ⁊ que premia a=
miserant: et que supplicia eis
parata essent nisi penitētiam a
gerent et ad prius propositum
redirēt. qui auditis his omnino
postmodum mundum contēpse=
runt. Leguntur etiam alij mul=
ti de inferno rediisse ex diuina
dispensatione: vt traian⁹ et alij
de quib⁹ habetur in legendis sā
ctorum. Quod aūt allegatur ex
libro sapie q̄m nō est qui agnit⁹
sit reuersus ab inferis. verbum
est impiorum. Vn̄ ibi premitt. Di
xerunt impij apud se cogitātes
non recte. ⁊c. ¶ Scd̄o rn̄demus
p interēptionē scd̄e ppositionis
q: si quis inde rediret nō crede
rent ei q vel inde veniret vel q
vera essent que diceret. Lu. xvi.
Si moysen ⁊ prophetas non au
diūt neq si quis ex mortuis re=
surrexit credent: nec mirum.
quis eni tante authoritatis pos
set resurgere cui magis eēt cre
dendum? Chris. Considera q
quisquis mortuus seru⁹ est. que
cunq vero dicant scripture di
cit dn̄s. Unde si resurgat mortu
us: et si celitus descenderit an=
gelus: omnib⁹ magis sunt fide=
digne scripture Nam angelorum
dn̄s viuorum et mortuorum iudex
eas instituit; hec chriso. ¶ Ter
cio rn̄demus q hoc ipsū q non
passim ⁊ sepe reuertūtur aliqui
de inferno sic a deo ordinatum
est propt bonū nr̄m: vtsc; propt
hoc magis timeamus illuc ire.
Exemplū dr̄ in fabula de vulpe
q noluit ire ad curiam leōis qn̄
vidit q aliorum alalium q̄ iuerāt
vestigia nulla retrorsum appa
rebant. Aliud exēplum. Legit
in libello de dono timoris. Cum
quidā predicator p̄dicasset de i
ferno: quidā dure credulitatis
dixit ei. Stult⁹ est qui credit vo
bis p̄dicatoribus qui tot ⁊ tāta
dicitis de quib⁹ nichil vidistis
multa de inferno asseritis et
tn̄ ibi non fuistis. Dixit ei predi
cator ille. pessime hoim. Si qs
ad te rediret de inferno tu nun
q̄ cessares male facere. diceres
enim apud te q si ires in infer=
num propter pctā tu postea pos=
ses exire sicut et ille exijsset.
Periculosum itaq ⁊ dānabile
est de inferno dubitare ⁊ qui nō
firmiter credunt his que p scri
pturas de inferno dicuntur / si=
miles sunt sodomitis de quibus
dicitur geñ. xix. q noluerūt cre=
dere loth de subuersione ciui=
tatis nec exire cum eo sed vide
batur eis quasi ludens loqui q̄=
usq venit ira dei sup eos. Sunt
etiam similes his qui perierunt
in diluuio qui noluerunt crede
re verbis sancti noe quibus da
tum est tp̄s centum ⁊ viginti an
norum vt conuerterentur. vt habe
tur geñ. vi. de quibus dr̄. i. pe. iij
q increduli fuerāt aliqn̄ quādo
expectabant dei patientiā cum
fabricaret archa Et mat. xxiiij
dr̄ q erāt in diebus an̄ diluuiū
comedētes ⁊ bibētes vsq ad fi=

lū die ꝙ intrauit noe i archā et non cognouerūt donec venit diluuium et tulit omnes. hec ibi.

Tercio est declaranda confutatio sue abusionis Sic enim abutuntur isti increduli atqꝫ peruersi diuina mia ꝙ crederēt ꝓpter dei miam oēs finaliter esse saluādos. Sic seducti sunt ⁊ excecati a dyabolo vt sic viuant acsi neminem crederent esse damnandum. Contra quos dicunt scripture multo plures esse damnandos ꝙ̄ saluandos/ multoqꝫ maiorem esse numeruꝫ reproboꝝ ꝙ̄ electorū. Vñ mat. vij. Lata porta et spaciosa via q̄ ducit ad perditionem. et multi sunt qui intrant per eam ꝙ̄ angusta porta et arcta via que ducit ad vitam. et pauci sunt qui inueniunt eam. Et mat. xx. Multi sunt vocati pauci vero electi. Et idem habetur mat. xxij. Et señ. in tragedijs. Ingens vorago faucibus vastis patet latuꝫ ꝙ pandit omibus populis iter.

¶ Possumus aūt et hanc veritatem declarare tripliciter. vꝫ rōne figura/ et exēplo. Primo igitur rōe que triplex est ¶ Prima est ratio originalis infectionis Oēs eñ in infernum descēdunt qui cum originali pctō decedūt Tales enim sunt filij ire. Juxta illd eph. ij. Eramus natura filij ire Multo aūt maior ē multitudo infideliū cum originali pctō descedentiū ꝙ̄ fideliuꝫ. Et vltra inter xpianos et fideles multi etiam sine baptismo decedunt.

¶ Scđa est rō carnalis rebellionis. Nam sicut dicitur gal. v. Caro cōcupiscit aduersus spm̄. Qui autē scđm carnē viuūt oēs inferni damnationē incurrunt Ro. viij. Si scđm carnē vixeritis moriemini Et gal. v. Manifesta sunt opera carnis q̄ sunt fornicatio/ immundicia/ ipudicicia: luxuria: ydolorum seruitutis veneficia/ inimicicie/ contētiones: emulationes: ire: rixe: dissensiones: secte: inuidie: homicidia: ebrietates: comessationes ⁊ his similia. que predico vobis sicut predixi qm̄ qui talia agunt regnum dei non consequētur. hec ibi. Multo aūt plures videntur esse etiam inter christianos qui scđm carnis concupiscentias viunt ꝙ̄ scđm spm̄. Jn cuius figura plures erant filij hysmael ꝙ̄ ysaac. geñ. xxv. Cum tñ hysmael natus esset scđm carnem. ysaac vero scđm spm̄ et per repromissionē. vt hr̄ gal. iiij. Abrahā etiam plures habuit filios de cethura ꝙ̄ de sara. vt hr̄ geñ. xxv. in quo figuratum est plures eē carnales ꝙ̄ spirituales. Jtē tpe diluuij solum octo inuenti sūt casti geñ. vi. et. vij. Et in quinqꝫ ciuitatibus sodomorum nō sūt inuenti decem viri boni qui carnis vicio non essēt contaminati. geñ. xviij. Apparet itaqꝫ verisimiliter multa milia hominuꝫ precipitari in infernum ob fetidissimum carnalis concupiscētie vicium. Nec solum accepimus apparentiam hanc ex premissis figuris sed magis ex moribus hominum in quolibet statu deprauatis et corruptis et carnali feditate infectis vnde dicit aug. li. de decem cordis. Ad hoc dilapsa est humana peruersitas vt vir habeatur qui victus est a libidine et non habeas

De fetidissima turpitudine

tur pro viro qui libidinis est victor. hec ille. Preter illa autez que notoria sunt et que minime celari possunt: nouit dominus quot abhominationes quot immundicie quot et quante turpitudines in diuersis statibus cōmittuntur et fiunt secundum varios modos horribiles plerūq; et detestabiles quibus turpiter multi exardescunt ꝛ suā carnalitatem et fetidissimam voluptatem adimplere querunt. Eo autem plures in infernum pereunt ꝓpter huiuscemodi carnalitates quo amplius erubescūt tam horrendas turpitudines in suis confessionibus detegere ꝓpter vicia quippe carnalia multi ficte palliate et diminute confitentur: erubescentes turpitudinem suam et feditatem palaz dicere. Ex maledicta etiam luxuria plerunq; indurantur corda multorum ita vt neq; de commissis doleāt neq; a futuris abstinere proponant. Ideo bene dicitur. Osee. v. Non dabunt cogitationes suas vt reuertātur ad dn̄m q2 spiritus fornicationis est in medio eorum. sic itaq; viuūt multi carnali concupiscentia seducti q̄si neq; paradisū neq; infernum esse credentes. Nā vt di. gre. Quem luxuria semel ceperit nichil aliud cogitare ꝑmittit. hec ille. O igitur maledicta luxuria. O venenosa carnalitas. O abhomināda carnalis voluptatis concupiscentia: ꝙ multos interimis: ꝙ multos ꝑdis: ꝙ multos in infernum detrudis: ꝛ a celesti ciuitate prorsus excludis. Nam vt dicitur apoc. xxi. Non intrabit in illaz scz in ciuitatem celestem aliqd coinquinatum aut abhominationem faciens. Oibus itaq; scdm carnis concupiscentiam viuentib9 dicetur illud apoc. xxij. Foris canes ꝛ impudici. Apparet ergo ex ratione carnalis rebellionis multo plures esse damnādos ꝙ saluādos. ¶ Tercia ē rōmentalis corruptionis. ꝙta sit corruptio mentis et affectionis humane non est facile dicere. In quolibet namq; statu palam apparet ꝙ corrupta sit ꝛ peruersa humana voluntas tam erga deum ꝙ erga proximum. Erga deum quidez: q̄m pauci sunt deum timentes pauciores quoq; vere diligentes: rarus quippe ē timor dei sed adhuc rarior vera eius dilectio qd̄ vt clarius videamus ꝯsideremus ī quolibet statu ꝙ indeuote deo seruitur. ꝙ tepide ꝙ irreuerenter oratur deus et laudatur. ꝙ inhoneste loca sacra tractantur. et inhabitantur. Immo potius consideremus ꝙ multipliciter in suis preceptis deus contemnitur. ꝙ turpiter dehonorat̄ et blasphematur et ea que dei sunt vbiq; vilipēduntur. patet profecto satis ꝙ corrupta sit in multis affectio erga deuz propter defectū timoris et amoris. Cum itaq; solis deū timētibus ꝛ diligentibus detur gl̄a celestis: apparet multo plures ꝑ viā dānationis currere ꝙ ꝑ viam salutis. In cuius figura multo plures fuerūt cū absalone ꝙ cuz dauid. ij. Re. xv. Ubi dr̄ ꝙ vniuersus popul9 secutus est absalon ad īpugnādum dd̄. Absalon p̄ris amaricatio iterp̄tat̄. ꝑ absalō igit̄ intel-

ligitur dei cōtemptus ⁊ irreue-
rentia circa diuina/⁊mundana
vanitas quibus amaricatur pa
ter celestis multiꝗ mūdanis de
diti vanitatibus plus mundum
et propriam ꝯplacentiam ꝙ de
um ⁊ eius precepta diligentes
patrē celestem ipugnant/ eiꝰ p̄-
cepta infringētes. Erga proxi-
mum aūt ꝙ corrupta sit hūane
mentis affectio luce clarius est
rarissima nāꝗ est fraterna dile
ctio/rara fidelitas / rara beni-
gnitas / rara iusticia/rara ad
pauperes miseratio/rara veri-
tas inter hoies. Nunc impletū
videre possumus illud osee. iiij.
Non est veritas non est mia nō
est scientia dei in terra. maledi
ctum/et mendacium/ et homici
dium/et furtum/ et adulterium
inundauerunt. hec ibi. Nunc ꝑ
fecto abundant inter hoies ri-
xe discordie discensiones odia
et contentiones/inuidie/ detra
ctiones/deceptiones et frudulē
tie paucissimi reuera incedunt
per viam caritatis que est via
salutis: plurimi autem per viaꝫ
inordinate cupiditatis/que pro
fecto via est perditionis et dam
nationis. Nam vt dicit. i. thim.
vi. Radix omnium malorum cu
piditas. Patet igitur ꝙ magna
sit inordinatio humane affectio
nis ad proximum. Cum enim
secundum anselmum in huma-
na voluntate duplex sit affe-
ctio. scilicꝫ affectio commodi ⁊
affectio iusticie et habeat affe
ctio commodi regulari per affe
ctionem iusticie et sibi subijci/
sic ꝙ nullatenus debet aliquis
habere affectionem ad commo
dum nisi ſm ordineꝫ iusticie ita
ꝙ nullo modo sit magis affectꝰ
ad commodum ꝙ ad veritatem
iusticie sed sēper magis ad iu-
sticiam ꝙ ad quodcūꝗ cōmodū
paratus scꝫ potius eligere icur
rere ꝗtacūꝗ icōmoda ꝙ aliqd
ꝯtra iusticie ordinem fieri. ali-
as proculdubio affectio ꝯmodi
via est infernalis damnationis
⁊ eterne mortis. Apparet autē
mores hoim intuenti ꝙ rara sit
affectio iusticie ⁊ affectioni ꝯmo
di pꝰ posita Regnat aūt affectio
ꝓprij ꝯmodi seclusa effectiōe iu
sticie q̄ est ipsa maledicta auari
cia. hie. vi. A minore quippe vs-
ꝗ ad maiorem oēs auaricie stu
dent: et a ꝓpha vsꝗ ad sacerdo
tem cuncti faciunt dolū Et ysa.
lix. Cōuersū est iudiciuꝫ retror
sum et iusticia longe stetit. Cor
ruit in plateis veritas et eqtas
non potuit ingredi facta est ve
ritas in obliuionem hec ibi. Pa
tet itaꝗ multo plures per viaꝫ
dānationis incedere ꝙ ꝑ viā sa
lutis rōne mētalis corruptiōis
qꝛ vꝫ in paucissimis est recta af
fectio ad deū ⁊ ad ꝓximū. ¶ Se
cūdo habemꝰ declarare p̄dictā
veritatē per figuraꝫ Primo in
diluuio perijt maxima hominū
multitudo et solum octo anime
saluate sunt. Gen. vij. Secundo
in subuersione sodome et alia-
rum quattuor ciuitatū solū qt-
tuor persone saluate sunt Gen.
xix. Et oē reliquum vulgus vtri
usꝗ sexus cuiuscūꝗ etatis aut
conditionis perijt. Tercio. Nu-
meri. i. de filijs israel a vicesimo
anno et supra quo poterant ad
bellum procedere numerati fu
erunt per domos ⁊ familias sex
centa tria milia virorum quin-

hic lege omnia diligenter

genti quinquaginta de quorum numero duo tm: scilicet caleph et iosue intrauerunt terram p̄missionis omnes vero reliq̄ mortui sunt in deserto sicut eis comminatorie predixit dn̄s nume. xiiij. Attendite fratres carissimi q̄m vt dicit apostolus. i. cor. x. Omnia in figura contigebāt illis et scripta sunt ad correptionem nostram. Attendite inq̄ꝫ q̄m terribilis est valde premissa figura. Ideo notanter in eodeꝫ capitulo di. apostolus Nolo em̄ vos ignorare fratres quoniaꝫ patres nostri sub nube fuerunt omnes et oēs mare transierūt: et omēs in moyse baptizati sūt in nube et in mari: et omnes eādem escam spiritualem manducauerunt: et oēs eundē potum spūalem biberunt. Bibebāt aūt de spiritali consequente eos petra: petra autem erat christus. Sed non in pluribus eorꝫ beneplacitum est deo. nam prostrati sunt in deserto. Hec aūt in figura facta sunt nostri vt non simus concupiscētes malorꝫ. Hec ibi. Attendite igitur et notate figuram que scripta est ad doctrinam et correptionem nostram. Notate itaqꝫ diligenter q̄m transitus filiorꝫ israel per mare et conductio sub nube q̄n dn̄s per manum moysi eduxit eos de egypto cū eripuit de potestate pharaonis: figurabat sacramentum baptismi sicut pꝫ ex premissis verbis apostoli. i. p quē baptismuꝫ erepti sumus de tenebris peccati et de potestate dyaboli. Refectio aūt eorum ex esca spūali. i. p virtutē spūalē sibi data scilicꝫ ex manna. et ex potu spūali. i. spūali virtute p̄ducto ex petra eos ꝯsequēte. i. eis obsequente. que quidem petra erat figura christi figurabat spiritualem xp̄ianorū refectionem ex carne ꝛ sāgine xp̄i Trāsitus aūt eorum per desertum et ingressus in terram promissionis figurabat transitum nostrū per desertum penitentie ꝛ asperitatis et ingressum regni celestis. Nam vt habetur act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare i regnum celorꝫ. Licet aūt omēs illi transierint mare et eandem escā et eundeꝫ potum habuerint in deserto nō tn̄ oēs ingressi sunt terrā p̄missionis sed tm̄ duo illorꝫ de tanto numero vt s̄ dictum est ꝛ omēs alij in deserto mortui sunt. Terribilis valde figura sed lōge terribilior res figurata. Nam per hoc figuratur q͛ licet oēs xp̄iani baptizati sint et oēs idem sacramentum corporis et sanguinis xp̄i recipiant nō tn̄ sunt omnes regnum celeste ingressuri sed illi soli qui fidem rectaꝫ habent in deo et mandatis ei⁹ per oīa obediunt seqꝫ prorsus diuine subijciunt voluntati et i prosperis et i aduersis. Qui vero cōtrarium agunt oēs sunt in infernum detrudendi quēadmodū illi qui fuerūt verbis dei incredulī ei⁹ precepta ꝯtēnentes atqꝫ in deserto murmurātes ibidem mortui sunt nec terram promissionis intrauerunt. ¶ Tercio ē declaranda predicta veritas exemplo. Legitur enim in vita beati bernardi q͛ quidam heremita qui fuerat decanus ecclesie lingonensis et mundum relin-

Exemplum pulcherrimum

quens viginti quinqȝ annis in
heremo manserat. post mortez
suam apparuit episcopo predi-
cte ecclesie in tanta gloria sic
q̃ ep̃us mirabatur. Et inter ce-
tera dicit illi epyscopo q̃ in ho
ra mortis sue trigita milia ho-
minum decesserunt: quoꝝ vnus
fuit beatus bernardus/quoruz
nullus in celum ascendit/ nisi
ipse tantum et beatus bernar-
dus. Tres autẽ in purgatoriũ
iuerũt et oẽs aliȷ̃ in infernum
descenderunt. Aliud exemplũ.
Legitur q̃ q̃dã cãcellarius pa
risiensis qui fuit vir magne re
putationis apud doctos et ma
gne edificationis in sermoni-
bus: in mortis articulo adiu-
ratus est ab episcopo parisieñ.
vt si anthoritas sua posset in e-
um post mortem appareret ei:
ꝛ de statu suo referret et infra tri
gita dies. Die igit̃ tricesima cũ
esset ep̃s sol⁹ i camera venit ille
nigra capa idut⁹ fetid⁹ ꝛ olens
narrans ei quõ dãnatus esset.
Cũ aũt miraret̃ ep̃us ꝛ causam
sue dãnationis quereret: rñdit
ille dicens. quia que feci non
pp dei gloriã feci/ et q̃ sciui et
habui tanq̃ȝ a me esset michi
ascripsi. Quesiuit autẽ ab ep̃o
que hora et quod tempus es-
set in mundo. Cui dicit ep̃us q̃
hodie est. xxx. dies mortis tue
Et ille. Ue ve ve (inquit) nobis
damnatis in inferno quia cre
debamus mundi consummatio
nem iam esse propinquam nec
credebã tot esse animas in mũ-
do quot vidi iam descendentes
in inferno. Ita em̃ videntur ani
me descendere in infernũ sicut
nix de celo super terrã. Ue his
qui cũ talia leguntvel audiunt
non timent/ non em̃endantur/
non conuertuntur ad dominuz
O somnolenti peccatores O mi
seri mortales considerate quia
peregrini velocissimi et adue-
ne estis in hoc seculo miserabi
li. cogitate q̃ȝ sit grauis damna
tio futura super induratos pec
catores. et diligenter precaue
te ne pro tam modico tamqȝ la
bili hui⁹ vite curriculo mortez
incurratis sempiternam. Cũqȝ
auditis multo plures damnan-
dos esse q̃ȝ saluandos timere/ti
mete/timete. sed nõ propterea
desperetis. estis enim adhuc in
via in qua vestre potestis salu
ti prouidere et de peccatis ve
stris pẽitere/ atqȝ dei misericor
diam inuenire. Hec enim que
supradicta sunt ideo narrãtur
non vt vobis detur causa despe-
randi sed potius vt vobis detur
occasio diuinam misericordiaz
consequẽdi. Per hoc em̃ datur
vobis causa deũ timendi. Supi
us autem diximus q̃m deum ti
mentibus diuina est mĩa repro
missa. Cũ ergo talia legitȷ̃ aut
auditis ea diligenter cogitate
vt semper in vobis timorem dñi
habeatis et sic ad dei miam q̃
nobis necessaria est peruenire
valeatis. AMEN.

HIs itaqȝ p̃
missis accedendum
est cum dei adiuto-
rio/ad declarationẽ
idicibilis acerbitatȷ̃ penaꝝ in
fernaliũ. Quãuis autẽ non va
leat hmõi atrocitas hũa no ser
mone explicari. Si enim omẽs
homines nati ab adam vsqȝ in

hodiernum diem adhuc viue-
rent/omnesq̈ tanti essent ꝛ tã
excellentes predicatores qua-
lis ꝛ quãtꝰ erat beatissimꝰ pau
lus/oẽsq̈ de minutissima pena
inferni p̄dicarẽt: nõ possẽt illã
humanis sermonibꝰ explicare
Poterit tñ hmõi acerbitas pe-
naꝝ infernaliũ ꝛ si nõ totaliter
sufficient tñ p q̈ndecim p̄ncipa-
les considerationes declarari.
Prima est consideratio damno
se priuationis.
Secunda est consideratio hor-
rende locationis.
Tertia est consideratio dolen
de cognitionis.
Quarta est consideratio inor
dinate affectionis.
Quinta est consideratio corpo
ralis dispositionis.
Sexta est consideratio terribi
lis contrariationis.
Septima est consideratio hor-
ribilis combustionis.
Octaua est consideratio tota-
lis impermixtionis.
Nona ẽ ꝯsideratio gñalitatis.
Decima est consideratio conti
nuitatis.
Undecima est cõsideratio hor-
ribilis lamẽtationis.
Duodecima est cõsideratio in-
terminabilis durationis.
Tredecima est cõsideratio inu
tilis conditionis.
Quartadecima est cõsideratio
desperationis.
Quindecima est consideratio
superne indignationis.

PRĩa igiť consideratio osten
dens implicabilem
acerbitatem pena-
rum infernalium dicitur consi-
deratio dãnose p̄uatiõis. q̈r scꝫ
p̄uanť oi bono. Est aũt in dãna
tis triplex principalis priuatio
eoꝝ inexplicabiliter afflictiua
Prima est p̄uatio celestis habi
tationis. Hec multũ damnosa
et grauiter afflictiua.
Scđa est p̄uatio gliose associa-
tionis. Hec multo damnosior ꝛ
grauius pugnitiua.
Tertia est priuatio diuine vi-
sionis et fruitionis. Hec prorsꝰ
damnosissima et grauissime at
q̈ inextimabiliter cruciatiua.

PRima igiť est priuatio ce-
lestis habitationis. s. celi
empyrei. quod est locus lumio-
sissimus amplissimus atq̈ dele
ctabilissimus. Huius autem lo-
ci ianua cũ omnino erit iperpe
tuũ dãnatis. hac tali ꝛ tãta lo
ci amenitate ineternũ p̄uãtur
O qualeꝛ q̈tũ gaudiũ: q̈ta de-
lectatio: q̈tus honor est beatis
tante speciositatis atq̈ ameni
tatis locum inhabitare/ eiusq̈
imperpetuũ effici possessores.
Ast econtra: q̈ta tristicia: q̈ta
desolatio: quãta prorsus ꝯfusio
loci huiꝰ tã delectabilem habi
tationẽ p propriã negligentiã
ac volũtatis maliciaꝫ p̄didisse.
tã pulchri tã ameni loci clausã
sibi ianuã iperpetuũ videre. hic
brñs gre. in õ. de decẽ ꝟginibus
ait. O si quis palato cordis sa-
pere posset q̈d admirationis ha
beat ecce sponsus venit. q̈d dul
cedinis et que parate erant in
trauerũt cũ eo ad nuptias: sꝫ q̈d
amaritudinis et clausa est ia-
nua. hec ille. Legiť q̈ in ecclia
beati petri de colonia cuꝫ esset
q̈dã obsessa a demone ꝯtigit et

de duabus obsessis a demone

alias obsessam supuenire. Mox altera contra alteram cepit insurgere et clamoribus et contumelijs se se afficere et demon demoni dicebat. Miser quod consentiendo lucifero sic de celo ruimus. Et alter rndit quare fecisti. Cunque illi quasi penitudinis verba proferrent: alter eorum subiunxit. Tace ce ista penitentia est nimis sera. Tunc quidam circumstantes interrogauerunt demonem illum quid bene facere velles vt ad celum vnde cecidisti redire posses. Rndit. Si esset columna ferrea rasorijs et clauis acutissimis circumquaque bene armata: a terra vsque ad celum erecta: ex nunc vsque ad diem iudicij si carnem haberem in qua pati possem me per illam vellem trahi nunc ascendendo nunc descendendo dummodo peruenire possem ad celestis habitationis amenitatem atque pulchritudinem et gloriam de qua per superbiam cecidi.

Secunda est priuatio gloriose associationis. s. angelorum et sanctorum omnium. O quanta gloria quanta iocunditas quanta dulcedo est vnicuique beatorum esse in tam honorabili societate. conciuem esse angelorum: socium esse apostolorum atque patriarcharum et prophetarum. ac glorie omnium sanctorum imperpetuum fieri participem. vnde greg. Que lingua dicere aut quis intellectus capere sufficit illa superne ciuitatis quanta sint gaudia: angelorum choris interesse. cum beatissimis spiritibus glorie conditoris assistere. hec ille. Ast econtra. O quanta amaritudo quanta desolatio: quanta angustia est miseris reprobis a tam honorabili collegio: atque tam gloriosa societate imperpetuum reijci atque confusibiliter separari. Ber. O quid erit cum se viderit illa miseranda reproborum conditio in illas tenebras exteriores excuti et ab illa beatorum ecclesia perpetua excommunicatione excludi. hec ille.

Tertia est priuatio diuine visionis atque fruitionis. In qua consistit sanctorum beatitudo plena atque perfecta. Inexplicabilis prorsus dulcedo atque inextimabile gaudium est beatis facie ad faciem videre regem glorie et dominum maiestatis et eius imperpetuum gloriosissima frui presentia vnde ex magne deuotionis spiritu dictum est de beatis. Mirantur nec deficiunt in illum quem prospiciunt fruuntur nec fastidiunt quo frui magis sitiunt. O igitur quanta anxietas quantus dolor: quanta afflictio damnatorum est. diuine maiestatis aspectu atque fruitione priuari. ab infinito bono imperpetuum excludi. Nam proculdubio sicut inextimabiliter delectabilis est summi boni possessio: sic ineffabiliter tristabilis et amara est eius amissio. Unde dicit ricar. vltima. dist. quarti libri. Quod inter penas damni carentia visionis dei est maxima et tristicia causata ex illa carentia apprehensa vt prouenien ex actuali malicia proprie voluntatis est maxima inter penas sensus. quia quamuis damnati non appetant videre deum propter amorem sue bonitatis: tamen vehementissime illud appetunt propter desiderium proprie delectationis eo quod firmiter credere compellun

Carentia visionis dei est maxima pena

tur ex illa visione maximam delectationē invidente causari. Carentia igitur visionis illius apprehensa vt proveniens ex actuali malicia ppe volūtatis ē maxima pena damnatorum. In paruulis autē cū originali culpa decedētibus mitior est hec pena damni. nec ex hmōi priuatione diuine visionis est in eis aliqua tristicia: quia non est in eis ex actuali malicia proprie voluntatis. hec ex Ricar. patet itaqz qualiter est in damnatis acerbissim9 dolor. ex priuatione diuine visionis atqz fruitionis. vñ Criso. Due quidez sunt pene: ignis gehenne: et casus glie: nouim9 autez q multi solam gehennā abhorrēt ego aūt casuz glorie mlto amariorē gehenna esse dico. Intollerabile quidā malū est gehenna: sed si decies mille gehennas ponat quis nichil tale dicturus est q̄le est ab illa glia excidi, et a christo exosuz esse. hec Chris. Legitur q magister iordanus q fuit prior generalis ordinis predicatorum quadā die duz trāsiret p quandā villā rogatus est a populo vt visitaret quandaz obsessam. Ad quā cum accederet demon euz litteraliter salutauit. cuz tamē mulier nunqz litteras didicisset: Inter cetera vo predictus magister litteraliter interrogauit demonem dicens. Quare affligis hanc mulierē? Cui demon. Ad hoc compellor a creatore meo Ad quez iordanus. Dic michi vbi velles esse si optio tibi daretur. Cui demon. Cum tantus sis clericus miror q tā simpliciter interrogasti. Et adiecit. Dic michi et tu. vbi velles esse si optio tibi daretur? Ait iordanus. Vellem esse in celo. Ad quem demon. Sic vellē et ego Cui iordanus. Et quare velles ibi esse? Et demon. Ut viderē illā clarā faciē creatoris. Quod cuz iordanus audiret quasi extra se raptus corruit et fleuit. Tādem aūt ad se reuersus interrogauit dicēs Dic michi. Quid velles inde sustinere vt posses creatoris faciem videre. Respondit demon. Omnes penas quas omnes demones sustinuerunt a die qua eiecti sunt de celo: et sustinebunt vsqz in diem iudicij. Ad quem iordanus. Credo te vnuz esse de melioribus demonibus Cui demon. Unus fui de seraphin. Cui iordanus. Dic ergo michi aliquid de claritate vultus dei. Ad quem demon. Non sufficio tibi de hoc aliquid dicere. Cum etiaz angeli qui eius claritatē intuent si essēt in terra et vellent aliqd de eius claritate dicere nō sufficerēt. dicā tñ tibi aliquā similitudinē ex qua ppendere potes aliqualiter q clara sit facies dei. Et dicit Attēde si oēs flores preteriti et futuri omniū arborum et oim graminū viriditas et ois color et pulchritudo oim lapidū preciosorum et metallorum et splendor solis et lune et stellarum et omnis claritas oim luminuz que ab initio vnqz splenduerunt simul lucerent omnis illa claritas respectu diuine claritatis nō eēt aliud nisi tenebrosa nox respectu clarissimi solis. Tūc iordanus ait O q miser est homo qui se a

In sicilia varii cruciatus animarum

deo auertit et sibi tam magnū ꝛ ineffabile gaudium non acq̄rit. Patet itaq̄ ꝙ̄ graue dānum sit a diuina visione imperpetuum separari.

SEcūda ē cōsideratio horrende locatiōis. horribilis em̄ valde ē locus dānatoꝝ. rōe cuius aggrauatur plurimum sua dānatio ꝛ acerbior est sua afflictio. Huiꝰ āt loci ꝯsiderāde sūt tres horribiles ꝯditiones damnatoꝝ mirabiliter afflictiue.

Pria ē horribilis loci situatio.
Scda ē horribilior loci dispō.
Tertia est horribilissima locatorum associatio.

PRimo igiꝭ ꝯsideranda est horribilis loci situatio. Pro cuiꝰ declaratiōe notandū scdm gre. i. iiij. dyal. Qꝫ duplex est infernus. Unus est infernus vniuersalis et iste est in media cōcauitate terre latissimꝰ ꝛ profundissimus orbicularis ac ꝑpetuo duraturus. tanꝙ̄ scilicet carcer regis eterni. Aliꝰ aūt ē infernꝰ ꝑticularis quorūdā ante diē iudicij qui postmoduꝫ in inferiorē īfernū detrudeꝭ. Sūt em̄ sup terrā q̄dā loca patētia vbi damnatoꝝ aīe luūt penas vt ethna et olle vulcani. Ibi em̄ scdm ysidorum li. xij. ethymologiaꝝ. Sunt amnes ardētes pleni sulphureis flammis ꝛ horribilibus in q̄bus scdm poetas dicebaꝭ habitare deus quē vocabāt vulcanum. ſꝫ reuera ibi habitat dyabolus cuꝫ suis. De his autem narrat grego. etiā in. iiij dyal. Qꝫ heremita sctūs ī silua lyparis vidit aīam theodorici regis in ollam vulcani piectaꝫ per deuotos videlicet iohēꝫ papā ꝛ symachū patricium q̄s ille ꝑus iniuste occiderat. Itē narrat de quodaꝫ ciue romano cui in extremis laborāti appuit nauis parata qua ipse ꝛ quidam viciꝰ suus deducēdi erāt in ciciliā. Et subdit greg. Qꝫ vero ille moriens se ad ciciliā deducēdū testatꝰ est q̄d aliud. sentiri pōt nisi ꝙ pre ceteris locis in eius terre insulis eructāti igne tormētoꝝ olle patuerūt. que vt solent narrare q̄ nouerūt laxatis q̄tidie sinibꝰ excrescunt vt mundi termino appropinquāte ꝙ̄to certuꝫ est illuc āpliꝰ exurēdos colligi. tanto ꝛ eadeꝫ tormētoꝝ loca āpliꝰ videntur aperiri. q̄ ōps deus ad correctionē viuentium in hoc mundo voluit ondi vt mentes infidelium q̄ inferni tormēta eē nō credūt, tormētorū loca videāt q̄ audita credere recusant. Eandē autē cām assignat guillermus parisieñ. li. de vniuerso, parte prima. ca. xlvij. Ubi etiā dicit ꝙ in p̄fata insula sicilie ignis ꝑnomiatꝰ viuoꝝ itollerabiliter cruciat aīas ibi appropinquātium ꝛ tn̄ corpora non ledit. Accidit aūt vnū terribile valde citra annuꝫ dñi. M. cccc. xl. Nauigantibꝰ enim quibusdā ꝑ mare q̄ a longo iaꝫ tpe ad terrā nō descenderant ꝛ ipue nictibꝰ illis circa ꝑtes illas sicilie: audiert illi subito clamores atq̄ voces horribiles: vnde horribiliter ꝯcussi ac tremētes nullatenꝰ credebāt se mortem euasuros. Inter illos autē clamores cōfusos subintellexe

Confirmatio predictorum ex Augustini

runt q̄si vocē horribilē clamātē
⁊ tumultuantem ⁊ quasi lingua
ipoꝝ audiētiū dicētē. Ad ignez
Ad ignez. mortua est maria la
parpoinctiere. Cuz aūt post di
es aliquot ad portuz quendā p
uenissent q̄si adhuc tremuli at:
q̄ stupidi vicinis narrare cepe
runt q̄d audierāt. signātes etiā
diem et horā. Et statim dictuz
est eis q̄m tali die et tali hora
mortua est iuilla illa mulier q̄
dam sic vocata. q̄ vtiq̄ turpis ⁊
inhoneste vite fuerat dedita lu
xurie ⁊ carnalib⁹. Qui hoc au:
dierat et aderat in naui predi:
cta testimonium phibuit ⁊ hoc
narrauit multis audiētibus a
quibus vtiq̄ viris fide dignis
hoc pluries narratum audiui.
O q̄ miseri sunt q̄ excecati qui
talia, audientes nō compungū
tur ad penitentiam, non cōuer
tuntur ad dominum neq̄ cōfu
giunt ad dei miam. Patet itaq̄
quoniaz duplex est locus infer
nalis. Unus particularis appa
rens etiā super terraz in diuer
sis regionibus. Alius autē vni
uersalis situatus in medio ter
re. Quare autez sic intra terrā
est locus dānatorū triplex est
principalis ratio. Prima est ra
tio elongationis vt scilicet re
probi maxime distent a beatis
secūdū localem distātiā sicut ⁊
maxime distant secūdū statuū
suorum diuersitatem. Secūda
est ratio vilificationis vt videlz
sicut ipsi viles fecerunt aīas su:
as: sic et in loco vilissimo reclu:
dantur. Tertia est rō affectiōis
vtvz q̄ affectuz terrenis dederīt
in terra ppetuo recludātur. ps
Adhesit in terra vēter nr̄. Con:

Quare intra terram est
locus damnatorum

firmatur autem predicta ratio
ex dictis bti aug. xix. li. de ciui.
dei. d. Ordo est pariū dispariūq̄
rerum sua cuiq̄ loca tribuens
dispositio. Et ibidē li. v. dicit q̄
deus nichil inordinatū relinq̄t
Sed quod facit pondus in cor
poribus hoc facit amor in spi:
ritibus. Unde idem aug. xi. de
ci. dei. Ut corpus pōdere sic ani
mus amore fertur. Et. xiij. con:
fessionum. Amor meus pōdus
meum. eo feror quocunq̄ feror
Sicut ergo sunt a deo ordina
ta determiata loca naturalia
corporibus scdm exigētiā suoꝝ
naturaliū pōderū. Sic ⁊ creatu
ris rationalib⁹ scdm exigētiaz
suoꝝ amoꝝ. Jō sicut electi sunt
in celo q̄z celestia terrenis p̄po
suerunt in amore suo. ita repro
bi sunt ⁊ erūt in loco īfimo q̄z in
suo amore infima ⁊ terrena su:
perioꝛib⁹ ⁊ celestib⁹ p̄posuerūt
Loc⁹ aūt oim infim⁹ est in cen
tro terre. ideo ⁊ in centro terre
est locus infernalis vt sicut re
probi cum hic viuerent cor ⁊ af
fectum in terra fixum habuerīt
sic perpetuo infra terram hor:
ribiliter incarcerentur.

Secundo est consideranda
loci huius dispositio que
horribilior est in situatione.
Ad presens autem precipue di
cemus de triplici horribili cō:
ditione carceris īfernalis, Pri
ma est cōditio abominande vili
tatis. Secunda est cōditio for:
midande paupertatis. Tertia
ē cōditio execrāde tenebrositatis
¶ Prima igitur cōditio loci in
fernalis est abomināda vilitas
Est enim locus ille vilissimus
vtpote a loco nobilissimo scilz

Damnati p(ost) iudiciu(m) patie(n)t fetore(m)

celo maxime elongatus. Vn̄ et post iudicium damnati patient ab oībus elementoꝝ fetulētijs Unde dicit btūs thomas in. iiij sen. dis. Scd̄m basilium in vltima mundi purgatiōe fiet q̄dā sepatio in elemētis vt q̄cq̄d est puruz ꝛ nobile remaneat superius ad gloriam btōꝝ. Quicq̄d vero est ignobile ꝛ fetulentum in infernū proijciatur ad penaz dānatorum. vt sicut oīs creatura dei est beatis materia gaudij: ita damnatis ex omnibus creaturis tormentū accrescat. Hoc enim diuine iusticie competit vt sicut ab vno recedētes per peccatū in materialib⁹ q̄ne multa sunt et varia finē suū constituerunt: ita etiā affligantur ex multis. ¶ Secunda est cōditio formidāde pauptatis. Oēs eñi ibi habitātes extrema paupertate affliguntur et egestate nimia. Unde Lu. xvi. Asserit redemptor noster de diuite epulone q instanter rogabat abraham quatinus mitteret lazarum vt intinctum in aquam digitum non totuz sed tantuz extremaz partem ad eū deferret: oriq3 eius iponeret/ꝛ sic aliquātulum linguā ardore ignis nimio vehementer cruciatā refrigeraret/nec fuit exaudit⁹. De quo dicit gregorius in omelia. Guttam aque petijt qui micas panis lazaro negauit. hec ille. O prorsus miserabilis paupertas. O dolenda nimis egestas. O formidanda penuria vbi nec qui diues fuerat vnicam valuit aq̄ guttā impetrare. O miseri auari O execati cupidi. O fallacis mūdi amatores cur i hac

Paupertas in inferno

vita pauptatē habere tm̄ formidatis. Hui⁹ etenī vite pauptas leuis est ꝛ cito trāsiens. ꝛ que si cum patientia tolleratur ad eternas celestis regni diuitias perducit. Timete ergo timete illā horrendam inferni paupertatem q̄ nunq̄ trāsibit nunq̄ habebit finem. O q̄ maledicti sūt q̄ miserabiles q̄ horribiles excecati q̄ fallacijs ꝛ fraudib⁹ mēdacijs ꝛ rapinis atq3 multis se implicant iniusticijs vt temporales acq̄rant ꝛ trāsitorias diuitias: q̄ volētes tpalē breuē vtilē hui⁹ tpis subterfugere pauptatē eternā incurrūt ꝛ nunq̄ finē habiturā atq3 prorsus inutilez egestatē. O si scirent ꝛ attenderent mūdani quāta sit tristicia quāta desolatio/q̄ta amaritudo in miseris reprobis in taz extreme pauptatis loco reclusis ibi nichil vnq̄ qđ postulent habituris inde nunq̄ in ppetuū liberandis. O vtinā aure cordis attēderēt auaricie sectatores flebilem illā atq3 oīno miserabilē vocem eoꝝ q̄ diuites et potētes in hoc mundo fuere. nunc in infernali carcere lamētātiū atq3 dicentiū illud qđ scribit sapiētie. v. v3. Ergo errauimus a via veritatis ꝛ lumen iusticie nō luxit nobis: ꝛ sol itelligētie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniq̄tatis ꝛ pditiōis ꝛ ambulauim⁹ vias difficiles. viā aūt dn̄i ignorauimus. Quid nobis pfuit supbia aut diuitiarū iactātia qđ ꝯtulit nobis q̄ scilz ad tantam venim⁹ paupertatem. Transierunt oīa illa quasi vmbra ꝛ tanq̄ nuncius precurrēs ꝛ tanq̄ nauis que pertrāsit flu

Exclamatio damnatorum

ctu autem aquã cui⁹ cũ preteri
erit nõ est inuenire vestigiũ ne
q̃ semitam carine illius in flu
ctibus. Aut auis que trãsuolat
in aere cuius nullũ inuenit ar
gumentũ itineris illi⁹. Aut tã
q̃ sagitta emissa in locum desti
natũ diuisus aer ɔtinuo in se re
clusus est vt ignoret transitus
illius. Sic et nos nati ɔtinuo de
sinim⁹ esse et ꝟtutis quidã signũ
nullũ valuim⁹ ostẽdere. in mali
gnitate aũt nostra cõsumpti su
mus. Talia dixerũt in inferno
hi qui peccauerunt. hec ibi.
¶ Tertia est cõditio execrãde
tenebrositatis. Est eñ loc⁹ ille
tenebrosus valde. Mat. xxij.
Mittite eum in tenebras exte
riores. Qr eñ vt dr io. iij. Dile
xerunt magis tenebras q̃ lucẽ
Ideo iuste in tenebris includũ
tur. Voluntarie q̃ppe tenebras
interiores culpe incurrerũt: iõ
iuste in tenebris exterioribus
ppetuo incarcerant. vt sic i te
nebris includantur tenebre.
De hoc loco tenebroso dicit be
atus iob. Dimitte me vt plãgã
paululũ dolorẽ meũ anteq̃ va
dam et nõ reuertar ad terrã te
nebrosam et opertã mortis cali
gine. terrã miserie et tenebrarũ
vbi vmbra mortis et null⁹ ordo
sed sempitern⁹ horror inhabi
tans. Job. x. Pro maiori aũt in
telligentia predictorũ. Notan
dum scdm richardũ in. iiij. dist.
xv. q̃ lumẽ est per se delectabi
le. p accidẽs aũt q̃nq̃ tristabi
le i quãtũ ostẽdit aliquid quod
displicet. Et quia infernus lo
cus est omnis tristicie. ideo in
eo non est aliquod lumen quod
visum delectet. Est tamen ibi
aliquod lumen fumosum et ob
scuritati permixtum quo dãna
ti videre possint vñ doleant. Et
hoc dicitur ꝑm gre. ix. mor. ver
sus finẽ vbi dicit. Ignis inferni
q̃uis ad consolationem non lu
ceat: tamen vt magis torqueat
ad aliquid lucet. nam sequaces
quosq̃ suos secum in tormen
to reprobi flamma illustrante
visuri sunt quorum amore deli
querunt. hoc gregori⁹. Et hoc
idem in sententia dicit ysidor⁹
lib. de summo bono. lib. i. In
figuram harum tenebrarum in
fernalium facte sunt tenebre
horribiles in vniuersa terra
egypti. Vt habetur exodi. x. vbi
dicit nicolaus de lyra q̃ tene
bre ille ideo dicuntur horribi
les qr inter illas videbant egy
ptij visione ymaginaria fantas
mata quedam et turpes figu
ras que non paruum eis inge
rebant timorem. Ita et in infer
no sunt et semper erunt horri
biles tenebre quia damnati vi
debunt se mutuo inter tormen
torum angustias laborantes et
malignos spiritus aspicient⁹ q̃
eis modis horribilissimis ap
parebunt. O q̃ dolenda est illa
hora in qua damnatus intrat
tam horribilem tam tenebro
sum inferni carcerem nunq̃ vi
surus lumen per tot milia an
norum. O quãtus horror est in
miseris reprobis cum vident
tam tenebrosam noctem et nun
q̃ diem sunt visuri. Nam si in
hoc mundo viderent homines
noctem protrahi vsq̃ ad men
sem vel annum. cuncti mirabi
liter horrescerent / cuncti cla
marent ad celum misericordi

az. Unde deobscurato sole post mortem cesaris dicit virgilius Ille etiam extincto miseratus. Cesare romã. Cuz caput obscura nitidum ferrugine texit. Impieqꝫ ea eternam timuerunt secula noctem.

Tercio est ꝯsideranda horribilissima associatio miserorum dãnatorum in tã horribili loco locatorum: Associantur enim nequissimis spiritibus et malignis demonibus. Unde in iudicio dicetur reprobis illud mat. xxv. Ite maledicti in ignem eternũ qui paratus est dyabolo et angelis eius. Quantũ aũt sit eorum societas dira et molesta atqꝫ horribilis põt perpẽdi per affectus crudeles quos exercẽt i illis quos permittẽte deo obsident in hac vita. Nam a deo illos turbãt et sic grauiter atqꝫ horribiliter vexant vt qñqꝫ sic obsessi surdi aut muti fiant. qñqꝫ manibus proprijs se lacerant et discerpunt: qñqꝫ nisi cathenis constringerent etiam domesticos et amicos conantur opprimere aut dentib⁹ laniare. Quid putas igitur faciunt dyaboli illis quos in inferno volente deo oĩno pro libito suo vexare possunt: si talia etiã agũt hic cũ his qui de eorum potestate possunt penitus liberari: Nullus profecto aut cogitare aut dicere põt ꝙ grauis ꝙ dura ꝙqꝫ importabilis erit damnatis miseris societas illa horribilis dyabolorum. Legitur in li. de dono timoris ꝙ religiosus quidam in dormitorio cuz alijs iacẽs cepit horribiliter clamare Et cum multi surgẽtes ad eum conuenissent videbant euz fixis oculis immobiliter respicientem ad parietẽ nec eis aliqd loquentem sed horrore mirabili ꝯcussum In mane aũt sequẽti requisitus a priore quid habuisset rñdit se vidisse demonẽ. Interrogatus aũt de forma ei⁹ ait. Nõ posset eius forma describi. Sed hoc dico ꝙ si esset furn⁹ ardens ex vna parte: et talis forma demonis ex alia: magis eligerem furnũ ardẽtẽ itrare ꝙ tã horribilẽ figuraz videre. hec ibi. O ꝙ miseri ꝙ maledicti sũt illi propter pctã sua talibus socijs compelluntur in perpetuum sociari.

Tertia cõsideratio pncipalis declarãs grauitatẽ et acerbitatẽ penarum infernalium est consideratio dolende cognitionis. Nichil enim cognoscunt nisi ea vnde doleant et contristentur. Ad qð plenius declarandum tria sunt dubia declaranda.

Primum est circa prius acquisitam scientiam.

Secundum est circa eorum que hic fiunt noticiam.

Terciũ est circa btorum gloriam.

Primũ itaqꝫ dubiuz est vtrũ dãnati vtantur scia in hoc mundo acqsita: Rñdet rich. de media villa. et btũs boñ. in. iiij. dis. l. ꝙ dãnati vtuntur scia acqsita in hoc mũdo maxime ꝙtum ad aliqua. Considerant enim mala que fecerunt ⁊ bona que amiserunt ⁊ hic vsus scie est i eis ad maiorẽ eorum afflictionem. Ex talibus enim consideratis sequuntur tres acerbissime afflictiones. Prima est afflictio timo-

ris et tremoris ineuitabilis.et
hoc quidē iuste qꝛ cū viuerēt ti=
mere deum noluerūt.Job.xviij.
Terrebunt eum vndiq; formidi
nes.Greg.In tp̄alibus cum pe=
na ifligit timor quiescit. Apud
inferos pene inflictio timoris
est augmētatio.Exēplum est de
chaym ad cuius magnam infe=
licitatem ascribitur timor con
tinuus in capite eius q̄tomā=
gis ad maximam infelicitatem
damnatoruꝫ pertinet ille timor
totalis. ¶Secūda est afflictio
pudoris seu confusionis impor
tabilis.et hoc quidem iuste qꝛ
cum hic viuerent peccare non
erubuerunt. Probabile quip=
pe est ꝙ in inferno apparebunt
aliqua signa in dānatis de cau=
sa damnationis eorum.sicut a=
liqn̄ in fure cui suspenditur fur=
tum ad colluꝫ quod est causa su
spendij sui.hie.ij.Sicut cōfundi
tur fur ita et tu confunderis Et
tereñ.i.Conuolute sunt ⁊ impo
site sunt collo meo /scilicet ini=
quitates mee.Et numeri.xxxij.
Scitote quoniam peccatum ve
strum apprehendet vos ¶Ter
cia est affectio doloris intolera
bilis. Et hoc.quidem iuste qꝛ dū
hic viuerent dolere de pecatis
suis ꝯtempserunt.Si dolor par
tus irruens in mulierem sic eā
affligit: quid erit de illis super
quos irruet omnis dolor? Job.
xx.Omnis dolor irruet super eū
scilicet in damnatum.

SEcundum dubium est vtrū
damnati distantes a nobis
cognoscant ea que fiunt circa
nos.,Respondet rich.in.iiij.dis.
l.ꝙ damnatos cognoscere que
circa nos fiunt,potest intelligi
tripliciter. Aut per scientiam/
aut per coniecturam aut per re
uelationem.¶Primo modo nō
cognoscunt ea que circa nos fi
unt quia sic cognoscere nō pos=
sunt nisi accipiendo similitudi=
nes a rebus ad quas accipien=
das requiritur ꝑportionata pro=
pinquitas itellectus ad rē ipsaꝫ
q̄uis aūt distantia non impedi=
at cognitionem intellectus res=
pectu rei cuius iam habet spe=
ciem/tn̄ in propotionata distan
tia impedit cognitionem respe=
ctu rei cuius nōdum habet spe
ciem qꝛ non habet speciei acq=
sitionem. ¶Scd̄o mō multa co
gnoscunt q̄ circa nos fiunt. Ex
statu em̄ preterito ī quo hoīes
viderunt coniecturant multa q̄
accidunt circa eos.et sic cogno
scebat ille diues damnatus q̄n
ꝙ fratres suos adhuc viuere qꝛ
illos in tormentis secum non
videbat/nec cum requiescenti=
bus in sinu abrahe. ¶Tercio
modo etiam cognoscunt aliqua
que circa nos fiunt vel per reue
lationem demonum vel a nima
rum ad eos descendentium.
Sed nunq̄ fit eis aliqua reuela
tio nisi talis vnde tristentur. O
igitur miserrima damnatorum
conditio.Nunq̄ cogitabūt/ nū
q̄ videbunt/nunq̄ audiēt/nun=
q̄ cognoscent aliquid quod non
sit eis causa doloris et acerbissi
me tristicie.

TErcium dubium est/vtruꝫ
damnati videant gloriam
sanctorum in celo? Respondet
rich.vbi.s.ꝙ non vidēt qꝛ visio
est cognitio intuitiua ⁊ clara ꝑ
prie loquēdo de visione.sic au=
tem non videri posset gl'ia bea=

toꝝ qui viderent beati ⁊ ipe de
us. In gñali tñ et etiã q̃dãmodo
in ſpãli cognoſcunt glõiam btõꝝ
quaſi arguẽdo. Nullũ em̃ videt
dãnatũ qui fidẽ tenuerit et mo:
res bonos. Vñ cogit intellectus
eoꝝ aſſentire ꝙ vera eſt ſacra
ſcriptura ⁊ ex ↄ̃ñti ꝙ boni habe
ant ea q̃ eis in ſacra ſcriptura
promittunt. Propt hanc aũt co
gnitionẽ triſtant ⁊ torquent dã:
nati. Tum ꝑpter aliene felicita
tis inuidiã tũ ꝑpter tante btitu
dinis carentiã. tũ ⁊ propter pro
prie volũtatis negligentiã pro
pter quã ſe ſe videbũt tãta feli:
citate ꝑuatos. Ps. Pctõr vide:
bit ⁊ iraſcet dentibus ſuis fre:
met ⁊ tabeſcet deſideriũ pctõꝝ
peribit. Et yſa. xiij. Oẽ cor hois
ↄtabeſcet ⁊ ↄteret. torſiones et
dolores tenebũt quaſi ꝑturien:
tes dolebunt. Poſt iudiciũ autẽ
vt dicit idez rich. damnati eo ꝙ
ad proprias penas quaſi totali:
ter reflectet eoꝝ cognitio. Iſtã
cognitionẽ nõ habebũt niſi for
te mõ quodã gñaliſſimo qꝛ pro:
pter ↄplemẽtum doloris intelle
ctus eoꝝ p̃dicte argumẽtatiõi
nõ vacabit. O q̃ta igit eſt ⁊ erit
in dãnatis anguſtia / q̃ta ama:
ritudo q̃ta ve triſticia qñ cogno
ſcent diſtincte oia pctã ſua que
ↄmiſerunt q̃tus dolor qñ cogno
ſcent bona q̃ omiſerũt ⁊ facere
potuerũt q̃ta anxietas qñ ſibi
reuelãtur ea q̃ in hoc mundo fi:
unt vt amplius doleant q̃ acer
ba prorſus afflictio qñ ↄſiderãt
ꝙ boni ⁊ amici dei ſunt in perẽ
ni glĩa et gaudio inextimabili.
Omnis itaq3 huiuſmodi eorum
cognitio erit eis ſupra modum
doloroſa et anxia.

Quarta cõ
ſideratio oñdẽs pe
ne infernalis acer
biſſimã ↄ̃uitatẽ dr
ↄſideratio iordinate affectiõis.
Sicut em̃ dr eze. xxxij. Deſcen:
derunt ad infernuz cum armis
ſuis. id eſt ſm glo. cum animis
deo et eccleſie rebellibus. Affli
gentur autem precipue ⁊ tripli
ci affectione inordinata.
Primo affectione timoris et ſu
perbie.
Scdo affectiõe odij ⁊ diſcordie.
Tercio affectione murmuris ⁊
impatientie.

PRimo affectione tumoris
et ſuperbie. Ps. Superbia
eoꝝ qui te oderũt aſcẽdit ſemꝑ
ſcz extenſiue quo ad durationẽ
Et propter hãc ſuperbiam gra
uiſſime torquentur. Superbus
em̃ maxime querit et deſiderat
libertatẽ. ⁊ q̃to ſuꝑbior eſt tan
to ſibi durius eſt alteri ſubijci.
O igitur q̃ta eſt acerbitas affli
ctionis damnatoꝝ / q̃ dura an:
guſtia qui et in ſuperbia obſti:
nantur ⁊ tñ penis inumeris at
q̃ tormentis ſubijciuntur.

SEcundo affectione odij et
diſcordie. In ipis em̃ eſt cõ
ſummatũ odium. Odiunt em̃ de
um ⁊ eius iuſticiam. odiunt oẽs
alios tam btõs q̃ dãnatos odi:
unt etiã ſemetipos. Vñ ex odio
et tedio vite ſue deſiderãt mor
tem. Ibi nec amico ↄpatitur qui
hic amicus fuerat nec pat filio
aut ecõtra / neq3 filie ↄpatit mat
nec ecõtra. Et ſicut dicit anſel.
Mali in tanta diſcordia ꝑſiſtẽt
vt ẽt eoꝝ corp⁹ ⁊ aia diſſideant.
Inter eos etiã ſemꝑ erit iurgi:

um:qr sicut dr̃ ecclesiastici.xli.
De impio prẽ cõquerunt filij:qr
vz q̃ necessaria erant ad salutẽ
non eos docuerat neqȝ a vicijs
eos compescuerat. Parentes
vero conquerent de filijs qr pro
pter eos iniuste tẽporalia mun
di bona acquisierunt et restitue
re noluerunt.

Tercio affliguntur damna
ti affectione inordinata
murmuris et impatientie. Sũt
enĩ et erunt impij vltra oĩm be=
stiarum insaniam iracundi in i
ferno et pre nimia impatientia
et furore continue perturbati.
Ps. Dominus in ira sua con=
turbabit eos Et apoc.xvi.Com
manducauerũt liguas sua pre
dolore:quia videlicet liguas su
as et omnia suoꝝ corporũ men
bra si possent pre furore nimio
lacerarent.Sequitur.Et blas=
phemauerunt deum celi pre do
loribus et vulneribus suis.Cir
ca quod notandum scd̃m tho.ij.
ij.ꝙ damnati in inferno retinẽt
peruersam voluntatem auersã
a dei iusticia in hoc ꝙ diligunt
ea pro quibus puniuntur ⁊vel
lent adhuc eis vti si possent,⁊pe
nas odiunt q̃ ꝑ hm̃oi pctis infli
guntur.Dolent ergo de pctis q̃
ꝯmiserunt non qr ipsa odiãt: sȝ
qr pro eis puniuntur. Sic igi=
tur talis detestatio diuine iu=
sticie est in eis quedam interi=
or cordis blasphemia. Et credi
bile est ꝙ in eis post resurrecti=
onem erit etiam vocalis.blas=
phemia sicut in sanctis laus dei
vocalis. Unde apocalip.xvi.di=
citur.Estuauerũt homines estu
magno et blasphemauerunt no
men domini habentis potesta=
tem super has plagas.Ubi dicit
glosa ꝙ in inferno positi q̃uis
sciant se.pro merito puniri.Do
lent tamen ꝙ deus tantam ha
beat potestatem ꝙ tales eis pla
gas inferat. Uidentes ergo pe=
nas illas se non posse euadere
tanq̃ desperati feruntur ad om
ne illud quod eis suggerit,per=
uersa voluntas diuinam iustici
ciam detestando. Hec thomas.
Exemplum ad propositum eoꝝ
que predicta sunt legitur in sũ=
ma,de septem donis.Cum qui=
dam vsurarius infirmaretur ad
mortem,nec vellet ei.sacerdos
sacramenta conferre nisi resti=
tueret vel cautionem faceret,
illeqȝ recusaret:hortabãtur ad
hoc filij ne ad infernũ descende
ret moriens.Ille vero responde
bat.Nescitis quid dicitis.Si vel
lem male ablata restituere:re=
linquerem vos pauperes et ege
nos.Meliusqȝ est se committre=
re misericordie dei q̃ misericor
die hominum. Et in hac perti=
nacia mortuus est et in inferno
sepultus. Ex duobus autem fi=
lijs eius dixit alter ad alterum
Pater noster damnatus est.
Non imitemur eum retinendo
vsuras per illum extortas: sed
restituamus ne cum eo damne=
mur sed saluari possimus. At il
le respondit.Ego partem meaȝ
retinebo.Si pater vsuras fecit:
ipse non ego penas portet. Al=
ter ergo portionem suam resti
tuit et deserens seculum se totũ
dei obsequio tradidit. Dum au
tem ille qui in seculo remanse=
rat mundanis se immergeret:
infirmatus ad mortez nec peni
tens secutus est patrem. Quod

frater audiēs rogauit deum vt
pr̄is cum fratris ſui ſtatum di-
gnaretur oñdere. Una igit̄ die
rum cum oraret: vidit terrā ap-
tam ⁊ in inferno patrē in flam-
mis penitꝰ ſepultum/⁊ filiū eiꝰ
fr̄em ſuum iacentē ſup eū. Ma-
ledicebatq̄ pater filium dicens
Maledicta ſit hora in qua te ge
nui fili/⁊ tu ſis maledictus q̄ ꝓ
pter te feci vſuras nec reſtitue-
re volui. Filiꝰ vero r̄ndebat. Et
tu ſis maledictꝰ pr̄ ⁊ maledicta
dies ī qua me genuiſti q̄ exēplo
tuo docuiſti me fenerari et vſu
ras extortas non reddē. Et poſt
ambo pariter eiulātes blaſphe
mabant cūcta creata ⁊ deū oīm
creatorē. Qđ cernens ille ſeruꝰ
dei gr̄as egit deo qui eū libera
uit de tanto malo Pz itaq̄ q̄ ſit
inordinata damnatoꝝ affectio
rōne cuius plurimum valde ag-
grauatur ſuoꝝ tormētoꝝ acer-
bitas. Immo acerbiſſimum tor-
mentum eſt ipſa inordinata af-
fectio. Uñ pz ꝙ in inferno preci
pue torquent̄ dānati a ꝓpria vo
luntate et proprijs peccatis.

Quita pri
cipalis cōſideratio
infernalis acerbi-
tatis oñſiua eſt cō-
ſideratio miſerabilis conditio-
nis et hoc quo ad ſtatum corpo
ris poſt reſurrectionem. Pro cu
ius declaratione primo notan-
dum ꝙ ſicut accipi pōt ex ſentē-
tia augu. xxij. de ciui. dei. c. xix.
Oīs corporalis deformitas re-
ducitur vel ad illam que eſt ex
parte coloris/vel ad illā que eſt
ex parte figure: vel ad illā q̄ eſt
ex parte diminutionis partium
vel ad illam que eſt ex parte ſu-
perabundantie. Nullo aūt hoꝝ
modoꝝ erit qualiſcunq̄ defor-
mitas in corporibus electorum
Uñ dicit ipſe augu. Reſurgent
corpora ſctōꝝ ſine vllo vicio ſer
uata integritate nature. In cor
poribꝰ aūt damnatoꝝ nulla quī
dam erit deformitas ex parte di
minutionis partiū q̄ vt dicit a-
poſtolꝰ. i. ad coꝝ. xv. Mortui re
ſurgent incorrupti id eſt ſine di
minutione ſcđm gloſam. vt ſic
ipi dānati grauius ⁊ ampliꝰ pu-
niantur cum in oībus membris
ſuis integris puniētur. Dicunt
aūt aliqui ꝙ alie deformitates
quas habuerint in vita iſta ma-
nebunt in eis ad maiorē eoꝝ cō
fuſionē Aliꝗ̃ vo dicūt ꝙ reſurgēt
ſine illis q̄ ī repatiōe corporis
reſurgētis magis attēditur na
ture perfectio q̄ ꝯditio que pri
us fuit. hoc tñ aug. in ench' reli
quit indeterminatū. d. ꝙ nos fa
tigare non dz eoꝝ incerta habi
tudo quoꝝ erit certa ⁊ ſempiter
na dānatio. Dato aūt ꝙ ī corpo
ribꝰ damnatorū non maneant
deformitates ille q̄s habuerūt in
hac vita. hoc tñ fiet ad; maiorez
cumulum ſue damnationis. Ex
hoc eñ grauius torq̄bunt̄ q̄ in
natura perfecta punient̄. Cer-
tum eſt aūt ꝙ habebunt defor-
mitates et turpitudines oppoſi
tas dotibus corporis glorioſi.
Erit vtiq̄ in ipſis damnatorum
corporibus triplex conditio mi
ſerabilis et valde confuſibilis.
Pria ē abhominabilis feditas.
Scđa ē horribilis deformitas.
Tercia iexplicabil' ībecillitas.

Rima eſt conditio abho-
minabilis feditatis. Si-

cut em̄ de beatis cantat. Sācti tui dn̄e florebunt sicut liliū ꝛ sicut odor balsami erunt ante te. Ita per oppositū de dānatis dici pōt. Fetebūt sicut sterq̄liniuz et sicut cadauer putriduz. Nullus ꝑfecto fetor ꝛ eoꝝ fetori comparabilis. ysa. xxxiiij. Accedite gentes et audite ꝛ populi attendite. Audiat terra et plenitudo eius quia indignatio dn̄i super oēs gentes et furor super oēm maliciam eoruz. Interfecit eos et dedit eos in occisionē. Interfecti eoꝝ proiicientur et de cadaueribus eoꝝ ascendet fetor. hec ille. Sicut em̄ in beatis ex glīa aie fiet redundantia in corpus. ita in damnatis erit redundantia miserie ab aīa in corpus Et sic erit proportio q̄dam miserie corporis ad miseriam aie. Jō sicut in aīa damnatoꝝ est infectio et feriditas spiritualis ex macula peccatorum. sic in eorū corporibus est fetor et abhominatio corporalis.

Secunda est conditio horribilis deformitatis q2 videlicet in eis erit horribilis / quedam turpitudo et obscuritas ꝑ contrarietatem ad pulchritudinem ꝛ claritatem beatoꝝ. Un̄ dicit ansel. ꝙ quilibet eorū erit ceno et omni cadauere fetidior et oī fuligine turpior. hec ille. Fuligo aūt nigra est ꝛ obscura. Sicut em̄ in aīa damnatorū est horrenda turpitudo ex macula peccati: sic in corporibus eorū erit horribilis quedam turpitudo corporalis.

Tercia est ꝯditio inexplicabilis imbecillitatis. Nam per oppositum ad agilitatē subtilitatem et īpassibilitatem btōꝝ corpora dānatoꝝ erunt ponderosa/grossa/ et vehementissime passibilia. De pōderositate dicit anselmus ꝙ impius tanto penarum pondere punietur vt nec pedem vel manum vel aliquid corporis possit mouere. Erit quippe corpus sarcina importabilis quam deponere non licebit. De grossicie autem seu terrestrietate dicit idem ansel. ꝙ sic imbecillis erit quilibet reproborum vt nec vermen possit ab oculis amouere. De passibilitate autem eorum dicitur iob xx. Omnis dolor irruet in eum scilicet in damnatum. O q̄ misera damnatorum conditio: q̄ cōfusibilis sua corporalis dispō. O q̄nta angustia/ q̄nta amaritudo erit in eorum cordibus cum sua corpora aspicient tam horrenda/tam turpia /tam fetida/ tamq̄ abhominanda.

Sexta ē cōsideratio terribilis cōtrarietationis. Fient enim ipsis omnia contraria sue volūtati et desiderio. Nam sicut dicit anselmus. Ad omnia que noluerit impius cogetur et ab omnibus q̄ voluerit ꝓhibebitur. hec ille. Sic quippe ex dei iusticia puniuntur ꝙ sicut voluerunt atq̄ fecerūt ea que sunt diuine voluntati ꝛ diuinis preceptis contraria. ita fient eis ea que ꝯtraria sunt sue proprie voluntati. Tendit aūt dānatoꝝ voluntas ex diuina iusticia sic ordinante ad tria precipue a quibꝰ oīno ꝑuantur et quorum contrarium

eis nolentibꝰ miserabilr̃ inſligit
Primū ē btitudinis pticipatio.
Scd̄m est peccati delectatio.
Tercium est sui adnichilatio.

PRimum itaqꝫ quod deside
rant damnati est beatitu-
dinis participatio. Nam ſcd̄m
richar.i.iiij.dis.l.Cum pctm̄(vt
aug.dicit.xix.de ci.dei.) delere
non possit extrema nature vesti
gia in dānatis remanet aliqua
naturalis cognitio et appetitꝰ
naturalis;Cum ergo primꝰ mo
tus appetitus naturalis sit re-
spectu finis in generali: qꝛ se-
cundum philo.vij.ethi. Finis ē
principium in appetibilibus et
agibilibus. sequitur ꝙ damna-
ti naturaliter appetunt finem
in generali qui est beatitudo.
Sed huiusmodi naturalis appe
titus in ipsis ex deliberatiua vo
luntate quo ad hoc peruertitur
quia bonum illud quod natura
liter appetunt sub circunstan-
tijs malis appetunt. nec est iste
appetitus ad eorum consolatio
nem/sed ad grauē afflictionem.
Naturaliter em̄ appetere quod
appetans videt se non posse con
sequi magna est afflictio appe-
tentis non sufficeret tn̄ natura-
lis appetitus ad cauendum il-
lam afflictionem cum etiam in
paruulis in solo originali desce
dentibus sit naturalis appeti-
tus beatitudinis ꝛ carentia eiꝰ
nec tn̄ est in eis talis affectio ſꝫ
oportet ꝙ cum naturali appeti
tu sit etiam actualis volitio eli
cita respectu beatitudinis. Un-
de dicit scotus in.iiij.dis.l.ꝙ pe-
na dāni non est sola carentia qꝛ
sic nō esset pena. ſꝫ est carentia
boni apti nati i esse. et ꝯuenientis
quod dꝫ inesse nō boni remoti ſꝫ
propinqui. neqꝫ adhuc esset illa
carētia pena nisi esset nolita. et
ideo oportet ꝙ sit carētia inuo
luntaria. Est autem ideo ceren
tia illa beatitudinis inuolunta
ria qꝛ ipa beatitudo est volita.
Pꝫ itaqꝫ ꝙ grauiter molestat̃ vo
luntas dānatoꝝ qui vehement̃
appetūt btitudinē et tn̄ certitu
dinaliter sciunt se nunqꝫ beati-
tudinem adepturos.

SEcundum qd̄ dānati appe
tunt est pcti delectatio Re
manēt em̄ in eis pessime affecti
ones ꝛ voluntates. Sicut em̄ di
cit boñ.in.iiij.dis.l.ꝙ luxuriosꝰ
dānatus nō velit luxutiari hoc
est qꝛ timet puniri. sed vellet vtiqꝫ
luxuriari si posset si aufferet̃
punitio. et sic de alijs peccatis
Dānati ergo vellent se nō pec-
casse nō propter hoc ꝙ pcm̄ eis
displiceat qꝛ iniustum sed qꝛ dis
plicet eis pena iusta , et ideo in
eis adhuc viuit voluntas peccā
di. licet dolore penarum impe-
diatur ne exeat in actum suum.
Appetunt igitur delectationeꝫ
pcti a qua tn̄ oīno priuantur et
inde grauissime affliguntur.

TErcium quod damnati ap
petūt est sui adnichilatio.
Circa quod tria sunt notanda
secūdū doctrinam scotiꝰ in.iiij.
di.l.¶ Primo ꝙ propter fugam
mali pene nullus scd̄m rectam
rōnem pōt vel dꝫ appetere nō eē
probat̃ sic. Nullꝰ recta rōne pt̄
appetere/nō esse ad fugiendū in
stum ꝛ bonū. sed malū pene ē iu
stū ꝛ bonū. igit̃.ꝛc. Item nullus
scd̄m rectā rōem pōt aliqd appe
tere ꝯtra inclinationē naturalē
qñ illa ꝯsonat voluntati diuine

sed ad eē est appetit⁹ naturalis vt p₃.ij.de gñatione ⁊.ij.de aīa ⁊ est volūtati diuine ꝯsonus qꝺ p₃ ex hoc ꝙ ipm̄ causat imediate in creatura rōnali ⁊ imperpetuū ꝯseruat. pena aūt nō est dissona volūtati diuine qꝛ infligit eā. ꝯ propꝉ ipam euitandā nō ē appetendū nō esse. ¶ Scđo notādū ꝙ ad fugiendū malū culpe tenetur voluntas creata velle adnichilari ⁊ redigi in nō eē a deo adnichilante peccaret mortalr̄ nō tñ deberet velle se facere nō eē si posset qꝛ ēt in hoc peccaret mortalr̄. Prima ps p₃ qꝛ quil₃ tenetꝛ seruare p̄ceptum diuinu₃ ꝙdiu nō est reuocatū: sed quodcūq₃ pctm̄ est ꝯtra p̄ceptum diuinū. volēdo aut saltē non nolēdo se adnichilari a deo adnichilante nō trāsgreditur quis p̄ceptū diuinum sed inclinationē naturalem. que est inferior ad preceptū diuinū ꝯ tenetur ad istud vt fugiat ⁊ vitet illud. Vñ nō est ibi quasi velle simpliciter: s₃ quasi non nolle. ⁊ talis volūtas est sꝫ qñ. duo mala ponūtur vnū maius ⁊ aliud min⁹: qꝛ vnum h₃ rōnem boni respectu alterius vt p₃. v. ethy. Scđa pars p₃: qꝛ sicut post esse diuinū maxime teneoꝛ diligere eē meum: sic post odium eē diuini maxime teneoꝛ fugere ⁊ vitare odiū eē ppriū ergo odiēdo eē propriū ⁊ volendo ipm̄ facere nō eē pecco mortalr̄. Tercio dico de dānatis ꝙ l₃ deberēt magis velle nō eē ꝙ in pctō pmanere credo tñ ꝙ appetūt nō eē nō ppꝉ culpā fugiendā. sūt. n. obstinati sed ppꝉ penā quā sustinēt rō est. Nō eē nō est maximū malū nec per se odibile. sed miseria ē p se malū ⁊ p se odibile. ꝯ qlꝫ ipam naturalr̄ refugit nec ab hac fuga retrahitꝛ Tale aūt nō est nō eē igitꝛ ⁊c. Et si qs instet qꝛ qꝺ magis opponitꝛ bono ē magis fugiēdū. nō eē autē maxime opponitꝛ ipi esse. dico ꝙ illa propō d₃ itelligi de eo qꝺ opponitur ꝯtrarie. nō eē opponitur eē ꝯtradictorie: sed miseria ꝯtrarie opponitur btitudini cōtrariū em̄ est maioris odij ꝙ cōtradictoriū illō em̄ est formalr̄ malū. nō eē ꝯo nō eē malum formalr̄. vñ ex affectiōe btitudinis est i dānatis odibilitas hui⁹ qꝺ est eē. nō em̄ appetūt nō esse nisi qꝛ vellēt bti eē. ⁊ sic ppꝉ fugā miserie ⁊ pene volūt nō eē. h ex scoto vbi s. Ex dictis itaq₃ doctoꝝ subtilis. ⁊ silr̄ rich. de međ. villa et bti boñ. dis. l. quarti. P₃ ꝙ dānati vellent non esse voluntate naturali quoniam voluntate naturali id velle non pñt qꝛ esse in pena melius est ꝙ nichil esse cū nichilitate nulla penitus sit bonitas. volunt ergo dānati se non esse voluntate deliberatiua nō per se s₃ per accidens inq̄tū sc₃ ad nō esse sequitꝛ carentia pene quā per se appetūt. videt em̄ ꝙ ex suo esse nullam pñt consequi delectationem nec vtilitatem nec per suum esse vident se posse acquirere aliquod bonum. Jō non est mirum si tali esse vellēt carere vt malis que essendo patiuntur carerent. Nam non tm̄ bonū est obiectū voluntatis: s₃ etiā carentia mali licet non primo. qua propter dicitꝛ. v. ethico. Q₃ in boni rōne sit min⁹ malum ad maius malum qꝛ minus malum est magis eligibile maiori.

Ex his ergo colligimus ꝙ tāta pena dānati vexantur vt si possibile esset vellēt non esse. Et hoc ē quod dr̄ apo.ix. In diebꝰ illis q̄rent hoies mortē ⁊ nō inuenient. Desiderabūt mori: ⁊ fugiet mors ab eis. Et augu. lib. de miseria huiꝰ mundi. O mors q̄ dulcis esses q̄bus tā amara fuisti te solam desiderāt qui te vehementer oderūt. hec ille. Et si dicas q̄m apoc.xx. dr̄. Infernꝰ ⁊ mors missi sunt in stagnuz ignis. hec est mors secunda. Et ita videt ꝙ damnati in inferno mortem patiunt. Dicēdum ꝙ mors illa infernalis dr̄ priuatio vite glīose: ⁊ nō vite naturalis sunt eniz dānati oīno p̄uati vita glīe: sed ꝑpetuant in eis vita nature: tantis tm̄ penaꝝ acerbitatibꝰ continue affligunt vt si mori possent etiā si mille vitas haberēt stati amitterēt. propter qđ etiā sunt sp morientes. i. ꝯtinue patientes afflictiones ⁊ tormenta que de se essent mortis inflictiua: sed nunq̄ sunt mortui. i. vita naturali priuati. Unde de morte dānatoꝝ dicit aug. xiij. de ciui. dei Illa aūt mors est grauior ⁊ oiz malorum pessima que non fit separatione aīe ⁊ corporis sed in eternā penā potius vtriusq̄ complexu. Ibi quippe nō erunt hoies añ mortem ⁊ post mortē sed semper i morte. ac per hoc nunq̄ viuentes nunq̄ mortui sz sine fine morientes. Nunq̄ vtiq̄ erit homi peius in morte q̄ vbi erit mors ipa sine morte. hec ille. ¶ Et si querat cur deꝰ damnatos esse naturali nō priuat ⁊ ad nichilum redigit. Respōdet tho. i. ij. quest. lxxxvij. argu. iiij. in solutione primi argumenti. Q̄ hoc est propter tres causas Prima est qꝛ redigi in nichiluz eum qui peccat non cōuenit diuine iusticie. qꝛ repugnat ꝑpetuitati pene que est secundum diuinam iusticiā. Secunda est esse qꝛ presupponitur ad meritum ⁊ demeritū. Tertia est q̄a ꝑ inordinationem peccati esse non tollitur vel corrumpitur. Et ideo priuatio esse non est pena debita alicuius culpe. Dicitur tamen methaforice peccator ad nichiluz redigi secundū illud psalm̄. Ad nichilum deductus est in conspectu eius malignus: qꝛ scilicet spiritualibus bonis omnino priuatur. Unde .i. coꝝ. xiij. Si caritatem non habuero nichil suz. Ex quibus omnibus apparet inexplicabilis miseria damnatorum.

Septia est consideratio horribilis combustiōis. Traduntur eīn dānati miseri eternis ignibus cōburēdi. Job.xx. Deuorabit eos ignis qui non succendetur. Et math.xiij. Exibūt angeli ⁊ separabunt malos de medio iustoꝝ et mittent eos in caminū ignis Et apoc.xx. Qui non est inuentus in libro vite scriptus missꝰ est in stagnum ignis. Et apoca. xxi. Timidis autem et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti: igne et sulphure: quod est mors secūda. Et deut.xxxij. Ignis succensus est in furore

meo et ardebit vsq̃ ad inferni
nouissima, deuorabitq̃ terram
.i. homines terrenos/ cum ger
mine suo. et montium .i. super=
borum: fundamenta comburet
Est autem notandum q̄ sicut
dicit richar. in. iiij. Opinio quo
rundam fuit q̄ ignis ille nõ est
corporeus sed est quedam spi=
ritualis pena que propter suã
acerbitatem et actiuitatẽ me
thaforice dicitur ignis. quia vt
ipsi dicunt. Cum diuina poten
tia sufficienter possit cruciare
reprobos pena spirituali: super
fluum esset in inferno ponere
corporeum ignem. Sed hec
opinio est contra scripturam q̄
distinguit inter ignem damna
torum et penam spiritualem
que vocatur nomine vermis.
Unde ysa. vlti. Uermis eorum
non morietur et ignis non ex=
tinguetur. Et ecclesia. vij. Uin
dicta carnis impij ignis et ver
mis. Ideo communiter docto=
res concludunt in. iiij. sen. dist.
xliiij. q̄ in inferno est ignis cor
poreus a principio cũ alijs cre=
aturis mundi productus et ad
curciandum reprobos ordina=
tus. Et hoc asserit Augusti. in
libro de mirabilibus sacre scri
pture. Et in libro. xxi. de ciuita.
dei. vbi ait. Gehenna illa quod
est stagnum ignis et sulphuris
dicitur corporeus ignis erit.
Cui consonat illud greg. in. iiij
dyal. Ignem gehenne corpore
um esse non ambigo. hec ille.
Licet autem ignis iste sit cor=
poreus differt tamẽ ab igne isto
elementari precipue in tribus.
quorum consideratio manife=
stat q̃ acerbus et terribilis est
ignis ille infernalis.
Primo in afflictionis acerbita
te.
Secundo in actionis qualita
te.
Tertio in durationis quanti=
tate.

PRio itaq̃ differt ignis infer
nalis ab isto igne elemen=
tari in afflictionis acerbitate.
Incõparabiliter eñ acerbi⁹ af
fligit. Unde beat⁹ sebastian⁹ cui
ãgel⁹ stabat ad aurem dicit. q̄
ignis iste se hz ad ignẽ gehẽna
lẽ sicut ignis i pariete depict⁹
ad ignẽ istũ elemẽtarez. Tripli
citer autem cruciat aĩas ignis
ille gehennalis.
¶ Primo propter horribilem
visionem. quia scz videt eũ pre=
paratũ ad horribiliter cruciã=
dum eas i corpibus ꝓprijs post
resurrectionẽ. Tũ q̃ppe patiẽt
corpa dãnatoꝝ ab igne illo pas
sione mirabilit afflictiua. De
modo aũt patiẽdi dicit doctor
subtilis. iiij. dis. xliiij. q̄ sola itẽ
tionalis actio sufficit ad causã
dũ dolorez. sola aũt realis sine
intẽtionali nõ sufficit. Secũda
pars est manifesta: q2 lz lignum
q̃tũcũq̃ calefiat quãtũcũq̃ ex=
cessiue. nõ tñ dolet. q2 nõ immu
tatur intẽtionaliter. Pria aũt
pars probatur q2 aliquãdo vbi
est modica vel nulla imutatio
realis est magnus dolor ꝓpter
immutationem intentionalez:
sicut si manus fuerit excessiue
frigefacta ex cõtactu niuis vel
glaciei: si statim approximetur
igni est ibi vehemens dolor ab
illo obiecto immutante 7 tamẽ
modica vel nulla actio rea=
lis a calido in manu propter

excellentiam contrarij scilz frigoris in ipso passo. Erit igitur in corporibus damnatis passio intẽtionalis afflictiua. nõ aũt necessario passio reaľ. Si autẽ illa cõcomiteť qz videlz est ibi causa naturalis approximata susceptio: oportet incorruptionem illi⁹ corporis ab extriseco saluari videlicet ab ipso deo miraculose conseruante vitam.
Secundo cruciat ignis ille gehennalis animas per contristabilem impressionem. Sicut em̃ dicit rich. Ignis ille inquãtuz est diuine iusticie instrumentũ animas ꝛ spiritus affligit afflictione ad quam disponit naturalis virtus illius ignis: nec tamen qualẽcũqꝫ afflictionem potest causare in illis spiritibus nisi virtute increate iusticie pͥncipaliter illos spiritus punientis mouentis et dirigẽtis illum ignẽ ad illorum spirituũ cruciatum. In illo aũt igne est naturalis aptitudo vt ei⁹ species recipiatur ꝛ imprimať in intellectu spiritus separati: sed quod p talẽ modum imprimatur ꝛ cũ tali vehemẽtia ꝙ ita ad se reuocat seu conuertit intentionez illius spũs ꝙ per hoc notabiliter impediať circa aliarum rerum cõsiderationẽ cõtra suam volũtatem ꝛ hoc ꝙ tale impedimentuz sibi sit pro graui onere hoc est per virtutem diuine iusticie.
Scot⁹ autem declarãs qualiter per hunc modum affliguntur spiritus ab illo igne dicit ꝙ intellectus illius spũs determinať perpetuo ad intense cõsiderandum illum ignẽ in ratione obiecti. Secũdo apprehẽdit istã determinationẽ ad talẽ cõsiderationẽ. Tertio odit eã ꝛ oriť istõ odiũ ex affectione cõmodi ex ꝙ vult qõcunqꝫ obiectũ prout sibi delectabile fuerit considerare nunc hoc nũc illud. ꝛ promoueť ex superbia ex qua vult vti potẽtia sua intellectiua scdm̃ imperium volũtatis proprie ꝛ cõsũmatur ex iuidia ꝑpter quã odit determinari a deo ad aliquã considerationẽ vnicam. Quarto sequitur apprehensio nõ tantuz nuda illius considerationis. sed apphensio certa de euentu illius cõsiderationis intense ꝛ perpetue. Quinto ex hoc seq̃tur tristicia que vt di. aug. xiiij. de ci. dei. est dissentio ab his rebus que nobis nolẽtib⁹ accidũt hec ex scoto. Tertio cruciat ignis infernalis aĩas per odibilem detentionẽ. Uñ dicit rich. ꝙ in illo igne est naturalis aptitudo vt in eo sit spũs separat⁹ sicut i loco diffinitiue sed ꝙ spiritum separatũ detineat cõtra suam volũtatẽ hoc em̃ cõuenit virtute diuine iusticie. illa aũt inuoluntaria detẽtio est ipsi reprobo spiritui iexplicabilis cruciatus. Et sm̃ hũc modũ ꝛ precedentẽ intelligitur qđ dicit gre. in. iiij. dyal. ꝙ aĩa nõ solũ videndo: sed etiã experiendo incendium patitur. Doctor autẽ subtilis volẽs declarare qualiter p talem detẽtionẽ affliguntur spũs ab igne infernali dicit. ꝙ nullũ corp⁹ vt locans est locato discõueniẽs nisi qz aliud corpus est sibi conueniẽs. spũs autẽ sicut cum nullo corpore habet cõuenientiã quia tunc illud esset naturale saluatiuum ei⁹. ita ad

nullũ corpus habet naturalem
discõuenientiam ꝓpter quam
detineri ibi sit nature sue discõ
ueniens. vnde si michael cuiꝗ
corpori esset ex precepto diuio
cõiunct⁹ localiter diffinitiue et
perpetuo ⁊ hoc apphẽderet nul
lo᷑modo apprehẽderet vt discõ
ueniẽs nec vt materiã tristicie
Ad habẽdum ergo tristiciã de
igne detinente oportet vt prio
inueniat̃ ratio noliti. Sic ergo
spiritus mal⁹ habet nolle deti
neri perpetuo ab igne ⁊ specia
liter ex sñia vel voluntate diui=
na illuc effectiue detinente. et
ad illud nolle inclinat affectio
commodi secũdum quam appe
tit liberum vsuz potẽtie vt sicut
natura sua est indifferẽs ad qđ
cunꝗ corpus sic posset se face=
re presentem cuicunꝗ corpori
promouet autem ad hoc super
bia ꝓpter quã appetit vt ꝓpria
potestate consummat inuidia
ꝓpter quã nunꝗ vellet sic deti=
neri per quãcũꝗ sentẽtiam vel
actionem diuinã. Istud nolle ꝑ
cedit detentio ⁊ apprehẽsio de=
tentionis. Isto autẽ nolle licet
inordinate posito in voluntate
eius sequitur apprehẽsio certa
de eventu istius noliti. ⁊ ex hoc
sequitur tristicia. hoc ex scoto.
Ponit aũt ipse scotus exemplũ
predicti modi tristandi. in hoi=
bus desiderãtibus mori. quib⁹
tristis est vita. tales eñ odiunt
aiam in corpore suo esse vsꝗ ad
instans morti naturalis ꝓpter
aliquod odibile ꝯcomitãs vitã
mortalẽ et apprehendunt istđ
nolitum fore. et sic sequitur tri
sticia de detentione aie in cor=
pore. Et iuxta hoc dicit greg.
iiij. dyal. Si viuentis hois spiri
tus in corpore⁹ tenetur ĩ corpo
re: cur non post mortẽ incorpo=
reus spiritus corporeo igne te
neatur. Et aug. xxi. de ci. dei.
Si spirit⁹ hominum ꝑfecto icor
porei ⁊ nunc potuerunt includi
corporalib⁹ membris ⁊ tunc po=
terunt corporum suoꝝ vinculis
insolubiliter alligari ⁊c̃.

SEcundo differt ignis ille infernalis ab isto igne ele
mentari in actionis qualitate
quia quos affligit non cõsumit.
Chrisost. de reparatione lapsi.
Ignis iste qui in presenti vita ẽ
absumit cuncta que recipit. Il
le ꝟo quos suscipit semper cru=
ciat ⁊ penas semꝑ integras re=
seruat. hec ille. In illo itaꝗ igne
post resurrectionẽ generalem
corpora dãnatorum cõtinue et
semper patientur. ⁊ tamen illa
corpora nunꝗ consumentur. cui⁹
ratio principalis est ordo diui
ne iusticie. et ideo illi igni assi=
stit vt dicit rich. generalis dei
influentia ad hoc vt illa corpo
ra vehementer affligat. nec ta
men adest vt consumat. Vñ Au
gu. xxi. de ci. dei. Omnes hmõi
oppositiones ignis infernalis
accubuit voluntati et potentie
dei a quo sunt de nichilo in eẽ
cuncta producta diuersisꝗ na
ture sue proprietatibus ⁊ legi=
bus regulata. ⁊ in eodẽ li. ca. ij.
iiij. ⁊. v. ad conuincendum incre
dulos adducit multa exempla.
vide ibi. Ex hmõi enim exem=
plis possum⁹ manuduci ꝙ oipo=
tentia dei cuius virtute facta
sunt omnia ⁊ mouentur damna
tos faciet igne infernali cruci=
ari nec tamen consumi.

Tertio differt in duratiõis lõgiturnitate q2 omino in extinguibilis est ⁊ etern⁹. mat. xxv. Discedite maledicti i ignẽ eternum. Et math. iij. Paleas autem cõburet igne inextingui= bili. O igitur ꝙ acerba afflictio dãnatoꝝ quo sic imperpetuum cruciabuntur illo igne inferna li. Nam reuera si omnia ligna mundi sicca essent ⁊ combustio ni peroptime disposita / ⁊ oĩa invnum aceruū aggregata ac cenderent ⁊ in flammam igne= am ⁊ carbones pariter redige rentur : nõ posset profecto tot⁹ ille ignis tã grauiter affligere vt minima scintilla illius ignis infernalis. O igitur ꝙ horren= dum tormentum ibi perpetuo cruciari. Nunꝙ profecto vidi= sti ferrum in fornace fabri aut metallum in fornace fusorꝫ sic accensum sic ab igne penetra= tum vt erunt corpora damnato rum intus ⁊ extra in carne ⁊ os sibus venis ⁊ neruis ⁊ intestinis atꝙ singulis membris illo fu= rentissimo igne infernali horri biliter succẽsa ⁊ vndiꝙ penetra ta: psal. Pones eos vt clibanum ignis / dominus in ira sua ꝯtur babit eos: et deuorabit eos ig nis. O ꝙ horribiliter vrens / ꝙ ardens. O ꝙ laboriosa / ꝙ affli ctiua est illa flamma in qua mi seri lugebunt in perpetuū cla mabunt eiulabunt ⁊ suspirabũt ⁊ nunꝙ exaudientur. O si possi bile esset vt aures ad os inferni poneremus / audiremus ꝓfecto diuitem epulonem immo secū omnes auaros / omnes supbos omnes luxuriosos / omnes icre= dulos / omnes blasphemos / om nes detractores ⁊ inuidos / om= nes deniꝙ peccatores obstina tos / clamorosis vocibus lamen tantes atꝙ dicentes. Heu heu ꝙ ardẽs est ista flamma. Quis dabit nobis ad refrigeriū vnã guttam aque? Quis nos libera bit: quis nos consolabitur? Ubi sunt amici: vbi diuitie: vbi po tentia? O vita nostra miserabi= lis plena omni dolore atꝙ an gustia. O vita omni solatio de stituta. Credite credite. O incor rigibiles peccatores nõ parcet vobis iusticia dei nisi peccata deposueritis. quinimmo vos ꝓ iciet in ignem eternum. psalm. Pluet super peccatores laque= os ignis sulphur ⁊ spiritus pro cellarum pars calicis eorum. O quid erit esse in perpetuum i illo igne horrendissimo quãdo etiam ad modicũ nunc sustine ri non potest coctura candelle Isa. xxxiij. Quis poterit habi tare de vobis cum igne deuo rante? quis habitabit de vobis cum ardoribus sempiternis? O igitur miseri et excecati pecca tores timete timete dei iusti= ciam ⁊ ꝙdiu potestis agite pe nitentiam. Quia vt dicit sal. lu. xiij. Nisi penitentiam habueri tis omnes similiter peribitis.

Octaua pri cipalis consideratio declarans acerbita tem inexplicabilem pene infernalis est considera= tio totalis impermixtionis. Quelibet enim pena est in in ferno sine permixtiõe cuiuscũ ꝙ mitigationis aut alleuiatio

nis. Et hoc potest declarari ex
tribus.
Primo ex comparatione.
Secundo ex conuenienti rōne
Tertio ex obiectionis solutiōe

PRima igitur declarari po
test ex quadam compara=
tione qualiter acerbissime sūt
pene infernales ex eo ꝙ nullaꝫ
penitus habent permixtioneꝫ
alicuius alleuiationis. Naꝫ si
cut dicit Ansel. ⁊ alij sancti do=
ctores. Omnia huius mūdi bo=
na et mala permixta sunt cum
suis contrarijs nec eniꝫ hic ha
betur gaudiū sine tristicia/nec
securitas sine timore/ nec etiā
dolor aut tristicia sine aliqua
consolatione/nec sanitas sine
quacunqꝫ lesione/et sic de alijs
Est enim mundus iste locus me
dius communis vtiqꝫ bonis et
malis. In celo autem sunt om
nia bona simpliciter impermix
ta. Est enim locus ille bonoruꝫ
tantum. In inferno itaqꝫ sunt
omnia mala sine boni permix=
tione. Ibi igitur summus do=
lor/summa tristicia: summꝰ ar=
dor: summa frigiditas: summa
desolatio: summa turpitudo:
summa miseria: summa pror=
sus penarum angustia. Acer=
bitatem quippe penarum infer
nalium ostendit exemplum qđ
legitur in libro petri cluniacē
sis. Ait enim ꝙ in pago picta=
uie apud lizimacum fuit qui=
dam sacerdos qui familiaris
erat prioris bone vallis cister
cieñ. ordinis. Iste igitur prior
frequenter eum monebat vt vi
tam corrigeret et seculo abre=
nūciaret qui promittebat hoc
se aliquando facturum. Ille
igitur subito grauiter egro=
tans mittit pro dicto priore.
Veniens igitur prior monebat
eum suum complere promissuꝫ
Ille vero nolebat adhuc sꝫ dif
ferebat. Qui subito clamauit.
Pater: ora pro me: quia ecce
duo vrsi veniunt ad deuorandū
me. Cito autem postea ad orō
nem dicti prioris ⁊ suorū socio
rum dicit se esse liberatū. Nec
tñ sic liberatꝰ ⁊ ām onitꝰ statum
mutauit. Et tūc subito fortiꝰ in
cepit clamare. Ecce eñ ignis
occupat me ad deuorandum.
et petebat orari pro se: et oppo
nebat coopertorium igni. Si
militer et tunc liberatus est ꝑ
orationem eorum: nec tamen
se correxit nec promissum im=
plere voluit. Tunc factus ac si
expirasset rapitur ad dei iudi=
cium: audit ibi sententiam con
tra se. redit. Refert visa et au=
dita et spem salutis ab eo preci
sam. Et ecce (ait) duo demones
portantes vnam magnam sar=
taginem vt frigar in ea ineter=
num. Et sciatis (inquit) ꝙ ego
non insanio quia hec est cucu=
la vestra et hec lintheamina.
Quod cum diceret et vna gutta
frixure cecidit super manum
egri et deuorauit eam statim
vsqꝫ ad ossa omnibus videntibꝰ
Et ait. Ecce nunc credite: ecce
nunc demones proijciūt me in
sartaginem. Et hoc dicens mi=
serabiliter expirauit. Vulnus
autem illud semper patebat
etiam post sepulturam.

SEcūdo declarat̄ īpmixtio
penarum infernalium ex
ratōe cōueniēti q̄r etiā reprobi
volūtarie se auertūt a summo

bono ⁊ fonte toti⁹ bonitatis: iō
iuste malis et penis subduntur
sine admixtione cuiuscunq bo
ni. ysa. i. Ue gēti peccatrici. ⁊c.
sequitur. dereliquerunt deum.
⁊c. O ꝙ grauis tormētoꝝ acer
bitas vbi est oīm maloꝝ exag
geratio sine quocūq bono. Sz
dicere posset aliquis quo modo
pro tā modica pecati delecta
tione infligitur tā grauis acer
bitas tormentoꝝ? Dicenduz ꝙ
cū in quolibet peccato duo sint
scz cōuersio ad bonum commu
tabile ⁊ auersio a bono incōmu
tabili ratione vtriusq dz eē taz
grauis tormentoꝝ acerbitas.
ratione inq̄ cōuersionis. i. amo
ris ⁊ adhesionis seu etiā dele-
ctationis in pctō debet mensu
rari acerbitas in tormēto non
solū ratione delectationis quā
peccator habuit sed poti⁹ quaz
habere voluit qꝛ de⁹ voluntatē
respicit. Cum igit impi⁹ ex im
proba volūtate nō apponat mo
dum in delectatione pcti. nec
tātam delectationē inuenire:
vnq̄ in peccato pōt quin semp
vellet si posset ampli⁹ delectari
Ideo deus qui corda pensat pe
nam infligit nō ꝯm delectatio-
nem habitā sed quesitā. ratiōe
autem auersionis luce clari⁹
id apparet. Tanta nāq est offē
sa quant⁹ ille q̄ offenditur. vnde
non est equalis culpa nec equa
lis pena eius q̄ percussit rusticū
et q̄ militem aut regez. Omnis
ergo culpa mortalis per quam
se auertit pctōr ab īfinito bono
infinita iudicat videlicet obie-
ctiue. Ideo talis culpa acerbis
sima pena debet puniri. ita ꝙ
sicut peccator voluntarie se a-
uertit a summo bono in q̄ est in
finita bonitas ab omni malo se
pata. sic puniēd⁹ est pena acer
bissima ab omī aleuiatione pe
nitus separata. qꝛ eīn volunta
rie reliquerūt bonum qd est si
ne omni malo ita subdi debent
malo qd est sine omni bono.

Tertio declarāda est talis
penaꝝ infernalium ipermixtio ex obiectionis solutiōe.
Posset vtiq q̄spiam sic obijcere
qꝛ in inferno sunt frig⁹ et ignis
iuxta illud iob. xxiiij. Ad calo-
rem nimiū transibunt ab aq̄s
niuium. Frig⁹ autē temperati-
uum caloris ignis ⁊ ecōtra. Ad
hoc dicendum. ꝙ q̄uis ibi sint
elementoruz cōtrarie qualita
tes nō tamen ibi habebūt mutu
as actiones nec inuicē se ibi tē
perabunt in aliquo. Naz ardor
ignis nō mitigabit frigiditatē
aque nec econtra. Hec autē ali
quomodo signata sunt i flagel
latione egypti in qua sicut dici
tur sapieñ. xvi. In aqua q̄ omīa
extinguit pl⁹ ignis valebat ⁊ in
fra eodem caplo. Nix ⁊ glacies
sustinebāt vi ignis ⁊ nō tabesce
bant. In inferno aūt simul affli
gunt supplicia cōtraria non suc
cessiue. Dum autē sic pena pe
ne coexistit penaꝝ confusio pl⁹
affligit. Ideo dicitur iob. x. Ubi
vmbra mortis ⁊ null⁹ ordo. Sa-
ne q̄dē ibi erit ordo iusticie vin
dicantis qꝛ non decet deum qui
summe bon⁹ est permittere ꝙ
sit deordinatio culpe sine ordi
ne iusticie. Hic autem ordo req̄
rit vt qui pl⁹ peccauit graui⁹ pu
niatur. Apo. xviij. quantū glori
ficauit se ⁊ in delicijs fuit tātū
date illi tormentum ⁊ luctū. Et

deut.xxv. Juxta quātitatem de
licti erit ꝛ plagaꝝ mod⁹. Sicut
ergo in domo patris eterni mā
siones multe sunt sicut dr̄ Joh.
xiiij. ita est in iferno tormento
rum diuersitas. vñ gre. Gehēna
ꝙuis cunctis vna sit: nō tñ oēs
vna ꝛ eadē qualitate succēdit.
Ipse etiā greg. exponens illud
iob. xx. Juxta multitudinē adi-
uētionū suaꝝ sic sustinebit. ait.
Qui multa inuenit ad culpam
nouis cruciabit inuentionib⁹
in pena. hec ille. In inferno ita
ꝙ erit ordo diuine iusticie vin
dicātis sed non erit ordo pene
punientis. Vñ reprobi simul et
semel intēperatissimū frigus ꝛ
ardorē patient qm̄ in eoruꝫ cul
pa simul inuēta sunt ꝛ carētia
caritatis ꝛ ardēs ꝯcupiscētia vo
luptatis. erit tñ grauior acerbi
tas penaꝝ scđm grauiorē mali
ciam suaꝝ culpaꝝ. Legit ꝙ qui
dem noīe vdo quasi quotidie in
ebriabat ꝛ voluptuose viuebat
vtēs cibis ꝛ potib⁹ delicatis at-
tñ qñꝙ aliqua bona opa fecit
ꝓpter q̄ de⁹ ad eū misit angelū
q̄ eū semel ꝛ bis monuit de emē
datiōe vite qr nisi se corrigeret
nullomō saluari possꝫ Et tertio
monuit eū angelus dicēs Si te
non emēdaueris in breui mala
morte morieris. ꝛ sic disparuit
Ipe tñ vdo nichil se emendauit
vna igitur die cū ebri⁹ dormiēs
esset mortu⁹ est. Et quidā ei⁹ fa
mulus qui bon⁹ erat vidit aīam
ei⁹ a demonib⁹ trahi ꝛ in infernū
deduci. Et princeps demonum
surgēs obuiā illi iuit. ꝛ colloca
ri eū fecit sup sedē ignitā. ꝛ ius
sit ei dari potū sulphure ꝛ igne
mixtum dicens. qr in ebrietate
vixisti hic pot⁹ tu⁹ erit. pṙceps
autem demonum fecit sibi pa-
rari balneum de igne pice ꝛ sul
phure mixtum in quo ille miser
balneatus est. ꝛ dicit ei pṙceps
hoc balneum tuum erit. qr bal
neando ꝛ deliciose viuēdo sepi
us creatorē tuū offendisti. Ter
tio fecit sibi parari lectum ꝛ tūc
fuit ꝓiectus in ꝓfundam foueā
plenam igne fumo ꝛ fetore. Et
tunc dixit ei. Nunquid legisti ꝛ
audisti quod dominus per pro
phetam amos dicit. Ve q̄ dor-
mitis in lectis eburneis ꝛ lasci
uitis in stratis vestris. hec er-
go erit requies tua in seculum
seculi. Aliud exēplū narrat viri
darius de quodam nobili q̄ op
pressor erat pauperum ꝛ mundi
amator. Hic dum quiesceret in
lecto camerarius suus iacens
ante cameram rapitur in visio
ne ante thronum dei vbi accusa
batur domin⁹ eius de omnib⁹
que gesserat pro quib⁹ accepit
sententiam dānationis ꝛ cū ma
gno tripudio duct⁹ est a demo
nib⁹ añ luciferū. Tunc lucifer
ait. Adducite eum ad me vt deꝫ
osculū fideli seruitori meo. Cui
cuꝫ adductus fuisset dixit. Nū
ꝙ sit tibi pax in secula seculoꝝ
Et ait ipse consueuit balneari.
ducite eum ad balneum.
Cum autem ductus fuisset ad
balneum infernale et vngui-
bus dyabolorum penitus lani-
aretur aliqui ignem super euꝫ
fuderunt eductus auteꝫ de bal
neo positus est in lecto inferna
li de quo ysaie. xiiij. Subter te
sternet tinea ꝛ opimētū tuū erit
ꝯmes. dicit lucifer. Date ei p⁹
balneū de calice ire dei: ꝛ ꝓpi-

natus est ei ignis: ⁊ sulphur que est pars calicis eoꝝ. Qui dum clamaret dicit lucifer. Audire consueuit dulces simphonias. ſ surgant simphoniaci. Et ecce duo demones cum tubis igneis ignem sic in eum sufflauerunt vt de oculis naribus ⁊ ore flamma ignis exiret. Lucifer autem ait. Adducite eum ad me Et adducto ait .Cantasti cantiones canta michi vnam. Et ille dixit Quid cantabo nisi maledicta dies in qua natus sum? Et lucifer. Canta meliorē. Et ille ait. Quid cantabo nisi maledictus pater qui me genuit/ et maledicta mater que me portauit. Et lucifer dixit. Canta adhuc meliorem. Et miser ille dixit Quid cantabo nisi ꝙ ipse deꝰ sit maledictus qui me nasci facit? hoc ē ait lucifer quod volebam. Ducite ℊ eum in sedem quam meruit. Qui proiectꝰ est ad vnum puteum: ⁊ factꝰ est talis strepitꝰ ac si totus mundꝰ caderet. Ad quē strepitum euigilans camerariꝰ statim currit ad cameram dñi: et dñm mortuum inuenit: narrataq; visione religionem intrauit. hoc viridarius.

Nona pricipalis cōsideratio infernalis acerbitatis declaratiua ē ꝯsideratio gñalis. Torqnt eñi dānati gñaliter ⁊ multiplr imo innumerabilr. Est aūt triplex penaꝝ infernalium generalitas.
Prima est generalitas penarū innumerabilium.
Secunda est generalitas creaturarum affligentium.
Tercia est generalitas partiū sustinentium.

Prima igitur est gñalitas penaꝝ inumerabiliū. Sūt eñi eorū pene innumerabiles. Uñ qlibet eoꝝ dicit. Circūdederunt me mala ꝗꝝ nō est numerꝰ Et iob. xx. Oīs dolor irruet i eū .i. in damnatum. Et deut. xxxij. Cōgregabo sup eos mala et sagittas meas cōplebo in eis. Et greg. sr illud math. viij. Eijcientur in tenebras exteriores sic dicit. In inferno erit frigꝰ insuperabile: ignis inextinguibilis vermis immortalis: fetor itollerabilis tenebre palpabiles flagella cedentium: horrida visio demonum: ꝯfusio pctōꝝ: desperatio oīm bonoꝝ. hec ille. Itē erūt ibi fames et sitis. ysa. xv. Ecce serui mei comedent ⁊ vos esurietis ecce serui mei bibent et vos sitietis. Item erit ibi amaritdo importabilis. ysa. xxiiij. Amara erit potio bibentibus eam. Et deute. xxxij. Uua eorum vua fellis et botrus amarissimus fellis drachonum vinum eoꝝ et venenum aspiduz insanabile. Et hiere. ix. Cibabo populum meum absinthio et dabo bibere aquaz fellis. Item habebunt reprobi intra se post resurrectionē quasi altum infernum ex contrarietate qualitatum elementorum (vt dicunt aliqui) qui perpetuo pugnabunt in suo corpore. Erit autem hec pugna grauissima et ineffabili modo tanto atrocius ꝗnto intimius afflictiua horribilia quippe sunt hec ad cogitandum: terribilia ad nūciandum: sed grauissima ad sustinendum Et vt gñalr loquamur tanta est

in inferno penaꝝ varietas ⁊ mi
seriaꝝ vt nec intellectꝰ capere
nec lingua exprimere sufficiat.
Vñ quidam gẽtilis ait. Nõ mi=
chi si cẽtum lingue sint: oraq; cẽ
tũ: ferrea vox: oẽs sceleꝝ ꝯpre=
hendere formas: oĩa penarum
percurrere noĩa possim. Sicut
em̃ oculꝰ nõ vidit nec auris au=
diuit nec in cor hoĩs ascendit q̃
preparauit deꝰ his qui diligũt
eum: sic est intelligendum de pe
nis preparatis his qui oderunt
eũ. Tam multiplicis pene ꝯside
ratio reuocauit ipsum dauid a
morte pcti ad peragẽdã pñiam.
vñ dicit ad dñm. Quantas ondi
sti michi tribulationes multas
et malas, et ꝯuersus viuificasti
me ⁊ de abyssis terre iteꝝ redu
xisti me. Hmõi etiam ꝯsideratio
mouit quẽdã heremitã ad asp
rimam pñiam quã in heremo p
agebat (vt legitur in. vi. pa.) a q̃
cum quereretur cur se ita iterfi
ceret: rñdit. Totus labor vite
mee non valet ꝯparari ad vnum
diem tormentorũ que pctõribꝰ
in futuro seculo reseruantur.
Unde ꝑm gre. super iob Sup om
nia ꝯpũctionem prouocat visio
pene infernalis.

SEcũda ẽ q̃ñalitas creatu=
rarum affligentium. Q̃m
em̃ pctõres offenderũt creatorẽ:
ideo oẽs creature tanq̃ creato
ris sui iniuriam vindicãtes af=
fligent miserum pctõrem. Sap.
v. Pugnabit pro illo orbis ter=
raꝝ contra insẽsatos. Et ibid.
Armabit creaturã ad vltionẽ
inimicoꝝ. Et sap. xvi. Creatura
tibi factori deseruiens excande
scit in tormentum aduersus in=
iustos ⁊ hoc per modos varios,
hoc em̃ fiet vel per species rerũ
prius acquisitas / vel de nouo i=
fluxas. aut etiã p hoc q quacũ=
q; re hõ male vtit̃ extra deũ illiꝰ
rei esse aliquomõ saluabitur in
aliquo elementoꝝ vt per q̃ quis
peccat per hec etiã puniatur. si
cut dr sap. xi. Narrat guillermꝰ
in libro de apibꝰ. q miles quidã
potens mire deditꝰ torneamen
tis sicut miserabilr vixerat sic
⁊ miserabiliter obijt. Reliquit
aũt vxorem deuotam valde que
marito mortuo (vt ipsamet fra=
tri alberto magrõ ordinis pre=
dicatorũ narrauit) rapta in ex=
cessum mẽtis vidit circa animã
viri sui demones i magna mul=
titudine ꝯgregatos. Dixitq; vnꝰ
ceteris eminentior ad ꝯsortes.
Ponite caligas in pedibꝰ eiꝰ q̃=
rũ spicula penetrẽt a planta pe
dis vsq; ad cerebrum. Hic indui
te eum lorica cuius spicula an=
teet retro penetrent totum cor
pus. Hinc galeam capiti eius i
ponite cuiꝰ similiter spicula de=
scendendo trãseant vsq; ad plã=
tas. Hinc scutum collo eius inij=
cite cuius pondere mẽbris oibꝰ
ꝯquasset. Hec oia cum iussu pri=
cipis demonũ in aĩa illa misera
ꝯplerentur: dixit iterato demo=
nibus. Consuetudo eius erat vt
post torneamẽtũ balneis fruere
tur et post balnea deponeretur
in lectum et iuxta eũ puella te
nerior cuius amplexibus et coi
tu fruebatur. His oibus aptate
similia. Nec mora flammis bal
nearibus illius aĩam cruciatã
in lectum ferreum candentẽ po
suerunt ⁊ iuxta eum bufonẽ cũ
terribilibus oculis ad imagi=
nem lecti eiꝰ cuius amplexu et

toto contactu et osculis adeo exustus est vt hic videret oia alia tormenta superare. Illa autem bona mulier que dispensante deo hec de suo marito vidit oibus diebus vite sue recordatione visionis huius adeo afflicta fuit: vt nullum posset ambigere qui eam antea cognouisset quin illa se modo cordis incommodo vexaret. hec guil. li. de apibus. Narratur etiam quod quidam vidit in visu quendam honoratum virum sclarem qui multum excesserat in gloria mundi, in gula, luxuria, et vanis solaciis in infernum deduci. Et ecce princeps demonum surgens de cathedra occurrens collocauit eum in ea dicens. Sede hic pro honore quem habuisti in seculo. Erat autem cathedra tota ignea. Oblatus autem est ei in vase potus amarissimus et fetidus et imundus et coactus est bibere a demonibus de. hoc bibe loco potuum delectabilium quos bibisti in seculo. Astiterunt autem et duo demones cum tubis insufflantes in auribus eius et exibat per oculos aures et nares flamma ignea. et hoc inquiunt pro cantilenis vanis quas audisti. Posuerunt autem et serpentes circa collum et brachia, dicentes Et hec pro amplexibus mulierum. et sic miser torquebatur in quibus peccauerat. hec in libello, de dono timoris.

Tercia est gnalitas partium sustinentium. Unde quilibet damnatorum dicere potest illud dan. xiij. Angustie michi sunt vndique id est in aia et corpore, intus et extra et gnaliter in oibus membris. Unde de tormentis que patientur in corporibus suis dicitur prouer. xix. Parata sunt derisoribus supplicia et malllei percutientes stultorum corporibus. Esaye. xiij. Omne cor hominis contabescet et contereretur torsiones et dolores tenebunt quasi parturiens dolebunt vnusquisque ad proximum suum stupebit, facies combuste vultus eorum. Item dicit ansel. Tanta scias egritudine iniustum quemlibet infirmari vt ei nullo medicamine valeat subueniri. hec ille. Profecto in singulis membris magis dolebunt quam si illorum singula euellerentur a locis suis. Interius quippe exterius in omnibus membris ardebunt. Unde ps. Pones eos vt clibanum ignis. Attende quantus est dolor vbi ignis ille se tam atrociter per omnes partes diffundet quemadmodum fit in ferro et aliis metallis in fornace positis. Eze. xxij. Omnes isti estannum ferrum, et plumbum in medio fornacis scoria argenti facti sunt. Propter hec dicit dns. Eo quod versi estis omnes in scoriam propterea ecce ego congregabo vos in medio fornacis et succendam in ignem ad conflandum etc. Sequitur. Succendam vos in igne furoris mei. Exemplum sensibile quo posset aliquis imaginari acerbitatem huiusmodi pene ponit ansel. li. de similitudinibus. d. Si ante oculos cordis nostri positus homo exempli causa qui tam in ipsis oculorum suorum pupillis quam etiam in singulis membris intus et extra ferrum ignitum et candens infixum habeat vt nec medulle nec intestina nec, omnino quicquam in toto ipso cruciatus imanitate careat vel eam leuius quam in oculis aliquatenus sentiat. Quid dicam? Angustiatur ipse: quis sane mentis hunc existimet non angustiari? Si tanta autem erit acer

uitas in vno solo tormento: qd dicam in tanta pluralitate ꝛ diuersitate tormentorum?

Decima est ꝯsideratio ꝯtinuitatis. Erit em̄ sp iugis ꝯtinuitas oiꝫ hmōi tormentoꝝ. Et hoc tripliciter.
Pꝛio sine penaꝝ interruptione.
Secundo sine diminutione aut alleuiatione.
Tercio sn̄ solacij inexpositione.

PRimo igiꝉ erit angustiarū ꝯtinuitas sine interruptione. Judicum.xx. Non erat vlla morientiuꝫ requies. Aggrauatio quippe magna doloris est ꝯtinuatio passionis. Apoc.xiiij. Non habebāt requiem die ac nocte qui adorauerunt bestiam ꝛ imaginem eius.

SEcūdo erit ꝯtinuitas sine quacūqꝫ penaꝝ diminutione aut alleuiatiōe. Vn̄ ecclia cātat. Qꝛ in iferno nulla est redēptio, neqꝫ ꝗ ad totā penā neqꝫ ꝗ ad ꝑtem pene. qd̄ maxime veruꝫ est de pena iflicta ꝑ pctis illis ꝓ quibꝰ aliquis dānaꝉ. Dicit ei scotus in.iiij. di.xxi.ꝙ non est inconueniēs penam debitam venialī habere terminū in inferno qꝛ etiāꝯe penitens ꝑmoꝛ ꝑtē pn̄ie imposite explens et ante totam expletam recidiuās in mortale et in illo mortali decedens pro parte pn̄ie residua explēda soluet penam in inferno ꝛ non nisi tpalem: qꝛ ex quo semel commutatum fuit debitum pene eterne in debitum pene temporalis nūqꝫ iste est debitoꝛ ꝑ illis peccatis prius dimissis nisi pene tēporalis, hec ille.

TErcio est ibi ꝯtinuitas angustiaꝝ sine quacūqꝫ solacij inexpositione. Eze.vij. Angustia superueniēte requirēt pacē et nō erit ꝯturbatio veniet sup ꝯturbationē. Vn̄ ꝗlibet aīa dānata petere potest illud treñ.p. mo. Posuit me desolatam tota die meroꝛe ꝯfectam. Et.ysay. xxxiij. Pctōꝛ desolabitur in secula sclꝫoꝝ. O igitur miserrima damnatoꝝ cōditio. Heu doloꝛ. O pena valꝫ desolatio plena oī tormento. Sup hec homo corde memento. Nec em̄ vnus alteri cōpatietur nec vnus aliū poterit consolari. Nec beati compatiētur miserijs damnatoꝝ. sed sicut dicit. ps. Letabitur iustus cum viderit vindictam.

Undecima est ꝯsideratio horribilis lamentationis. Nam vt dicit dn̄s in pluribus locis euangelij Ibi erit fletus et stridoꝛ dentiū. Secundum vero richardum in quarto distin.l. Non erit corporalis fletus inꝙtuꝫ est resolutio quedam corporalium lachrymarum quia talis resolutio tunc nō erit sed pertinet ad corruptibilem statum. tamen erit ibi maximus doloꝛ iterioꝛ qui signabitur per signa in facie et oculis cum turbatione et motu capitis et cum stridoꝛe dentiū vultusqꝫ tristicia.
Est autem huiusmodi lamentatio horribilis.
Tum propter horroꝛem extrinsece dispositionis.
Tum propter horroꝛeꝫ terrifice ꝯcussionis vel turbationis.

Tum propter horrorem intrin-
sece afflictionis.

PRimo itaqꝫ horribilis est
valde damnatoꝝ lamenta
tio propter horrorē exterioris
dispōis. Tum ex horrēda tene
brositate. Tum ex horrēda con
sortij vilitate. Tum etiā ex hor
rēda prope turpitudinis defor-
mitate. Job. Ibi sempiternꝰ hor
ror inhabitans. Greg. Quis nō
horreat fumum teterrimū sem-
per sustinere et nunqꝫ lucē vide
re sed sp̄ impleri fetoribꝰ / torq̄-
ri cum demonibus vbi sp̄ circū
dant dolores mortis: hec greg.
Quisnam explicet q̄tus meror
erit in cordibꝰ damnatoꝝ / q̄ta
angustia / qualis amaritudo in-
ter tā horribiles demonū cete
rorūqꝫ dānatoꝝ turbas ⁊ in tam
horrēdi carcer tenebris. O bti
qui nunc lugent (vt ait dn̄s mat.
v.) qm̄ ipi ꝯsolabuntur. At cōtra
lu. vi. Ue vobis qui nunc ridetis
qꝛ plorabitis et flebitis. In. vi.
pa. legit̄ q̄ ꝯgregati p̄res roga-
uerunt btm̄ arsenium vt diceret
verbum edificationis. Qui sta-
tim cepit flere di. Fratres mei
producant oculi nostri lachry-
mas ⁊ ꝯburantur corda nr̄a hic
igne ꝯpunctionis ne ꝯburantur
in futuro et prorsus inconsola-
biliter lugeant. Item ibidem.
Quidā senex migrans post redi
it / qui et flevit incōsolabilr̄ di. se
audiuisse voces innumeras di
centes frequenter. Ue michi ve
michi quia non fleui. Fletus ei
ibi est inutilis qui hic est ita p̄-
ciosus Aug. Frustra ibi flebunt
pctōres qꝛ maloꝝ suoꝝ veniam
sibi non consequentur.

SEcundo horribilis est dam
natoꝝ lamētatio propter horro
rē terrifice ꝯcussionis. ex eo scꝫ
q̄ timore ⁊ tremore horribili sē
per concutiuntur ⁊ affliguntur
Un̄ q̄libet eoꝝ dicere pōt illud
psal. Timor ⁊ tremor ⁊ venerūt
super me ⁊ ꝯtexer̄t me tenebre.
Un̄ iudith. xiiij. Intolerabilis ti
mor ⁊ tremor cecidit sr̄ eos. Et
sap̄. v. Uidētes turbabūt̄ timore
horribili. Ipsi quippe damnati
sunt sicut ouis q̄ a lupo deuorat̄
q̄ timendo moritur ⁊ moriēdo ti
met. Un̄ greg. Ibi sempiternus
horror ihabitat qꝛ eternis igni
bus traditi ⁊ i supplicijs dolorē
sentiūt ⁊ i doloris angustia pul
sante sēper pauore feriuntur.

TErcio horribilis est dam-
natoꝝ lamētatio propter
horrorē intrinsece afflictionis.
Hn̄t em̄ intra se inextinabilē af
flictionē ex aggregatione oim̄
tormentoꝝ in quibus nullū hr̄e
poterunt remedium. Ideo dicit
gre. Quis non horreat sēp igne
cremari nec funditꝰ mori. nullū
inuenire solacium nullum ꝯsili-
um / nullam hr̄e spem euasionis
Un̄ pꝫ q̄ ꝟe dictum sit hebre. x.
Horrēdum est icidere i manꝰ dei
viuentis. Inter aūt intrinsecas
afflictiōes damnatoꝝ grauissi-
ma est afflictio vermis. de qua
dr̄ ysa. vl. Uermis eoꝝ non mori
etur. Super quo augu. li. xxi. de
ci. dei. plures expōnes recitans
ꝯcludit. In penis maloꝝ inexti-
guibilis est iguis. et immanissi
mus immortalis ꝟmis. Alij au
tem proprie ad corpus ignē ex-
posuerunt tropice vero ad ani-
mam vermē. quod esse probabi
lius videtur. Scd̄m tho. in. iiij.
dis. vl. Et bonauen. Ipsa trāsla-

Kto vermis ad dolorem spūalem
manifestat in quibus et quō sit
vmis si attēdatur rō transferē-
di. In vme em̄ materiali consi-
derāda est origo ⁊ mordicatio.
Oritur em̄ ex putrefactione et
mordet illud ex quo oritur. Sic
in spūali dolore nō quilibet do-
lor est vmis sꝫ qui nascit ex pu-
trefactiōe pcti. pctm̄ aūt tūc dr
putridū qn̄ aia i eo requiescit fina
liter. Rursꝰ opꝫ ꝙ sit i dolore re
morsio. hoc aūt fit ex ꝯcursu du
orum sibi inuicē obuiantiū ⁊ re
sistentiū. Ista igit duo in homie
sunt. volūtas naturalis/ et deli-
beratiua/ q̄ ꝯcurrunt per hoc ꝙ
ꝯscia dictat aliquid factum esse
idebituꝫ. Et tūc obuiant qn̄ volū
tas naturalis detestatur inde-
bitum ⁊ deliberatiue volunta-
ti placet. Tunc aūt resistunt qn̄
vtraqꝫ in actu suo viget. Et ex
his pꝫ cur i qbusdaꝫ viuentibus
sit vmis ꝯscie modicus aut ma-
gnus. In damnatis aūt pꝫ ꝙ ibi
est putrefactio ex hoc ꝙ pctm̄
remansit finalr in aia eoꝝ. Et
aūt ibi ꝯcursus propter pctōꝝ a
pertissimam visionē: Ibi aūt est
obuiatio propt voluntatis deli
beratiue obstinationē perpetu-
am ⁊ sinderesis remurmuratio
nē. Ibi aūt est resistentia q ipsa
pcti delectatio erit ablata per
pene acerbitatē. ⁊ ex hoc ipsius
sinderesis fortificat actio et ex
hoc causat vermis mirabilr ro-
dēs ⁊ affligēs. hec vba sūt boñ.
Est aūt qntuplex vmis fꝫ docto
res. Primꝰ est de malo cōmisso
a se non q pctm̄ sed q causa de
meritoria respectu pene damni
Scds est fm scotum tristicia de
obstinatione sua in pctō nō qui-
dem fm ꝙ est priuatio boni mo
ralis sed q demerita/ respectu
pene damni. Tercius est fm al
bertum sup missam de bono a se
omisso qd si fecisset minora ma
la sustineret. Est fm albertū ibi
dē hi tres vermes nunqꝫ perpe-
tue crescent nec decrescent q
sunt de preterito ⁊ necessario.
Quartꝰ est fm eundeꝫ de malo
cuiꝰ ipse potuit esse cā vt fieret
in alio ⁊ ille vmis crescet et mi
tigabitur. Si em̄ malum suū est
cā mali i alio totiēs crescit ver-
mis qtiens crescit et dilatatur
malum illd. Et fm hoc dr amb.
ꝙ adhuc ignoratur pena arrij.
q nescitur quot eiꝰ errore sunt
subuertendi. Sicut em̄ boni ha
bebunt in celo accidentale pre-
miū: ita ecōuerso mali añ iudi-
cium accidētale hēbunt deme-
ritum ⁊ post luteolā. Si autē re
probꝰ cā fuit vt bonum fieret to
tiens decrescit vermis quotiēs
bonum illd multiplicatur. hec
albertus. Quintus vmis vt di-
cit tho. vbi s est corporalis quo
dammodo. Pōt em̄ (inquit tho.)
dici ꝙ per vermē spiritualem ca
ro affligitur fm ꝙ passiones ani
me redūdant in corpus et hic ⁊
in futuro. Unde ecclastici. vij.
Uindicta carnis impij ignis et
et vermis.

Duodecima

Duodecima est cōsideratio interminabilis durationis. Q2 vt dr math. xxv. Ibunt hi (scilꝫ reprobi.) in supplicium eternum. Ac vt illi veritati firmiꝰ animus acquiescat. ex dictis sāctoꝝ tres principales ratiōes aperte pro

dicemus quib⁹ liquido constat deum iuste facere cū punit malos eterno supplicio.
Pria est rō offense maiestatis.
Scđa est rō sprete felicitatis.
Tercia est rō puerse volūtatis

PRima est rō offense maiestatis q̄ est īfinita q̄to em̄ persona q̄ offēdit̄ dignior est tāto culpa est grauior. ꝛ p ꝯñs pena dȝ eē durior. sicut qui regē offēdit grauius punit̄ q̄ q̄ offendit rusticuȝ. Qui aūt mortal̄r. peccat deū offendit qui est bonū infinitum et caritatē per quā est societas btōꝝ g tam visiōe dei q̄ societate btōꝝ eternal̄r puari dȝ ꝛ eterna pena puniri. Uñ ber. super cantica di. Qui mortal̄r peccat vult deuȝ nō esse qđ sic pbat qꝛ qui vult deum aut impotentē aut iniustū aut insipienteȝ esse vult deū nō esse. Sed qui mortaliter peccat vellet deum aut sua pctā nescire aut vindicare non posse aut vindicare nolle g vult deum nō esse. qui aūt vult deum non esse merito puniendus est eterno supplicio.

SEcunda est rō sprete felicitatis. Pctōres nāq̄ ꝯtēnūt veram felicitatē q̄ est bonū eternū ꝛ infinitū. Jđo merito puniendi sunt īfinito supplicio. Uñ au. xxi. li. de ci. dei. Fact⁹ est malo dign⁹ eterno qui in se peremit bonū qđ posset esse eternuȝ. hec ille. Audiāt igit̄ pctōres scripturas clamantes promittētes eis tā felicissima ꝛ copiosa atq̄ iocunda bona in regno celoꝝ amicis dei. Sed pth dolor multi de his non curant. vocat eos deus per dicta sctōꝝ / per hortamenta prophetaꝝ / per instructiōes doctorum / per terrores / ꝯminationū / ꝛ per suauitatē bñficioꝝ. Uenite (inquit) ad cenam magnā ad paradisi delicias ad celestē gl̄iam et tñ impij nolūt eum audire q̄n immo eum impugnāt ꝛ suis malis operibus persequuntur.

TErcia est rō peruerse volūtatis. Et hec rō subdiuidi pōt in tres rōnes principales.
¶ Prima sumit̄ ex ꝯditione volūtatis in peccādo: qꝛ scȝ ipsa voluntas peccādi q̄tum ī se fuit ꝛ fuit eterna. Uoluntas ei maloꝝ q̄diu sunt in hac vita ita se inclinat ad pctm̄ q̄ semper vellet peccare. Jdeo iustus iudex q̄ cor aspicit magis q̄ opus iuste eos punit pena in eternum duratura. Quidnaȝ est q̄ tam multi se sentiūt morituros ꝛ peccare nō desinunt. nisi q̄ sp̄ vellent peccare si sp̄ viuere possent: hanc rōnem tangit greg. in. iiij. dyal. d. Jniqui ideo cū fine deliqrunt qꝛ cum fine vixerūt. nā voluissent vtiq̄ si potuissent sine fine viuere vt potuissent sine fine peccare. Oñdunt em̄ qꝛ in pctō semper viuere cupiunt qui nunq̄ peccare desinūt dū viuunt. Ad magnā g iusticiaȝ iudicantis pertinet vt nunq̄ careāt supplicio q̄ in hac vita nunq̄ voluerīt carere pctō hec ille. que verba etiā habent de pñia dis. i. c. Uoluissent Aug. insup de pñia di. vij. c. vl. in fine ait. Qui impenitēs morit̄ oīno moritur ꝛ eternal̄r cruciat̄. qui em̄ impenitens finitur si semper viueret semp peccaret. ¶ Scđa ratio sumitur ex ꝯditione volūtatis in essendo qꝛ vȝ ipsa volūtas que peccauit est incorruptibilis ꝛ eius culpa inexpiabilis.

¶ Tercia rō sumit ex cōditione voluntatis in perseuerando qꝛ vꝫ ipsa voluntas damnatoꝝ hꝫ affectum malignitatis iseparabilē ꝛ eternū. Uoluntas em̄ eoꝝ lꝫ amiserit ptātis effectū sēp tñ habebit malignitatis affectū ꝛ ipa iordinata affectio erit i iferno supplicium q̄ fuerat in mundo pctm̄. O igit bn̄dicti dei ordinatissima iusticia q̄ malos eternis cruciatibus deputasti. nullus profecto de te ꝯqueri pōt. O miserabilis damnatoꝝ ꝯditio q̄ tantā experit seueritatē vt pena illoꝝ finē nūq̄ recipiat. Durū esset hoi sano p diē ꝛ noctem assidere lecto molli. Et vt experientia docet oia etiā hmōi q̄ solaciose et delectabilr fieri solēt fastidiū iducunt assiduitate sui. Heu inq̄ heu cur dormiūt pctōres/cur non corrigunt malā vitam suam. O aīa dura/O aīa insensata. O aīa viciosa quid agis quove tēdis: quare ad infernū ꝓperas vt ibi in eternū infelicit viuas: vt ibi sp habites post cētum annos/post mille / post milia milium imo nunq̄ pena tua terminabitur. Reuertere ergo ad dn̄m deum tuū vt te liberet a periculis dānationis. De hac ꝑpetuitate penaꝝ infernaliū videre potes ꝫ tractatu de iudicio i septimo misterio p̄ncipali ꝛ in tercio spāli in scdā executione et tercia afflictione.

Tredecia

consideratio declarās acerbitatē et miseriā penaꝝ infernaliū est inutilis cōditionis. Pro cuius declaratione diligēter est notanda drīa inter tria gnā penarū q̄ sunt pena tpalis. pena purgatoria ꝛ pena ifernalis. Prima est pena huius secli. Secunda est pena purgatorij. Tercia ast pena inferni.

PEna em̄ vite pn̄tis est breuis/ꝛ vtilis. coꝝ. iiij. Id em̄ qd in pn̄ti momētaneū est et leue tribulationis nr̄e supra modū in sublimitate etne glie ꝑ pōdus opat in nobis nō ꝯtēplantibus nobis q̄ vident sed q̄ nō videntur. Est aūt pena pn̄tis vite p̄cipue vtilis ad tria. Prio ad pctōris reuocationem. Gre. Mala q̄ nos hic p̄munt ad deum ire cōpellunt. Scdo ad purgationem et satisfactionem. Greg. Qd lima ferro/quod fornax auro/hoc tribulatio operatur hoi iusto. Tercio ad meriti acquisitionē Ja. i. Beatus vir qui suffert tentationem qm̄ cū probatꝰ fuerit accipet coronā vite quā repromisit deus diligentibus se.

DE pena aūt purgatorij primo dico ꝙ diuturna est respectu pene pn̄tis qꝛ pena de q̄ posset se hō expedire dū viuit in spacio vnius diei protendit in purgatorio per spaciū vnius anni. sicut designari videtur. Eze. iiij. Fili homis diem pro anno dedi tibi quemadmodum et filijs israel factum est. qui ideo ꝙ male se habuerunt in deserto ꝛ dei beneficijs sunt abusi/ viam quam potuissent fecisse per quadraginta dies vix perfecerunt in deserto per quadraginta annos. Un̄ dictū est eis a dn̄o nūeri. xiiij. Annus ꝓ die imputabitur quadraginta annis recipietis vltionē meam. Scdo dico ꝙ

pena purgatoria est grauis mł
tum respectu pene pn̄tis. Unde
augu. de penitētia dis. ij. ca. vlt.
Qui i aliud seculū distulit fru-
ctum cōuersionis purgād⁹ est
igne purgationis hic aūt ignis
⁊ si etern⁹ nō sit: miro tamē mo
do grauis est. excellit em̄ omnē
penā quā vnꝗ̄ passus est aliqs
in hac vita. Nunꝗ̄ in carne tan
ta inuēta est pena temporalis
licet in hoc mūdo martyres mi
rabilia passi sint tormenta. hec
ille. Tertio dico ꝙ pena purga
toria est multo minoris vtilita
tis ꝗ̄ pena presentis vite: licet
enim valeat ad purgationē ⁊ sa
tisfactionem non tn̄ valet ad
pctōris reuocationem neqꝫ ad
meriti acq̄sitionē. q̄ post mor-
tem nō est stat⁹ merēdi. Ecclesi
stes. ix. Mortui nō habēt vltra
mercedem. i. facultatem acqui
rēdi siue ꝓmerendi mercedem

Ne pena autē infernali di-
co ꝙ est infinite diuturni-
tatis q̄ est eterna vt ptꝫ ex pre
cedenti articulo: est etiā inex-
plicabilis acerbitatis vt patet
ex supradictis. ⁊ tn̄ prorsus om
nimode inutilitatis. neqꝫ enim
valet ad emēdationem neqꝫ ad
purgationē neqꝫ ad meriti acq̄
sitionem q̄ sunt omnino extra
statū correctionis | satisfactio-
nis ⁊ meritorie opationis. Un-
de ⁊ de cōfessione dicit bern̄. In
inferno pōt cōfessio esse sed nō
prodesse. O ꝗ̄ miserabilis dam
natoꝝ cōditio ꝗ̄ grauis eorum
angustia in tot ⁊ tantis suppli-
cijs imperpetuū torqueri ⁊ nul
lam inde vtilitatē nullā omni
no fructum quouismodo repor
tare. Amarā profecto peniten
tiam agunt sed prorsus ifructu
osam. Sapien. v. Gemētes pre
angustia spūs intra se peniten-
tiam agentes. O ꝗ̄ miseri ꝗ̄ ex
cecati qui nunc penitentiā age
re cōtemnunt. O miseri pecca-
tores. O idurati ⁊ insensati ho-
mines agite penitētiā dum po
testis ne ad infernum corruen
tes nunꝗ̄ fructuosam agere pe
nitētiam valeatis. Pensate pē-
sate quoniam iustum est vt qui
nō vult penitentiam agere duꝫ
potest sic puniatur vt tandē cū
vellet penitēdi tp̄s habere non
possit. Narrat magister iohan-
nes de abbatis villa sabinen̄.
episcop⁹ cardinalis ꝙ fuit qdā
fenerator quē cum moneret sa
cerdos suus ad penitentiaꝫ sp
dicebat. bene adhuc faciā quia
satis est adhuc de tēpore. Simi
liter cū esset in infirmitate am-
monit⁹ a sacerdote rn̄debat di-
cens. bene adhuc faciā. Et cuꝫ
importune instaret sacerdos vi
dens periculum: ille subito ra-
pitur quasi mortu⁹. Et cū redi-
ret statim ⁊ adhuc instaret sa-
cerdos clamauit eger. O peni-
tentia vbi es: de cetero penite-
re nō valeo hoc iudicante iusto
iudice. quia dum potui nō volui
Et hoc dicēs miserrime mortu
us est desperat⁹ et damnatus.

Quartadecima est considera-
tio totalis despe-
rationis que ꝓxima-
xime eoꝝ dolorē ⁊ angustiā ag-
grauat. Quilibet itaqꝫ eoꝝ di-
cere potest illud tren̄. iij. Perijt
finis me⁹ ⁊ spes mea a deo. Et
hiere. xv. Quare fact⁹ est dolor

meus perpetu9 et plaga mea de
sperabilis? Omnino itaq3 despe
rati sunt dānati: neq3 eñ iuua
ri possunt quocūq3 modo qd de
clarari potest ostēdēdo quomō
ab eis excludit omnino triplex
genus auxilio4 et remediorum
quib9 iuuari possunt viatores
in hoc sclo.
Primū est op9 ppriē facultatis
Secundum est suffragiu3 eccle
sie militantis.
Tertiū est intercessio ecclesie
triumphantis.

PRimo eñ iuuari non pos-
sunt dānati ab opere pro
prie facultatis: quia sicut dicit
chris. Ibi nō erit resistēdi virt9:
nec penitētie locus: nec defen-
sionis temp9: nec fugiēdi facul
tas: nec satisfactionis vtilitas:
et ex angustia omnium nichil re
manet nisi luctus. hec ille. Et
mat. xxij. de illo qui itrauit ad
nuptias filij regis nō habēs ve-
stem nuptialē dicit. Ligatis ma
nibus et pedib9 eijcite eum in te
nebras exteriores .i. ablata ab
omni facultate operandi et fugi
endi aut euadendi. Propter qd
audiendus est sapi. qui dicit ec
clesiastes. ix. Quodcūq3 potest
man9 tua instanter operare qa
nec op9 (ad merēdū aut satisfa
ciendū) nec rō (ad excusandum)
nec sapia aut scia (ad euadēdū)
valet apd inferos q tu pperas.

SEcūdo iuuari nō possunt a
suffragijs eccłie militātis
Nā si colligerent in vnū oēs
lachryme: oēs orones: oia ieiu
nia oiaq3 pietatis opera quorū
cunq3 iusto4 qui in hoc mundo
placuerūt deo et offerrent deo
p vno dānato nichil ei pdessent
Et lz qdā canoniste dixerint q
suffragia eccłie licet non psint
dānatis quātū ad liberationē3
a pena psunt tñ quātū ad alle-
uiationē quādā seu mitigatio
nem. Cōtra eos tñ est sententia
theologo4. xlv. dis. iiij. dicētiū
q suffragia eccłie nullomō pro
sunt damnatis eo q sunt extra
caritatē. Et cū nō sint ad vita3
ordinati nec possint btitudine3
participare nō sunt ex caritate
diligendi. Caritas aūt est q fa-
cit suffragiū alicui applicabile
ideo suffragia eis nichil psunt
hec rich. Ideo dr. xiij. q. ij. ca. p
obeuntib9. Pro obeūtib9 quip-
pe rsuluisse cognosceris si lice
at p eis oblationes offerri. Sā
cta qppe sic tenet eccłia vt qsq3
pro mortuis vere catholicis of
ferat oblationes atq3 pbr meo-
riam eo4 faciat. et c. sequitur. nō
tñ p impijs qūuis xpiani fuerit
tale quid agere licebit. hec ille

TErtio nec iuuari possunt
ab intercessione ecclesie
triumphantis. et hoc ppter de
fectum caritatis in eis. Unde
hiere. xv. Quis miserebitur tui
aut quis contristabitur pro te:
aut quis ibit ad rogandum pro
pace tua? q. d. null9. Et ysa. viij
Suspiciet sursum .s. ad sancto-
rum auxilium. et ecce tenebre et
dissolutio. Unde sicut habetur
lu. xvi. Diues epulo nichil peni
tus solatij potuit obtinere a sā
cto patriarcha abraham. vnde
ysa. x. Quid facietis in die visi
tationis et calamitatis de longe
venientis: ad cuius cōfugietis
auxilium. O igitur dolenda dā
nato4 miseria O terribilis pena
q nullomō mitigari pōt nullum

penitꝰ habere remediū. nullū ſolatiū nullū auxilium: nec ꝓpriis viribꝰ aut lachꝛymis: non diuitiis aut amicoꝝ ſuffragiis nec amicoꝝ potētia nec deniq̄ aliqua oim creaturaꝝ induſtria. Puer. xi. Mortuo hoie ipio nulla erit ſpes vltra. Cogitate itaq̄ cogitate ⁊ intelligite hec o indurati peccatoꝛes qui obliuiſcimini deum. ne infernꝰ aliquando vos rapiat ⁊ nō ſit qui eripiat. O timēda vīdicta dei. O peccatoꝛes inebꝛiati vana dulcedine bonoꝝ huiꝰ ſeculi fugite celeriter fugite iram dei. Penitētiam agite q̄diu vobis manet ſpes veſtre ſalutis. nā ſi ſemel in abyſſum inferni merſi fueritis peribit oīno in vobis ſpes ſalutis. O quāta anguſtia q̄ grauis amaritudo inter tot et tam aſprima ſpē omnino ſalutꝫ amiſiſſe: nullū pꝛoꝛſus remedium: nullum ſolatium: nullā penitꝰ mitigationem ſperare ſed omnino deſperatum eſſe.

Quita decima conſideratio acerbitatis penarum infernaliū declaratiua eſt cōſideratio ſuperne indignationis. Sunt enim oēs damnati in indignatione perpetua dei ⁊ omniū ſanctoꝝ. Sicut eni ait anſel. Malū quēq̄ deꝰ omneſq̄ ſancti ſic habebūt odio vt nec eum adiuuēt in opere nec ei cōpatiantur in corde. vn̄ eze. xxii. Cōflabimini in medio ignis furoꝛis mei vt cōflat argentum in medio foꝛnacis et ſcietis quia ego dominus cum effuderim indignationē meā ſuper vos ibidē. Effudi ſuper eos indignationē meā. Et yſa. x. Adhuc modicū paululūq̄ ⁊ conſummabit indignatio mea ⁊ furoꝛ meꝰ ſup ſcelus eoꝛum. Et zacha. vii. Noluerunt attēdere ⁊ verterūt ſcapulam recedētes ⁊ aures ſuas aggrauauerūt ne audirēt ⁊ coꝛ ſuum poſuerūt ad adamātem ne audirent legē ⁊ verba q̄ miſit dominus in ſpū ſuo per manū pꝛophetaꝝ pꝛioꝛuz. ⁊ facta eſt indignatio magna a deo exercituum. hec ibi. hec aūt indignatio cōplebit ſup repꝛobos in inferno. Ex qua indignatione cauſātur in eis tria toꝛmēta acerbiſſima. Pꝛimū eſt doloꝛ afflictionis intollerabilis. Secūdū ē timoꝛ turbationis hoꝛribilis. Tertium eſt pudoꝛ cōfuſionis impoꝛtabilis.

Primū itaq̄ eſt doloꝛ afflictionis itollerabilis. Unde quilibet repꝛoboꝝ dicere poteſt illud hiere. xv. Amaritudie repleſti me: quare factꝰ eſt doloꝛ meus ꝑpetuus ⁊c̄. perpende quantū eſt gaudiū beatis ex eo ꝙ certitudinaliter ⁊ experimētaliter ſentiunt ſe tā dulciter a deo dilectos ⁊ intellige ꝙ tā grauis eſt doloꝛ damnatoꝛum ex eo ꝙ per experiētiam ſe ſentiunt cum tanta indignatione a deo reiectos.

Secūdū toꝛmentū inde ꝓueniens eſt timoꝛ turbatiōis hoꝛribilis. ſapien. v. Turbabūtur timoꝛe hoꝛribili. mala. i. Rex magnꝰ ego dicit dn̄s exercituū ⁊ nomen meum hoꝛribile in gētibus. quod vtiq̄ verum eſt i dānatis quibus eſt dei noticia et memoꝛia hoꝛribilis. Attende

quāta sit securitas in beatis ex
eo ꝙ experimentaliter sciūt se
ita a dn̄o deo dilectos ⁊ cōclude
tātū esse timorē ⁊ horrorem in
dānatis ex indignatōe dei quā
ꝑ experiētiam in se percipiunt.

TErtium tormentū est pu
dor cōfusionis importabi
lis. psal. Confusi sunt quoniam
deus spreuit eos. Item. Cōfun
dantur oēs iniqua agētes. Itē.
opiantur confusione ⁊ pudore
Cōsidera quātus est honor ꝗ̄=
ta gloria ex illa dulcissima dei
dilectione quam per experien
tiam sentiunt beati erga se con
firmatā ⁊ immobiliter fixam et
non dubites tātā esse cōfusionē
damnatis ex eo ꝙ experimēta
liter se sentiūt diuinā indigna=
tionem ex suis demeritis tā mi
serabiliter incurrisse.

INter cete
ra que ad retrahen=
dū homines a pecca
to efficaciā habere videtur: ad
hoc videtur valde precipue pro
desse posse glorie celestis con=
templatio. Nā si homo se refre
nat ab homicidio vel consimili
opere criminoso ne perdat tem
poralia: quāto magis se debet
coercere ab omni actu illicito
ne amittat gaudia sempiterna
Scribit em̄. i. cor. vi. Iniqui re
gnum dei non possidebunt. Im
mo cum maxima confusione re
pellentur ab eo: ne sedeant cū
regibus ⁊ ꝑncipibus regni cele
stis in tam excellētia solēni mē
sa. Dicit em̄ cassiodorꝰ sup illō
psal. Expelle eos qm̄ irritaue=
runt te dn̄e. hic dicimꝰ qm̄ tm̄
vnusquisqꝫ a deitate repellitur
quātum eius peccata cumulā=
tur: quātitas em̄ delicti mensu
ra est repudij. Cur nō ergo qui
libet peccata vitabit ⁊ tanꝗ̄ vi
rus mortiferū celeriꝰ abhorre=
bit: qui per hec celeste illō gau
dium eternaliter se nouerit a=
missurū. Nos itaqꝫ fratres ca=
rissimi in huius mundane pere
grinationis erūna nostri pēas
exilij sustinentes: bonoꝝ oium
dispendia perferentes: vndiqꝫ
peccatoꝝ laqueos: hostiūqꝫ ma
lignorum insidias metuentes:
sed nō satis vigilanter aut solli
cite precauētes vndiqꝫ ꝑssuras
⁊ angustias patiētes: cecucien
tes in miserijs: torpescēres in
vicijs vanitatē ꝓ veritate: exili
um ꝓ patria egestatē ꝓ copia:
vilitatem pro gloria: cecitatez
mirabili seu potius insana de=
mentia diligentes: ad illam sā
ctorum gloriam intellectꝰ aciē
⁊ mentis faciem eleuātes eter
ne vite gaudia contemplemur.
Ut eius dulcedinē palato cor=
dis aliquātulū pregustemus: ⁊
suauitate gustatiōis illecti de
um ipsum feruentius diligamꝰ
ac ipsam gloriam feruentiꝰ ap
petamꝰ: peccatū vigilantiꝰ ca
ueamus: mūdi cōtēnamus pro=
spera: letiusqꝫ ac leuius sustie=
amus aduersa: omnibꝰ quoqꝫ q̄
in mundo sunt funditus moria
mur. Si enim de illiꝰ immensa
suauitatis abysso nobis fuerit
a summo largitore concessuz
scintillam vel modicā presenti=
re statim vite presentis tedium
finiri optabimus: ac misere per
egrinationis exilium nequaꝗ̄
pro patria diligemꝰ sed ad vitā

beatā toto desiderio suspirādo tendemus. Notādū autem qđ ait greg. hoc distare inter delicias corporis: ⁊ delicias mētis qꝛ corporales delicie dū nō habentur graue in se desiderium accendunt. cū vero habite eduntur comedentem protinus in fastidium per satietatē vertunt. At contra spirituales delicie dum non habētur in fastidio sunt. cum vero habentur in desiderio: tantoq̄ a comedēte amplius esuriunt: quāto ab esuriente amplius comeduntur. Et idcirco nō habite amari nō possunt cum earum sapor ignoratur. Quis enī amare valet qđ ignorat? proinde psal. admonet d. Gustate et videte qm̄ suauis est dominus acsi aperte dicat. suauitatem eius non cognoscitis: qꝛ hunc minime gustatis. Aduertendum est aūt q̄ sicut ait greg. in. iiij. dyal. Primꝰ humani generis parens postq̄ de paradisi gaudijs exigente culpa sua pulsus est: in huius exilij et cecitatis quā patimur erumnā venit ⁊ illa celestis patrie gaudia qui prius contemplabatur videre non potuit: in paradiso quippe cōsueuerat verbis dei ꝑfrui / beatoꝝ angeloꝝ cetibus cordis mūdicia ⁊ celsitudine visionis interesse: sed postq̄ huc cecidit ab illo quo implebatur mentis lumine recessit. Ex cuiꝰ videlꝫ carne nati in huiꝰ exilij cecitate audiuimꝰ quidē celestem esse patriā. audiuimꝰ eius ciues esse angelos dei: audiuimus angeloꝝ socios esse spūs iustorum. Sed carnales quiq̄ quia inuisibilia per experimentum scire non valent: dubitant fortę vtrum ne sit quod corporalibus oculis nō vident. Que nimirum dubietas primo parēti non potuit esse: quia exclusꝰ a paradisi gaudijs hoc quod amiserat se vidisse recoluit nos autem recolere vel sentire non possumus quia eoꝝ experimētum de preterito non tenemus Acsi enim mulier pregnās mittatur in carcerem. Ibiq̄ pariēs puerum natum nutriat adolescentiq̄ mater solem lunam et stellas: montes et colles: ⁊ cāpos / aues volantes: currentes equos varietates colorum: diuersaq̄ genera nominet picturarum. Ille vero natus et nutritus in carcere nichil aliud sciens q̄ tenebras hec audiēs nō credit quia per experientiā nō cognouit. Ita in hac cecitate nati homines dum summa ⁊ inuisibilia audiunt an vocati sint diffidunt. quia sola hec infima in quibus nati sunt cognouerunt. vnde factum est vt visibilium inuisibiliumq̄ creator ad humani generis redemptionē visibilis veniret. vt dum visibiliter deum cognosceremꝰ. per ipsum factum visibilem in amorem inuisibilium raperemur. Rursum in corda nr̄a spm̄ sanctum misit. q̄tinꝰ ꝑ ipm̄ viuificati crederemꝰ q̄ ꝑ expimentū adhuc scire nō possumꝰ. Quotq̄t igit̄ hunc spm̄ hereditatꝭ iure pignus accepimꝰ de vita inuisibilium nō dubitamꝰ. Quisq̄s autē in hac credulitate nō est solidꝰ dꝫ ꝓculdubio maioꝝ dictis credere. ac illis iam experimentū inuisibilium per spiritum san

ctum habentibus fidem prebere. Nam stultus est puer si matrem suam ideo putat de luce mentiri: quia de ea nichil potuit experiri. Nos itaque in cognitione inuisibilium et experimentali degustatione celestium inexperti scripture sacre sententijs/ virorumque probatissimorum tam cõtinua exercitatione virtutum/ quam iugi meditatiõe et subtili contemplatione/ quam etiam diuina reuelatione celitus instructorum/ testimonijs et exemplis fidem plenam indubitanter adhibere debemus. Quorum vnus ad tercium celum raptus est. vt inter angelos beatos disceret quod inter homines predicaret. qui dicebat. i. cor. ij. Oculus non vidit/ nec auris audiuit / nec in cor hominis ascendit que preparauit deus his qui diligunt eum. Sed quoniam hec in generali prolata et summaria breuitate premissa parum alliciunt et inexpertorum mentes non nutriunt qui non nouerunt ex paucis multa colligere/ nec ex principijs conclusiones elicere/ nec ex minutis eximia cogitare: nisi enucleatius explicẽtur et velut in particulas diuidantur. Puta si puero pomum grossum porrexeris/ aut edendum panem integrum prebueris: propter complexionis teneritudinẽ et oris angustiã neque assumere/ nec inde nutriri nisi pro eius capacitate in particulas discindatur. Ideo diuidamus in partes magna que diximus vt puulorum gustus afficiatur sapidius et mentes efficacius attrahantur et anime ad vitam eternam vegetatius nutriantur.

Primũ itaque vt diuisionẽ generalem faciamus dicimus quod triplex in generali est gloria beatorum. Gloria substantialis. In dotibus anime. Gloria consubstantialis in dotibus corporis. Gloria accidentalis. In aureolis.

Prima igitur principalis gloria beatorum est gloria substantialis quam habent beati in ipso deo qui est obiectum principale et substantiale beatitudinis. Et hec gloria cõsistit in dotibus anime. Dicuntur autem dotes in patria, methaforice ad similitudinem dotis in matrimonio carnali: quoniam sicut ibi dos datur sponso. i. ad vsum sponsi propter onera matrimonij sustinenda tamen proprietas remanet penes sponsam nec tamen quecunque donatio facta sponse obtinet nomen dotis sed precipua quasi patrimonium eius de quo viueret et sustentari debeat: et sic datur sponse in proprietatẽ licet detur sponso in dispẽsatione seu vsum. Sic dos in patria dicitur non quodcunque donum datum anime in traductione sui in gloriam sed donum precipuum ad actum gloriose vite pertinens quod dat deus ipsi beato in possessionem/ ipsi autẽ spõso christo ad gloriã et honorem non tamen propter ad vsum quia bonorum nostrorum non eget. Sunt igitur dotes anime dona quedam precipua diuinitus ei data in traductione sui in gloriã quibus anima deo immediate iungitur tanquam principio vite sue: et ad sponsi ample

xus indissolubiles introducit.
Et ſm beatū thomā in.iiij.dist.
xlix.dotes aīe sunt immediata
ꝑncipia illius operationis in q̄
beatitudo consistit per quā aīa
deo coniungitur. Et sunt tres
huiusmodi dotes.
Prima est visio clara infallibi
lis veritatis.
Secunda est tentio firma seu
comprehensio inamissibilis di-
gnitatis.
Tertia est dilectio cara infa-
stidibilis bonitatis.
HEc tres dotes sunt tria su-
prema dona que ſm aliq̄s
sunt actus: ſm alios autem ha
bitus quibꝰ anima elicit illos
tres actus perfectissimos q̄ di-
cuntur diuitie anime desponsa
te.qꝛ ſm hos anima vnitur deo
tanq̄ sponsa sponso. Secundū
autē rich.in.iiij.in dotibus ani
me habitualibꝰ proprie loquē-
do non cōsistit beatitudinis es-
sentia sed in ipsis actibus. Se-
cundum autē doctores tripli-
ci de causa ponitur tres dotes
anime. ¶ Primo vt sic satietur
tota ymago anime que cōsistit
in intellectu voluntate ⁊ memo
ria. Naꝫ visio seu lumen glorie
aut sapiētia summe ꝑficit intel
lectuꝫ. Dilectio seu caritas cō
summata affectum. cōprehēsio
dei appropriata memoriā. Un
de dicit beatꝰ bon̄. in dyal. Ple-
nitudinē dei inuenimꝰ quando
erit voluntati multitudo pacꝭ:
rationi plenitudo lucis memo-
rie continuatio eternitatis.
Tunc erit deus omnia in om-
nibus cum a ratione omnis er
ror: a voluntate omnis dolor: ⁊
a memoria omnis timor reces
serit et successerit illa quaꝫ spe
ramus pura serenitas: diuina
iocunditas: eťna securitas. hec
ille. ¶ Secūdo vt summe remu
nerentur tres nobilissime virtu
tes vite scilicet fides: spes: cari
tas. Nam fides meretur lumē
glorie ⁊ claram visionem: spes
firmam ⁊ securam tētionem: ca
ritas summam dilectionez. Fi
des tamen ⁊ spes non manebūt
essentialiter in patria Caritas
vero manebit ⁊ perficietur. Se
cundum illud apostoli.i.corin.
xiij. Cuꝫ venerit quod perfectū
est euacuabitur qd ex parte est
¶ Tertio vt tribꝰ diuinis perso
nis optime conformemur. Naꝫ
per lumen glorie seu habitum
sapientie ⁊ claram visionem cō
formabimur filio qui est sapiē
tia: per caritatem ⁊ dilectionē
nem spiritui sancto qui est cari
tas: et per tentionem per quā
omnia possumus potentie pa-
tris. Sicut tamen dicit bon̄. in
iiij. hec tria quādoq̄ attribuū-
tur visioni quia qui perfecte de
um videt perfecte amat ⁊ habet
vnde psal. Ostendaꝫ illi saluta
re meum. Glo. augu. de tri.i.ca.
penul. Uisio ē tota merces. Itē
iohan.xiiij. Ostende nobis p̄reꝫ
et sufficit nobis. Et io.xvij. hec
est vita eterna vt cognoscant te
solum verum deum. Uisa itaq̄
trium dotum anime destinctio
ne videndum est de earum qua
libet in speciali. Et primo de
visione. Secundum autē rich.
Dos visionis est quidam habi-
tus luminosus in intellectu q̄
eleuatur ad clare videnduꝫ de
um sicut est. Quidā autē vocāt
hunc habitum lumē glorie aliq̄

habitum sapiētie. Certum est
autem ꝙ est quidā ornat⁹ ⁊ de
cor anime quo perficit intelle
ctus in cognitiōe infallibilis ve
ritatis. Est aūt hec visio gloriosa
Clarissima. Immediatissima.
Amplissima.

¶ Primo hec visio est clarissima.
Unde cum cognitio creatura-
rum in se hoc est in proprio gn̄e
dicatur cognitio vespertina: et
cognitio ipsarum creaturarū.
in verbo dicatur cognitio ma-
tutina: ipsa cognitio dei in sua
essētia dicitur visio meridiana
Dicitur etiā visio facialis. ꝙ .i.
corin. xiij. Videmus nunc p spe
culū ⁊ in enigmate tunc autem
facie ad faciem. Dr̄ etiam visio
luminosa seu glīosa q̄ talis vi-
sio fit in lumine glorie per qđ vt
dicit thom. i. per q̄sti. xij. eleua
tur intellectus creatus ad vidē
dum diuinam essentiam. Unde
in psal. In lumine tuo videbim⁹
lumen. Qꝫ autē requiratur hu
iusmodi lumen determinauit
ecclesia. extra de hereticis in
clementinis. Ad nostrā. vbi sic
dicitur. Dicere ꝙ aīa rationa-
lis potest esse btā per naturam
ꝙ ꝙ nō indigeam⁹ lumine: glo-
rie eleuāte ad deum videndum
et eo btē fruendū, error. Scđm
hoc aūt lumen efficimur deifor
mes .i. deo similes. secūdū illud
i. io. iij. Carissimi nunc filij dei
sumus sꝫ nondū apparuit quid
erimus. Cū autē apparuerit si-
miles ei erimus qm̄ videbimus
eū sicuti est. Cū itaqꝫ hoc lumē
glorie quod beatos deiformes
facit sic lumen clarissimum et
excellenter intellectum clari-
ficans, Idcirco visio diuine essē
tie que est lumen increatum q̄
fit in illo lumine glorie est visio
clarissima ⁊ limpidissima.

¶ Se
cūdo erit hec visio immediatis-
sima q̄ videbit diuina essentia
in seipsa nō in aliquo represen-
tato. Nā sicut dicit apostolus
.i. cor. xiij. Tunc videbimus de
um facie ad faciem. Est tamen
intelligendum ꝙ in beatis est
bene medium disponens ad vi-
sionem dei scilicet ipsum lumē
glorie de quo supradictum est.
Sed omnino immediate videt
sine alio medio. Nam videtur
ipsa diuina essentia a beatis si
ne medio deferente. In cogniti
tione quippe sensitiua requirit
medium deferens vt patet in vi
su et auditu: sed non sic est in vi
sione beata quia non est visio p
distantiam sed per presentiam
quia deus est vbiqꝫ presens per
essentiam ⁊ intimior est anime
q̄ ipsa sibi. Itē videtur sine me
dio diuidēte vel separante qđ
est peccatum. ysa. lix. Iniquita
tes vestre diuiserūt inter vos ⁊
deum vestrū. Hoc medium im
pedit ne deus cognoscat dele-
ctabiliter. et hoc est mediū im-
piorum. Item videtur sine me
dio obnubilante sicut est medi
um creature quod est medium
philosophoꝝ. Ro. i. Inuisibilia
dei a creatura mundi per ea q̄
facta sunt intellecta conspiciū
tur. sempiterna quoqꝫ virt⁹ ei⁹
et diuinitas. Item sine medio fi
gure quod fuit medium patriar
charum ⁊ prophetarum iuxta
illud .i. corin. x. Omnia in figu-
ra contingebant illis. Item si
ne medio scripture quod est me
dium theologorum. Item sine

medio seu speculo fidei. de q.i.
cor.xiij. Uidemus nunc per specu
lum et in enigmate. Et hoc ē me
dium oim catholicor. Tunc au
tē aufertur oē enigma et ois ob=
scuritas.i.cor.xiij. Cum vene=
rit qđ perfectū est euacuabitur
qđ ex parte est vñ ipsi fidei succe
det clarissima et immediatissima
visio. In via quippe multiplex ē
medium iter deum et nos. vt pz
ex dictis sed in pria nullum est
tale medium. ¶ Tercio erit hec
visio amplissima. Uidebitur enim
tota diuina essentia a beatis oi
bus et singulis. licet non totalr.
qz propter sui infinitatē et imen
sitatē est incōprehēsibilis cuili=
bet creature. Nec etiā equali=
ter videbitur ab oibus sed am=
plius et lipidius ab vno ꝙ ab alio
scdm diuersos gradus meritor.
Ipa quippe diuina eēntia est ob
iectum visibile voluntarium se
vnicuiqz manifestans ꝙtū vult
et quomō vult. Erit tñ hec visio
amplissima in quolibet beator.
Pro cuius amplissima declara=
tione ꝯsiderande sunt tres disti
ctiões. ¶ Prima est qđ aliquid
cognosci pōt tripliciter. Primo
ꝙ est. Scdo sicut est. Tertio qđ
est. Primo mō cognoscitur deus
etiā in pñti vita a bonis et a ma
lis. Scdo modo cognoscit tm a
bonis in alia vita et gñaliter sic
cognoscitur ab oibus beatis.i.
io.iij. Similes ei erimus qm vi=
debimus eum sicut est. Tertio
mō non pt a creatura cognosci
eo ꝙ finitum nunꝙ capit infini
tum. ¶ Secunda distinctio. Tri
pliciter videbimus deum. Pri=
mo videbimus eum sicuti est scz
in sui substantia. O ꝙta conso=
latio: ꝙta dulcedo videre deum
in sua substātia sicuti est. Quis
namqz posset explicare ꝙ pul=
cher: ꝙ bonus ꝙ pius: ꝙ beni=
gnus ꝙ suauis sit ipse dñs. Ue=
re in visione et cognitione eius
est vita eterna vita oi dulcedi=
ne plena. Joh.xvij. Hec est vita
eterna vt cognoscant te solum
verum deum et quam misisti ie=
sum christū. In ipsa quippe cla=
ra dei visione ꝯsistit vita beata.
Idcirco in cognitione dei et cō
templatione deuota in vita pñti
consistit inchoatio qđā btē vite
Infelices igitur et miseri qui
ad hmōi ꝯtēplationē non aspi=
rant. Ideo augu.li.solil. Ue ce=
cis oculis qui te non vident sol
illuminans celum et terram. Ue
caligantibus oculis qui te vide
re non possūt. Ue auertentibus
oculos vt non videant veritatē
Nequeunt enim oculi assueti te=
nebris summe veritatis radios
intueri: nec sciunt de lumine a
liquid extimare quor est in te=
nebris habitatio tenebras vi=
dēt: tenebras diligūt: tenebras
approbant: de tenebris euntes
in tenebras nesciunt vbi corru
unt. Et si mortales miseri ꝯspi=
cerent ꝙta sit creatoris dulce
do nichil aliud gustarēt de mū
do. Quid est deus qualis aut ꝙ
tus cū sit infinitus certe ꝯprehē
di nequaꝙ pōt verum de ipo no
ticia aliqua etiam in pñti habe
ri pōt si ꝯsideremus q ipse fecit
atqz creauit. Uñ sap.xiij. A ma=
gnitudine speciei et creature co=
gnoscibilit poterit creator ho=
rum videri. Et ibidem. Si virtu
tem et opera eor mirati sunt.s.
solis et lune et hmōi intelligāt

ab ipsis qm̄ qui hec fecit fortior est ipsis. ¶ Scd̄o videbimus in prima deum incarnatum. Ber. Plenum ꝑrsus ois suauitatis videre hoiem hois conditorem Profecto nimia leticia erit videre xp̄m tanq̄ gloriosissimū regem ire per paradisum. Uñ sco. in.iiij.dis.xlix. dixit ꝙ xp̄us pōt se mouere regaliter sicut rex in celo empyreo. ¶ Tercio videbimus eum vt ip̄m nr̄m finem nostrum factorem ⁊ creatorē. Augu.li.xxij.de ci.dei. Ipse deus erit finis desideriorꝫ nostrorum

¶ Tercia distinctio. Beati triplicem hn̄t visionem gloriosam Prima est visio dei in sua substātia. et hec visio pertinet ad premium substantiale et principale. Scd̄a est visio creaturarꝫ in ipso deo. Beati em̄ seipsos ⁊ alias creaturas vident in deo. Unde quilibet beatus vidēdo diuinam essentiam videt in ip̄o deo sp̄es ⁊ gn̄a rerꝫ ⁊ rōes earꝫ quod ꝓbatur sic ſm tho. prima par. q̄ q.xij.ar.viij. in solutione quarti argumenti. Qꝛ in beatitudine totaliter quietaꝛ naturale desideriū creature rōnalis. Naturale autē desiderium creature rōnalis est ad sciendum oia illa que pertinēt ad ꝑfectionem intellectus. ⁊ hec sunt sp̄es et gn̄a rerꝫ ⁊ rōnes earꝫ que in deo videbit quilibet vidēs diuinam essētiam. cognoscere aūt aliqua singularia et cognita non est de perfectione intellectus. creati nec ad hoc eius naturale desideriū tēdit. nec iterū cognoscere oia que deus facere pōt. hoc em̄ esset ꝯprehendere ꝟtutem eius ſꝫ hoꝝ tanto plura aliquis intellectus cognoscit: q̄to perfectius deū videt et q̄tum et qn̄ et q̄mō placet deo sibi reuelare qꝛ ip̄a claritas diuine essentie est speculum in quo relucent oia. ē tn̄ speculum voluntarium. Jō q̄dā reuelat vni q̄ non alij q̄dam ꝓ o vno tp̄e q̄ n̄ alio: et hoc ſm beneplacitum sue voluntatis. Nulla tn̄ vicissitudine mutationis ī se facta. Cum autem dr̄ grego. in.iiij.dyal. Quid est qd̄ non videant qui scientem oia sciunt? Dicēdum ꝙ gre. loquitur q̄tuꝫ ad sufficientiam ex parte obiecti scꝫ dei qui q̄tum est ex se sufficienter ꝯtinet oia ⁊ oia sufficienter relucent in eo. sed ex hoc non sequitur ꝙ vnusquisq̄ videns diuinam essentiam omnia cognoscat qꝛ non perfecte ꝯprehēdit eam. Sciēdum autē vt dicit tho. vbi ſ dato ꝙ solus deus videretur qui est fons ⁊ principium totius esse et veritatis ita replere naturale desideriū sciēdi ꝙ nichil aliud quereretur: et talis sic vidēs btūs esset. Uñ augu. v. ꝯfes. Infelix hō qui scit oia ista scꝫ creaturas: se autem nescit. Beatus aūt qui se scit etiā si ista nesciat. qui vo se ⁊ ista nouit: non ꝓpter ista beatior: sed propter se solum beatus.

¶ Tertia est visio dei in creaturis. Uident namq̄ beati deum in seipsis et alijs creaturis. Anime quippe beate sunt quasi quedam specula spiritualia diuinam in se recipientia claritatē. Uñ quēadmoduꝫ materiali sole in sua maxima ꝟtute lucēte radiosq̄ suos ſr speculum solidū de calibe politum ⁊ ꝯsum ꝑpendiculariter emittēte. huiōi spe

culum in se recipit similitudinē
solaris luminis in tm̄ vt alter
sol cōtuentibus videat̄ tanteꝗ̃
claritatis efficitur vt nullꝰ suffi
cere possit aspectus. Sic et mł-
to fortius in aīabus beatis que
sunt specularis nature cōiectu
rare debemus. Ex influētia em̄
illius incōmutabilis et incom
prehensibił claritatis recipiunt
radios luminosos non soluꝫ in
superficie sicut materiale spe-
culum recipit radios solares sꝫ
in intimis suis vt eis totaliter
penetrentur et sic oīno deifor-
mes effecte in eandem imagi-
nem transformantur. Qđ etiaꝫ
ꝟtute ꝯtemplationis q̄dāmōi in
choatur in via sicut ait aplus. ij
cor. iij. Nos autem gloriam dei
speculantes in eādem gloriam
trāsformamur a claritate i cla
ritatem tanꝗ̃ a dn̄i spū sꝫ qđ hic
fit imperfecte ineffabilit̄ in glo
riam cōsumatur. Exemplū gros
sum et materiale potes hic ali-
q̄liter adaptare de ferro ignito
quod ab ignis virtute totuꝫ vn-
diqꝫ vsqꝫ ad intima penetratur ⁊
adeo indiuisa sūt ignis et ferꝝ
vt q̄ videt ferruꝫ ignē se videat
videre plusꝗ̃ ferruꝫ. et sic a na
tura sua imutari videt̄ ⁊ in pro-
prietates ignis mirabilit̄ trās-
formari vt actiones ignis ⁊ spe
ciem plus videatur hr̄e ꝗ̃ ferri
Pꝫ igitur ꝗ̃ ampla erit visio dei
in patria qm̄ ⁊ totꝰ in se videbit̄
et totꝰ in creaturis precipue in
beatis et creature etiā videbū
tur in deo. De qua visiōe dr̄ iob.
xxxiij. Uidebunt faciem eius in
iubilatione hanc gloriosam fa
ciem oēs respicient qui dn̄o fide
liter seruierit. Un̄ apoc. vl. Ser
ui eius seruiēt illi ⁊ videbūt fa-
ciem eiꝰ. Itē ysa. xxxiij. Regē in
decore suo videbūt. O ꝗ̃tū gau
debunt quos gaudia summa re
plebunt. Quos illustrabit quos
sp̄ letificabit visio scā dei splē-
dorꝗ̃ sue faciei. O ꝗ̃ pium et ꝗ̃
gratū ꝗ̃ suaue ꝗ̃ btm̄ erit iesū
tunc videre his qui eū dilexere.
Tunc ꝟo exclamando dices illō
abacuch. iij. Ego aūt i dn̄o gau-
debo ⁊ exaltabo in deo iesu meo
Tunc (sicut dr̄ ysa. lx.) videbis ⁊
afflues et mirabitur ⁊ dilatabi
tur cor tuum

Secunda dos siue premium
anime gl̄iose est dilectio siue
caritas perfecta per quā perfi-
citur volūtas ⁊ gl̄ificatur in de-
lectatiōe infastidibilis bonita-
tis plus vel minꝰ ſm exigentiā
meritoꝝ hec est caritas de qua
dr̄. i. cor. xiij. Caritas nunꝗ̃ ex-
cidit. Hec caritas amplexabit̄
infinitū donum sine medio ⁊ im
perdibiliter q̄ in via per media
et isecura deuꝫ dilexit. Richar.
autē hanc dilectionē pr̄ie vocat
fruitionem. Et dicit ꝙ dos frui
tionis facit summo bono clare
viso perfecto amore inherere ꝓ
pter seipsum vel dos illa ē per-
fectus caritatis habitꝰ quo aīa
fruitur deo. Insup addit rich. ꝙ
btitudo principalius consistit in
fruitione q̄ est actꝰ volūtatis ꝗ̃
in visione q̄ est actꝰ intellectus
q2 voluntas est nobilior potētia
cū non possit cogi. ⁊ caritas ſm
aug. xv. de tri. est nobilissimꝰ ha
bitus. Ista tn̄ fruitio p̄supponit
visionem illā claram q̄ nunꝗ̃ ē
fastidibilis sed sp̄ desiderabilis
Un̄ de angelis q̄ sp̄ vident faciē
pr̄is. vt hr̄ math. xviij. dr̄. i. petri

pꝛimo. In quē desiderāt angeli
pꝛospicere. Unde ex magne de=
uotionis spū dictū est. Mirant
nec deficiūt in illuz quē ꝑspici=
unt fruunt nec fastidiunt q̄ frui
magis sitiunt. Rō aūt tāte dile=
ctionis qua bti deum diligūt et
eo fruunt est ipa dei bonitas in
finita. Et q2 quicq̄d boni accepe
runt accipiunt ꝛ accepturi sunt
resoluunt in ipsum deū. ¶ Pos=
sunt aūt ad pn̄s vigitiquinq3 rō
nes admiratiue assignari qua=
re sic a btis diligit de9 / q̄ q̄dē rō
nes cāt9 mētales siue itellectu
ales dici pn̄t. q̄s explicare nō pt
geti ꝑsona illoꝝ btōꝝ. In quib9
manifeste clarescit q̄ttū ab eter
no nos dilexit deus et diliget in
eternum. Has deniq3 rōnes oēs
beati altissimis clamationibus
intellectualibus coꝛaz summo
opifice recitant / quaꝝ q̄dam re=
spiciunt p̄teritum / q̄dam pn̄s / et
q̄dam futurum. ¶ Pꝛimo itaq3
quilibet btūs altissimo deo di=
cet. Tu es dn̄e benign9 creatoꝛ
meus qui ad tuam imaginem ꝛ
similitudinem me creasti. ¶ Se
cundo. Tu continuus pꝛocura=
toꝛ meus qui me ꝯtinue nutristi
¶ Tercio. Tu solitus es custos
meus semper me conseruando.
¶ Quarto. Tu zelans pꝛedica=
toꝛ meus me diligentissime in=
struendo. ¶ Quinto. Tu opera=
toꝛ fidelis in meam saluationē
me exercēdo. ¶ Sexto. Tu ver9
illuminatoꝛ meus spūalr irra=
diando. ¶ Septimo. Tu coꝛdia
lis amatoꝛ meus me in te ina=
moꝛando. ¶ Octauo. Tu dulcis
simus amoꝛ meus me in te tota
liter transfoꝛmando. ¶ Nono
Tu piissimus redēptoꝛ meus te
metipm̄ pꝛo me p̄cium dando.
¶ X. Tu solus glificatoꝛ me9 si
cut expioꝛ me in te btificando.
¶ Xi. Cū tu in altitudine tanta
permanēs in meam ifirmitatez
descēdere voluisti vt me in tan
tā altitudinē sblimares. ¶ Xii.
Cum inhabitares hanc iacces=
sibilē lucē assumpsisti meam ob
scuritatem vt me hac luce vesti
res. ¶ Xiii. Cū in tā admirabili
angeloꝝ ꝯsoꝛtio moꝛareris in
meam solitudinem descendisti
dn̄e, de9 meus vt me intra tale
ꝯsoꝛtiū collocares. ¶ Xiiii. Cū
itra tot admirādas diuitias mo
rareris paupertatē meaz susci=
pere dignat9 es vt me his admi
randis diuitiis ditares. ¶ Xv.
Cum esses tu dn̄e in tot admi=
randis honoꝛib9 honoꝛat9 ꝯfu=
sionē meā assumere voluisti vt
me tecū in tāta glia honoꝛares
¶ Xvi. Cum intra tot desidera=
biles delicias letareris dulcis=
sime dn̄e pꝛo me indigno penas
meas assumere dignatus es vt
ad hanc impassibilitatē ascen=
dere possē. ¶ Xvii. Cum eēs iu=
dex vt me ꝯdemnares fecisti te
aduocatum vt me liberares.
¶ Xviii. cū essem inimicus tuus
moꝛtalis fact9 es frat me9 car
nalis vt fierē fr̄ tu9 celestialis.
¶ Decionono Cū eēs dn̄s ꝛ dn̄a
toꝛ me9 fact9 es hūilis seru9 vt
ad tm̄ dn̄z sublimarer. ¶ Vicesi
mo Cū esses creatoꝛ me9 et de9
me9 fecisti te filiū hoīs vt fierez
fili9 dei. ¶ Xxi. Tu glīosus ꝛ ifi
nit9 amoꝛos9 ꝛ bn̄dict9 ꝓpt amo
rem meū assumēdum naturam
hūanā voluisti hūanitatē meā
vilissimaz cū admiranda tua di
uinitate vnire. ¶ Xxii. Tu dn̄e

oim btōꝝ paradisus in natura
mea ex virgie nasci dignat⁹ es
vt me reddens certum ꝙ hōīe
fact⁹ est de⁹. ℭ Xxiiij. Tu mise=
ricors de⁹ delinquēs mundum
ascēdisti i celū vt me glificares
et i sacramēto altaris glios⁹ at
ꝙ̄ i cunctꝫ aliis sacmētis potētia
liter ac mirabilr mecū benignis
sime remāsisti vt ꝑ illa ad tuam
eternā gliaꝫ puenirē. Due aūt
seqntes rōes sunt excellētissime
in oibus gliosis. ℭ Prima est ꝙ
admirāda magnificētia dei tā=
te dulcedinis ē ꝙ dignat ex de
bito diligi ab oibus creaturꝫ ꝙ̄
tum cuiuslibꝫ creature ꝟtus se
pōt extēdere ad amād. ℭ Scda
est ꝙ quilꝫ beatus intelligit se
amplius diligi a sūmo deo ꝙ̄ sit
ois ali⁹ amor a creaturis et int
creaturas mutuo ispirat⁹. Pñt
autē breui⁹ assignari qttuor po
tissime rōes quare xp̄us in celo
ab oibus sāctis tam excellēter
glificetur et amet. ℭ Prima est
rō donationis. Nā minim⁹ btūs
aperte intelligit ꝙ etiā oēs aliꝫ
beati simul iuncti nō tm̄ ꝑ sua
salute posuert nec ponere pos=
sent ꝙ̄tum posuit pro illo solus
xp̄s. ℭ Scda est rō passionis. Nā
minimus btūs clare intelligit ꝙ
oēs alie creature nō portauert
nec portare pñt tantam penam
pro sua redēptiōe ꝙ̄tam porta=
uit sol⁹ xp̄s cuius pena tāta fu
it ꝙ quasi infinita reputatur.
ℭ Tercia est rō beatitudinis qr
quilibet btūs intelligit ꝙ xp̄s in
ꝙ̄tum hō excedit in beatitudi=
ne oēs beatos simul iunctos q̄=
si circunferentia celi cristalini
minimum centruꝫ suum. Unde
ꝙ̄to ampli⁹ videt eum btm̄ tan
to plus diligit. ℭ Quarta est rō
dilectionis. Tota eīm dilectio q̄
ois natura angelica ꝛ humana
in celo diligit aliquā creaturaꝫ
respectu illi⁹ q̄ xp̄s vt hō diligit
minimum gliosum est minor ꝙ̄
cētruꝫ ad p̄dictā circunferētiā
cristalini celi ꝯsiderato ip̄o fōte
vñ talis amor originē hꝫ q ē ip̄e
de⁹ iesus qui cuilibet ꝫm suā ca
pacitatē suum gaudium cōicat
ꝛ amorē. O igr̄ beata regio pa=
radisi. O btā regio deliciaꝝ ad
quā suspiramus de valle lachry
maꝝ vbi inextimabilis dulcedo
caritatis ꝛ dilectio cōsummata
boni infiniti. De quo dicit āsel.
li. proso. ca. xxiiij. Excitare nūc
o aīa mea ꝛ erige totum intelle
ctum tuum ꝛ cogita ꝙ̄tū potes
quale ꝛ ꝙ̄tum sit illud bonū. Si
eīm singula bona delectabilia
sunt cogita mente ꝙ̄ delectabi=
le sit illud bonum quod cōtinet
iocunditatē oim bonoꝝ. et non
qualē in rebus creatis sum⁹ ex
perti sed tanto differenteꝫ ꝙ̄to
differt creator a creatura. Si eī
bona et vita creata ꝙ̄ bona est
vita creatrix. Hec ille.

Tertium premiuꝫ siue dos
aie est secura tētio seu pos
sessio per quam propt meritum
spei mēoria pficit ꝛ beatificat ꝑ
secura possessiōe ꝛ apphēsiōe ia
missibilis dignitatis. Scdm ric.
tētio seu possessio nō prope disti
guit a duab⁹ p̄mis dotibus. Nā
ꝫm papyā. Tenē est hr̄e vel possi
dere. Intellect⁹ aūt clare vidē=
do deū hꝫ eū sub rōe summi ve=
ri. voluntas etiam perfecte fru
endo illo viso hꝫ eum sub rōne
sūmi boni. Cum ꝗ ponit tentio
seu ꝯprehensio tcia dos ab aliis

distincta dz accipi prout oppo-
nitur insecurationi vie q̄ perti-
net ad spē/lz eñ ad spē pertine
at certitudo fiducie q̄ opponit
desperationi. Dr eñ spes certa
expectatio future beatitudinis
⁊ ad eam nõ pertinet certitudo
securitatis q̄ excludit timorem
sepationis sz hec certitudo est
in pr̄ia. In pr̄ia eñ desinet spes
⁊ dabr̄ securitatis certitudo de
felicitate ppetua per dei imme
diatã essentiam q̄ aïe illabetur.
De tali aũt ɔprehensione dr̄. i.
cor̄. ix. Sic currite vt ɔprehēda
tis. Dos igit̄ tercia ab aliȷs di-
sticta est pfecta assecuratio seu
habitus quidã pfectus q̄ intel-
ctus ⁊ voluntas perfecte assecu
rantur de tẽtionis ppetuitate
nec sine tali assecuratõe põt itel
ligi aïa beata ⁊ sic includit̄ eẽn
cia btitudinis. Uñ au. xiiȷ. d̄ tri.
Inpossibile est aliquẽ esse btm̃
nisi sit de sue beatitudinis ppe-
tuitate securus. De hac securi
tate dicit ansel. in li. de sili. Se-
curitas oẽs alias ptes beatitu-
dinis ɔfirmat nec haberi pñt p-
fecte sine illa. In hac quippe vi
ta nichil securum extat totalit̄.
Sub eodez eñ tp̄e pauper ex di
uite mortuus ex viuo põt existe
re. In futuro aũt bonus quicq̄d
voluerit habebit ⁊ nichil ex eo
se amissuꝝ timebit. hec ille. Ex
qua auctoritate sequit̄ ꝙ beati
erunt oïpotẽtes sue voluntatis
sicut de⁹ sue. Nã sicut deus põt
quicquid vult per se ip̄m: ita ipi
poterunt quicquid volẽt. ⁊ sicut
illi nõ aliꝺ volẽt ꝙ̄ qꝺ ille ita vo
let quicq̄d volẽt/⁊ qꝺ ille volet
nõ poterit nõ esse. Propt̄ p̄dicta
bene dicit ber. O ciuitas cele-
stis secura mansio/ pr̄ia totum
ɔtinens qꝺ delectat/ ppl's super
murmure: incole: quieti hoies
nullam indigẽtiam hñtes. O ꝙ̄
gl'iosa dicta sunt de te ciui. dei.
Aug. quoqꝫ sic loquit̄ Ibi erit sũ
ma securitas: secura tranquilli
tas: tranquilla iocunditas: io-
cunda felicitas. felix eternitas
eterna btitudo. hec ille. Atten-
de igr̄ o aïa mea quid erit i illa
btã gl'ia. Deum facie ad faciem
eternalr̄ ɔtẽplari: eternalr̄ deo
clare viso frui⁊ de hoꝝ inamissi
bilitate eternaliter securari.
Quid plura? Sursum ergo corda le
uemus de tenebris vite huius
et dulcedinem paradisi ⁊ ɔtem-
plationem degustemus qꝛ nihil
arbitror dulcius ꝙ̄ tali medita
tione et contemplatione preue-
niri. Exẽplum de fratre egidio
⁊ de fratre bernardo de quinta
valle in cronicis bti francisci.

Visa supi⁹
trium aïe dotũ ge
nerali distinctiõe
et vlterius earum
cuiuslibet sp̄ali declaratõe: ɔñr
dicem⁹ de gaudiȷ ɔcomitãtis de
siderabili ɔditione. Quis eñ ex
plicare: q̄s ve ɔcipe posset ꝙ̄tuz
sit illꝺ gaudium qꝺ in clara dei
visione ⁊ ei⁹ dulcissima fruitio-
ne ɔsistit. Iꝺ bñ dicit gre. i omel'.
Si ɔsiderem⁹ fr̄es carissimi q̄ ⁊
ꝙ̄ta sunt q̄ nobis promittunt in
celis vilescunt aïo oïa que hñ-
tur i terris ⁊c. sequitur. Que au
tẽ ligua dicere vel quis intelle
ctus cape sufficit illa superne ci
uitatis ꝙ̄ta sint gaudia angelo
rũ choris interesse: cum btissimis
spiritibus gl'ie conditoris assis

stere pñtē dei vultū cernere/in-
circūscriptū lumē videre/nullo
mortis metu affici/incorruptio
nis ꝑpetue munē letari. hec ille
O vere gaudium summe deside
rabile/gaudiū amabile/gaudiū
perfectū/gaudium ab oī dolore
sepatū qđ de⁹ piissim⁹ parat la-
borātib⁹ pro suo amore. O gau
dium indeficiens gaudium oīa
scl'i blandimenta et cōmoda at-
q; delectabilia incōparabiliter
excedēs: qđ tñ negligētes et mi-
seri pctōres pro momētanea hu
ius tam breuissimi tpis ꝓsperi
tate amittūt. Est aūt hmōi gau
dium btōꝝ summe delectabile/
Super omnia honorabile.
Nunq; terminabile

PRimo igitur contēplemur
qm̄ hoc gaudiū est summe
desiderabile/qr summe delecta
bile cum sit purissimū et ꝟissimū
Ber. Reuera illđ est veꝝ ⁊ soluꝫ
gaudium qđ nō de creatura sed
de creatore ɔcipitur. qđ cū posse
deris nemo tollet a te/cui ɔpa-
rata oīs aliūde iocunditas me-
ror est/oīs suauitas dolor/oīe
dulce amaꝝ/oē pulchrum fedū/
oē postremo qđ delectare possit
molestum. Dei eīm bonitas in
infinitum excedit oēm bonita-
tem creatam. Delectatio igit̄
q̄ erit imediate in perceptione
illius bonitatis in infinitū meli
or erit oī perceptione create bo
nitatis. Certe si esset possibile
vnam aīam videre gaudia illi⁹
citissime despiceret oīa gaudia
huius vite. Patet de beato pau
lo qui postq; rapt⁹ fuerat in ce
lū dicebat. phi. iij. Oīa arbitra-
tus sum vt stercora vt xp̄m lucri
faciam. Ideo etiaꝫ dicit b. aug.
li. iiij. de li. arbi. Tanta est pul-
chritudo iusticie/tanta iocundi
tas lucis eterne. hec est icōmu
tabilis veritatis atq; sapiētie vt
etiā si nō liceret ampli⁹ ibi ma-
nere q̄ vnius diei mora: propt̄
hoc solū innumerabiles anni hu
ius vite pleni delicijs ⁊ circūflu
entia tpaliū bonoꝝ recte meri-
toq; ɔtēnerentur. Nō eīm paruo
aut falso affectu dictum est qm̄
melior est dies vna in atrijs tu
is super milia. O igitur ceci mū
dani qui paradisum facitis de
hoc mūdo qui est paradisus aīī
noꝝ. sursum corda. Ansel. etiaꝫ
volens oñdere plenitudinē hui⁹
gaudij li. prosol. ca. xv. sic dicit.
Qui hoc bono fruet̄ certe quic-
quid volet erit ⁊ quicquid nolet
non erit. Ibi quippe erunt bona
corporis ⁊ aīe qualia nec ocul⁹
vidit nec auris audiuit nec in
cor hoīs ascendit. Cur ergo per
multa vagaris homūcio q̄rendo
bona aīe tue et corpis tui. ama
hoc vnū bonum in quo sunt oīa
bona et sufficit. hec ille. Possu-
mus aūt de hoc gaudio inestia
bili qđ erit in visione et fruitiōe
maiestatis diuine ɔtēplari bre-
uiter tres precipuas excellenti
as propt̄ quas est summe deside
rabile summeq; delectabile.

¶ Est eīm gaudiū purissimum si
ne doloris admixtione. ysa. li.
Gaudium ⁊ leticiā obtinebunt
⁊ fugiet dolor ⁊ gemit⁹. Et apo
ca. xxi. Absterget deus oēm la-
chrymā ab o. e. ⁊ mors vltra nō
erit neq; luct⁹ neq; clamor ne-
q; dolor erit vltra q̄ prima abie
runt. Ber. ñ. Absterget deus la-
chrymam compunctiōis qr ibi
non erit culpa, lachrymam cō-

passiōis qꝛ ibi nulla miseria. la chrymam deuotionis qꝛ ibi nō erit vado et venio ad vos. hec il le. Nō tale est mundi gaudiū nō eñ gaudium puꝝ. sed gaudium varijs doloribus et amaritudi nibus admixtum. Prouer. xiiij. Risus dolori miscebit. Et boe. li. de ꝯsol. ꝙ multis amaritudi nibus humane felicitatis dul cedo respersa est. ¶ Secūdo est gaudium illud celeste securissi mū sine timoris perturbatione Jo. xvi. Gaudium vr̄m nemo tol let a vobis. Non tale est gaudi um hui⁹ mundi qđ cito vertitur in dolorē. Prouer. xiiij. Extrema gaudij luctus occupat. Aug. li. solil. Uita mea vita caduca: vi ta fallax et vmbratica plena la queis multis. Nunc gaudeo: se pe tristor: nunc vigilo: iam infir mor: nunc viuo: statim morior: nunc felix appareo semꝑ miser nunc rideo: iam fleo. sicq̃ oīa mutabilitati subiacent vt nil vna hora vno statu permaneat hinc timor: hinc tremor hinc fa mes: hinc sitis: hinc calor: hinc frigus: hinc languor: inde dolor exuberat. hec ille. Ex his satis apparet ꝙ i gaudijs huius vite nulla est securitas sꝫ i celi gau dijs certissima est securitas.

¶ Tercio est illđ gaudium cele ste plenissimum. Ideo dicebat sal. discipulis. io. xvi. Petite et accipietis vt gaudiū vr̄m plenū sit. Quō eñ non eēt gaudiū ple num ꝛ toti⁹ appetit⁹ quietatiuū qđ hr̄ de possessione infiniti bo ni. Ideo dicebat. ps. Satiabor cum apparuerit gl'ia tua. Pro pter plenitudinem huius gau dij dicit dn̄s. ysa. lxv. Ecce ego creo hirl'm exultationē et pplm ei⁹ gaudium. Nōte verba. Nō dicit creo in hirl'm exultationē vel aliquit tale sed ipsa ciuitas erit exultatio. Nec dicit dabo pplo ei⁹ gaudium vel ppl's eius erit gaudiosus sꝫ erit ipm gau dium sic aūt loquit ad immēsaꝫ gaudij plenitudinē exp̄ssius de signandā. Exēplū. Lamina fer ri i medio fornacis ardētissime posita sic tota ꝛ totalr penetrat ab igne ꝙ de ipa nō tm̄ dr̄ ꝙ est ignita sꝫ ignis. nec tñ lamina cō prehēdit i se totum ardorē for nacis. sic q̄libet aīa btā tota et totalr vndiq̃ penetrata gaudio vl gl'ia. Jō nō tm̄ dr̄ gaudiosa sꝫ gaudium qđ ēt dn̄s designauit mat. xxv. di. Intra in gaudium dn̄i tui. q. d. Nō i te intrabit gau dium qꝛ tu non posses illđ ꝯpre hēdē sed tu itrabis i gaudium sicut i abyssum icōprehēsibilē ꝛ imēsam. De hoc itaq̃ gaudio di cit ansel. Qđ q̄so maius gaudiū cogitari possit ꝙ ex istis ꝯpactū ꝑtactis? Gaudium eñ erit int⁹ ꝛ extra gaudium sursum atq̃ de orsum gaudiū circūcirca et vbi q̃ gaudium plenum. hec ille. Jđ li. proso. c. vl. orando sic ꝯcludit Deus me⁹ et dn̄s me⁹ spes mea et gaudium cordis mei dic anie mee si hic est gaudium de q̄ no bis dicꝭ ꝑ filiū tuū. Petite ꝛ ac. vt. g. v. i. sit. Inueni nāq̃ gaudi um quoddā plenum ꝛ plusq̃ ple num. Pleno quidē corde: plena mente: plena aīa: pleno toto ho mine. Nō ergo totū illud gau dium intrabit in gaudētes sed toti gaudētes intrabunt i gau diū. Utiq̃ tm̄ gaudebunt ꝙtum amabunt: tm̄ amabūt ꝙtum co

gnoscent: q̃tum te cognoscent
dñe tunc et quãtũ te amabunt.
Certe nec ocul⁹ vidit nec aurꝫ
audiuit nec in cor hoīs ascẽdit
in hac vita quãtũ te cognoscẽt ꝛ
amabũt in alia vita. Oro de⁹ co
gnoscã te: amẽ te, vt gaudeam
de te. Et si nõ possuz in hac vita
ad plenũ: vel pficiaz in dies vsq̃
dũ pueniat illud ad plenũ. Dñe
p filiũ tuũ iubes immo consulis
petere ꝛ pmittis accipe vt gau
diũ nr̃m sit plenuz. Peto dñe qđ
cõsulis p admirabilẽ cõsiliariũ
nostrũ. Accipiã qđ pmittis per
veritatẽ tuã vt gaudiũ meũ ple
num sit. Mediteť interim inde
mens mea loquať inde lingua
mea: amet illud cor meum: ser-
mocineť os meuz esuriat illud
anĩa mea: sitiat caro mea: desi-
deret tota substantia mea do-
nec intrem in gaudiuz dñi q̃ est
trinus ꝛ vnus deus benedict⁹ in
secula. Amen.

SEcundo cõtẽplemur q̃z de
siderabile sit hoc gaudiuz
q: sup oĩa honorabile. De hoc
autẽ honore dicit ansel. Hono-
rari in hac vita appeti hõ ab ho
minib⁹ verbis eoꝝ aut factis.
verbis quidem vt eum collau-
dent. factis vt euz sibi preferãt
Sed cum huiusmodi honorem
appetit tale est ac si mus vnus
querat ab aliis laudari eisq̃ in
regimine preponi. Hunc tamẽ
honorem (licet nullus sit) nemo
tamen hunc ad plenum habere
potest. Nullus est enim impera
tor qui ab omnibus laudeť vel
omnibus aliis preponatur. In
futuro autem beatus ab omni
bus honorabitur. Cuiusmodi
autem sit hic honor tali decla-
remus exẽplo. Ecce si tañ ocu-
los nr̃os posit⁹ aliq̃s paup omni
solatio destitut⁹, vlceꝝ ꝛ aliaꝝ
infirmitatũ feditate corrupt⁹ ꝛ
omĩ quo vel a frigoris asperita
te defendať, tegumento nudus
hunc igiť talẽ, tali quoq̃ mõis
centẽ ꝛ in nullo semetipm̃ inua
revalẽtẽ, si rex aliq̃s potentissi-
mus trãsiens videret: eiusq̃ mi
sertus suis vulnerib⁹ mederi iu
beret curatumq̃ suis regalib⁹
ornamentis indutum sibi preci
peret presentari. et adductum
in filium adoptaret. ac deinde
preciperet vt in regno suo tan
q̃ filius eius a cunctis habere-
tur. atq̃ in nullo quod imparet
a quoq̃ contradiceretur. here-
demq̃ suum propriũq̃ filii sui co
heredem institueret: ꝛ eum no-
mine filii sui vocari vellet. Non
ne diceres hũc magnifice ꝛ sub
limiter honoratuz? Et certe de
us hec omnia nobis facit. Na-
ti enim de putredine carnis re-
plemur multꝭ miseriis, omni so
latio destituti: omniumq̃ passi
onum infirmitatibus obnoxii,
ac peccatorum vlceribus pleni
a deo pura mĩa recipimur: cu-
rat, sanat, restituit, ornat, ado-
ptat et heredes instituit, filiiq̃
sui coheredes facit, omniq̃ cre
ature iubebit vt in omni qđ vo-
lemus nobis obediat filios dei
immo deos nos vocari constitu
it. Ipse enim dixit. Ego dixi dii
estis. ꝛ filii excelsi omnes: sz ipe
deus est per essentiam tu vero
per participationem. Sicut te
statur petrus. ii. pe. i. Ut efficia
mini diuine consortes nature.
Ipse quippe deus est deificans.
tu vero deus deificatus. Sz hec

ratio fortassis in apostolis ⁊ ex
cellentibus viris locum habet:
sed quid de me qui longe disto.
Attende ꝙ vniuersaliter ait.
Ego dixi dij estis et filij excelsi
omnes. vt nullum ab ista deita
te excipiendum deus ostende=
ret. hec Ansel. Et ponit exem=
pla de ligno plumbo et ferro in
ignem positis. quorū vnum al
tero magis ignitū sit / cū ignis
totum penetrauerit. nullum ta
men eorum sit ignis: sic in pa=
tria vnusquisqꝫ deificatus erit
ex dei vnione: attamē vnꝰ alio
beatior: nullus tamen dicit de
us per essentiam: sed per parti=
cipationem. vt sic cuiqꝫ pro mo=
dulo sue vnionis propinquior
ad deum: deitatis nomen et ho
nor ⁊ vnicuiqꝫ impendatur. Pōt
autem specialius beatorū ho
nor ⁊ contemplari considerando
septem excellētias honoris seu
septem dignitates eorum.
¶ Prima est dignitas regalis
amicicie: sunt enim amici sum
mi regis. Jo. xv. Jam non dicā
vos suos sed amicos meos. gre
go. Pensate quāta dignitas est
esse amicos christi. psal. Nimis
honorati sunt amici tui deus.
¶ Secunda est dignitas rega=
lis domus seu familie: sunt eñi
de domo ⁊ familia summi regis
Ephe. ij. Jā non estis hospites ⁊
aduene: sed estis ciues sancto=
rum ⁊ domestici dei. psal. Bea=
ti qui habitant in domo tua do
mine. ¶ Tercia est dignitas
specialis intimitatis. Erit eniꝫ
deus mirabiliter speciali quo=
dāmodo intimus cuilibet bea=
torum per illapsum ineffabilē
adeo vt quasi vnum sint ipē deꝰ
beatificans ⁊ ipse beatus. j. cori.
v. Qui adheret deo vnus spiri
tus est. Tunc verificabitur illō
apo. xxi. Ecce tabernaculū dei
cum hominibus ⁊ habitabit cū
eis. ¶ Quarta est dignitas cō=
mensalis vnitatis. Erunt enim
dei commensales. Luc. xxij. Di
spono vobis sicut disposuit mi=
chi pater meus regnum vt eda
tis et bibatis super mensam in
regno meo. ¶ Quinta est digni
tas diuine filiationis sunt eniꝫ
filij dei et in hac filiationis di=
gnitate confirmati. Jo. i. Dedit
eis potestatem filios dei fieri.
Ro. viij. Qui spiritu dei agūtur
hi filij dei sunt. i. Jo. iij. Uidete
qualem charitatem dedit nobꝫ
deus vt filij dei nominemur ⁊ si
mus: quod licet etiam verū sit
de iustis viatoribꝰ. i. ipsis tamē
non est certa neqꝫ firma huiuſ=
modi filiatio sed amissibilis. sꝫ
in beatis est omnino cōfirmata.
¶ Sexta est dignitas celestia=
lis hereditationis. sunt eniꝫ he
redes celestis hereditatis et in
actuali possessiōe certa ⁊ firma
huiusmodi hereditatis. ro. viij.
heredes quidē dei; coheredes
autem christi. ¶ Septima est
dignitas regalis sublimitatis.
sunt enim oīnes reges: nā cui
libet datur corona regia et re=
gni non terreni sed celestis ple
na possessio. Unde deo de quoli
bet beato dici potest illud psal.
Posuisti in capite eius coronā
de lapide precioso. Et luc. xij.
dicitur. Nolite timere pusillus
grex quoniam complacuit pa=
tri vestro dare vobis regnū. Et
math. xxv. Uenite benedicti pa
tris mei possidete regnum. Et

mat.v. Beati pauperes spiritu qm̄ ipsorum est regnum celoꝝ. Reduc si vis illos septē honores ad tres. Primus est honor specialis familiaritatis. s. cum deo. sunt em̄ eius amici domestici ꝛ cōmēsales. Secūdꝰ est honor filialis dignitatꝫ: qꝛ sunt filij dei ꝛ ideo heredes dei ꝛ coheredes xp̄i. Tertiꝰ est honor regalis sublimitatis. sunt em̄ reges nō terreni sed celestes. nō temporales sed perpetui. nō militantes sed quieti. Pēsate quāta est dignitas: quātꝰ honor: q̄ta gloria: regē esse celestꝫ ꝛ eterni regni vna cū ipso xp̄o. Nec ꝑpter ea qꝛ plures sunt huius regni possessores: est vnicuiq; portio minor quēadmodū i regnis tēporalibus contigit: sed potiꝰ maior ꝑpter mutuā caritatem qua vnusquisq; bono alteriꝰ vt proprio gaudet ꝛ delectaꝫ. Magna ꝑfecto dignitas sic ipsi domino xp̄o cōregnare. sic socium esse xp̄i in possessione celestꝫ regni. De quo dicit apostolus. ij. thim. ij. Si sustinemꝰ ꝛ cōregnabimus. Et aduerte quomō he predicte septē dignitates se habent per ordinē in excellentia. secūda em̄ est excellētior pr̄ma: et tercia secūda. ꝛ sic cōsequenter. De honore autē tā excellēti btōꝝ dicit aug. Ibi erit verus honor: q̄ nulli negabiꝫ digno. nulli cōferetur indigno. Attende fidelis anima q̄ inextimabilis erit honor a summo rege regū manu ꝑpria coronari et dyademate perennis glorie decorari non in huius mūdi sterquilinio sed in celi palatio in cōspectu innumerabilium angeloꝝ ꝛ sanctorum omnium immortalitatis stola vestiri ꝛ regalibus idumentis prefulgidis adornari. Unde sapieñ. v. dr̄. Accipiēt regnum decoris ꝛ dyadema speciei de manu domini.

Tercio cōtemplemur q̄ desiderabile sit illud gaudiū qꝛ prorsus est interminabile. vñ dr̄ vita eterna. math. xxv. Et gala. vi. Qui seminat in spū de spiritu metet vitā eternā. Et. i. pe. v. Deꝰ ois gratie vocauit nos i eternam gloriam suā. Est aūt gaudiū illud eternum sine interruptiōe. ysa. xxxv. Leticia sempiterna super capita eorum. Et ysa. lviij. Requiē dabit tibi dominus deus semp. Item sine diminutiōe. Aug. in solil. Ibi gaudium nunq̄ decrescit. Itē sine amissionis formidatione. puer. i. Qui me audierit absq; timore requiescet ꝛ abundantia perfruetur terrore maloꝝ sublato Et ysa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis i tabernaculis fiducie.

¶ Sequitur de gloria cōsubstātiali beatorum.

Ecunda pncipalis gloria beatorū dr̄ gloria cōsubstātialis que ꝯsistit in gl'iosa dispositione seu dotatione corporis. que secundū rich. in. iiij. dis. xlix. dicitur gloria consubstantialis respectu anime que aliā gloriā substantialem habet lꝫ dici possit gloria substantialis corporis: qꝛ sine illa non potest

corpus esse beatũ. Et circa hāc
gloriam cōsubstantialē triplex
erit principale mysterium con-
templandum.
Primum de beatorum corpoꝝ
dotatione.
Secundum de beatorum cor-
porum perfectione.
Tertium de beatorum corpoꝝ
communicatione

PRimũ er-
go mysteriũ est de
q̄ttuor dotibus cor
porum beatorũ. Ubi prenotan-
dum est ꝙ in eterna beatitudi-
ne inter xp̄m hominē ⁊ quālibꝫ
animā est quoddā matrimoni
um spirituale quod per matrio
nium corporale significatur. te
ste aplo. ephe. v. Sacramentuꝫ
hoc magnũ. dico aũt in xp̄o ⁊ in
eccl̄ia. Dant aũt sponsis carna
libus tria. vꝫ. Dos: donatio ꝓ-
pter nuptias. ⁊ parafernalia.
Dos aũt vt superi⁹ dictũ fuerat
est donatio facta sponse ex par
te patris: ⁊ hoc ad vsum sponsi
ꝓpter onera matrimonij. et da
tur ad matrimonũ solatium. ta
mē ad possessionē sponse ⁊ sic da
tur spōse in proprietatē lꝫ spon
so detur ad dispensationem si-
ue vsum. Et traditur qñ sponsa
in domo sponsi traducit. ꝗuis
ante traductionē promittatur.
Et est dos non qđcũq donũ spō
se sed precipuũ quasi patrimo-
nium ei⁹ de quo viuere ⁊ susten-
tari debeat. Donatio autē pro
pter nuptias est quod a sponso
dat sponse. Parafernalia vero
sunt. Aliud quod habet spōsa pre
ter dotem. vt sunt munera ab
amicis data sponse. Sic igit in
m̄rimonio spūali tota trinitas
dat cuilibet btō aliqua dona in
proprietatē ad dispensationem
tamē ⁊ vsum xp̄i sponsi quando
ipsa aīa beata in domũ sponsi
introducit qđ fit in patria. quā
uis añ traductionē ꝓmittatur
que quidē dona dotes appellā-
tur. Et q2 tam anima ꝗ corpus
xp̄o sponso in p̄ria iunget Ideo
duplices sunt dotes aie scilicet
⁊ corporis. Ibi aũt donatio pro
pter nuptias est gaudiũ qđ ha-
bent beati in visione humanita
tis xp̄i. Parafernalia autē sunt
alia dona sicut aureole ⁊ fruct⁹
de his aũt postea videbit. Nũc
aũt de dotibus corporis dictu-
ri sumus q2 de dotib⁹ aie supra
diximus. ¶ Notādũ igitur impri
mis ꝙ sicut dotes anime sũt di
spositiones anime btē per quas
anima deo perfecte coniungit
tanꝗ principio vite sue ⁊ ad spō
si amplex⁹ indissolubiles intro
ducit. ⁊ ei perfecte obediēs est
Sic dotes corporis dicunt di-
spositiones corporis beati per
quas aie perfecti⁹ coniungit et
ei subijcit tanꝗ principio vite
sue ⁊ ei ꝑfecte obedit ne ꝑ ipsuꝫ
anima ab actu glīe retardetur
Erunt igit quattuor considera
tiones circa huiusmodi dotes.
Prima est consideratio corpo-
ralis dotationis.
Secunda est cōsideratio origi
nalis processionis.
Tertia est consideratio specia
lis rationis.
Quarta est consideratio ineq̄-
lis dispositionis.

PRima igit est cōsideratio
corporalis dotatiōis. Ubi
cōsiderandus est numerus ⁊ di

Rinctio huiusmodi dotū quib⁹
ornabuntur corpora gloriosa:
que sunt quattuor. videlꝫ clari
tas: impassibilitas: subtilitas:
⁊ agilitas. Cū eñ materiā opor
teat ꝓporcionari forme in illo
statu future resurrectionis di-
sponent corpora secundum exi
gentiā ⁊ decētiam aiaꝝ. vnde si
cut corpora dānatoꝝ ex ordia
tione diuina habebūt dispositi
ones eoꝝ miserie respōdentes.
dānatoꝝ eñ corpora demeritꝭ
eoꝝ exigētib⁹ ⁊ diuina iusticia
hoc agēte erūt turpissima: feti
dissima: debilissima. vt eoꝝ vilis
simis cōditionib⁹ ipse dānatoꝝ
aie desolabiliter pregrauent ⁊
earum miseria ⁊ supplicium au
geat. Ita ⁊ corpora beatorū ha
bebūt dispositiones ⁊ cōditiōes
glorie sue cōdecētes: predictis
corpoꝝ dānatorū in cōditiōib⁹
cōtrarias. sic miro modo aiarū
btitudini proporcionatas vt ip
sa corpora sic gloriose disposi-
ta sint oino ipsis animab⁹ subie
cta ⁊ ꝑfecte obediētia nullomō
eas retardātia vel impediētia
ab actu glie q̄nimmo ineffabili
ter sublimabūt sup statū cuius-
libet corporee creature: vt sic
eoꝝ dotib⁹ gloriosis animarꝫ
beatitudo ampli⁹ augeat. Ad
hoc aūt ꝙ corpus sit oino subie
ctum aie nec eam impediat ab
actu glorie quattuor requirun-
tur. quoꝝ duo ꝑtinēt ad motuꝫ
Quo ad sensuꝫ eñ necessarium
est ꝙ corp⁹ sit facile receptibi-
le specierum sensibiliū cōuenie
tium ⁊ ad hoc disponit claritas
⁊ ꝙ non sit receptibile passionū
disconuenientium. ⁊ ad hoc di-
sponit impassibilitas. Quo ad
motum autem requiritur ꝙ ip-
sum corpus per inclinationem
contrariam suo motori non re
sistat. ad quod dispōit agilitas
⁊ ꝙ a corporibus extrinsecis ꝑ
que mouetur ei resistentia nul
la fiat: ad quod disponit subtili
tas. De his quattuor dotibus
simul dr̄ sapieñ. iij. Fulgebunt
iusti ⁊ tanq̄ scintille in arundi
neto discurrēt. Primo in fulgo
re claritas signat. Secūdo im-
passibilitas i igne quod est ele-
mentum maxime actiuum nec
frigescere potest ſm Augu. iij.
super geñ. Tertio subtilitas in
scintillis. Quarto agilitas i di
scursu. Quas etiā expressit bre
uiter dn̄s. mat. xiij. d. Fulgebūt
iusti sicut sol i regno patris eo
rum. vbi expresse tāgit clarita-
tem que principalior est. et ali-
as dat intelligere per solem. Est
enim radius solaris: ac etiam
ipē sol clarissimus impassibilis
subtilissimus ⁊ agilissim⁹. Pro
istis orabat patrem dn̄s iesus.
Jo. xvij. d. Pater clarifica filiū
tuū supple in resurrectione q̄t
tuor dotib⁹ corporis glīosi. ⁊ se
quitur vt fili⁹ tuus clarificet te.
supple in mēbris. Licet autem
xp̄s habeat excellētissime has
quattuor perfectiones corporꝭ
gloriosi et tres etiam supradi
ctas perfectiones anime glori
ose: tamen proprie in ipso non
sortiuntur nomen dotis. cuꝫ ip
se sit sponsus: neq̄ proprie lo-
quēdo sit ibi ratio matrimonij.
In matrimonio enim debet es-
se consensus animoꝝ/ cōformi-
tas naturarum/ distinctio per-
sonarū: et de non sponsa fit spō
sa. hec autem omnia vere qui-

dem sunt inter christum et ani
mam beatam. Licet autem pri
mum istorum commune sit an=
gelis et aīabus beatis et xp̄o: tñ ꝑ
secundū excludunt angeli quia
non habent conformitatem in
natura cum xp̄o. Per alia duo
excluditur christus: quia ī xp̄o
non est distinctio personarum.
Non enim habet humanitas in
christo personalitatem sed sub
stantificatur in persona verbi.
Nec humanitas assūpta de nō
sponsa facta est sponsa. Ideo ꝓ
prie xp̄s nō dicit habere dotes.
¶ Prima igitur dos corporis
gloriosi est claritas. Erunt eīm
corpora clarissima claritate si
bi intrinseca. vnde dicit aplus
i. corin. xv. Seminat corpus in
ignobilitate surget autem ī glo
ria: quia corpus nostrum nunc
est opacum: tunc autem erit cla
rissimum et lucidissimum: quia si
cut dicit paulus ro. viij. Refor=
mabit corpus humilitatis nr̄e
configuratum corpori clarita=
tis sue. Et aduerte ꝙ cum aliqd
dicatur clarum dupliciter. aut
quia peruiū seu trāsparens si=
cut vitrum dicitur clarum: vel
aqua clara: aut qz lucidū sicut
sol dicitur clarus et stelle clare:
corpora glorificata vtroqꝫ mo=
do erunt clara: peruia et lucida
Peruia quidem: qz sicut ait gre
go. super illud iob. xxviij. Non
adequabit ei aurum. Beatorum
ciuium corpora sibiinuicem et
claritate fulgēt et puritate trāſ
lucent. ita ꝙ vniuscuiusqꝫ men=
tem ab alterius oculis mēbro
rum corpulentia non abscōdet
sz patebit oīm ocl'is ipa etiam
corpis armonia. Et augu. xxij.
de ci. dei. Omia mēbra et viscera
incorruptibilis corpis que nūc
videmus per vsus necessitatis
varios distributa quoniā tunc
non erit illa necessitas: sed ple
na certa secura et sempiterna fe
licitas proficiūt laudibus dei.
Omnes quippe qui nunc latent
armonie corporalis numeri nō
latebunt intrinsecus et intrin
secus per corporis cuncta mē=
bra dispositi. hec ille. Dicit ta=
men sco. Non video ꝙ corpus glo
riosum possit peruium dici nisi
propter poros qui tunc tamen
minores erunt ꝙꝫ nunc habea=
mus per quos forte oculus ꝓ=
pter limpiditatem videre pote
rit. Lucida etiam erunt corpo=
ra beatorum sicut ait dñs mat.
xiij. Fulgebūt iusti sicut sol. etc.
Nunc aīa fidelis oculos cordis
apiat et dilatato mentis sinu cō
sideret ieffabilē pulchritudinē
corporum btōrum. Fulgebūt inqt si=
cut sol. imo certe plusꝙꝫ sol mō
fulgeat qa fulgebunt sicut sol
fulgebit post iudicium recepta
glīa sua. i. imensa pulchritudi=
ne claritatis. De q̄ loquens ysa
xxx. ca. ait. Erit lux lune sicut
lux solis et lux solis septempli
citer sicut lux septem dierum.
Claritas igit corporum btōrum ad
minus excedet ī septuplū moder=
nam claritatem solis. Immo di=
cunt aliqui ꝙ pulchritudo cor=
poris minimi sācti erit septies
excedens pulchritudinem solis
q̄ ꝓ tunc erit. Et si pulchritudo
minimi sancti erit quinq̄gesies
vel fere tāta ꝙꝫta est modo pul=
chritudo et claritas solis. Aduer
tendum aūt fm rich. ꝙ claritas
in corpore glīoso est ex merito

volũtatis. Ideo occultatio ei⁹
aut manifestatio subdet impe:
rio voluntatis. Unde augu. xix.
de ciui. dei. Imperabit de⁹ aioꝛ
animus corpori tanq̃ obedien
ti. Erunt itaq̃ vt dictũ est corpo
ra gloriosa ⁊ peruia vt vitrum ⁊
clara vt auruz. Sunt em̃ duo q̃
causant i nostro corpore obscu
ritatem scʒ materie impuritas
⁊ luminis paucitas sed vtrunq̃
tolletur ⁊ claritas dabit perspi
cua ⁊ fulgida. Lʒ autẽ claritas
corporis gloriosi excedat clari
tatem solis: tamen de sui natu
ra non offendit visuʒ sed demul
cet. ꝓpter qḋ claritas illa cõpa:
ratur claritati iaspidis. Apoc.
xx. Ratio est q꞉ sicut corp⁹ glori
osum pati nõ põt passione natu
re, seu passione reali vt statim vi
debitur sed solum passione aie
seu intentionali. i. receptiõe cõ
uenientis solum: ita ideʒ corp⁹
gloriosum ex ꝓprietate glorie
nõ aget nisi actõe aie. ⁊ ſm hoc
magis delectat. offẽdit aũt clari
tas inquãtũ agit actiõe nature
inquãtũ scʒ agit calefaciẽdo et
dissoluẽdo organũ visus ⁊ disgre
gãdo spũs. Huic doti claritatis
apte corrñdet pulchritudo cor
poris q̃ ponitur ab ansel. inter
btitudines ad corp⁹ ꝑtinentes.
Pulchritudo q̃ppe est bonũ qḋ
naturaliter a cunctis desidera
tur sed i hac vita minime habe
ri põt. tunc vero erit cuiuslibet
beati admirãda pulchritudo vt
patet ex dictis. Huic etiam do:
ti associari potest cicatricũ for
mositas in corporib⁹ martyrũ.
De quibus dicit thom. in. iiij.
dist. xliiij. ꝙ cicatrices vulnerũ
nõ erũt in sanctis nec q̃ in chri:
sto fuerunt inquantum impor:
tant aliquem defectum sed in:
quãtum sunt signa constantie
virtutis qua passi sunt sancti ꝓ
iusticia et fide: vt ex hoc ⁊ ipsis
⁊ aliis gaudium crescat. Unde
augu. lib. xiij. de ci. dei. Nescio
quomodo sic afficimur amore
beatorum martyrum vt velim⁹
in illo regno in eoꝝ corporibus
videre vulneruʒ cicatrices que
pro xp̃i nomine pertulerunt et
fortasse videbim⁹ nõ em̃ defor
mitas in eis sed dignitas ẽ que
dam. Nec tñ si aliqua martyri
bus amputata ⁊ ablata sunt mẽ
bra: sine ipis mẽbris erunt in
resurrectiõe mortuoꝝ q̃bus di
ctuʒ est. Capillus de capite vr̃o
non peribit. ¶ Scḋa dos corpo
ris gl'iosi est ipassibilitas. Si:
cut em̃ aia deo fruẽs desideriũ
suum sentiet adipletũ quantuʒ
ad adeptionem plenariã oĩs
boni: ita impletũ erit ei⁹ deside
rium quãtũ ad remotioneʒ oĩs
mali. q꞉ cũ summo bono nulluʒ
malũ potest habere locum. Cor
pus igitur gl'iosum ꝓportiona:
biliter anime totũ liberũ ⁊ im:
mune erit ab oĩ malo ⁊ quan
tum ad actũ ⁊ q̃tũ ad potentiã
q̃tũ ad actũ q̃dẽ: q꞉ nulla corru
ruptio: nulla deformitas / nul:
la infirmitas: nulla debilitas:
null⁹ defectus remanebit in eo
q̃tuʒ ad potentiã / q꞉ nõ poterit
aliq̃d pati qḋ sit ei molestuʒ vel
quod ei lesionem inferat. Et iõ
erunt impassibilia de qua ipas:
sibilitate dicit apl'us. i. coꝛ. xv.
Seminatur in corruptione sur
get in incorruptione. Ibidem.
Oportet corruptibile hoc indu
ere incorruptionem. ⁊ mortale

hoc īduere īmortalitatē hmōi
aūt impassibilitas cꝫuis priua-
tiue significetur. Est tamē qui-
dam habitus ex redūdantia be
atitudinis anime in corpore
creatus corpus ꝓhibens ab oī
passione cõtraria sue ꝑfectioni
hoc sentit rich. lꝫ aliter videat̄
sentire scotꝰ licet aūt corpora
sanctoꝝ sit ex contrariis cõposi
ta talis tñ contrarietas ad omī
modam equalitatē ⁊ concordiā
reducetur. Est autē aduertēdū
ꝙ triplex est īpassibilitas. Pri-
ma est īpassibilitas ꝓmoꝝ parē
tum in statu īnocentie. q̄ consi-
stebat in hoc qđ est posse nõ pa-
ti. Scđa est impassibilitas puer-
roꝝ ī cibo. q̄ consistit in hoc qđ
est nunqꝫ pati de facto si tñ in
ignē ponerent̄ paterētur. Ter-
cia est impassibilitas corporuꝫ
beatoruꝫ. que cõsistit in hoc qđ
est non posse pati. qꝛ etiaꝫ si in
igne inferni ponerent̄ nullomō
paterēt̄. Huic aūt doti associāt̄
duo dona corpis q̄ ponit ansel.
li. de similitudinibꝰ vꝫ sanitas
et vite longeuitas. et fortitudi
nis firmitas. De sanitate sic di
cit āsel. Sanitate perfecta hic
caremꝰ a ꝓma die natiuitatis
esurimꝰ sitimꝰ ⁊c̄. hic vnus clau
dus. alter scabiosus ⁊c̄. quibus-
dā tñ delinimur medicamentis
ne summa sit hic miseria. In fu
turo autē sūma sanitas erit. de
qua psal. Salus iustoruꝫ a dño.
Sꝫ dicis vndiqꝫ sanus sum. Re
sponsio anselmi. Quid dicis o
hō? tangaris fuste et clamabis
teqꝫ discerptū q̄rulaberis In fu
turo āt absterget deꝰ oēꝫ lacri
mā ab oculis sctōꝝ ⁊ iā non erit
amplīꝰ neqꝫ luctꝰ neqꝫ clamor
neqꝫ vllus dolor que ꝓma trans
ierunt. Et non esurient neqꝫ si
tient amplius neqꝫ cadet super
illos sol neqꝫ vllus estus. qm̄ de
xtera sua deus terget eos. ⁊ bra
chio sancto suo defendet illos.
Quid igitur nocere poterit q̄-
bus dextera dei tegumentum
erit? Qualis auteꝫ illa sanitas
(scio me nec meo nec alicuiꝰ sē-
su vel expimēto accepisse) Cre-
dere tamen licet ⁊ incunctāter
astruere sanitatem vite future
ita ingem incommutabileꝫ ac
immobilem fore. inextimabili
quadam dulcedine totū hoiem
repleat. ⁊ oē qđ alicuius in sevi
cissitudinis mutabilitatis aut
lesionis suspicionem ꝓtendere
queat: ꝓcul arceat ac repellat
De longeuitate sic dicit Ansel.
Ibi et longeuitas vite erit. quā
hic nullꝰ ꝑfecte habet moritu-
rus. quantūlibet enim viuat di-
utius somnium sibi videtur esse
quod vixit cum moritur. hec il
le. Hec autem longeuitas cor
poris beatitudinem perficit et
consummat. Nam si alias par
tes beatitudinis haberet et ta
men quādoqꝫ moriendo amitte
ret: quid sibi eas habuisse ꝓdes
set? Longeuitatem autem hāc
hic homo habere non petest: q̄
aliquando moriendi necessita-
tem inuitabilem habet. Sꝫ qui
nunc bñ vixerit in futuro lōge
uitatē habebit. qꝛ viuet quātuꝫ
deus. Si igit̄ longa et salubris
vita diligit̄: ibi est eterna sani
tas ⁊ sana eternitas. qꝛ iusti in
perpetuū viuēt ⁊ salus iustoꝝ a
dño. De fortitudine corporali
q̄ ībecillitati opponit̄ dicit An
sel. lib. de simili. Fortitudo no-

stra hic a bestijs superatur sed
in vita futura nichil resistere
poterit/ quin moueat ꝛ si volu=
erit euertat. nec in hoc plus la
borabit ꝙ oculus sese mouen=
do. Cum eñ angelis similes eri
mꝰ nequaꝙ minoris fortitudi=
nis erimus. Sed fortassis q̄ris
ad quid ꝓderit illa fortitudo:
cum ꝓ tunc nichil sit in quo vi=
res excercere possimꝰ:· Qui hoc
dicit. Pauca nobiscum quid in
hmōi habeat vsus humanus at=
tendit. Attēdit ꝛ videbit qꝛ non
solum de oībus q̄ habemꝰ :sed q̄
nos hr̄e speramus non parum
gaudemꝰ ꝛ q̄si actu vtimur. Si=
cut verbi grā. Ipso visu potesta
te aliqñ vtimur non in eaꝝ pre=
sentia reꝝ tm̄. et ita de multis
hunc modum. sic ꝛ tunc sola for
titudinis possessio grata nobis
erit exultatio grandis. licet
in actu nequaꝙ sit necessaria
nobis cunctis in suo statu cōue=
nienter collocatis. hec eadem q̄
stio si autē de velocitate aut de
alia aliqua beatitudinis parte
moueatur: hac solutione si non
aptiore soluatur. Sic igitur iu
stus fortis erit: vt ēt si velit ter
ram ꝯmouere possit. hec de an=
sel. ¶ Tercia dos corporis glo
riosi est subtilitas seu spūali=
tas. Aīa enim deo fruens perfe
ctissime adherebit ei: ꝛ eius bo
nitatem participabit in summo
scd̄m capacitatem suam. ꝛ ideo
corpus etiam perfecte subijci=
etur aīe ꝛ eiꝰ proprietates par
ticipabit ꝙtum erit possibile
in perspicacitate sensus et or=
dinatione corporei appetitus ꝛ
omni modo conuenienti perfe=
ctiōi nature. Ideo corpora bea
torum dicuntur spūalia sicut di
cit apl'us. i. coꝝ. xv. Seminatur
corpus aīale surget spūale Spi
rituale inꝙ non qꝛ fiat spiritꝰ si
cut quidam male intelligentes
dixerunt siue per spm̄ intelliga
tur creatura spūalis: siue ven=
tus siue aer: sꝫ qꝛ erit spūi simi=
le participando aliquas eiꝰ pro
prietates et subiectuꝫ spūi oīno
sicut et nunc dr̄ aīale non qꝛ sit
aīal: sed qꝛ animalibus passioni
bus subiacet et alimonia indi=
get. Sicut itaꝙ aīa beata sub=
tilitatem habebit intelligentie
ardua per intellectum penetrā
do sic proportionabilr̄ erit cor=
pus gloriosum subtile. hec autē
subtilitas ꝭm tho. aufert grossi
ciem et terrestreitatem rōe cu=
ius ipsum corpꝰ mortale est mi
nime penetratiuū etiam sibi re
sistunt alia corpora. Scd̄m au=
tem ric. iiij. dis. xlix. Subtilitas
dr̄ a penetrandi virtute ꝭm ꝙ
accipi potest ex verbis phi. ij.
de generatione. Res aūt alqua
triplici de causa penetratiua ē.
Primo propter paruitatē maxi
me ꝭm latum et profundum. vt
acus ꝙuis longa penetratiua
est. Scd̄o propter raritatē parti
um seu materie paucitatem: et
sic aer est penetratiuus Tercio
propter virtuositatem id est vir
tutis actiue magnitudinem que
prouenit ex victoria forme sup
materiam. et sic vinum est subti
le ꝛ penetratiuum multo magis
ꝙ aqua. sic etiā celū est subtile.
Igitur scd̄m primā causam non
attenditur subtilitas corporuꝫ
beatoꝝ qꝛ in debita ꝙtitate re=
surgent. Nec ꝭm scd̄am qꝛ ex ta
li subtilitate efficitur corpus fa

esse diuisibile qꝫ non erit in co
poribꝰ gliosis. Itē qꝛ tota mate
ria que necessaria est ad eorum
substantiam in eis resurget. Et
non sicut dicit euticiꝰ ꝯstātino
politanus qꝛ corpora erunt ae
re vētisqꝫ subtiliora . vt refert
gre. xiiij. mor. qꝺ sicut dicit non
sic stare potest qꝛ dn̄s cum cor
pore palpabili resurrexit. Unde
lu. xxiiij. Palpate et videte qꝛ
sp̄s carnem et ossa non hꝫ sicut
me videtis hr̄e. Natura aūt car
nis ꝛ ossis predictā non patitur
raritatē. Scd̄m igit̄ terciā cau
sam attēditur subtilitas corpo
rum beatoꝝ. Per virtutem em̄
btitudinis aie ꝛ plenā eiꝰ victo
riā sup corpꝰ. tāta em̄ magnitu
do virtutis actiue in corpe glo
rioso qꝫ per eam multo efficaciꝰ
poterit penetrare q̄ȝ ignis vel
aer. vnde corporibus beatorū
cedent absqꝫ vlla difficultate et
resistentia quelibet corpora nō
glorificata. vt dicit guillermꝰ
de vniuerso libro primo ca. li.
Erit itaqꝫ corpꝰ gloriosum sub
tile penetrās sine fractione ꝑm
sco. sicut christus transiuit ia
nuis clausis. et poterit corpus
glorificatum simul esse cum cor
pore non glorificato qꝛ scilꝫ pe
netratiuum est sed non penetra
bile Unde. ps̄. In noie tuo trans
grediar murum. Huic doti asso
ciari potest voluptas que poni
tur ab ansel. vna pars beatitu
dinis pertinens ad corpus in li.
de simili. vbi de ipsa sic dicit. Si
voluptatem ꝛ corporis pulchri
tudinem serui dei modo non ap
petunt sed summope in hac vita
vitant ꝛ fugiunt: hoc vtiqꝫ nō est
qꝛ naturaliter ea non appetunt
sed ne quō deū in ipsis offendāt.
Nam si nil offensionis in deuz p
ea ꝯtrahi posset certe sentirēt vl
se ab eternoꝝ bonorum amore
impediri non pertimescerent. ꝑ
fecto iocundius in ipis q̄ȝ i eoꝝ
cōtrariis se deducerēt. Idē ibi
dem. Uoluptatem cum in hac vi
ta hoies q̄runt non nisi per an
xietatē inuenire q̄unt. Cūqꝫ ad
id puenerint qꝺ voluptatez pu
tant non nisi laborādo ea ꝑfrui
valēt. Quā si etiā imoderatius
vsi fuerint: rursum eis in anxie
tatē ꝯuertit̄. Post hanc vero vi
tam aut oimoda voluptate: aut
oimoda replebūtur anxietate.
Sicut em̄ ferrū ignitū quaqꝫ sui
parte ꝯtinet ignē: sic in se beati
voluptatē. Neminē inuētum eē
puto qui eā vt est senserit vel gu
stauerit: vt illius saporē vl dul
cedinem aliis declarare possit.
Si tn̄ ante mētis oculos positꝰ
exēpli cā: hō aliquis qui tā in ip
sis oculoꝝ pupillis q̄ȝ i singulis
membris ferrum ignitum ꝛ can
dens infixum habeat vt nec me
dule nec intestina nec omnino
quicq̄ȝ in corpore eius cruciatꝰ
immanitate careat vel eam le
uius q̄ȝ in oculis sentiat. Quid
dicam? Angustiatur is? Quis
sane mentis istum non extimet
inextimabiliter cruciari? Eodē
modo: sed penitus contraria cō
sideratione in illa beata vita de
lectatio quedam ineffabiliter
bonos inebriabit et inextima
bili dulcedine sue totos eos
inenarrabili quadam exundan
tia satiabit. Oculi : aures :
manus : os : nares : guttur :
cor : iecur : pulmo : ossa : medulle
exta etiam ipsa ꝛ cuncta sigil-

latim ꝛ singula mēbra tā mira
culis delectatiōis ꝛ dulcedinis
sensu replebuntur: vt hō ꝟe to-
tus torrēte voluptatis dei pote
tur ꝛ ab vbertate domꝰ eiꝰ ine
brie℞. Est tñ aduertēdum ꝙ ibi
nō erunt delectationes carna-
les seu voluptates q̄ ꝯsistunt in
vsu corpalium ciboꝝ et venere
orum qm̄ iste ad vitam aialem
pertinent ꝛ sunt nobis brutisqꝫ
cōes. Hec em̄ deseruiūt vite cor
ruptibili sed sunt ibi delectati-
ones purissime ꝛ nobilissime in
quibus cum angelis sctis cōica
mus. Un̄ mat. xxij. In resurrectio
ne nō nubēt neqꝫ nubent̄ sꝫ erūt
sicut angeli dei in celo. Ex his
autē sequitur ꝙ tunc oēs occu-
pationes actiue cessabunt q̄ vi-
dentur ordinari ad vsum ciboꝝ
ꝛ venereoꝝ ꝛ ad alia q̄ corrupti
bili vite sunt necessaria. Sola
igr̄ occupatio ꝯtemplatiue vite
remanebit. Iō dr̄ lu. x. Optimaꝫ
partem elegit sibi maria q̄ non
auferet̄ ab ea ieternū. ¶ Quar
ta dos corporis gl'iosi est agili-
tas. Aia em̄ q̄ diuina maiestate
fruetur ipsi vltimo fini ꝯiuncta
experietur desideriū suum i oī-
bus adipletum. Et q2 ex deside-
rio aie mouetur corpꝰ: ꝯns erit
ꝙ corpꝰ spūi ad nutum obediat
quo ad motum. Iō dicit aposto-
lus. i. cor. Seminatur corpꝰ in
infirmitate: surget in virtute.
glō i. nobile ꝛ viuū Infirmitatē
quippe nunc experimur in cor
pore q2 inualidum ponderosum
ꝛ graue inuenitur ad ꝯplēdum
desiderium aie i motibꝰ ꝛ actio
nibus quas voluerit iperare q̄
ifirmitas total'r aufertur a cor-
pore ex virtute aie deo ꝯiuncte
in corpꝰ ꝓprium redundāte. et
sic erit corpus agile. Hec agili-
tas ſm thom. in. iiij. di. xliiij. est
ꝑfectio affluēs ab aia gl'ificata
i corpus p̄ quā fit expeditū ꝛ ha
bile ad obediendū spūi in oibus
motibus ꝛ actionibꝰ. Uerissimi
le est aūt ꝙ aliqñ mouebunt̄ eti
am postq̄ȝ celos ascenderint: et
hoc ꝓ libito sue voluntatis vt il
lud qđ hñt in virtute actu exer-
cētes diuinā sapientiā ꝯmenda
bilē oñdant: ꝛ etiā vt visus eoꝝ
reficiatur: pulchritudine diuer
saꝝ creaturaꝝ in quibus dei sa
pientia eminēter relucebit. Di-
cit aūt guillermus in li. de vni
uerso. gl'ificatus hō pōt in ictu
oculi distantius moueri ampli
us q̄ȝ per mille milia miliarioꝝ
et hoc sine labore quocunqꝫ. Un̄
ysa. xl. Qui sperāt in dño muta
bunt fortitudinē assument pen-
nas vt aquile current ꝛ nō labo
rabunt: volabunt ꝛ nō deficient
Et augu. xxij. de ci. dei. Ubi vo-
let spūs ibi ꝓtinus erit ꝛ corpꝰ.
Nec tñ per hoc itēdit dicere ꝙ
in instanti illud moueat q2 nec
ipa aia p̄ se de loco ad locū i in
stanti moueri posset sꝫ quasi im
perceptibiliter mouebitur ꝓpter
tpis breuitatē sicut radiꝰ solis.
Sil'e est etiā de aio per imagi-
natione moto qui de roma ima
ginata in tpe iperceptibili ima-
ginari pōt parisiꝰ. Uerumtñ me-
lior aia sicut habebit corpꝰ per
fectiꝰ: ita ꝛ mouere ipꝫ poterit
velociꝰ. De hac dote agilitatis
dicit anselmus li. de sili. Nunc
partim agiles sumus sed in hoc
etiā a passeribꝰ superamur sed
tūc sicut āgeli a celo ad t'rā di-
cto celeriꝰ mouebimur. Uides

enim q̄ta celeritate ab angelo mortalis adhuc homo abacuch delatus sit danieli a iudea i caldeam. Par eni erit velocitas q̄bus pmissa est equalitas. Apostolus etiaȝ qui corpora nostra (q̄tacunq̄ locoꝝ inter capedine separata mēbratim fuerint vel dispersa) i ictu oculi asserit resurrectura satis innuit quaȝ velocitatem eadem corpora iā incorruptibilia sunt habitura. Corruptibile enim hoc sicut ipse testatur induet incorruptionem et mortale hoc immortalitatem. Amplius cōstat sanctoꝝ aias que iam regna celestia tenent necdū plena felicitate perfrui dōec icorruptibilitate suorū corporum potiātur quā cum adepte fuerint non est amplius quod velint. Hec itaq̄ corpora si eas ad suam felicitatē tardiores aut grauiores efficere deberent: nimirū coꝝ ꝯsortiū potius abhorrerent q̄ appeterēt. Huic aūt doti ꝯuenienter associatus libertas corporis que ab ansel. lib. de simili. ponit᷑ vna de partibus beatitudinis pertinētibus ad corpus. De qua idem ibidem dicit. Liber est qui cogi non potest ad ea que nolit/nec ꝓhiberi potest ab eo quod velit. Sed hoc nullus integre hic habet: sed in futuro beat⁹ quicūq̄ certe āgelis similis efficietur eoꝝ libertatē habebit. Et sicut āgelis nō est instrumētū qd̄ obsistat ac impediat aut constringat cū omnia ꝓ velle suo penetrēt: sic et christus clauso prodijt sepulchro qui et ostio clauso discipulis apparuit cui xp̄o similes erimus. In illa itaq̄ vita beat⁹ nichil patietur ab eo quod nolit sed agere permittetur/ quecūq̄ voluerit. Hec ansel. Patet igit᷑ ex predictis φ sicut aīa hoīs ad celestiuȝ spūum gl'iam sublimabitur vt deū per essentiā videat ita corpus ei⁹ ad proprietates corpoꝝ celestium sublimabitur vt sit clarū ipassibile sine labore et difficultate mobile et perfectissime sua forma perfectuȝ Et propter hoc dicit a pl's resurgentium corpora eē celestia nō q̄tum ad naturam sed q̄tuȝ ad gl'iam. Sicut aūt gloria ad quā aīa sublimat᷑ excedit naturalē perfectionē celestiū spirituum: ita gl'ia corpoꝝ beatoꝝ excedit naturalē ꝑfectionē celestiū corpoꝝ. Erit eni eoꝝ claritas fulgentior/impassibilitas firmior/ subtilitas perfectior / agilitas facilior et velocior.

Secunda est cōsideratio originalis processionis. Unde scȝ habebit originem hmōi gl'iosa dispositio corpoꝝ btōruȝ. Ad qd̄ dicēdum s̄m btm̄ bon. in. iiij. φ ille dotes erūt a deo reformāte corpus et aīa gl'iosa influente per redundantiā scȝ gl'ie aīe in corpus suuȝ. sicut expresse videtur dicere aug. ad dyoscoruȝ di. Tam potentē fecit de⁹ aīam vt eius plenissima beatitudine que in fine tp̄m sanctis promittitur redundet in inferiorē naturam q̄ est corpus non btitudo q̄ fruentis ⁊ intelligentis est ꝓpria sed plenitudo sanitatis et incorruptionis vigor. Hec ille. Unī sicut nunc aīa in corpus influit quattuor quib⁹ corpus caret aīa absente vȝ φ corp⁹ viuū est colorati⁹/durabili⁹/virtuo

ktus/et agilius. sic aīa gl'iosa in
suum corpus influens oēs istas
dotes perficit et consummat.
Nā ꝫm bonā. i breuiloquio: quia
spiritus illustratus et glorifica
tus erit in visione lucis eterne
ideo claritatem suo corpori mi
nistrabit. Scđo qꝛ de dilectione
diuini spiritus erit summe spiri
tualis effectus: ideo corruptibi
litatem subtilitatem ⁊ spiritua
litatē corpori suo impartietur
Tertio qꝛ tentione et possessio-
ne dei human⁹ spūs oīno ipassi
bilis fact⁹ erit: ideo suo corpo-
ri tā intra ꝙ̃ extra oīmodam im
passibilitatem patrabit. Quar-
to qꝛ ex iā dictꝫ spūs prōptissim⁹
erit ad tendendū in deum: ideo
corpori glorioso summā agilita
tē cōicabit vt sic ꝑ quattuor do-
tes sit corp⁹ spūi ꝯformatū atꝫ
subiectū ⁊ ipsi celo assimilatum
vt sic totus hō in regione viuo-
rum collocetur.

Tercia est ꝯsideratio specia
lio rōnis quare scꝫ et quo
merito sic ꝑmiabuntur beati in
corporib⁹ suis. Circa qđ notan-
dum ꝙ lꝫ quattuor corpoꝝ do-
tes redundēt ex substātiali gl'ia
aīaꝝ q̄ principal'r dat̄ ꝓpt̄ meri
tum theologaꝝ virtutū: nichilo
minus tñ qꝛ iusti fuerūt in quat
tuor virtutibus cardinalib⁹ ex
ercitati Ideo predictas quattu
or dotes merito consequuntur.
Primo eñ temperātia facit
hoīem luminosum in vita p̄nti
in abundantia illū refrenando
et i prosperꝫ humiliādo. Iuxta
qđ dñs ad hanc virtutem indu-
cēs mat. v. dicit Sic luceat lux
vestra coram hoībus vt videāt
opera vr̄a bona ⁊c. Propter hāc
igitur tā splendentē virtutē cor
pus clarittate exornabitur. Itē
qꝛ per virtutē tēperantie ꝑ ab-
stinentias ⁊ vigilias corp⁹ ma
ceratur ⁊ palescit ⁊ quodāmodo
nigrum et deforme efficitur. Iō
iustū est vt ꝑ pulchritudinem et
claritatē gl'ie remuneret̄. Nec
dubium ꝙ̃to ampli⁹ macerabit̄
corpus in p̄nti vita ꝓpt̄ amorē
dei: tāto clarius ⁊ pulchri⁹ erit
in gloria celesti. Scđo virtus
fortitudinis voluntate ⁊ ope se
exercet ꝓpt̄ diuinū amorē susti-
nere labores sicut apl'is dictum
est. Estote fortes in bello et pu
gnate ⁊c. Ideo digne meretur
acquirere corpori fortitudinē
imortalem q̄ passibilitas noiat̄.
Itē ꝑ virtutem fortitudinis mul
ta passi sunt aduersa ⁊ pati prō
pti fuerūt propter deū. ideo me-
rito eis ꝯfertur corporis impas
sibilitas. Tercio. prudentia
multam subtilitatē in hoīe ope
ratur. Nā primo tribus t̄pibus
mentē illi⁹ subtiliando extēdit
vt de p̄terito doleat/de p̄nti or-
dinet/de futuro disponat iuxta
diuine voluntatis regulā ꝫm ꝙ
dñs dicit mat. x. Estote pruden-
tes sicut serpentes ⁊ simplices.
sicut colūbe. Scđo mentē subti-
li liberalitate dispōit circa t̄pa
lia bona/prudēter dispensando
t̄palia ꝓ eternis iuxta ꝯsilium.
xp̄i mat. vi. Thesaurizate vo.
the. in celo Tercio subtiliter re
git corp⁹ sibi sola necessaria mi
nistrando ⁊ sup̄flua denegando
iuxta xp̄i monitionē lu. xxi. At-
tēdite aūt vobꝫ ne forte grauēt̄
corda vestra a crapula ⁊ ebrie-
tate ⁊ curis huius vite. Quarto
subtiliter mentales cogitatio-

nes ꝯponit pro bn̄ficijs iaꝫ rece ptis grās agendo/ diuinaꝫ iusti ciam timendo/ ꝛ in dei mia spe rando qꝛ vt dicit.ps. Bn̄placi tum est dn̄o sup timētes eum: ꝛ in eis q̄ sperant super mia eius Un̄ talis prudentia in talibus subtiliter exercitata corpori su o perpetuitatem subtilitatis ac quirit. ¶ Quarto. iusticia in ho mine exercitata vnicuiqꝫ tribu it sua. Primo summo creatori reddit dilectionem/ obedientiā gloriam et honorē/. sicut math. xxij. dr̄. Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo. ꝛc. c. Frēs tē porales/ supra corpus/ et supra aiam. Scd̄o reddit ipsi hoi i quo est despectionē. sicut dn̄s ait io. xij: Qui odit aiam suam in hoc mundo in vitam eternam custo dit eam. Tercio proxio dilectio nem. iuxta illud luc. x. Diliges proximu ii tuum sicut teipsum. Quarto cuilibet alteri creatu re delectationem propter deū. sicut ps ait. Delectasti me dn̄e i factura tua Et sic talis est per fecte iustus. Unde prouer. xv. In abundanti iusticia virtꝰ ma xima est. Ideo cum talis iustus nichil sibi retineat cōtra rectū iudicium rōnis ideo iuste sic fi naliter disponitur vt nichil pos sit eum grauare: ideo summa agilitate remuneratur.

Quarta est consideratio in equalis dispositionis Ubi considerādum ꝙ hmōi dotes nō erunt equales in oibus sed per fectiores in vno q̄ȝ i alio. lꝫ diffi cile sit videre in pn̄ti sclo modū de impassibilitate: subtilitate: et agilitate. de claritate aūt sa tis est manifestum. Ratio autē quare he dotes perfectiores ert in vno q̄ȝ i alio ponitur quadru plex a beato bon̄. Prima est rō meriti: qȝ perfectius est in vno q̄ȝ in alo: sꝫ p̄mia corrn̄dēt meri tis ideo ꝛc. Jo. xiiij In domo pa tris mei mansiones multe sunt Scd̄a est rō premij. Naꝫ vt dictū est corpoꝝ dotes ex influentia aie gloriose oriunt̄. Aia aūt glo riosior perfectiorem habebit i fluentiam in corpore. i. cor. xv. Stella differt a stella in clarita te. Per stellam intelligas ad lit teram corpora fulgida btōꝝ. Tercia est rō diuine ordinatiōis etiā q̄tum ad eos qui equales erunt in essentiali glīa Quāuis em̄ pueri nouiter baptizati de cedētes erunt equales p se glīa substantiali. ex circunstātijs tn̄ oino nobis occultis in pn̄ti vita nisi a deo reuelarentur poterit vnus aliuꝫ excedere. Quarta ē rō cōplextionis. Nam sm̄ sco. in. iiij. di. xlix. erit diuersitas clari tatis etiam inter equales i glo ria. Color eni claritatis corpo ris erit clarus sm̄ complexiōis sue gradum et erit varietas co lorum ita tamen ꝙ omnes colo res erunt delectabiles sm̄ di uersitatem sensuum et propor tionem.

¶ De beatorum corporū perfectione.

Ecundū misteriū est de btō rū corpoꝝ pfectio ne varia et multi plici. Ubi erunt q̄t tuor ꝯsideratiōes ꝯtemplandē. Prima de etatibus. Secunda de sensibus.

Tercia dè deformitatibus.
Quarta de superfluitatibus.
PRima ꝯsideratio est de eta
te. Ubi notandū ſm rich. i.
iiij. di. xliiij. ꝙ etas pōt accipi du
pliciter. Uno modo ꝑ toto tp̄e q̄
vixit hō ab instanti sue formati
onis vſq̧ ad instā s sue reforma
tionis. et sic non oēs in eadē eta
te resurgēt. Alio modo pro sta=
tu corporis et virtutis q̄ ex an=
nis in humano corpore relinq̄=
tur. ſm quē modum dicimus ꝙ
adam factus est in etate virili.
Et hoc modo oēs in eadē etate
resurgent qꝛ oēs resurgēt in sta
tu corporis ⁊ naturalis virtutis
quē habuerūt vel habuissent ni
si fuisset impedimentum in illo
tp̄e quo de lege ꝯmuni termina
tur motus perficiēdi q̄ termina
tur ꝯmuniter illo tp̄re quo chri
stus mortuꝰ est. Propterea glo.
ephe. iiij. quam magister sen. in
ducit in textu dicit. Oēs in ea=
dem etate resurgent qua xp̄us
mortuꝰ est ⁊ resurrexit cuiuscū
q̧ etatis mortui fuerit. Et aug.
xxij. de ciui. dei. ca xv. dicit. Qđ
cōmemorauit apl's de mensura
etatis plenitudinis xp̄i sic acci=
piamus dictum vt nec vltra nec
infra iuuenilem formam resur=
gant corpora mortuoꝝ, sed in
ea etate ⁊ robore vſq̧ ad quam
hic xp̄m peruenisse cognouimꝰ.
Perfectio enim nature tunc ha
bende requirit ꝙ in optimo sta
tu resurgant.

SEcunda est cōsideratio de
sensibus. Quilibet eīm sen
sus erit in sua perfectione. Est
eīm aduertendum ꝙ aīa per glo
riam substantialem glorificabi
tur in oibus quinq̧ sensibus spū
alibus. Uidebit eīm deum ꝑ cla
ram et facialem cognitionē, gu
stabit deum per dilectionem tā
get deum per adhesionem, odo=
rabit deum ꝑ transformationē,
audiet deū ꝑ sue voluntatis ad
impletionem Ex his igit̄ quinq̧
sensibus spūalibus aīe sic gl'ifi=
catis redundabit gl'ia in sensus
corporeos corporis gloriosi Et
q̄to aīa magis erit gl'ificata: tā
to sensus erunt perfectiores.
Pro cuius declaratiōe premit=
tēda sunt tria notabilia. Primū
est ꝙ sicut dicit tho. in. iiij. dis.
xliiij. Oēs quippe quinq̧ sensus
erūt i actu in p̄ria qꝛ erūt in sua
excellēti perfectione vt qꝛ serui
erunt aīe laborādo ibi premien
tur. Scđm notabile est ꝙ q̄libet
sensus i p̄ria cognoscet aliqua
singularia vel saltem aliqđ sin=
gulare et p̄cipue magis excel=
lens de qualibet sp̄e reꝝ sensibi
liū ꝓbat magister iohānes de tā
ba. de sensibilibus delicijs para
disi qꝛ ſm doctores cōiter in pa
tria plus restituetur q̄ in para
diso adam perdidit, sed in para
diso fuisset cognitio reꝝ sensibi
lium. igitur ⁊c. Terciū notabile
est ꝙ q̄uis post hanc vitam non
erunt quedā sensibilia puta aīa
lia plāte ⁊c. Per influxas tm̄ sp̄es
sensibus a deo mediāte intelle=
ctu pn̄t verisil'r in p̄ria videri sē
sibilia p̄terita non exn̄tia sicut
et intellectus ſm tho. in aīa se
parata intelligit intelligibilia ꝑ
sp̄es influxas Et hanc sensatio
nem nec situs nec distātia: nec
absentia sensibilis ipediet nec
interpositio. Cū hoc tm̄ oēs qui=
q̧ sensus sentient in p̄ria sua ꝓ=
pria obiecta per species rece=

ptas a sensibilibꝰ pro tunc exi-stentibus. Itē illud qđ dictuz est probatur per tho. in. iiij. di. vl. que. vl. d. A btis nichil abstra-hi dz qđ ad perfectionē beatitu dinis pertinet sz sentire ꝑ spēs influxas et nō solū per receptas est huiusmodi. igr ꝛc. ¶ His pre missis explicāda est glosa per-fectio sensuum exterioꝝ. Et pri mo in visu. Uidebit itaqꝫ oculus bti quinqꝫ in gñe rōne quoꝝ sū-mū gaudiuz habebit. Primo nō exñtia post iudiciūvt flores aia lia ꝛ similia per species a deo in fluxas. Pz qꝛ illa vidisset i statu innocentie sed in pria plus vide bit. Scđo videbit mundū ꝑ tūc sensibilē in quattuor elementis tunc purgatū ꝛ in corporibꝰ ce lestibꝰ innouatū stellis scꝫ ꝛ pla netis et hmōi et ipm celū empy reum delectabilissime ordina-tum de quibꝰ dicturi sumus in-feriꝰ deo dante. Tercio videbit corpoꝝ beatoꝝ tunc pulchritu-dinē/de qua pulchritudie supra dictum est. Quarto videbit dā-natos in inferno vt probat tho. in. iiij. dis. vl. Nam ysa. vl. dici-tur. Egredientur ꝛ videbunt ca dauera virorum qui preuarica ti sunt in me. Glo. Electi egredi entur intellectiua vel manife-sta visione vt ad laudem dei ma gis accendantur. per hoc enim eis sua beatitudo magis cōpla-cebit. Nichil autez a beatis ab strahi debet quod ad perfectio nem beatitudis pertineat. Et ꝗuis corpora damnatoruz sint turpissima tñ visio beatoꝝ sicut ꝛ dei ꝑ hoc nō offendet aut lede tur nec pro tūc beati ꝯpatiētur damnatis qꝛ summe se ꝯformāt diuine voluntati que punit dā-natos. sed de penis damnatoꝝ gaudebunt nō inꝗtum sunt pe-ne et afflictiue sed inꝗtuz iuste considerantes in eis ordinē di-uine iusticie ꝛ suam liberationē Unde ps. Letabitur iustus cum viderit vindictaz. Quinto vide bit humanitatē xpi in iudicio ꝛ semper. lu. xxi. Tunc videbunt filiū hois venientē in nube cum potestate magna et maiestate. ¶ Est aūt hic notandum ꝑm io-hannem de tābaco vbi supra ꝙ i quolibet sensu multitudo dele ctabilis causabitur in patria ex sex. vz ex restitutione commodi naturalis ex melioratione ob-iectorum/ex acumine potentie sensitiue/ex diuersitate sensibi-lium/ex cōiectura deitatis per sensibilia. Et ex hoc ꝙ nec di-stātia impedit/nec situs: nec in tersticia. et hoc est verū quo ad species influxas sed receptas species sensus adhuc valde a remotis ꝑm thom. percipi et Ex empli gratia in proposito de vi su. Sex faciunt ad eius perfe-ctissimam delectationem. Pri-mo restitutio cōmodi naturalis quia in statu innocentie tātum commodum habuisset de lumi-ne lune sicut nunc de lumine so lis. status autem glorie perfe-ctiora restituet ꝑdita in paradi so. Secundo obiectorum melio ratio in augmentatione lucis: in clarificatione coloris: in con uenientia membrorum et cor-porali pulchritudine beatoruz qui colorati erunt candido et rubricundo purissimis coloribꝰ ꝑm optime complexionis conue nientiam eruntqꝫ eorum corpo

ra tersa ⁊ pollita atq; pulcher-
rima. Tercio acumen visus et
claritas oculorum que tamen
maior aut minor erit scd̄m me-
rita vie tunc autē omnia lumia
mulcebunt oculos ⁊ nō ledent.
Et notādū3 fm io. de tambaco
vbi prius ꝙ si homo non equa-
liter meruit scd̄m visum ⁊ secū-
dum auditum ⁊ sic de alijs sen-
sibus. scd̄m hoc magis vel min⁹
meliorabuntur organa vel ob-
iecta illius vel alterius sensus
quod de obiectis verū est saltē
scd̄m effectum sc3 cōmodi vel de
lectationis Quarto diuersitas
visibiliū q2 p species receptas
videbimus omnes speras celo
rum/omnes stellas/omnia ele-
menta/omnia sanctorum infi-
nita quodammodo corpora et
damnatoꝝ. Et per species iflu
xas de qualibet specie animali
um/plantaꝝ: lapidum: rosarū:
violarum ⁊ mineralium videbi-
mus aliqua vel de qualibet spe
cie excellentissimum illius spe
ciei q2 talia in statu inocentie
habuissem⁹. Quinto visio deita
tis in creatura ꝑtūc existente.
Nā vt dicit thomas in. iiij. dist.
xlix. Uidebit ocul⁹ deitatē sicut
visibile p accidens cū ex vna p-
te ocul⁹ corporalis tantā glori
am dei inspiciet in corporibus
p̄cipue gl'iosis ⁊ marie in corpo
re xp̄i: ⁊ ex parte alia itellect⁹
tā clare videbit deu3 ꝙ in reb⁹
corporalibus visis de⁹ percipie
tur sicut in locutione percipit̄
vita. vnde aug. de ciui. dei. dic.
Ualde credibile est sic nos visu
ros tunc mundana corpora ce
li noui ⁊ terre noue: vt deū vbi-
q; presentem ⁊ vniuersa corpo-
ralia gubernantem perspicui-
tate clarissima: videam⁹: modo
sicut inuisibilia dei per ea que
facta sunt intellecta conspiciū
tur. sed sicut homines mox vt
aspicimus non credimus viue
re sed videmus. hec aug. ⁊ tho.
¶ Sexto q2 nec distātia nec in-
ter sticium neq; situs visum im-
pediet. Uidebit itaq; corpora-
lis visus omnia itra sicut extra
⁊ corda et corporum armonias
atq; interiorē corporum dispo-
sitionem. vnde commētator su
per angelicam gerarchiam di.
Postq̄ iesus reformauerit cor
pus humilitatis nostre configu
ratu3 corpori claritatis sue in
illa beata immortalitate sācto
rum corpora sibi inuicem erūt
fulgentia ⁊ puritate transfulgē
tia. Item videbit oculus subt⁹
sicut supra. de longe sicut de ꝓ
pe: minima sicut magna: retro
sicut ante non severtēdo: supe
riora oculos non leuando: infe
riora oculos non inclinando: di
uersa obiecta ⁊ quasi infinitos
radios tanq̄ vnum. in nocte si-
cut in die. ⁊ sine vllo labore ⁊ in
fatigabile omnia predicta vide
bit. Ratio predictorum: q2 cor-
poralis visus subditus erit vo
luntati: ⁊ tante pfectionis erit
ꝙ ab extrinseco nec corrūpi po
terit nec impediri.
¶ Scd̄o declarāda est pfectio
audit⁹. Dicit aug. sup illud ps.
Exultationes dei i gutture eo-
rum. Corda ⁊ ligue eoꝝ nō desi-
nēt laudare deu3. Itē scd̄m ioh
de tambaco vbi. s. habebunt io
cūditatē cāt⁹ philomene ⁊ aliq
rum auiu3 p spēs ifluxas diuini
tus auditui: q2 in statu inocētie

hõ ista habuisset. Ad magnitu-
dinē autē delectationis in audi
tu faciet sex p̄dicta q̄ de visu ta
cta sunt. ¶ Primo restitutio com
modi naturalis: qr em̄ ad hois
pctm̄ oia deteriorata sunt. hō
in statu innocētie tātā delecta
tionē habuisset ad vocē cicade
sicut mō ad vocē philomene: sz
post resurrectionē restituet' et
ampli9 dabit'. ¶ Scd̄o obiectoꝝ
audibilium melioratio: q̄ consi
stit in ꝟbo. figtione. in organo-
rum emundatiōe in exteriorū
ipedimentoꝝ amotione. Naz q̄
ad p̄mum quāto vox est maior
caritatis expressiua tanto dele
ctabilior est. Et extima secun-
dum grossam extimationē ꝙ in
quorūdā sctōꝝ vocib9 erit suaui
tas q̄nquagesies tanta: quāta
nunc q̄cunq3 naturalis ⁊ artifi-
cialis vocum ⁊ sonoꝝ suauitas
In q̄busdā centies tāta. ⁊ sic a-
scēdendo. ¶ Tercio delectatio
nem audit9 auget pfectio audi
tui organi quo ad ablationem
oim̄ q̄ auditum impedire posset
¶ Quarto mltitudo ⁊ varietas
audibilium. ¶ Quīto qr p acci
dēs in vocib9 ⁊ sonis audiemus
deuz in omnib9. ¶ Sexto qr nec
distātia neq3 intersticium neq3
sit9 sonum ipediēt. ¶ Tertio cō
siderāda est pfectio olfactus.
vn̄ dicit tho. i. iiij. dis. xliiij. Odor
erit i p̄ria: cum ecclīa cantet ꝙ
odoris suauissimi est corpa sā
ctoꝝ. Erit q̄ppe i corpibus glo-
riosis odor in sua vltima pfecti
one nullomō per humidum sup
pressus et tn̄ immutabit spūali
immutatione. Nec solum odo-
rabimus odores corporum be-
atoꝝ sz etiā p spēs influxas odo
rabim9 balsamū cynamomū ⁊c.
neq3 solum excellētias odoꝝ si
cut nunc ꝯtigit pp nimiā humi-
ditatē cerebri sed etiā3 minimas
odorum differētias pcipiem9.
Imaginādum est autē corp9 cu
iuslibet bti vel ut q̄dam corpus
cōpositum ex rosis lilijs ⁊ simili
bus optime redolētib9 nutritū
cynamomoꝝ summe odoriferis
⁊ punctū balsamoꝝ optimis vn-
guētis. Ad magnitudinē autē
delectatiōis in odoratu sex fa-
cient scil3 reparatio naturalis
cōmodi ⁊ melioratio obiectorū:
qr scd̄m grossam extimationez
erit odor minimi corpis glorio
si q̄nquagesies tant9 autez fere
sicut nunc q̄cunq3 suauitas. dic
de istis ⁊ de alijs pportionaliter
sicut i visu ⁊ auditu. ¶ Quarto
ꝯsideranda est pfectio gustus.
Scd̄m thom̄. vbi. s. gust9 in p̄ria
erit i actu nō ꝑm ꝙ ē sēs9 alimē-
ti: sz q̄ ad iudiciū sapoꝝ. Et tra
dit magr̄ iohēs vbi. s. modū di.
ꝙ i p̄ria gust9 erit in actu p imu
tationē spūalē seu itētionalem
absq3 sūptōe p modū cibi ⁊ masti
catiōe facta a corpib9 btoꝝ me
diāte tn̄ sapore eis formalit' ihe
rēte. ⁊ ēt p spēs influxas a deo de
lectabit' i gustu clareti zucca-
re. ⁊c. Ad magnitudinē aūt gu-
statiue delectatiōis faciēt sex.
sc3 restitutio ꝯmodi naturalis.
⁊ melioratio obiectoꝝ i ordine
ad gustū vn̄ suauitas saporꝫ cor
poꝝ gl'iosoꝝ oēm saporꝫ suaui-
tatē toti9 hui9 mūdi excedet ita
vt corp9 minimi scti sit q̄nq̄gesies
suaui9 q̄3 sapor mellis zuccare
vel cuiuscunq3 alterius rei sa-
porose in presenti. Non ta-
men dētibus masticabimus vel

cōterem⁹ sed deo influēte perci
piemus intētionaliter. De his
⁊ alijs quattuor dicēduȝ est pro
portionaliter sicut de visu. q̄ eñ
de visu dicta omnia pariter ap-
plicari possunt ad ceteros sēs⁹.
¶ Quinto cōsiderāda est perfe
ctio tactus. Mod⁹ aūt tāgendi
ſm tho. vbi pri⁹ talis est ꝙ erit
imutatio spūalis a qualitatib⁹
tangibilibus sicut ⁊ in corpore
ade fuit q̄d nec ignis vrere nec
gladi⁹ scindere potuisset. et ta-
men hoꝝ sensum habuisset. Itē
erit sine omni imutatione quā
subiectū per se faciat: sed erit
p species ipsi tactui a deo influ
xas. Ideo huiusmodi tact⁹ non
impediet distātia nec interpo-
sitione. Erūt etiā in patria am
plexus ⁊ oscula ad parentes co
gnatos amicos ⁊ notos. vt dicit
iohānes eps in ser. de oib⁹ san-
ctis. Itē ber. ser. de omnib⁹ san-
ctis. Sed tactus tales ⁊ oscula
erūt oino sine venerea concupi
scentia sicut etiam in via ex na
turali pietate mater filij: parē-
tes natos ⁊ alieni osculantur in
fantulos: ac maria helizabeth
amplexata est. Poterunt etiam
per species influxas fieri conta
ctus mutui inter distantes. Ad
magnitudinē autem delectatio
nis tactus faciēt sex predicta.
Prio restitutio naturalis. Se
cūdo obiectoꝝ melioratio. qꝛ i
patria erūt corpora tersa polli
ta ⁊ qualitates pme ad mediū
reducte temperatissime. ita vt
minim⁹ sanctus in tāgendo ha-
bitur⁹ sit quinq̄gesies tantam
delectationē quantā nunc qui-
cunq̄ habet de quocunq̄ tangi
bili. De alijs dic sicut ⁊ in sensi
bus precedentib⁹. De delecta-
tione quinq̄ sensuū preferri ta
ctus dicit ansel. lib. de similitu
dinibus. Sicut ferruȝ ignitum
qualibet sui parte cōtinet ignē
sic in se beati voluptatē hāc vo
luptatē qꝛ nemo hic sēsit ideo
nec explanari potest perfecte a
quoq̄. hec ille exemplū est etiā
de fauo mellis q̄d in omi parte
sui melle penetrat. Et de bucel
la intincta vino optimo vndiq̄
panē penetrāte. sic voluptas pa
trie omnes aie corporis venas:
ossa: medulas art⁹ ⁊ cōplexionē
penetrat. sicut de igne videm⁹
in ferro ignito vt dictū est. Per
ficiet igit tactus ⁊ inexpressibi-
li iocūditate letabit ex dulcedi
ne quā aia omnib⁹ mēbris suis
donabit hoc nō pōt bene intelli
gi aut credi in hac vita nisi for
te ab his qui p priuilegium sin
gulare excessiue in toto corpo-
re aliquā diuinā dulcedinē ex-
perimētaliter experti sunt.

Tertia consideratio est de
deformitatib⁹. Omnes q̄p
pe deformitates a corporib⁹ be
atoꝝ auferent. Ois eñ corpo-
ralis deformitas ſm ꝙ accipi
potest ex sententia aug. xxij. de
ci. dei ad quattuor potest redu
ci. qꝛ vel est deformitas in colo
re vel in figura: vel in diminuti
one vel in superabundantia. Et
quia beati debent esse ꝯformes
filio dei. iuxta illud Ro. viij. q̄s
prescinit ⁊ p̄destinauit ꝯformes
fieri imaginis filij sui. ideo nul-
la deformitas corporalis erit
in eis post resurrectionem Sed
turpiter colorati vt indiani et
quidam alij. ad pulchrū colorē
reducent. Deformitas aut in fi

gura in facie vel gilbo vel clauditate ad debitã figurã reducetur. deformitas diminutionis ad debitam quãtitatẽ reducet. Et supabũdãtia ad debitã quãtitatem reformabit. qz omnis deformitas ad viciũ nature pertinet. ƒm autem augu. corpora sanctoꝝ resurgent sine vllo vicio seruata integritate nature hec boñ. ⁊ rich.

Quarta cõsideratio ẽ de superfluitatibus vt sunt capilli vngues ⁊ intestina. Ubi sciẽdum ƒm rich. in. iiij. dist. xlix. ꝙ in corpore humano quedã sunt de principali intẽtione nature. alia de secũdaria perfectione q̃ scilicet prima cõseruant vel decorant vt pili ⁊ vngues que ƒm aug. xxij. de ci. dei. sunt ꝑ viri ornamẽto ⁊ vtraqꝫ viscerum resurgent. vnde mat. x. vestri capilli capitis omnes numerati sunt. Non est tamen intelligendũ ꝙ oẽs capilli qui vnqꝫ creuerũt super hominẽ etiã per rasuras deposlti resurgãt: sed tãti quanti ad ornatũ debitũ sufficiunt. vnde aug. in encherid. Indecoruz ibi aliquid non erit. Item secũdum boñ. vbi. s. Intestina sunt de pulchritudine nature. vnde aug. xxij. de ci. dei. ait ꝙ in glia sempiterna in interiorib⁹ visceribus que nulluz dec⁹ videntur modo habere ita pulchritudo resurrectionis delectabit: vt omni forme apparẽti que oc̄lis placet: ƒm mentis iudiciuz preferatur.

¶ De beatorum corporũ communicatione.

Tertium misteriũ est de beatorum corporꝝ cõmunicatione. Quilibet em̃ beatus oib⁹ alijs beatis per quandam emanationẽ quadrupliciter. cõmunicat gliam suã / etiã gloriã corporis de lõge sicut de prope per totum celoꝝ regnuz. Erunt ergo quattuor cõsiderationes.

Primo in suauitate fragrãtissimi odoris.

Secundo in iocunditate melodiosissimi canoris.

Tertio in amenitate radiãtissimi splendoris.

Quarto in formositate delectabilissimi coloris.

Prima est ꝙ quilibet sãct⁹ tam de lõge q̃ȝ de prope cõmunicabit singulis beatis singularẽ delectationẽ in suauitate fragrantissimi odoris quem quodlibet corpus spirabit i sũma ꝑfectione. In illa tamẽ odoratione nulla erit cerebri resolutio aut terrestris fumositas vel euaporatio. delectabuntur autez maxime omnes in odore corporis xp̄i. dehinc in odore corporis virginis sacratissime matris dei. ⁊ deide in odore corporum oĩm beatoꝝ.

Secunda consideratio ꝙ q̃libet cõmunicabit' tam de longe q̃ȝ de prope singularem delectationẽ in iocũditate melodiosissimi canoris seu vocis. Nam quilibet beatus cantabit in propria corporaliṫ singulari voce que ab omnib⁹ particulariter discernetur. Apo. xix Post hec audiui vocez quasi tu

barū multaꝝ in celo dicētiū alleluya.laus/glīa/virtꝰ/ꝛ honoꝛ deo nr̄o. Laus qdē rōne bonitatis q̄ attribuit spūi sctō.glīa ratione sapientie q̄ attribuit filio virtꝰ ꝛ honoꝛ rōne potētie q̄ attribuitur patri. Cantus autem quātūcūq melodiosus quorumcunq musicoꝝ in hac vita in cōparatione ad illā celestē musicam est velut rugitꝰ rusticorum hic respectu cātoꝝ pitissimorū

Tercia cōsideratio ꝙ qlibꝫ btūs totam celestem curiā amenitate radiātissimi splēdoris delectabilr illustrabit plus q̄ nūc itellectꝰ humanꝰ capere pōt. Perpēde igit̄ si potes quanta erit claritas singuloꝝ corporum btōꝝ ex redūdātia claritatis singulorū in singulos ꝛ vniuersoꝝ in oēs. Non est dubiū ꝙ quāto plura sunt luminaria: tāto maioꝛ est eoꝝ refulgentia. Cū igit̄ in celesti glīa innumerabilia sint futura corpora gloriosa ineffabili claritate radiātia: cōsidera si potes quātꝰ erit fulgoꝛ oīm btōꝝ in patria: bñ igitur d.b.io.apoc.xxi. Ciuitas illa non eget sole neq luna vt luceāt in ea. Adhuc adde quod idem ait. Nā claritas dei illuiabit eā. Spūalis qppe claritas diuinitatis illuminabit aīas ꝓm drīas meritorū. ꝛ xp̄i claritas corpalis illūīnabit corpora btōꝝ vñ sequitur. Et lucerna eius est agnꝰ. ꝛ vlteriꝰ corpꝰ cuiuslibet beati totam illam ciuitatem celestem delectabiliter illustrabit multo amplius ꝛ perfectius q̄ sol iste corporeus presentem mundū illustrare possit.

Quarta cōsideratio ꝙ quilibet btūs tā de lōge q̄ de ꝓpe cōicabit oībꝰ aliis singularem delectationē in formositate delectabilissimi coloris. Nā ꝓm scotū quilibet habebit colorem pulchrū ꝓm gradū complexionis sue ꝛ ꝓm merita sua. Erūt ergo corpora beatoꝝ nō tantū lucida sed etiam singulari pulchritudine ornata. Et huiꝰ sententie est boñ. in.iiii. Rich. etiā addit ꝙ nō oēs corpis ptes in qlibet sancto erūt equaliter clare ꝛ colorate. sed ꝓm ꝓportionē illā quā magis reqrit corporū pulchritudo. Oia aūt predicta resultāt in pulchritudinem admirandam. Licet aūt hec cōicatio fiet a quolibꝫ btō: tñ excellēter ꝛ singulariter fiet a corpore xp̄i. Nā ꝓm ioh. de tābaco tractatu de deliciis sensibilibꝰ padisi. Sicut visio diuinitatis xp̄i ptinet ad gaudiū siue p̄miū essētiale aie. sic pceptio humanitatis xp̄i siue sensatio pertinet ad gaudiū essentiale corporis. qꝛ ibi est terminꝰ ꝛ finis ꝛ summū a sensibus humanis desiderabilissimum. hoc notat̄. Jo.xvii. vbi dn̄s ait. Hec ē vita eterna.i. beatitudo essentialis: vt cognoscāt te solū veꝝ deū. ecce p̄mium essentiale anime: ꝛ quē misisti iesum xp̄m ecce essentiale p̄miū corporis. Unde in sola xp̄i hūanitate omnes sensus nr̄i quietabunt̄ vt optare nequeāt gaudia maiora: qꝛ xp̄i humanitas est pfectissime decorata p̄miis ꝛ dotibꝰ et decoratione summa omnium sensuum suorum. Erit igitur xp̄i humanitas visui obiectū pulcherrimū: qꝛ hic etiā

fuit pulcherrimꝰ hoim ꝺm illō psal. Speciosus forma pre filijs hoim. Cicatrices em̄ nō defor= mant sed vltra oē qḋ de gēmis et coronis cogitari pōt decora bunt ita vt deꝰ pr̄ oibꝰ aiabꝰ di cat illud can. iij. Egredimini fi lie syon ⁊ videte regē salomonē in dyademade quo coronauit eū mr̄ sua scilicet synagoga: in die solēnitatis et leticie supple egredimini ⁊ videte. Sꝫ q̄reres quomō ergo ipse xp̄s videre po= terit suā ꝓpriam faciē pulcher rimā. Similr̄ quomodo alij san cti proprias. Rn̄sio ma. ioh. ꝙ ꝑ species influxas hoc possūt vbi= ꝗ ⁊ semꝑ. Possunt etiā videre ꝓ prias facies per species a se re ceptas ⁊ reflexas. Possunt eniꝫ vti corporibꝰ gloriosis alioꝝ vl̄ etiam manibus proprijs leuan do eas ante oculos tanꝗ̄ specu lis mūdissimis: qꝛ ꝺm gre. Cor= pora gloriosa sunt transparen tia ⁊ pollita. Item erit xp̄s audi tui nostro obiectū iocūdissimū ita vt v̄bum vnum amorosuꝫ al teri amicabiliter allocutū pre dulcedine mortalis sufferre nō posset quin cor eius pre dulce= dine liquefactum ⁊ resolutum deficeret. nisi miraculose deus vellet aliquem cōseruare. Xp̄s itaꝗ̄ simul loqui poterit ⁊ can= tare optimis regulis artis mu sice ⁊ alia habebit in summo q̄ creature beate habebunt solū participatiue ab eo. De gustu tactu ⁊ olfactu contemplare si cut supra dictum est de alijs.

Dummodo nobilissime christo attribuas. Amplexus etiam ca stissimos xp̄s in patria nemini negabit qui hic dulciter a de= uotis se permisit tangi et quos= dam est amplexatus vt patet in die resurrectiōis de mulieribꝰ accedentibus que tenuerūt pe des eius. Et mat. ix. dicitur Je= sus accipiēs puerū: quem com plexꝰ esset ait illis. quisquis vnū ex his pueris recepit me reci= piet. Et math. x. Sinite paruu= los venire ad me ⁊c. sequitur. et complexans eos benedicebat eos. hoc iohānes de tambaco.

¶ Sequitur de gloria acciden= tali beatorum.

Tercia pri cipalis gloria be atorum dicit̄ glo ria accidentalis que scilicet habet pro obiecto bonum creatum scilicet amo= rem proprium et communem/ actiuum et passiuum inter san ctos existentem de quo psalm̄. admirans ait. Ecce ꝗ̄ bonum ⁊ ꝗ̄ iocundū habitare fratres in vnum. Dicitur autem acciden tale premium qꝛ non est de ra= tione essētiali beatitudinis ani me nostre. Unde aug. li. 5 cfes. ad deum loquens ait. Btūs est qui te scit etiam si illa nesciat. qui vero te scit ⁊ illa nouit non pro pter illa beatior sed ꝑpter te so lum beatus. Triplex autem misterium de hac gloria tangi tur in predictis verbis psalm̄.

Primū est gl'iose singularitatꝭ. Ibi. Ecce ꝗ̄ bonum.

Scōm est gloriose iocunditatꝭ Ibi. ⁊ ꝗ̄ iocundum.

Terciū est gloriose societatis. Ibi. habitare fratres in vnum.

PRimū ergo misteriū ē glo se singularitat3 beatoꝝ que est in tribus premijs accidentalibus.
Primum est aureola.
Secundum palma.
Tercium fructus.

PRimum ergo misteriū aliquoꝝ beatoꝝ dr̄ aureola. Ubi notādum fm tho. et alios doctores in.iiij.dis.xlix. Differunt aurea ⁊ aureola. Na3 aurea est ꝑmiu3 siue gaudiu3 substantiale qđ de deo immediate habet aīa in superiorib⁹ virib⁹ quod sc3 consistit in visione dei clara ⁊ fruitione ⁊ certitudine tentionis. Auream hanc meremur hic ꝑ qđcunq3 certamen cuiuscunq3 tentatiōis quā ex caritate vincimus. Juxta illud apostoli Non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Aureola vero est gaudiu3 anime de operibus a se factis que habent rationē victorie excellētis xp̄iformiter facta. vel sic est premiu3 de operibus perfectionis quib⁹ homo christo maxime ꝯformatur fm perfectam victoriā. Et hāc aureolā meremur aut martyrio aut doctrina aut virginitate. Ex quibus patet ꝙ tā aurea ꝙ̄ aureola sunt principaliter in aīa. Sed sicut ex essentiali premio qđ est aurea redūdat in corpus bti quidā decor qđ est gloria corporis seu dos corporis quadruplex: sic etiā ex aureola resultat aliquis decor i corpus repn̄sentatiu⁹ specialis triūphi de quo gaudet aīa vt ꝑdicatoris in ore/virginis in illa parte/martyris in cicatrice vel in aliqua parte corporis fm gen⁹ martyrij ita vt statiex aspectu corporis sciatur qualis quisq3 fuit martyr/aut virgo/aut doctor seu predicator. Sicut ergo due quodāmodo sunt auree: sic etiā due aureole de eadē victoria. vna in aīa/alia in corpore per redundātiā. Et qr idē opus meritoriū aliquādo habet duo bona. vnū qr fit ex caritate/aliud qr excellēter fit ⁊ victoriose puta martyriū ⁊c̄. idcirco etia3 duplex habebit ꝑmiū sc3 aureā ꝓpter primū/⁊ aureola3 ꝓpter scđm. Premiu3 autē correspondens merito ratione caritatis quātacūq3 sit paruū est maius quolibet ꝑmio correspondente actui rōne sui generis. Jdeo dr̄ aureola diminutiue respectu auree. Dicitur aūt aurea ꝑmium essentiale ꝑ similitudinē ad coronā aureā ꝓpter tria. Prio propter meritū cui debet qđ ē caritas fm cui⁹ magnitudine3 erit dignitas auree. Caritas eñi q̄ virtutū est nobilissima in auro denotat qđ est metallorū excellentissimū. Secūdo ꝓpter donū. Na3 sicut corona aurea debetur filio regis: sic per hoc premium sublimantur iusti ad hereditatē regni eterni in quo quilibet btūs rex erit. Mat.xxv Uenite bñdicti patris mei possidete regnū ⁊c̄. Tertio ꝓpter ipm̄ ꝑmiū qr sicut in corona ꝙ̄ tū in se est nō est reperire ꝑncipiū neq3 finē: sic in ꝑmio sctōrū qđ de⁹ ē nō ē pricipiū neq3 finis Jtē qr ibi creatura rōnalis suo pricipio a quo exiuit ꝯiungit: sicut corona q̄ circularis est ad

eundem punctuꝫ a quo incipit terminatᷣ. vnde ꝑ hoc premium efficitᷣ hō particeps diuinitatis Aureola igitᷣ dᷣ diminutiue reſpectu auree qꝛ eſt multo minꝰ pmium. Figura eſt aūt exo. xxv vbi ſupra tabulā archā operiētem fuit labiū aureā habēs co: ronam altā quattuor digitis: ꝛ ſequitᷣ ꝛ ſupra illam alteraꝫ coronam aureolam.

¶ De aureola autem tria ſunt hic conſideranda.

Primum quibus datur.

Secundum quare illis datur.

Tertium quomodo aureole inuicem comparatur.

¶ Primo ergo cōſideremꝰ qbꝰ datur. Ad qꝺ dicēduꝫ ſm dicta doctoꝝ ꝛ ſctōꝝ φ datᷣ tribus hominū generibus. Primo martyribꝰ q ꝓpter cauſam iuſtā volū: tarie mortē ꝑpeſſi ſunt. Eſt em̄ notādū ſm thom. ꝛ pe. de pa. φ tria neceſſaria ſūt ad hoc φ aliquis cōſequatᷣ aureolaꝫ martyrij proprie dictā. Primo requi: ritur pena nō quecūꝗ ſed pena mortis. Secūdo requiritᷣ cauſa qꝛ em̄ martyꝛ teſtꝭ eſt in cauſa fidei: ſi qs ꝑ fide moziatᷣ aut ꝑ eccliā vel iure eccl'ie / aut q̄cūꝗ ꝟtute infuſa qꝛ virtutibꝰ deſpō: ſatur ecclia xp̄o / omnia huiuſ: modi eſt martyꝛ. Unde iohānes baptiſta ꝑ veritate pdicatiōis. Agnes ꝑ ꝟitate caſtitatꝭ Thomas cātuarᷣ. ꝑ iuribꝰ eccl'ie occiſi taliter martyres ſunt. Tercio reqritᷣ voluntas. Unde ſi q̄s doꝛmiendo nunꝗ ꝑus volūtate habita ad martyriū inuitꝰ occideretur: aut fugiēs: aut ſe defen: dēs: martyꝛ non eſſet. ꝓpter qꝺ mauricꝰ cum ſocijs ſuis arma proiecit vt fieret martyr. Innocētes autem nō ꝑfectam rationem aureole habēt niſi(vt qdā tenent) fuerit in eis vſus rōnis acceleratꝰ. ¶ Scdō datᷣ aureo: la virginibꝰ (ſm tho.) habētibꝰ tres cōditiones. vꝫ q̄ nō habuerunt experiētiam veneree voluptatis: ꝛ que hoc volūtarie elegerūt. ꝛ q̄ finaliter in tali ꝓpoſito pſeuerauerūt. Semp aūt in omni aureola pſupponitᷣ caritas que eſt auree meritoria Si aūt ꝓpoſitū virginitatis ſeruāde fuerit interruptū integritate tamē carnis remanēte dummodo in fine vite iueniatᷣ ad ꝓpoſitum pmū rediſſe nō amittitur aureola qꝛ ꝟginitas mētis reparari pōt carnis autem nū φ ſm hiero. Si que aūt ſit ꝟgo carne q̄ tn̄ ꝓpoſitū nō habuit ꝑpetuo virginitatē ſeruare: au: reolam non meretur. Non eſt tamen dubiū quin habitura ſit ſpeciale gaudiū de incorruptione carnis ſic innocētes gaudebunt qꝛ ſunt immunes a peccato quāuis nō habuerit occaſionem peccandi. Sed quid de illa que vi oppreſſa virginitatem carnis amiſit non mentis. ℞. ſm rich. talꝭ aureolam nō amittit. Unde beata lucia ait. Si me inuitā violari feceris michi caſtitas duplicabitur ad coro: nam. habebit enim vnū pmiuꝫ pro virginitate ſeruata: aliud ꝑ iniuria paſſa. Tertio datur aureola doctoribus his ſcilicꝫ ſm tho. ꝛ pe. de pa. qui actu do: cuerunt et qui ex officio docuerunt: vel miſſi et qui docuerunt publice ꝛ recta intentione pertinentia ad ſalutem per q̄ dya:

bolus a cordibus hominū expu
gnatur sicut quibusdam armis
spūalibus. de quibus .ij. coꝛ. x.
Arma militie nostre non sunt
carnalia sed spūalia. necessario
tñ tribus predictis preexigitur
caritas ex qua procedat doctri
na. docere siquidem opꝰ est cari
tatis ⁊ mie magnum. Non solū
autē habebunt hanc aureolam
qui verbis docuerunt sed etiaȝ
qui scriptis. De hac aureola di
cebat paulꝰ. Que est michi spes
aut gaudiuȝ aut corona glorie
nōne. vos ante deum: Scđo con
sideremꝰ quare tribꝰ predictis
datˀ illa triplex aureola. Rꝫ. pro=
pter triplex signnm triūphatio
nis: donationis ⁊ ꝯformationis
Primo ī signum excellētis triū=
phatiōis scȝ ꝙ isti triumphalitˀ
protestauerˀt tres hostes in pu=
gna spūali. Martyres vicerunt
mnudum: carnē ꝟgines: demo=
nes doctores superarˀt nō soluȝ
in se sed etiā in alijs. In huiꝰ mi
steriuȝ tres hēbant aureolas in
veteri testamēto sicut legˀ ī ex=
od. scȝ altare incensi: archa fe=
deris: et mēsa propōnis. Prima
sigt aureolā martyꝝ qui corpo=
ra sua sub altari passionis imo=
lauerˀt. Scđa virginum qꝛ auro
sicut archa federis fuit intus ⁊
extra decorata. i. ꝟgines mēte
et carne ornantˀ. Tercia pdica=
toꝝ qui sicut mēsa propōis mini
strant doctrine ꝟitatis panes.
Scđo ī signum excellētis dona
tionis. Isti em̄ tria maxima do
na dño obtulerˀt. iō his tribꝰ au=
reolis pmiantˀ. Primo em̄ mar=
tyres obtulerˀt dño substinenti=
am mortis ꝑ acerbā penaȝ. Se
cundo virgines obtulerˀt carnē

ꝓpriā purā Tercio pdicatores
obtulerūt fidei ⁊ moꝝ doctrinā
Obtulerˀt inꝗ̄ tria excellentissi
ma opa trium potētiaꝝ aie. Nā
excellētissimum opꝰ rōnalis est
ꝟitatis pdicatio: cōcupiscibilis
ꝟginitatȝ obſuatio ⁊ irascibilis
mortis perpessio. 3. ī signum ex=
cellentis ꝯformatiōis. Cōforma
buntˀ em̄ xp̄o capiti in pdicatio=
ne puritate ⁊ martyrio fuit em̄
doctor ꝟgo ⁊ martyr. hi itaqȝ q̄
per ꝯformitatē secuti sunt xp̄m
per grām in pn̄ti sclo ꝑ adeptio
nē aureole sequuntˀ nunc eum ꝑ
glīam in celesti regno. Vñ apo.
xiiij. hi sunt qui cuȝ mu nō sunt
coinqui. vir. em̄ sunt et sequuntˀ
agnuȝ q̄cunqȝ ierit. hoc dicit ꝗ̄
tum ad virgines. hi empti sunt
ex oibꝰ pmicie deo et agno quo
ad martyres ⁊ in ore ipsoꝝ non
est inuē. mē. sine macu. sunt āte
thronum dei q̄ ad predicatores
¶ Tercio cōsideremus quō au=
reole inuicem ꝯparantur. Rꝫ. fm
tho. dis. xlix. iiij. Simplicitˀ inter
tres aureolas: aureola marty=
rum est potior qꝛ pugna marty=
rū est fortior fm seipām ⁊ vehe
mentius affligens post hanc au
reola doctoꝝ. Vñ ecclia in leta
nijs prefert martyres doctori=
bus: ⁊ doctores virginibus. Tñ
ꝗ̄tum ad aliquid tres aureole
se hn̄t sicut excedentes ⁊ exces=
se. Preeminet em̄ fm quid aure
ola virginum alijs inꝗ̄tum pu=
gna carnis est periculosior et vi
cinior. et nō sic est de martyrio
et doctrina. Preeminet etiam
aureola doctoꝝ alijs qꝛ pugna
doctoꝝ versatur circa intelligi
bilia. De qua apostolus eph. vi.
Nō est nobis colluctatio aduer

sus carnem et sanguinem: sz ad uersus principes et potestates. rc. alie vero sunt circa passiões sensibiles. Preterea sicut ē aurea maior in vno q̄ i alio: ita et aureola etiā in eadē spē aureole.

Secundum premiuz accidētale est palma. qđ quidē nō radici. i. caritati nec operi debetur sed volūtati. Tale p̄miū habuit beat⁹ martin⁹ q2 martyrij desiderium habuit lz opus martyrij nō fuerit subsecutum. ideo de ipso cantat eccl'ia. O sanctissima aīa quam et si gladius persecutoris non abstulit tñ palmā martyrij non amisit. Similiter de b. francisco legitur q̄ tribus vicibus mare transiuit p̄ martyrio assequendo sed illum dñs reseruauit martyrio diui amoris. Ideo et de eo cantat eccl'ia. O martyr desiderio frācisce q̄to studio rc.

Tercium p̄mium accidētale est fructus. De quo notat tho. in. iiij. di. xlix. q̄ fruct⁹ de quo loquitur xp̄s mat. xiij. et lu. viij. quē diuidit in tricesimū sexagesimum: et centesimum est quoddam p̄mium qđ debetur homini ex hoc q̄ de carnali vita in spiritualē transit. Et rñdet fructus illi virtuti precipue que hominē a subiectione carnis liberat qđ facit cōtinētia q2 p eā reprimuntur delectationes q̄ maxime gustuz spūalis dulcedinis impediunt quam fruct⁹ suo nomie importat. Nā per delectationes venereas aīa precipue corpori subditur. et ideo continentie magis rñdet fructus q̄ alteri virtuti. Huius aūt fruct⁹ similitudo sic accipitur fructus em̄ ex semine consurgit: fruct⁹ aūt s̄m hoc pōt prodire ex semine q2 vis sementina est efficax ad cōuertēdum humores terre i suam naturam. Et q̄to hec virtus est efficatior et terra ad hoc paratior tāto fructus sequitur vberior. Spiritualē autē semen quod in nobis seminatur est verbum dei. Unde q̄to aliquis magis in spiritualitatem conuertitur a carne recedens: tanto in eo est maior fructus verbi dei. Scđm hoc igitur fructus differt ab aureola. q2 aureola consistit in gaudio quod habetur de operis perfectione sed fructus in gaudio quod habetur de ipsa dispositione operantis s̄m gradum spiritualitatis in quem p̄ficit ex semine verbi dei. Unde cut aureola non debetur cuilibet victorie sed excellenti: ita fructus suo modo qui importat dulcedinem debitam pro continentia a carnali delectatione dabitur illi virtuti non que spreuit minores delectationes sicut delectationes gustus puta abstinentie: sed illi que spreuit maiores sicut venereas scilicet continentie et castitati.

¶ Secundum boñ. ergo diuersificatur triplex fructus s̄m triplicem continentie diuersitatem. Est enim continentia coniugalis vidualis et virginalis. Et de his loqtur dominus mat. xiij. q̄ quedam semina ceciderūt in terram bonam et dederūt fructum aliud centesimum / aliud sexagesimum / aliud tricesimuz. Prima est continentia cōiugalis omni coitu ab illicito abstinēs, non tamen ab omni coitu.

Huic rn̄det fructꝰ tricesimꝰ in
quo est denarius q̄ eterna sigt. ⁊
ternariꝰ scilꝫ triū bonoꝝ ꝯiugij
vꝫ ꝓlis/fidei/⁊ sacramēti. q̄ q̄dē
ad denariū referunt̄.i. ad gl'iaꝫ
sempiternā. Itē seruāt boni ꝯiu
gati denariū decalogi ⁊ ꝯtinēt
se a tribꝰ malis circūstātijs vꝫ a
tp̄e indebito/ꝑsona idebita/et a
circunstantia indebita. Ideo
stipes continētie ramo triplici
dilatatꝰ meritū h̄ebit fructū tri
cesimū. Scđa est ꝯtinentia vidu
alis abstinēs in carne corrupta
ab omni coitu. Cui rn̄det fru-
ctus sexagesimꝰ in quo est dena
rius eterna signs et senariꝰ ope
rū in quibꝰ propt̄ denariū eter-
noꝝ debent se exercere vidue
s̄m aplm̄.i.thim̄.v.quorum.
Primū est reddē vicē parētibꝰ.
Secundum instare orationibꝰ
et obsecrationibus.
Tercium filios educare.
quartū paupes hospitio recipe
Quintum vedes sctoꝝ lauare.
Sextū tribulationem patiētibꝰ
subministrare. Itē vidua ꝯtinet
p̄mo respectu oīꝫ ꝑsonaꝝ ⁊ scđo
respectu oīs tp̄is futuri. ⁊ sic du
pl'r excedit ꝯtinentiā ꝯiugalem
Iō duplū fructū hꝫ respectu ꝯiu
gatoꝝ vꝫ sexagesimū. Tercia ē
ꝯtinētia virginalis abstinens in
carne incorrupta respectu cu-
iuslibet tp̄is ⁊ ꝑsone. Cui fructꝰ
cētesimꝰ corrn̄det q̄ ꝯstat ex de
nario i se ducto. Iste igit̄ fructꝰ
ꝯpetit virginibꝰ q̄ in terra manē
tes angelicā vitā ⁊ sp̄ualibꝰ de
lectationibꝰ plenā ducunt ⁊ tm̄
interiꝰ sibi vacāt ꝓpt̄ eternum
bonū qđ est denariū i se ducere.
Itē denariꝰ ex cuiꝰ ductu cēte-
nariꝰ ꝯsurgit est limes et termi-
nus numeroꝝ. Virginitas autē
tenet sp̄ualitatis limitē seu api
cē q2 ad eā nichil de sp̄uali addi
p̄ōt. Si q̄s autē q̄rat vtrū alq̄s de
fructibus debeat̄ infantibꝰ post
bāptismū mortnis Rn̄det alber.
ꝙ nō ꝓpe. fructꝰ em̄ debetur
ꝓprie laborāti. Est aūt merces
infantiū muneris potiꝰ q̄ꝫ vsus
vel laboris Sicut etiā ager pro
fert aliqua q̄ spōte nascuntur ex
bn̄ficio solis tm̄. Item si q̄s q̄rat
vtrū binubꝫ.i. q̄ scđario nupsert̄
debeat̄ fructꝰ sexagesimꝰ q̄n po
stea ꝯtinēt altero ꝯiugum mor-
tuo. Rx. ꝙ nō proprie s̄m albertū
pe. de pa. q2 ꝯtinētia vidualis a
scđis nuptijs abstiet. Itē si q̄ras
vtrū illi q̄ nūq̄ꝫ i m̄rimonio fue-
rūt nec tn̄ virginitatē seruaue-
rūt aliquē fructū habeāt: Dicit
pe. de pa. dis. xxxix. Sicut ad au
reolā nō sufficit votū seu ꝓposi-
tū sine effectu: sic nec fructū Vn̄
si q̄s incōtinēs i morte peniteat
cū ꝓposito ꝯtinēdi: aureā q̄dem
hꝫ sꝫ non fructū. Qui vero corru
ptus ⁊ penitens vixit sanꝰ cū ꝓ
posito solū ꝯtinendi m̄rimōialī
ter h̄ebit fructū tricesimum. Si
aūt cum ꝓposito ꝯtinēdi simpl'r
fructū h̄ebit sexagesimū. Cēte-
simum aūt h'r e non p̄ōt sicut nec
aureolā q2 corde ⁊ corpe corru
ptus est. Ad idē est tho. d. ꝙ fru-
ctus nō oībꝰ ꝯueniunt saluādis
sicut pꝫ de his q̄ in fine penitent
⁊ incōtinēter vixer̄t: eis em̄ non
fructꝰ sꝫ essētiale p̄mium debet̄
Nō ēt cuilꝫ vidue sꝫ ei solum q̄
ꝓponit s̄uare viduitatē et s̄uat
sexagesimus fructus debetur.
Notat tn̄ tho. ꝙ fructus tripl'r
accipit̄. Vno modo vt dictuꝫ est
hactenꝰ. Scđo mō fructus sp̄ua

lis sumit ad modũ et silitudinem corpalis fruct⁹ q est quodã gmodũ qd ex labore agriculture expectat. Et sic fructus dr illud pmium qd hõ gsequit ex labore q in hac vita laborat. Et sic oẽ pmium qd i futuro habebit ex nris laborib⁹ fruct⁹ dr. Et sic accipitur ro. vi. habetis fructum vrm in sctificatione: finẽ vo vitã eternam. Tercio mõ sumit spũalis fruct⁹ p eo qd reficit tm quis n sit vltimus finis. Et sic virtutes fruct⁹ dnr i qtum mẽtẽ sincera delectatiõe reficiũt. vt ambros⁹ dicit. Et sic accipit gal. v. Fructus aũt spũs caritas gaudium pax etc. ¶ De gliosa iocunditate accidentali beatorum.

Secundũ misterium ptinẽs ad accidẽtalẽ gliã btorum est misterium gliose iocũditatis. hẽbunt em bti iocũditatẽ nõ solum eẽntialẽ de creatore sz etiã accidentalẽ de angelis et hoib⁹ de sensibilibus et insensibilibus. Triplicẽ autem hmõi iocunditatem habebunt sancti in pria.
Primam supra se.
Secundam intra se.
Terciam extra se.
Primo g iocundabũt supra se. ysa. xxxv. Leticia sempiterna sup capita eorum. gaudium et exultationem obtinebunt Et hoc quintuplr. Prio qr supra se per intellectum videbunt virginalẽ mris dei mrnitatem de qua mirabilr gaudebunt. Nã statuatur amor quem hñt oẽs sancti adinuicẽ ex vna parte, et ex alia parte amor quo minimus btũs diligit virginẽ gliosam, et credo q talis amor de virgine gliosa oẽm aliũm excedit. qd patet ex tribus. Primo rõne gceptionis qr talis clare cognoscit q beata virgo pl⁹ p sua salute posuit q tota rõnalis creatura. Scdo rõne gpassionis qr quilibet intelligit q tota rõnalis creatura nec sustinuit nec sustinẽ põt tm dolorem et penam pro sua redẽptione qtum virgo bñdicta. Un dicunt aliqui q si dolor ei⁹ diuideretur i oẽs passibiles creaturas pre magnitudine pene deficerẽt Ipsa tñ vtute spiritussancti sustinuit. Tercio rõne glficatiõis. glia em eius oim purarum creaturarum gliam tm excellit qtum circunferẽtia centrum. ideo magis diligetur et sic de ea rõne diuine maternitatis plus gaudebunt. Scdo qr videbunt spũalis ipsi⁹ celestis regine caritatẽ. mirabilẽ em dilectionẽ hz virgo btã etiã ad minimum sctm, tantã profecto q oẽs aliorum sãctorum amores excellit vt circunferẽtia centrũ cõsiderato fontali principio. vñ talis amor originnem hz. Uidẽs aũt minimus sanctus tm se diligi a virgine gliosa intm inflammatur in amorem eius ac intm gaudet de glia ei⁹ q quotiens et qtum itelligit eã se i glia superare totiẽs et intm de glia ei⁹ quasi de propria glia letatur. Tercio qr videbunt gliosam aie xpi sublimitatẽ de quo dr. i. pe. i. In quem desiderãt angeli pspicere scz propt admirandã pulchritudinem ei⁹. Quarto qr videbũt inextimabilẽ corporis xpi claritatem licz aũt visio corporalis hmõi claritatis ptineat ad glo-

am ꝯsubstantialem btoꝝ vt ptz
ex supradictis: visio tn̄ ei⁹ per in
tellectū ꝛ ꝯsideratio intellectua
lis pertinet ad glām accidenta=
lem. Uidebunt inꝗ bti gl'iosum
xp̄i corp⁹ ꝛ faciē. O ꝗta erit leti
cia btoꝝ cum regem celoꝝ in de
core suo videbunt ysa. xxxiij. Re
gem in decore suo videbunt. qđ
expectauit ps̄. di Implebis me
leticia cum vultu tuo. Quinto
qꝛ ip̄ius xp̄i hoīs videbunt diui
naꝫ personalitatē. Ipsa em̄ xp̄i
humanitas personatur p̄sonali
tate diuina ꝛ nō hūana. ꝛ hoc ꝓ=
pter illā gl'iosam vnioneꝫ q̄ vnit
humanitas verbo diuino. Quis
enarrare posset gaudiuꝫ qđ ha=
bebunt sancti cū videbunt frem
suū ꝑm carnē veꝝ deum esse qđ
videre sperans iob letanter ait
Iob. xix. In carne mea videbo de
um saluatorem meū. Hinc io. x.
dicit xp̄s. Ego sum ostium. ꝑ me
si is introierit saluabit et ingre
diet ꝛ egrediet ꝛ pascua inueni
et. qđ exponens aug. ait Propte
rea deus fact⁹ est hō vt totū ho=
minē in se glificaret et vt siue igre
diatur siue egrediatur pascua i
ueniat in suo pastore xp̄o. i. siue
ingrediatur ad ꝯtēplationē diui
nitatis / siue egrediatur ad ꝯtē=
plationē hūanitatis vtrobiꝗ in
explicabilem leticiā ꝛ gaudium
experiat. De p̄dictꝫ bonis ait ps̄.
Credo. vi. bona dn̄i in ter. vi.

SEcundo hēbunt scti iocūdi
tateꝫ intra se. Et hoc quin
tuplr̄. ¶ Primo in sensuum inte
rioꝝ melioratiōe. Nā ꝑm io. de
tāba. vbi prius. in p̄ria sunt duo
decim q̄ faciunt sensuum interi
oꝝ ꝛ exterioꝝ maximā delecta=
tionē. Primū est spirituum puri
tas. Scđm ꝯplexionis bonitas.
Tercium iuuenilis etas ꝑm em̄
phm̄. viij. eth. In senibus minus
est de delectatione ꝗ in iuueni
bus. In etate autē xp̄i resurge=
mus ꝑm aplm̄. Quartuꝫ sensuū
perfectio. ꝗto em̄ potentia est
perfectior tāto operatio est de=
lectabilior ꝫ phm̄. iiij. eth. Qui
tum est operationum attētio. o=
perabimur em̄ tūc attenti⁹ ꝗ in
via. qꝛ tunc nulla erit ipedimen=
ta. Inde surget maxima delecta
tio. Sexto sine organoꝝ lesione
sensuum perfecta actuatio. Se
ptimum sine labore et tedio ꝯti
nua sensatio. Octauum delecta
tiōis cū tristicia impmixtio. No
num. In toto ꝓcessu delectatio=
nis eq̄lis ꝯtinuatio. Decimum
corpoꝝ gl'iosoꝝ a longinꝗ sensa
tio. puta videndo odorando ꝛc̄.
qđ delectabili⁹ est. qꝛ sic a lon=
ginquo videndo ꝛ audiendo ꝛc̄.
plura videm⁹ ꝛ audimus. ꝛc̄. Un
decimum. In tali sensatione in=
tellect⁹ ꝛ affect⁹ ꝑ accidēs habi
ta recreatio et hoc per p̄n̄tiam
dei in oīb⁹ reb⁹ exn̄teꝫ maxime
in xp̄o. Duodecimū ꝑ sensuꝫ acꝗ
sita p̄us meritoꝝ accumulatio ꝛ
hoc ēt in ꝯparatiōe vni⁹ sens⁹ ad
aliū / ꝛ vni⁹ mēbri ad aliud. qꝛ si
qs scđm aliquē sensum hic plus
meruit. p̄uatiue vel positiue ꝗ
scđm alium. ꝑm hoc etiā pl⁹ pre
miabit. vt oculus a vanis visibi
lib⁹ abstinendo vel eucaristiaꝫ
deuote vidēdo. ꝛ sic de aliꝭs. Un
diues in inferno ꝑm greg. Ubi
plus peccauit ibi amplius. s. in
ling̃ tort⁹ est. sic etiam eadē rōe
lazar⁹ vbi plus meruit ibi plus
premiat. ¶ Scđo in irascibilis ꝛ
ꝯcupiscibilis quietatione q̄ ꝯcu

piscibilis amplius de sensibilibus delicijs non poterit optare cum sit in apice perfecta. Nec irascibilis habebit alicui tristi repugnare nec aliquid tanquam difficile et arduum consignificare. ¶ Tercio in intellectus perfectione respectu omnium scibilium. vbi notandum quod intellectus anime beate quodammodo sciet innumerabilia per quinque influxus. Primo per species influxas sicut et alie substantie separate. Secundo per species hic acquisitas in via. Tercio per species receptas per sensus corporis glorificati. Quarto per illuminationem anime christi et beate virginis et aliorum beatorum superiorum. vnde dicit tho. in iiij. dis. xlix. Quando gloria hominum et angelorum erit penitus consummata omnes beati scient omnia que deus scit scientia visionis. id est omnia que vnquam sunt preterita / omnia presentia / et que vnquam sunt futura. Ita tamen quod non omnes beati omnia videant in diuina essentia. sed anima christi ibi plene videbit omnia sicut et nunc videt. Alij autem videbunt ibi plura vel pauciora secundum gradum quo deum cognoscent. Et sic anima christi de his que per alijs videbit in verbo alios illuminabit. vnde dicitur apoc. xxi. quod claritas dei illuminabit ciuitatem beatorum. et lucerna eius est agnus et similiter alij superiores illuminabunt inferiores non quidem noua illuminatione vt scientia inferiorum per hoc augeatur. sed quadam continuatione illuminationis. sicut si intelligatur quod sol quiescens illuminat aerem. Et ideo dicitur dan. xij. quod qui ad iusticiam erudiunt multos erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Prelatio autem ordinum dicitur cessatura quantum ad ea que nunc circa nos per angelorum ordinata ministeria exercentur. hec tho. Quinto in diuina essentia vel speciali dei influentia cognoscent omnia etiam indiuidua. In huiusmodi igitur cognitionibus mirabiliter gaudebit quilibet beatus sed excellentissime in hoc gaudebit quilibet beatus quod intelliget in se inseparabilem dispositionem tam in anima quam in corpore quam poterit in eternum gloriam dei possidere. Quis ei exprimere sufficit quanta iocunditate dilatabuntur cognoscendo et contemplando perpetuitatem sue beatitudinis. Vnde ad quemlibet eorum dicitur ysa. lx. Tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum. De perfectione autem et plenitudine huius noticie beatorum dicit ansel. libro de similitu. Beatitudinis pars est sapientia. quam hic se quis carere extimat: si quid non agnouerit quod alterum scire putauerit sed que sapientia eius qui seipsum ignorat? Quis enim perfecte cognoscere valeat cuiusmodi res sit corpus eius anterius / quale posterius et interius. In futuro autem beatus nichil eorum que scire voluerit ignorabit. quia in summa sapientia totius creature bonitatem videbit. quam in deo melius quam in seipsa relucere constat. Ibi singuli omnes / ibi ab omnibus singuli cognoscentur. Nec quemquam omnino latebit / qua patria / que gente / que stirpe quis editus fuerit / vel quid etiam in vita sua fecerit. Sed diceres. Nunquid scelera mea que erubescenda cunctis confessio deleuerat / ibi cunctis in aperto contuenda tradentur in cordis mei libro? Sed tu cui tanta dimissa sunt / nunquid ingratus eris? Certe vt in illius laudibus eternaliter iocundius sis sponde quanta miseria sis erutus vt puto coram habebis. ¶ Cum ergo singulorum conscientie singulis pateant fa-

feri audeo curata crimina/ sine
ꝯfusione ad magnaꝫ miam dei/
eiusqꝫ gꝛificationē/ tuaqꝫ ꝯgra-
tulationē cunctis patē. Nō em̄
ꝓ pctis maior cordis angustia
p̄met. scelerꝝ vetuoꝝ magis pu-
debit q̄ aliquē magnis vulneri
bus sauciatum/ nuncqꝫ ex omni
parte sanarum. Aboliti languo
ris molestia nunq̄ aliquē p̄mit
¶ Qrto em̄ erit iocūditas iteri
or in p̄teritoꝝ gꝛtissima ꝯtēplati-
one. Nā tūc distinctissime vide
bunt tā in ꝓpꝛiis opib⁹ q̄ in alie
nis quomō fm aplm diligentib⁹
deū oīa coopant̄ in bonū celum
terra/ mūd⁹/ infern⁹/ boni ⁊ ma-
li/ ꝓspera et aduersa/ demon et
bon⁹ angel⁹. Tunc videri pote
rūt iudicia dei q̄ sūt hic abyssus
multa. vn̄ ps̄. mirabatur dicēs.
zelaui super iniq̄s pacē pctoꝝ vi
dēs. qꝛ nō est respect⁹ morti eoꝝ
⁊c̄. Et sequit̄. Donec intrē i sctū
ariuz dei ⁊ intelligam in nouissi
mis eoꝝ. i. post hanc vitā. Hinc
erūt tot gaudia: ꝙ bti ꝯsiderāt
dona eis collata in via. hinc ēt
maxima gaudia habent ꝙ eua-
serunt oēs vermes conscientie
quos hn̄t damnati in inferno.
¶ Quinto in oim opationum ad
dei volūtatem ꝯformatione. Si
cut em̄ dānati ppetue deū blas-
phemāt: ita isti ppetue deū ho-
norāt. Et sicut dānati pro quoli
bet suo malo actu essentialē pe
nā hn̄t. i. inseparabilem deordi
nationē scd'm illd aug. li. confes.
Iussisti dn̄e et sic est vt pena si-
bi sit ois inordinat⁹ anim⁹: ita
saluati i q̄libꝫ actu suo quoddā
inseparabile ⁊ ꝯtinuū p̄miū hn̄t
⁊ ꝯplacētiā de bonis actibus q̄s
deum in eis vident operari.

TErcio habebunt scti iocū-
ditatē accidētalē extra se.
Et hoc quītuplr. ¶ Prio ex celi
collocatiōe. Est aūt celum i quo
locāt̄ bti (scd'm doctores i scdo)
dctm̄ empireuꝫ ob sui luminosi
tatē non ob calorem. Est ēt ca-
pacitatis quodāmō infinite. Ba
ruch. iij. O isrl' q̄ magna est do-
m⁹ dn̄i ⁊ ingens locus possessio-
nis ei⁹. Est etiā vniforme imobi
le ⁊ incorruptibile itra se splēdi
dissimū. ad extra nō radiatiuuꝫ
ad visum nr̄m lꝫ fm th. in sūma
in ista inferiora nobilissime in-
fluat. Potes aūt q̄rere vtꝝ in ce
lo empireo sint diuerse mansio-
nes Rn̄det tho. in. iiij. dis. xlix. ꝙ
sic. Ubi tria scd'm eum notanda
sunt. Primo ꝙ in btis sūt diuer-
si gradus btitudinis n̄ q̄ ab ob-
iectij qd̄ est vnū ⁊ idem respectu
oim. s. ip̄e de⁹. Ideo dr̄ mat. xx. ꝙ
oēs acceperūt singl'os denarios:
scꝫ quo ad operationeꝫ qꝛ vnus
alio clari⁹ deū videt ⁊ perfecti⁹
eo fruitur fm ꝙ plus meruit Iō
dr̄. i. coꝝ. xv. Stella differt a stel
la in clairtate: sic erit ⁊ resurre
ctio mortuoꝝ. Scdo notandum
ꝙ sunt ēt i celo diuersi gͣd⁹ mā-
sionū corporis ⁊ aīe iuxta illud
io. xiiij. In domo pr̄is mei man-
siōes mlte sūt. Et rō est qꝛ in q̄li
bet ciuitate ⁊ palatio bn̄ ordia-
to est māsionū distinctio: sꝫ celū
est ordinatissima ciuitas. vt dr̄
apo. xxi. De mansione aūt aīe ē
ꝯsiderandū ꝙ sicut in corꝑalib⁹
māsio est loc⁹ in q̄ q̄ete q̄s hitat
post motū: sic in sp̄ualib⁹ postq̄
hic virtutum motibus aīa labo
rauit tādē i loco suo vꝫ i deo q̄e-
scet dulcissie velut i domo ꝓpꝛa.
dn̄te. b. aug. i. cōfes. Fecisti nos

dñe ⁊ inquietum est cor nr̄m do
nec requiescat in te. Et mat.xi.
xp̄s ait. Venite ad me oēs q̄ la.
⁊ o.e.⁊ ego reficiam vos sequit̄
⁊ inuenietis requiē aiab⁹ vr̄is.
Vñ assecutio vltimi finis appeti
tiui mot⁹ nr̄i dr̄ mãsio.⁊ ideo di
uersi mōi assequendi finē vltimū
dñr diuerse mãsiones.⁊ tñ ē vni
ca oim mãsio ⁊ dom⁹ ex pte ob=
iecti. De mansione aūt corpis ē
intelligēdū ꝙ loc⁹ ille ꝯgruit cor
pori glificato ⁊ sibi pertinet ad
p̄miū accidētale nō solū fm ꝙ a
ctu ꝯtinet corp⁹ cū nichil influ=
at in corp⁹ gliosū sz magꝫ recipi
at splendorē ab ipo sed fm ꝙ ei
debit⁹ ē ꝓ meritis.vñ gaudiū d̄
tali loco manet ēt eiꝗ̄ ē extra lo
cū illū. Tercio notandū ꝙ q̄ ad p̄=
miū essentiale ille simplr̄ in celo
hēbit mãsionē ꝓpinquiorē deo
qui hic pl⁹ habuit de caritate.ꝗ̄
uis ⁊ ipo gñe act⁹ meritoriū pos
sit ꝯsignificari diuersitas nō re=
spectu p̄mij eenlis qđ ē gaudiuz
de deo sed respectu alicui⁹ p̄mij
accidētalis qđ est gaudiū de bo
no creato. In domo aūt celi em=
pirei corpalr̄ v n⁹ propinqor erit
hūanitatis xp̄i ꝗ̄ ali⁹ fm ꝙ hic
pl⁹ meruit vt ꝓbablr̄ videt̄ si pro
pinquitati aīe ad deū corñdet
corporis propinquitas ad hūa=
nitatem xp̄i. ¶ Scđo habebunt
gaudium extra se ex mundi re=
nouatiōe. De quo notat tho.in.
iiij.dis.xlvij.ꝙ qꝛ mund⁹ aliq̄mō
fact⁹ est ꝓpt̄ hoīem: oꝫ ꝙ qñ hō
glificatur fm corpus etiam ele
mēta hui⁹ mūdi ad statū melio=
rē mutent̄.vt sic loc⁹ sit ꝯuenie
entior ⁊ aspect⁹ delectabilior.fi
et aūt hec purgatio ꝑ cōflagratio
nē ignis elemētaris scđm aug.

x.de ci.dei.et hr̄ i glo.i.coꝛ.vij.
sup illo. Figura hui⁹ mundi p̄te
rit ad infernū aūt purgamenta
deducent̄ ita ꝙ q̄cq̄d ē grossū et
fedū in elemētꝫ separabit̄ a pu=
ro ⁊ retrudet̄ in infernū.quicq̄d
aūt pulchrū ē ⁊ nobile subtile.⁊
lucidū i superiorib⁹ reseruabit̄
ad gliaꝫ sctōꝝ vt dicit glo.basi=
lij super illo p̄i. Vox dñi interci=
dentꝫ flãmã ignis. Vñ lu.iij. Cu
ius.f.iudicis vētilabrū in manu
sua ⁊ purgabit areã suã ⁊ ꝯgre=
gabit triticū suum.i. electos in
horreū. Paleas aūt.i.reprobos
ꝯburet igni iextinguibili. Scđz
s̄ tho.et alios doctores in.iiij.
dis.xlviij. Purgabūt̄ corpa ele=
mentaria.vñ t̄ra tunc erit sicut
cristall⁹ ⁊ planabit̄.aer erit cla
rior:nec hēbit obscuritatez aut
vētos aut hmōi. aq̄ etiã ⁊ ignis
fient puriora. Alia aūt corpa in
nouabunt̄ supi⁹ qꝛ sol stabit in
oriēte/luna in occidēte/⁊ mot⁹
oim celoꝝ cessabit ⁊ oia amplio
ri luce illustrabunt̄ vñ ysa.xlvi.
Ecce ego creo celuz nouuz ⁊ t̄rã
nouã.⁊ non erit in mēoria p̄ora.
Et apoc.xxi. Vidi celuz nouū ⁊
t̄rã nouã Et ysa.xxx. Erit lux lu
ne sicut lux sol' ⁊ lux sol' septem
pliciter sicut lux septez dieꝝ.in
die q̄ alligauerit dñs vuln⁹ ppl'
sui. Ubi glo. interli. Post iudici
um ⁊ celum erit nouū ⁊ terra no
ua Oia em̄ propt̄ homiem facta
in ei⁹ lapsu peiorata sunt.et sol
et luna suo lumine minorata.
hec ibi. Et vt dicit tho. Minora
tio illa est intelligenda non ad
litteram in ipis celsis sz quo ad
vsum hois qꝛ hō post pc̄m non
tm̄ cōmodum consecutus est ab
eis sicut ante. Per quē modum

⁊ gen. iij. terra dicitur maledicta i opere ade. Unde homo añ peccatuȝ tãtuȝ ꝯmoduȝ habuit ex lumine lune sicut nunc ex lumine solis Sed post resurrectionem lux lune ⁊ solis augmẽtabitur scdm̃ rei veritatẽ. hec omnia ex tho. Secundũ etiã ipsuȝ tho. Non manebunt animalia / plãte / ⁊ mineralia secũdum substãtiã post iudicium. hec em̃ corruptibilia solum sunt creata: ꝓpter hominez vt eum in hoc exilio iuuent ad patriã. ℭ Tercio iocunditatem accidẽtalẽ habebunt extra se. ex malorũ segregatione. Uñ ex ista ratione tot gaudijs gaudebunt / quot dampnatoꝝ demonum ⁊ hominũ euaserunt societates: gaudebũt in ꝙ maxime de inclusione pctõꝝ. q2 scȝ peccata que maxime hominibus nocuerunt post diem iudicij i iferno sicut in loco proprio claudent. ℭ Quarto de dãnatoꝝ punitione. Tãta em̃ erit vnio voluntatis btõꝝ ad dei voluntatez: ꝙ non poterit aliud vel le ꝙ ipse vellit. ⁊ ideo cuȝ eo congratulabunt pulchritudi iusticie eius. ẜm ꝙ ipe dicit ꝓuer. i. Ego qꝫ in interitu vr̃o ridebo. Et de iustis dr̃. Letabit iustus cuȝ viderit vindictã scȝ cuiuslibet dãnati. Itẽ ps. Sup eum ridebũt ⁊ dicẽt ecce hõ qui non posuit deũ adiutorẽ suũ sȝ spauit in multitudine diuitiaꝝ suaꝝ ⁊ ꝓualuit in vanitate sua: sȝ nũc pmit iusticia aliena. ℭ Quinto de btõꝝ liberatione. In qꝫ ꝑsona ps. ait. Aia nr̃a sicut passer erepta est de la. ve. laqus cõtri. est ⁊ nos libe. su. Et rõ. viij. dr̃. Ipsa creatura (scȝ btã) liberabitur a seruitute corruptionis in libertate glie filioꝝ dei. Liberant aũt bti ꝑcipue a triplici miseria. ℭ Primo a misia piculoꝝ puta demonis / pcti / et inferni. Ideo dicit q̃libȝ btũs illud eccliastici. li. Liberasti me ẜm multitudinẽ mie nois tui a rugientib' ꝑparatis ad escaȝ ⁊ de manib' q̃rentiũ aiaȝ meã / et de multis tribulationib' q̃ circundederũt me. In hui' miste riuȝ dr̃. ij. macha. i. De magnis piculis a deo liberati magnifi ce grãs agim' ip̃i: vt pote q̃ aduersus talẽ regẽ dimicauimus scȝ aduers' dyabolum de q̃ habet iob. xli. Ipse est rex sup oẽs filios supbie. Et in eodeȝ ca. ań Non est sup terrã ptãs q̃ cõpet ei. In beatitudine igit celesti nõ ẽ diabol' tẽtãs ãpli' non carо aduers' spm̃ cõcupiscẽs / non amor mundi cor hois alliciens nõ picula aliq̃. Ideo dt bern̄. O felix aia q̃ fetulẽte carnis supe rata misia in diuine sapientie lumina redescit Et pau. ro. vij. ꝯsiderat liberari ab hmõi periculo di. Infelix ego hõ quis me liberabit de corpore mortis huius? Et aug. lib. solil. Felices q̃ de naufraga ꝑtiuita ad tanta gaudia iã ꝑuenire meruerunt. Infelices nos ⁊ miseri q̃ per huius maris fluctus ꝑcellosas vo ragines trahim' naueȝ ignorãtes viã p quã ad salutis portuȝ peruenire valeamus. Infelices inꝙ q̃ꝫ est via i exilio / vita ipericulo finis in dubio / nesciẽtes fineȝ nr̃m q2 oia in futuꝝ reseruãtur incerta et adhuc in pelagi fluctibuȝ ꝟsamur suspirãtes ad portum. hec ille. ℭ Scdo li-

berantur bti a miseria doloruz
Apoc.xxi. Absterget deus oēm
lachrymam ab oculis eorum et
mors vltra non erit neq luct⁹
neq clamor rc̃. ¶ Tercio a mi=
seria timorꝝ. Prouerb̃.i. dicit di
uina sapientia. Qui me audie
rit absq timore req̄escet r abū=
dātia ꝑfruetur malorū terrore
sublato. Et leuitici.xxvi. Absq
pauore habitabitis in terra vr̃a
dabo pacez in finibus vr̃is. dor
mietis r non erit q̄ exterreat.
¶ De gl'iosa societate btōrum.

Tercium
misterium ptinēs
ad gl'iaz accidēta
lē btōꝝ ē misteriū gl'iose socie=
tatis. Ex hac ei societate btōꝝ in
vnū ꝯgregata erit sp̄alis q̄dā et
ienarrabil' leticia i btis pp tria
Prio pp ineffabilez caritatem.
r pp inexplicabilē nūerositatē
t'tio pp iextimabilē varietatem

PRimo ppter eoꝝ ineffabi=
lem caritatem. Quilibet
eīn eoꝝ diliget aliuz quēcunq
btm̄ plus vel minus b'm gl'iosaz
ei⁹ ꝑfectionē actiuam vel passi
uam q̄ erit in scto̅. Jō bn̄ ait ps̄.
Unā petij a dn̄o scz vitā eternā
Et non determinat quā vnā pe
tijt vt innuat ꝙ est summū bonū
et vniuersale. Et subdit hāc re=
q̄rā.i. iterꝝ atq iterum q̄rā. vt i
habitē in domo dn̄i oib⁹ diebus
vite mee et vt videā voluntatē dn̄i
tam in se q̄ in suis btis. r visitē
tēpluz ei⁹.i. totā celestē hier'lz.
.i. oēs btōs q̄ sicut alibi d't ps̄.
Tunc dn̄s reuelabit cōdensa.i.
vmbracula misterioꝝ q̄ in p̄nti
dicta sūt de gl'ia paradisi mani
festa fient r in tēplo eius om̄s di=
cent gloriā. Ex caritate itaq r
amicicia mutua multiplex erit
inter eos leticia. Unde ansel. p
so.ca.penul. Jnterroga intima
tua si cape pōt gaudiuz de tan
ta btitudine sua. Sz certe si q̄s
alius quē oino sicut teipm̄ dili
geres eādē btitudinē haberet:
duplicaret̄ gaudiū tuuz. Si vo
duo vel tres vel multo plures
idipm̄ haberēt: tātūdē p singu=
lis quātuz p teipo gauderes si
singulos sicut teipsuz amares.
Ergo illa ꝑfecta caritate innu
merabiliuz btōꝝ angeloꝝ et ho
minum vbi null⁹ minus alium di=
liget q̄ seipm̄: nō aliter gaude=
bit q̄sq pro singulis alijs q̄ pro
seipo. Si ḡ cor hominis de tāto
bono suo vix capiet gaudiuz su
um quō capax erit tot r tantoꝝ
gaudioꝝ. hoc ansel. Jtē de hac
amicitia dicit idez ansel. lib. de
simili. Perfecta amicicia ē q̄ in
inimiciciā cōuerti non pōt. hic
aūt si q̄s tātā amicitiā haberet
ad alium velut p̄r ad filium: vti
tn̄ pōt i inimiciciā sz i p̄ria ꝯtū
se q̄sq tm̄ r tādiu diliget alterꝝ
nec video quō possit aliter esse.
Presertī cum oēs vnum corpus
xp̄i sint r xp̄s oim pater sit et ca
put. hec ille. Si igit in hac vita
misera iocundū ē hr̄e amicū ve
ruz r fidelē r delectabile est ami
cis ꝯuiuere. pp q̄d dicit sapiens
ecclesiastici.xxv. Btūs qui inue
nit amicū verꝝ: q̄ta tūc erit iocū
ditas tātos tales et tot amicos
tā perfecte fideliter r veraciter
diligētes hr̄e r ipm̄ fontē ami=
cicie possidere. Tāta siqdez vis
caritatis eos inuicē sociat: vt
vnusq̄sq quod in se nō accepit:
in alio accepisse se gaudeat Ex

hac aūt caritate ⁊ amicicia mutua erit inter eos perfectissima concordia. de q̄ sic dicit Ansel. Concordiā nec ad nosipos hic plerūq̄ hēmꝰ cum corpꝰ ⁊ aīa dissideāt. sed hec cessabunt cū corpꝰ ⁊ aīa ī deum tēdēt. Eccl'ia enī vna erimꝰ ⁊ xp̄i corpꝰ ⁊ xp̄us erit caput ⁊ sponsꝰ. Sꝫ dicis. Si ego q̄ volo habuero: ⁊ idē mecū oēs volūt: ergo maior petro eē potero si voluero. Rn̄deo ībecillitati tue. Te maiorē esse petro: velle nō potes q: hoc velle ē se nihil velle eē. Illi enī eē eq̄lē in gl'ia velle nō poteris cuiꝰ meriti ipar es. Pulcherrimū ei illō corpus ꝓ nullo cōmodo violare velles In humano etenī corpe nec pes manꝰ eē appetit nec oculꝰ aurꝭ: sic ī illa dei ciuitate admirabili: quisq̄ enī ꝓ modulo suo satiabit̄ vt nec āplíꝰ velle possit. Tho. ēt in. iiij. dis. xlix. assignat rōnē di. In btis erit pfecta caritas. vn̄ ibi q̄libꝫ plꝰ deū diliget q̄ seipz. Et iō magiꝭ volet id qđ ē ꝯueniēs deo. q̄ id qđ ei eēt vtilius. Et iō magis volet diuinā iusticiā saluari ī hoc qđ ipe minꝰ habeat qđ ē deo ꝯueniētiꝰ: q̄ ī hoc qđ plꝰ hēat qđ esset sibi vtiliꝰ q: hoc ēt ē ei ꝯueniētiꝰ. sicut puero ꝯueniētior ē tunica sibi ꝓporcionata iuxta sui corpis q̄titatē q̄ maior ⁊ ꝓlixior. ⁊ de ea est magis contentus quo ad vsum suum q̄ de maiori.

Secūdo erit ienarrabilis q̄dā accidētal' leticia ī btis ex gl'iosa societate ꝑ ꝑ iexplicabilē nūerositatē. Scti nēpe dilatāt spūalē atq̄ gl'iosum aspectum ad ifinitū numeꝝ btōꝝ in q̄bꝰ m'tiplicāt q̄si inumerabilit̄ suā accidētalē gl'iam. vn̄ ex hac rōne tot gaudijs gaudebunt q̄t ꝯsodales hn̄t āgelos ⁊ homines De hmōi autē inumerabili multitudie dr̄ apo. vij. Uidi turbā magnā quā dinumerare nemo potat ⁊c. O q̄ mirabile ⁊ q̄ iocūdum erit vidē tot ⁊ tātas: tā gloriosam ⁊ nobilissimā societatē i qua omnes erunt reges. vt superius dictum fuit.

Tercio ꝑ ꝑ iextimabilē varietatē. Nā gaudebūt eq̄les de gl'ia eq̄liū. maiores de gl'ia minoꝝ. mīores de gl'ia maioꝝ. vn̄ de q̄libꝫ aīa btā dici pt illud ps̄. Astitit regia a dextrꝭ tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. s. gl'ie ⁊ pulchritudis sāctoꝝ. Propt̄ p̄dicta bn̄ dicit Ansel. li. ꝓso. Cur ꝑ multa vagaris homūcio q̄rēdo bona aīe tue ⁊ corpis tui. Ama vnū bonū in q̄ sūt oīa bōa ⁊ sufficit. Si te delectat pulchritudo fulgebūt iusti sicut sol. Si volūtas aut fortitudo aut libertas corpis cui nihil obsistere possit: erūt siles āgelis dei q: seminat̄ corpus aīale ⁊ surget corpꝰ spūale ptāte vtiq̄ nō natura. Si lōga ⁊ salubris vita ibi sana ē eternitas ⁊ eterna sanitas q: iusti ippetuū viuēt ⁊ salus iustoꝝ a dn̄o. Si sacietas saciabimur cum appuerit gl'ia dei. Si ebrietas: iebriabunt̄ ab vbertate domꝰ eiꝰ. Si melodia: ibi āgeloꝝ chori ꝯcinunt sine fine deo. Si q̄libꝫ mūda voluptas: torrē te voluptatꝭ sue potabit eos deꝰ Si sapia: ipa dei sapia ōndet se ipam. Si amicicia: diligēt deū plusq̄ seipos: ⁊ inuicē tā q̄ seipsos. Si ꝯcordia: oībus illis erit vna volūtas: q: nulla erit ibi ni

fit dei voluntas. Si ptās: oipotē
tes erūt volūtati sue sicut deꝰ sue
Nā sicut pōt deꝰ qđ vult p seipm
ita poterit illi qđ voluerit p illum
Si honor ⁊ diuitie: dās suos bo
nos ⁊ fideles supra multa bona
ↄstituet: immo filij dei ⁊ dij voca
bunt: ⁊ erūt. Et vbi erit filiꝰ dei:
ibi erūt ⁊ illi. heredes qdē dei. co
heredes autē xpi. Si vᵒ securi-
tas: certi ita erūt vt nullatenus
ista vel potiꝰ illud bonuȝ sibi de
futuꝝ sciant. Interroga itima
tua: si capē pñt tm̄ gaudium su
um de tanta btitudine sua. hec
ille. O igit ceci mundani q̄ padi
sum facitis de hoc mundo q̄ ē pa
radisꝰ asinoꝝ: cur sursū corda
nō erigitis? Excellētiā aūt inef
fabilē illiꝰ celestis glie de q̄ dixi-
mꝰ tā sbalis ꝙ ↄsbalis: ꝙ ēt acci
dētalis magna cū dulcedie ↄsi-
derās aug. in lib. solil. dicebat.
O regnū etnū: regnuȝ oim scto
rum. vbi lumē indeficiēs: ⁊ pax
dñi q̄ exupat oēȝ sensuȝ in q̄ san
ctoꝝ aie reqescūt. ⁊ leticia sem
piterna sup capita eorum. O ꝙ
gliosuȝ ē regnū q̄ tecum dñe re-
gnāt oēs scti amicti lumine si-
cut vestimento hñtes in capite
suo coronā de lapide pcioso. O
regnū btitudis etne: vbi tu dñe
spes sctōruȝ ⁊ corona glie facie
ad faciē videris a sctis letificās
eos vndiq̄ pace tua. Ubi gaudiū
īfinitū: leticia sine tristicia. salꝰ
sine dolore reqes sine labore:
lux sine tenebris: vita sine morte
oē bonū sine oi malo. Ubi iuuē-
tus nunꝙ senescit. Ibi vita ter-
minū nescit. Ibi decor nūꝙ pa-
lescit. Ibi sanitas nūꝙ marces
cit. Ibi gaudiū nunꝙ decrescit.
Ibi dolor nūꝙ sentit. Ibi gemi
tus nūꝙ audit. Ibi triste nichil
videt. Ibi leticia sp habet. Ibi
malū nullū timet. qm̄ summū bo
num possidet. qđ est sp vidē faci
em dñi virtutū. hec ille. O ꝙ vtile
est hec tanta gaudia ↄsiderare
ↄtra huiꝰ miserabilis mūdi tor
mēta. Iō dicit hier. ad eustochi
um. Quotiens te vana scli dele
ctat ābitio: q̄tiēs ibi videris ali
qđ gliosum: ad paradisuȝ mēte
trāsgredere ⁊ ēē icipe qđ futura
es. Egredē paulisper de carcē
corporis tui ⁊ pñtis laboꝝ mer
cedē añ ocłos depige: quā ocu-
lus nō vidit: nec auris audiuit.
nec i cor hoīs ascendit. hec ille.
De excellētia aūt hmōi merce-
dis sctōꝝ di. ber. Merces sctōꝝ
tā magna est ꝙ nō pōt mēsura-
ri tā mlta est ꝙ nō pōt numera-
ri tā copiosa ꝙ nō pōt finiri tā
pciosa ꝙ nō pōt extimari. Et au
gust. de ciui. dei. Qđ deꝰ ppara
uit diligētibꝰ se spe nō attingit
caritate nō ↄphēdit: desideria
⁊ vota trāsgredit: acqri pōt exti
mari nō pōt. hec ille. Ecce ꝙ ma
gna remūeratio / ꝙ magnū pmi
um ↄsequit modicū laborē huiꝰ
vite. Uñ sap. iij. In paucis vexa
ti (ecce laboris exiguitas) i mul
tis bñ disponent. Ecce magna
remuneratio. Uñ btūs effreȝ sic
inqt. Modicꝰ est labor istitutio
nis nr̄e frēs kmi ⁊ magna ē reqe-
es: parui tpis ē afflictio: sed re
tributio eiꝰ vȝ delicie paradisi
⁊ exultatio ⁊ leticie in sclm̄ scli
pmanebūt. Iō dicit sapiēs eccli-
asti. vlt. Uidete ocłis vrīs q̄ mo
dicū laboraui ⁊ iueni mihi mul-
taȝ reqeȝ. Et sic clare pȝ ꝙ bre
uis iste labor ē pmia mlta labo
ris. Fac igit libent ⁊ voluntarie

imortalis futur⁹ pvita ppetue duratura q̄ gratanter faceres hō mortu⁹ pvita tp̄ali ad modicum differēda. Sȝ ptḣdolor q̇s peitet: q̇s pctā defletꝛ q̇s fubuenit paupi: q̇s miseret̄ inopi: q̇s ꝯpatit̄ miseris/ q̇s cogitat de futuris: nemo penitus vel pauci oēs q̇ppe terrena sapiūt et que sua sūt q̄rūt nō q̄ iesu christi/ vicia diligūt/ virtutes fugiūt. ꝛ sicut iumenta in stercorib⁹. sic et ipsi in pctis multiplicib⁹ miserabiliter ꝯputrescūt. Quid plura: nolunt scire ꝛ intelligere vt bñ agāt: nec oculos aperire vt clare videāt: sic excecauit eos malicia eorū. O stulta malicia O mala stulticia voluntarie vitā fugere/ mortē diligere/ spernere bonū: agere malum: deuȝ contemnereꝛ ꝛ demoni obedire O miserrime peccator cur proprio caput ense secas: Cur spōte cathenas demonis icurris: Cur sua iussa facis: Exurge exurge: euigila: vade et relinque dyabolum fuge: demonium ne postea cū eo eternaliter condēneris. Miror nec satis mirari sufficio ꝙ hō qui pre ceteris est creatura rōnalis in nullo q̄li sequitur iudiciuȝ rōnis spnēs salubria: affectās noxia: querens et desiderans mortifera. O deus eterne q̄ causa talis dementie: q̄ rō tante fatuitatis ꝛ insanie: Cur aie morteȝ tā pno corde requirunt homines: Cur sibi quod tollit viuere captat homo: Uere vere: gens absq̄ consilio est et sine prudentia. Heu vtinā saperent et intelligerent ac nouissima prouiderent.

Amen.

¶ Sequunt̄ alique breues questiones sermocinantibus satis oportune ab eodem patre et diuersis doctoribus exerpte: partim his q̄ttuor nouissimis partim diuersis aliis materiis applicabiles/ quas cuȝ inuenisset impressor huic operi connexas noluit etiā pre reuerentia tanti patris eas deperire.

Utrū aduētū dñi ad iudicium. p̄cedē debeāt aliq̄ signa: ꝙ nō q̄ꝛ p̄mū ei⁹ aduētū non p̄cessert huiusmōi signa. Sȝ cō. luc. xxi. Erūt signa i soleꝛc. R̷. Xp̄s ad iudicā dū veniēs in forma gl̄iosa appebit pp authoritatē q̄ iudici debetur. Ad dignitatem aūt iudiciarie ptātꝭ ptinet hr̄e aliq̄ idicia q̄ ad reuerentiā ꝛ subiectioneȝ iducāt. iō aduētū xp̄i ad iudiciuȝ mlt̄a signa p̄cedēt vt corda hoim in subiectionē venturi iudicis iducant̄ ꝛ ad iudiciuȝ p̄parent̄ hmōi signis p̄moti. q̄ aūt sint ista sig̃ de facili sciri nō pōt Sig̃ aūt q̄ in euāgeliis legūt̄ vt aug. dicit ad esuciuȝ de fine mūdi non solū ptinēt ad aduentuȝ dñi ad iudiciū sȝ etiā ad tp̄s destructiōis hierl̄ȝ ꝛ ad aduētū q̄ q̄tidie xp̄s eccl̄iaȝ suam visitat Ad illud aūt q̇ꝺ obiicit̄ dicēduȝ ꝙ in prio aduentu xp̄s venit occult⁹/ ir: secundo autem vētur⁹ est manifestus. hec tho. in. iiij.

¶ Utrū oēs gñaliter resurgēt: ꝙ nō. ps. Non resurgent impii i iudicio. Sȝ ꝯtra. i. cor. xv. Oēs quideȝ resurgemus. R̷. Ea q̄rū rō sumitur ex natura spei oȝ similiter esse in his que sunt eius

dem speciei talis aūt ē resurrectio. hec em̄ est eius rō ꝑ aīa in perfectione vltima spēi hūane esse non pōt a corpore separata. Vn̄ nulla aīa in ppetuum remanebit a corpore separata. Ad illud aūt qd̄ obijcitur dicendum ꝙ loquitur de spūali resurrectione. hec tho. in. iiij.

¶ Utruꝫ i iudicio resurgēt oēs electi? ꝙ non qꝛ liberior est aīa ad contemplāduꝫ deum exuta corpore ꝙ̄ corpori ꝯiuncta: sed nichil debet fieri quo aīe electorū sint minus libere ad contemplanduꝫ deuꝫ ḡ electoꝝ aīe corporibus nō vniētur. Contra. ij. machab. vij. Rex mundi defunctos nos suis legibus in eterne vite resurrectione suscitabit: ſꝫ electi moriuntur in obseruatione legis diuine. ergo electi resuscitabuntur. Rn̄sio ƀm rich. in. iiij. sen. disti. xliij. ꝙ oms̄ electi resurgent qꝛ ad hoc ordiāt principaliter resurrectio vt homines ꝯsequātur vltimum finē suuꝫ. vltim⁹ aūt finis electoꝝ ē perfecta eoꝝ ꝯiunctio cuꝫ sūmo bono quo fine ꝯpletur oīs appetitus eoꝝ. hunc aūt finem complelius consequētur electi per resurrectioneꝫ eoꝝ qa sicut dicit aug. xij. super gen̄. versus finem. Inest aīe quidam naturalis appetitus corpus administrandi quo appetitu retardat quodammodo ne tota intentio ne pergat in illud summum celum ꝙ̄diu nō subest corpus cuius administratiōe ꝯquiescat. ¶ Ad oppositum dicēdum ꝙ maior non est vera de corpe glorifi cato quale habebūt electi in resurrectiōe: ſꝫ vera est de corpore tali quale est modo.

¶ Utrū paruuli q̄ cū solo originali decesserūt resurgent in iudicio? ꝙ non. resurrectio erit ꝑpter plenā retributionē meritorum ⁊ demeritoꝝ. ſꝫ paruuli tā purgati a pctō originali ꝙ̄ illi q̄ i pctō decesserīt origiali nō meruerīt neqꝫ demeruerīt ḡ nec illi nec isti resurgēt. Cōtra ioh. v. Mortui audiēt vocē filij dei: et q̄ audierint viuēt. Et vt dr̄ parū post. Oēs q̄ i monumētis sūt audient vocē filij dei ḡ oēs q̄ i monumētis sūt resurgēt. ¶ Rn̄sio ƀm rich. i. iiij. sen. dis. xliij. ꝙ puuli q̄ cū solo origiali pctō decesserīt resurgēt ꝑpter causam resurrectionis oīb⁹ cōmunē de qua supra etiam ꝑpter causaꝫ specialeꝫ. ꝑ pctō em̄ originali obligatur homo ad penaꝫ dāni. pctm̄ aūt origiale contrahit aīa per vnionē sui cuꝫ carne infecta. iō conueniēs est vt aīe paruuloꝝ carentiā visionis dei perpetuo patiantur in suis corporib⁹ vnite per quoꝝ contagioneꝫ incurterunt obligationem ad talem penā. ¶ Ad oppositū dicenduꝫ ꝙ ꝙ̄uis in paruulis non sit act⁹ merēdi vl̄ demerēdi. in illis tn̄ in q̄bus remissū ē pctm̄ originale est radix merēdi ſcꝫ grā gratū faciēs. ⁊ in illis in q̄bus nō ē remissum est radix demerendi ſcꝫ habitualis ꝯcupiscentia: iō resurgent tam isti ꝙ̄ illi.

¶ Utrū oms̄ resurgēt in eisdem locis in quibus fuerūt sepulti? ꝙ nō qꝛ resurrectio erit a morte sed mors magis respicit locū mortis ꝙ̄ sepulture ḡ resurgēt in locis in q̄bus decesserūt. Contra Eze. xxxvij. Ego aperiam tu

mulos vr̄os ⁊ educam vos de ſe
pulchris veſtris popule meus.
Reſpōſio ſm̄ richar. in. iiij. diſt.
xliij. ꝙ mortui reſurgēt in illis
locis in q̄bus tp̄e reſurrectiōis
erit pars principalior corporiſ ſi
ue ibi fuerit corpora eoꝝ ſepul
ta a pͥncipio ſiue non. ſi aūt illo
tp̄e ꝯtigat alicuiꝰ corporiſ par
tes eq̄ pͥcipales eē in pluribꝰ
locis. tūc cū nō ſit rō quare ma
gis reſurgat i vno loco ꝙ̄ i alio
tūc reſurget in illo loco in quo
voluntas dei imperabit. Ad op
poſitum dicēduz ꝙ reſurrectio
nō tantum erit a morte ſed eti
am ab incineratione. incinera-
tio aūt magis de proprie reſpicit
locum ſepulture ꝙ̄ locū mortis
¶ Utrū oēs reſurgēt i eadē eta
te? ꝙ nō q2 a reſurgētibꝰ maxie
a bonis nichil auferetur qđ in
eis fuerit dignitatis. ſꝫ ſicut dr̄
ꝓuerb. xvi. Corona dignitatis
ſenectus. ġ ſenes reſurgēt i ſe-
nili etate: ſed iuuenes non re-
ſurgēt in ſenili etate. ġ nō oīs
reſurgēt in eadem etate Cōtra
gloſa ſup illud ad ephe. iiij. In
mēſura etatis plenitudinis xp̄i
tūc oēs in eadēz etate reſurgēt
in qua chriſtus mortuꝰ eſt ⁊ re-
ſurrexit cuiuſcūq3 etatis mor
tui fuerint. ¶ Rn̄ſio ſm̄ rich. in
iiij. diſt. xliij. ꝙ etas dupliciter
pōt accipi. Uno mō ꝓ toto tp̄e q̄
vixit hō ⁊ ſic nō oēs reſurgēt in
eadē etate. Alio mō ꝓ ſtatu cor
poris ⁊ ꝟtutis q̄ ex annis in hu-
mano corpe relinquit̄ ſm̄ quēz
modū accipiēdi etatē dicimꝰ ꝙ
adam factus fuit in etate virili
⁊ ſic oēs reſurgēt in eadē etate
ſcꝫ xp̄i. ¶ Ad oppoſitū dicendū
ꝙ ſenectꝰ dicit̄ corona dignita
tis nō ꝓpter ꝯditionē corpis q2
tunc eſt in defectu ſed ꝓpter ſa
pientiā q̄ in eis preſumit̄ maior
ꝓpter multā experiētiā ex tp̄is
antiq̄tate: quapropt̄ dr̄ iob. xij.
In antiquis eſt ſapientia.
¶ Utrū oēs reſurgēt in ſexu vi-
rili? ꝙ ſic q2 oēs reſurgent ſine
defectu et deformitate ſed ſexꝰ
femineus eſt ex defectu nature
et p̄ter eiꝰ intentionē ſicut eñ
dicit philoſophus. xvi. de anīali
bus. Femina ē quaſi mas occa-
ſionatus ergo ſexus femineus
nō reſurget. Contra augu. xxij.
de ciuitate dei. cap̄. xvij. dicit.
Michi melius ſapere vident̄ q̄
vtrunq3 ſexum reſurrecturū nō
dubitant. ¶ Reſpōſio ſecunduz
richardum in. iiij. diſtin. xliij.
ꝙ licet quidā dixerūt ꝙ oēs re-
ſurgent in ſexu virili vt innuit
aug. i capitulo preallegato ta-
men dicendum eſt ꝙ nō omnes
reſurgent in ſexu virili ſed viri
in ſexu virili: et femine in ſexu
femineo. quia hoc exigit natu-
ra indiuidui et congruit perfe-
ctioni ſpeciei ⁊ erit occaſio lau
dandi deum. Dicit autem ſco-
tus ꝙ poteſt eſſe ꝙ viri reſurgēt
in ſexu femineo et femine in ſe
xu virili iidem in numero quia
vir et mulier ſoluꝫ accidentali
ter diſtiguntur. Ad oppoſitum
dicēdum ꝙ ꝙ̄uis mulier gigna
tur preter intentionem nature
particularis eſt tamen de intē
tione nature vniuerſalis nec in
illo ſexu confuſio libido ſeu ve-
recundia erit.
¶ Utrum corpora reſurgentiū
reſurgent cuꝫ deformitatibus
ſuis? ꝙ ſic. Cicatrices ſunt de
formitates in corpore: ſed cor

pus christi resurrexit cum cica tricibus vt potest accipi ex his que habētur iohan.xx. ergo m' to fortius corpora alioꝝ resur gent cum suis deformitatibus Contra augu. in ench. cap. iij. Resurgēt corpora sanctoꝝ sine vllo vicio. igit' et similit' argui pōt de corporibus dānatoꝝ q̄a sicut cōica bunt cum beatis in natura: ita videtur in naturalibus dispositionib⁹ corporalib⁹ ¶ R'nsio fm richar. in. iiij. disti. xliij. ꝙ sicut accipi potest ex sententia augusti. xxij. de ciui. dei. cap. xix. omnis deformitas reducitur vel ad illam que est ex parte corporis vel ex parte figure vel ex parte diminutionis partium vel ex parte superabundantie. Dico ergo ꝙ q̄cūq; predictorum modorum deformitate accepta corpora electorum sine omni deformitate resurgent quia omnis deformitas ad aliquod vicium pertinet Sed fm augu. vbi supra. resurgent sine omni vicio seruata integritate nature: corpora aūt damnatorū resurgent sine omni deformitate que est ex parte diminutionis partium q2 indistincte dicit apostolus ꝙ mortui resurgent incorrupti: sed vtrum resurgent sine deformitatibus aliis dubiū est ꝛ dicunt qui dā ꝙ nō immo manebunt in eis ad maiorē eoꝝ cōfusionem. Alij dicunt ꝙ resurgēt sine eis q2 in reparatione corporis resurgētis magis attēdit' nature perfectio q̄ȝ cōditio q̄ prius fuit hoc t'n august. in enchi. ꝛ magr' recitat in l'ra relinquit indeterminatum dicens ꝙ nos fatigare nō debet eoꝝ incerta habitudo vel pulchritudo quoꝝ erit certa et sempiterna damnatio Ad oppositū dicēdū fm augu. xxij. de ci. dei ca. x. ꝙ cicatrices in corporibus martyrum non erunt deformitates.

Utrum angeli iudicabūt? ꝙ sic. quia math. xxv. scribitur domin⁹ vētur⁹ ad iudiciū cū āgelis Sz ꝯtra ptās iudiciaria data est apostolis q2 iudicati sunt cuȝ dn̄o ꝛ merita eoꝝ cōparata malis eos ostendent reprobos: sȝ neutrum est in angelis ḡ ꝛc. R'ndet bon̄. in. iiij. disti. xlviij. ꝙ iudiciaria ptās triplici ex causa d'r esse cōicata apostolis scz rōne ꝯparationis. approbationis sententie et honorabilis confessionis. Ratione cōparationis erit omniuȝ maloꝝ bonoꝝ: approbationis vero bonoꝝ t'm sed hoīm et angeloruȝ sed honorabilis ꝯfessionis perfectoꝝ tantū. Un̄ dicendū ꝙ ꝓprie loquendo iudiciaria ptās non erit in āgelis. si aūt d'r i eis esse intelligenduȝ ē rōne approbationis. Cuȝ ḡ dicit scriptura ꝙ venit dn̄s cuȝ angelis nō ē intelligēdum cuȝ angelis iudicātibus sed ministrantibus: hoc bon̄. Utrum oēs iudicabunt? ꝙ sic. ij. coꝝ. v. Om̄s astabim⁹ an tribunal christi vt recipiat ꝛc. Sed cōtra io. iij. Qui credit in eum non iudicatur ꝛc. R. Iudicium dicitur tripliciter. scz ꝓprie: communiter: ꝛ appropriate. Iudiciuȝ cōmuniter d'r collatio manifesta meriti ad premiū Iudicium ꝓpe d'r discussio meritoꝝ cuȝ sentētie diffinitione. Iudiciū appropriate d'r ipa con

dēnatio vñ iudicatꝰ dr̄ ꝯdemna-
tus. primomō dr̄ oēs iudicabun-
tur. qꝛ patebit quō deꝰ oibus re-
tribuet sc̄dm merita. Scd̄o mōp
ut dr̄ iudiciū discussiōis nō oēs
iudicabuntur. sed ert quattuor
ordines sicut distinguit greg. et
magister ponit in littera. Ter-
cio mō iudicabunt mali solum.
⁊ istud iudicium incipit in pre-
senti per excecationez in infide-
libus et per expoliationē in de-
monibus et consummabitur in
futuro hec bonauentura vbi s̄.
¶ Utrum angeli iudicabunt. ꝙ
sic. i. cor. vi. Nescitis qm̄ ange-
los iudicabimꝰ. Sꝫ ꝯtra Jo. xvi.
Princeps mundi huiꝰ iam iudi-
catꝰ est. R̄e. d̄. ꝙ demones non iu-
dicabūtur iudicio discussionis
sꝫ iudicio ꝯdemnationis. Tū ex
parte iusticie dei vt in oibꝰ cla-
rescat iusta eoꝝ condemnatio.
Tum ex pte gl̄ie xp̄i. qꝛ xp̄s tri-
umphauit de dyabolo. ⁊ iudica-
tus fuit a mēbro dyaboli et ad
suggestionē eius. Ideo debet au-
thoritatē iudicialē sup eū acci-
pere. Tū ex parte meriti. qꝛ em̄
participes fuer̄t culpe humane
debent ⁊ participes esse ꝯtunc
lie ⁊ pene. Tuꝫ ex parte sui sup-
plicij ꝯsummandi. Uñ inuoluen-
tur simul cum damnatis ⁊ simr̄
incarcerabuntur. Et similiter
angeli boni iudicabuntur iudi-
cio retributionis. Cōsummabit
em̄ gl̄ia in ipis saltem q̄tuꝫ ad
premium accidentale ⁊ cessabit
meritū. Ad illud aūt quod obij-
citur dicendum ꝙ dyabolus di-
citur iudicatus qꝛ potestas est
ei aliquomodo sustracta q̄trum
ad bonos sed nō oino. Jō opꝫ tūc
iudiciuꝫ eius ꝯsūmari. hec boñ.
vbi s̄. ¶ Utrū ptās iudiciaria sit
christi s̄m diuinitatē vel s̄m hu-
manitatē: ꝙ s̄m diuinitatem qꝛ
eiꝰ est retribuere s̄m diuinita-
tem qꝛ de deo oportet credere
qꝛ ipse remunerator est. heb. xi
g̃ et iudicare. Sed contra io. v
Potestatem dedit ei iudicium
facere quia filius hominis est.
¶ Responsio. Ad hoc ꝙ iudicium
sit firmum cōcurrit authoritas
in sententiādo et potestas in re-
tribuendo. hec autē duo conue-
niunt christo s̄m diuinitatē per
naturam sic em̄ est dn̄s oim po-
tentissimus. s̄m humanitatē ve-
re sunt ei collata per gratiam.
Uñ act. x. Ipse est q̄ constitutus
est a deo iudex. ⁊c̄. hec boñ.
¶ Utrum apparebit xp̄s malis
in forma diuinitatis: ꝙ sic repro-
bi dn̄t terreri ad aspectum xp̄i.
sed quod sūme terret est ptās di-
uinitatis ⁊ maiestas. Sꝫ ꝯtra. Isi-
do. di. In forma q̄ iudicatus est
videbunt eū vt doleāt in forma
diuinitatis nō videbunt ne gau-
deāt. ¶ R̄nsio. Dicendū ꝙ sicut
dicit aug. et isido. ⁊ magr̄ in lr̄a
etiā hugo de sacr̄is. pr̄em nullꝰ
de reprobis videbit i iudicio. sed
oēs filium qꝛ filius hois est. Uñ
non apparebit malis in forma
dei. Propt̄ quod nota ꝙ duplex
est cognitio diuinitatis. Una per
signa ⁊ effectus. Alia in sua for-
ma et essentia. Dico g̃ ꝙ repro-
bi hēbunt cognitionē de xp̄i di-
uinitate p sig̃ certissima et effe-
ctꝰ manifestos. cognitionē aūt
eiꝰ i ppa forma p aptā visionez
nō hēbunt qꝛ talis forma ipro-
portionabilis ē oclis creature
nisi sint sublimati per gl̄iaꝫ aut
superabundantiā gr̄e. reprobis

aūt non dabitur grā nec simplr
nec ad tp̄s. Rō aūt quare nō da=
bit eis virtꝰ q̄ disponat eoꝝ aspe
ctū ad videndū illā lucē est illa
quā tangit aug. ⁊ isid. qꝛ sic ha=
berent sūmā delectationē quod
n̄ latenꝰ scȝ hec boñ. i. iiij. vbi s̄
¶ Utrum apparebit reprobis in
forma humanitatiȝ gl'iosa: vel nō
Criso. Ueniet in iudicio xp̄s nō
solū vulneꝝ cicatrices sȝ ⁊ ip̄aȝ
mortē exprobratissimā ondens.
Sed ꝯtra. Nulla erit ī eo fictio
ḡ talē ondet formā q̄lē hēbit: sȝ
hēbit gl'iosā. ¶ Rñsio dicendum
ꝙ apparebit oībus ī forma glo
sa et non erit differentia a par=
te apparētis sȝ ex parte recipiē
tiū. boni em̄ recipiēt formā glo
sā cū gaudio ⁊ glia / sed mali cū
confusione ⁊ pena ꝯfundent em̄
in aspectu eius et non poterunt
eius sustinere vultū propter cō=
scientie remorsum ⁊ propter ex
pectationem ferende sententie
contra eos. Ad illud autē quod
obijcitur dicendum ꝙ ille cica
trices erūt signa mortis vilissi=
me preterite quaȝ sustinuit. sed
tm̄ qꝛ apparebunt in excellentia
glorie signum erunt victorie et
glorie tunc presentis. hec boñ.
¶ Utrum hora iudicij sit nota
alicui creature: Rñsio. Dicen=
dum absq3 dubio ꝙ hora illa est
nota toti trinitati et homini as
sumpto. Ignota autē est omni=
bus in statu viatoꝝ existentibꝰ
Sed de hoc est contentio inter
doctores an sit nota angelis et
aīabus beatis: Sed certe quid
sit sup hoc tenendum magis do
cebit experientia pro loco et tē
pore ꝙ̄ nunc doceat scientia.
hec boñ. in. iiij. distin. xlviij.

Utrum damnati deum ha
beant odio: vel non. Nullꝰ
potest ipsam bonitatē odio ha
bere. Sed cōtra. psalm. Super
bia eoꝝ qui te oderunt ascēdit
semper. ¶ Responsio. Affectus
mouetur ex bono vel malo app̄
henso. deus autem apprehendi
tur dupliciter vno mō in se sicut a
beatis qui deum per essentiā vi
dent ⁊ per effectus sicut a nobȝ
⁊ damnatis. Ipse igitur in seip=
so cum per essentiam bonitas nō
pōt alicui voluntati displicere
neq3 odio haberi sed aliqui effe
ctus eius pñt esse voluntati re=
pugnantes inq̄ʒtum ꝯtrariātur
alicui. ⁊ ſm hoc aliquis deū odi=
re pōt non in seipso sed rōne effe
ctuum. dānati ḡ deum percipi=
entes in effectu iusticie qui ē pe
na eū odio hñt sicut etiā penas
quas sustinent. hec. tho. in. iiij.
¶ Utrum damnati velint se pec
casse: vel sic. Augu. de fide ad pe=
trum dicit ꝙ bonam hr̄e nulla=
tenus poterunt volūtatē. sȝ nol
le peccasse ē voluntatis bone ḡ
cum considerāt pctm̄ suum non
possunt nolle sed velle. Item vo
luntas hominis post mortē in
uertibilis est sicut et voluntas
angeli. Sed ꝯtra. Sap̄. v. Intra
se penitentiam agentes. Rñdet
boñ. in. iiij. distin. l. ꝙ nolunt pec
casse non propter hoc ꝙ pecca=
tum eis displiceat quia iniustū:
sed quia eis displicet pena iu=
sta. et ideo malam habent volū
tatem. nam adhuc viuit in eis
voluntas peccandi licet dolore
impediatur ne exeat in actum
suum: per habitum enim volun
tatis male appeterent peccare
si non crederent ex hoc puniri.

Unde patet rn̄sio ad primum. Ad aliud autem qđ obijcitur ꝙ voluntas est inuertibilis dicen dū ꝙ verū est de voluntate ꝗtu ad habitū in quē fit plena ꝟsio/ sed nō de vertibilitate ꝗtum ad actum. hoc boñ. ¶ Utrum dam nati volūtate deliberatiua ma lint non esse ꝗ sic eē:ꝙ nō. Pre electio supponit electionē: sed non esse non est eligibile qꝛ oē eligibile habꝫ apparentiam bo ni. sed non esse non hꝫ apparen tiam boni/ qꝛ quod apparet bo num apparet esse. ꝫ ꝛc̄. Sed con tra. Apoc. ix. In diebus illis de siderabunt hoīes mori ꝛ fugiet mors ab eis. Rn̄det boñ. vbi su pra. Credo ꝙ magis appetēdū esset si poneretur in optione oī no non esse ꝗ eternalr̄ torq̄ri. lo quor de appetitu qui refugit in cōmodum hoc eñ iudicat mens mea magis sicut decollationē ꝗ diuturnam ignis adustionem Ueruntñ ſm appetitum honesti qꝛ cruciari iniquos spūs est ad gl'iam dei vtiqꝫ malle deberent ignib⁹ subiacere ad ꝯtinentiaꝫ dei laudem ꝗ per oīmodam cor ruptionem manum dei effugere ꝯcedēdum igit̄ ꝙ dānati mallēt non esse. Ad illud aūt qđ obijcit̄ ꝙ pelectio supponit electionē dicendum ꝙ verū est de illa q̄ est per modum desiderij non de ea q̄ est per modum fuge. hoc bo nauentura. ¶ Utrum damnati vellent omēs esse damnatos:ꝙ non. Lu. xvi. Rogabat diues pro fratribus ne venirent in locum tormentorū. Sed ꝯtra. super hoc quod dr̄ ysaie. xiiij. Surrexerunt de solijs. Dicit glo. Solacium est miserorū multos hr̄e socios penarū. ¶ Respōdet bonauentu ra vbi supra. Et si in damnatis remittātur aliquo modo affecti ones q̄hn̄t annexam delectatio nem. Alie affectiones in quib⁹ est penalitas vigorant. Uñ et si cesset actualiter affectus luxu riandi ꝛ dominandi: tñ accendi tur affectus siue furor impatiē tie ꝛ liuor inuidie. Ideo vehemē ter tristabuntur et tabescent in gloria electorū dei. Et ideo ad satiandam suā impijssimā emu lationem ꝛ odium vellent oīs. eē miseros. Et qꝛ nec ipsi possūt ad beatitudinē pertingere/ nec aliquos possunt a statu beatitu tudinis amouere: ideo in seipis vehementer tabescunt et ꝯfun duntur. Concedendum ergo ꝙ gn̄aliter loquendo mallent oēs esse miseros ꝗ ipsis existentib⁹ miseris aliquos eē beatos. Ad illud aūt quod obijcitur de illo diuite ꝛc̄. dicendum ꝙ ꝗuis in generali damnati nollint vide re beatos aliquos sed oēs mise os: tñ qꝛ specialius habent ali quorū amorem naturalem ꝛ pri uatum / nollent ipsos damnari alijs existētibus in statu glorie qꝛ etsi damnētur adhuc tñ ma net emulatio ꝛ occasio tabescē di. non sic aūt si oēs damnaren tur. attñ nullos ita diligunt na turaliter q̄n vellent eos esse dā natos/ hoc pacto ꝙ nulli essent beati. hec bonauentura.

¶ Utrum fiat mitigatio propt̄ mie pietatem de penis damna torū:ꝙ non. Apoca. xviij. ꝗtum glorificauit ꝛc̄. Itē ysa. xl. Susce pit de manu dn̄i duplicia. dr̄ de anima peccatrice. Itē sup illud psalm. Ex vsuris et iniquitate.

&c. Glosa. Usure dicuntur pctã qm plus mali inuenietur in supplicijs q̄ comissum est in culpis. igit &c. Item delectatio est momētanea et punitur pena eterna et acerbissima. ergo punit supra cōdignū. Sed ctra. Pctōr cū peccat mortaliter offendit deū qui est bonum infinitum et a quo est oē bonum. ergo pena infinite acerbitas puniri debz amittere oē bonum et non esse. sed non ita punitur. ergo citra condignum punitur. ¶ Responsio fm bon. in iiij. distin. xlvij. Mitigatio pene damnatorum dupliciter potest intelligi. Aut q̄tum ad taxationē et inflictionē pene. et sic absq̄ dubio est ibi mitigatio. Alio modo post pene taxationem. et inflictionē. et hoc mō nulla est mitigatio quia tunc claudit eis dñs viscera pietatis. Ad illud autez quod obijcitur de scriptura q̄ dicit q tantum et q duplū et q amplius ad illa oia rñdendū q est comparare delectationez ad penam dupliciter. Aut fm intētionem huius in genere pene et illius in genere delectationis et sic multo maior est pena q̄ delectatio aut fm rationē meriti vel demeriti. et sic dico q meritum delectationis inordinate excedit penaz quia dignus esset peccatorem amplius puniri. Itaq̄ q̄tum ad intentionē et durationē pena excedit culpā sed q̄tū ad meritū culpa penaz. Et per hoc patet ad rōem quia etsi delectatio sit momentanea quia tñ per eam offenditur bonū infinitū meretur penam eternam. hec bon.

Utrum ad beatitudinez requiratur corpus. q non, quia beatitudo non consistit in corporalibus bonis. igitur. Sed cōtra. Perfectio gratie presupponit perfectionem nature. Anima autem sine corpore non habet perfectionem nature. cū sit pars naturaliter humane nature. Omnis autez pars est imperfecta a suo toto separata. ergo anima sine corpore non potest habere perfectionem gratie cuiusmodi est beatitudo.

¶ Responsio secundum thomā. i. ij. que. iiij. Ad perfectionez alicuius rei dupliciter aliquid pertinet. Uno modo ad constituendum essentiam rei. sicut anima requiritur ad perfectionem hominis. alio modo ad bene esse eius sicut pulchritudo corporis et velocitas igenij pertinet ad perfectionem hominis. primo modo non pertinet corpus ad perfectionem beatitudinis humane sed bene secundo modo. Cum enim operatio dependeat ex natura rei q̄to anima perfectior erit in sua natura tanto p̄fectius habebit suam propriam operationem in qua felicitas consistit. Unde augu. xij. super grego. ad litteram. Cum quesisset. vtrum spiritibus defunctorum sine corporibus possit summa illa beatitudo preberi. Respondet q non sic possunt videre illam incommutabilē substantiam vt sancti angeli vidēt sine alia latentiori causa siue ideo quia est in eis naturalis q̄dam appetitus corpus administrandi. Ad illud autem quod obijcitur dicendum. q in corporali bono non consistit beatitudo sicut in obiecto beatitudinis

sed corporale bonum potest fa=
cere ad aliquem beatitudinis
decorem vel perfectionem ⁊ sic
corpus non quidem corruptibi=
le quod aggrauat animam sed
corpus immortale et totaliter
spiritui subiectum facit ad deco
rem beatitudinis et perfectio=
nem. hec ex thoma. ¶Utrum
homines assumantur ad ordi=
nes angelorum. ꝙ non. hierar=
chia enim humana continetur
sub infinita hierarchia celestiū
sicut infima sub media et media
sub prima sed angeli infime hie
rarchie nunq̄ transferuntur in
mediam vel primam. igitur. ⁊c.
Sed contra est quod dominus
dicit Math. xxii. de sanctis. ꝙ
erunt sicut angeli dei in celo.
¶Responsio thome. in prima p͛
te quest. cviii. ꝙ ordines angē
lorum distinguūtur et secundū
conditionem nature et secundū
dona gratie. Si ergo considerē
tur angelorum ordines q̄tum
ad gradum nature sic homines
nullomodo assumi possunt ad
ordines angelorum qꝛ semper
remanebit naturarū distinctio.
sed qꝛ donum gratie dependet
ex libertate dei nō ex ordine na
ture. Ideo per donum gratie ho
mines mereri possunt tantam
gloriam vt angelis equentur se
cundum singl'os angelorū gra
dus quod est homines ad ordi=
nes angelor̄ assumi. Unde luce
xx. dicit dn̄s. ꝙ filii resurrectio=
nis erunt equales angelis in ce
lis. Et augu. dicit. xxii. de ciui=
tate dei. ꝙ non erunt due socie
tates hominum et angelorum
sed vna. Ad illud autem quod
obiicitur dicēdum. ꝙ gratia an
gelis datur secūdum proportio
nem naturalium. non autē sic
est de hominibus et ideo sicut i=
feriores angeli nō possunt trās=
ferri ad naturalem gradum su
periorum ita nec ad gratuitum
homines vero possunt ad gratui
tum conscendere sed non ad na
turalem. hec tho.
¶Utrum omnes beati habeant
equalem beatitudinem. ꝙ sic.
quia Math. xx. Omnes accepe=
runt singulos denarios. Item.
Tantum diliget vnusquisq̄ pro
ximum sicut seipsum. ergo tan=
tum gaudebit linus de gloria
petri q̄tum si eam haberet. sed
si eam haberet tantum gaude=
ret q̄tum petrus gaudet igitur
⁊c. Item augu. super iohannem
et ponitur a magistro in littera
in. iiii. sententiarum dis. l. Om=
nium beatorum hominum est
par gaudium. Sed contra. Joh.
xxv. In domo patris mei man
siones multe sunt. Item. i. cor.
xv. Stella differt a stella in cla=
ritate. Itē ps. Reddet vnicuiq̄
secundum opera sua: sed opera
sunt inequalia. ¶Responsio se
cundum bonauenturam in. iiii.
dis. xlix. Beatitudo dicitur du=
pliciter. vel satians effectiue si=
cut obiectum. vel satians infor
matiue sicut perfectio primomo
do vna est beatitudo vita mer=
ces vnum premium. videlicet
vnus deus. Secundomodo bea=
titudo est vna vnitate conform
tatis et connexionis: sed tamē
differens q̄titate gaudii et re=
munerationis vnus enim alio
clarius videt deum ⁊ magis de
illo gaudet et strictius tenet.
Et sic patet ad primum obie=

ctum de denario. et ad tercium quia gaudium dicitur par non intensiue sed extensiue: quia de eisdem et de tot gaudet vnus quibus et tot gaudet alter: sed non pari affectu. Ad illud autem quod obijcitur. Tātum gaudet de bono proximi quantum de suo dicendum quod verum est. vnde petrus plus gaudet de bono lini quam ipse linus. sed ex hoc non sequitur quod tantum gaudeat quantum si haberet illud quia si haberet illud bonum haberet maiorem caritatē et potestatem intensius gaudendi. hec ex bonauentura. Patet ergo quoniam omnium beatorum est eadem beatitudo obiectiua. Beatitudo autem formalis equalis est omnium/extensiue; quidem tam in duratione quia quelibet est eterna. quam etiam in multitudine. quia quilibet gaudebit de quolibet de quo alius gaudebit ¶ Utrum gloria corporis augmentet gloriam anime? quod non. deus se offert anime separate in aperta visione sicut et post resurrectionem Et si dicas quod propter appetitum administrandi corpus impeditur anima. Contra. Bernardus de diligēdo deo de bonis animabus dicit. quod ita inebriantur deo vt obliuiscant sui. ergo multomagis corporis. Item liberior est spiritus a corpore absolutus quam alligatus ergo magis dispositus ad suscipiendam beatitudinem perfectam. Sed contra. Perfecta beatitudo est quies omnium desideriorum. anima autem naturaliter appetit vniri corpori. ergo impossibile est animam beatificari quousque resumat corpus. ¶ Respōsio secundum bonauenturam. vbi supra. dicendo quod beatitudo dicitur gaudium per essentiam. Gaudium autem potest dici maius quadrupliciter. aut quia de maiori obiecto. aut quia ex maiori habitu. aut quia de pluribus. aut quia ex eodem habitu intensius. Primomodo maius gaudium. quia de maiori non reperitur nec respectu eiusdem nec respectu diuersorum. quia quilibet gaudet de bono infinito. Secundo modo maius inuenitur respectu diuersorum. quia maiori habitu gaudet petrus quam linus. sed non reperitur respectu eiusdem quantum ad diuersa tempora. quia non habebit maiorem habitum petrus post iudicium quam nunc. Terciomodo maius quia latius et de pluribus reperitur in eodem secundum diuersa tempora. quia petrus de pluribus gaudebit post iudicium quam nūc. quia de gloria anime et corporis. de gloria omnium saluandorum. sed non est maius hoc modo respectu diuersorum quia de tot et de eisdem gaudebit vnus paruus sanctus sicut maximus sanctus. Quartomodo maius. quia intensius reperitur etiam respectu eiusdē quia ex eodem habitu intensius mouebitur anima resumpto corpore. quia nullum habebit retardās Ad illud autem quod obijcitur. quod obliuiscitur sui. dicendum. quod non intelligitur quin amet se. sed quoniam omnis amor priuatus qui non referatur in deum ab anima auferetur. Et certe anima beata non appetit corpus amore priuato sed ad gloriam dei. Ad

aliud dicendum. ꝙ est spiritus
absolutus a corpore substantia
⁊ effectu:⁊ iste est liberior. Et ē
spūs alligat⁹ affectu ⁊ solutus
substantia:⁊ iste nō est liber. qꝛ
aliqd vult qđ nō hꝫ. Et est spūs
alligatus substantia ⁊ affectu.
tunc aūt corp⁹ est inobediens.
⁊ talis nō est liber. qꝛ non pōt qđ
vult. Aut per omnia obediēs:⁊
talis est liber libertate sibi cō=
ueniente:quia non vult nisi qđ
potest.⁊ habet omne quod vult
hec bonauentura.

¶ Utrum om̄es appetant btitu
dinē veraꝫ:ꝙ sic. Boeti⁹. Inser
ta est mentibus hoim veri boni
cupiditas. Itē.i.ethy. Om̄ia bo
num appetunt.ℊ summū bonuꝫ
summe appetunt. Sed ꝯtra. au
gu. dicit. Inuisa diligere possu=
mus. incognita nequaꝗ̄. sꝫ mul
ti sunt ignorātes qđ sit ⁊ in quo
sit ꝟa btitudo. igitur ⁊c̄. Itē pec
catū est spreto incommutabili
bono rebus ꝯmutabilibus adhe
rere. Sed beatitudo est bonum
incōmutabile: ℊ oīs pctōr verā
btitudinē spnit. ℊ null⁹ appetit

¶ Rn̄sio ꝺm scotum in. iiij. dist.
xlix. ꝙ oēs summe appetunt be
atitudinē appetitu naturali q̄
est ipa naturalis inclinatio vo
lūtatis ad actū suū sic em̄ vnuꝫ
qđꝗ ꝑfectibile naturaliter ap=
petit suā ꝑfectionem. Appetitu
aūt libero ⁊ elicito oēs vt in plu
rib⁹ beatitudinē appetunt ta=
lis em̄ appetitus vt in plurib⁹ se
quitur inclinationē nature Be
atus aūt bonauētura ibidem di
cit. ꝙ duo sunt que faciunt ap=
petitum scilicet conuenientia
⁊ indigentia:qm̄ igitur aīa ra
tionalis creata est ad dei yma
ginem ⁊ similitudinē ⁊ facta est
capax boni sufficiētissimi. ⁊ ipa
sa sibi nō sufficit cum sit vana ⁊
indeficiens. Ideo dico ꝙ veraꝫ
beatitudinem appetit naturali
ter. Et ad illud qđ obijcitur ꝙ
multi ignorant verā btitudinē
respondet ꝙ sicut in nobis est
duplex amor/naturalis:scꝫ et
deliberatiuus:similiter et du=
plex cognitio:scꝫ naturalis et
deliberatiua. Dicit ergo ꝙ om
nes habent appetitum beati=
tudinis vere in generali et ha=
bent cognitionem in gn̄ali/om
nes enim credunt ꝙ beatitudo
ē bonum quod sufficit. Et om=
nes istud appetunt. In spec ial
vero vbi sit quod sufficit: scꝫ in
honore vel pecunia vel aliquo a
lio errat cognitio ⁊ declinat af
fectio: Et est simile de eo q̇ vult
emere aurū ⁊ credit qđdaꝫ fru
stum auricalci esse frustū auri:
⁊ frustū auri credit esse aurical
cum. Si queras ab eo in gene=
rali quid velit emere respon=
debit aurum. Si queras in spe
ciali quod illoꝝ frustorum vult
emere:respōdebit ꝙ hoc demō=
strato auricalco. Similiter si
ab aliquo queras vtruꝫ velit ha
bere verā beatitudinē. Respon=
debit ꝙ sic. Si queras quid ve
lit vtrum paradisum vel denari
um. respondebit denariuꝫ. ⁊ hu
ius ratio non est. qꝛ hic credit
sufficiētiā eē vbi nō est. hec bon

¶ Utrum propter beatitudinē
appetatur quicquid appetitur.
ꝙ sic. Aug. xiij. de ciuita. dei. c.
viij. Omnes appetunt bti esse ⁊
non miseri. quicquid enim la
tenter aliquis vult ab hoc non
recedit. Sed cōtra. Nullus ap=

petit nisi cognitū: sed potest ali
quis aliquid appetere ignoran
do beatitudinem. ¶ Responsio
secundum scotum vbi supra. ꝙ
si loquamur de appetitu natu=
rali ille semper est in ordie ad
beatitudinem. sed si loquamur
de actu elicito: non oportet ꝙ
quicquid appetitur appetatur
propter beatitudinem: quia ap
petitus potest velle oppositū ꝛ
negatiue ꝛ ꝯtrarie. ita ꝙ neutro
mō erit in ordine ad beatitudi=
nem. Probo ꝙ negatiue: possibi
le est enī cognoscere aliqd non
cognoscēdo btitudinem. veram
actu elicito: ḡ potest illud appe
tere non appetēdo beatitudinē
Item probo ꝙ contrarie: qꝛ ha
bens fidē ꝛ credens ꝙ fornica
tio est cōtraria fini potest velle
fornicari. Ad illud autē ꝙ obijcitur ꝙ qcqd volumꝰ latenter nō
recedit ab appetitu btitudinis
dico ꝙ verū est de appetitu na=
turali semp. ꝛ de appetitu elici
to recto verum est vt in pluribꝰ
sed non de appetitu elicito inor
dinato. hec scđm scotum.

¶ Utrū btitudo hoīs consistat
in aliquo bono creato ꝙ sic. qꝛ
hō non est capax nisi boni finiti
Sed ꝯtra Aug. xix. de ciui. dei.
vt vita carnis aīa est enī beata
vita hoīs deꝰ est. de quo dr̄. bea
tus ppl'us cuius dn̄s deus eius.
¶ Respōsio. Impossibile est be=
atitudinem hoīs esse in aliquo
bono creato. beatitudo eniꝫ est
bonū perfectum totaliter qui
etans appetitum. obiectum au
tem appetitus intellectualis ē
vniuersale bonum: quod nō in
uenitur in aliquo creato: sed in
solo deo: qꝛ ois creatura habet
bonitatem participatā. vnde so
lus deus hoīs voluntatem imple=
re potest. fm̄ ꝙ dr̄ in ps. q re=
plet in bonis desideriū tuum.
In solo igit deo beatitudo ho=
minis consistit. Ad illud circa
qđ obijcitur dicendum ꝙ hō nō
est capax nisi boni finiti vt rei
intrinsece ꝛ inherētis. sed bene
est capax boni ifiniti vt obiecti
hec thomas in. i. ij. q. ij.

¶ Utrum beatitudo cōsistat in
visione diuine essentie. ꝙ nō qꝛ
dicit dyonisiꝰ. i. ca. mistice the=
ologie. Per id quod est supmū
intellectus hō deo cōiungitur
sicut oīno ignoto. Sed cōtra. i.
iohan. iij. Uidebimꝰ eū sicuti est
¶ Respōsio. Ultima beatitudo
non potest esse nisi in visione di
uine essentie. hō enī non est pfe
cte beatus qđdiu sibi restat ali=
quid desiderādum. Inest autē
homini naturaliter desideriū
cū cognoscit effectum ꝛ scit eū
habere causā vt etiā cognoscat
de causa quid est. ꝛ illud deside
rium quasi est admirationis et
causat inquisitionem vt dicitur
in principio methaphisice. Nec
inquisitio illa quiescit quousq
perueniat ad cognoscendum es
sentiam cause. ad pfectam igit
beatitudinem oportet ꝙ homo
pertingat per intellectū ad ip=
sam essentiam prime cause. Ad
illud autē quod obijcitur dicē
dum ꝙ dyonisiꝰ loquitur de co=
gnitione eorum qui sunt in via
tendentes ad beatitudinē. hec
Tho. i. ij. q. iij.

¶ Utrum homo per sua natura
lia possit beatitudinem conseq
ꝙ sic. Natura enī nō deficit in
necessarijs. Sꝫ cōtra. Ultima be

atitudo excedit intellectū hoīs ⁊ voluntatem. i. cor. ij. Oculus non vidit ⁊c. Responsio. Beatitudo imperfecta q̄ in hac vita haberi potest ab homine potest acquiri per naturalia eo modo q̄ virtus in cuiꝰ operatione consistit. sed beatitudo hominis perfecta consistit in visione diuine essentie. Uidere autem deum ꝑ essentiam est supra naturaꝫ nō solum hoīs sed etiā oīs creature. Ad illud autem quod obiicitur dicēdum ꝙ sicut natura nō deficit homini in necessarijs ꝗ̄uis non dederit ei tegumenta ⁊ arma sicut alijs animalibus qꝛ videlꝫ dedit ei rationeꝫ ⁊ manꝰ quibus hec possit sibi acquirere ita nec deficit homini i necessarijs ꝗ̄uis non dederit sibi aliqḋ ꝑncipiū quo possit beatitudinē cōsequi. hoc enī erat impossibile. Nam dedit ei liberum arbitrium quo posset cōuerti ad deum qui eum posset facere btm̄. que enī per amicos possumꝰ per nos aliqualiter possumus. vt dicit. iij. ethy. hec tho. i. ij. q. v.

¶ Utrum homo possit beatitudinem adipisci. ꝙ non. Inter deum in quo consistit beatitudo ⁊ naturam humanaꝫ mediat natura angelica quā homo transcendere nō pōt. Cōtra psal. Beatus hō quem tu erudieris dn̄e

¶ Responsio. Beatitudo nominet adeptionem perfecti boni. quicunqꝫ ergo est capax perfecti boni potest ad beatitudinē peruenire. ꝙ autē homo sit perfecti boni capax patet qꝛ ⁊ eius intellectus potest apprehendere vniuersale ⁊ perfectum bonū ⁊ eius volūtas illud appetere. iō ⁊c. Ad illud autem quod obiicitur dicendum ꝙ homo non pōt angelos transcēdere in gradu nature sꝫ bn̄ ꝑ operationē itellectus aliqḋ intelligere pōt super angelos ⁊c. hec tho. i. ij. q. v.

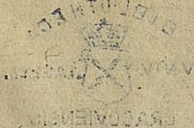
¶ Utrū btitudo hr̄i possit i hac vita? ꝙ sic. ps. Bti imaculati in via ⁊c. Cōtra Job. xiij. hō natꝰ de muliere breui viuēs tpe rep. multis miserijs. ⁊c.

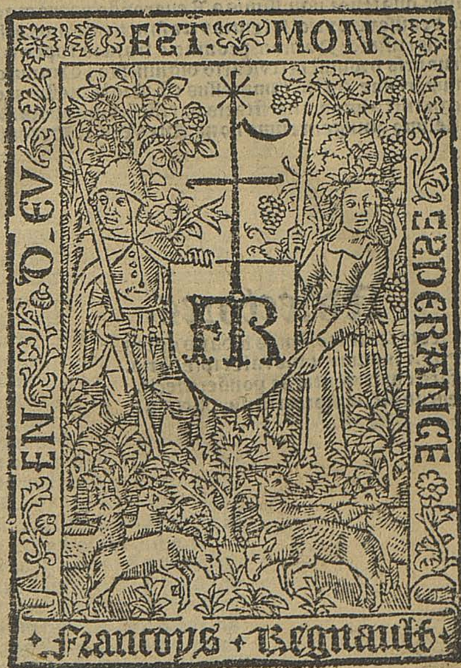
¶ Responsio. Aliqualis participatio beatitudinis haberi potest in hac vita non autem vera et perfecta beatitudo que omne malum excludit ⁊ omne desiderium implet. quod esse nō potest in hac vita. Ad illud auteꝫ quod obiicitur dicendum ꝙ illi dicuntur beati in spe vel ꝓpter participationem beatitudinis ſm aliqualem summi boni fruitionem hoc Tho. i. ij. q. v.

Explicit vtilis admodum tra=
ctat⁹ super quattuor nouissimis a Reuerendo patre magistro
Nicolao deniſſe viro vtriq; scientia vite sanctitate morumq; hone=
state preclarissimo: Necnon prouincie francie super fratres
de obseruantia prouinciali vicario dignissimo. Quiquidē tra
ctatus nuperrime Parisi⁹ Impressus est. Pro honesto viro Frā
cisco Regnault alme vniuersitatis parisieñ. bibliopola. Anno
dñi Millesimo quingentesimo nono. Die vero. x. Decembris.

Ad lectores.

Huic vos lectores lecto: aures si datis aptas
Proderit: & nummis plus valet ipse datis.
Ultima fata canit: ventura & pondera secli.
Mortem: iudicium: premia: supplicium.

EST·MON
ESPERANCE
EN D.EV
FR
Francoys Regnault

Konserwacja oprawy
1990 r. – BJ